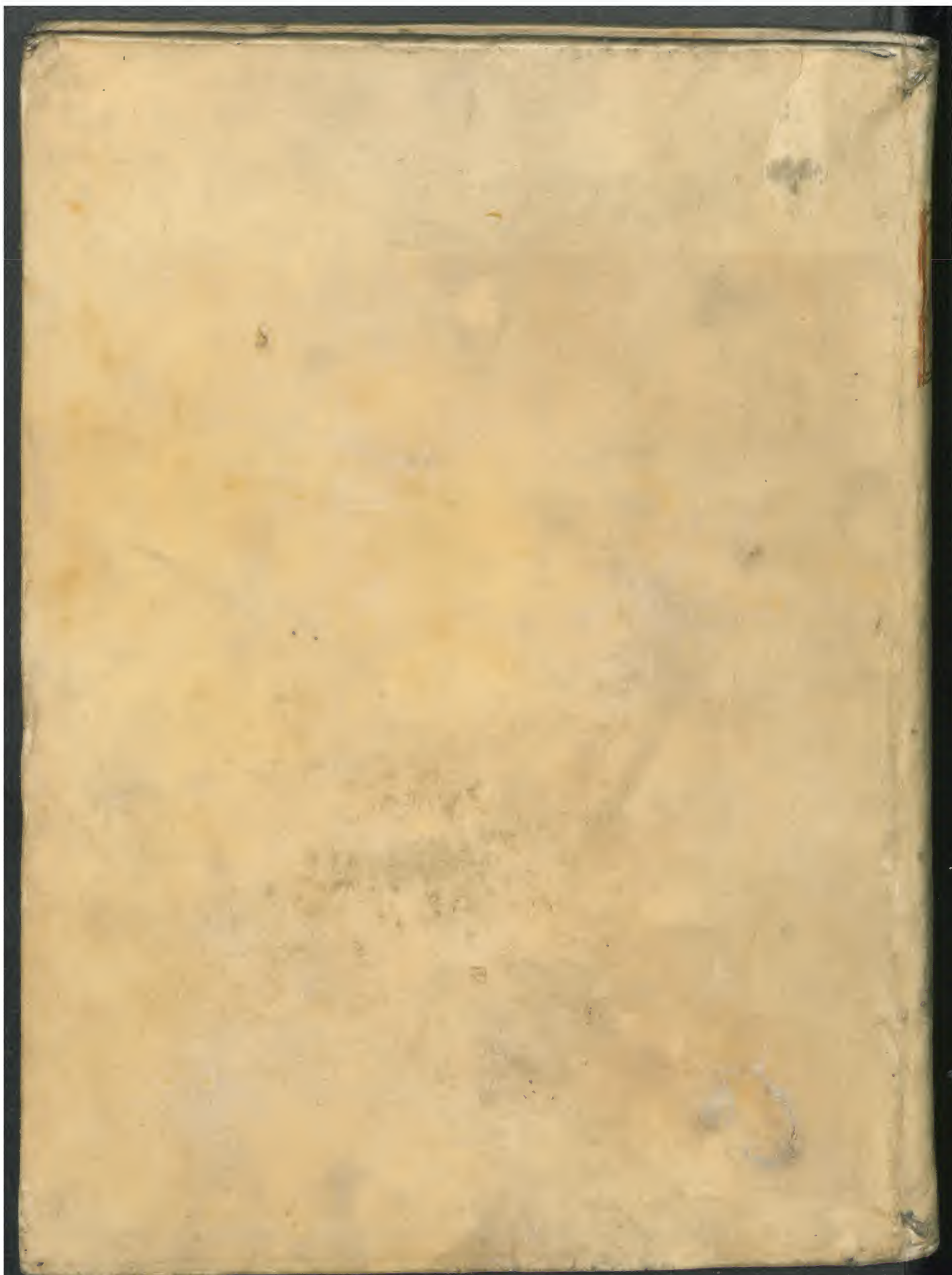

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Image reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1554/D

Early European Books. Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1554/D

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1554/D

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1554/0

1554

7752

Colonna (Aegidius) [a. 1180]

Commentaria in libros Aristotelis de
generatione et corruptione.

L. A. de Giunta
Vernie

1518

See Pompos. VIII f 449

xvi. ~~ff~~ F'

(18) Scalin

Egidius cuz marsilio 7 alber to de generatione.

Commentaria fidelissimi expositoris. B. Egidii Romani in li
bros de generatione 7 corruptione Aristotelis cuz textu in
tercluso singulis locis.

Questiones item subtilissime eiusdez doctoris super primo li
bro de generatione: nūc quidē primū i publicū prodeūtes.

Questiones quoq; clarissimi doctoris Marsilij Inguiez i pre
fatos libros de generatione.

Item questiones subtilissime magistri Alberti de saxoniam in
eosdem libros de gene. nūq; alias impresse.

Omnia accuratissime reuīsa: atq; castigata: ac quantū ars eni
ti potuit fideliter impressa.

C. 1500

Tertus **Az.** de generatione et corruptione cum expone omniū expositorū eius optimi dñi Egidij Romani Feliciter incipit.

T.c. 37.
7.32.

Prima vt testatur pñai 3° de aia: e quodāmo oia: q: qd. n. est vel est sensibile: vel intelligibile. aia. n. per sensum e quodāmo oia sensibilia. et p itellm oia intelligibilia. nā sicut manus est organū organo rū. sic intellectus e spēs spēs intelligibiliū. et sensus spēs est spēs sensibiliū. Nā. n. aliqb aiali buetanq: istm et orga

nuz ad sui tuitionē dedit cornua aligbus vō vngues. hoi aut dedit manus: et dādo sibi hō organū quodāmo dedit ei oia organa. qz p manū qdlibet organū et qdlibet instūz sibi fabricare pōt. id dicta e manus organū organoz. qz e quodāmo oia organa. Sic et nā aligbus corpibus dedit hāc sensibile formā. vt albedinē. aligbus vō colorē alium vt nigredinē. Domini qdem et cūctis aialibz pfectis dedit pupillā et oēs sensus: et dādo eis pupillā quodāmodo dedit eis oēm colorē. Est enim pupilla aliquo mō eis color: qz est susceptiua spērū oium colorz. Sic etiā dādo eis oēm sensum. dedit ipsia oēs formas sensibiles. pp qd dictus est sensus spēs spēs sensibiliū: qz est qdā virtus cōprehēdens oēs spēs sensibiles. bñ igitur dictū est: qz aia p sensum est quodāmo oia sensibilia. Et qd onim est de sensu respectu sensibiliū: intelligētiū est et de intellectu respectu intelligibiliū. nā intellectus est susceptiuius oīuz formaz intelligibiliū. et qz vnūqdqz recipit dñōnem et dñam ab eis a qbus recipit eā spēm. cū intellō informet spēsbus obopz: et recipiat formā spēm ab ipsis obiectis: opz qz ea q sunt in intellectu: recipiāt esse et spēm ab ipsis obiectis. pp qd opz talia diuer sificari fm diuersitatē obiectoz. Scie ergo qz sunt in intellectu diuersificabunt fm diuersitatē obiectoz: siue fm diuersitatē rerū q determināt in scia. Nec aut diuersitas duplī pōt accipi: vel fm essentiā: vel fm intētiōē. Luz. n. dicim⁹ scias diuersificari fm ea q determināt in ipsis: nō ē accipiēda ista diuersitas fm essentiā. vt qd de vna et eadē re per essentiā nō possint diuersē scie tractare. methaphisic⁹ enī et phycus cōsiderāt de mā p: vt dicit Cōmen. iii. 7. metha. 13 nō fm eadē rōnē. Metha. cū. n. cōsiderat de ea vt hz rōnē entis. phycus vō vt e subta trāsmutationi et motui. Sufficit ergo diuersitas intētiōis ad diuersitatē sciarū. Et qz hz aliā et aliā intētiōē accipit aliqd sub esse cōi: et sub eē spā: li: nō est incōueniēcia vnū et idē cōsideratū sub esse cōi et spā: li: ptinere ad diuersas scias: vt de corpore mobili determinat phycus sub esse spā: li: sub rōnē q mo. metha. vō dēteriat de eo sē eē cōi et sub rōnē entis. Et sicut cōe et spā: le sufficit ad diuersitatē diuersaz sciarū: nulli dubiū esse qz sufficere pōt ad diuersitatē diuersoz libroz in eadē scia. Cū qz tota phia nāla sit de corpore mobili et de hñtibus analogiā ad tale corp⁹. possumus prima facie diuidere libroz nāles: qz vel in eis determinat de corpore mobili in cōi: vel de his q quodā mō spā: li: vel qz pticulari bñt analogiā ad tale corpus. liber. n. phicoz. de celo et mūdo: et de gnō: ne sunt qz libzi cōes. ceteri vō sunt qz spā: les. Sz iter ipsoz cōes est ordo qdā. qz liber phyc⁹ est cōior libro de celo et mūdo. et liber de celo et mundo libro de gñatione. In libro enīz phyc⁹ pñcipalr itēdit de corpore mobili simp: nō sē bēdo ipsuz ad sitū vel ad formā. et si ibi determinat de mo

tu ad sitū: vel ad formā: sē ē quātū in talibz motibz refuat rō mor⁹ simp. liber vō de celo et mūdo: et de gnōne sūt aliq mō sē motu sēto. In nullo. n. istoz pñcipalr itēdit sē mot⁹ simp: s; i li de ce. et mū. itēdit de mō ad sitū. In li de gnō ne de mobili ad formā. mobile aut ad sitū ē cōi mobili ad formā. mor⁹. n. localis cōpetit oī corp⁹ fm plm. Ille est. n. mor⁹ sē quo pñai. 6. phyc⁹ qz oē corp⁹ mobile et oē mō corp⁹. Qd vīz vīz sit. vī sit dare aliqd corp⁹ immobile nō ē pñtis speculationis. repit. n. mor⁹ localis: et s; i supel. lib⁹ qz in spā actiuoz et passiuoz. id liber de celo et mūdo: qui pñet libroz quatuor: sic notatus est: qz pñi duo libzi sunt magis de celo. aliq vō duo: vt tertius et qrtus: videntur magis esse de mūdo et de motu actiuoz et passiuoz. Nō est g du libzi de celo et mūdo pcedere libzi de gnōne: cū motus ad formā nō repiat nisi i spā actiuoz et passiuoz: motus vō ad sitū repiat in spā actiuoz et passiuoz. In ce lestibus. CSz forte dubitaret aliq qz liber phyc⁹ nō debeat pcedere libzi de celo et mūdo. nā cū mor⁹ ad sitū: vt dictū ē: repiat i oī mobili: determinata in li phyc⁹ nō se extēdet ad plura mobilia qz determinata in li de celo et mūdo. Ad qd dici pōt qz et si determinata i li phyc⁹ nō sint vīora fm numerū mobiliū. Sunt tñ magis vīa fm intētiōē cōsiderationis. Intēdit vō in li phyc⁹ de mobili bñt eē cōi: put in eis repit mor⁹ simp. In li vō de celo et mūdo: pñt in eis repit motus ad sitū: et s; sus ficit: vt ille liber pcedat istū. Pz ergo qd sit subiectū in li de gnōne: qz corpus mobile ad formā. pñt et quē ordinē hz in numero libroz nāliū. qz est tertius. et quō differt ab oibz libris. qz subiectū in hoc libro est min⁹ cōe qz in libro phyc⁹ et celi et mū. Est tñ cōi subiecto alioz libroz. Hoc vīo ad expositionē littere accedamus.

T.c. 32.
7.86.

E generatione autē et corruptione. et de natura generatorū et corruptorū: et vī de oibz: et cās diuidē dū: et rōnes eoz determinādū.

T.c. 3.

Cōtinuēdo pñi est suis libris pmittere phemia: qd et in hoc libro fecit. possum⁹ g hñc libz diuidere i ptes duas. s. in phemiti et tractatū. 2. incipit ibi. (Antiquozū g bi qdē.) In phemio aut narrat ea q dicēda sūt i executione. Ad euidētiā nōn: qz 13 motus large sumpt⁹ sit in 4. qz sub. s. in suba: qz tate. qz tate. et vbi. vt probat in 3. phyc⁹: mor⁹ tñ ad formā nō pōt eē vbi. qz p tale motū nō acqrit noua for⁹: s; nou⁹ sit. accipiēdo g motū vt includit mutationē: dicim⁹ motū ad formā eē i tribz qz. s. i bā. et s; vō gnō vel corruptio. in qz tate vt augmētū et diminutio. in qz tate vt alteratio. Si g phā in li vult determinare de oī motu ad for⁹: opz et i determinare nō solū s; gnōne. s; et de augmēto. et alteratiōe. Sz qz gnō iter ista ē pñcipalior: id augmētū et alteratio pñt dici ānera. sic et tractare dōia inter gnōne et alteratiōne: multo fort⁹ qd annexū d; dici: ex quo alteratio ipsa qd ānerū d; ex b patere pōt: qz iste li ber ititulaf liber de gnōne. cū nō solū in eo de gnōne determinetur: s; et de alteratiōne et augmēto. qz de nōia d; fieri a pñ: nō ab āneris. Diuidit g pñ phemialis i ptes. 2. qz p enumerat pñcipalr intētiā i b li 2. entiat ānera ibi. (Am plius aut et de alteratiōne.) Nōn aut qz phā i b li 3. hñc ordinē. qz p determinat de gnōne et corruptione fm se. et b in pñ. 2. ofidit gnōne et corruptionē eē nālē. et b in pñ se cūdi libzi. 3. determinat de causis gnōis et corruptionis qz tū ad ea q dicunt circa finē sedī b. s; ē qd ait: qz vult determinare de gnōne et corruptione fm se: qd facit i pñ. Et de nā gñatorū et corruptorū. i. vult ofidēre gnōnem et corruptionē in eē gñabilibz et corruptibilibus nālī: qd facit in pñ sectidi b. 3. circa finē libzi determinabunt cāe et rō nes. i. diffōnes. Del ly et sumaf expositionē p. i. vt sit sensus.

T.c. 4.

Handwritten notes in a later hand, possibly a marginal gloss or a correction, written in ink.

A.t.c. 3.
vīqz ad
te. c. 31.
a.t.c. 31.
vīqz i fi
nem.
L.c. 31.

Mars. de ge.

AA ij

nōndū

cause et pro. i. rōnes. nā assignare rōnē rei est assignare cāz eius. Quid alit̃ forte meli⁹. determinā de sunt cāe et rōnes. i. cāe rōnabiles siue vles. rō. n. circa vltia versatur. vltia lra. vbi noa h'mas qd dā de sunt cāe et rōnes h'z et determinan de sunt cāe vles oium gñatorū et corruptoz: qd multū cō cordat cū serie text⁹. qz circa fines libri assignant vles cāe oium gñatorū et corruptoz. Sciendū aut oia p'dicta es se aliquo mō eēntialia doctrinē: nā fm p'm p' posteriorū. cap de vnitatē sciārū. Scia est vna q est vnius gñis subie. cū p'tes et passiones p'siderā. eēntiale est ergo scie qz cōfi deret passiones et subm. siue p'tes eius et ea p q. pbanf. pas siones de subo. vel de p'tibus ei⁹. cū g'erit. qz vult determi nare de gñōne et corruptione tāgit passiones et p'prietates: ipsoz gñabilitū et corruptibilitū. Cū vō subdit determinan dū esse de nā gñatorū et corruptoz. i. de gñatis et corrupti nālit̃: tāgit subiectū gñationis et corruptionis. nō solum fm se sed et fm partes suas: cū noiet tale subm particula. t'm fm diuersas partes. corp⁹. n. mobile ad formas: qd est subm in hoc libro est corpus gñabile et corruptibile: qz vō ad dicit dōm esse cāe et rōnes horū: tangit ea p que pbanf passiones de subo. et de suis p'tibus. Deinde cum dicit.

Amplius de augmentatione et alteratione quid vtrūq. et vtrū existimādū eandē eē natura alterationis et generationis: aut semota vtrū et determinata sunt et nominibus.

Narrat ea q sunt annexa negotio pncipali dicēdo. Ampli⁹ i. p'ter illa q dicta sunt q sunt pncipaliter itēta. dōm ē de his q aliquo mō sunt annexa. qz dōm est de alteratione et aug mentatōe. qd sit vtrūq. eoz. et dōm ē vtrū existimādū sit a nobis eādē eē nām gñationis et alterationis: vel nō est eādē nā vtrūq. sed est semota et distincta: sicut gñō et corrup tio sunt determinata et distincta nominibus: qz sicut h'nt alia et alia noia: sic h'nt alia et alia nām. Declabit. n. vtrum gñō et corruptio diff'rat fm rē: sicut differūt fm nomen.

I. c. p.

Philosophus in prima pte huius probemū tria tāgit. p' eum dicit q vult tradere notitiā de gñatione et corruptione. 2. dicit talia eē nālia. 3. adducit q vult tradere doctrinā p'tētiā causari et rōnū gñatorū et corruptoz. et qz pnt fieri rōnes de reb⁹ nō ex'ntib⁹. v'z inuere qz velit tradere sciam q nō corruptaf p corruptionē scilicet: cū possint fieri rōnes et argumenta de pluvia: pluvia nō ex'nt: et tria g sunt declarāda. p vtrum de istis sensibilibus et corruptibilibus possit eē scia et dato qz de his possit esse scia. dubitat adhuc vtrū corruptio sit qd nāle. et vtrū scia de corruptibilibus possit dici nālie. 3. declarādū erit. vtrū corruptio remaneat scientia.

p'm

I. c. 35.

Arca p' arguit sic. v'z q de istis sensibilib⁹ et corruptibilib⁹ libus nō possit eē scia. nā sensibilia sunt sola p'tic laria: p'ticulariū aut nō est scia nec diffō. v'z d'z. 7. metha. er go 7c. **S.** arguebat Eractl' qz taliū nō ē scia: cū sint in p'muo fluxu. scia. n. est de necessariis siue de his q nō p'tin git alit̃ se h'z qd p'cordat cū verbis Boetij in p'n arismetru. eē dicētis sciam eē eozū que imutabile subam. fortuntur. **Nō.** 1. ad euidētiā q'nti difficultatē q'ntio ex duob⁹ con surgere dicētis. sciam esse de sensibilib⁹ et corruptibilib⁹: de talib⁹. n. eē sciam v'z repugnare rōnū. tū qz sensibilia: tūz qz corruptibilia. **Ad** vtrādū aut difficultates has dixerūt qdā p'tica sciaz esse de sensibilib⁹: sed nō de his sensibilib⁹. abstrahit. n. p'hyca ab hoc sensibili et ab illo: sed nō a sen sibili simplr. p'ter qd nō est scia de p'ticularib⁹. sed de vlti bus. pnt. n. formari incorruptibiles rōnes de sensibilibus et corruptibilibus sic acceptis. g. de eis esse sciam nō est inco uenico. **Hoc** autē: v'z verū sit difficultatē que sit nō videt equare: imo v'z q p'dictionē implicet. nā q'qd sensus sen

Rāsto
grūndā.Distam
rāstione

tit est hic. et nūc. nō enī sentit sensus nisi hoc vel illud. si er go abstrahat ab hoc: et ab illo: illius abstracti nō est vlti rius sensus. nō g vlti⁹ meret dici sensibile. pp qd v'z oīo ides eē abstrahere ab hoc sensibili et ab illo: et abstrahere a sensibili simplr: cū simplr nō remaneat sensibile: si nō sit b vel illud. **Sciē** g qz fm p'm circa finē scōi posteriorū: sensus ē vlti⁹: l'z sentire sit singularis. possum⁹. n. dicere po tētiā vlti⁹ esse actu. potētiā. n. famif respectu obij simplr: l'z fm actū possit ferri in hoc obij. itellā est qz qd ē simplr. tū fm actū ferit p' intellectū in hac qditate: vel in illaz. v'z in qditate leonis vel lapidia. sic ē vlti⁹ est respectu colo ris: nūc tū sentit nisi hūc colorē. Si. n. visus eē hūc co loriz determinati fm qz h'z. alit̃ colorē nō sentiret. et ergo oēm colorē sentiat erit visus fm qz hūc colorati lucidi: nō aut h'z colorati vel illi lucidi. et sic visus ē colorē. videt tū hūc colorē. ita sensus est q'ntis. sentim⁹ tū hoc q'ntis. q'nti ergo nō abstrahimus a q'nti simplr nō abstrahimus a sensi bili simplr. et qz p'hyca nō abstrahit a q'nti simplr: ideo h'z scia simplr est de sensibilib⁹. l'z h'z sensibilia v'z dicēbat non sunt p'ticularia. sed vltia. dicunt. n. talia eē sensibilia magis a sensu qz a sentire. b aut sic declaraf. qz res sic se h'z ad eē ita se h'z ad cognōci. et qz p'hyca se loquēdo et fm qd hūc ad sui esse nō indiget posterioritā ad sui itellm posteriori nō eget. q'nti tūqz ergo sit p'us simul cū posteriori: pōt tū itelligi p'us posteriori nō intellecto. fm atū pōt itate et pōte rioritāte hec se h'nt p'ordinē. l'z qd itas q'ntas et q'ntas. pōt g itelligi qd itas nō p'siderata q'ntitate vel q'ntitate. et hec cō sideratio v'z magis p'tinere ad mēba. sic ē pōt itelligi q'nti tas nō intellecta q'ntas: et qz p'm qd adheret sube ē q'ntas: sic vult Themist' v'z recitat Cōmētator. 1. 2. metha. et hec cō sideratio est magis mathe⁹: ideo mathe⁹ nō abstrahit a mā simplr: cū si possit itelligi q'ntas nō itella mā. abstrahit tū a mā q'nti cū cōsideret māz q'ntas: nō tū p'siderata q'nti: per quā est res sensibilib⁹ p'hyca vō p'siderat subam v'z est p'm. cū q'ntatibus et q'ntatibus: nō non soluz nō abstrahit a mā simplr: sed et nō abstrahit hoc a mā sensibili. qz nō abstrahit a mā q'nti. Ultra aut nō ē descēsus: nisi descēdātem⁹ ad hāc q'ntatē particularē. si illius sic accepti nō est vlti⁹ scia l'z ensus. ex hoc aut apparet pōt itella illius vbi. 6. metha. qz tres sunt eēntiales modi p'tis p'hyca: mathe⁹. cūqz et diuin⁹: qz modi q'nto se h'nt p'ordinē: et q'nto ita istos nō ē descēsus: et q'nto ita p se ad sciam p'tinēat: cum ita eos nō sit scia l'z sensus: p ea q dicta sunt clare est man⁹. et qz bus patere pōt q'nt scia nālie ē de sensibilib⁹ et corruptibilib⁹: nā cū p'siderata l'z scia nālie fm qz hūc sunt p'ticta q'nta tibus et vtrūqz actibus et passibus p qz est aliqd sensibile et corruptibile: h'z scia de sensibilib⁹ et corruptibilib⁹ esse dicat. non qz sit de p'ticularibus: sed de vltibus de qbus rō nes inuariabiles fieri pnt. est g declarata veritas p'mi.

Secundo declarādū ē. v'z corruptio sit qd nāle. et vtrū proprie dictū sit qz scia de corrup tione sit scia nālie: in hoc aut q'nto duo vident facere du bium. p'm sumit ex pte ipsius nāe scōm vō ex pte corruptio nis. nā enim v'z d'z 2. p'hycoz et 3. metha. p se et p d'z de for ma. de alijs aut in tū d'z in q'nti h'nt ordinē ad formā. v'z si materia d'z nā hoc est qz suscipit formā. si aut motus d'z nā hoc est: qz est via in formā. Si ergo nā p se et p d'z de forma qd simplr repugnat forme ad nām nō v'z p'tinere nec d'z di ci qd nāle. Lū ergo forme p se sit dare esse. p'uatōes et cor ruptiones: qz de se sunt nō ens: v'z v'z: nālie esse non pnt. et p p'ns nō vident p'tinere ad cōsiderationem scie nālie. 2. aut qd facit du⁹ in q'nto est p'ia corruptio. nā cū nā agat p'p' nem. v'z d'z 2. p'hycoz et finis. et bonū sint quasi idē. v'z inu it p'hyca 2. metha. qd nō h'z rōnem boni fm qd huius nō po test eē qd in tū a nā: nec ē ab aliquo agēte p'opt finē. corruptio ergo: qz nō habet rationem boni non pōt esse de

Rāsto
ppia.

Cōm. 2.

I. c. 35.

3. du.

I. c. 12.

I. c. 35.

2. m.

I. c. 74.

I. c. 35.

Rñso
Quidā
Pñsio
ne illoz

in corruptio
amades
dij ananid
fome zima
teria

Rñso
Pñsio

determ. auz
de cor. auz
f. auz
f. auz
f. auz
f. auz

diff. auz
pñsio
n. auz
culat. auz
I. c. 85.

I. c. 85.

2ª via

I. c. 22.
3ª via

I. c. 22.
3ª via

I. c. 22.
3ª via

Rñso
ad arg.

3ª dub.
I. c. 22.
3ª via

intentione nature: 7 pñsio nō vñ pertinere ad cōsideratio-
nem scie naturalis. ¶ Ad has autē diff. cultrates vitādas
dixerūt qdā corruptiones esse de intēione nāe nō nāe que
est forma: sed nature que est mā. Sed hoc non est vñ. nā
corruptio: per se loquendo: nec est de intentione nāe forme:
nec nature materie. per accidēs tñ est de intentione vtriū
q3. materia enim nō intendit corruptiones forme sub qua
existit: sed intēdit perfectionem sui. 7 q3 vna forma sui ap-
petitum satiare nō pōt: ideo cum est sub vna forma appeti-
tit esse sub alia: propter q3 p accis appetit corruptionem
forme illius sub qua existit. sic ē 7 ignis per formam suā
agens in aquā nō intēdit corruptionē aque sed intendit
inducere formā suā in mām aque: q3 intendendo p ac-
cidēs intēdit corruptionē aque. nullo modo ergo: per se
loquēdo est de intēione nature corruptio: p accis tñ non
solū mā: sed etiam agens 7 forma corruptionē intendunt.
¶ Incedēduz est ergo alr. propter q3 notandū q3 triplici
via veniat possumus q3 de terminare de corruptione perti-
net ad sciam naturāle: 7 q3 etiā ipsa corruptio pōt dici na-
turalis. pma via sumitur ex pte ipsius scie naturalis scōa
ex parte nāe māe. tertia ex parte nāe forme. ¶ Prima via
sic ostēditur. differētia est enim inter sciam practicā 7 spe-
culatiuā. scia enī vt practica est: 7 vt operat. cū efficit vñ
oppositoz non efficit alteri. facere enim vñ oppositorū
nō ordinatur ad factionē alteri: sed ad destructionē eius.
sed in speculatione non sic est: q3 vt dicitur in 6° topicorū:
qui bene diffinit cōtraria significat: notitia enī vñius con-
trariū facit ad notitiā alterius. rectum enim est iudex sui 7
obliqui: vt dicitur in p de aia. rectū enim licet pñt obli-
quo: facit tñ ad cognitionē obliqui. 7 scientia q3 cōsiderat
de recto h3 cōsiderare 7 de obliquo. Si ergo scia natura-
lis esset practica: 7 per sciam nāle quā habemus natura-
lez. pduceremus in eē: forte esset dubiū vñ ad eaz fm q3
huius pñtner corruptioni. sed cū sit speculatiua si eius ē cō-
siderare de generatione nō ē dubiū q3 ad ipsaz spectat cō-
siderare de corruptione. ¶ Scōa via sumit ex parte nāe
māe. nō enim op3 q3 sit de intēiōe nature q3 dicat nāle: q3
sufficit q3 naturaliter eueniat. Cuz ergo per nām māe eue-
niat corruptio: q3 mā est per quā res potest esse 7 non esse.
vt dicitur. 7. meta. corruptio qd nāle dici potest. ¶ Tertia
via sumit ex pte nāe forme. nunq3 enim aliqd sic corrupit
simpliciter: vt in nihil redigat: sed semper gñatio vñius est cor-
ruptio alterius 7 e3. vt infra patebit. Si enī aliqd in peni-
tus nihil redigeret talis corruptio forte esset cōtra naturā
cuiuslibet forme: sed cū ex quolibet corrupto aliqd gene-
retur: nulla erit corruptio que sit cōtra nām forme simpliciter:
licet sit 3 naturā huius forme vel illius. In corrupto. n. tria
est cōsiderare formā que abgāt. formā que introducitur.
7 mām successiue subiectaz vtriq3 forme. Corruptio ergo
h3 sit cōtra nām forme abiecte: non est tñ contra naturam
māe: vel forme introducte. Si ergo queratur. vñū corru-
ptio sit de cōsideratione scie nāle: planus est q3 sic: q3 7 si
violenta existeret. nullo modo tñ de cōsideratione scientie
nāle esset: cū eiusdē artificis sit 3ia cognoscere. Sed si q3
ratur. vñū possit dici naturalis: p3 q3 accipiēdo natura-
le large fm q3 naturale est q3 cōsiderat nāle: dici pōt
corruptio quid nāle. est etiā naturalis: q3 est fm nām māe
7 3 quid naturale dici pōt: q3 non est 3 nām cuiuslibet for-
me. ¶ Que autē faciebant dubiū de facili soluitur. nāz
prima dubitatio qua dicebat corruptionē esse 3 naturam
forme: p3 q3 nō est 3 nām forme simpliciter: h3 sit cōtra nām h3
vel illius. Scōa etiā de facili soluit: q3 nō op3 per se esse de
intentione nature q3 naturalis considerat: vel etiam q3 est
q3 naturale: sed ē nāle dici pōt qd nāliter euenit.

Tertio

restat declarandū. vñū corrupta re rema-
neat eius scia. que autē circa hec dubitare fa-

ciunt sunt auctoritates. ¶ 1^a nā in predicamētis vult dif-
ferentiā esse inter sciam 7 scibile: q3 scia sublata non aufer-
tur scibile: scibili autē sublato auferit scia. corrupta ergo re
scibili. nō remanet scia eius. ¶ Amplius in p posterioruz
vult q3 de subiecto op3 supponere: q3 est 7 qd est: q3 ergo
nō est non pōt esse subiectū in aliqua scia: sed q3 nō potest
esse subiectū in scia non pōt esse scitū. non ergo existente re
nō pōt ēē scia de ea. ¶ Amplius 2^a posterioruz vult q3 de eo
q3 non est sciri nō pōt nisi quid est q3 significat nomē. sed
hoc scire nō est sciam habere de re: cū de chymera hoc sciri
possit. nō ergo existēte re perit rei scia. ¶ Amplius in pri-
mo posterioruz vult falsum non sciri: q3 nō est. q3 bonā cāz
assignat sufficit rem nō esse: vt de ea nō possit esse scientia.
¶ Rursus rō ad h adduci possit. scie. n. accipiūt eē 7 spēs
ab ipsis subiectis: siue ab ipsis rebus de quibus sunt: sed nō
exite eo a quo aliqd h3 esse 7 spēs: aliud remanere nō pōt.
corrupta ergo re scibili scia nō remanebit. ¶ Has autē dif-
ficultates quidā vt euaderent dixerūt q3 res h3 duplex ē.
esse essentie 7 esse actuale: corrupta autē re quantū ad esse
actuale remanet q3tum ad esse essentie: q3 remanet quan-
tum ad tale esse pōt de corrupta esse scientia. ¶ Sed hoc
improbab: q3 res fm esse actuale h3 particulare esse. sed esse
essentie h3 esse. vñ alit: h3 nō corrupant per se tñ corru-
puntur per accis. corrupto. n. forte corrupit h3 q3 est in for-
te. iō dī in predicamētis q3 destructis pñsio possibile est ali-
quid alioz remanere. corrupta ergo re q3tum ad esse actua-
le corrupit q3tum ad esse essentie. ¶ Et iō alq3 dixerūt q3 re nō
exite pōt hēri scia de re: h3 sub pditione. pōt ē. n. h3 sciam
de pluuia: pluuia nō exite. sed illa scia esset pditionata. vi-
delz si pluuia esset: vñ esset q3 de pluuia proferres. ¶ Sed
hoc improbari pōt: q3 cū aliqd nō est alr. vñū nisi sub cōdi-
tione. nō itā ē pditione nō itā vitas eius. si ergo re nō exi-
stente nō h3 scia nisi sub pditione. vtputa si res esset cū ipsa
res ponat nō exite. vñū erit dicere q3 non est scia rei q3
dū res nō existit. Sed h3 stare nō pōt: q3 pluuia non exite
pñt vñ rōnes formari de pluuia: sed talib3 rōnib3 formatio
vñ habet scia de pluuia. pluuia ergo non exite scia de plu-
uia haberi poterit. ¶ P. vñ oio ridiculū dicere q3 si habeo
sciam de rosa adueniente hyeme pda sciam meā: eo q3 ro-
sa pereat. nā cū scia sit in aia 7 ex corruptione rez non fiat
variatio circa aiaz: nō o3 q3 p corruptionē rez tollat scia.
¶ Ad declarationē ergo vitatis pñsio duo sunt declarā-
da. Primo declarādū est q3 re corrupta idē signat nomē
7 exite. q3 si nō idē significaret nomē: tñ q3 qd diceret
de pluuia: pluuia nō exite diceret equoco. 7 q3 in equoco
nō est disputare pñt rōnes de pluuia pluuia non exite:
Scōo viso nomē idē significare re exite 7 corrupta ostēdet
sciaz remanere corrupta re. ¶ Propter pñ nōndū neia si-
gnificare res nō absolute: h3 vt sunt apprehēse ab intellectu. iō
modi significadi sequunt modos itelligēdi. formale gñ si-
gnificatione vñ esse modus itelligēdi 7 apprehēsiō intel-
ctus. h3 remanēt formale aliq3 variatis nō tollit id cū est
illud formale. si gñ res significat p nomē vt ē ab intellectu
pcepta: q3 abeuntib3 sensibilib3 remanēt in nobis sensus 7
fantasie. 7 destructa re remanent in nobis cōceptiones in-
tellectus. vt destructa pluuia remanere pōt in intellectu conce-
ptus pluuie: q3 remanēt id q3 est formale i significato noia
pluuie. idē significabit nomē pluuie pluuia exite 7 corrup-
ta. pōt autē hec vitas declarari p file. nā sicut in significa-
to aliqd est māl vt res: 7 aliqd formale vt pceptio. sic i lo-
co ē aliqd māl vt corp3 pñsio vtputa aer: vel aq. 7 aliqd
formale vt ordo ad vñuersuz. si gñ aliq3 esset in aliquo lo-
co. 7 vento flante tolleret totus aer qui est circa ipsum: q3
ipse semp haberet eūdem ordinē ad vñuersum: propter h3
non mutaret locū: q3 licet amotum esset id quod est mate-
riale in loco: vt aer vel superficies aeris: manet tñ id q3 est

Marfi. de ge.

AA in

n. ondū

I. c. p.
n. ondū

I. c. 70

formale ut idem ordo vniuersi: sic etiam naui existenti li-
gata apud stipitem semper manet in eodem loco: licet semp
aqua moueat subitus ipsam: qz nauis sic fixa semp h3 eu-
dem ordinē ad totū fluuiū: licet variet respectu partis flu-
uij sic est in pposito: cu3 per nomē significet res: ut cepta
q3tūcu3 variet res: ex quo manet cōceptio a quo signifi-
catum recipit formā et speciem: significatū ipsum non varia-
bitur. Id ergo significat nomē re existēte et corrupta: nec
tū p hoc arguere ē possum⁹ qz ipsa cōceptio sit pncipale
significatū et nois: sed res ut cōcepta: est id qd pncipalr si-
gnificatū ē: sicut ipse ordo vniuersi nō est loc⁹: s3 corp⁹ cō-
tinens: vel superficies corpis cōtinentis ut in ea referuat ta-
lis ordo vniuersi h3 rōnem loci. Cū qz non equiuoce
sumitur nomina rebus existentibus et corruptis: de facili
est videre qūo manet scientia re corrupta. Ad cui⁹ eni-
mentiam notandū qz res h3t triplr esse: in seipso: i suis cau-
sis: et apud intellectum. et hoc tripliciter esse se habet p or-
dinem: qz quicqd h3 esse actuale et in seipso: habet eē in suis
causis: sed non cōuertitur. multa enim sunt in suis cau-
sis: q in seipso actuali nō existunt. Sic qd h3 esse actua-
le in suis causis h3 esse rōnis et apud intellectū. sed nō con-
uertitur. chimera enim est qd apud animā: et tū non est ali-
quid in se: nec in suis causis. cū ergo scire sit per cām. ut po-
test haberi ex pmo pblico. et pmo posterior. q3tūcu3
res corrupatur fm actuale esse ex quo remanet i suis cau-
sis nō tollitur scientia ipsius. Est aut vltimus diligēter
notandus qz existentia rei in suis causis facit ut de re pos-
sit esse scia non solum ut per cognitionem cause cognoscit-
tur effectus: sed qm sufficit ad rōnē quiditatis qz sit in po-
tentia ad esse. Res ergo qz eo ipso qz sunt in causis sunt in
po ad esse: et eo ipso qz sunt in suis causis cōpetit eis habere
quiditatem: et qz qd quid est: est obiectū intellectus: nō que
sunt in causis suis pnt sciri et pnt esse obm itella. Res ergo
ut sunt aliqd i seipso cū destrunt fm eē actuale destrui-
untur fm esse essentie. Ideo dicere qz res cū corripuntur
q3tum ad esse actuale remanēt fm esse essentie non est bene-
dictum. potest enim congrue dici qz esse est pter rationē
quiditatis. et potest intelligi qd quid est rei absqz eo qz in-
telligatur esse absolute. Proprie ergo loquēdo non rema-
net res nisi vt est aliqd in seipso: sed si dicentes res remane-
re fm esse essentie: cū corripuntur fm esse actuale: sed p
manere rem fm esse essentie: intelligere vellent existentiam
earū in suis causis: fm quam cōpetit rebus vt sint obm in-
tellectus: et vt pnt intelligi fm suam quiditatem: bonū intel-
lectum habere: nō improprie loquerentur. Hoc vīso ps
qd sit de qōne tenēdū: qz qh queritur. vt p re corrupta ma-
net scia rei si hoc questū introducit propter ipsa nomina
per que exprimit veritas rez: qz credat aliqz equiuoce
nomina significare re existēte et corrupta. Questio nō h3
dubiti: ostēsum est enim nomen vniuoce significare rebus
existentibus et corruptis. Sed si introducū questio ppter
ipsas res. Dicēdū est qz si res corripitur. ita qz nec rema-
neret in se: nec in suis causis: sed solum esset ens apud ani-
mam: nō remaneret sciētia rei. si enī corripitur pluuia
in se: et in suis causis: et solum esset ens apud aiām: et nō eēt
plus ens qz chimera. de pluuia scia esse non posset: tū quia
corruptibilia ista nunqz sic corripunt quin remaneāt in
suis causis: qz ppter talia est qd introducta. Dubitabaf. n.
cū ista nālia corripant. vtrū scia eorum remaneat eis cor-
ruptis. vt ergo satisficiamus qdōn cū talia remaneāt i suis
causis dicam⁹ sciam talius remanere eis corruptis. Ad
uertendū tū qz pncipalib⁹ corruptis nō remanēt i suis cau-
sis fm qz h3. hec enim pluuia corrupta p cās nāles nō po-
test redire eadē numero: qz quoz substantia deperit non re-
deunt eadē numero: vt dī circa finē h⁹ scōi. redit autē ea
dem spē. vtrū aut sit aliqua cā q possit corrupta eades nu-

mero reficere nō est pntis speculationis. Sufficit autē ad
presens negociū corrupta remanere in suis causis q3tū ad
identitatem spēis: nō maneat q3tū ad identitatem nume-
ralē. si ergo scia naturalis eēt de pncipalibus cū talia cor-
rupta fm qz h3 nō remaneant: nec in se: nec in suis causis:
rōnabile videretur dictā sciam non remanere oīno corru-
ptio: sed qz scia est de vlibus: et q3tū ad identitatem specificā:
et vtem manent res in suis causis ipse corruptis: nulli du-
bium esse d3 qz manet scientia pluuie et rerū corruptibilū
non existente pluuia: vel nō erantibus corruptibilib⁹ reb⁹.
Auctoritates pbi: de facili soluitur: qz rōnes fundate
sup eas peccabāt per fallaciam accitū. Lū. n. dī qz subla-
to scibili auferet scia. cōstat qz re corrupta nō auferitur in
eo qz scibili: cū remaneat in suis causis. Sic ē: tū dicitur
qz de subiecto op3 supponere: qz est: vel op3 subiectū sciētie
esse. Dōm est qz si sit scia sufficit subiectū sciētie esse i eo qz sci-
bile. est aut h3 si est in suis causis. Quod aut dicebat ter-
tio qz de eo qd nō est nō scit nisi qd est qd significat nomē. itel-
ligendū est de eo qd nō est: nec in se nec in suis causis: sed
solū est apud aiām vt chimera. corrupta aut vt dictū ē: re-
manēt in suis causis. Qd vō dicebat quarto de falso: d3 qz
qz nō est siue: qz falsum fm qz h3 est sola pūatio: et est sim-
pliciter nō ens: nec est p3 qz h3 res predicamēti. Corrupta
aut nō sic: tū sunt in suis causis. Ratio aut facta contra ver-
ritatem predictā de facili soluit. scia enim nō recipit esse et
spēm a re nisi vt est scibilis. re aut corrupta remanet. vt est
scibilis: qz remanet in suis causis: vt dictū est.

Antiquozū quidē igitur hī quidē
vocatā generationē simplicē alte-
rationez esse inquit. hī vō aliud
generationē et aliud alterationē.

Posito problemio ponit et tractat. et vt diuidamus tra-
ctatū fm ea q tracta sunt in pñemo dicam⁹ pte hanc ere-
cutiā diuidi in ptes tres. qz in pma parte determinat de
generatione et corruptione et de eius annexis. In secunda
vō tractatur de vera generatori et corruptori. In tertia
vō de causis vlibus rōnibus oīum generatorū et corrupto-
rum. Prima ps continet totū primū librum. 2 incipit in pñ
capio scōi libri ibi. (De mitione et tactu.) 3 ps incipit cir-
ca finē scōi libri ibi. (Quia vō sunt qdā gnabilia.) anne-
ra autē generationi vt tangebatur in problemio sunt altera-
tio et augmētū. et dīa que est inter generationem et altera-
tionem. sed hec nō sunt ānera generationi equalit: qz alte-
ratio et augmētū annectuntur generationi fm se. sed tra-
ctare de differentia inter generationē et alterationē potissi-
me videtur annecti principali prope sito propter dicta an-
tiquozū pboz: inter quos diu fuit dubitatū de dīa predi-
cta. et qz diu dubitatū fuit de questione predicta: iō in pñ
libri sui pbo inquit vtrum generatio ab alteratione disse-
rat. pñus ergo liber diuiditur in partes duas. qz pmo de-
terminat de differentia generationis et alterationis. 2 deter-
minat de ipsa generatione et de alijs motibus annexis. se-
cunda ibi. (Utr itaqz de generatione.) Circa pñm duo fa-
cit. qz pmo pñmittit qd intendit. scōo erequitur de intento
ibi. (Quicūqz igitur vñū.) Dicit ergo qz hī qdē de nume-
ro antiquozū vocatā simplicē gnōnē inquit. i. dicit eē al-
terationē. et hī. i. aliqz antiqz pbi dicebant aliud esse gnōnē
et alterationē. et dicit vocatā simplicē gnōnē: qz fm vitates
alteratio quedaz generatio est: sed non debet vocari gene-
ratio simpliciter. Deinde cum dicit.

Quicūqz igitur vnuz aliqd omne eē dicit
et omnia ex vno generāt hīs quidē necesse ē
vtiqz gnationē alterationez esse dicere et qd
principaliter sit alterari. Quicūqz at plures

Ad aut.

2

3

4

5

a. t. c. p.
v. l. qz ad
t. c. 31.
I. c. 31.

I. c. 4.

nō qz al-
teratio nō
ē gnatio
simp⁹ vt
dicebant
hī pbi
p3 qd vt
dic. 2 p.

materias vna ponunt vtpote Empedocles
z Anaxagoras z Leucippus z Democri-
tus his aliud.

Exquirde intereo z tria facit. qz p dicit qz ponetes vnuz
male pn^m oportebat dicere gñationē esse alterationē: s po-
nentes plura mālia pn^m nō cōueniebat hoc dicere. scōo p-
bat qd dixerat. 3° qz ponetes plura mālia pn^m videbant pe-
ius dicere qz vnū redarguit ponetes pluralitates mālium
pn^m. 2° para ibi. (his qdē igit oib⁹.) 3° ibi. (Necesse est au-
tem eis.) Circa pnūm facit tria. qz p facit quod dictū ē.
scōo spālī increpat anaxagorā. 3° narrat ponentes plura
pn^m mālia. 2° ibi. (Sed tñ anaxagoras.) 3° ibi. (Empedo-
cles enī.) Dicit ergo qz qd dicit oia esse vnuz quid vt
vnū māle pn^m: z oia generāt ex vno principio māli: ne-
cesse est dicere gñationē esse alterationē: hie: z pncipalī sit
siue pncipalī fieri. z alterari esse idē: z dicit pncipalī fieri:
qz licet alteratio sit qdā factio: nō est tñ factio pncipalī: s
qui ponunt plures māas qz vnā vt Empedocles z anaxa-
goras z Leucippus. his necesse est dicere generationes esse
aliud ab alteratione. **E** Deinde cum dicit.

Sed tñ Anaxagoras ppriā vocē ingnora-
uit. dicit. n. qz fieri z destrui idē existit altera-
ri. **A**lta at dicit eā quēadmodū z alij.

Specialiter increpat anaxa. dices qz anaxagoras igno-
rauit. ppriā vocē. i. p dicit positioni sue. Qui. n. p dicit ver-
bis suis ignorat quid pōderat vox ppria. qz aut sibi p dicit
anaxa. p dicit enim qz fieri z destrui existebāt idē
qd alterari. z tñ dicebat. i. ponebat multa elementa mālia
quēadmodū multi alij. **E** Deinde cum dicit.

Empedocles qdē enī corpora qtuor: oia
aut cū mouētib⁹: sex numero. Anaxagoras
aut infnita z Leucippus z Democritus.

Narrat ponetes plura pncipia materialia. z duo facit.
qz primo narrat dictas positiones. 2° declarat pōnes illas.
scōa ibi. (hic quidē omiōmera) dicit ergo. qz de ponenti-
bus plura pn^m mālia sunt Empedocles: qz posuit pncipia
mālia esse qtuor: s corpora sensibilia: videlz ignē z aerem
aquā z terrā: z posuit duo pncipia mouētibus dicit esse sex nu-
citiam. ppter qz pn^m mālia cū mouētibus dicit esse sex nu-
mero: qtuor materialia: z duo mouētia. sic ēt anaxa. Leu-
cippus z Democritus posuerūt plura mālia pncipia: qz
dixerunt ea esse infnita. **E** Deinde cum dicit.

Hic quidem omiōmera elemēta ponit. vt
poteos: carnem z medullam z alia quorūz
vniūscuiusqz sinonima pars est.

Dclarat positiones predictas. z tria facit: qz primo ma-
nifestat positionē anaxa. 2° positionem Democriti z Leu-
cippi. 3° cōparat opinionē anaxa. ad opinionē Empedo-
clis. scōa ibi. (Democritus aut.) 3° ibi. (Contrarie autē.)
Dicit ergo qz hic quidē. i. anaxa. cū suis sequacibus ponit
plura pn^m mālia: qz ponit corpora omiōmera. i. siliū ptiūz
esse elementa materialia oium: vtpote os carnē medullā.
z oia alia: quoz vniūscuiusqz ps est sinonima. i. est p siliū.
dictū enīz talia ē siliū ptiū: qz quelz ps carnis est caro:
z qz ps ossis est os: sic de alijs. **E** Deinde cū dicit.

Democritus autem z Leucippus ex cor-
poribus indiuisibilib⁹ hec z alia cōponi in-
quidūt: hec aut infnita z multitudine z mor-
phea esse. **A**lla autē ab illis differunt his ex
quibus sunt z pōne z ordine horum.

Manifestat pōne Democriti z Leucippi dicens qz De-

mocritus z Leucippus inquit: hec oia alia mixta: qz vi-
demus cōponi ex corporibus indiuisibilib⁹. ponebat enī
athomos z corpora indiuisibilia ēē pncipia mālia oium:
z h⁹ corpora dicebat esse infnita multitudine. i. numero:
z morphea. i. forma: siue figura: qz aliqua dicebat ēē figu-
re triangularis. aliqua quadrāgularis. aliqua piramida-
lis: z sic in infnitu. z per h⁹ pn^m mālia distinguebat oia cō-
posita ex eis. Dicebat enī qz illa. i. cōposita ex athomis dis-
ferunt ab illis. i. ab alijs cōpositis his: ex qbus sunt z posi-
tione z ordine horū athomozum. triplī. n. fm eum p atho-
ma distinguebant composita. vel quia ex alijs athomis
cōponebat vnū qz aliud: vt qz vnū componebatur ex qua-
drangularibus: z aliud ex triangularibus athomis: z hoc
appellat differre ex his ex qbus sunt: vel erat huius diffe-
rentia propter ordinē z propter positiones athomozum.

Notandū est enim qz fm Democritū athomi triplici-
ter differēbāt. pmo figura: qz quidā erant triangulares. qz
dam quadrāgulares. 2° ordine: qz quidam erant anterio-
res: qdam erant posteriores. 3° siliū z positione. qz quidam
erāt superiores: qdā vō inferiores. Scōm autē hanc triplicēz
dīam athomozū sumebat differentia eozum que ex atho-
mis cōponebantur. **E** Deinde cum dicit.

Contrarie autem vidētur dicere qui circa
Anaxagoraz eis qui circa Empedocle. hi q
dem enīz inquit ignem z aquam z aerē z
terram quatuor elementa: simplicia magis
esse qz carnē z os z talia similiū partiu. hi
autē quidem hec simplicia z elemēta. terraz
autem z aquam aerem z ignēz composita.
panspermiam enim horum esse.

Comparat pōnes Anaxa. ad positionē Empedoclis di-
cens. qz qui circa Anaxa. i. anaxa. cū suis seqtib⁹ vidētur
esse dicetes pte eis q circa Empedocle. nam hi. i. Empedo-
cles: cū suis seqtib⁹ inquit qtuor elemēta ignē aquā aerēz
z terrā ēē magis simplicia qz carnē z os z alia talia siliūz
ptiū. hi vō. i. Anaxa. z sui sequaces dicebāt eē: qz hec. i. cor-
pora siliūz ptiū dicebāt esse simplicia z elemēta oium. ter-
raz aut z ignē aerē z aquā dicebāt ēē cōposita ex eis. pone-
bant. n. hui⁹ corp⁹ siliūz ptiū ēē panspermia. i. ēē vīe semen z
totale pn^m horū dictozū corpozū. **E** Tūc sequitur illa ps.

His quidez omnibus igit qui ex vno oia
cōstituūt necesse est dicere gñationē z corru-
ptionē alterationē. semp enī manere subm
vnū z idē. tale autē alterari dicimus.

In qua: vt dicebat. pbat que dixerat. z duo facit fm qd
duo dixerat. p enim pbat qz ponetes vnā mām necesse est
dicere generationem esse alterationē. scōo ostēdit qz ponē-
tes multas non opz. 2° ibi. (his aut qui genera.) Dicit er-
go. qz his oibus qui ex vno māli pncipio oia cōstituūt ne-
cesse est dicere generationē z corruptionē esse alterationē:
nam cū pncipia oporteat manere fm substantiam semp
manebunt vnū z idē subiectū fm substantiam suā vt illud
materiale pn^m. sed tale dicimus alterari qn manente suba
sit transmutatio in alijs. **E** Deinde cum dicit.

His aut q genera multa faciūt differre gē-
nerationē ab alteratione: cōueniētibus enīz
z dissolutis generatio cōtingit z corruptio.

Probat 2° z tria facit. qz primo facit quod dictum est. se-
cundo qd dixerat manifestat per dictum Empedocle. 3°
epilogat circa determinata. scōda ibi. (Ideo dicit hoc mo-
do.) tertia ibi. (Qm igitur propriū.) Dicit ergo qz his q
faciunt multa genera māliū pncipiozū puenit dicere qz

Marli. de ge.

AA iij

Nōndū

Anaxa.
ppriā vo-
cē igno-
rauit.
p dicit po-
sitioni sue.

5. p.
ad
1.
51.

c. 4.

pal-
tio si-
atio
vt
ant
hūis
d vt
Ap.

nerationem differre ab alteratione. Isti enim apparentia saluare poterant generationem et corruptionem: quia puenientibus illis principijs contingebat generatio. dissolutis vero contingebat corruptio. Supplendum est autem quod alij variationibus factis contingebat alteratio sicut diceretur quod conuenientibus lapidibus generatur paries: dissolutis corrumpitur. alia autem variatione facta alteratur. C Deinde cum dicit.

Ideo dicit hoc modo Empedocles. quoniam natura nullius est. sed solum mixtura et segregatio mixtorum.

Manifestat quod dixerat per Empedocle. Empedocles enim dicebat quod nullius natura est aliquid aliud a mixtione: sed natura cuiuslibet est solum mixtura quedam. et corruptio supplet segregatio mixtorum. Concordabat ergo dictum Empedoclis cum hoc: quod ponebat generationem esse congregationem. corruptionem esse segregationem. C Ultimo cum dicit.

Quoniam igitur proprius hic sermo eorum supponit ita loqui: manifestum est et quoniam dicunt hoc modo.

Eppilogat circa determinata dicens manifestum esse quod sic supponi sicut suppositum est: ita loqui ut locutus est. est proprius sermo eorum. illorum philosophorum. et manifestum est etiam: quoniam dicunt hoc modo ut dictum est.

Hic declaranda sunt tria. primo videndum

I. c. p.
p^m du^m

Com. p.

I. c. 5. et
8.

I. c. 11.

Nondum

est de positione Democriti. vtrum fuerit possibile democritum ponere corpora indiuisibilia diuersarum figurarum esse aliorum principia. ut habet in littera. scilicet declarabitur vtrum positio anaxa. contradicat positioni Empedoclis: quod terra aq^{ue} et alia elementa sunt principia respectu carnis et ossis. 3° videndum erit vtrum ponentes vnam materiam oportet dicere generationem esse alterationem. ut philosophi ait. C Circa primum sic proceditur. videtur quod non fuerit possibile fuisse de intentione democriti quod sit dare corpora indiuisibilia diuersarum figurarum. corpus enim si vnus est quod continuu nominat. de ratione autem continuu est esse diuisibile. sed quoniam predicatus est de ratione subiecti propositio dicitur esse per se nota. est ergo quodammodo per se notum. corpus est quid diuisibile: sed talia que sunt quodammodo per se nota ut inuit Lamentator supra 2° metha. sunt quasi locus iame in domino quia nullus ignorat. non ergo videtur esse posse ignorasse democritum quod quodammodo oes sciunt. C Amplius philosophi commentat Democritum supra platonem ut habebitur infra et ait. de democritum melius potuisse saluare presensa et appentia quam platonem: est causa: quia ipse plus inuadit naturalibus et plus fuit expertus in natura rerum quam platonem. dicere ergo hominem tam diutius expertum ignorare que quasi glibet de vulgo concederet: non videtur conueniens nec possibile. C Sed forte diceret aliquis non esse inconueniens Democritum negasse continuum esse semper diuisibile: quia antison qui forte diu insudauerat geometricis negavit continuum esse diuisibile in semper diuisibilia. et hoc principio versus quadrabat circulum ut inuit philosophi primo peripateticorum. ideo ad quadraturam eius non erat geometrica respondere: quia negabat continuum semper esse diuisibile: quod geometer supponit tanquam per se notum. sed si hoc concederetur non fuisset inconueniens democritum fuisse deceptum circa diuisionem corporum cum antison et forte plures alij circa hoc decepti fuissent. Omnino tamen videtur absurdum esse posuisse corpora illa esse indiuisibilia: et si esse diuersarum figurarum: quia alij illarum dicebat quadrangularia. alij triangularia. alij pyramidalia: et sic de alijs. eo enim ipso quod ponebat ista corpora esse plurius angulorum ponebat ea diuisibilia. Ipse enim sensus indicat quadratum diuisibile esse in duos triangulos. non ergo videtur possibile fuisse de intentione democriti quod ei imponit philosophi. C Notandum ergo quod corpora illa que ponebat democritus erant quanta et erant physica.

ratione autem quanta diuidi poterant in semper diuisibilia. est enim de ratione continui quod diuidatur in partes semper diuisibiles. sed ratione qua erant physica non sic. Est enim dare minimum corpus physicum licet non sit dare minimum mathematicum. corpus enim physicum dicitur materia cuius forma coniunctam qualitatibus actibus et passibus. et quia actus actiuorum sunt in patiente et dispositio: possit adeo diuidi corpus physicum: quod si ulterius diuideret forma et qualitates illius corporis inuenirent sibi maiorem inproportionatam: propter quod in eo natura illius corporis referuari non posset. vnde philosophi primo philosophorum disputans contra Anaxa. dicit quod est dare minimum aqua et minimum carne. vnde ibidem ait: quod est determinata quantitas carnis magnitudine et paruitate. C si forte de magnitudine dubitaret aliquis vtrum sit determinata quantitas. quia ignis videtur posse crescere in infinitum si haberet infinitum combinabile. tamen cum possit esse corpus adeo paruum quod reddat inproportionatam formam: non videtur dubitandum: nam secundum Lamentatorem 3° philosophorum. crescente corpore crescit et virtus et fortificatur. diminuto ergo minuitur et debilitatur. et cum semper passio magis facta abijciat a substantia: ut inuit philosophi 6° topicorum. corpus adeo poterit debilitari per continuum diminutionem quod de necessitate tollatur virtus et forma illius corporis. Cum ergo democritus tradiderit principia naturalium et mathematicorum: quia est dare minimum corpus physicum: non sit dare minimum corpus mathematicum. verba democriti possent aliquo modo intelligi ad bonum intellectum. vtrum tamen sic intellexerit democritus ut dictum est vel non plene scire non possumus: quia libri sui ad nos non perueniunt. tamen secundum philosophum 2° metaphisice. ei imponit magis videtur quod habuit malum intellectum quam bonum. credidit ergo Democritus (ut philosophus ait.) quod verum esset in apparitione: ita quod sensus haberet virtutem discipline. et quicquid apparet sensui esset verum: et quia secundum sensum est deuenire ad corpora indiuisibilia. credidit ut videtur ei imponere philosophus 2°. quod secundum veritatem esset dare indiuisibilia corpora. quicquid tamen sit de hoc per quod hoc modo aliquas saluari poterat dictum eius. scilicet corpora illa esse indiuisibilia ut erant physica et ut erant principia rerum naturalium: esse tamen diuisibilia ut erant quanta: et quoniam quolibet quanto potest describi quelibet figura: simul tamen cum hoc quod erant indiuisibilia: ut erant quod naturaliter poterat esse diuersarum figurarum: cum essent quantitates. vtrum autem dato quod possent poni corpora sic indiuisibilia: et sic figurata si esset dare talia corpora possent dici principia vel non: infra dices. ostenditur. nam quod si ex talibus corporibus componeret aliquis compositum magis illud compositum haberet rationem principij respectu illorum corporum in diuisibilibus quam reduerso. ibi enim forte de diuisione principij: quoniam est dare minimum in naturalibus ostenditur: et supplebitur quod hic videtur esse dimissum. Ad philosophum autem in tantum dictum sit quod si sit posse esse corpora physica indiuisibilia diuersarum figurarum illa magis debent dici principia quam principia: ut infra clarius ostendetur. C Secundo declaranda est ratio inter positionem anaxa. et Empedoclis. videtur enim falsum esse quod philosophus 2° ait videtur anaxa. dixisse Empedocle. quod posuit carnem et osses esse principia respectu ignis et terre. Empedocles vero e contrario ignem et terram esse elementa respectu carnis et ossis. nam anaxa. ut habet in textu posuit corpora similium partium esse principia omnium. corpus enim est similium partium cuius partes recipiunt predicationem totius: et quia quelibet pars ignis et ignis et quelibet pars terre est terra: terra et ignis sunt corpora similium partium. ergo habet rationem principij non principia: positio ergo Empedoclis ad positionem anaxa. non se videtur habere ut prius: sed ut pars ad totum. nam Empedocles solum quod tuos elementa dixit esse prima corpora et principia omnium aliorum. Anaxa. vero omnia corpora solum principia dixit esse aliorum. principia de quorum numero sunt quatuor elementa. C Amplius videtur positionem anaxa. quasi eandem fuisse cum positione

I. c. 38.

2^m du^m

ne Empedo. nā corpus quāto magis est ppositū tāto ma-
gis est eteroclitū: et magis est dissimiliū ptiū. m an°. n. q̄ cō-
ponit carne et esse est ptiū dissimiliū. nō. n. q̄libet pā ma-
nus est manus. caro autē et os que manū cōponūt sūt ptiūz
siliū. si ergo silitudo ptiū seque simplicitatē pncipali-
repiet in eis q̄ in elemētatis: pp qd̄ caro pōt dīa similis
ptiū. ignis et terra et alia et pncipal. us debēt dici simili-
um ptiū q̄ caro et os q̄ sunt elemētata. ḡ fm positionem
Anax. ignis et terra magis erant pncipia q̄ caro et os: q̄
vt ostiū est: pncipal. ius in eis repit cōuenientia partium.
¶ Nota ḡ Anax. de oibus corpibus siliū ptiū pos-
uisse duo ḡnā: q̄ qdam erāt talia fm veritatē. q̄dā vō p̄z
apparetia: vt erat caro fm apparentiam: et caro fm vitatē
et ignis fm apparentiā et fm vitatē: sic de alijs. Differen-
tia autē istoz sic accipiebāt: q̄ ea que erāt fm vitates talia
nūq̄ inueniebāt p se existia et sepata: sed semper erant alijs
cōiuncta. de nullo enim. p se exsistē verum erat dicere q̄ cēt
pure caro vel pure aq̄. que vō erāt talia fm apparentiam
inueniebāt p se existia et sepata. Inueniebāt. n. aliqd p se
exsistē qd̄ apparebat auz: et aliqd qd̄ appebat caro: non q̄
illud esset pure aurū: nec illa pura caro: s̄ in quolibet eoz
erant oia: sed vni eoz videbāt auz: q̄ et in eo erat caro
et os et cetera talia: tñ q̄ inerat plus ex auro q̄ de alijs: vi-
debāt aurū. aliud vō vbi erat plus de carne q̄ de alijs: vi-
debāt caro. ¶ Altero volebat q̄ corpa omiōmera et si-
miliū partium fm vitatē essent pncipia eoz. que erāt
talitā fm apparentiam. nō. n. posuit q̄ ignis esset simplicior
carne: vt vni corpus simplicius alio. sed solū saluabat rō-
nē pncipij et pncipiatū per corpa omiōmera fm vitatē et p̄z
apparetia. ex hoc appet quō ponebat carnē: et os esse prin-
cipia ignis et terre: et quō non. nam si accipiat ignis et terra
et caro et os fm vitatē: nullū illoz habebit rōnē pncipij
respectu alterius: q̄ nullū erit pncipiatum: sed quodlibet
illoz habebit rōnē pncipij: sic etiam si sumantur p̄dicta
et fm apparentiam non poterimus saluare fm positionē
Anax. q̄ vni illoz sit p̄m: et aliud pncipiatū: s̄ qd̄libet
habebit rōnē pncipiatū. tñ si sumat caro et os fm veritates
et terra et aqua fm apparentiaz: caro et os erunt pncipia
respectu illoz. dictum est. n. q̄ in quolibet corpe omiōme-
ro fm apparentiam sunt oia corpa omiōmera fm verita-
tem: vt in terra fm apparentiā sunt caro et os et cetera alia
corpa fm vitatē: que sunt pncipia illius corpis qd̄ est terra
fm apparentiam. quā tñ nō sit pura terra: sed denomina-
tio semper sit a p̄domināte: vt dī in p̄ p̄hycoz. vbi pō Ana-
x. diffusus recitat. terrā ergo fm apparentiā et qd̄libet cor-
pus: qd̄ videmus est cōpositū ex oib⁹ corpib⁹ omiōmeris.
¶ Hoc viso apparet quō posuit Anax. dīcebat positioni
Emped. Empedocles. n. posuit terrā aquā: et ista etā que
per se existūt: vel que nos sentimus esse pncipia omniūz
corpoz. ponebat. n. q̄ vera caro et vep os erāt composita.
ex istis elementis que sentimus et terrā aquā aerem et ignem dicebat
esse talia fm apparentiā nō fm vitatē. q̄ lyet dictum est
non sit dare aliquod per se existē: qd̄ sit pure tale: terra ista
quā nos videmus nō est pura terra nec aqua pura aq̄: id
caro et os fm vitatē: et cetera talia corpa omiōmera sunt
semp de cōpōne terre aque aeris et ignis q̄ nos sentimus. p̄-
pter qd̄ apparet manifeste pōnem Anax. dīcere posuit
ni Empedo. ea autē per que ostendebāt vnam pōnem nō dī-
cere alteri. pcedebant de falso intellectu pōnis Anax. qua
pōne manifestata declarata est vitas questū. ¶ Tertio die-
clarandū est verum ponentes vnam mām oportet dice-
re idem esse generationem et alterationem: vt Arist. et ipo-
nit. et videt Arist. ignorasse nās et differentias motū. mo-
tus enim recipiūt spēm non a subiectis in quibus sunt sed
a rebus ad q̄s est motus. vñ in. 3. p̄hycoz dī q̄ motus est

in eodem genere cū rebus ad q̄s est motus. quā ergo gene-
ratio sit motus in substantiam. alteratio vō sit motus in q̄lita-
tem. q̄q̄ dīcerent p̄bi de mālī pncipio saluare poterāt ge-
nerationem esse aliud ab alteratione: q̄ forma substan-
tialis alia est ab accidentali. ¶ Amplius nos ipsi ponimus
vni esse mālī pncipium. dicimus. n. vt infra. p̄bat vnam
esse mām oīum hūmū transmutationem ad seuiticem.
et tñ distinguimus ḡnationem ab alteratione. ¶ Ampli⁹
p̄bi in suis dictis vt petere qd̄ est in dīo. arguit. n. opposi-
tum non ppositum. oīa. n. motus saluamus propter vni-
tātē subiecti: et omnes transmutationes ad formā pp vni-
tatem materię: vnum enim dīorum non sit aliud: sed mā
q̄ est sub vna forma efficit sub alia: et successive sub q̄cūq̄
q̄ dīoz. ¶ In primo p̄hycoz: et in. 12. metha. vt saluare
mus transmutationes quas videmus: ait q̄ opz dare ter-
tium: qd̄ subiecta dīo per vnitatē. ergo subiecti saluam⁹
omnes transmutationes. si ergo tollatur talia vnitās nul-
la erit transmutatio. non ergo erit aliud generatio et al-
teratio posita pluralitate mālī pncipij: quā tales mor⁹ oīo
cessarent. ¶ Notandū ḡ q̄ si antiqui p̄bi recte posuissent
vitatē mālī pncipij vt nos ponimus saluassent oīa mo-
tus vt nos saluamus. et p̄bi iniuste increpassent eos: s̄ oīa
ipsi errauerunt credentes mām esse aliquod corp⁹ i actu.
nam aliqui posuerunt mālī pncipium esse ignē aliqui ae-
rem aliqui vō aquā. aliqui autē medium inter aquam et ae-
rem. aliq̄d oīa quatuor elemēta: vt Empedo. nullus autē
p̄hantū posuit solā terrā esse pncipium. ideo dictū est
oīa elementa accepisse iudicē p̄ter terrā. Et hodie antez po-
suit terrā esse pncipium alioz: sed ipse non fuit p̄hō: s̄
legista: vt cōmentator ait et quia omnes p̄hantes posuerunt
māz esse aliquod corpus in actu. ideo reprehēdit eos p̄hō
p̄mo metha. dicens q̄ fuit modus erroris eoz. i. errabāt
q̄ ponere mām elemētū corpus. i. de numero corporum.
dicerūt. n. mām esse corpus. ¶ Hoc viso satis apporet sic
loquentes non potuisse saluare ḡnationem: sed oportu⁹ esse
eos dicere generationem esse idem q̄ alterationem: mā. n.
semper manet eadem fm essentiam in oī transmutatione.
Si ḡ mā esset aliquod corpus in actu: vt ignis vel aer vel
qd̄cūq̄ aliud. q̄ mām opz manere. maneret illud corpus
in actu fm substantiam: sed manere corpe in actu fm substantiā
non diuenit ei generatio. s̄ possit alterari. vel ergo ad pos-
itionē prefatā nulla erit ḡnatio: vel si ḡnatio erit esset idē
quod alteratio. Est. n. dīa iter ḡnationē et alterationē. vt
dī. 9. metha. q̄ in ḡnatione subiecti ens in potētia. in al-
teratione vō subiecti ens in actu. si vō in ḡnatione subiecti ens
in actu: qd̄ faciebāt p̄dicti p̄h: nihil aliud restat nisi q̄ ge-
neratio sit alteratio vt p̄hō ait. Rōnes autē incōtrariū p̄ce-
debant ex falso intellectu pōnis dictoz p̄hōz.

Ecesse est autem et his alterationē
esse aliud dicere preter generatio-
nem. Impossibile tamen fm que
ab eis dicuntur. hoc autem quoni-
am recte dicimus facile est videre. Quēad-
modum enim videmus quiescente substan-
tia in ea transmutationem fieri fm magni-
tudinem: que vocatur augmentatio et dimi-
nutio: sic et alterationem.

¶ Supius ostendit p̄hō quid cōuenit dicere ponētib⁹ vni
materiale pncipium: et qd̄ ponētib⁹ pluraz et q̄ ponē-
tes plura materialia pncipia videbāt petis dicere q̄ ponē-
tes vnum. Ideo in parte ista increpat oīa sic opinantes. et
duo facit: q̄ primo facit qd̄ dēm est. secundo specialiter de-
scendit ad increpandū Empedocle. scdā ibi Empedocle

I. c. p.

3°

I. c. 53.
I. c. 6.

Nōndū

I. c. 12.

Nōndū

I. c. 34

3° dubm

I. c. 4:

quidē igit. Circa p^o duo facit: q^o p^o p^otinuat dicta dicens. 2° exeg^o de int^o ibi (Quēadmodū. n. videm^o.) Dicit ergo q^o h^o i. ponētib^o plura mālia p^o n^o necesse est dicē alterationē eē aliud p^oter g^oitationē: 7 q^o uis b^o sit necessarius 7 cōueniē: tñ f^om eā q^o dñr ab eis impo^ole ē saluare verā g^oitationē 7 alterationē. h^o aut^o qm̄ dicim^o recte: 7 icrepam^o eos mō debito facile ē vidē si p^osiderē q^o sequit^o. C. Deñ. c. d.

Quēadmodū. n. videm^o. Exeg^o de int^o 7 tria facit: q^o primo ofidit eos f^om dicta eoz^o non p^o sse saluare alterationem. secūdo pbat q^o saluare nō p^oit aliq^oā transmutatio nem. tertio redit ad ofidēdum spātr eos alterationem nō posse saluare. scōa ibi. (Aut 7 manifestū.) tertia ibi. (Amplius aut^o s^ostr.) Circa p^o duo facit: q^o primo declarat qd ē alterari. scōo ex b^o pbat q^o p^odicti p^obi alterationez saluare nō p^oit. secūda ibi. (Sed tñ ex qbus.) Dicit ergo q^o quem admodum videmus q^o quiescente suba sit in ea transmutatio f^om magnitudine que vocat^o augmentatio 7 diminutio. sic suba quiescente videmus in ea alterationē fieri supple p^o transmutationem in qualitate. est g^o alteratio trāsmutatio in qualitate manente suba. C. Deinde cū dicit.

Sed tamen ex qbus dicunt plura p^oncipia facientes vno impossibile alterari. p^oas siones enim f^om quas hoc dicimus contin gere differentie elementozum sunt. dico autem puta calidum 7 frigidum. humidum 7 siccū: album 7 nigrū: durum 7 molle 7 alio rum vnumquodq^o vt inquit Empedocles solem. i. ignem album videre 7 caliduz: im brem. i. aquam in omnibus frigidum nigrū 7 nebulosum. s^ostr aut^o determinat de reliqs. Quapropter si nō est possibile ex igne fieri aquam: nec ex aqua terram: nec ex albo nigrum erit aliqd. nec dux ex molli. eadē eniz ratio 7 de alijs. hec autē erat alteratio.

Ofidit eos non posse saluare alterationez. cōtinuet ergo sic l^osa. diximus q^o alteratio est transmutatio i q^olratib^o: s^o tñ ea que dicunt facientes plura p^oncipia vno impossibile ē aliqd alterari. nam p^oas siones 7 q^olratē f^om quas dicim^o hoc contingere sunt qualitates p^oime: per q^os differunt el ementa puta calidū: frigidum: album: nigrū: siccū: hūidum: molle: durum: 7 aliozū vnuq^oq^o. per que differūt elemen ta. noiat aut^o b^o album 7 nigrū inter p^omas q^olratē: q^o sic loq^o bantur antiqui p^obi. nam Empedo. dicebat solem. i. ignem esse albū 7 calidū: ymbrem aut^o i. aquā i oibus. i. vlr 7 sim pliciter dicebat esse nigram frigidā 7 nebulosā: 7 s^ostr de terminant de reliqs p^oas sionibus adaptando reliqs q^olratē reliqtis elemētis. quapropter q^o p^oncipia op^o manere. h^o prima corpa 7 e^osa ex quo ponunt esse p^oncipia mane bunt 7 non fient ex se iugicem. p^oncipia. n. nec sunt ex alijs nec se iugicē: vt pbat p^o p^ohycoz: sed si nō est po^ole ex igne fieri aquā nec ex aqua terrā. i. si nō est possibilis transmutatio in suba elemētōz: nō fiet transmutatio in qualitatib^o eozū. non ergo fiet ex albo nigrum: nec ex molli durum. 7 eadē demonstratio est de alijs. i. si nō sit transmutatio in qualitatibus elemētōz siue in qualitatibus p^omis nō fiet in alijs. i. in secūdis: 7 q^o h^o erat alteratio trāsmutatio in q^olratē ex quo nulla pōt fieri talis trāsmutatio nulla erit al teratio. C. Est ergo via rōnis q^o f^om ponentes plura mate rialia p^oncipia si non potest fieri transmutatio in suba ele mētoz non fiet transmutatio in qualitatibus eoz^o. 7 p^oer p^oas nec in qualitatib^o alioz^o. 7 si in nullis q^olratib^o cōtin gat trāsmutatio nulla erit alteratio. C. Deinde cū dicit.

Aut 7 manifestū qm̄ vnam semp^o contra r^ois supponendā esse naturā: siue transmu tetur f^om locū: siue f^om augmētationez 7 di minutionem: siue f^om alterationem.

Adducit scōam rōnē per quam ofidit eos non posse sal uare aliq^oā transmutationē. nā quū oia transmutatio sit a p^orio in p^oriū: cū vntū p^oriū non fiat essentialr aliud p^oriū: manifestū est: quoniam semp^o supponēdū est vnam ma teriam ipsis p^orijs: siue fiat transmutatio f^om locū: siue f^om augmētū 7 diminutionē: siue f^om alterationē: siue supple f^om g^oitationē 7 cor. q^o g^o negat vnitatē sub^o siue vnitatem mālis p^oncipij nullā trāsmutationē saluare p^ot. C. Deñ. c. d.

Amplius autē s^ostr necesse est esse hoc 7 al terationem. si enim alteratio est 7 subiectuz vnum elementum 7 vna oium materia ha bentium adinuicem transmutationem 7 si subiectum vnum est alteratio est.

Spāliter adaptat istam rōnem alterationi dicens q^o b^o s. mutatio materialis p^oncipij. s^ostr necesse est esse circa altera tionem. nam si alteratio est. est vnum subiectum 7 vnum māle elemētum. est. n. vna mā oium hūitū ad se iugicēz trāsmutationē: 7 cōuertit^o: q^o si vnum subiectum ē altera tio est. Si ergo vnitās materie ita cōuertibiliter respicit alterationem: qui negat vnitatēz materialis p^oncipij alte rationem saluare non potest. C. Deinde cum dicit.

Empedocles quidez igit videt contraria dicere 7 apparentia 7 ad se ipsum ipse.

Spāliter descendit ad increpationem pōnis Empedo. 7 duo facit: f^om q^o dupl^or ip^osum increpat. primo. n. increpat eū de p^oditione. secūdo de insufficiētia ibi. (Incertū autēz 7 vtrū.) Circa primum duo facit: q^o primo p^omittit qd in tēdit. secūdo declarat p^opositū. 2° ibi. (Simul aut^o nō.) Dicit ergo q^o ipse Empe. v^o dicere p^oria: 7 ad ea que apparent 7 ad se ipsum. C. Deinde cum dicit.

Simul aut^o nō dicit aliez ex altero fieri ele mentozum nullum. Sed alia oia ex his.

Manifestat q^o dixerat: 7 tria facit: q^o primo manifestat Empedo. p^odicere apparentibus. scōo ofidit eū p^odicere sibi ip^osi. tertio remouet quādam camillationem. scōa ibi. (S^ostr aut^o qm̄.) tertia ibi. (Et nō tunc solū.) Sed nunc cōtinuet sic: vtrū est Empedoclem p^odicere apparentibus: q^o sit euz b^o q^o dicit. nullum alterum elemētōz fieri ex altero. dicit etiam oia alia fieri ex ip^osis elemētis. b^o n. p^odicat his que ap parent. si. n. e^osa non possent transmutari ad se iugicem: nō possent ex eis generari alia mixta. Empedocles ergo negā do transmutationem elemētōz in se iugicem: p^odicat ap parentibus: vel q^o p^odicat sensui: cum ad sensum videamus p^orium: vel q^o p^odicat apparenti rōni: cū manifesta rō con trarium probet. C. Deinde cum dicit.

Simul autem quoniam in vnum contin git omnem naturam preter litem. Rursum vnumquodq^o ex vno fieri: quapropter ex vno aliquo manifestum quoniam differen tijs quibusdam diuisiozū 7 passionibus fa ctum est. hoc quidem aqua. hoc autē ignis quēadmodū dicit solē hoc quidē albū 7 ca lidū 7 leue. terram autēz 7 graue 7 durum. Ablatis igit his differētijs. sunt enim aufe ribiles geniteq^o manifestum est qm̄ necesse

est fieri et aqua ex terra et terrae ex aqua. similiter autem et aliorum unumquodque.

Constat Empedo. sibi ipse dicere dicentem: Empedo. At supple cum hoc quod aut unum elementorum non fieri ex alio. dicit quod quoniam est amicitia vltima contingit omnem naturam elementorum congregari in unum chaos confusum praeter litteram. et rursum littera supple adueniente ex illo vno chaos confuso fieri unum quodque elementorum. Sed si ex omnibus elementis potest generari vnum aliquid: et ex illo vno aliquo iterum possent generari elementa: manifestum quod aduenientibus quibusdam diffinitionibus de numero diuersorum: et quibusdam passionibus diuersis factum est ex illo vno chaos confuso. Si aqua. hoc autem ignis. nam si secundum Empedoclem. pingit sol. lignum esse album calidum et leuem. terram autem grauem et duram: quoniam haec elementa multum differant ad inuicem si ex eis debet generari unum aliud opus hoc fieri ablatio his differentibus. dicit ergo elementorum sunt auferibiles: quum ex elementis possit generari unum aliqd: et hoc dicitur sunt et genite. id est possunt iterum generari: quia elementa possunt recuperare diuersas suas cum ex illo vno possit regenerari elementa: sed si elementa possent amittere et recuperare diuersas suas: manifeste apparet quod necesse est fieri ex aqua terram: et ex terra aquam: et si aliorum unumquodque ad se inuicem: quia alia elementa habent transmutationem. dicit ergo Empedocles sibi ipse dicendo elementa posse perdere et recuperare passiones et formas per quas differunt. et negando ea per se inuicem habere transmutationem. **C** Deinde cum dicit.

Et non tunc solum: sed et nunc transmutationia passionibus. sunt autem ex quibus dicit Empedocles possibiles aduenire et separari rursus et aliter aduersantibus adiuvante lite adhuc et amicitia. Quod tunc ex vno generata sunt. Non enim vti quod ignis et terra et aqua entia vnum erant omnia.

Remouet quidam cauillationem. diceret forte aliquis. quod solum tunc quando ex elementis generatur illud vnum chaos: possunt elementa perdere differentias suas: et quando ex illo regenerantur elementa: possunt huiusmodi differentias recuperare. sed hoc est ridiculum dicere: quod cum corruptibile et incorruptibile fundentur in ipsa natura rei: naturaliter loquendo: nunquam corruptibile potest fieri incorruptibile nec e converso. ideo si tunc elementa poterant transmutari secundum diuersas et passiones: necesse est dicere quod et nunc possint transmutari passionibus. nam passiones et forme: ex quibus Empedo. dicit differre elementa: si tunc erant possibiles aduenire elementis: et rursum separari ab eis: adhuc nunc est possibile: aliter et aliter aduersantibus adiuvante lite et amicitia: nam si prius aduersantibus adiuvante lite et amicitia: separari ab elementis et aduenire eis: cum et nunc talia adiuvante aduersantibus possint: nunc et poterit hoc contingere. quod autem tunc amiserint elementa differentias suas: quando erant in illo vno chaos confuso: patet: quod ideo tunc ex vno generata sunt: quod in eo non erat elementorum diuersitas. non enim ignis et aqua et terra erant entia vnum omnia. vnum totum et vnum chaos confusum si retinebant diuersas proprias. **C** Deinde cum dicit.

I. c. 3.

Incertum autem et vtrum principium ea ponendum multa: aut vnum. dico autem ignem et terram et systica horum. secundum id enim quod vult manifestum supponitur ex quo transmutantia per motum sunt: ignis et terra et aqua vnum elementum. secundum id autem quod hoc ex compositione sit convenientibus illis. Illa autem ex dissolutione magis elementa quattuor illa et prima natura.

Reprehendit Empedo. de insufficientia. Insufficienter enim loquebatur. Empedo. cum non certificat nos vtrum componenda multa principia aut vnum. aut vtrum ignis et terra et systica. id est media horum: ut aqua et aer essent supple principia respectu illius chaos confusi: vel e converso. nam si illud chaos confusum supponit tamquam materiam: ex quo principia agentia sunt transmutationia ipsam. et per huiusmodi motum et transmutationem non sunt ignis terra aqua: tunc est vnum elementum: quod hoc posito illud chaos habet rationem principij: et ista elementa habent rationem principij: sed si illud chaos confusum sit ex compositione elementorum: et convenientibus illis elementis. illa autem elementa generantur ex eo tanquam ex dissolutione eius: tunc illa quattuor corpora magis et potius debent dici elementa et principia. **C** Notandum autem quod alii sunt diuersa vltra ex ferro et alii diuersi lapides ex pietate. nam diuersa in se et ex ferro sunt tamquam ex eo quod est subiectum in actione et transmutatione agentis. id est ferrum habet rationem principij respectu instrumentorum: sed lapides generantur ex pariete tamquam ex dissolutione et corruptione eius. Si ergo elementa sunt ex illo chaos sicut diuersa instrumenta ex ferro: tunc illud chaos habet rationem principij: et est vnum principium per vnum chaos sed si elementa sunt ex eo tamquam ex dissolutione et corruptione eius: sicut lapides sunt ex pariete: tunc elementa sunt principia et non illud chaos et erunt plura principia per pluralitatem elementorum: et quod non certificauit nos Empedo. vtrum illud chaos haberet rationem principij vel quattuor corpora insufficienter loquutus est.

Hic declaranda

sunt tria. Primo vtrum ponentes plures materias possunt saluare generationem et alterationem cum in textu dicat quod impossibile sit eos saluare praedicta. Secundo dubitat de eo: quod habetur in littera quod si elementa non possent transmutari secundum substantiam quod cessaret alteratio. Tercio declaranda erit propositio illa quae habetur in textu. v. quod vnum est materia omnium habentium ad se inuicem transmutationem.

Circa

primum quodam difficultatem faciunt verba textus. nam si per se ponentes plures materias necesse habeat dicere generationem esse aliam ab alteratione: et non haberent necesse hoc dicere nisi illa sequerentur ex dictis eorum. secundum. n. eorum dicta tam generationes quam alterationes saluare poterant. **C** Amplius philosophus respicitur Anaxagoram quod ignorauit propriam vocem et dixit sermoni suo ponendo plures materias: et non distinguendo inter generationem et alterationem: sed hoc non esset nisi tam generationes quam alterationes secundum dicta sua saluare posset. **C** Amplius habet littera quod iste est proprius primo ponentium plures materias ut saluet generationem et alterationem et distinguat inter eas. **C** Amplius philosophus posuit vnitatem ex parte forme et pluralitatem ex parte materiae. posuit. n. primum et magnitudinem ex parte materiae et ydeam ex parte forme. ut habet declarari per philosophum. et tamen non negauit transmutationem et motum ergo ponentes plures materias per hanc pluralitatem non vult quod opus eos negare motum et transmutationem. littera tamen dicit oppositum. **C** Notandum quod aliter est saluare generationem et corruptionem ut reperiuntur in artificialibus: et aliter per reperiuntur in naturalibus. generationem. n. est motus de non esse ad esse. ut dicitur. 5. philosophus. et corruptionem autem et vnum conuertitur. sicut ergo competit rebus vnitatem sic competit eis entitas: et sicut competit eis entitas sic competit eis esse: et sicut competit eis fieri competit eis generari. artificialia. n. non sunt quod vnum ut naturalia: quod non reperitur in eis vnitatem secundum vnitatem vnius nature vel vnius forme. sed in eis vnitatem dicitur secundum quidam aggregationem: et secundum quod ordinem et contactum. praeter. n. artificialium retinet suam quodammodo speciem. praeter. n. ex pluribus lapidibus generatus non est vnum secundum vnam naturam et vnam formam. sed secundum vnitatem cuiusdam ordinis et contactus. id est talia quod non habent aliquam vnam naturalem positionem: et praeter eorum retinet suum actum et speciem generari habent.

Nondu

6^m du^m
I. c. 6.2^o
I. c. 6.3^o
I. c. 6.4^o
I. c. 5.I. c. 6.
Nondu

I. c. 7.

per congregationem suarum partium et corrumpi per disgregationem: propter quod de his artificialibus aliquo modo verificatur: quod dicebat Empedocles. quod natura eorum non est nisi mixtura quedam. Cum ergo queritur utrum ponentes plures materias saluare possint generationes et corruptionem et alios motus. dici potest quod generationem et corruptionem secundum veritatem: et ut habent ista esse in naturalibus saluare non poterant: secundum tamen quadam apparentiam: et ut talia reperiuntur in artificialibus: poterant huiusmodi motus et transmutationes saluare. propter igitur differentiam esse inter antiquos philosophos ponentes unam materiam: et ponentes plures: quod ponentes unam cum ponerent illam esse aliud quod corpus in actu secundum veritatem saluare poterat alterationem naturalem. generationem vero et corruptionem nec secundum veritatem: nec secundum apparentiam saluare poterant. ponentes vero plures materias secundum veritatem transmutationes naturales: siue transmutationes per quas accipit aliqua natura vel aliquid forma saluare non poterant: sed tamen secundum quadam apparentiam quasi libet transmutationes saluabatur. id in una parte et ita ait philosophus. quod oportebat eos distinguere inter generationes et alterationem. quia loquendo de transmutabilibus: ut ipsi loquebantur sequebatur ex dictis eorum generationes esse alia ab alteratione. In alia vero parte textus ait quod saluare non poterat: quod secundum veritatem loquendo de transmutationibus non ut ipsi loquebantur: sed ut de eis dicitur loquendo negantes unitates materiam negant omnes transmutationes naturales: et omnem motum ad formam: quod ut superius innuebat: una forma non fit alia: sed materia que prius erat sub una forma fit postea sub alia. Et per hoc soluit repugnantiam textus. Quod vero addebat de Platone dicens: quod non posuit pluralitatem ex parte materie cum non poneret omnium generabilium et corruptibilium unam materiam secundum am: sed pluralitas illa materia secundum magnum et parvum vel referenda est ad materiam primam: et ad materiam dispositas: ut secundum maiores et minores disponere materia fiat aliter et aliter susceptio forme: et constitat quod materia prima sit una omnium generabilium. materia tamen prima disposita est alia et alia. vel illa magni et parvi referenda est ad diversos gradus entium. posuit tamen Plato quod ydea erat in primo gradu. post has erat intelligentie. post intelligentias anime: post animas corpora: et ab una et eadem ydea derivatur similitudo et forma tam in intelligentias quam in animas: quam etiam in materiam corporales: et quod omne receptum et potentiale est male respectu eius quod influit et est in actu: corpora et anime intellective erant quasi materia ratione ydeae imprimentis similitudine et forma in eas: et quod illa similitudo et illa forma non eodem modo recipiebatur in omnia predicta: sed in intelligentibus recipiebatur magis: ut in animabus minus: ut in corporibus vero minus et particulare: non posuit unitates forme: quod ab una ydea erant omnes isti influxus: posuit vero pluralitatem ex parte materiam: et illa pluralitatem appellavit magni et parvi: quod cum habet receptiva: et materia que ponunt esse intelligentie anime et corpora sint in alio et alio ordine entium. et secundum quod sunt in magis superiori vel magis inferiori ordine: sic habet receptiva magis et minus participabat de illo influxu. Insuperbat ergo una ydea in diversis materiis siue in diversis generibus receptiuorum. Unitas ergo Platonis ex parte forme et pluralitas ex parte materiam non dicitur his que diximus. Equivoce. non ponebat pluralitatem materiam et aliquid philosophi. Utrum autem positio plonis siue vera vel non est posita speculationis. sed si superius philosophorum contingeret nos scribere clarius elucidaremus ipsam.

Secundo

restat declarare utrum si non esset transmutatio in substantia non esset transmutatio in qualitate: vel quod idem est si esset impossibilis generatio et corruptio: utrum esset possibilis alteratio. Item. non in ista habet quod si non possent elementa transmutari secundum substantiam non possent transmutari secundum qualitates. hoc tamen difficile est videre. nam prius non dependet ex posteriori: corruptio ergo posteriori non oportet quod corruptio

prius: erit ergo possibilis corruptio qualitatis absque eo quod sit possibilis corruptio substantie: cum substantia sit prior qualitate. poterit ergo esse motus ad qualitatem non existere motu ad substantiam. Amplius que separari possunt ab invicem non habent essentialiter ordinem sed non habent essentialiter ordinem non oportet si unum est possibile quod aliud sit possibile. sed alteratio multoties separat a generatione. non. non. oportet quod quicquid sit transmutatio in qualitatibus quod fiat transmutatio in substantia. alteratio vero et generatio non habent essentialiter ordinem. poterit ergo esse generatio in polis et alteratio possibilis. Amplius videmus aliquid alterari quod secundum substantiam transmutari non possunt. lux. non. est quedam sensibilis qualitas. sed autem sensibiles quod aliter attenditur. per alterationem: et tamen luna eclipsatur et illuminatur secundum rei veritatem. sed secundum substantiam incorruptibilis manet. Notandum igitur quod triplici via declarare possumus esse possibilem generationem et corruptionem et transmutationem esse in substantia. si sit possibile via alteratio et transmutatio in qualitatibus actibus et passivis. Prima via intelligitur ex parte nature forme. 2^a ex parte nature materie. 3^a ex parte nature motus et transmutationis cui substantia materia dedit in formam. Prima via sic ostenditur. nam aliquid non sinit de ratione alicuius uno modo: quod si sunt de ratione et alio modo. videmus. non. quod conditiones materie non sunt de ratione rei absolute: sunt tamen de ratione eius ut habet esse particulare: sic et esse non est de ratione essentiali in se considerate. est tamen de ratione eius ut habet esse in effectu: ois. non. factio et ois causas determinat ad aliquid esse convenienter enim ois causa in se quod est dare esse: propter quod non bene argueretur: qui diceret essentia est prior quod esse: et esse non est de ratione essentiali: sed aliquid a causa siue aliquid agens producit poterit essentiam sine esse: quod ut dictum est: esse habet de ratione essentiali absolute est tamen de ratione eius ut est in effectu: et quod res. pro tanto habet causas quod habet rationem effectus: nulla res. produci poterit ab aliqua causa: nisi in quantum est coniuncta ipsi esse: sicut conditiones materie non sunt de ratione rei absolute: sunt de ratione eius. ut habet esse particulare: et sicut esse non est de ratione essentiali de se: sed est de ratione eius: non habet esse in effectu: sic dicere possumus quod qualitates active et passive non sunt de ratione forme simpliciter: sed sunt tamen de ratione eius: ut habet esse physicum et naturale: quod ista corruptibilia que videmus: propter que mota est quod: ut sunt in se ipsis habent esse naturale et physicum: quod tollit ab eis habet esse physicum et naturale: ulterius non remanet in seipsis: sed corruptum est eo quod subest. Si igitur ab aliquo corpore possent auferri omnes sue qualitates: quod ulterius non competere et esse physicum et esse naturale corruptum est a sua natura: et quod alteratio expoliatur rem a qualitatibus. propter ad ultimum expoliatur ea a natura. propter. propter ergo ex parte nature forme: cum de ratione forme (ut est natura quedam: ut habet esse naturale et physicum) sit quod sit coniuncta qualitatibus. propter ut actus et passivus si est polis alteratio propter dicta et res potest amittere qualitates suas erit possibilis generatio: et poterit res amittere naturam suam. Si ergo ponis alterationem esse possibilem necesse est te ponere esse possibilem generationem: et si negas politatem generationis et corruptionis: politatem alterationis saluare non poteris. Secunda via sumitur ad ostendendum si idem: si existit materia. agens. non. naturale expoliando materiam una forma inducit in ea formam oppositam: quod si generatio uno est corruptio alterius et e converso. Et quod materia substantia cum forma est causa ois accretum quod sunt in ea: ut de per philosophorum. qualitates existens in materia sequentes ea ut est substantia alicuius forme reddunt materiam ipsam. proportionata forme substantia que existit si ergo expolietur materia ex illis qualitatibus per quas est. proportionata forme sue: quod si non erit nisi per introductionem oppositarum qualitatibus: cum non sit corruptio unitus oppositi sine generatione alterius: per tale transmutationem et alterationem materia quod prius erat disposita et proportionata sue forme efficietur disposita et proportionata alterius forme. Cum ergo actus actiuorum sint in patiente et dispositio: materia per alterationem facta. et proportionata alterius forme introducet in ea alia forma et non ulterius res

I.c.p.

Nota
passiva
tenet de
ma

Nota
passiva
tenet de
ma

2^m du
I.c.p.

3^m
Nota
Nota

p^a via

Nota
Nota
Nota
Nota

2^m
I.c.

2^a via

I.c. 80.

no

3^a via

manebit in ea substantialis forma que erat actio et perfectio eius: per ergo ex ipsa natura materie quod si est possibilis alteratio: est possibilis generatio. ideo bene dictum est quod semper passio magis facta abigit a subiecto: quod omne tale facit in proportionatam materiam sue forme. Tertia via sumitur ex parte nature motus: motus. n. e. quasi via inter terminum. Cum ergo proprie loquendo generatio non sit motus: sed mutatio: mutatio autem semper est terminus alius cuius motus: motus quidem cuius generatio est terminus est ipsa alteratio: et quod si est possibilis motus: est possibilis terminus: et si non est possibilis terminus: non est possibilis motus: aliter. n. natura occulose ageret si motus inchoaret quod terminare non posset: ideo qui negat generationem negat alterationem: sicut qui negat possibilitatem terminum negat possibilitatem motus. Et quo apparet potest quod non quilibet alteratio arguit possibilitatem generationis et corruptionis: sed alteratio proprie dicta: et realis: quod talia videtur esse via in forma: et ideo intelligere sic quoddam patet: et aiam finem preter intellectum aliquo modo alterari: non in operibus eius finem tale preter esse subiectum corruptionis: quod in preter intellectum non est proprie alteratio: sic et luna eclipsat: tunc quod illa alteratio est magis intentionalis quam realis: non operibus lunae corruptionis esse subiectum. Opposita autem dictis solvere non est difficile. Nam cum dicitur quod subiectum est per quod qualitate: qualitates non faciunt ad eam formam vel non sunt de ratione eius: per quod non dicitur quod si qualitas tolli poterit quod forma tolli posset vel rei subiecta et habitus: quod qualitates non sunt de ratione forme subiecta simpliciter: sunt tamen de ratione subiecti et forme: ut habet esse physicum et naturale quod sit cuncta qualitates: per quod hoc sufficit ad propositum. Quod vero adducit quod generatio et alteratio non habent ordinem essentialium: quod separari possunt: dicitur potest esse eas separari finem actum non finem possibilitatem: non. n. semper quando aliquid alteratur generaliter et corruptionis: sed si positis est alteratio possibilis est generatio et corruptio. Et autem quod predicta separari possunt finem actum et non finem possibilitatem patere potest per iam dicta. habitus est. n. alterationem et corruptionem habet analogiam ad invicem: sicut motus et terminus. Non. n. dicitur quod cum aliquis actu movetur quod actu sit in termino: sed si possibilis est motus possibilis est terminus: aliter. n. occulose et frustra esset ille motus: cum non esset potest terminari. si ergo possibilis est alteratio: possibilis est generatio et corruptio: ad quod ordinatur motus ut ad terminum. ut autem apparet alterationem aliter terminum: per generationem et corruptionem: et quomodo vniuersa motus potest esse plures termini non est presentis speculationis.

Tertio declarandum est vtrum sit vna materia omnium habituum transmutatione ad sanum. Et vtrum quod non dicitur per philosophum. 5. metha. ca. de vno: distinguens. 4. modos vniuersi. scilicet vnum numero: vnum forma: vnum genere: vnum analogia. Aut quod illa sunt vnum numero: quod est vna materia: nunquam aliter quod transmutatur in idem numero: sed oia transmutatio est in oppositum ergo nulla habituum transmutatione ad se invicem habuit vnam materiam. Amplius non quodlibet est in potentia ad quodlibet: ipse. n. equi non est in potentia ad generationem leonis: sed cum essentialiter sit materia esse in potentia: ut dicitur Commentator in de substantia orbis: sic debemus loqui de materia: sicut loquimur de potentialitate: sed in omnibus istis corruptibilibus non reperitur vna ratio potentialitatis: cum ex quodlibet non fiat quodlibet. ergo in eis non reperitur vna materia. Amplius si omnium talium est vna materia: vel hoc est finem esse: vel finem essentialium finem esse non dicitur quod si omnium generalium esset vna materia: finem esse omnium eorum esset vna forma: cum materia non habet esse nisi per se sub forma: sed cum diversorum generalium sint diversae forme non poterit eorum esse vna materia quod ad esse nec est quantum ad essentialitatem: quod cum diversorum generalium sint diversae essentialitatem: materia quod est de essentialitatem non poterit esse de essentialitatem alterius: nullo ergo modo est eorum vna materia. Et Notandum ergo quod quoddam dixisse materiam dupliciter considerari posse quantum

ad actum et quantum ad rationem: finem quod in actu: sic non est vna oia materiam sed finem quod est in potentia vna et eadem est: quod materia cuiuslibet generalis potest esse sub forma vniuersali. 5. metha. v. 3. quod materia vel est in potentia sit vna oia: et aliqua veritatem habet ut ipsi exponunt hoc dictum non videtur veritatem habere. Ad. n. que est in generatione multum non est in potentia: ut possit in ea induci forma leonis materia enim vel esse in potentia ad formam: vel est sub aliqua quantitate: aliter. n. ex quod quod pro corpore posset fieri magni nihil addito vel remota: et eo non rarefacto: quod est inconueniens: sed materia vel est sub quantitatibus habet divisionem et partes: et est alia et alia. non potest dici illo modo eadem ut ponebat. Propter hec contra ponitur quod materia dupliciter considerari potest: vel ut est per se: vel ut est prima et disposita ad susceptionem forme. Si consideretur ut est per se: sic est vna. In quolibet. n. genere casus est status: et est deuenire ad vnum primum ut probatur in 2. metha. sicut ergo est deuenire ad vnum primum efficietem: et ad vnum ultimum finem: et ad vnam primordialem formam: sic est deuenire ad vnam primam materiam. Sed si consideretur materia: ut est prima et disposita respectu susceptionis forme: quod aliquid et aliquid actus requirunt materiam aliter aliter disposita: et diversarum formarum sunt diuersae materiae vel inquantum est aqua per calorem et ignem sunt sicca et vinctuosa: et aliorum alia. Et vno materiam esse vnam non quodlibet: sed primam: ne labores in equivoeco: restat videre quod modus vniuersitatis ei competat. Sciendum ergo quod finem Commentator in 12. metha. materia non est vna per aliquam vnam individualement formam: sed est vna per indifferencia: quod si omnis materia absolute tractatur ab oia forma: vel consideratur absoluta ab omni forma non remanet nisi vna. Nam cum actus sit quod distinguitur: ut dicitur 7. metha. ubi nullus actus ibi nulla distinctio: et quod in fundameto nature. in materia non est aliquid distinctum: sed est ibi pura potentialitas: ut vult philosophus per metha. ex quo pura potentialitas excludit omnem actum et omnem distinctio: materia oia prima: et sic se considerata est vna oia per indifferencia: quod non habet per quod differat. vbi philosophus. 5. metha. ca. de vno: vult quod vniuersa materia est quasi vniuersa generis. gentis autem non est quod vniuersa per vniuersa forme licet. n. species sit forma vna: genus autem non est forma vna. Nam finem Themistium in per de aia: preceptum spiritus sancti per ypothas: preceptum autem quod habemus de ipsa specie considerat in natura vniuersa aliquid ut vna forma in qua respicit talis conceptio: ut ypothas et fundamentum: sed generi non competit talis vniuersitas: ideo generis conceptus: siue ypothas superior est ex tenui singulari similitudine: vniuersitas ergo generis est ex quadam tenui similitudine: et ex remotione diuersarum: ut remouendo ab homine et leone rationale et irrationale remanet animal bene quod dicitur est quod vniuersitas generis est vniuersitas materiae et eorum: cum quilibet istarum sit per quadam diuersam non per vniuersitatem forme: per igitur materiam esse vnam: non quilibet sed per materiam: per quod vniuersitas est vna: quod per quadam indifferencia. vtrum autem per hanc vniuersitatem sit in ea alia vniuersitas forte infra patebit: vbi de vniuersitate materiae non solum quantum ad generalitatem: sed et quantum ad supercelestia disputari poterit. Opposita autem dictis non est difficile solvere. Nam cum dicitur quod habitus eandem materiam sunt vnum numero. intelligendum est de vniuersitate materiae finem in diuersa forma. nos autem loquimur de vniuersitate eius per indifferencia: nam illa sunt vnum numero que habent vnam materiam finem vnam indigibilem et singularem formam. Quod vero vltimus adducit non quodlibet esse in potentia ad quodlibet: vult esse de potentia per se: sed ex quodlibet potest fieri quodlibet finem per se loquendo per se: nisi forte impediret per accedens per inproportionatam quantitatem: ex grano. n. multum non posset fieri leco: sed tamen materia que est sub grano multum coniuncta tante materiae que sufficeret ad quantitatem leonis: posset esse sub forma leonis: bene ergo arguit per rationem predictam: quod materia prima non est vna oia: ut ipse eadem non est materia prima leonis: tamen de materia prima qua nos loquimur non arguit argumens. Quod vero adducit tertio quod in diuersis generalibus non est eadem materia: nec per rationem: nec finem esse: dicit potest materiam diuersorum generalium non

I. c. 5.

I. c. 49.

I. c. 17.

I. c. 10.

2^a

2

3

esse eandē fm esse 7 per se sed nō eē eadē pēntiam est per
accēs. accidit. n. mār qz in diuersis gñabilib⁹ sit differē p
essentiam: qz hoc nō hz esse ex se sed conuenit ei vt est cōi
cta qñtati 7 forme: nā si absolueret mā huius gñabilis 7
illius ab oi qñtate 7 ab oi forma nō esset diuersa per essen
tiam: qz vt dictum est non haberet per quid differret.

Uniuersaliter itaqz de generatione
7 corruptione simplici elemētorū
dicēdum. vtrū est aut nō est 7 quō
est: 7 de alijs simplicibus motib⁹.

puta de augmētatione 7 alteratione.

In pte istav dicebat: incipit pbs determinare de gñatiōe
7 de alijs motibus: 7 duo facit: qz p ptiuat se ad dicēda.
2° ereg^t de intento: 2° ibi. (Plo. n. igit.) Dicit ergo qz ipse
vult dicere vtr de simplici gñatione 7 corruptione eloqz.
vtr est aut nō est: si est quō est. vtrū nātr vel aliter: 7 etiā
vult dicere de alijs simplicibus: puta de augmētatiōe 7 al
teratiōe: 7 dicit de gñatione simplici vt distingat eā ab al
teratiōe qz possit dici mor^o simplr: nō in gñatio simplici
fm qd. Addit et eloqz: qz cū iste liber cōputet inter libros
cōes 7 vles: nō intendit descendere spāliter ad gñationem
huius mixti vel illius: descendit tamen ad gñationē hui⁹
elemēti vel illius: vel dicit elemētoz: qz simplr fuit cōi
uersa inter antiquos de gñatione elemētoz: magis qz
de gñatione mixtoz. C Deinde cum dicit.

Plato. n. igit solū de gñatione scrutat⁹ ē
7 corruptiōe quō existit in reb⁹: 7 de gñatio
ne nō oi. s. de ea que elemētoz. quō aut car
nes fiāt aut ossa aut aliorum qd taliū nihil.

Ex. qd de intēto: 7 duo facit: qz p determinat de h⁹ moti
bus fm opūionē alioz. scdō fm pprā: scdā ibi. (Deter
minatio aut hui⁹. Circa p^m dno facit: qz pmo pōit opiones
ipsas. secundo pertractat eas: scdā ibi. (Qñes hui⁹.) Inter
aut istos antiquos pbs forte q magis rōnabilr loquebā
tur fuerūt Plo 7 Democriti. ideo solum hōz opiones re
citāt. duo igit facit: qz p pōit opionem Plonis. scdō opi.
Democriti. (Democrit⁹ aut.) In ponēdo at pōnē Pla
tonis: tria facit: qz p increpat eū: qz insufficiēter locutus
fuerat de gñatione rez. scdō increpat ipm: qz insufficiēter
tractauerat de alijs motibus. 3° aut oēs antiquos pbs p
ter Democritū fuisse valde insufficiēter locutos de nālib⁹
motibus: scdā ibi. (Amplius nec.) 3° ibi. (Utr aut.) Dicit
ergo Platōe rep^ohēstibilē eē de insufficiētia. qz scrutatus
de gñatiōe 7 corru. quō existit in reb⁹: scrutat⁹ de gñatione
nō oi. s. solū de ea q ē eloqz: nā quō fiāt carnes 7 ossa aut ali
qd alioz taliū istoz nihil viter^o dicit. C Deinde cū dic.

Amplius neqz de alteratiōe neqz de aug
mentatione quō existit in reb⁹.

Reprehēdit de insufficiētia qñtum ad alios motus: nam
Plo nō solū insufficiēter determinauerat de gñatiōe: cū
nō determinauerit de gñatione oīuz: s. qd plus est: insufficiē
ter dixit qd ad alios mot⁹: qz nō dixit de alteratiōe 7 augmē
tatione: quō existit in reb⁹. i. in reb⁹. C Deinde cū dicit.

Uniuersaliter aut extra ea que superficie
tenus de nullo alijs pstituit preter Demo
critum: hic autem videtur de oibus curam
habere. Jā aut in qualiter 7 quomodo dis
ferunt. De augmentatione aut nullus deter
minauit quidē vt dicim⁹: nisi contingens qz
7 quis diceret: qm adueniente simili augmē
tatur: quomodo aut hoc non adhuc nec de

mixtione nec de alioz psumili vt ita dicā nul
lo: vt puta de facere 7 pati: quō hoc qdē fa
cit. hoc aut patif fm naturales opationes.

Aut oēs antiquos pbs valde insufficiēter locutos fuis
se de talibus motib⁹ ex cepto democrito: id aut qz vtr extra
ea q superficie tenus appent: de nullo tali motu aliquis an
tiquoz pstituit sermone pscrutatu pter democritum: hic
aut vtr de oibus hūe curam 7 de oibus reddere causam ex
hāt iā appet qualr 7 quō differt opinio Demo. ab alijs: qz
nullus alioz determinat de augmētatiōe vt dicimus. i. vt
ita loquamur qz nō qlibet diceret. Dicebant. n. qz adueniē
te fili fiebat augmentū: s. n. qz. i. qlibet de populo sciuisset
dicere: sed quō sit augmentū nō dixerunt: adhuc autē neqz
de mixtione: neqz de nullo alio pstiti: vt ita dicam dicti pbi
tractauerunt: vt puta de facere 7 pati: quō hoc quidē fa
cit. hoc autē patif fm naturales operationes nullus eoz
dixit. C Deinde cum dicit.

Democritus aut 7 Leucipp⁹ faciētes figu
ras alterationē 7 gñationē ex his faciunt se
gregatione quidē 7 pgregationē gñationē 7
corruptionē. ordie aut 7 pōne alterationez.

Narrat opionē Demo. 7 duo facit: qz p pōit dictā opi
nionem. scdō subiūgit opin: onia rōnē: ibi. (Qm existima
bant.) Dicit qz Demo. 7 Leucip. Leucippus. n. fuit soci
us Democriti. 7 qd vnus dixit alius dixit: pp qd qd dē de
vno de alioz itelligi: vtr pbi faciētes figuras. i. athomos
figuratas alterationē 7 gñationē ex his faciūt: qz segrega
tione 7 congregatione saluabāt gñationē 7 corru. ordine
aut 7 pōne saluabāt alterationem. C Deinde cū dicit.

Quonia aut existimabāt verū in apparen
do cōtraria aut sunt 7 infinita q in sensu ap
parent figuras infinitas faciunt.

Assignat dicte opionis rōnem: 7 duo facit: qz p oñdit dā
ctam pōnē fuisse aliquo mō rōnabilē in ponēdo pñ. scdō
in ponēdo ea que sequit⁹ ex pncipjz: ibi. (Quapp trāsla
tione.) fuit. n. Democri. motus aliquali rōne in ponēdo
athomos infinitaz figuraz esse rez: pñ: qz existimabant
ipse 7 Leucip. vtz esse in appendo: crediderūt enim qz qd
qd appet eēt vtz: 7 qz tria fiūt fm appentiā: 7 vni appa
rent vnum: 7 aliq aliud. 7 quasi infinita sunt que apparent
in sensu: vt oēs istas apparentias saluarent. infinitas figu
ras fecerant. Deinde cum dicit.

Quapropter trāslatione cōpositi idē dñū
vtr alij 7 alij 7 transmutat⁹ puo adueniente 7
vtr aliud appet vno trāsmutato: ex eis dē. n.
tragedia 7 comedia fit litteris.

Ostenso qua rōne mouebant ad ponēdū pñ: oñdit quō
mouebant ad ponēdū que sequunt⁹ ex pncipjz: 7 qz ex
pncipjz suis saluabāt alterationē 7 gñationē: id duo facit:
qz pmo oñdit quō saluabāt alterationem. 2° quō gñatio
nē: ibi. (Qm aut vtr.) Alterationē aut vt dcm est: saluabāt
ex ordine 7 pōne: qz eo q ordinabant alr 7 alr athomi: 7
hebant aliā 7 aliā pōnem: vt qz athomus supior fiebat in
ferior: dicebat alterationem fieri: s. aut erat fatio rōnabile:
supposito suo pncipio: nam si verum est in apparēdo: tñ p
trāslationē cōpositi idē vtr dñū alij: vt collū colūbe trāsla
tum 7 motū alterius 7 alterius coloris apparet: qz ita est:
vt appet si p trāslationē cōpositi 7 pncipati cā alteratione
ergo multo magis hz hoc fieri p trāslationē athomoz 7
pncipioz: ideo dicebat q vno athomo puo adueniente 7
trāsmutato trāsmutat⁹ ppositū: 7 vtr alterat⁹ 7 appet aliō:

nam ut dicebat scilicet ex eisdem litteris aliter et aliter ordinatio fit commedia et tragedia. i. sunt versus alij: et alij versus in laudem et vituperium: sic supple ex eisdem attributis aliter et aliter ordinatio fit compositum alteratum et variatum. ¶ Deinde cum dicit.

L. cō. 6.

¶ Quomodo autem videtur oibus pene esse aliud generationem et alterationem generari. quidem enim et corrumpi congregata et disgregata. alterari autem translatis passionibus de his scientibus considerandum.

¶ Ostendit quo videbat saluare rationabiliter generationem et corruptionem. nam si quicquid videtur est verum cum fere oibus videatur generationes esse aliud ab alteratione et fere oibus congregata generari et disgregata corrumpi: et translatis passionibus alterari. cum ista esset positio democriti: et hoc videtur fere et h. et quod videtur esse vere arguebat Democritus veram esse positionem suam. addit autem ad commendationem Democriti quod de his est scientibus considerandum. forte hoc ideo dicit: quod sic rationabiliter Democritus suscebat rationem suam quod dignum erat scientes considerare de ipsa. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Questiones autem habet hec et multas et rationabiles. Siquidem igitur generatio est congregatio multa impossibilia contingunt. sunt autem rursus rationes alie cogentes et non habiles soluti. quod non pertingit aliter se habere: et si non est generatio congregatio aut vltimum non est generatio: aut si est alteratio: aut si hoc difficile dissolvere retardum est.

¶ Pertractat dictas opiniones. et duo facit. quod primo ostendit huius pertractationem esse rationabilem. 2. incipit eas pertractare et dat modos procedendi contra dictas opiniones. ibi. (Principium autem hoc.) Et hoc enim rationabile est aliquam mentem pertractare: quod ex eo oriuntur multe rationabiles rationes. ideo autem quod hoc. i. dicte opiniones habent questiones et rationabiles. quia si generatio est solus congregatio multa impossibilia contingunt. quod tunc generatio esset motus localis: et generatio non haberet mentem vnam et aliam. et si hoc non ponimus. sunt rursus alie rationes cogentes non habiles solui probantes quod non pertingit aliter se habere. versus enim ad tempora. Atque dicentes quod generatio non est congregatio: ducebantur ad hoc inconueniens quod vel ipsa generatio non erat: vel si erat alteratio erat: quod hoc est difficile dissolvere: ideo temptandum est dissolvere dictam difficultatem. ¶ Deinde cum dicit.

L. cō. 7.

¶ Principium autem horum omnium vtrum sic generatur et augmentatur et alterantur entia: et contraria his patiuntur: primis magnitudinibus existentibus principijs omnium entium indivisibilibus: aut nulla est indivisibilis magnitudo. differt enim multum: et rursus si magnitudines sunt vtrum ut Democritus et Leucippus hec corpe sunt: vel ut in timeo planities.

¶ Posita rationabilitate pertractationis incipit pertractare dictas opiniones: et duo facit. quod primo dat modum procedendi contra huius opiniones. 2. procedit contra ipsas et pertractat eas ibi. (Hoc quidem igitur.) Dicit ergo quod principium pertractationis horum omnium siue principium per quod inquirenda est veritas circa dictas opiniones est inquirere vtrum sic generatur alteratur et augmentantur entia et patiuntur contraria his. i. corrumpuntur et diminuantur existentibus primis magnitudinibus principijs omnium entium indivisibilibus. aut nulla est magnitudo indivisibilis: quod multum differt vtrum

debeant poni principia magnitudines indivisibiles aut non rursus si esset possibile esse magnitudines indivisibiles fore staret pertractandum vtrum he magnitudines sint corpora ut posuerunt Democritus et Leucippus vel sint sicut planities id est superficies. ut Plato posuit in timeo.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Hoc quidem igitur ipsum ut in alijs diximus inconueniens versus ad planities dissolvere. ideo magis rationabile corpora indivisibilia esse. sed hec quidem multa habent irrationabilitatem.

¶ Inquirunt et pertractat dictas opiniones et duo facit: quod primo pertractat opinionem Platonis. 2. democriti. ibi. (Habet. n. questionem.) In pertractando Platonis opinione inquirunt de ea componendo ipsam ad opinionem Democriti. et 4. facit. secundum quod in 4. ostendit opinionem Platonis defecisse ab opinione Democriti. p. n. deficit hec posio ab illa questionem ad finem. 2. questionem ad ea que sequuntur et principia. 3. questionem ad via per quam adiuncta sunt dea posio. quarto questionem ad rationes per quas posita posio suscebat. 2. pars incipit ibi. (Sed tamen et his.) 3. ibi. (Tamen autem quod vnum.) 4. ibi. (Uidebit autem quod.) fuit autem melior et sufficientior posio Democriti ponere Platonis in ponendo finem. id autem quod hoc ipsum. i. ponere superficies finem corporaliu rebus est valde inconueniens: quod ut diximus in alijs circa finem tertij celi et mundi. inconueniens fuit dictum Platonis: quod versus ad planities dissolveretur corpora ideo magis rationabile fuit deum Democriti ponentis finem rerum non superficies sed corpora indivisibilia: 3. si hoc non sit simpliciter verum: sed multa habeat irrationabilitatem. rationabilius. n. est corpora resolutum corpora: ut dixit Democritus: quod resolutum in superficies ut posuit Plato. ¶ Deinde cum dicit.

L. cō. 8.

¶ Sed tamen et ex his et alterationem et generationes contingit facere ut dictum est. aliter conuersione et contactu transmutate ydealem et figuram differentijs quod fecit Democritus et ideo colore hoc non ingit esse: conuersione enim colorari. His autem quod in planities diuidunt non adhuc nihil. n. fit preter solida ex compositis. passionem. n. non suscipiunt generari aliquam ex ipsis.

¶ Ostendit positionem democriti esse sufficientiorem positionem Platonis quantum ad ea que sequuntur et principia. Democritus enim per sua principia saluabat tam generationem quam corruptionem et alterationem. Plato vero alterationem non solum vere: sed etiam apparenter saluare non poterat. ideo autem quod ad Democritum pertingit ex his. i. p. huius principia facere alterationem et generationem: quod ut dictum est conuersione et contactu. i. ordine et positione transmutante ydealem id est formam actualem in materia supple saluabat alterationem Democritus: et faciendo figuram differentiam supple saluabat generationes: nam secundum quod alij et alij athomii alia et alia figuram congregabant: generabant diuersa generabilia. prout vero illi athomi diuersificabant in positione et ordine inducebant alia et alia qualitas. et quod ex solo situ et ex solo ordine diuersificabatur qualitas et color. Democritus et Leucippus non inquirunt colorem esse huius. i. esse aliquid fixum in natura: sed sola conuersione inquirunt rem colorari et alterari. sed huius. i. Platonis qui diuidunt et resoluunt corpora in planities. i. superficies. 3. secundum quamdam apparentiam saluent generationem corporum. alterationes vero et transmutationem in passionibus non adhuc saluare possunt. nam ex compositis superficialibus nihil fit secundum Platonis propter solida. i. propter corpora passionem tamen et qualitatem non suscipiunt generari et ex ipsis superficialibus superficialia. n. vnde esse quod mathe. n. et talia sunt abstracta a qualitatibus ideo per eas passiones generari non possunt. ¶ Deinde cum dicit.

Ela aut quare non potuit confessa videre in experientia fuit. Quod quicquid magis insudauerit naturalibus magis possunt supponere talia principia quibus multa possunt complicare: quod ex multis sermonibus idocri erant entes intuentes et ad pauca respicientes facile enunciant.

Ondit positionem Democriti fuisse meliorem pone Platonis quam ad viam et modum quam Demo. deuenit in ponere suam. Democritus enim deuenit in positionem suam diuisum dando et per multam experientiam. Plato vero quasi in expertus de rebus sensibilibus dixit quod dixit: et constat experientia deficere ab experientia: ideo ait quod cum quare plato minus patuit videre confessa et apparentia fuit in experientia: ideo Demo. et Leucippus qui magis insudauerat naturalibus magis potuit supponere talia principia per que possunt multa complicare et multa elucere. Platonici vero qui fuerunt entes de numero existentium indocri ex multis sermonibus respicientes et intuentes ad pauca enunciauerunt facile. id est debilitate. **N**otandum autem quod vniuersalia respectu singularium sunt pauca. Plato enim et philosophus tenuerunt modum oppositum: philosophus enim ex sensibilibus ascendit in intelligibilia. Plato vero ex intelligibilibus voluit descendere in sensibilia: despicientes ergo ista sensibilia et ista multa: respiciens ad viam et ad pauca proferebat debilitate: quod in talibus experientia et cognitio particularium multum proficit. **D**einde cum dicit.

Aidebit autem aliquis ex his quantum differunt philosophice et logice intendentes: qui enim indiuisibiles magnitudines: hi quidem inquirunt quod ante trigonum milia erunt. **D**emocritus autem videtur per philosophos et philosophis sermonibus persuadere. **M**anifestum autem erit quod diximus preceperunt.

Ondit ponem Platonis deficere a pone Democriti quantum ad rationes per quas suas ponas fulciebat. Plato vero adducebat rationes extraneas. Democritus vero quodammodo prophecia: ideo ait quod ex his. id est ex dictis Democriti et Platonis videbitur quantum differunt philosophice et logice intendentes: nam hi. id est Platonici qui ponunt magnitudines. id est superficies indiuisibiles arguunt logice. id est extraneas: inquirunt enim quod si non esset dare indiuisibiles superficies. id est superficies non resoluibiles neque alias superficies multa. id est multe figure essent ante trigonum id est ante triangulum: voluit enim Plato et voluerunt omnes mathematici omnes figuras rectilineas resolui in triangulos triangulos vero non resoluti in alios: et quod in triangulis erat statutus: et ipse erant prime figurarum: ideo posuit eos esse platonice indiuisibiles et esse principia omnium corporum. huius autem ratio logica erat: quod erat extranea a naturali proposito. Democritus vero videtur per philosophos et philosophis sermonibus persuadere: quod autem ita sit ut dicimus preceperunt. id est per sequentia erit manifestum. **N**otandum autem Platonem fuisse loculum non solum extraneum. quod loquens de naturalibus non loquebatur naturaliter: sed ad istam quodammodo loquebatur logicam: sed quod hoc sit in declarationibus dicet. intendimus enim deinceps facere declarationes separatas a finibus ne volentes solam habere sententiam declarationum teneamus affecti.

Lebet autem questionem si quis ponat corpus esse et magnitudinem passibilem: et hoc quidem enim possibile quid erit quod diuisio effugiat si enim omnino diuisibile: et possibile hoc: et si simul hoc passum diuisum: et si non simul diuida-

tur: et si hoc fiat: non erit impossibile.

Posita pone Platonis hic ingrit philosophus de pone Democriti. **A**d cuius euidentiā notandum quod cum Democritus poneret corpora indiuisibilia: et omne corpus sit quid primum oportebat etiam dicere esse aliqua signa continuatiua per que non erant diuisiua. Corpora ergo secundum ipsum erant diuisibilia secundum quodlibet signum diuisiuum: non autem secundum quodlibet continuatiuum. Et his autem dupliciter venabatur esse corpora indiuisibilia: primo ex eo quod corpora erant diuisibilia secundum quodlibet signum diuisiuum: nam secundum eum hac diuisione facta ut patebit non remanebant nisi corpora indiuisibilia. 2º probat hoc idem: eo quod corpora non erant diuisibilia secundum quodlibet signum continuatiuum non facta diuisione: sed omnia signa diuisiua remanebant corpora continua indiuisibilia: cum essent in eis signa que erant ita continuatiua quod non erant diuisiua. duo ergo facit: quod primo ponit primam viam: et soluit eam breuiter. 2º ponit secundam viam et soluit eam diffuse suppledo que in prima solutione dimiserat. 2º pars ibi. (Esse autem simul oia.) Circa primum duo facit: quod primo dicitam viam. 2º eam soluit ibi. (Sed et hoc ponentibus non et minus.) Prima via sic ostenditur. Democritus in ponendo prima corpora indiuisibilia ex aliorum principia mouebatur hac ratione: dicebat enim possibile esse corpus actu diuisum secundum quodcumque signum diuisiuum: vbi etiam quod non in hac lectione sit metio de signis referendum est ad signa diuisiua: quod secundum talia secundum eum sit diuisio: sed hac diuisione facta non remanet nisi corpora indiuisibilia. si indiuisibilia corpora sunt principia omnium corporum: etiam ad ea fiat resolutio omnium corporum: in predicta autem ratione duo videntur esse dubia. vbi primum non esse inconueniens ponere corpus esse simul actu diuisum secundum vnum quodcumque signum. et secundo quod tali diuisione facta fiet resolutio ad corpora indiuisibilia. his declaratis vbi sufficienter argui corpora indiuisibilia esse aliorum corporum principia postquam ad ea fiat vltimo resolutio omnium aliorum. Diuidit ergo philosophus per duas partes: primo ostenditur quod Demo. probat non esse inconueniens corpus esse simul actu diuisum secundum vnum quodcumque signum. secundo manifestat quod ostendebat quod tali diuisione facta stabat diuisio ad corpora diuisibilia. secunda pars ibi. (Quia ergo oio tale.) Circa primum duo facit secundum quod dupliciter probat non esse inconueniens ponere corpus esse actu diuisum secundum quodcumque signum. secunda pars ibi. (Quia apparet secundum medium.) Dicitur quod habet questionem rationabilem dictum democriti: quod si quis ponat corpus et magnitudinem diuisibilem passibilem: et secundum quodcumque signum: hoc est possibile si ponatur in esse quid erit quod diuisionem effugiat. hoc ergo posito nihil remanebit diuisibile. est ergo via rationis quod quod non est inconueniens possibile poni esse si corpus est omnino diuisibile et hoc est possibile non est inconueniens quod simul sit hoc passum et si simul sit hoc actu diuisum: nam et si simul non diuidatur: tamen et si hoc fieret et poneretur in esse non sequeretur tamen impossibile. **D**einde cum dicit.

Quapropter et secundum medium similiter: et vniuersaliter autem si omnino in actu est diuisibile: et si diuidatur nullum erit impossibile nascens: quoniam neque si in mille milia diuisa fuerit nullum impossibile et si nullus vtiq; diuidat.

Adducit secundam rationem: nam qua ratione corpus est diuisibile secundum medium signum si ponat supple actu diuisum secundum tale signum non sequitur inconueniens: sicut ergo et pari ratione: si corpus vniuersaliter diuisibile: aut si est omnino innatum esse diuisibile si diuidatur supple omnino ut est nati diuidi nullum erit impossibile nascens: nam sicut neque si in mille milia prout diuisa fuerint corpora nullum impossibile nascet unde: et vtiq; nullus ea diuidat: ita ex quo ponunt oio di-

Nondu

L. 1.

Nondu

Nondu

L. 1. 8.

uisibilia si ponantur fm omnia signa diuisiua si ponantur omnino sic actu diuisa non erit inconueniens: licet nō omnino actu diuidantur. C Deinde cum dicit.

Quoniam ergo omnino tale corpus diuidatur. quid ergo erit reliquum? magnitudo: non erit possibile erit enim quid non diuisum. erat autem omnino diuisibile.

Ostendo non esse inconueniens ponere corpus esse actu diuisum fm omne signum: tum qz possibilibi posito in esse nō sequitur inde inconueniens: tum qz qua rōne potest poni actu esse diuisum fm vnum signum: pari ratione pōt pōni esse diuisum fm omne signum. In parte ista adducitur ratio Democriti quae videbatur ostendere qz hac diuisione facta stabat resolutio ad corpora indiuisibilia. erat autē ratio sua talis. diuiso corpore fm vniquodqz signum qd relinquit ex diuisione. vel erunt magnitudines: diuisibiles: vel puncta: vel nihil: vel superficies vel passionēs: vel corpora indiuisibilia: sed non est aliquid p̄dictorum. relinquit ergo esse corpora indiuisibilia. In hac autē ratione sic p̄cedit: qz p̄mo ostēdit qz ex diuisione p̄dicta non pōt relinq aliquid aliud a corpore indiuisibilibus. 2° qz plāto 7 vtr̄ oēs mathematici videbant resoluē corpora in superficies. superficies in lineas. lineas in puncta. ideo adducit plures rōnes ad ostendendum non posse corpa resoluti in puncta. 3° recolligit succincter dñe totam conclusiōem talem diuisiones stare ad corpa diuisibilia. 2° pars incipit ibi. (Amplius autē ubi erāt.) 3° ibi. (Quapropter si sic h̄z manifestum.) Circa p̄mū quatuor facit. nam p̄mo ostēdit qz p̄dicta diuisio non stat ad magnitudines diuisibiles. 2° qz nō stat ad puncta vel ad nihil. tertio qz nō ad superficies. q̄rto qz nō ad passionēs. 2° ibi. (S; si nullū erit.) 3° ibi. (Sed 7 si qua diuisio.) 4° ibi. (Si autem non est corpus.) Dicit ergo p̄mo qz si corpus est oīno tale. i. omnino diuisibile. ponat qz in esse 7 diuidat. quid qz erit reliquū facta tali diuisione erit posse qz relinquat magnitudo diuisibiles: qz hoc posito erit corpus nō diuisūz oīno cū possit plus diuidi. erat autē vt dicebat oīno diuisibile 7 ponebatur supple oīno actu diuisum. C Deinde cum dicit.

Sed si nullū erit corp⁹. neqz magnitudo. diuisio autē erit. aut ex p̄ctis. aut 7 sine diuisione ea erūt ex qb⁹ cōpositū ē aut nihil oīno.

Ostendo nō stare diuisionem ad magnitudines diuisibiles: ostēdit qz non stat: nec ad p̄ctia: nec ad nihil. 7 duo facit. qz p̄mo p̄mittit quod intēdit. 2° manifestat quod dixerat ibi. (Quapropter 7 generabit.) Dicit ergo qz si facta p̄dicta diuisione nō relinquitur aliquid corp⁹ diuisibile neqz magnitudo. dices forte qz diuisio erit: aut ex p̄ctis: ita qz ea ex quibus est cōpositum corpus. erāt sine diuisione: qz erāt p̄ctia indiuisibilia. aut forte dices qz relictum ex diuisione non erit puncta: sed oīno nihil: vtrūqz autē istorū est impossibile. C Deinde cum dicit.

Quapropter 7 generabit ex nihilo 7 erit corpus cōpositum 7 omne vtrūqz nihil et non erit existens sed apparens tantum.

Probat neutrum p̄dictorum esse posse. ideo duo facit. qz p̄ ostēdit qz non pōt stare diuisio ad nihil. scōdo qz nō ad puncta ibi. (Similiter autem 7 si erit.) Dicit ergo qz quia vt ex eisdem cōponitur aliquid in que diuiditur: si esset possibile corpa diuidi in nihil: generabitur corpus ex nihilo: 7 erit corpus cōpositum ex nihilo. 7 omne. i. 7 totū corpus erit vnum nihil: 7 non erit aliquid existens sed apparens tantum. 7 qz hoc sunt inconueniētia: inconueniens est corpus diuidi in nihil. C Deinde cum dicit.

Similiter autem 7 si erit ex punctis non erit quantum. quando enim tangebant se 7 vna erat magnitudo vel simul erant non faciebant maius omne. diuisio enī in duo vel plura. neqz maius neqz minus omne priore. quapropter: 7 si omnes componantur nullam facient magnitudinem.

Ostēdit stare diuisionē ad p̄ctia: qz si erit diuisio ex p̄ctis corpus sic diuisum non erit quantum: qz ex punctis nō potest fieri magnitudo: quod sic ostēditur. qz quādo puncta tangēbāt se. i. quādo erat magnitudo p̄ctia in qz puncta quodāmodo se tangēbāt: qz simul erāt: 7 vna magnitudo erat continēs omnia illa p̄ctia. 7 oīa illa puncta nō faciebāt illud oē. i. illud totum corpus: siue illa totam magnitudinē esse aliquid maius. est ergo vie rōne qz: qz oīa p̄ctia existētia in magnitudine p̄ctia nō faciūt magnitudinē maiore. iō ex p̄ctis nō pōt fieri aliq magnitudo. qz aut p̄ctia nihil atgeāt p̄z. nā in linea p̄ctia nō sūt nisi duo p̄ctia in actu: si tñ diuidat fiet ibi plura p̄ctia in actu qz duo. si ergo puncta aliquid augerēt: qz in magnitudine diuisa sunt plura p̄ctia in actu qz in continua oēs partes magnitudinis p̄ctia simul sumpte essent plus qz sūt totū: qd erat inconueniens. qz diuisio magnitudinis in duo vel in plura oēs p̄tes magnitudinis simul sumpte nō sunt neqz maius: neqz min⁹. cē. i. tota p̄ctia magnitudinē. 7 qz p̄ctia p̄ctia nihil auger: si omnes p̄ctia cōponantur nullam faciūt magnitudinē. si igit ex p̄ctis nō pōt fieri magnitudo sequitur qz non possit diuidi in puncta: quod declarare volebamus. C Deinde cum dicit.

S; 7 si qua diuisio quasi rasura fiet ex corpore: 7 sic ex magnitudine quidem corpus egrediat idē fm̄ illud autē quō diuisibile.

Ostēdit diuisionē corporis non posse stare ad superficies: qz si fiat aliq diuisio: 7 qz rasura. i. superficies que pōt dici rasura: qz est in extremo corp⁹: 7 p̄mo videt attingi rasorio. sed si h̄z rasura 7 h̄z superficies fiat de corp⁹ vt qz corpus resoluat in superficies: qz ex eisdem aliquid cōponitur in que resoluū sequit qz corpus egrediat. i. qz corpus fiat 7 cōstituatur ex magnitudine vel ex diuisione vt dēt alia lra. i. ex superficie que pōt dici magnitudo 7 diuisione fm lōgitudinem 7 latitudinē: h̄z nō sit magnitudo fm profunditatē: sed si hoc ponat qz fiat corpus ex superficie: cum corpus sit magnitudo fm profunditatē: 7 nō superficies: erit idē fm̄ qz p̄us: 7 dicem⁹: id qd p̄us dicebam⁹: videlicet quō corpus quod est diuisibile 7 est magnitudo fm profunditatem fiet supple ex nō magnitudine fm profunditatem. sequitur ergo inconueniens quod prius dicebatur. i. ex nō magnitudine magnitudinē fieri. C Deinde cum dicit.

Si autē non est corpus sed spēs aliqua se gregabilis aut passio quidem qua secessit.

Ostēdit nō stare diuisiones ad passionēs. 7 duo facit. fm qz dupliciter hoc probat. 2° ratio ibi. (Est est magnitudo puncti.) Prima ratio talis. quod relinquitur ex diuisione nō est corpus diuisibile: nec nihil: neqz puncta: nec superficies. sed si dices forte qz est species aliqua: aut passio: sequitur inconueniens contra re. nāz cum ea in que diuidit sint per se existētia: si in passionēs diuideretur corpus: passio secederet: 7 esset separabilis: 7 posset per se existere: quod est inconueniens. C Deinde cum dicit.

Et est magnitudo p̄cti vel 7 tact⁹ h̄z partes inconueniēs 7 ex nō magnitudine esse.

Adducit 2^{am} rōnem que talis est. passio de se non com-

Mar. de ge.

BB

petit magnitudo. omnis enim passio per se loquendo dicit quid idiuifibile. unde magnitudo eius est quasi magnitudo puncti siue magnitudo tacti: pro eodem enim hic accipitur punctus et tactus. dicitur enim punctus tactus: quia est ratio: quare linee se contingant. Si ergo passioni non competit magnitudo dicēs corpus diuidi in passiones erit patiens hic inconueniens: videlicet ex non magnitudine esse magnitudinem. cum dictum sit ex eisdem aliquid componi in que resoluitur. Deinde cum dicit.

Amplius autem ubi erūt immobiles aut mutati puncti.

Quia videbat magis ratioabile corpora vltima resolui in puncta. quia Platonici et mathematici hoc dicere videbatur. ideo adducit plures rationes ad ostendendum hoc specialiter esse impossibile. et tria facit scilicet quod tres rationes adducit. 2. bi. (Tactus. n. semper.) 3. bi. (Amplius si diuidēs.) Ad euidētiā primæ rationis notandum quod circa factionē magnitudinis ex punctis fuerūt duo modi dicēdi. quodam. n. posuerūt hoc esse per motum ut quod punctus motus facit lineā. linea mota superficie. superficie mota corpore. quod daz vero dicebat quod absque tali motu et absque tali fluxu magnitudo fiebat ex punctis. arguit ergo Democritus: quod siue ponatur puncti mobiles siue mutati: si magnitudo diuidatur in puncta erūt ubi. i. alicubi. quod partes in quas diuiditur corpus: oportet alicubi esse. sed punctis non potest competere locus: cum locus sit quid quātum: et quātum non possit adequari non quāto: quia locus equatur locato: in puncta non poterit diuidi corpus. Deinde cum dicit.

Tactus enim semper est vnus duorum quorundam quasi ente altero preter tactus et diuisionem et punctum. Si utique quis predictorum ponet quodlibet aut quantitates aut corpus omnino esse diuifibile hec contingunt.

Ponit 2. rationem. nam sicut in agēte nāli est assignare quod agit et que est ratio agēdi. ut calidum agit: et calor est ratio agēdi: et id quod est ratio agēdi non per se existit. ut calor non est quid per se existēs: sed est existens in calido: quod est aliquid aliud ex cepto calore: sic in tāgente aliud est quod tāgit: aliud est ratio tāgēdi. nam habetia vltima se tāgit. ipsa vero vltima sūt ratio tāgēdi: et ideo talia non per se existūt: sed sunt in tāgentibus. punctus ergo qui potest dici punctus tactus et diuifio. punctus. n. dicitur inquit: tum est quid idiuifibile. diuifio vero dicitur: quia semper super aliqua puncta diuiditur linea. tactus autem nominatū equatur est ratio quare se linee tāgunt. et quia talia. ut dictū est: non possunt per se existere: cum ea in que diuiditur corpus per se existāt. in puncta non poterit fieri talis diuifio. ideo ait quod tactus. i. punctus nunquā supple per se existit: sed semper est vnus duorum quorundam se tāgentium. i. semper est cuiusdam tāgentis. punctus. n. est aliquid tāgentis sicut passio est aliquid subiecti. vñ semper est in quodam tāgēte quasi ipso tāgente ente altero preter punctum: qui dicitur tactus et diuifio. si ergo utique quis predictorum phisosophorum quilibet siue quilibet magnitudinem ut corpus: aut quātitas ponat esse omnino diuifibile et diuidi in puncta: si impossibilia contingūt ei: quod supple ponet puncta per se existere cum non possint per se esse. Deinde cum dicit.

Amplius si diuidens lignum compono aut quid aliud equaliter et vnum.

Ponit tertiam rationem. quod si aliquis diuidēs lignū vel aliqđ aliud corpus et ponit singulas partes: tūc omnes partes sunt sumptę sunt quid equaliter: et quasi quid vnus suo

toti. sed puncta non possunt equari magnitudini. ergo in ea non potest diuidi magnitudo. Deinde cum dicit.

Quapropter si sic habet manifestum quod et incido lignū scđm quodcūq; signū. omnino igitur diuifum est potestate. quid ergo erit pter diuisionē. Si enim et est aliqua passio: sed quomodo in hec resoluntur et generantur ex his. aut quomodo sepebuntur hec. Quapropter si est impossibile ex tactibus aut ex punctis magnitudinē esse necesse est corpora indiuifibilia esse magnitudines.

Resumit totā rōnē ut cōcludat intētum dicēs. quod si corpus diuifibile sit hz medium signum et quodlibet aliud signū: quod potest scđm quodcūq; signū diuidi: quod potest scđm lignū f3 quodcūq; signum. si ergo ponatur omnino diuifum: ut potestate est diuifibile quod erit pter diuisionem: id est quod relinquitur diuifio facta. si dicatur quod est passio aliqđ quomodo in passiones dissoluitur corpora et gēantur ex ipsis. aut quāto separabuntur h. passiones a subiectis. impossibile est ergo quod fiat diuifio in passiones: sicut supple impossibile est predictaz diuifio nē stare ad magnitudines diuifibiles. vel ad nihil: vel ad superficies vel ad puncta. quapropter si esset possibile stare supple diuisionem ad puncta esset possibile supple ex tactibus: aut ex punctis esse magnitudinem. quod est inconueniens. vult ergo phisicus breuiter et succinate resumere rationem quod ad nihil: predictaz potest stare diuifio corporis si diuidat scđm quodcūq; signum: sed vel stabit ad aliqđ predictaz vel ad corpora idiuifibilia: cum ostensum sit non posse stare ad predicta necesse est esse corpora indiuifibilia et magnitudines idiuifibiles: ad quod supple stat vltima resolutio. et quod talia sunt principia rerū: ad quod stat vltima resolutio cōpositorum. arguebat Democritus corpora idiuifibilia esse rerum principia ut ipse ponebat. Deinde cum dicit.

Sed et hoc ponentibus non minus contingit impossibile. Scrutatum est autē de his et in alijs. Sed hic tentandum est soluere: id rursus a principio questionem dicendum.

Soluit ad q̄stā q̄ solutio magis est ad veritatem q̄stionis ad q̄ formā q̄rēdi. duo autē facit: quia primo p̄tuitat se ad dicēda et dat modum soluēdi. 2. ponit ipsam solutiōē. ibi. (De q̄dem corpore.) Dicit ergo quod ponentibus hoc quod possunt Democritus non minus. i. nihil minus cōtingit impossibile quod multa impossibilia sequūt si possit diuidi corpus vsq; ad corpora idiuifibilia. De his autē impossibilibus sequētibz ad positionē tactam scrutatur est in alijs. ut in 3. celi et mūdi. et 13 ibi posita sunt huiusmodi inconueniētię: sed tñ hoc quod Democritus q̄rit temptandum est soluere. ideo ut illud soluiamus dicēdum est rursus et repetēdum questionem a principio. Deinde cum dicit.

Omne quidem igitur corpus sensibile diuifibile esse secundum quodcūq; signum et indiuifibile non est inconueniens. hoc enim potestate. hoc enim endelechia existit.

Ponit solutionē repetēdo q̄stiones a principio. i. ab eo in quo principat quod consistit. principat autem q̄stio consistit in vīdēdo quāto corpus sensibile esset diuifibile scđm vñ quodcūq; signum: et quomodo nō. nam omne corpus sensibile est diuifibile scđm quodcūq; signū: et esse diuifibile non est inconueniens: aliter tñ et aliter. nam hec. i. diuifibilitas scđm quodcūq; signum competit corpori potestate. h. aut. i. idiuifibilitas existit siue competit corpori actu. potentia ergo est diuifibi-

Nōndū

I.

I. cor. 9.

a. t. cō. p. in fine

nōn

bile corpus secundum quodcūq; signum: sed non actu: qz nūquam actu erit diuisum fm vniūq; signum. Soluta est ergo qstio qstū ad difficultates quesiti. lz nō sit soluta quantum ad formam querendi. sed qz h dimittit infra supplebitur.

Sse autem potestate simul omnino diuisibile impossibile videtur esse vtiq;. Si enim possibile. 7 fiet vtiq; non vt sint simul actu ambo indiuisibile 7 diuisum. sed diuisum scōz quodcūq; signū. Nullū igitur erit reliquū. 7 in incorporeū corpus corruptū. 7 gñabitur vtiq; quidem rursus aut ex punctis aut omnino ex nihilo. 7 hoc quomodo pole.

Posita via Democriti per quā ostendebat corpora esse indiuisibilia. quia corpus poterat diuidi fm vniūq; signum diuisum: quo facto erant ergo residuum diuisionis corpora indiuisibilia: 7 posita solutione qstū ad difficultatem questionis: licet non quantum ad formam querendi. In parte ista ponit modum 7 viā Democriti p quā venabatur corpora esse indiuisibilia: eo qz non possit diuidi corpus fm quēlibet punctum continuatiū: 7 soluit simpliciter ad hanc viam suppledo qz fuerat in solutione alia pretermisum: 7 duo facit: qz pmo ponit dictas viam 7 dictam dubitationē. 2° ponit solutionē ibi. (Quoniam autem latet.) Circa primum duo facit. fm qz Democritus dupliciter venatur quod dictum est: pmo enim venatur dictum modum via ad impossibile. 2° via ostensua ibi. (Sed qm diuidit.) dicebat ergo qz necesse erat ponere corpora indiuisibilia: qz videtur vtiq; esse impossibile corpus esse simul diuisibile potestate omnino. i. simpliciter fm omne signum. nam si esset hoc possibile: qz corpus diuidi posset fm omne signum tam diuisum qz continuatiuum: fieret. i. posset fieri pōt in esse non qz simul h ambo inesset corpori actu qz esset indiuisibile 7 diuisum. sed ēēt diuisum actu fm qd cūq; signū ex quo ponitur potētia sic diuisibile. sed diuiso corpore fm vniūq; signum nō solum diuisum: sed etiam cōtinuatiuum. facta diuisione nō remanebit aliqz cōtinuū: qz qd nō est cōtinuum nō est corpus. nullū ergo erat reliquū corpus. erit ergo corpus corruptum 7 incorruptū 7 generabitur rursus ex incorporeo: aut ex punctis: aut oīno ex nihilo. qz qd non est cōtinuū: vel est incorporeum vel punctus: vel nihil: 7 qz impossibile est fm talia cōponi 7 dissolui corpus: impossibile est corpus diuidi fm qōlibet signum cōtinuatiū. Completa ergo diuisione fm signa diuisiua remanēbus solū signis cōtinuatiuis: reliquū erāt cōtinua corpora indiuisibilia. est ergo dare talia corpora vel ducimur ad icōueniēs.

Notandum autem talem esse hāc rationes Democriti: qz nō solum est ad ppositū: sed etiam destruit solutionem iam factam a pō. dicebatur. nā in soluēdo corpus esse diuisibile fm quodlibet signum potestate nō actu. 7 hoc ē: qz si esset possibile 7 fieret. Deinde cum dicit.

Sed quoniam diuiditur inseparabilia et semper in minores magnitudines. 7 in semota 7 disgregata manifestum. Neq; itaq; scdm partem diuidenti erit infinita fractura. neq; possibile est simul diuisum esse scōz omne signum. non enim possibile omnino sed vsq; ad qd. necesse est igitur indiuisibiles existere magnitudines 7 inuisibiles.

Ponit rationes ostēsiuas: 7 duo facit fm qz duas tales rationes ponit. 2° ibi. (Et aliter sic erit.) Credebat enim. De moeritis qz qcqd apparet esset verum: propter hoc quod erat indiuisibile fm apparentiam: 7 fm sensum ponebat esse indiuisibile fm vritate: 7 qz magnitudo diuiditur in separabilia. i. in partes sepabiles. 7 qz pars magnitudinis semota 7 cōgregata semper diuiditur in minores magnitudines dicebat manifestum esse qz fm partem diuidenti. i. fm partem diuisiua nō erat infinita diuisione: nec infinita fractura: nec simul est possibile diuidere corpus fm omne signum continuatiū. non enim est illud possibile: sed est possibile ipsū diuidere vsq; ad qd idest vsq; ad aliqd. 7 vsq; ad partes inuisibiles inseparabiles 7 indiuisibiles fm apparentiam: 7 per cōsequēs indiuisibiles fm veritatem. concludat igitur qz necesse erat existere magnitudines indiuisibiles 7 inuisibiles. Deinde cum dicit.

Et aliter sic si erit generatio 7 corruptio. 7 hec quidem segregatione hec congregatio ne. cogens igitur sermo esse magnitudines indiuisibiles hic est.

Ponit aliam rōnem ostēsiuam dicens. qz aliter. i. 7 alio modo supple arguebat Democritus esse magnitudines indiuisibiles. qz sic ponēdo erit generatio 7 corruptio. nā hoc qdem idest corruptio erit segregatiōe dictorum phisicorum corporū: 7 h. i. generatio erit congregatiōe. 7 qz ponēda sunt ea per qz possit saluari generatio 7 corruptio. ponēda sunt corpora indiuisibilia. videbatur enim Democrito nō esse generatiōem 7 corruptiones nisi aggregatiōe 7 segregatiōe principiorum. 7 qz primum dicit qd minimum 7 indiuisibile. ideo fm Democritū qui negabat corpora indiuisibilia negabat principia 7 negabat motus naturales qz saluatur per principia talia. ideo concludēbat Democritus qz h erat sermo cogēs ad ponēdum magnitudines indiuisibiles. omnes autem iste rationes fundant super hoc qz corpus nō est diuisibile fm quodcūq; signū cōtinuatiū. Deinde cum dicit.

Quoniam autem latet paralogicans: et quomodo latet dicamus. Quoniam enim non est punctus puncto vndiq; contiguus oīno esse diuisibile. est quidem qualiter existit magnitudinibus. est autem aliter non.

Soluit 7 tria facit. qz primo soluit ad primam ratiōem ducēte ad impossibile. 2° soluit ad pnam ratiōem ostēsiuā. 3° soluit ad aliam. 2° ibi. (Quapropter est congregatio.) 3° ibi. (Sed nō simplex 7 perfecta.) Ad euidentiam prime solutionis notādum nō esse differentiam realem iter signū diuisiū 7 continuatiū. corpus enim est diuisibile fm omne signū ptiuatiū: sed hec potētia nunq; reducitur ad actū completū: nec propter hoc negatur illud principii qz possibili posito i esse nullū sequitur impossibile. nam possibile debet poni in esse respectu actus fm quem est possibile. actus autem duplex est. in fieri 7 in facto esse. cōtinuū autem vt est diuisibile in infinitum 7 fm qd cūq; signum: nō est hmodi respectu actus in facto esse: sed i fieri: ideo nō debet poni actu diuisum fm qd cūq; signū. potest tamen poni in actu in fieri. nam ponere ipsum non esse diuisum fm qd cūq; signū actu diuiso 7 in facto esse sed semper in diuidi: 7 i fieri nullū nasceretur ideinconueniens. sed de plenius in declarationib; tractabit. Ad pntū tū dictum sit qz cōplere soluit dubitatio Democriti qstū ad omnem viā si ostēdat fm omne signū tam diuisiū qz etiam cōtinuatiū esse diuisibile corpus potentia 7 respectu actū in fieri. qz respectu talio actus sumit illa possibilitas: nō aut

Mar. de ge. BB 5

T. c. 10.
Nōndū

esse diuisibile actum et in facto esse: quia nunquam potest diuisibile esse actum diuisum et indiuisibilia: quia indiuisibilia existunt in re diuisibili subiunctum: nec continuatur nec contiguatur: nec consequenter se habet. duo autem facit plures in ponendo solutionem hanc: quia primo ponit eam sub modo continuo quasi in vi. et speciat ipsam. ibi. (Videtur autem quando hoc.) Dicit ergo quod Democritus latet. i. latet est paradoxum. sed nos dicimus quomodo latet. nam quasi punctus non est puncto vndeque continuus nunquam supple diuisibile diuidit in diuisibilia. et pars diuisibilis non potest separari a diuisibili. et quia hoc est quod punctus non continetur puncto corpus esse diuisibile omnino. i. per omne signum. est autem qualiter existit magnitudinibus. est autem qualiter non. i. vno modo est verum alio modo est falsum. Et deinde cum dicit.

Videtur autem quando hoc ponitur et vndeque et ubique esse punctus. quapropter necesse diuidet magnitudinem in puncta. ubi quod enim est punctum. quapropter autem ex tactibus autem ex punctis esse.

Manifestat quod dixerat. et duo facit: primum quod duo predixit. primum enim ostendit quomodo magnitudo non est vndeque diuisibilis. et quomodo est vndeque diuisibilis. ibi. (Hoc autem est quod existit.) Notandum autem quod semper cum diuidit aliquid diuisibile fit diuisio super aliquo indiuisibili ut si diuiditur linea diuidit super puncto. in linea autem sunt quedam puncta in actu: quedam in potentia. in actu autem sunt puncta existentia in extremitatibus linee. puncta autem in potentia sunt existentia in ipsa linea. si ergo diuiditur linea non potest dici quod diuidatur in puncto terminatio: et quod est in extremitate linee: quia ultra illum punctum nihil abscideret. qui ergo poneret instrumentum in illo puncto nihil abscideret. in alio ergo puncto fiet diuisio: sed cum illi puncto non continetur: nec contiguatur alius punctus. sed semper inter illum punctum et iterum punctum cadat linea media nunquam a linea abscidi potest nisi linea et a diuisibili nisi diuisibile. oportet ergo indiuisibile esse contiguum indiuisibili. si deberet per indiuisibile abscidi: et si vndeque deberet indiuisibile abscidi. vndeque deberet ei indiuisibile contingui. ideo autem quod quando hoc ponitur videlicet quod indiuisibilia possint diuidi diuisibile. videtur poni quod vndeque: et ubique potest esse punctus: ita quod punctus continuabitur puncto quapropter necesse. i. necessitate diuidet magnitudinem in puncta. cum vndeque sit punctum. quapropter ex tactibus et ex punctis necesse est esse lineam: quod est inconueniens. Et deinde cum dicit.

Hoc autem est quod existit ubique. quoniam una vndeque et omnis et unusquisque. plures autem una non sunt. consequenter enim non sunt quapropter non ubique. Si enim secundum medium diuisibile. et secundum contiguum punctum erit diuisibile. non autem possibile. non enim est contiguum signum. aut punctum puncto. hec enim est diuisio aut compositio.

Ostenso quomodo non est primum ubique diuisibile: quia non est ubi punctus: cum non sit punctus iuxta punctum. ostendit quomodo potest concedi corpus esse ubique diuisibile et ubique esse punctum dicere: quod hoc videlicet quod ubique existit punctus veritate habet quoniam vndeque magnitudo supple est una et continua. et quia omnes puncti: siue unusquisque punctus continuant lineam ex qua linea est ubique continua ubique necesse est esse punctum. est ergo punctus ubique per compositionem ad partes linee: quia in omni parte linee et iuxta quolibet partem linee est punctus. sed

non est punctus ubique per compositionem ad punctum: quia non est punctus iuxta punctum. ideo subdit quod plures puncti non sunt una. i. non sunt similes: quia non sunt coniuncti quapropter non ubique est punctus: cum non sit coniunctus alteri puncto. nam si punctus cum puncto coniunctus esset: quia ratione esset continuus diuisibile secundum punctum mediū inter duas partes linee pari ratione esset diuisibile secundum punctum contiguum signo alij puncto. posset ergo fieri diuisio linee continue in lineas et puncta: et quia hoc non est possibile: ideo non est signum contiguum. si ergo neque punctum puncto. hoc non fuit falsum: id est secundum puncta est compositio. i. continuatio et diuisio. punctus enim est continuatus et diuisus linee: et quia semper super indiuisibili fit diuisio illud per diuisionem absciditur quod indiuisibili est coniunctum: et quia in continuo indiuisibile non est coniunctum indiuisibili. imo inter duo indiuisibilia cadit continuus medium nunquam ab indiuisibili potest separari pars indiuisibilis. nec continuus diuidi potest in partes indiuisibiles. Et deinde cum dicit.

Quapropter est congregatio aut disgregatio. sed neque in athoma et ex athomis. multa enim impossibilia. neque vndeque ut diuisio fiat ubique. Si autem esset contiguus puncto puncto hoc vndeque esset sed parua et minima est congregatio et segregatio ex minimis.

Soluit secundam rationem. soluit autem eam ostendendo quid continetur veritatis quid falsitatis. nam diuidi continuum in indiuisibilia secundum veritatem falsum est: sed in indiuisibilia secundum sensum et apparentiam verum est. ideo autem quod congregatio et segregatio. i. compositio et diuisio continuum supple fieri potest: sed non in athoma: nec ex athomis secundum veritatem quia hoc posito multa impossibilia contingunt. non enim ita diuiditur continuum quod diuisio fiat ubique cum non sit ubique punctus. quia non est vnus punctus iuxta alium punctum. si enim punctus esset contiguus puncto hoc vndeque esset quod esset primum ubique diuisibile et fieret diuisio in minima secundum veritatem quod non est verum: sed in parua et minima et ex minimis non secundum veritatem: sed supple secundum apparentiam est congregatio et segregatio. Et deinde cum dicit.

Sed non simplex et perfecta generatio congregatione et segregatione determinata est autem ut quidam inquirunt in continuo vero transmutatio est alteratio. Sed hoc est in quo falluntur omnia. Est igitur generatio simplex et corruptio non congregatione et separatione sed quoniam transmutatur hoc in hoc totum. alij autem existimant alterationem esse omnem talem transmutationem in hoc autem differunt. In subiecto hoc quidem est secundum rationem hoc autem secundum materiam. quando quidem igitur in his transmutatio generatio erit et corruptio. quando autem in passionibus et secundum accidens alio.

Soluit tertiam rationem et duo facit. quia primum soluit rationem dicentem ostendendo generationem et corruptionem non esse congregationem et segregationem. et ostendit ad quid talia deserviant generationi et corruptioni. ibi. (Segregata autem et congregata.) Dicit ergo quod simplex et perfecta generatio non determinatur: siue non diffinitur quantum ad id quod est per congregationem et segregationem ut quidam inquirunt voluerunt

I. c. 10.

60
I

I

I

enim aliqui q̄ manēte continuo quacūq; trāsmutatione facta in ip̄a esset alteratio solū. hoc est in quo fallunt omnia dicta antiquoz. alia aut littera h̄z. oīno: q̄ in hoc oīno decipiant antiqui. nō est enī generatio ⁊ corruptio simplex cōgregatione ⁊ sepatōe. sed est generatio ⁊ corruptio cum trāsmutaf hoc totum in hoc totū. exponit autem qdam in generatiōe trāsmutari totum in totum: q̄ materia ⁊ forma trāsmutant in mām ⁊ formam. hoc aut etsi posset aliquo mō trahi ad bonum intellectum nō est tamē de intentiōe h̄z. sed de intentiōe eius est posse esse gñationē ⁊ corruptionē absq; diuisiōe continuū. ita q̄ totum nō diuisum trāsmutaf in totū. alij autē ab h̄z. omne tālē trāsmutationem existimabant alterationem esse. nō enī differt generatio ab alteratione: q̄ vna fiat diuisione continui. in alia vero non. aere. i. non diuiso pōt alterari ⁊ corrumpi. sed in hoc differt generatio ab alteratione: quia in aere ⁊ in quolibet alio corpore subiecto trāsmutationib⁹ naturale est hoc fm rationem ⁊ formam: hoc autem fm mām quādoigif est trāsmutatio in bio. i. in substantiālib⁹ ⁊ est resolutio vsq; ad materiam tūc est generatio ⁊ corruptio. quādo vero est trāsmutatio in passionibus ⁊ fm accidenz ⁊ manet aliquid nō fm materiam tantum. sed fm rōnē ⁊ formam tūc est alteratio. C Deinde cum dicit.

C Segregata autem ⁊ pgregata leuiter mutabilia sunt. Si enim in parvissimas aq̄s aq̄ diuidatur citius aer generaf. Si autē cōgregetur tardius. Magis hoc erit manifestuz in seq̄ntib⁹. nunc autē tantū determinatū sit qm̄ impossibile est gñationem esse cōgregationem qualem quidam inquirunt.

C Quia dixerat p̄ba q̄ errabant dicētes generationē esse cōgregationem: ne crederet aliquis eos oīno a veritate diuasse ⁊ in nullo talia ad gñationē ⁊ corruptionē deferui re. ostēdit quomō hec ad illa faciūt dicētes. q̄ que sunt leuiter cōgregata leuiter ⁊ segregata leuiter mutabilia sūt. que. n. de facili diuidunt de facili corripunt. naz si aqua diuidatur in parvissimas aquas. citius aq̄ generaf ⁊ corripitur. hoc autem magis manifestū in seq̄ntibus dicet: q̄ in capitulo de mixtiōe: vbi dicitur q̄ parua secus paruis posita facilius inuicem trāsent. nūc autē tñm determinatū sit: quoniam impossibile est generationem esse cōgregationem: sicut quidam inquirunt.

Determinatis autē his primo vidēdum est vtrū gñaf aliqd simplici ter ⁊ corripitur. aut pprie quidē nihil: semper autē ex aliquo est aliquid. dico autē puta ex laborante sanū aut laborans ex sano. aut parū ex magno aut magnū ex paruo ⁊ alia oīa fieri hoc modo.

Postq̄ p̄ba determinauit de generatione ⁊ de alijs motibus fm opiniones aliorū. In parte ista determinat de eis fm opinionē propriam. ⁊ diuiditur pars ista in duas: q̄ pmo determinat de generatione fm se: siue de generatione simplici. 2° determinat de alijs motibus āneris ibi. (De generatione autē ⁊ alteratione dicimus.) Circa primum duo facit: q̄ pmo p̄mittit q̄stionē hanc vtrū aliquid generet. 2° arguit ad q̄stionem ppositā ibi. (Si enim simpliciter erit.) Dicit ergo q̄ determinatis his q̄ dixerūt anteq̄ de generatiōe simplici: ⁊ de alijs motib⁹: q̄ ipsi simplice gñationē saluare nō poterant rationabile est q̄ p̄mū videam⁹ vtrū gñaf aliqd simplici ⁊ corripitur aut p̄prie quidē nihil generaf simpliciter. sed omnia generatio est

fm quid: ⁊ in gñatiōe nō est trāsmutatio ex simplici in simpliciter: sed semp ex aliquo in aliqd: puta ex laborante sanum: aut ex sano in laborāte. aut parū ex magno aut magnū ex paruo: ⁊ omnia alia fieri hoc mō. in quib⁹ est sola gñatio q̄dā ⁊ trāsmutatio fm accētia. C Deinde cum dicit.

Si enim simpliciter erit gñatio: simpliciter qdē qd generabit ex non ente. q̄ propter verum erit dicere q̄ existit quibusdam nō ens. que dam enim generatio est ex non ente aliquo. puta vt ex nō albo albus. aut ex nō bono bonū. simpliciter autē ex simplici non ente. sed simpliciter aut ex nō bono aut ex nō ente aliquo.

Arguit ad q̄stiones ppositā. ⁊ duo facit. q̄ pmo arguit 2° soluit. ibi. (De his aut in alijs.) Circa p̄mū duo facit fm q̄ dupli. pbat non posse aliqd generari simpliciter. 2° ibi. (Aut primū significat.) Dicit ergo q̄ si erit gñatio simpliciter: tunc simpliciter aliqd gñatur ex nō ente. quapropter erit verum dicere q̄ quibusdam existit tanq̄ subiectū generationis non ens ex quo generatur: q̄ est incōueniens. nam accēpiendo non ens simpliciter vt h̄c de non ente loquimur: nō poterit esse gñationis subiectus. q̄ aut sic oportet esse p̄z. q̄ sicut gñio q̄daz est ex non ente aliquo. siue ex nō ente fm quid. vt ex non albo albus: aut ex non bono bonum. sic generatio simpliciter erit ex nō ente simpliciter. ⁊ q̄b est icōueniens supple nulla est generatio simpliciter: s̄ simpliciter idest vlr. supple omnia gñatio erit: aut ex non bono: aut supple ex nō albo: aut ex nō ente aliquo. nunq̄ tamē erit ex nō ente simpliciter. C Deinde cum dicit.

Aut p̄mū significat scdm̄ vnūq̄q; p̄dicationē entis: aut vniuersale ⁊ oīa cōphēdens. Sigdē p̄mū substantie generatio erit ex nō substantia. cui enim nō existit substantia manifestum est quoniam neq; hoc neq; aliorum nullū p̄dicamentoz puta neq; quale neq; q̄ntū neq; locus. Separate enim essent p se passiones a substantijs. si autē non ens vlr. negatio vniuersaliter erit oīum. q̄ propter ex nullo necesse generari gñatum.

Adducit secundam rationē ⁊ ne laboret in equiuoco distinguit quot modis dicitur simpliciter dicēns. aut supple simpliciter vno modo significat p̄mū scdm̄ vnūquodq; p̄dicamentū entis: idest significat subāz qd est p̄ncipiū inter p̄dicamēta entis. alio modo ens simpliciter idē est q̄ ens vniuersale omnia cōprehēdens. quocūq; autē modo sumatur simpliciter nō cōuenit simpliciter generari. naz si sumatur simpliciter put est idem q̄ p̄mū ⁊ put significat substantiam: q̄ ergo generatio simpliciter est ex nō ente simpliciter gñatio sube erit ex nō substantia. sed cuz nō existit subā: que est ens simpliciter manifestum est q̄ nō erit hoc. i. nō erit accēdēs: q̄ nō est ens aliquod: qm̄ nō erit nullus alioz p̄dicamentoz puta neq; tale: idest neq; q̄litas neq; q̄tum neq; locus. separe. n. essent per se passiones a substantijs. esset ergo generatio ex nihilo: si vō nō ens simpliciter idem est qd nō ens vlr. adhuc sequitur generationem esse ex nihilo. q̄ si erit negatio vniuersaliter omnium entium necesse est generatum generari ex nihilo. C Deinde cum dicit.

De his quidem ⁊ in alijs dcm̄ est ⁊ determinatū sermōibus. Amplius autē breuiter ⁊ nūc dicēdum quoniā modo qdēz aliquo ex nō ente simpliciter generaf. modo autē alio

Marli. de ge. BB ij

quod modis
dicitur p̄mū

8° de ge.
I. c. 49

I. c. xi.

I. c. 23.

motu sermonibus. Quoniam autem hoc quidem immobile per omne tempus. hoc autem mouetur semper. horum autem de immobili primo quidem diuidere alterius philosophie est opus. De continue autem mouerialia mouentem post hec dicendum quid tale singularium dictorum causa est.

CAssignat rationem et causam eius quod dixerat. et duo facit. scilicet quod duo dixerat. primo. non ostendit quod non est questio introducta propter causam efficientem. secundo quod est introducta propter causam materialem ibi. (Nunc autem ut in materia.) Dicit ergo quod de illa. id est de causa efficiente dictum est prius in sermonibus de motu. id est in 8. physicorum. ibi. non ostensum est hec mobilia reduci in duo mouentia. quorum hoc quod est immobile per omne tempus ut prima causa. hoc autem mouetur semper ut celum. et iste sunt due cause efficientes continuatione generationis. Determinare pro de immobili causa que est de numero harum dictarum causarum est opus alterius philosophie quam naturalis. spectat. nam ad philosophiam primam. Determinare pro de alia causa mouente quod continue mouetur ut de corpore celesti et de motu solis in obliquo circulo. dicendum est post hic ut in fine secundi huius. Ibi. non ostendit quomodo talis est causa dictorum singularium. id est dictorum generationis et corruptionis. et per causam efficientem non est introducta quod. quia determinare de ea secundum subam non spectat ultra ad philosophiam naturalem. ut quantum ad eam quod est immobile. vel non spectat ad primum tractatum. sed ad finem libri ut quantum ad eam quod semper mouetur. **C**Deinde cum dicit.

T.c. 15.

T.c. 85.

q. t. c. 55.
in finem

T.c. 15.

CNunc autem ut in materie specie positaz causam dicamus propter quam semper generatio et corruptio non deserunt naturam. simul. non. forsitan fiet et hoc manifestum et de nunc questionato quomodo oporteat dicere. et quomodo de simplici generatione et corruptione.

COstendit quod est introducta questio per causam materialem dicens. quod nunc dicamus causam positam id est propositam ut causam continuationis generationis. et dicamus eam ut in materie specie. id est ut speciali modo tangit materias ex parte materie que potest propter quam causam generatio et corruptio sunt semper et non desunt. manifestum est. nam ratioabile hoc quod nunc quomodo oportebit dicere. et etiam erit manifestum quomodo est dominum vel quomodo est rationabilis questio de simplici generatione et corruptione. **C**Deinde cum dicit.

T.c. 16.

CHabet autem questionem sufficientem et que causa est quod complicat generatio si quod corrumpitur ad non ens secedit. non ens autem nihil est. neque enim illud quidem. neque quod le neque quantum neque ubi. quod non ens. si igitur semper quod non ens secedit quod non est consumptum est olim et maxime omne si finitum erat ex quo sit generatorum vnumquodque. **C**Exigitur de dicta questione et duo facit. quia primo repetit questionem. secundo soluit eam ibi. (Non enim videtur propter.) Dicit ergo quod habet questionem sufficientem. id est rationabilem et bonam quod est causa quod generatio complicatur. id est multiplicatur et continuatur et nunquam deficit. cum id quod corrumpitur secedat ad non ens. id autem quod est non ens nihil est. ostensum est. nam id ex quo est generatio esse id in quo transmutatur quod transmutatur ut generatio non subiectum. nam quod corrumpitur in hoc abibit ultra

num. cedit. nam id quod corrumpitur in materiam suam in eis potest. si ergo tale subiectum quod ponitur non ens. nec est actu substantia nec aliud. quia nec est quale nec quantum. nec ubi. quod corrumpitur supple semper videtur annihilari ut cedat in non ens. et si per generationes semper quod est ens secedit. quod non est totum consumptum elementum. id est principium quod est subiectum generationis. et quod omne. id est totum non est factum inane et vacuum. si finitum erat ex quo sit vnumquodque generatorum. **C**Deinde cum dicit.

CNon enim videtur propter infinitum esse ex quo generatur non deficit. hoc enim impossibile est. non enim est actu infinitum.

CSoluit et duo facit. quia primo remouet quodam solutionem falsas. secundo ponit solutionem veram. ibi. (Quocirca propter hoc.) Circa primum duo facit. scilicet quod duas tales solutiones remouet. 2. ibi. (Potestate autem est.) Diceret forte aliquis generationem non deficere. quia subiectum generatio nis est infinitum. hoc remouet prius dicens. quod non est bene dictum quod generatio non deficit propter infinitum esse subiectum generationis ex quo sit generatio. hoc. nam est impossibile quod aliquid sit infinitum in actu. **C**Deinde cum dicit.

T.c. 17

CPotestate autem est ut in diuisione. Quia propter oportet hanc esse solam causam non deficientem. quoniam generatur quidem semper minus. nunc autem videmus huiusmodi non.

CRemouet aliam sophisticam solutionem. diceret forte aliquis. licet non sit infinitum in actu. est tamen in potestate et diuisione. semper. nam potest aliquid abscindi a continuo. et nunc quod deficit cum sit diuisibile in infinitum. quod propter diceret forte aliquis hanc solam esse causam generationis arguente ipsam non esse deficientem. quoniam semper generatur minus semper minus sit continuum nunquam deficit si semper diuidatur in minores et minores partes. hoc autem improbat philosophus. quia repugnat sensui dicens. nunc autem non videmus hoc supple. quia semper generatur minus semper minus. imo de materia et de subiecto generationis nihil deperit ut hic ostenditur. **C**Deinde cum dicit.

CQuocirca propter huiusmodi corruptionem alterius generationis esse. et huiusmodi generationem alterius esse corruptionem inquietam esse necesse est transmutationem. de generatione quidem et corruptione sibi semper circa vnumquodque entium. hanc existimandum esse sufficientem causam in omnibus.

T.c. 17

CDat veram solutionem dicens. quod quia corruptio huius est generatio alterius. et e converso generatio huius est corruptio alterius. ideo necesse est esse transmutationem et generationem in eternam. id est continuam et sine defectu. ideo enim subiectum generationis nunquam deficit simpliciter. quia cum amittit formam vnam acquirat formam aliam. quia cum vnum corrumpitur aliud generatur. de generatione ergo et corruptione semper est similiter. id est eodem modo absque discontinuatione circa vnumquodque entium existimandum est hanc esse causam sufficientem omnibus. quia si corruptio vnius est generatio alterius et e converso.

CPropter quod autem nunc hec quidem simpliciter dicunt generari et corrumpi. hec autem non simpliciter. rursus scrutandum.

T.c. 18.

CPosita questione predicta et soluta. In parte ista ex solutione eius icedit ad investigandum de principali questione. et tria facit. quia primo resumit questionem principalem. 2. ex solutione questionis predictae ostendit eam esse rationabilem. 3. exigitur de ea. secunda ibi.

Marsi. de ge. BB iij

(Si idem est generatio.) tertia ibi. (Dicimus enim quoniam.) Dicit ergo rursus perscrutandum esse de questione principalis: videlicet propter quid hec dicuntur generari 7 corrumpi simpliciter: hec autem non simpliciter. Et deinde cum dicit.

¶ Si idem est generatio quidem huius: corruptio autem huius. 7 corruptio autem huius: generatio autem huius. queret autem aliquis rationem.

¶ Ostendit hanc questionem esse rationabilem ex solutione questionis predictae. nam si idem est generatio huius 7 corruptio huius. 7 e converso quod corruptio huius est generatio huius nulla est generatio simpliciter: nec corruptio simpliciter. Si ergo aliquis querit: utrum contingat esse generationem simpliciter quod non est. quod est questionem rationabilem.

Non dū

¶ Non dū autem quod generatio prius an ex a fuit quod non erat totum inane: 7 quod non erat consumptum totum materia: principium. ad hoc autem soluebat: quod in natura nihil deperit simpliciter. sed corruptio unius est generatio alterius. cum ergo aliquid corrumpitur non perit materia eius: sed efficitur sub forma alia. ex hac autem solutione soluitur illud dubium: videlicet cum illud ex quo generatur substantia non sit actu substantia: utrum sit actu aliorum predicamentorum. p. 3. n. esse actu substantiam ex quo generatur substantia. nō. n. op. esse nullam substantiam que generatur. si. n. ex alio quo debet generari leo sufficit quod illa materia non sit sub forma leonis. est tū sub alia substantiali forma: 7 cum hoc contingat quod generatio unius est corruptio alterius. ideo illud dubium dependebat ex solutione questionis interpositae. rursus ex dicta solutione apparet principalis questio rationabilis. nam si illud ex quo generatur substantia non est simpliciter ens: possemus absque difficultate saluare generationem simpliciter. sed cum sit actu substantia 7 simpliciter ens: illud ex quo generatur substantia: cum generatio unius sit corruptio alterius: nūquid erit generatio ex non ente simpliciter: sed ex non ente hoc. Rationabile est ergo querere quomodo possumus saluare generationem simpliciter. Et deinde cum dicit.

¶ Dicimus enim quoniam corrumpitur nūc simpliciter 7 non solum hoc. Hec autem est generatio simpliciter. hec autem est corruptio. hoc autem generatur quidem simpliciter. hoc autem generatur quidem non simpliciter. dicimus enim discentem scientem fieri: generari autem simpliciter non.

¶ Ostensa rationabilitate questionis exequitur de ea. 7 duo facit. quod primo dicit quod convenit utroque modo aliquid generari. 2. docet nos saluare utrumque generationem ibi. (Quod admodum. n. determinauimus.) Dicit ergo. querendum esse nūc quomodo dicimus quod corrumpitur aliquid simpliciter 7 non solum hoc. nam hec est generatio simplex: hec autem est corruptio simplex. hoc autem generatur quidem simpliciter hoc autem generatur quidem non simpliciter. quod d. quod utroque modo fit generatio: cum aliqua generentur simpliciter: aliqua vero non. Exemplificat autem de his que generantur non simpliciter. nam quod dicimus fieri discentem dicimus generari 7 fieri hoc: ut scilicet scientem. non autem generari simpliciter. Alii autem textus habent dicentem: sed est forte littera corrupta vel pro tanto dictum est: quod nisi per accidentem impediatur sciens est dicentis 7 eloquentis. Et deinde cum dicit.

¶ Quemadmodum enim determinauimus multotiens dicentes quoniam hoc quidem hoc significat: hoc autem non propter hoc

contingit quod queritur.

¶ Quia dixerat generationem fieri non solum secundum quid sed simpliciter ostendit quomodo possumus talia saluare. 7 duo facit: quod primo docet hoc prout simpliciter sumitur comparatur. 2. prout sumitur absolute. ibi. (Dicitur autem hoc quidem.) Circa primum duo facit: quod primo docet secundum modum tactum saluare generationem simpliciter secundum veritatem. 2. docet hoc secundum quod ruidam opinionem ibi. (Vides autem magis.) Prima pars videtur in duas. quod primo docet quod dictum est faciēdo comparationem in diuersis generibus. 2. in eodem genere. ibi. (Differunt enim.) Dicit ergo quod propter hoc contingit quod quidam videtur delictum aliquid generari simpliciter: aliquid vero non: quod quod ad modum multotiens determinauimus dicentes. quoniam hoc significat substantia substantia habet non: supple significat substantiam: 7 quod substantia est ens simpliciter respectu accidentis eius generatio dicitur generatio simpliciter. Et deinde cum dicit.

L. c. 20.

L. c. 19.

¶ Differunt enim in quod transmutatur transmutans. puta forte que in ignem iam generatio simpliciter. corruptio autem alicuius est. puta terre. terre autem generatio aliqua generatio: generatio autem non simplex. corruptio autem simplex puta ignis.

¶ Quia saluauit generationem simpliciter 7 secundum quod comparando substantiam ad accidentem que sunt diuersi generis. hanc autem saluat hoc idem faciēdo comparationem in eodem genere. 7 duo facit: quod primo facit quod dictum est descendendo ad genus substantie. 2. descendendo ad genus accidentis. ibi. (Quemadmodum parmenides.) Circa primum duo facit: quod primo facit quod dictum est. 2. quod dixerat manifestat per dictum parmenidis. ibi. (Quod ad modum parmenidis.) Dicit ergo quod differunt in quod transmutatur transmutans. prout n. est diuersi transmutantes: 7 ideo diuersimode est loquendum. nam si fiat transmutatio in ignem erit generatio simpliciter. erit tamen corruptio aliqua: videtur tamen si in estu ex terra generatur ignis: si autem fieret e converso esset generatio non simpliciter: sed aliqua: quia terre: 7 esset corruptio simpliciter. quia ignis. non solum ergo reperitur generatio simpliciter comparando substantias ad accidentem: eo quod plus habet de entitate substantia: sed etiam reperitur hoc comparando substantiam ad substantiam cum completiori modo reperitur natura entis in una substantia quam in alia. Et deinde cum dicit.

¶ Quemadmodum Parmenides dicit duo ipsum ens 7 non ens esse inquit ignem et terram.

¶ Manifestat quod dixerat per dictum parmenidis. 7 tria facit. quia primo facit quod dictum est. scilicet ostendit ad quid introductum est dictum parmenidis. tertio dat uniuersalem modum ad cognoscendum quomodo aliquid generatur simpliciter 7 quomodo non. secunda ibi. (Hec quidem.) tertia ibi. (Non tamen ens igitur.) Continuetur sic. quod autem in genere substantie possit saluari generatio simpliciter 7 generatio aliqua patet per dictum parmenidis qui dicebat duo esse: videlicet ipsum ens 7 ipsum non ens. appellauit. n. ignem ens: terram vero non ens. generatio ergo unius erat simpliciter cum esset ens: alterius vero erat generatio aliqua. Et deinde cum dicit.

¶ Hec quidem aut talia alia supponere nihil differt: modum enim querimus: sed non subiectum.

¶ Ostendit ad quid introductum est dictum parmenidis: nam exempla ponimus non ut ita sint: sed ut sentiat qui

discit: ideo h autem talia alia supponere nihil differt fm quod spectat ad propositum: modus enim querimus non subiectum: querimus enim investigare in ipso genere sub-
stantie hunc modus generationis: videlicet qd est generatio simpliciter et aliqua: sed in qua subiecta materia hoc con-
tingat virum generatio ignis sit simpliciter: vel etia alte-
rius no est de principali proposito: dictu ergo pmenidias so-
lus ppter h fuit introductum qd in vna substantia reservat
completus natura entis qd in alia: vtrius autem illa sit ignis
vel terra non diversificat principale propositum. C Deinde cum dicit.

CIn no ens igitur simpliciter est corruptio simpliciter. In simpliciter autem ens est gene-
ratio simpliciter. Quibus igitur determina-
tu est siue igni et terre siue aliquibus alijs. erit
hoc qd ens: hoc autem no ens: vno quidem
igitur modo differt in hoc generari simpli-
citer et corrumpi aut simpliciter.

CDat vniuersalem modum generationis et corruptionis
simpliciter: dicens qd quando est transmutatio in no ens sim-
pliciter est corruptio simpliciter: quando autem in ens simpliciter
est generatio simpliciter: sed quibus est determinandu e-
ens simpliciter vtriu igni aut terre: sed aliquibus alijs nihil
ad propositum: sufficit autem qd hoc erit ens simpliciter: hoc
autem non ens ad hoc vt saluetur generatio et corruptio
simpliciter. Epilogat autem circa determinata: qd vno qui-
dem modo differt simpliciter generari et corrumpi simpliciter: in
quod dictum est. C Deinde cum dicit.

CAlio aut modo qualitercuq; materia que-
dam utiq; cuius enim magis differetie hoc
aliquid significant magis substantia: cui aut
privatione no ens: puta si calidu predicame-
tum aliqd et spes: frigiditas autem privatio:
differunt enim ignis et terra his differetijs.

CSaluat generationem simpliciter comparando vnu acciden-
s ad aliud dicens: qd alio modo differt generari simpliciter a fm
quid non ratione materie: vt forte: qd genitum est magis
materiale: vt terra: vel formale vt ignis: s qualitercuq; sit
materia quedam: siue aliqua illud cuius differentie signifi-
cant magis hoc aliquid. i. magis actum et habitus est ma-
gis substantia et magis ens: cuius autem differentie priva-
tionem significant est magis non ens: puta si calidum est
predicatum aliquod est aliquid in actu et species et frigiditas
est privatio: tunc vnum est ens aliud quodammodo non
ens: vnius est generatio simpliciter alterius fm quid. vide-
tur autem calidum magis importare habitum et frigiditas
privationem: qd ignis et terra differunt his differetijs: et co-
stat ignem formaliorem esse terra: quomodo autem ignis
et terra differant dictis differentijs: et quomodo vna substā-
tia est magis ens qd alia id i declarationib; patebit. C No-
tandum autem qd sub conditione dicit si calidum est species
et frigidum privatio: quia vt dictum est modum intendit
tradere generationis simpliciter et alicuius: non autem est
sua principalis intentio in qua materia h verificatur. C De-
inde cum dicit.

CAidetur autem magis multis sensato et no
sensato differre: quando quidem enim in sensibi-
lez transmutatur materia: generari inquit.
quando autem in no materia corrumpi: ens et no
ens in sentire et no sentire determinant: que

admodum quidem scibile ens: ignotus autem
non ens: sensus enim scientie habet virtutes.
Quoadmodum igitur in sentire et posse viue-
re et esse existimant: ita et res modo quodaz
persequentes veritates.

CDeterminat de generatione simpliciter fm opinionem aliorum:
et tria facit: quia primo ponit opinionem huius. secundo im-
probat. 3o epilogat circa determinata. secunda ibi. (Id autem
dicentes.) 3° ibi. (Esse quidem igitur.) Dicit ergo qd multis
videtur differre generationem simpliciter: et fm quid p-
sensatum et non sensatum: vt qd transmutatur aliquid in res
sensibilem et in materia. i. in rem malem inquit eas gene-
rari simpliciter: quando autem transmutat in rem no manife-
staz sensui dicunt eam corrumpi simpliciter: ens enim et non ens
in sentire et non sentire determinat. C Credebant. n. intelle-
ctum esse sensui: ppter qd quoadmodum scibile est ens: igno-
tum autem no ens: qd quod non est scibile non est ens: et qua-
to magis est ens magis est scibile: ita credebant qd quanto
magis esset sensibile magis esset ens: existimabant. n. sensui
habere virtutem scientie: imo quod plus est sicut existima-
bant animal supple posse viue et posse esse in sentire: eo qd
sentiebant: qd animal est aial pp sensum: ita et res credebant
esse ex eo qd sentiebant: propter quod no sensibilia non re-
putabant entia: sicut no sentiētia no sunt animalia: et hoc
modo. s. per sensum et per esse sensibile persequantur. i. in-
vestigant veritatem vel persequantur eam. i. inimica-
bantur veritati: cum non determinarent de ea vt debebat.
C Deinde cum dicit.

CId aut dicentes no veru cōtingit utiq; Ma-
gis fm opinionem et fm veritate aliter et generari
simpliciter et corrumpi: spiritus quidem eni
et aer fm quidem sensum minus sunt: ideo et
quecuq; corrumuntur simpliciter in hac tras-
mutatione hec corrumi dicuntur: generari
autem quando est intangibile vt terraz. muta-
tur fm veritatem autem magis hoc aliquid
et species hec qd terra.

CImprobat opinionem eorum dicens: qd dicentes illud no
contingit dicere veru: nam fm opinionem: rectam: et fm ve-
ritatem: aliter contingit generari et corrumi simpliciter qd
ipsi dicunt: spiritus enim: id est res subtiles et aer secudu sen-
sum sunt minus qd res grosse: ideo secudu opinionem eorum
quecuq; corrumuntur in hac transmutatione: id est in ta-
lia non sensibilia videntur corrumi simpliciter: quando at-
mutantur in tangibile: vt in terram generari supple dictu
tur simpliciter: sed secundum veritatem hec res subtiles et
insensibiles sunt magis hoc aliquid completus et species qd
terra. C Deinde cum dicit.

CEsse quidem igitur hanc simplicem generatio-
nem alicuius corruptionem entem: corruptio-
nem autem simplicem generationem alicuius
esse dicta est causa. Propter materia enim
differre: aut quod substantia est aut no: aut qd
hec magis: huius vero no: aut qd hec qdem
magis sensibilis est materia ex q res in qua
est: hec vero minus est.

CEpilogat circa determinata dicens: qd dea est ca: qre prin-
cipit hac qd generationem simplicem esse corruptionem alicuius et
entem simplicem corruptionem generationem esse aliter: nam vt

T. c. 20.

p. 111. g. 11. d. 11.

Res. 11. d. 11. d. 11.

T. c. 20.

patet per habitum: vno modo est generatio simpliciter per materiam differentiam. id est propter differentiam materiam: ut cum generatur ignis qui est immaterialior terra. aut secundo modo hoc contingit: quia hoc quod generatur est substantia. aliud vero suppletur est accidens: aut quod hoc est magis habitus illius vero est magis privatio: et hi tres modi sunt secundum veritatem: secundum autem opinionem hoc contingit cum his. si res generata est magis sensibilis et minus: quod tunc est generatio simpliciter: cum vero res ex qua est magis sensibilis illa vero in qua generatur est minus sensibilis tunc suppletur est corruptio simpliciter: propter ergo quod secundum veritatem generatio simpliciter est generatio substantie respectu accidentis: et generatio substantie formalis respectu materialis et accidentis habitus respectu privationis: secundum autem opinionem est generatio rei sensibilis respectu insensibilis.

Item autem hec quidem simpliciter generari: hec autem aliquid solum: non ex adinuicem generatione: sed secundum quem dicimus nunc modum.

Superius ostendit per hoc quod potest saluari generatio simpliciter: et generatio aliquid accipiendo simpliciter comparative. In parte ista ostendit hoc idem accipiendo simpliciter absolute: et tria facit: quod primo dicit hanc quoniam differre a premissa. secundo assignat causam differentie huius quoniam ad aliam. tertio soluit eas. 2. ibi. (Nunc quidem. n.) 3. ibi. (Hec autem determinata.) Dicit ergo quod hec quidem dicitur generari simpliciter: habet autem aliquid solum non ex adinuicem generatione. id est non comparando generationes eorum ad se invicem: sed suppletur absolute: secundum quem modum nunc dicimus. id est nunc intendimus loqui de generatione simpliciter: et dicit non ex adinuicem generatione: quod simpliciter et secundum quid absolute sumpta nunquam reperiuntur in eodem genere nec in his que habent generationem ad se invicem: sed in vno genere reperit simpliciter generatio ut in substantia: in alio vero secundum quid ut in accidente. **Deinde cum dicit.**

Tunc quidem enim tantum determinatum est: quare omni generatione ente corruptione alterius: et omni corruptione ente generatione alterius non simpliciter attribuiamus generari et corrupti adinuicem transmutabilibus. **Ad autem postea dicitur non hoc queret. sed quare dicitur quod non oportet simpliciter generari: sed quod generari sciens et disciplinatus: placita autem generari.**

Assignat causam dicte dicitur dicens quod nunc determinatum est: quare omni generatione ente corruptione alterius: et omni corruptione ente alterius generatione: in his que sunt adinuicem transmutabilibus non dicimus: nec attribuiamus generari simpliciter: nec corrupti: ita quod generatio simpliciter sit corruptio simpliciter et e converso: imo ut dictum est generatio simpliciter est corruptio secundum quid et e converso: ideo prius. id est proposita questio que dicitur modo non queret hoc. id est non queret de generatione simpliciter in his que transmutantur ad se invicem in quibus non reperiuntur generatio simpliciter absolute loquendo sed comparative: sed quod nostra absolute queret de generatione simpliciter: ut quare dicitur non oportet generari simpliciter: sed generari aliquid: ut generari sciens et disciplinatum: sed placita et vniuersaliter omnis substantia potest dici generari simpliciter. **Deinde cum dicit.**

Hec autem determinata sunt in predicamentis. Sed hoc quod hoc aliquid significat: hoc autem equale: hoc autem quantum. Quoniam igitur non substantiaz significat non dicunt simpliciter

citer generari: sed secundum quid fieri. Sed tamen in omnibus simplex generatio quidem secundum quod in aliquo ordine dicitur: puta in substantia quidem si ignis: sed non si terra: in qualitate autem sicut sciens et disciplinatus: sed non quando nesciens et indisciplinatus.

Soluit: et tria facit: quod primo soluit. secundo epilogat. tertio determinat quasdam alias questiones annexas. secunda ibi. (De generari quidem.) tertia ibi. (Sed nunc querere oportet.) Dicit ergo quod hoc ex quibus dependet solutio preactae questionis: determinata sunt in predicamentis: nam quod ibi dicitur est quod hoc significant hoc aliquid. id est substantiam. hoc autem quale. hoc autem quantum: quoniam igitur non significant substantiam non dicuntur generari simpliciter: sed generari et fieri aliquid. **Nota.** dum ergo quod hec generatio substantie est generatio simpliciter comparative et absolute: in quantum. n. generatio est simpliciter comparative: sic pertinet ad quoniam precedentem. In quantum vero absolute loquendo generatio substantie est generatio simpliciter: et simpliciter: et sic spectat ad propositam quoniam: absolute. n. substantia est ens: accidentia vero non est ens dicitur: ut dicitur. 7. metha. ideo secundum istum modum et secundum istum ordinem: secundum quem loquimur de simpliciter non reperiuntur simpliciter et secundum quid in eodem genere: nec in his que habent transmutationem ad se invicem: sed tamen accipiendo simpliciter et secundum alium ordinem. et secundum alium modum: ut accipiendo simpliciter comparative non absolute: sic in omnibus suppletur generibus reperiuntur simpliciter generatio: puta in substantia erit generatio simpliciter si generetur ignis: sed non si terra: in qualitate autem simpliciter generabitur si fiat sciens disciplinatus: sed non erit generatio simpliciter quando sit nesciens et indisciplinatus. **Deinde cum dicit.**

De generari quidem hoc simpliciter. hoc autem secundum quid: et vniuersaliter dictum est in substantiis ipsis et quoniam generationis esse continue causa: ut materia subiectum: quoniam transmutatur in contraria: et est alterius semper generatio in substantiis alterius corruptio: et alterius corruptio alterius generatio.

Epilogat circa determinata dicens quod de generari quomodo hoc quidem generatur simpliciter: hoc quidem secundum quid dictum est: et etiam dictum est vniuersaliter in ipsis substantiis: quando est generatio simpliciter: et quando secundum quid: et cum hoc dictum est que est causa continue generationis quia id quod est ut materia: et subiectum est semper transmutatum in contraria: ita quod quando amittit vnum contrarium efficitur sub reliquo. propter quod in substantiis semper generatio vnius est corruptio alterius: et corruptio alterius est generatio alterius. **Deinde cum dicit.**

Sed nunc querere oportet quare generatur aliquid semper ex corruptis alijs. Quoadmodum enim et corrupti hoc simpliciter inquirunt quando ad insensibile venit: et non ens similiter: et generari ex non ente inquirunt quando ex insensibili. Siue igitur aliquo ente subiecto siue non: generatur ex non ente. Quare et similiter generatur et corrumpitur in non ens.

Annectit quasdam alias questiones: et duo facit: quia primo mouet questionem de ipsa generatione. secundo de generationis subiecto: ibi. (Sed hoc non ens simpliciter.) Circa primum tria facit: quod primo mouet quoniam. secundo soluit. tertio insert quoddam correlarium ex predicamentis. secundo ibi. (Quod

I. c. 21. T

Non dicitur

I. c. p.

I.

I. c. 21.

I. c. 22.

admodum enim. *ibi.* (Merito igitur.) Est ergo quod quare
semper generat aliqd ex alijs corruptis: soluit aut ad hanc
qñes q: qucadmodu corripit h simplr: vt multi inqunt
qñ venit ad aliqd: qd est insensibile: quod fm eos est non
ens: ita: supple q: vbi terminat corruptio ibi incipit genera
tio: opz q: generari sit: vt inqunt: ex non ente 7 ex insensibi
li: siue igitur aliquo ente subiecto generationis siue non. i.
q: qd de subiecto generationis semp generat aliqd ex nō
ente: q: 7 simile est de pñ generationis 7 termino corruptio
nis: similiter. i. eodē modo: 7 generat aliqd ex nō ente 7 cor
rumpitur in nō ens. *¶* Notandū aut q: multi. i. vulgares
q: non percipiunt nisi sensibilia 7 mālā: ideo fm cōez mo
dus loquendi non est aliqd generatū: nisi cū efficiat sensibi
le nec est corruptū: nisi cū efficiatur insensibile: 7 q: genera
tio semp est ex oppositis erit generatio ex sensibili ad sensi
bile: si ergo insensibilia fm q: huius dicunt esse corrupta:
q: fm cōez modus loquendi generatio semp est ex insensu
bilibus sp: pñat aliqd ex corruptis. *¶* Deinde cū dicit.

**¶ Merito igitur non deficit generatio: gene
ratio enim entis: corruptio est nō entis: cor
ruptio autē entis generatio non entis.**

¶ Inset quoddā correlariū. v. q: merito 7 rōnabiliter nū
q: deficit gñatio: q: n. generatio entis est corruptio nō en
tis: 7 corruptio entis generatio nō entis: semper poterit ge
neratio continuari. *¶* Deinde cū dicit.

**¶ Sed hoc non ens simpliciter queret aliq
vtrum aliquod cōtrariorū est: puta terra 7
grauē nō ens: ignis autē 7 leue ens: aut nō
sed est 7 terra ens: non ens autē materie ter
re 7 ignis similiter.**

¶ Mouet qñē de subiecto generationis: 7 duo facit f3 qd
duas tales qñes mouit: 2. *ibi.* (Et an alia.) Dicit ergo q: q
ret aliquis: vtrū hoc quod ponit generationis subm: 7 dici
tur nō ens simplr: vtrū sit aliqd pñorū: puta vtrum sit ter
ra qd est qd graue 7 non ens vel sit ignis qd est leue 7 ens:
soluit dicens: aut nō. i. mā 7 subm generationis non est ali
quod predictorū: 7 est rō: q: non solum ignis: sed etiam ip
sa terra est ens absolute loquēdo: s3 forte comparatiue pos
sit dici nō ens: mā āt ignis 7 terre nō potest filr dici ens: cū
simplr non sit ens. *¶* Deinde cum dicit.

**¶ Et an alia vtriusq: materia. Aut nō gene
ratur ex inuicē neq: ex cōtrarijs. His enim
existūt pñaria. Ignis igit 7 terre aque 7 aeri.
Aut est quidē qualiter eadē: est aut qualiter
alia. Quod quidē enim aliquādo ens subij
citur idem. Esse autem non idē de his qdēz
igitur in tantum dictus est.**

¶ Mouet aliā qñes: q: dato māz non esse aliqd pñorū 7
non esse ignē nec terrā est qd: an sit alia mā vtriusq: 7 non
esse eādē materiā: q: non generant ex se inuicem nec es
set generatio ex pñis: si esset alia 7 alia materia generabiliū
7 corruptibiliū: vnum. n. pñorū non sit aliud: sed mā que
est sub vno efficiat sub alio: 7 q: his. i. terre aque aeri 7 igni
existunt pñia: 7 simplr generant ex se inuicem vna erit mā
eoz: 7 per pñis vna mā erit omniū habentius ad se inuicem
trāsmutationē: 7 ne aliquis crederet oīno esse taliū vnam
mām ostendit qdō est vna: 7 qdō non: dicens q: materia bo
rus est quidē qualiter eadē: 7 qualiter alia: q: qñtum ad ef
ficientiam: pñout est aliqd ens q: qñq: subijcitur vni pñio
rū: qñq: aliq est idēz māle principium: sed qñq: ad esse non
est idem. *¶* Ultimo epilogat. q: de his tantum dictus est.

**E generatione autē 7 alteratione
dicamus quid differunt: dicimus
enim alteras esse trāsmutationes
ad inuicem.**

¶ Postq: pñs determinauit de generatione 7 corruptione.
In parte ista determinat de alijs motibus simplicib: 7 duo
facit fm quod superius dixerat duos tales motus esse: vi
delicet alteratio 7 augmētū: primo ergo determinat de al
teratione. secundo de augmento. secunda ibi. (De augmen
tatione autē reliquit.) In determinando aut de alteratione
determinat de ea in comparatione ad generationem: dcm
est enim alterationē ad generationē ordinari: 7 rursum al
teratio: q: est motus ad qualitātē maiorem cōuenientiam
h3 cum motu ad substantiam q: aliquis alius motus: ipsa
enim forma substantialis que per generationem introdu
citur quedam qualitas dici potest: vt dicitur. 5. metha. non
autē potest dici quedā qñtas vel quoddam vbi. Potissi
mus igitur modus determinandi de alteratione est deter
minare de ea per comparationem ad generationes. In cō
parando autem alterationem ad generationem duo facit:
q: primo dicit eas esse differētes. secūdo huius differētiāz
manifestat: ibi. (Quoniam igitur est aliud.) Dicit ergo q: ip
se vult dicere de generatione 7 alteratione: quid. i. fm qd 7
qualiter differunt: dicimus. n. trāsmutationes has. i. trans
mutationes fm has trāsmutationes siue trāsmutationes
huiusmodi esse alteras ad inuicem: bonum est ergo earum
differētiāz cognoscere. *¶* Deinde cum dicit.

**¶ Quoniam igitur ē aliud subiectum 7 aliud
passio: que de subiecto inata est dici: 7 ē trā
smutatio vtriusq: horum.**

¶ Assignat differētiāz inter eas: 7 duo facit: q: primo assi
gnat dictam differētiāz. scō q: per huius differētiā quā
habet generatio ad alterationem differt etia3 a ceteris mo
tibus assignat differētiāz generationis ad omnes motus:
ibi. (Quoniam quidem igitur.) Circa primum duo facit:
quia primo tangit quedā per que haberi potest differētiā
alterationis ad generationē. secūdo ex his que tetigerat as
signat differētiā inter ea ostendendo quid sit vtriusq: eo
rum: ibi. (Alteratio quidem est.) Dicit ergo q: in retrāns
mutabili est aliquid subiectum 7 aliquid aliud quod est
passio que est innata dici de subiecto: 7 subdit q: est trans
mutatio vtriusq: eorum: subiecti: scilicet 7 passionis. *¶* De
inde cum dicit.

**¶ Alteratio quidē est quādo manēte subie
cto sensibili ente trāsmutatur in eius passio
nē aut pñaria aut medijs: puta corp^o sa
nū est: 7 rursus laborat manēs idē: 7 metal
lum qñq: rotūdū qñq: angulare idem ens.**

¶ Ex dictis venatur differētiā inter generationem 7 al
terationem ostendendo quid sit vtriusq: eoz: 7 duo facit:
quia primo facit quod dictum est. secundo declarat que
dam dubia que possent oriri ex dictis eius: ibi. (In his au
tem si aliqua.) Circa primum duo facit: quia primo osten
dit quid est alteratio. secūdo quid generatio: ibi. (Quan
do autem totum.) Dicit ergo q: tunc est alteratio quādo
manente subiecto sensibili ente actu trāsmutatur huius
modi subiectum in eius passionibus: 7 h aut a contrarijs
vt si a nigro in album: aut medijs vt si a fusco in pallidūz
7 exemplificat dicens: puta corpus est sanum 7 rursus po
stea laborat 7 fit egrum manens illud idem corpus 7 me
tallum quādoq: est rotūdum quādoq: est angulare ma
nens idem ens fm subm 7 subm. *¶* Deinde cū dicit.

c. 21. Nōndū

ōndū

c. p.

T. c. 22.

c. 21.

c. 22.

¶ Quando autem totum transmutatur non manente aliquo sensibili ut subiecto eodem: scilicet quod ex semine toto sanguis: aut ex aqua aer: aut ex aere omni aqua generatio iam hoc tale. huius autem corruptio.

I. c. 24

¶ Ostendit quid est generatio et quod habet esse et duo facit: quod primo ostendit quod habet esse generatio simpliciter. secundo ostendit quod esse habeat generatio manifesta. secunda ibi. (Marie autem generabitur.) Dicit ergo quod quod totum transmutatur in totum non manente aliquo sensibili nec eodem subiecto. id est non manente eadem substantia: et non ente sensibili et in actu: ut ex semine totum id est ex seie totali fit sanguis: aut ex aqua aer: aut ex aere omni. toto fit aer: hoc quod est totale. id est cum totalis transmutationis est generatio huius. corruptio autem huius. **¶** Deinde cum dicit.

I. c. 24

¶ Marie autem generabitur et transmutabitur ex insensibili in sensibile: aut tactu: aut omnibus sensibus. puta quod aqua generatur aut corrumpitur in aerem: aer enim valde insensibilis.

¶ Ostendit que sit generatio manifesta. nam quotiescunque totum transmutatur totum potest dici generatio simpliciter: sed tunc est generatio maxima et manifesta si transmutetur ex insensibili in aliud sensibile: sensibile dico aut tactu aut omnibus sensibus: addit autem tactus contra omnes sensus: quod est sensibilior et materia: lior omni sensui: ideo quod aqua generatur ex aere est generatio sensibilis: quod corrumpitur in aerem corruptio est sensibilis: aer enim valde insensibilis habet passiones: tum quod rarus: tum quod quia prius competit ei humiditas que est virtus passiva quam caliditas que est activa. **¶** Deinde cum dicit.

¶ In his autem si aliqua passio manet eadem contrarietatis in generato et corrupto puta quando ex aere aqua: si ambo dyaphana aut humida: non oportet huiusmodi alteram passionem esse in quod transmutatur.

¶ Declarat quod dicitur in duobus possibilis oriri ex dictis: dixerat enim in generatione totum transmutari in totum: crederet ergo aliquis contra rationem generationis esse si aliquid remaneret: id est duo facit: quod primo ostendit quod remanere passionem secundum quod habet non videtur contra dicere generationi. secundo manifestat quod remanere idem subiectum generationi dicitur ibi. (Si autem non.) Dicit ergo quod in his generationibus et corruptionibus dubitaret aliquis si passio aliqua contrarietatis. id est alicuius contrarietatis manet eadem in generato et corrupto: puta quando ex aere fit aqua: et subdit quod passio simula potest remanere: quod si ambo sint dyaphana vel frigida: non oportet huiusmodi in quod transmutatur esse alterum. id est esse alteratum quantum ad passionem simulam. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Si autem non erit alteratio. scilicet quod muscus homo corruptus est. homo autem imuscus generatus est: homo autem manet illud idem: siquidem igitur huius non passio est sed se musica et imusca: huius quidem generatio esset: huius autem corruptio: ideo hominis quidem hec est passio: hominis autem musci et hominis imusci generatio quedam et corruptio: nunc autem passio hec manente: id est quod alteratio secundum talia.

¶ Ostendit esse contra rationem generationis manere idem subiectum. Continuetur autem sic: sed non videatur contra rationem generationis manere eadem passio. est tamen contra rationem eius manere idem subiectum: quod si non. id est si non esset transmutatio

secundum substantias et subiectum erit alteratio non generatio. scilicet quod muscus homo corruptus est: homo autem imuscus generatus est. in hac autem transmutatione manet idem subiectum. siquidem igitur musica et imusca secundum se non esset passio huius. id est hominis: sed supple e converso. homo esset passio musci cum ex imusco fieret muscus esset simpliciter generatio quod est huius. id est musci: corruptio autem huius est. scilicet imusci. nam in hac generatione maneret homo: quod ponitur esse passio: et non maneret muscus: quod ponitur esse subiectum: verum quod secundum veritatem: homo non se habet ut passio: sed ut subiectum. quod hec. scilicet musica est passio hominis: id est hominis musci et hominis imusci non est generatio simpliciter: sed generatio quedam et corruptio quedam: ideo subditur: quod non ita est: quod hec. scilicet musica se habet ut passio et manente subiecto sit talis transmutatio: ideo sed talia est alteratio non generatio.

¶ Notandum autem non esse de intentione. **¶** App. diffinire habet: utrum maneat eadem passio aut eadem qualitas symbola in generato et corrupto: quod de hoc infra dicitur: sed intentio sua est quod si non manet idem subiectum et sit variatio in forma substantiali: quantumcumque maneat eadem passio: non tollit generatio et corruptio: utrum autem sit possibile eandem qualitatem remanere: et quod potest manere eadem non est proprium negotium: tamen si esset possibile et remaneret eadem passio transmutato subiecto talis idemitas non faceret generationem esse alterationem. nec hoc dicitur superius dicitur: videlicet tunc generationes esse cum totum transmutatur in totum: ut cum ex toto semine sanguis fit animal. nam accidentia non sunt entia: nisi quod sunt entis et si accidentia sunt entis: sed accidens huius est entis: transmutato ergo subiecto totum dicitur transmutari et totum corrumpi: et si maneret qualitas una aliqua: quod illa non remaneret: ut est corruptio: sed ut est generatio: sicut accidens in tunc est ens in quantum est entis: ita in tunc remanet in quantum remanet entis. **¶** Cum ergo ex aqua fit aer: quod quicquid est in aere generato totum est ibi ut est aeris: non autem ut est aqua: tota aqua dicitur transmutata in totum aerem: imo cum in tali transmutatione planum sit manere materiam eadem per essentiam: et tamen dicitur tota aqua transmutari in totum aerem: quod non manet materia: ut est aqua: sed ut est aeris: sic si maneret eadem passio: quod maneret: ut est generatio non ut est corruptio totum in totum transmutari diceretur. si ergo fiat transmutatio in subiecto et in forma substantiali: quod materia simpliciter habet esse per formam et accidens: per subiectum quantumcumque maneat eadem materia et eadem passio non tollit rationem generationis simpliciter: utrum autem esset magis generatio simpliciter si non remaneret eadem passio: et utrum sit possibile eadem passionem remanere in secundo huius dicitur. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Quando quidem igitur secundum quantum est transmutatio contrarietatis augmentum et diminutio: quando autem habet locum latius: quando autem secundum passiones et quales: alteratio est: quando autem nihil manet cuius alterum passio et accidens universaliter et generatio est: huius autem corruptio.

¶ Ostendit per haec dicitur quod habet generatio ad alterationem: videlicet: quod in ea est transmutatio substantialis ostendit generationem differre ab aliis motibus: sed in transmutatione substantiali est duo considerare: id quod per generationem acquiritur: et id quod generationi subicitur: duo itaque facit. primo. non ostendit generationem differre ab omnibus motibus quantum ad id: quod per generationem acquiritur. et quantum ad id quod generationi subicitur. et ibi. (est autem hyle.) Dicit ergo quod quando est transmutatio contrarietatis secundum quantum: quod acquiritur propria quantitas: tunc est augmentatio et diminutio: quando vero secundum locum dicitur latius sive loci mutatio: quod autem habet passionem et qualitatem dicitur alteratio: sed quando

Non dicitur

7. m. p.

I. c. 2

I. c. 1

No^mNo^m

nihil manet et fit resolutio secundum formam substantialem: et non manet idem subiectum: sed factus est alterum et diuersus: cuius subiecti passio et accedens est generatio et corruptio vltima simpliciter. Et Notandum ergo quod ad hoc quod sit generatio non sufficit quod fiat transmutatio in ipsis accidentalibus vel in passionibus: sed oportet esse transmutationem in ipso subiecto: cuius sunt accidentia et passionem. Et Notandum etiam quod eo ipso quod non manet passio ut est subiecti corrupti dicitur non remanere: imo quod nec materia nec aliquid manet: ut est corrupti dicitur nihil remanere: sed totum transmutari in totum. Et Deinde cum dicit.

Est autem hyle maxime subiectus quidem proprius generationis et corruptionis susceptible: modo autem aliquo alio transmutationibus: quoniam omnia susceptiblea substantia contrarietatum aliquorum.

Separat generationem ab alijs motibus quantum ad id quod in ea subiectis. nam non solum differt generatio ab alijs motibus quantum ad id quod per eam acquiritur: ut quod acquiritur substantia in alijs autem motibus acquiritur actio: sed etiam differt ratione subiecti: quod maxime et proprie quidem subiectum susceptible generationis et corruptionis est hyle. In alijs autem transmutationibus non est hyle subiectum proprie: sed aliquo modo: nam omnia subiecta aliarum transmutationum sunt susceptiblea aliquarum contrarietatum: et quod secunda reducitur in primas: omnes contrarietates aliarum generum reducuntur in formas et priuationes: que sunt primas contrarietates in genere subiecti: sicut contrarietates reducuntur in contrarietatem: sic subiecta reducuntur in subiectum. subiecta aliarum transmutationum reducuntur in hyle: quod subiectum in transmutatione subalternum hyle est aliquo modo subiectum aliarum transmutationum.

De generatione quidem igitur siue est siue non est et quomodo est et de alteratione determinatum sit hoc modo.

Ultimo epilogat dicens. littera plana est.

L.c. 25.

E augmentatio reliquum est dicere quo differt a generatione et alteratione: et quo augmentatur vniuersum quod augmentatur et diminuitur quodcumque diminuitur.

In premissa determinat prius de augmento: et duo facit: quod primo continuat se ad dicendum. 2. requiritur de intento: ibi. (Scrutandum vniuersum primum.) Dicit ergo quod reliquum est dicere de augmentatione. dicitur ergo de augmentatione quod differt a generatione et alteratione: et etiam dicitur quo augmentatur vniuersum quod augmentatur: et quo diminuitur que cumque diminuitur. Et Deinde cum dicit.

Scrutandum vniuersum primum vtrum solum in circa quid eorum differentia adiungitur: verbi gratia: quoniam hoc quidem ex hoc in hoc transmutatio ut ex potentia substantia in actu substantia generatio est. que autem circa magnitudines augmentatio et diminutio. que autem circa passionem alteratio. vtrumque autem ex potentia entium in actum transmutatio dictorum est.

Ex requiritur de intento: et duo facit secundum quod duo premissa: primo enim determinat de officio augmenti ad alios motus. 2. declarat circa quod et qualiter habere esse augmentum: ibi. (Circum quod autem.) Circum primum tria facit: quod primo distinguit augmentum a generatione et alteratione. 2. separat ipsum a motu locali. 3. epilogat circa determinata. secunda ibi. (Alio autem

modo.) Tertia ibi. (Quoniam igitur transmutatio.) Circum primum duo facit secundum quod assignat duplicem differentiam augmenti ad generationem et alterationem. secunda ibi. (Autem est motus.) Dicit ergo primo scrutandum esse vtrum horum motuum sit solum differentia eorum adiungitur quantum ad genera siue quantum ad predicamenta: circa que hunc. nam huiusmodi motus verari circa diuersa genera non est dubium. 2. quoniam transmutatio que est ex hoc in hoc. id est ex substantia in substantiam: ut ex potentia substantia in actu substantia est generatio: que est circa magnitudinem augmentatio. que est circa passionem: id est circa qualitatem alteratio: transmutatio enim vtrumque dictorum. scilicet tam alterationis quam augmenti est ex potentia entium in actu: omnis enim motus est ex potentia in actum: cum semper motus mobile acquirat aliquid quod non habebat actum: erat tamen in potentia ad habendum illud. Et Deinde cum dicit.

Autem etiam motus differt transmutationis. Vnde dicitur autem quod alteratur non ex necessitate transmutans secundum locum neque quod generatur. Quod autem augmentatur aut diminuitur.

Ponit secundam differentiam. nam augmentum non solum differt a generatione et alteratione: ratione generis circa quod est: ut quod est circa quantitatem: generatio vero circa substantiam: alteratio autem circa qualitatem: sed etiam secundum transmutationem localem. nam motus transmutationis augmenti differt a modo transmutationis generationis et alterationis: quod illud quod alteratur non de necessitate transmutatur secundum locum: neque quod generatur necesse est transmutari secundum locum: sed quod augmentatur aut diminuitur supplet de necessitate transmutat locum. Et Deinde cum dicit.

Alio autem modo ab eo quod fertur: quod fertur quidem enim vniuersum alterat locum. Quod augmentatur quidem quod admodum quod deducitur. hoc enim manente particule transmutarentur secundum locum.

Separat motum augmenti a motu locali. Et notandum quod separare motum augmenti a generatione et alteratione pertinet directe ad istud capitulum et quodammodo ad hunc librum: in quo intenditur de motu ad formam: sed separare augmentum a motu locali est quodammodo incidens: cum hic non intendatur de motu ad vbi: hoc tamen incidens ex hoc venit: dixerat enim augmentum et diminutionem mutare locum: ne ergo aliquis crederet quod similiter esset transmutatio localis in augmento et in motu ad vbi ostendit quod non: ideo duo facit secundum quod dupliciter separat motus augmenti a motu locali. nam primo separat ipsum a motu locali recto. secundo a sperico: ibi. (Non quemadmodum.) Dicit ergo quod augmentum mutat locum: sed hoc est alio modo ab eo quod fertur localiter. nam quod fertur loquendo de motu recto alteratur. id est transmutatur secundum vniuersum locum: sed quod augetur non mutat totum locum: sed quod admodum illud quod deducitur. id est quod extenditur manente eo in eodem loco. particule transmutantur secundum locum quia non mutat locum secundum totum: sed secundum partem: sic etiam quod augetur secundum partem mutat locum prout occupat locum maiorem. Et Deinde cum dicit.

Non quemadmodum que sperere. he enim si in simili loco transmutantur manente toto. quod autem eius quod augetur semper in ampliori loco: in minorem autem que eius quod diminuitur.

Ostendit augmentum non transmutare locum: sicut ipa videtur. cetero: particulas augmenti non transmutare locum cum sint

L.c. 26.

No^m

L.c. 26.

sicut particule que sunt sære: quia in motu sperico manente toto in simili loco. i. in loco equali 7 eodem: be. s. particule sære transmutantur fm locum: augmentatum. n. 7 diminutum nuncq; est in loco simili vel equali: sed partes que sunt eius quod augetur sunt in locum plenum occupando maiore loci: pars vero que est eius quod diminuitur in minorem. C Deinde cum dicit.

I. c. 29. Quonia aut transmutatio differt no solum in circa que: sed sic eius quod generatur 7 alteratur 7 augmentatur manifestum est.

C Epilogat circa determinata dicens: manifestum esse q; transmutatio eius: quod generatur 7 alteratur 7 augmentatur non solum differt in generibus circa que sunt tales motus: vt q; augmentus est circa q;ritate 7 no alie transmutationes sed etiam differt i situ. i. in modo transmutationis localis: quia augmentata de necessitate transmutant locum: non tamen sic est de generato 7 alterato.

I. circa quid autem est transmutatio augmentatiōis 7 diminutionis. circa magnitudinē at videt esse augeri 7 diminui. Et qualiter suscipiēdū.

I. c. 27

C Ostendo quo differt augmentus ab alijs motibus. In parte ista ostendit circa quid 7 qualiter habet esse augmentus: 7 duo facit: q; primo premitit qd intēdit. secūdo exequitur de intēto: ubi (Cū ex impotentia.) Dicit ergo q; dicendū est circa quid est transmutatio augmentatiōis 7 diminutionis: nam augeri 7 diminui videntur esse circa magnitudinē ideo suscipiendum est qualiter circa magnitudinem talia contingant. C Deinde cum dicit.

C Cū ex impotentia quidē magnitudinē 7 corpore: actu vero incorporeo 7 sine magnitudine generari corp^o 7 magnitudo: 7 hoc dupliciter contingit dici: qualiter augmentatio fit: vtrū ex sepata ipsa s; eē materia: aut existente in alio corpore.

C Requirit de intēto: 7 duo facit fm q; augmentus dupliciter potest sumi: large 7 proprie: large. n. semper cum q;ritum additur quāto augmentus efficitur: fm quē modus 7 in aīa ta crescunt: augmentatur. n. paries cuius lapis lapidi addit: proprie autē augmentus sumitur cū quelibet pars aucti est: aucta: vt cū per nutrimentū ad singulas partes alimentū trahitur: 7 sic nō augmentatur nisi aīa ta. Et sicut dupliciter potest sumi augmentus: large 7 proprie: sic 7 aliqua pos sunt respicere augmentū cōter: aliq; vero proprie: duo ergo facit p^o p^omo. n. inquit que respiciunt augmentū cōter: vt q; augmentus fit ex aliquo corporeo 7 q;to. secūdo inuestigat respiciētia augmentū proprie: vt q; quelibet pars aucti debet esse aucta: 7 quelibet pars diminuti diminuta: 7 cetera h^o m^o: secūda ibi. (Suscipiēdus vtrūq; magis.) Nō tādū autē q; subm circa quod versatur augmentū pōt accipi dupliciter. s. radicaliter 7 proprie. Radicaliter. n. subm in generatione est aliquo modo subm in alijs transmutationibus: vt supra dicebatur. proprie tñ quelibet transmutatio habet subz sūi 7 addit subz cuiuslibet transmutationis supra subz generationis. duo ergo facit s; qd ex subiecto augmenti dupliciter ostendit augmentū fieri ex q;to 7 corporeo. nam p^omo ostendit hoc ex subiecto augmenti siue ex eo circa quod versatur augmentū radicaliter. 2° ex eo circa quod versatur proprie. 2° ibi. (Amplius aut talia.) In prima pte intendit tales rōnes: materia circa quā versatur generatio naturalis nūq; est sepata a corporeitate 7 magnitudine: 7 ab h^o m^o formis 7 morpheis: sed idē est subm generatiōis

naturalis 7 augmenti: ergo idem circa quod versabitur augmentū nūq; erit separatus a corporeitate 7 magnitudine. tria ergo facit s; q; hec ratio tres partes habet. Nā p^omo ostendit materiā nūq; separari a corporeitate 7 magnitudine. secūdo manifestat eādē esse materiā: 7 idē esse subiectū augmenti 7 generatiōis naturalis. tertio cōcludit id circa quod versatur augmentū: 7 ex quo fit augmentus non esse separātū a magnitudine 7 corporeitate. 2° p^o ibi. (Quā autē est 7 sub corporee materie.) 3° ibi. (Manifestus autem ex questio.) Prima pars in qua ostendit materiā generatiōis naturalis nō separari a magnitudine 7 corporeitate: dividitur in partes duas s; qd dupl^r hoc ostendit. p^o enim ostendit hoc rōnibus ad impole. 2° rōnibus ostēdit. 2° ibi. (Sed nec pūctos.) Circa p^oimū tria facit: q; p^omo sub distinctione p^omittit modos quib^o pōt intelligi materiā esse separata a corporeitate 7 magnitudine. 2° modos illos improbat. 3° cōcludit mām inseparata esse 2° ibi. (Aut impossibile.) 3° ibi. (Melius ergo oībus.) Dicit ergo inquirendus esse vtrū corpus 7 magnitudo generari possit ex corpore 7 magnitudine in potētia nō in actu: sed actu erit incorporeū 7 sine magnitudine: 7 q; vt circa finez lectionis dicitur idē est subiectum generatiōis naturalis 7 augmenti: si generatur corpus ex non corpore augmentabitur etiaz ex nō corpore: 7 q; fieri generatio 7 augmentum ex non corpore 7 ex materia nō separata a corporeitate simpl^r dupliciter p^otingit dici: in q; rōnibus si hoc est verū qualiter fiat augmentatio vtrum fiat ex materia separata fm se non soluz fm esse sed in loco: aut fiat ex materia separata a corpore fm locū: sed existente in aliquo corpore. C Deinde cum dicit.

C Aut impossibile vtrūq; sepata enim ens: aut nulluz possidebit locuz: vt punctus aliquis: aut vacū erit: aut corpus nō sensatū. H^ozū autem hoc quidez tūc contingit: hoc autem necesse in aliquo eē. Sēper enim alicubi erit quod generatur ex eo. Quapropter 7 illud aut fm se aut fm accidens.

C Improbatur vtrūq; mēbrū. Ad cuius enidētia notandus materiā fm veritatē non esse separata a corpore loco: ita q; mā sit qd per se exis sine corpore: imo q; est in ipso corpore in eodē loco existit in quo est corpus. rursum nō est separata fm esse: vt sic sit in eodē loco mā 7 corpus in quo est sit. cur vinū 7 solū sunt in eodē loco: q; aliud est esse vinū 7 aliud solū. duo ergo facit: q; p^omo pbat mām nō esse separatam a corpore loco. 2° ostendit eaz nō esse separatam fm esse: ubi. (Sed si in aliquo existit.) Dicit ergo q; aut impossibile est vtrūq; videlz materiā esse separatam 7 loco 7 esse: q; si est ens i. exis sepata loco a corpore tūc nullū possidebit locū: erit ergo vel sicut aliq; pūctus vel sicut vacū siue sicut corp^o insensatū: vacū. n. 7 corp^o insensatū idē est: vel erit sicut corpus insensatū. i. sicut corpus nō occupā locū: s; aut h^oz dictorum qd cūq; ponat nō ptingit rōnabiliter ponere. nam h. i. mā 7 subm ex quo generatur aliquid necesse est esse in aliquo loco. In eodē. n. loco in quo erat id qd est corruptū est postea id qd est generatū: 7 q; qd generat ex eo. i. ex subiecto aliquo semp est alicubi: quapropter: 7 illud ex quo fit generatio. vel fm esse vel fm accidēs supple necesse est alicubi esse: s; si materia ponetur separata magnitudine 7 ponetur per se existere non esset in loco: nec per se nec per accidens: ergo nihil potest fieri: quia tūc factum ex ea nūq; esset. C Deinde cum dicit.

C Sed si in aliquo existit siquidem separātū ita vt nullius s; se aut s; accidēs aliquid sit cōtingunt multa 7 impossibilia.

I. c. 32.
No^m

I. c. 31.

I. c. 31.

I. c. 29.

I. c. 29.

I. c.

I. c. 31.

Improbat scdm mebrum. v. q. materia non est separata fm esse: et duo facit: quia primo dicit ad hanc positionem sequi impossibilia. secundo narrat impossibilia illa: ibi. (Dico autem.) Continetur sic ut patet non potest poni materia separata: et per se existere: sed si diceretur q. est in aliquo corpore: et non est separata loco: sed existit siquidem qd separatum. supple fm essentia ut nullius corporis sit aliquid per se nec per accidens: sicut vinum est in vase: tamen quia separatum est a vase fm esse: nihil est vas nec per se nec per accidens: si sic dicamus de materia multa impossibilia contingunt. **C** Deinde cum dicit.

Dico aut. h. g. si generabitur aer ex aqua non aqua erit transmutata.

Narrat illa impossibilia q. contingunt sic dicentibus: et tria facit fm q. tria talia inconuenientia adducit. 2. ibi. (Sed propterea.) 3. ibi. (Amplius neq.) Dicit ergo: bene dico q. multa impossibilia sequuntur ad dicentes materiam esse in corpore: et non esse separatam ab eo loco fm esse: quia si hoc esset aer posset generari ex aqua siue ex materia que est in aqua: aqua non transmutata: qd est inconueniens: cu. n. generatio vna sit corruptio alterius: q. n. differunt fm esse per se loquentes: et fm q. b. potest esse transmutatio in vno: alio non transmutato: non opz ergo aqua transmutari: ad hoc q. ex materia que est in ea aliquid generet: cu. ponatur non esse idem esse aque et materie que est in aqua. **C** Deinde cum dicit.

Sed propterea q. ut in vase aqua inest materia eius cuius est. Infinitas enim nihil prohibet materias esse. Quapp et generari actu.

Adducit scdm inconueniens dicens: q. propterea q. ponitur q. ut aqua est in vase: sic materia est eius in quo est: nihil prohibet infinitas materias esse in aliquo: ut infinitas materias esse in aqua: nam cum materia non occupet locum: et ponatur sic esse in aqua: ut aqua in vase: aqua rone in aqua potest esse vna: pari rone in ea poterunt esse infinite materię: nam si aqua non occupat locum infinite aque possunt esse in eodem vase: et q. semper ex ma potest aliquid generari infinita actu possent generari ex ipsa aqua in qua essent infinite materię: quod est inconueniens: n. n. ex eodem finito in finita actu generari possent. **C** Deinde cum dicit.

Amplius neq. sic videtur generari aer ex aqua ut exiens a manente.

Adducit 3. inconueniens: na est inconueniens hec po: q. reputat apparatus: na si ma esset in aq: sicut aqua in vase generatio nihil esset aliud: nisi exitus a manente: sicut enim aqua exit a vase manente: et permanente vase sine transmutatione: sic exiret ab aqua: quod generaretur ex materia existeret ipsa aqua: sed hoc repugnat apparatus: n. n. videtur generari aer ex aqua ut exitus a manente: imo non ex aq manente: sed ex aqua transmutata et corrupta est aer generatus. **C** Ultimo cum dicit.

Abelius ergo omnibus inseparatam facere materiam esse: ut entem eandem et vnam numero: rationem autem non vnam.

Cocludit materia inseparatam esse dicens q. oibus. i. iter oia melius est facere ma esse inseparatam a corpore et a magnitudine: et facere eam non entem eadem: et vnam numero per essentiam: ratione autem. i. fm formam et esse debemus eam facere non vnam.

Ed neq. pñcta ponēdū neq. licas corporis materia: pp easde causas: illud autem cuius hec vltia materia est: quare neq. vnq. neq. sine

passione possibile est esse neq. sine forma.

Posita rōnibus ad impossibile q. ma nō potest separari a magnitudine et corporeitate. In pre ista ponitur tres ostensione. **C** Ad cuius euidentiā aduertendū q. indiuisibile fm q. h. m. d. i. et sine magnitudine potest intelligi aliquid dupl. negatiue et priuatiue: negatiue. n. punctus est indiuisibilis: q. non potest diuidi: sic etiā et linea est indiuisibilis: nō simpliciter: sed fm latitudinem: priuatiue vero materia fm se cōsiderata est indiuisibilis: q. non potest diuidi fm se: est tñ apta nata diuidi per quātitatē: priuatiue enī supra negationem addit aptitudinem. punctus igitur est indiuisibilis solum negatiue: q. nec diuiditur: nec est aptus natus diuidi. duo ergo facit philosophus in ostēdēdo materias fm quod existit: et ut est aliqd in effectu: nō esse separatam a magnitudine: et nō esse quid indiuisibile negatiue: sicut punctus: vel etiā sicut linea que aliquo modo est indiuisibilis negatiue: in quātum fm latitudinem nec diuiditur: nec est apta nata diuidi. secundo ostendit eam nō esse quid indiuisibile priuatiue: ut q. actu ma nullam habeat magnitudinem nec q. sit actum: sed solum sit potētia diuisibilis: et sit apta nata q. sit q. et magna. scda po. bi. (Generatur qd igitur.) Dicit ergo q. nō est ponēdū ma esse punctos neq. et lineas corpis pp easdem causas. i. ppter easde positiōes: neq. quas superius tetigimus. Ille enim eadem rōnes ducentes ad impossibile ostēdentes materias nō esse separatā a magnitudine: q. tunc materia non esset alibi: ostendere possunt ma nō esse puncta per se existētia: nec linee p se existētes: punctis. n. et lineis fm q. h. m. d. i. nō debetur locus: et sicut ppter illas cās: et ppter illas rōnes ducentes ad impossibile superius tactas ostendi potest materia nō esse puncta nec lineas: ita possunt adduci rationes ostēdēdo ad ostēdendum hoc idem: nam puncti et linee habent rationē vltimoz et terminoz: ma enim de se est quoddā interminatū: interminatum. n. non est ipsi termini: sed est id quod per terminos terminatur et vltimū: materia igitur non est puncti nec linee: s. est id cuius h. i. linee et puncti sunt vltima et termini: et q. terminabile non separatur a suo termino: cu materia terminetur et finiatur per puncta lineas formas et passiones: sicut nūq. est ma sine punctis et sine lineis vel sine magnitudine: ita nūq. est possibile eaz esse: neq. sine passionibus: neq. sine forma. **C** Deinde cum dicit.

Generatur quidē igit simpliciter altez ex altero: quēadmodū et in alijs determinatus est: et ab alio aut actu ente aut homogenus aut homoi deus. verbi gratia: ignis ab igne aut homo ab homine aut ab actu: duz enī a non duro generatur.

Post q. ostēdit materiam non esse quid indiuisibile negatiue: q. non est puncti neq. linee ostēdit eam non esse quid indiuisibile priuatiue: ut q. sit actu separata ab omni magnitudine et ab omnibus passionibus: et est ratio sua talis quicquid sit: sit a sibi cōuenienti aliquo modo: nam ut est determinatum in alijs: ut in. 7. metha. cum generatur alterum ex altero simpliciter: et generatur ab alio ente actu: ut generatur ab eo: quod ē actu hōgeneos. i. eiusdem generis vel ab eo quod est actu hōmoideos. i. eiusde spēs. ver. g. generatur homo ab homine: et ignis ab igne: tunc autē eiusdem spēs homo cum hoīe: et ignis cum igne: sed aliqñ generatio est ab actu fm idēz genus: generat. n. duz a non duro: q. generat a frigido: frigidū. n. cōstringit et indurat: q. qd tñ sit temp generat aliqd a sibi cōuenienti aliquo mō: ita q. agēs et patiens in principio sunt dissimilia: in fine vō silia: s. supplēdū q. ma sepaata ab oī actu et ab oī corporeitate: nec est silia: nec est dissimilia: opz ergo tam generatio q. id ex quo

No^m

L. c. 30.

L. c. 30.

L. c. 30.
et 31.

generatur esse aliquid in actu: nūq̄ ergo materia ex qua fit generatio erit indissolubilis p̄manere: vt q̄ sit sepa- ta ab omni actu 7 ab omni magnitudine: licet sit apta nata esse q̄ta 7 magna. ¶ Item sequitur illa pars.

T. c. 31. ¶ Quoniam autem est 7 substantie corporee materia corporis talis: corpus enim cōe nul- lum. eadem passionis 7 magnitudinis est: rōne quidem separata. loco autem non sepa- rata. nisi 7 passiones separabiles.

¶ Que fuit diuisa p̄tra totū precedentis. Cōtinuetur autem sic. Postq̄ ostēditur materiā generationis naturalis nō esse separata ab omni corporeitate 7 ab omni magnitudine. In parte ista ostēdit eādem esse materiā augmenti 7 gene- rationis naturalis. Intēdit autem talem rationē. augmē- tum videtur respicere corpus: 7 q̄tum fm se. generatio vō respicit corpus i eo q̄ naturale: sed idem est corpus: 7 cor- pus naturale: cum nō sit dare aliquod corpus sepatū: qd sit cōe ad corpus fm se: 7 ad corpus nāle. ergo eadē erit ma- teria substantie corporee: 7 substantie talis corporis. i. corporis naturalis: 7 si eadē est materia corporis: 7 corporis natu- ralis: eadem erit materia passionis. i. corporis passionati si- ue corporis naturalis: 7 p̄ p̄ns generationis que respicit cor- pus tale 7 magnitudinis. i. augmētationis que respicit cor- pus magnū. rōne ergo 7 intellectu separata est materia ge- nationis 7 augmēti. loco autem. i. subiecto 7 re nō est sepa- rata materia huius 7 illius: nisi quis poneret passiones se- parabiles a substantiis: si enim passiones separabiles essent: alia esset materia magnitudinum 7 passionum. 7 aliud est corpus: 7 corpus naturale: 7 per cōs: quē aliud esset ma- teria generationis 7 augmēti: sed de hoc in declarationibus tangetur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Manifestū autem est ex questis. quoniam non est augmentatio trāsmutatio ex potētia ma- gnitudine: actu autem nullam habentē ma- gnitudinem. Separatum enim esset cōmu- ne quidem. hoc autem quomodo impossi- bile dictum est in alijs p̄ius.

¶ Cōcludit cōclusionē p̄ncipali intēta: nāz si materia ge- nationis naturalis nūq̄ est sepa- ta a magnitudine 7 cor- poreitate: eadem erit ma- generationis 7 augmēti: mani- festum est ex questis. i. ex inuestigatis: qm̄ augmētus non est trāsmutatio ex potentia magnitudine: actu autem nul- lam magnitudines habentes: qz si hoc esset: sepatum esset quidē quod est quid cōe. i. separata esset materia a corpo- reitate: qd est quid cōe: 7 vna in habētibus eaz: vel aliter se- paratum esset quid cōe. i. separatum esset aliqd corpus: qd est cōe ad corpus fm se sumptū vel ad corpus nāle: quod ē in cōueniētiis: vt p̄ius dicebatur: vel etia 7 vt dictū est in alijs qz in de celo 7 mūdo ostensum est hoc esse impossibile: 7 si nō est aliquod corpus: 7 corpus naturale: 7 nō est alia ma- teria fm rem augmēti a generationis nūq̄: materia augmē- ti separata erit a magnitudine 7 corporeitate sicut nec ma- teria generationis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius autem talis trāsmutatio nō augmē- tationis p̄pria: sed generationis. Augmē- tatio enī est existētis magnitudinis additame- tum. diminutio autem minoramentū. ideo opz habere aliquā magnitudinē qd augetur. q̄- propter nō ē sine magnitudine materia. oz autem etiam 7 augmētationē 7 in actu ma-

gnitudinis. generatio autem magni corpo- ris non augmentatio.

¶ Adducit rōnem sumptaz ex pte p̄p̄i subiecti augmēti: nam qz subiectum in generatione est corpus 7 ei. 7 in actu: hoc est per accidens: qz ens in potētia est proprium subm generationis: cuius illud ens in potētia nūq̄ actu separatur a corporeitate: sed in augmēto hoc est per se: qz subiectum propriū in augmētatione est corpus habēs magnitudi- nem in actu: ideo ait qz talis trāsmutatio in qua propriū subiectum esset ens in potētia nō corpus in actu nō esset p̄- pria materia augmētationis: sed generationis: 7 dicit p̄o- pria: qz aliquo modo est eadem: 7 idem subm generationis 7 alterationis. propriū tñ subiectum b 7 ibi dicitur: qz autē in augmēto non solum sit per accidens: sed etiam per se. supponere corpus 7 magnitudines: p̄p̄i: qz augmentatio est ex his additamentum magnitudinis: 7 diminutio est mino- ramentum: ideo opz aliquā magnitudinē habere: qd au- getur 7 qd auget. quāpropter non sine materia magnitu- dine. i. nō sine materia cū magnitudine opz esse augmēti: 7 etiā dē se materia in actu. i. fm actu magnitudinis. ali- ter enim magis esset generatio corporee: non augmētatio. ¶ Sed videtur qz sibi p̄bō p̄dicat. nam sup̄ius dixerat ma- teria generationis nō separari a magnitudine: b autē videt inuere qz in augmēto materia nō separatur a magnitudi- ne in generatione aut nō sic. ¶ Ad qd dici potest qz tam in augmēto qz in generatione semp materia est coniuncta magnitudini: sed in augmētatione v̄ esse per se: in gene- ratione autem non est per se: sed per accidens.

¶ Ascipiēdū vtiqz magis q̄si tāgen- tes questionem a principio. qualis alicuius entis augmentari 7 dimi- nuī causas querimus.

¶ Superius p̄bō inquisiuit que vident respicere augmē- tum cōi. et. In pte ista veniat que videtur respicere augmē- tum specialiter: 7 duo facit: qz primo cōtinuat se ad dicen- da. scōdo erequitur de intēto: ibi. (Videtur vtiqz eius.) Di- cit ergo qz suscipiendum est vtiqz quasi magis specialiter tangentes qd nō a principio. i. ad p̄ncipale questum: nam qz aliquo adueniente fit augmentū: 7 recedente fit dimi- nutio: ideo queramus cās 7 rōnes de illo aliquo quo contin- git augeri 7 diminui: cuius 7 q̄lis sit entis. i. entitatis: vtrū v̄z sit corpus vel incorporeū. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Vtiqz eius quod augetur quēcūqz p̄s aucta esse. similiter autem in diminutione minor esse generata. Amplius autem adueniente ali- quo augmentari 7 recedente diminui.

¶ Erequitur de intēto: qz primo venatur causas 7 ratiōes augmēti: 7 ea que spāliter requiruntur ad augmentū ar- guendo. scōdo soluendo: ibi. (Qm̄ autem questus est.) Cir- ca primū duo facit: qz primo p̄mittit duas condiciones que requiruntur ad augmentū. scōdo arguit cōtra ea que dixerat: ibi. (Necesse est augeri.) Una conditio que requir̄ ad augmentum est: qz videt eius qd augetur quēcūqz p̄s esse aucta: 7 in diminutione sibi quelibet pars videtur esse ge- nerata minor. Amplius alia conditio que requir̄ ad augmentum est aliquo adueniente augmentari: 7 aliquo recedente diminui. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Necesse autem augmentari aut incorpo- reo aut corporeo.

¶ Arguit contra predicta. Ad cuius euidentiam notandū predictas duas cōditiones sic se habere qz destructa secun- da destruitur prima: destructo enim non fieri augmentus.

aliquo adueniente destruitur q̄ quelibet pars augmenti sit aucta. nam ideo q̄libet pars aucti est aucta: q̄z cuiuslibet pti aliqd additur ⁊ ad quālibet partē a'iquid aduenit: ideo solum arguit cōtra scōdam conditionē q̄ nō fiat augmentum aliquo adueniente: ⁊ duo facit. q̄z p̄mo facit qd̄ dictū est. 2° remouet quādam caūllationē ibi. (Sed nec sic cōtingit.) Circa p̄mū duo facit: q̄z p̄mo ponit quādam distinctionē. 2° destruit vtrūq; mēbroz ibi. (Si quidē igitur.) Dicit ergo q̄ si sit augmentū aliquo adueniente necesse est augmentari aut corporeo aut incorporeo. illud. n. adueniens vel erit corp^u aut nō corp^u. C Deinde cū dicit.

C Si quidem igitur incorporeo est separatū qd̄ cōmune. impossibile autem materiam a magnitudine separari vel esse separabilem. quēadmodum dictum est prius.

Nōndū **C** Destruit vtrūq; mēbrū. p̄mo. n. ostendit nō fieri augmentum adueniente incorporeo. 2° adueniente corporeo ibi. (Si autem corporeo.) Ad euidētiā autē prime partis notandum p̄mū supponere q̄ de necessitate regatur materia i augmento ⁊ in transmutatione. hoc autē supposito: ait q̄ si fiat augmentū adueniente incorporeo: q̄z semp fit augmentum adueniente mā que supponitur in omni trāsmutatione sequitur ergo ipsum materiale elementū qd̄ est qd̄ cōe obus generabilib⁹ esse separatū a corporeitate: sed quēadmodū dictū est p̄mo. impossibile est mān esse separabilez a magnitudine: ⁊ a corporeitate. C Deinde cū dicit.

C Si autem corporeo duo in eodē loco corpora erunt: ⁊ quod augetur ⁊ quod auget. est autem ⁊ hoc impossibile.

C Destruit 2° mēbrū: q̄z fieret augmentū adueniente corporeo. duo corpora erunt in eodē loco qd̄ augetur ⁊ quod auget. est autem hoc impossibile q̄ duo corpora simul ita sint. C Deinde cum dicit.

I. c. 33. **C** Sed nec sic contingit fieri ac generari dicere augmentationem et diminutionem. ut quando ex aqua aer. tunc enī maior tumor generatus est.

C Remouet quādam caūllationē: ⁊ duo facit. q̄z p̄mo ponit caūllationē. 2° eam destruit. ibi. (Nō. n. augmentatio.) Dicit ergo q̄ non cōtingit sic dicere sic generari ⁊ fieri augmentum ⁊ diminutionē sicut quidam dicebant. caūllationē enim ⁊ sophisticā aliqui de augmento determinātes dicebant q̄ cū ex aqua fit aer factum est augmentū: q̄z tunc maior tumor generatur. hec autē positio si vera eēt adhiberet argumēta p̄bi: q̄z nec adueniente corporeo nec incorporeo fieret augmentū. C Deinde cum dicit.

C Non autē augmentatio hec. sed generatio quidē eius i qd̄ trāsmutatur erit: corruptio autē cōtrarij. Augmentatio autē neutrius.

Nōndū **C** Destruit hanc caūllationē ostētionem. C Ad cuius euidētiā notandū in predicta generatione tria esse consideranda. aqua q̄ corrūpitur. aerē q̄ generatur. ⁊ qd̄ est idē vtrūq; tria autē facit. q̄z p̄mo ostendit in p̄dicta transmutatione nō saluari augmentum quātūz ad aquā que corrūpitur: vel q̄stūm ad aerē qui generatur. 2° ostendit nō posse saluari augmentū q̄stū ad id qd̄ est cōe vtrūq;. 3° narrat conditiones augmenti vt magis manifesta sint que dixerat. 2° ibi. (Sed aut nullius.) 3° ibi. (hec aut tria sunt.) Dicit ergo q̄ h. scilicet predicta transmutatio nō est augmentatio nec aeris nec aque: sed est generatio eius in qd̄ transmutatur. cūz aeris: ⁊ erit corruptio contrarij. i. aque que transmutatur in aerē: augmentatio tamen erit neutrius.

C Deinde cum dicit.

C Sed aut nullius aut si aliquid cōe amborum existit eius qd̄ generatur ⁊ eius qd̄ corrūpitur. verbi gratia. si corpus. aqua autē non aucta est. neq; aer. hoc quidēz deperijt. hoc autem generatum est. corpus autēz est siquidem auctum est. sed ⁊ hoc impossibile. oportet autem saluare rationem ⁊ existētiā eius quod augetur ⁊ diminuitur.

C Ostendit nō esse augmentū eius qd̄ est cōe vtrūq;. augmentum enī debet manere ⁊ esse in tota trāsmutatione. ergo cum ex aqua fit aer: aqua nō potest esse aucta: q̄z non manet: nec est in fine transmutationis. nec aer ē auctus: q̄z solum incipit esse in fine trāsmutationis. aut ergo nullius est augmentatio: aut si aliquo mō volumus saluare augmentum dicemus q̄ aliqd existit cōe ambobus: eius. i. qd̄ generatur: ⁊ eius qd̄ corrūpitur. vbi gratia. si corpus vel si mā est huius cōe id forte dices auctū. aqua ergo nō est aucta: q̄a deperit. nec est aer q̄ est generatus. si qd̄ ergo auctū est corpus: aut materia que est quid cōe p̄dictis videtur auctū esse: sed ⁊ hoc est impossibile: licet habeat q̄dam appārentiā: q̄a oportet saluare rō. i. e. ⁊ existētiā substantiam eius qd̄ augetur ⁊ diminuit. sed substantia materie non manet eadem fm existētiā ⁊ rōnem. i. fm esse ⁊ diffōnem in aqua corrūpta ⁊ in aere generato. ideo enī nō cōpetit ei augeri. C Notandū autē q̄ existētiā ⁊ ratio cōpetit māper formā: ideo fm qd̄ mutat formā mutat rōnes ⁊ esse. Item notandū q̄ p̄bi cū loquitur hic de materia que est quid cōe aeri ⁊ aque nominat ipsum corpus: q̄a antiq; p̄bi oēs posuerunt materiā esse corpus. ideo p̄ eos disputādo more eoz loquitur nominando materiā esse corpus. vtrum autē possit intelligi qd̄ h. Ap. aut de ipso corpore: forte in declarationibus dicitur. C Deinde cum dicit.

C Hec autem tria sunt: quorum vnū est quā tācūq; partem maiorēz esse eius quod augetur magnitudinis. vbi gratia. si caro carnis. ⁊ adueniente aliquo. ⁊ tertium vt saluetur quod augetur ⁊ maneat.

C Narrat p̄ditiones augmenti vt magis manifesta sint que dixerat. ⁊ duo facit: q̄z p̄mo facit quod dictum est. 2° q̄z ex cōditionibus augmenti apparet solutio cuiusdā q̄ōnis. mo uet quēstionē illā ibi. (Querit autem aliquis.) Circa p̄mū tria facit: q̄z p̄mo narrat dictas cōditiones. 2° p̄pter predicta cōparat augmentū ad generationē ⁊ alterationem. 3° per h̄s conditiones augmenti redit ad destruendam caūllationē prius positā. 2° ibi. (Cum generatur.) 3° ibi. (Si itaq; erit.) Dicit ergo. q̄ hec tria sunt que requiruntur ad augmentū. quorūz vnū est. q̄z cūq; partē e⁹ magnitudinis qd̄ auget esse auctā ⁊ esse maiorē. verbi grā. si caro sit aucta quelibet pars carnis d̄z esse aucta. 2° cōditio augmenti est. q̄ adueniente alio fiat augmentū. 3° autē est q̄ saluet ⁊ maneat qd̄ auget. C Deinde cum dicit.

C Cum generatur quidem aliquid simpliciter ⁊ corrūpitur: non manet idem. quod augetur: aut alteratur: aut minuitur manet idem. Sed tamen quidēz passio aut magnitudo non manet eadem.

C Propterea que dixerat cōparat augmentū ad alterationem ⁊ generationē. dixerat enī augmentū manere. in hac autē cōditione augmentū conuenit cūz alteratione: ⁊ differt a generatione: ideo ait: q̄ cū aliqd generatur simpliciter

Marfil, de ge,

LL

aut corrumpitur non manet. cū autē alteratur aut augetur aut minuitur manet idē qđ augetur aut alterat: sed tñ non manet eadē passio: nec eadē magnitudo: manet enī quod alterat. sed mutat passiones 7 qualitatē. pcedēdo ab vno in aliā: sicut augmētati mutat fm qđtatem pcedēdo a minori in maiorem. C Deinde cum dicit.

¶ Si itaq; erit predicta augmentatio continget nullo adueniente neq; augeri 7 nullo recedente diminui: 7 non manere quod augetur. sed oportet hoc saluare. subiecta enī est augmentatio talis.

¶ Redit ad destruedū canillationē tactā per pditiones qā predixerat de augmēto. dicēs: qđ si erit pdicta positio vera vt dicamus fieri augmētū cū ex aq̄ sit aer q est rarior 7 fieri diminutionē cū ex aere sit aqua q est densior non saluabuntur cōditiones augmenti: qđ vt pponendo pdicta cōtinget augmentatio nullo adueniente: 7 ptinget aliquid diminui nullo recedente. rursum vt pper habita: continget non manere qđ auget: sed opz saluare h. i. has pditiones. subiecta enim est. i. supposita est augmentatio esse talis. supponebat enī pus aliquo adueniente fieri augmētū saluari atq; manere qđ auget. C Deinde cum dicit.

¶ Queret autē aliquis 7 quid est quod augetur virum cui apponitur aliquid aut qđ apponitur. verbi gratia. si crus quod augetur hoc maius: qđ auget cibis. quare igitur nō ambo aucta sunt. maius enim quod apponitur 7 cui: quēadmodū 7 quando miscens vinum aqua similiter enim plus vtrūq;.

¶ Ponit questionē quādam cuius solutio habetur ex pditione: 7 tria facit: qđ pmo ponit qđnem. 2. soluit. 3. manifestat qđ in solutione sua posuerat. 2. ibi. (Aut qm̄ huius.) 3. ibi. (Sicut 7 in alteratione.) Dicit ergo qđ queret aliquis qđ est qđ augetur: vtrūq; augetur id cui aliquid apponitur. verbi gratia. si auget crus h. ē: qđ efficitur maius 7 cui aliquid apponitur an supple auget: id quod auget. quod autē auget est cibus: quare non ambo dicuntur aucta. totum enim videt maius qđ apponit: 7 cui apponit. i. cibus 7 crus. quēadmodū qđ miscens vinū aque vtrūq; i. totum videt sūt auctū 7 esse plus. C Deinde cum dicit.

¶ Aut quoniam quidē huiusmodi substantia manet. huiusmodi autem non. verbi gratia. cibi quoniā 7 hic dominans dicitur in mixtione: vt quoniā vinum. facit. n. vini opus. sed non aque vniuersa mixtura.

¶ Soluit dicēs. qđ aut supple augmētatur crus cui apponitur aliqd vt cibus qui apponitur: 7 est rō: qđ manet. substantia huius. h. aut nō manet suba. verbi grā. cibi nō manet suba. sicut ergo in mixtione dñans dī augeri: ita 7 hic. crus autē qđ dñatur 7 cōuertit cibū ad naturā suā est id qđ augetur. si ergo miscet aqua cū vino 7 vinū cōuertat ad se aq̄. vinū dicit auctū qm̄ manet. facit. n. vini opus: sed illa vniuersa mixtura aque 7 vini nō dicit aucta. nō enim est aucta aqua 7 vinū: sed solum vinū: cū solū cūz ponitur faciat vini opus: 7 non aque. C Deinde cum dicit.

¶ Similiter 7 in alteratione qm̄ si manet caro ens 7 quod aliquid est. passio autem aliq̄ existit eorū que secūdū se accidentiū que prius passio nō existebat alteratum est hoc.

¶ Manifestat qđ in solutione supposuerat. 7 duo facit fm

qđ duplīr manifestat qđ dixerat. 2. ibi. (Qđ autē alteratum est.) supposuerat. n. qđ qđ nō manet cibus: sed manet crus. augetur crus 7 nō cibus. hoc autē manifestat p sile dicēs. qđ sūt 7 in alteratione: qđ manet caro ens: 7 qđ est aliquid permanens. passio autē aliqua de numero eorū accitū fm se. i. passio aliqua que fm se est accidens existit que passio nō existebat prius. ideo. s. alteratū est h. id est alteratū est subiectū qđ manet nō passio supple que est de nouo introducta 7 nō manet: 7 tūc cōplenda est rō videlz qđ est sūt in alteratione 7 augmētatione cum in alteratione: qđ manet subiectū: 7 nō passio: alteratum est hoc. i. subiectū qđ manet. ergo in augmento: qđ manet crus 7 nō cibus augmentatum erit crus qđ manet. C Deinde cum dicit.

¶ Quomodo autē alteratū est. hoc qñq; quidem nihil passus est: neq; alterata est substantia. qñq; autē 7 illud. Sed alterans est principium motus in eo qđ augmētatur 7 alterat in his mouens qm̄ 7 ingrediens generatur vtiq; magis 7 accipiens illud corpus. verbi gratia. si ingrediens fiat vtiq; id spē opz cor: ruptū esse hoc patiens 7 mouēs nō in hoc.

¶ Manifestat hoc idē alio modo distinguēdo de principio alterato dicēs. id quo alteratū est hoc tale principium alteratum: qñq; quidem nihil est passum: neq; alterata est substantia eius. i. vñū principii effectiui alterationis est alterans in alteratū vt anima vegetatiua. aliud alteras alteratum vt cibus. ideo subdit qđ qñq; 7 illud supple quod alterat alteratur. alteras ergo pñmū quod est principium motus: vt aia vegetatiua est in eo qđ augetur 7 alterat: sed in his. i. in alteratibus alteratis: ideo est mouēs qm̄ est ingrediens. ideo enim cibus alterat: qđ ingreditur mēbrū: 7 trāsit in substantiam eius: qđ si cibus esset accipiens id corpus. i. reciperet formā illius corporis ad quod trahitur. i. si reciperet formā carnis ex his pferet: vt ingrediens ad membrum generat vtiq; magis. i. esset ibi generatio magis qđ augmentū. verbi grā. si cibus ingrediens fiat vtiq; spē cēs. i. accipiat illā spē 7 illam formā carnis ad quā ingreditur: hoc patiens corrumpitur: ita qđ est mouēs non h. i. non ad formā propriā: sed mouet ad formā carnis: vel mouēs nō in hoc qđ mouēs principale. i. aia vegetatiua. cum non in hoc. i. in cibo: sed in carne. C Notandū ex verbis pbi haberi: qđ cū duplex sit alterans vñū in alteratū aliud alteratū. alterans in alteratū est in carne non in cibo: ideo caro manet: cibus autē qđ est alterans alteratū nō manet: 7 tunc supponēda est ratio eius qđ caro auget qđ manet 7 nō cibus. C Itē nōndū qđ accipere aliqd formā carnis pōt intelligi duplīr vel per se existēs: tūc est gnō: vel vt cōiunctum alteri: 7 tūc est augmētū. vt infra dicit. cibus ergo accipit formā carnis: sed accipit eā nō p se existens: sed vt cōiungitur mēbro. ideo dixit pbi. qđ si cibus nō eet ingrediens ad corpus qđ est mēbrū 7 acciperet formā eius magis vtiq; eet gnō qđ augmentū. C Itē notandū qđ cum cibus ingredit ad mēbrū resoluitur in partes subtiles: 7 qđ corpus subtile pōt dici spūs: nō in illa transgressionē pōt dici factū spūs: ideo cū aliq̄ textus habeant. si cibus ingrediens fiat vtiq; spūs: 7 aliqui habeant. fiat vtiq; ipēs. si considerentur predicta vtrūq; exponi potest.

¶ Quoniam autem de his questum est sufficienter oportet questionis tentare solutionem inuenire.

¶ Postq; pbe venatus ē pditiones augmē-

I. c.

Nōndū

I. c.

Nōndū

I. c.

et inquirendo et arguendo. In parte ista requiritur de intentione soluendo et veritatem determinando. et duo facit. qz pmo cotinuat se ad dicenda. 2. requirit de proposito ibi. (Saluantes manere id.) Dicit ergo quomodo quesitum est. i. querendo et arguendo quesitum est sufficienter de his que requiruntur ad augmentum opz deinceps temptare muenire solutionem questionis. C Deinde cum dicit.

Saluantes manere id qd augetur et adueniente aliquo augeri. recedente autem diminui. Adhuc autem quodcunqz signum sensatum aut maius aut minus generatum est: et non vacui esse corpus. neqz due magnitudines in eodem neqz incorporeo augeri.

Exequit de proposito. et duo facit: qz pmo narrat conditiones augmenti. 2. dat modum augmenti saluando conditiones illas. 2. ibi. (Suscipiendum determinantes.) Ad evidentiam autem prime partis notandum qz quedam conditiones augmenti requiruntur ad augmentum tanqz saluanda. quedaz pot tanqz vitanda. saluanda enim sunt tria. pmo qz maneat id qd augetur. 2. qz augeri fiat aliquo adueniente: et diminui aliquo recedente. ad hoc aut saluandum est tertius qz quelibet pars aucti sit aucta et diminuta: ita qz augmentum sit generatum maius fm qd cunqz signum sensatum. i. fm quacumqz parte formale et diminutum sit generatum minus. conditiones aut vitande sunt tres. pmo qz non sit vacui corpus. scdo qz non sint due magnitudines in eodē loco. 3. qz non contingat augeri adueniente incorporeo. C Deinde cum dicit.

Suscipiendum determinantes prius vnūqz qz qm an omniomera augent. cū omniomera augent. cōponitur enī ex his vnūqzqz.

Dat modum augēdi saluādo conditiones predictas et ostendit augmentum fieri non per vacuum: nec propter esse duo corpora in eodē loco. nec adueniente incorporeo: sed qz attrahitur alimentum ad singulas partes formales ipsius aliti: fm quē modū saluantur omnia que requiruntur ad augmentum. duo ergo facit: qz pmo fm dictū modum saluat oēs conditiones augmenti. 2. qz per alimentum saluare nitur conditiones illas que requiruntur ad augmentum. ideo de ipso alimento mouet quasda questiones. 2. ibi. (Querit autem aliquis.) Circa pmo tria facit fm qz tres conditiones sunt saluande. pmo enī saluat qz quelibet pars aucti est aucta. 2. qm manet id qd auctū ē. 3. qm adueniente aliquo fit augmentum. 2. ibi. (Oportet autem intelligere.) 3. ibi. (Maius autem toto.) In saluando quālibet partē aucti ēē aucta tria facit: qz pmo ostendit quō fiat augmentum. 2. distinguit inter partē maiorem et formalem. 3. ex his que dixerat determinat veritatem intentam. 2. ibi. (Deinde qz caro.) 3. ibi. (Quācumqz igitur.) Dicit ergo qz suscipiendum est quomodo pōt saluari conditiones tacte. sed anteqz hoc fiat determinemus prius vnūqzqz quō augetur. nāz an omniomera: id est corpora partium dissimiliū augētur cūz augent omniomera. i. corpora similium partium. vnūqzqz enim dissimiliū partium cōponitur ex his que sunt similium partium. manus enīz que est dissimiliū partium: qz quelibet pars manus non est manus cōponitur ex his qz sunt similium partium: qz componit ex carnibus ossibus: et nervis que sunt similium partium. quilibet enīz pars carnis est caro et ossis os: et nervi nervus. ppter qd augmentatis carnibus ossibus: et nervis: que sunt sūm partium: et cōponit manū augmentat et manus. C Deinde cum dicit.

Deinde quē caro et os. et vnaqzqz talium partium est duplex: quēadmodū et aliorū in materia specie hūmū et enīz mā dī et spēs: caro aut os.

Conit quāda distinctionē de parte fm formā: et fm materiam. C Ad cuius evidentiam notandum qz pmo formā. dī omne illud qd in se acceptū potest habere actionē talē: et in se cōsideratū habet formā talis. pars vō fm mām est illa que nō nisi coniuncta potest habere actionē talem. ex quo apparet qz nō quelibet pars qz cūqz minima est pmo fm formā: qz posset accipi ita modicū de carne: qz si acciperetur minus: iam nō haberet actionem carnis: vel non remaneret ibi species carnis: sed quelibet pars quantūcūqz minima est pars fm materiā: nulla est enim pars adeo modica in qua non reseruetur species carnis: vt est cōiuncta aliq. 3. nō seruaretur ibi talis species si accipitur fm se. et quod dictū est de carne intelligendū est de cibis habentibus formā in mā. predictam enim distinctionē omnibus istis rebus malibus adaptare possumus: qz est vinum fm spēm et fm materiā: vt dicatur vinus: vel lapis fm speciem qd in se acceptū habet actionem vini: vel lapidis. fm materiam vō que vt alteri cōiuncta habet actionē talem. hoc vīso leue est imaginari quō sit augmentum. In augmento enim trāsmutatur cibus ad singulas ptes mōbz ad singulas partes qz cūqz minimas. sed ad tales partes in quibus possit reseruari virtus et actio conuertendi ad se transmissum alimentū. et qz tales ptes sunt fm formā si transmissio ad quālibet partē fm formā: et augetur quelibet pars fm formā: non aut quilibet fm mām: qz nō sit trāsmissio ad partes minimas: in quibus nō possit reseruari virtus: et actio per que fiat cōuersio alimenti. pmo ergo premittit talē distinctionem que est caro: et os: et vnaqzqz talium partium ex quibus cōponitur animal est dupliciter. videlicet fm spēs: et fm mām: qz quēadmodum distinguendū est in alijs rebus materialibus: qz vnumqzqz aliorū habentium spēm et mām potest distingui hoc fm spēm et hoc fm materiā. est enim lapis fm speciem: et fm mām: et vinus et fm spēm et fm mām. et sic caro et os distinguenda sunt. est enim caro mā: et caro spēs: et os mā et os spēs. C Deinde cum dicit.

Qualemqz igitur partē augmentari et adueniente aliquo secundū quidē spēs est contingēs. secundū aut materiam non est.

Premisso qz etherogenea vt manus et caput augentur per homogēnea. i. per corpora similium partium. et ostēso qz caro et os et talia similium partium dicuntur dupliciter: fm spēm et fm materiā: determinat h veritatem intentam quomodo h corpora similium partium augentur fm quālibet partem. nam quilibet partem talium corporum augeri adueniente al quo est contingens et est verum fm speciem: non autem est verum fm mām. C Deinde cum dicit.

Oportet autem intelligere quēadmodū si aliquis mensurabit eadē mensura aquaz. semper enīz aliud et aliud quod generatur. sic vtiqz augmentatur materia carnis: s3 nō partium cuiuscunqz aliquid generatur. S3 hoc quidem defluit. hoc autem aduenit for me: aut et cuiusqz speciei particule.

Ostēso quomodo quelibet pars aucti est aucta: qz est verum fm spēm non fm materiā. ostēdit quomodo: opz saluari et manere idem quod augetur et quod minuit idēz fm formā non fm materiā. duo autem facit. qz pmo facit quod dictū est. 2. redit ad manifestandū quomodo quilibet pars aucti est aucta: adducēs quoddam ydoneum quē plurim ad propositū. ibi. (In an omniomeris.) Ad evidentiam aut prime partis notandū qz forma magis continet materiā qz materia formā. vnde sic circa finē primi de aia scribitur qz aia magis continet corpus qz corpus aia magis.

Mar. de ge,

CC

Nōndū

T. c. 39.

ndū

T. c. 36.

T. c. 38.

ndū

T. c. 36.

T. c. 37.

T. c. 38.

ergo imaginari debemus qd dñi viuit animal tam dñi
manet idē fm aiam: et fm formam: sed tñ aia et forma aia
lia: l3 emper maneat eadem: aliquando tñ est in pli mate-
ria: vt cū animal augetur: aliquid in pauciori. vt cūz minui-
tur. forma ergo manet eadez. materia vō fluit et refliuit. id
ait: qd oportet sic intelligere augmentum: quēadmodum
si aliquis mensuraret aquā eadē mensura: vt eodez corio:
siue eodem vitre: qz si ab eodem vitre fluere et refliueret aq:
semper aliud et aliud ageretur: qz semper alia et alia aqua
fluere et refliueret: sed supple nunc cōtinens aquas semper
maneret idem. sic vtqz cū augmētatur aliquid materia
carnis fluit et refliuit: sed continens huiusmodi materiam
semper manet idē. Ideo ait qd cuiuscūqz partiu fm formā
aggeneratur aliquid: sed partes fm materiā hec quidem
defluunt h aut aduenit: ita qd materia non manet. sed deflu-
it et aduenit forma aut supple manet et cuiuscūqz pticule
spēi. et sunt aliqd aggenerat manet: ergo id qd auget ma-
net fm formā non fm materiā. Deinde cū dicit.

L.c. 37. **C**In anomiomieris autē hoc magis mani-
festum. verbi gratia. manu quoniam propor-
tionaliter auctum est manifestum.

CRedit ad ostendendū quomodo quelibet pars aucti est
aucta: et duo facit: qz primo adducit quoddam exemplū
ad propositum. scdō ostendit illud exemplū esse ydone-
um et bonum ibi. (Materia enim alia.) Dicit ergo qd hoc
s. videre quomodo quelibet pars aucti est aucta est ma-
gis manifestum in anomiomieris. i. in corporibus dissimili-
um partium. verbi gratia. in manu videtur qd organi ma-
nus proportionaliter est auctū: qz proportionaliter quili-
bet digitus vel quelibet pars manus augetur: qd non es-
set nisi ad quālibet partē transmitteretur alimentū: et que-
libet pars esset aucta. Deinde cū dicit.

CMateria enim alia ens manifesta magis
hic qz in carne et omiomieris.

COstendit hoc exēplū esse cōueniens et ydoneum: et tria fa-
cit: qz pmo facit qd dictū est. 2. qd dixerat probat. 3. adu-
dit pncipale intēctū. 2. ibi. (Ideo et mortui.) 3. ibi. (Quia
propter est qd est.) Dicit ergo qd materia que est alia ens et
differs a spē est magis manifesta h. in manu et brachio:
et in alijs que sunt dissimiliū partiu qz in carne vel in os-
se: vel in alijs omiomieris que sunt similiū partiu: et quia
in istis sunt magis manifesta que sunt f3 speciei: et que sunt
fm materiā. ideo in talibus est manifestū quod diximus:
videlz qdō quelibet pars aucti est aucta et qdō quelibet p-
s fm speciem augetur. Deinde cū dicit.

CIdeo et mortui magis videtur esse caro et
os qz brachium et manus.

CProbat qd supposuerat. dixerat enī qd in manibus: et in
talibus que sunt dissimiliū partiu est magis manifestū qd
est fm materiā et quid non: vel quid est fm speciem: vel quid
nō: qz in his que sunt similiū partiu. **C**Ad cuius eviden-
tiam notandū qd actio facit scire formā: et qd actio manus
et brachij et h3 organoz quoz ē mouere: et agere aliquas
actiones extrinsecas est magis nota: qz actio carnis: vel of-
fis: quoz est conuertere alimentū et agere actiones extrin-
secas: et ideo mortui magis videntur esse caro: et os qz ma-
nus et brachij. fm enim intentionē pbi mortui nihil talū
sunt: et nihil talū habent: qz scdm ipsum caro mortua nō
est caro: nec manus mortua ē manus nisi equiuoce: tamē
non est ita notē carnem mortuā non est carnē: sicut manū
mortuā non esse manus: qz non est ita nota actio carnis si-
cut actio manus. ergo eo ipso qd caro mortua magis ap-
paret caro qz brachij mortuum apparet brachium. pro-
batum est quod fuit suppositum: videlz qd in carne et osse

magis latet qd est fm speciem: et quid fm materiā qz in ma-
nu et brachio. Deinde cum dicit.

CQuapropter est quidē sic quātūcūqz car-
nis auctum est: est etiam vt non. secundum
speciem quidem enim quodcūqz aduenit:
secundum materiam non.

CConcludit conclusionē intēctā: videlz qz cūqz partē car-
nis esse auctā: et qd cūqz signū eē auctum. est aut vt sic. est
aut vt nō: qz fm spēm vnicūqz parti aliquid aduenit et q-
libet pars est aucta: sed fm mām nō. Deinde cum dicit.

CAlia autem totum generatur adueniē-
te aliquo quod vocatur cibus: et contrariū
transmutante in eandem speciem. verbi gra-
tia. si sicco adueniat humidum. cum autem
adueniat transmutatur humidus et genera-
tur siccum. Est quidez sint simile simili aug-
mentatur: est autem vt dissimili.

COstendo qdō saluatur vna pditio augmenti: vt quomo-
do quelibet pars aucti est aucta: qz quelibet pars fm formā
nō fm mām. et ostendo quomodo manet id qd auget et di-
minuitur: qz manet fm formā non fm materiā: cum mate-
ria fluit et refliuat. ostēdit quomodo adueniēte aliquo fit
augmentum. dicēs qd totum mēbzū generatur maius ad-
ueniēte aliquo qd vocatur cibus: et h3 cibus in principio
est p3ius ipsi membro: mēbzū dico transmutante ipsūz ci-
bum in spēm eandē. i. in spēm prop3iā: qz trahit ipsum ad
mām suam. verbi gratia. si mēbzū sicco adueniat alimen-
tum humidū cū aduenit tale: tale mēbzū sicco transmuta-
tur in naturā mēbzū: et generat et efficit siccuū qd erat prius
humidū. et ex hoc soluta est questio quā antiqui difficiles
reputabant: vtrū augetur aliquid per simile: vel dissimile. nā
vno modo simile augetur a simili. alio modo a dissimili.
alimentū enī per quod fit augmentū in principio est dissimile:
in fine simile. **C**Notandū autē qd p3o sigillatim
ostēdit quomodo saluatur conditiones saluande in aug-
mento: qz ostēdit quomodo quelibet pars aucti est aucta:
et qdō manet illud qd augetur. et qd aliquo adueniente fit
augmentū. Qdō autē vitantur conditiones vitande non
ostēdit: qz potest esse per habitā manifestū. nam cum fiat
augmentū per cibū: et cibus sit corpus: non fit augmentū
adueniente incorporeo. rursum cū augetur mēbzū: qz
conuertitur cibus in ipsum: non fiet augmentū per vacui-
tatem: sed per cibi cōuersionem. Amplius cum non cōuer-
tatur cibus in mēbzū: nisi qz cuiuslibet parti fm formāz ad-
uenit aliquid ipsius cibi: cum ex hoc non sequatur duo cor-
pora esse in eodem loco: non opz qd sint duo corpora in eo-
dem loco: si debeat fieri augmentum.

Cerret autē aliquis quale opz eē ex
quo auget. Manifestū vtiqz qm
potētia est illud. verbi gratia. si ca-
ro potentia carnē: actu aut aliud:
corruptio vtiqz hoc caro generatū est.

CPost qz p3o dedit modū augmenti ostēdēdo augmen-
tū fieri per attractionem alimenti ad suas partes forma-
les fm quē modū absqz inconuenienti aliquo saluatur q
regruntur ad augmentū. In parte ista mouet quāsdā qd-
nes circa alimentū et alitū. et duo facit: qz primo mouet qd
nes p3ictas. 2. qz ad augmentū cōcurrit tam gñō qz nutri-
tio. cōparat augmentū ad generationes et nutritionē. ibi.
(Quātū autē nulle.) Circa p3mū duo facit: qz pmo mouet
qñōz de alimento fm qd patitur ab alito. 2. mouet que-

L.c. 38.

Nōndū

Nōndū

L.c. 39.

L.c. 40

tionem de eo prout alitū patit ab ipso. ibi. (Quod igitur
7 ab hoc.) Circa p̄mū duo facit: q̄ primo ostēdit quomo-
do alimentū patitur ab alio q̄ p̄ntitur in ipsum. 2° dat
modū huius conversionis ibi. (Non igitur h̄ est.) Dicit
ergo q̄ queret aliquis quale op̄s esse quo augetur. i. alimē-
tum quo aliquid auget. 7 soluit q̄ alimētū est potētia id q̄
auget. verbi gratia. si caro est illud q̄ augetur per alimē-
tum: op̄s ipsum alimentū esse potētia carnem. actu autē
aliud: q̄ corrupto hoc. i. alimēto generatū est: id quod est
caro. ex quo apparet q̄ alimentū patitur: q̄ corrumpi-
tur 7 cōuertitur in aliud. ¶ Deinde cum dicit.

Non igitur hoc ipsum secundū se. gene-
ratio autem esset non augmentatio: sed quod
augetur hoc.

Dat modum conversionis: nam q̄ in cibo generet for-
ma carnis potest intelligi dupliciter: vel q̄ cibus per se exi-
stat 7 accipiat formā carnis: vel q̄ huiusmodi cibus non
per se existat: sed cōiunctus mēbro accipiat talem formā.
igitur in augmento hoc ipsum alimentū nō fm se existē
conuertitur in carnē: q̄ tunc esset generatio non augmen-
tatio. sed q̄ augetur est hoc supple q̄ in se manet 7 p̄uer-
tit ad se alimentū. ¶ Deinde cum dicit.

Quod igitur 7 ab hoc est patiens: auctus
est aut mixtus. quēadmodū si quis vino su-
perfundat aquā: hoc aut potest vinū facere:
quod mixtū est. quēadmodū ignis facit vīstū
tangens vrenda. Ita in eo q̄ augetur 7 est
actu caro q̄ inest augmentatiū aduenientē
te potētia carne facit actu carnē.

Ostenso quomodo mēbru agit in cibo: ostendit quomo-
do patitur ab eo. 7 duo facit: q̄ primo facit quod dictum
est. secūdo assignat modum talis passionis ibi. (Igitur si-
mul ente.) Dicit ergo quod auctus igitur. i. mēbrū: quod
augetur est patiens ab hoc. i. ab alimento. 7 soluit aut mi-
xtū. i. patitur mixtionem quandam. nam quēadmodū
si aliqua vino perfundat aquā: hoc quod mixtū est po-
test facere quod vinū. i. potest facere opera vini: sed tamē
non est vinum purū: sed vinum mixtū: ita alimentū con-
uersum in carnem facit carnes mixtas: q̄ non est caro ita
pura sicut prius. 7 si queratur quomodo caro potest ad se
cōuertere alimentū: dicemus q̄ quēadmodū ignis tan-
gens vrenda facit id quod tangit vīstū. i. adustū 7 ignitū
ita in eo q̄ augetur quod est actu caro augmentum. i. ali-
mentum q̄ inest sibi: 7 q̄ aduenit ei facit ipsum actu car-
nem. alimēto dico adueniente existente carne potētia. q. d.
q̄ sicut ignis: q̄ est actu talis facit potētia ignita. ita mē-
brum quod est actu caro facit cibum: qui est potētia car-
ro actu carnem. ¶ Deinde cum dicit.

Igitur simul ente si enim seorsum genera-
tio est. Est enim ignem facere ad existentem
adiungentes ligna. sed sic quidē est augmē-
tatio. quando autem ipsa ligna per se incen-
duntur generatio est.

Dat modum illius passionis. nā hoc modo mēbru patit
a cibo mixtionē quādam: q̄ cibus simul mēbro cōiungitur.
ideo ait. simul igitur ente. si enī alimentū seorsum 7 sepa-
ratū acciperet formā carnis vt sup̄ius dicebatur genera-
tio esset. est itaq̄ i. contingit duobus modis ex lignis face-
re ignem. vno modo q̄ ad ignē existentem adiungantur
ligna: 7 sic qd̄ illud est augmentatio: sed si ipsa ligna p̄ se in-
cenderentur esset generatio. sic si cibus acciperet formā
carnis per se existens generatio esset: sed si sit coniunctio

mēbro augmentatur. ¶ Deinde cum dicit.

Quantum autē vniuersale quidē nō ge-
neratur. quēadmodū quidē nec animal: nec
quidem homo: nec aliquid singulariū. sed vt
hic vniuersale: illic autē quantū.

Determinat de augmento per cōparationem ad genera-
tionem 7 nutritionē. 7 duo facit: q̄ p̄mo cōparat augmē-
tū ad generationē. 2° ad nutritionē. ibi. (Caro autē.) Dicit
ergo q̄ simile est de generatione 7 augmentatione: q̄ nun-
quā generatur: nec fit q̄tū vniuersale: sicut nec generatur
animal vlt: nec homo nec aliquid aliud singulariū talis
quale singulare est huiusmodi. consuetudo autem est p̄bi
appellare speciem singularem respectu generis. cū ergo ait
q̄ nō generatur: vlt nec singulare intendit q̄ non genera-
tur genus nec spēs. alia autē lit̄. era. vbi nō habemus nec.
h̄z nisi. 7 tūc est planus textus: q̄ nō generatur vlt nisi ali-
quid singulariū 7 tūc exponendū est singulare pro indiui-
duo non pro sp̄. addit autē q̄ sicut h̄ vt in generatione fit
vlt ita illic generatur quātū: siue generatur qui est q̄tū:
7 qd̄ est q̄tū: q̄ generatio q̄tū particulari generatur q̄tū
vniuersale: sicut generatio particulari homine generatur
vniuersalis homo. ¶ Deinde cum dicit.

Caro autē aut os aut manus 7 horū omio
mera adueniente quidē aliquo quanto: sed
nō carne quāta. ¶ Secūdū id igitur qd̄ po-
tētia virūq̄. vbi gr̄a. Ita caro sic auget:
etenī quātā oportet generari 7 carnē. fm id
enī q̄ solū substantia caro nutrit. etenim sic
differunt cibus 7 augmentatiū ratione.

Cōparat augmentū ad nutritionē: 7 duo facit: q̄ p̄mo
facit qd̄ dictum est. 2° dat causam tam augmenti q̄ nutri-
tionis. ibi. (h̄ spēs si materia.) Circa primū tria facit: q̄
primo comparat nutrire ad augere. secūdo dat differentiā
inter ea. tertio cōcludit nutrimentū 7 augmentū aliquo
modo esse eadē aliquo modo diuersa. 2° ibi. (Ideo nutri-
tur.) 3° ibi. (Et nutrimentū.) Dicit ergo q̄ caro 7 os que
sunt corpora similia partium: 7 manus que est quoddā
totum ad horū omio mera. id est ad carnē: 7 os et ad cor-
pora que sunt de numero talis similitū partium. talia au-
tem augētur aliquo quanto adueniente: sed non carne q̄
ta in actu. cibus enī qd̄ auget 7 est caro q̄ta in potētia:
7 fm q̄ potētia vtrūq̄ auget 7 nutrit. verbi gratia. nam
fm q̄ est caro q̄ta auget. op̄s enim augmētari carnē quā-
tam. i. carnem magnā siue carnē maiore ad hoc vt fiat
augmētū. fm id aut qd̄ est solum caro nutrit: 7 illo modo
differunt cibus 7 nutrimentū: q̄ alia ratione fit augmen-
tum: 7 alia nutrimentū. ¶ Deinde cum dicit.

Ideo nutritur quis quousq̄ saluatur 7 di-
minuitur. augmentat autē non semper.

Dat quandam differentiā inter augere 7 nutrire. dicēdo.
q̄ quousq̄ diminuitur animal: 7 ē quousq̄ saluaf. sem-
per nutritur: q̄a semper generatur caro: sed nō semper auge-
tur: q̄ non semper generatur caro q̄ta. i. caro magna siue
caro maior. aliqui enim est maior deperditio q̄ restaura-
tio: 7 tunc ex nutrimento generetur caro: non tñ efficitur
caro q̄ta. i. magna cū restauratio sit minor deperditio.
¶ Norādū autē sp̄aliter p̄bm dixisse q̄ q̄diu diminuitur
animal: et etiā q̄diu saluaf q̄ semper nutritur: q̄ nō est dubiū
quā cū augmentatur nutritur. Cū generatio carnis q̄-
te presupponat generationē carnis. sed dubiū forte esset
vtrum cū diminuitur: vel etiā vtrum quādiu vivit ani-
mal possit dici q̄ nutritur. ¶ Deinde cum dicit.

Ma si de ge,

CC ij

T.c.40

T.c.41

Nōndū

Et nutrimentū augmentationi id idēz est quidē esse aut aliud. Secundu3 id enīz qd quod aduenit potentia quanta caro augmētātium carnis est. secundu3 id antēz quod solum potentia caro nutrimentū.

Concludit nutrimentū 7 augmentū esse aliquo modo aliud. dicens. qd nutrimentū est id idēz augmētātioni: qz idēz est subiectū vtrūq3 fm rem 7 essentiam: tñ fm rōnem 7 fm esse est aliud. nam fm qd aduenit mēbro: 7 est caro q̄ta potentia est augmentū carnis. fm vō qd est solū po^o caro nutrimentū facit. **C** Deinde cū dicit.

Hec autem species sine materia: vt imaterialis potētia aliqua in materia est. similiter autem 7 aliud quodcūq3 organū. si autē aduenit aliqua materia ens potentia imaterialis habēs 7 quantū potentia he erūt imaterialēs maiores. **E** Si autē amplius facere nō potest: sed vt aqua vino semp amplius. mixta in fine aquaticū facit 7 aquam. tunc diminutionem faciet quanti species aut manet.

Assignat cām tam nutrimenti q̄s augmenti. causa enim ho3 est natura animalis: sed natura aīalis potest mihi dicere vel materiam tantum vel formāz tñ: vel cōgregatūz ex vtroq3. 7 qz actiones sunt suppositōz tota natura aīalis est qd operatur in cibū 7 conuertit ipsū: 7 licet a tota natura sit hō actio: est tñ a tota natura rōne forme: nō rōne materię: ita qd pncipale in actione est forma. ideo ait qd hec causa nutrimenti 7 augmenti est spēs. i. forma 7 natura carnis siue materia: qz ratio 7 pncipium huius actionis non debet attribui materię: sed aliqua potentia vt est imaterialis. i. vt est formalis siue ipsa forma que habet esse in materia est causa huius nutrimenti 7 augmenti. 7 quod dictum est de carne dictū est de manu 7 de quocūq3 alio organo: siue de quocūq3 mēbro: qz natura 7 forma exis in tali mēbro est ratio augendi 7 nutriendi. ideo ait: qd si adueniat mēbro siue carni aliquid qd est ens in materia 7 ens in potentia respectu eius vt cibū qui est caro in potentia: tunc potentia imaterialis. i. potentia 7 virtus formalis: siue spēs 7 forma sic habens virtutem 7 potentiam qua possit facere potentia q̄tum. i. potentia magnū: vt qd possit plus conuertere q̄s fiat deperditio erunt augmentū: 7 he partes imaterialēs erūt maiores: qz forma erit in pluri materia. cum autē non potest amplius facere: tunc deficit augmentum: vel etiā deficit animal: tanta potest esse debilitatio virtutis. sic etiā imaginari debemus qd alimentū semper generatur caro mixta 7 impura 7 propter hui⁹ impuritatem: ita debilitatur virtus qd non potest plus conuertere: vel etiam nec tñ quanta sit deperditio: 7 tunc cessat tempus augmenti. ad vltimū autē debilitatur in tñ qd non potest vltius cōvertere: 7 tunc deficit 7 moritur animal. vnde est sicut aqua vino mixta que semper amplius mixta in fine facit vinū aquaticū 7 quasi aquaz: 7 tūc qñ erit caro aquatica 7 impura faciet diminutionem quātē: qz cessabit tēpus augmenti cū non possit plus restaurare q̄s fiat deperditio: tñ qz non statim cū cessat augmentū deficit aīal. ideo species 7 forma manet. sed ad vltimū. vt dictum est: op3 qd totū fiat aqua 7 qd animal deficiat.

L. 43

Aoniam autē oportet primū de materia: 7 de vocatis elementis dicere: siue sint siue non. 7 vtrū sempiternale vnumquodq3 aut gene-

ratur qualiter. 7 si generatur vtrū exinulce3 generent omnia eode3 modo aut aliqd primum eorū vnū est. Necesse est vtrūq3 p^o dicere de quibus indeterminate dicis nunc.

Cut dicebatur superius in hoc libro intēdit philosophus determinare de ipsa generatione: 7 de alijs motibus annexis. In secundo vō de ipsis naturaliter generatio. Determinabitur enim in secundo de materia 7 de elementis quo modo ex se invicem naturaliter generantur: 7 qz determinare de tactu. 7 de actione 7 passione 7 de mixtione deseruit taz generationi de qua determinatur in ipso q̄s 7 ipsis generatis de quibus determinatur in secundo. ideo antēq3 incipiat materia3 secundi libri exegitur de predictis: 7 duo facit: qz primo ostendit qd determinare de actione 7 passione 7 tactu 7 mixtione spectat ad presens negocium. secundū exegitur de predictis. 2° ibi. (Pncipiū antēz.) Circa primū duo facit. qz primo ostendit qd determinare de predictis spectat ad presens negociū: qz deseruit materie secundi libri. scdō ostēdit qd determinare de talibus deseruit ipsi generationi: de qua tractatur in pmo libro. 2° ibi. (Est atit cōgregatio.) Circa primū duo facit: qz primo facit qd dictum est. 2° assignat causam dicti. ibi. (Omnes enim q elementa.) Dicit ergo qd in secundo restat dicere primū. i. pncipaliter de materia 7 de vocatis elementis siue sint huiusmodi elementa siue non. 7 dato ea esse ostēditur vtrū vtrū quodq3 elementoz sit sempiternum aut generatur: qualiter. i. aliquo aliter vtrū ex alijs: vtrū eodem modo generentur oīa ex se invicē aut eorū elementoz est aliquod vnum primū. **D**e elementis enim fuit triplex opinio apud antiquos. quidam enim posuerunt oīa elementa ingenerabilia 7 incorruptibilia: vt empedocles 7 sui sequaces. Quidam autē dixerunt solum vnū elementum esse tale: 7 fm hunc modū omnia elementa acceperunt iudicem preter terram: qz nullus dicit illud corpus incorruptibile 7 pncipium omnū esse terrā: sed aliqui dixerunt ipsūz esse ignē aliqui aerem aliqui aquam. Quidā vō posuerunt omnia elementa generabilia 7 corruptibilia partim 7 eodem modo: qz nullū elementozum posuerunt pncipiū omnium: sed aliquod medium inter ea dixerunt esse alioz pncipiū: qualitercūq3 tñ elementa sunt generabilia si de ipsis elementis generatis volumus tractatū facere. necesse est vtrūq3 dicere prius de illis de quibus nunc ab antiquis dicitur indeterminate. i. necesse est dicere de mixtione tactu actione et passione: qz antiqui de talibus non protulerunt determinatam sententiam. **C** Deinde cum dicit.

Omnes enim qui elementa generātes et que ex elementis segregatione vtuntur 7 cōgregatione 7 facere 7 pati.

Manifestat qd dixerat dicēs. qd oēs generantes elementa 7 ea q̄ sunt ex elementis vtuntur cōgregatione 7 segregatione: 7 ita mixtione vniunt 7 tactu: qz in cōgregatione que dam mixtio 7 qdā tactus referuatur. determinare ergo de istis deseruit ipsis elementis generatis. in quātū antiqui determinando de eis vtēbantur istis 7 non manifestāt qd noiet alium importabatur. **C** Deinde cum dicit.

Est autem congregatio mixtura quomodo autem misceri dicimus non determinatum est manifeste.

Ostēso qd determinare de predictis deseruit ipsis elementis corporibus generatis. In parte ista ostēdit qd determinare de his deseruit ipsi generationi simpliciter sumpte. 7 qz in primo libro magis determinatur de generatione simpliciter. in 2° libro magis de gñatione hac. vt de ss.

p^o op.2° op.3° op.

neratione elementorum. ideo ostensum est quomodo tractatus iste deseruiat materie scđi libri. nūc autē restat ostendere quō deseruiat materie primi libri. Circa qđ tria faciūt qđ pmo ostendit hoc de mixtione. 2° ostendit hoc de agere et pati. 3° de tactu. 2° ibi. (Sed nec alterari.) 3° ibi. (Sed si de facere et pati.) Dicit ergo qđ qđ congregatio est mixtura que dam: et supple: qđ fm opinionē omnīū antiquorū generatio quedā congregatio est. vel etiam fm veritatem cōgregatio et segregatio ad generationem faciūt: qđ segregata et congregata existunt leuiter generabilia et corruptibilia. cū autē sit ab alijs pñis determinatū manifeste quēadmodum contingit aliquid misceri et congregari. 2° grūm est supple qđ nos determinemus et ostēdamus quō sit mixtio: cū hoc deseruiat ipsi generationi. C Deinde cum dicit.

C Sed nec alterari possibile nec segregari et congregari nullo faciente aut patiente.

C Ostendit hoc idem de agere et pati et duo facit. qđ primo ostendit hoc ex parte modi fm quem fit generatio. secundum ex parte materialis pñcipij quod in generatione subijciuntur ibi. (Etenim plura.) Generatio autem fit per hunc modum: videlicet per congregationem et segregationem: vel saltem fit per ipsam alterationem: qđ non est possibile generationem realem esse nisi precedat alteratio: cum nō sit possibile neq; alterari neq; segregari et congregari nullo faciente neq; patiente: determinandū est supple de ipsa actione et passione. C Deinde cum dicit.

C Etenim plura elementa facientes generant in faciendo et patiēdo adinuicem.

C Declarat hoc idem ex parte materialis pñcipij quod in gñatione subijciuntur et duo facit: qđ pmo ostendit hoc quā tum ad ponētes plura pñcipia materialia. 2° quātū ad ponētes vñt tantū ibi. (Quāuis ex vno.) Dicit ergo qđ facientes plura elementa mālta generant in patiēdo et faciendo adinuicem. ergo etiā fm sic ponētes determinandū est de actione et passione. C Deinde cum dicit.

C Quāuis quidem ex vno necesse est dicere factionem. et hoc recte dicit Diogenes quoniam si non essent ex vno omnia nec esset facere et pati adinuicem. verbi gratia. calidū in frigidari: et hoc caleferi rursus. non enī caliditas et frigiditas transmutantur adinuicem: sed manifestū quoniam subiectum.

C Ostendit hoc idē qđ ad ponētes vñt materiale pñm. et duo facit: qđ primo facit qđ dictū est. 2° concludit quō se habet vñtas materialis pñcipij ad actionem et passionem ibi. (Quapropter in quibus.) Cōtinuetur autem sic. qđ qđ facientes plura materialia pñcipia ponēt actio nem et passionē: si faceremus oīa ex vno pñcipio necesse esset dicere actionem et passionem esse. et ideo dyogenes recte dicebat quā si non essent oīa ex vno mālī pñcipio non esset facere et pati adinuicem. verbi gratia. negata vñtate materie calidū non in frigidaretur: et rursus hoc. si in frigidatum non caleferet: et est ratio: qđ nō transmutatur forma in formā. caliditas autē et frigiditas nō trāsmutantur adinuicem: ita qđ vna fiat alia: sed est manifestū. i. est valde manifestū quā est dare subiectū vtriusq; forme si volumus transmutationem saluare. C Deinde cū dicit.

C Quapropter in quibus facere est et pati. necesse est vnam substantiam horum naturā. omnia igitur talia esse dicere non verū. sed in quibus qđ adinuicem sunt est.

C Ostendit quomodo se habet vñtas materialis pñcipij

pñ ad actionem et passionem. quo ostensio apparat in quo bene dicebat dyogenes et in quo nō. Nam dicere qđ in quibus est agere et pati necesse est horū vñā esse subiectā materiam verū est: sed dicere omnia esse talia et omnia cōmunicare in materia que est transmutationis subiectum: non est verū: sed solum in quibus est verū dicere qđ sunt adinuicem transmutabilia: est dare vnam talē materiam. dyogenes ergo ponendo vñtatem vt saluaret transmutationem in hoc recte dixit. sed dicendo omnia esse talia: et oīa eq̄liter esse ex vna materia: male dixit. Quomodo autē sunt intelligenda verba Ap. in declarationibus patebit. ostenditur enim quomodo est vna materia omnium corporalium et quomodo non. C Deinde cum dicit.

C Sed si de facere et pati et mixtura videndū necesse est et de tactu. non enim facere hec et pati possunt proprie que non possibile adinuicem tāgere nec non tangentia adinuicem qualiter contingit misceri primū. Quapropter de tribus his est determinandū quid tactus quid mixtura: et quid factio.

C Ostendit qđ etiam oportet determinare de tactu dicēdo. qđ si videndū et determinandū est de facere et pati et de mixtura: determinandū est de tactu: qđ non possunt bene. i. agentia et patientia facere proprie et pati: quod nō est possibile tangere adinuicem. rursus quātr ptingit misceri pñm. i. pñcipalr et proprie qđ nō sunt tangentia adinuicem ergo tā ad agere qđ ad misceri sequitur tactus. quātr de his tribus est determinandū: videlz qđ sit tactus quid mixtura et qđ factio: vel et qđ passio. actio enī et passio idē dicunt.

Incipium aut accipiamus hoc. necesse enim quibus est mixtura entium esse hec adinuicem tangibilia et si aliquid facit: hoc autē patitur principaliter. et his similiter: ideo primo dicendum est de tactu.

C Ostensio de predictis tribus determinandū esse. In parte ista erequitur de eis: et tria facit: qđ primo determinat de tactu. 2° de actione et passione. 3° de mixtura. 2° pars ibi. (De facere et pati.) 3° ibi. (Reliquum autem videndum.) Circa primū duo facit: qđ primo dat causam et rationem: quare determinandū est prius de tactu. 2° incipit determinare de ipso ibi. (Fere quidē igitur et.) Dicit ergo. pñm accipiamus hoc. i. tactū: vt qđ prius determinemus de ipso qđ de mixtione et actione: qđ h que sunt de numero entium quibus est mixtura necesse est adinuicem esse tangibilia: et si h aliquid agit aut patitur principaliter. i. proprie vel his similiter supple inest tactus ergo tactus videtur et qđ cōius et prius actione et mixtione: qđ sequitur ad vtrūq; ideo pñm est de tactu. C Deinde cum dicit.

C Fere quidem igitur et aliorum nominum vñquodq; dicitur multifariam et hec quidem omonyme: hec autē altera ab alteris et prioribus sic habet et de tactu.

C Determinat de tactu: et duo facit: qđ primo ostēdit tactū multiplr dici. 2° determinat de vñāq; acceptione ipsius ibi. (Sed tñ pñcipalr.) Dicit ergo qđ vt fere vñūq; aliorum nominū dicit multifariam. i. multipliciter: qđ quedam omonyme. i. equiuoce. quedam vō analogice: qđ dicuntur altera ab alteris et prioribus. i. pñ prius et posterius: sic et de tactu quasi dicat: qđ sicut fere omnia dicunt multipliciter: sic et tactus. et dicit fere qđ forte non oīa nomina sunt mul-

Marfi. de ge.

LL uij

T.c. 46

T.c. 81.

t.c. 44.

t.c. 44.

triplicia. multiplicitas autē tactus in hoc cōstitit: qz potest sumi proprie 7 metaphorice. C Deinde cum dicit.

Sed tñ principaliter dictum existit in habentibus positionez. positio quidez quibus 7 locus. Et enim in mathematicis similiter dandum est tactum 7 locum: siue est separatim vñqzqz eorum siue alio modo.

Ostēso tactū sumi multipliciter determinat de vnaqua qz acceptione eius: 7 duo facit: qz primo determinat de tactu vt proprie sumitur. 2° vt sumit metaphorice ibi. (Quoniam autem mouens.) Circa primū duo facit: qz pmo venatur diffinitionē tactus proprie sumpti. 2° concludit diffinitionē illam tanqz venatā. 2° ibi. (Quapropter manifestum.) Circa pmo tria facit fm qz tria venatur circa tactum. pmo enī ostendit tāgibilia habere positionē. 2° habere vltima simul. 3° esse actiua 7 passiuā adinuicem. ex quibus oibz habetur diffinitio tactus: videlz qz tactus est in habentibus positionē: quoz vltima sunt simul actiua 7 passiuā adinuicem. 2° parē ibi. (Si igitur est vt determinatum.) 3° ibi. (Quoniam autē positio.) Dicit ergo qz tactus si sit quid dictū principaliter. i. proprie existit in habentibus pōnem. pō autē inest quibus 7 locus. 7 supplēdū est: qz nō possunt se tangere aliqua nisi sint in loco: opz quibus inest tactus inesse positionē. addit atqz ad maiorez expzessionez veritatis qz tactus 7 locus ita se cōstant qz mathematicis sūr dandū est tactū 7 locū: siue est separatim vñqzqz eoz siue alio mō. C Notandū autē qz de mathematicis sūr du plex pō. vna fuit Platonis qui posuit ea esse separata fm esse a sensibilibz. alia fuit Apz. qui posuit ea esse in sensibilibz: sed fm cōsiderationē ea esse separata. est ergo intētum Apz. qz locus 7 tactus: ita se inseparabilr cōcomitantur qz vbi ponimus vñū 7 aliud 7 eodez modo: 7 similiter sicut ponimus vñū 7 aliud. C Deinde cum dicit.

Si igitur est vt determinatū est prius. tan gere vltima habere sūl. hec vtiqz se tangunt adinuicē quēcūqz determinatas magnitudi nes 7 pōnem hñtia simul habent vltima.

I. c. 22. C Inuestigat scōm pōitionē dicens. qz si ita est vt deter minatū prius. s. in. 6. phisicor. vbi dictū est qz tāgere est ha bere vltima simul: opz tangentia habere vltima simul. h ergo vtiqz tāget adinuicē quēcūqz hñt determinatas ma gnitudines 7 pōnē 7 hñt vltima simul. C Deinde cū dicit.

Quoniam autē positio qdē in qbus 7 locus existit. loci autē differentia sursum 7 deorsuz 7 pma talia oppositoz oia ad seinuicē tāgētia grauedinē vtiqz habent aut leuitatē aut am bo aut alterū. talia autē passibilia 7 actiua.

Inuestigat tertiā cōditionē: qz tāgētia debēt esse actiua 7 passiuā adinuicē dicens. qz pō inest quibus existit locus. loci autē pma differentia est sursum 7 deorsum. talia autē sunt oppositoz: opz autē qz se tangentia habeant aliquaz oppositionē adinuicē. iō aut qz oia se tangentia adinuicēz hñt grauitatē: aut leuitatē: aut ambo: qz ad elemēta me dia. aut altēz qz ad extrema. terra. n. est soluz grauior: 7 ignis soluz leuior. aer aut 7 aqua habēt vtrūqz: qz respectu ignis sunt grauior: respectu terre leuior. qz g talia se tāgētia sunt in loco 7 cōpetit eis differētia loci vt sursum 7 deorsuz: cū hoc nō sit sine oppōne: opz qz talia oppōnē habeāt: 7 qz sunt actiua 7 passiuā adinuicē. C Deinde cum dicit.

Quapropter manifestū est qm hec tāgere nata sunt adinuicē. quoz diuersis magnitu

dinibus simul vltima sunt existentibus mo tiuis 7 mobilibus adinuicem.

Concludit diffinitionē tactus tanqz venatā dicens. ma nifestum esse qz illa sunt apta nata se tāgere adinuicē quo rum existentibus diuersis magnitudinibus: qz tū ad cō ditionem primā qz debet habere magnitudines determi natas 7 positionē: sunt vltima simul: qz tū ad cōditionē scōam: motiuis 7 mobilibus adinuicē. i. actiuis 7 passiuis qz tū ad cōditionēz tertiā. C Deinde cum dicit.

Quoniam autē mouens nō similiter mouet **I. c. 45** qd mouetur. sed hoc quidē necesse est motū 7 ipsum mouere. hoc autē immobile ens. ma nifestū qm in faciente dicemus similiter.

Consequenter inquisit de tactu proprie incipit inquirere de tactu metaphorice. 7 duo facit. qz primo cōparat actio nem ad motum: 7 agentem ad mouentem. scōo ex huius comparatione facta venatur quomodo habeat fieri tactū mathematicus ibi. (Idigitur manifestum.) Circa primū duo facit: qz primo comparat mouentem ad agentē fm conuenientiam. secundo fm differētiā ibi. (Et enī mo uens.) Ostendit ergo qz qz mouēs nō similiter mouet mo bile qd mouet. sed hoc quidē mouens necesse est ipsuz mo uere motū: hoc mouet ens immobile. manifestū est quoniam in agente dicemus similiter: qz quoddā agens cū agit pati tur: qd daz agit ipassibile manēo. C Deinde cum dicit.

Et enim mouens facere aliqd inquit 7 agēs mouere. Sz tñ differūt 7 opz determi nare. nō. n. possibile 7 mouēs oē agere 7 fa cere si facere opponit pacietī. h aut in oibz in quibus est motus passio autem secūduz qz alteratur solū. verbī gratia. calidum 7 ab bum. Sed mouere amplius agere est.

Consequenter inquisit de tactu proprie incipit inquirere de tactu metaphorice. 7 duo facit. qz primo cōparat actio nem ad motum: 7 agentem ad mouentem. scōo ex huius comparatione facta venatur quomodo habeat fieri tactū mathematicus ibi. (Idigitur manifestum.) Circa primū duo facit: qz primo comparat mouentem ad agentē fm conuenientiam. secundo fm differētiā ibi. (Et enī mo uens.) Ostendit ergo qz qz mouēs nō similiter mouet mo bile qd mouet. sed hoc quidē mouens necesse est ipsuz mo uere motū: hoc mouet ens immobile. manifestū est quoniam in agente dicemus similiter: qz quoddā agens cū agit pati tur: qd daz agit ipassibile manēo. C Deinde cum dicit.

Illud igitur manifestū qm est qdē vt mo tiua imobilia tāgūt. ē aut vt sic. est aut nō sic.

Consequenter inquisit de tactu proprie incipit inquirere de tactu metaphorice. 7 duo facit. qz primo cōparat actio nem ad motum: 7 agentem ad mouentem. scōo ex huius comparatione facta venatur quomodo habeat fieri tactū mathematicus ibi. (Idigitur manifestum.) Circa primū duo facit: qz primo comparat mouentem ad agentē fm conuenientiam. secundo fm differētiā ibi. (Et enī mo uens.) Ostendit ergo qz qz mouēs nō similiter mouet mo bile qd mouet. sed hoc quidē mouens necesse est ipsuz mo uere motū: hoc mouet ens immobile. manifestū est quoniam in agente dicemus similiter: qz quoddā agens cū agit pati tur: qd daz agit ipassibile manēo. C Deinde cum dicit.

ea: alio modo nō: q̄ tangunt ea methaphorice nō proprie: q̄ fit huiusmodi tactus methaphoricus cā ē ex utraq; pte: q̄ nec illa proprie agunt: nec celestia proprie patiuntur. **C** Deinde cum dicit.

Sed determinato tangere vtr̄ quidem q̄ est positionē habentiu: q̄ hoc quidem motiuo: hoc aut̄ mobili abinuicē aut motiuo q̄ mobili in qbus existit agere q̄ pati.

Exponit diffinitionem tactus superius datam: vel addit ad ipsam dicens. q̄ sic determinato tangitur: vt dictum ē vniuersaliter. i. simpliciter ē tactus habentium positionem. hoc quidem motiuo. h̄ autem vt mobili abinuicē aut motiuo q̄ mobili. q. d. non sufficit ad hoc q̄ fit tactus q̄ vnus sit mouens q̄ aliud motum: sed sequitur quod mobile se habeat motu: ita quod viceversa se habeat mouens: q̄ mouens non moueat immobiliter: sed sit motiuum mobile siue motiuum motum: q̄ hic quibus existit facere q̄ pati superius autem data diffinitione de tactu dicebat tactū ē in habentibus positionem: quoruq; vltima sunt simul motiuo q̄ mobilibus adinuicē. que diffinitio non arguit tactum pprie sumptū: nisi q̄ motiuo q̄ mobilia intelligam agentia q̄ patientia: q̄ q̄ h̄ vel est expositiui diffinitio illius vel est cōpletiui eius. **C** Deinde cum dicit.

Est quidē igitur vt multū tactū quod tangit tangens. n. mouet mota oīa fere que q̄ in cōspectu nostro: quibus necesse est q̄ videat tactum tangere q̄ tangit. est aut̄ vt aliquādo inquitur mouēs tāgere solū id q̄ mouetur: q̄ tangitur aut̄ nō tangere q̄ tāgit. S̄z que mouet mota: q̄ hōgenea: necesse videtur esse quod tangitur tangere.

Inuestigat tactū methaphoricū cuius cā maxime videt esse ex altera parte tantum: q̄ duo facit: q̄ primo ostendit q̄ vtrūq; in his que videmus est tactus pprie sumptus: sed aliquādo est in eis motus methaphoricus. sc̄do concludit quomodo contingit inuenire tactū methaphoricū: ibi. (Quapropter siquidem.) Ostendit ergo q̄ est in multum. i. vtrūq; tactus: ita tangitur q̄ etiā tāgit tangēs: q̄ fere omnia que sunt in cōspectu nostro mouent mota quibus necesse est: q̄ videtur sic esse dicendum tactum tangere quod tangit. i. tangentes. est autem vt aliquādo inquitur. i. dicimus mouens solum tāgere id q̄ mouetur: ita q̄ tāgit. i. tangentes: sed ea que mouent mota: q̄ sicut homogenea. i. eiusdem nature necessarium videt esse q̄ tangit tāgere: q̄ tangit tangere tactum: vel q̄ mouet mouere motū. **C** Deinde cum dicit.

Si quidē mouet immobile ens illud qdē tāgit qdē mouetur: illud autem nō. Inquitur enim aliquando trīstantē tāgere nos: s̄z nos non eum. De tactu quidē igitur in naturalibus determinatū sit hoc modo.

Concludit q̄ contingit inuenire tactum methaphoricū dicens: q̄ si aliquid mouet ens immobile: tunc illud tangit qdē mouet: sed illud quod mouet non tangit ipsū. inquitur n. i. dicimus aliqui trīstantem tangere nos: q̄ tñ nos non tangimus eum: q̄ illo modo videntur tāgere corpora supercelestia. **C** Notandū aut̄ tactus triplicem ē: p̄ prium q̄ methaphoricum duplicem: vel q̄ cā huius est in vtroq; extremis vel in altero tm̄. videmus. n. subas separatas mouere corpora supercelestia: corpora supercelestia mouere h̄ inferiora: q̄ bec inferiora mouere seipsa adinuicem

intelligentie autē mouent supercelestia corpora non motu nec passī: supercelestia mouent hec inferiora mota: sed non passī. hec aut̄ inferiora mouent seipsa adinuicē mota q̄ passī: ideo q̄ intelligentie mouēt corpora supercelestia est oīo tactus methaphoricus: tam ex pte tāgentis q̄ tācti: q̄ nec intelligentie pprie agunt: nec supercelestia corpora patiunt: sed cū supercelestia corpora mouent hec inferiora: est ibi tactus methaphoricus: sed causa huius v̄ ori ex altera pte tm̄: nam ex pte horum inferiorū bñ est aptitudo natu repiri tactus pprie: sed nō ex parte supercelestium: q̄ tangunt impassibiliter. Cum vero hec inferiora se tangunt adinuicem est ibi oīo tactus pprie q̄ pluribus modis fm̄ q̄ spectat ad nālem repitur tactus: ideo p̄ hū solum determinat de hoc triplici tactu vno pprio: q̄ duplici methaphorico. quō aut̄ q̄ in qua parte determinat de vnoquoq; istoz p̄ per ea que in sententiando dicta sunt. Ultimo epilogat. q̄ de tactu in nālib⁹ determinatū sit h̄ mō.

E facere q̄ pati dicendū deinceps suscepimus enim a prioribus subcōtrarios sermones adinuicem.

C Postq̄ p̄ h̄ determinauit de tactu. In pte ista determinat de agere q̄ pati: q̄ duo facit: q̄ p̄ determinat de actione q̄ passione fm̄ opinionē alioz. sc̄do fm̄ p̄ h̄: ibi. (Quō aut̄ existit generare in entibus.) Circa primum duo facit: q̄ primo ostendit quid senserunt antiqui de agere q̄ pati quantum ad qualitates actiuozum q̄ passiuozum secundo quantum ad modum agendi q̄ patiendi: ibi. (Quomodo autem cōtingit.) Circa primum duo facit: q̄ primo continuat se ad dicenda q̄ p̄mittit intencōe suā. circa opiniones antiquozum. secūdo exequitur de eis: ibi. (Multi qdē nim.) Dicit ergo q̄ deinceps postq̄ dñm est de tactu: dicendum est de facere q̄ pati: q̄ addit q̄ p̄ h̄. i. ab antiquis suscepit de agere q̄ pati sermones adinuicem subcontrarios. **C** Deinde cum dicit.

Multi quidē enī dicunt hoc cōcorditer. q̄ simile quidem a simili omne impassibile est propter non magis actiuū q̄ passiuū ē alterū ab altero: oīa enī similiter existūt hec similibus: dissimilia autē q̄ differentia facere q̄ pati adinuicem sunt innata.

Exequitur de dictis opinionibus. dixerat enim antiquos subcontrarie sensisse de agere q̄ pati: ideo duo facit: q̄ primo narrat h̄mōi opiniones. sc̄do ostendit eas esse subcontrarias: ibi. (Videntur autē hoc modo.) Circa p̄m duo facit: q̄ primo ponit opinionem dicentiu dissimile a dissimili pati. 2.º ponentiū q̄ simile a simili pati. 2.º ibi. (Democritus autem vltra.) Circa primum duo facit: q̄ primo narrat opinionem predictam quantum ad agentes q̄ patientes. sc̄do quantum ad rōnem agendi q̄ patiendi: ibi. (Et enī qñ minor.) Dicit ergo. q̄ multi dicunt hoc cōcorditer: q̄ oī simile est impassibile a suo simili: q̄ dicit multi: q̄ plures erant de hac opinione q̄ de alia. assignabant aut̄ causam q̄ rōnem: quare simile non patitur a simili: q̄ vt dicebant non esset alterum magis passiuū ab altero q̄ actiuū. Cū ḡ similibus fm̄ q̄ huius omnia existant similia non potest poni similia fm̄ q̄ h̄ actiuo q̄ passiuo esse: q̄ tunc idem fm̄ q̄ idem ageret q̄ pateretur: quod est inueniens. dissimilia ergo q̄ differentia sunt innata facere q̄ pati adinuicē. **C** Deinde cum dicit.

Et enī qñ minor ignis a maiori corrumptur propter contrarietatem hoc inquitur q̄ pati adinuicē. cōtrariū. n. esse multū paucū.

L. 46

L. 47

L. 48

L. 48

L. 47

Narrat positionem quantum ad rationem agendi et patiendi: predicti enim non solum ponebant dissimilia agere et pati adinuicem: sed et volebant quod ratio agendi et patiendi esset dissimilitudo: quod quando minor ignis a maiori corrumpitur inquit minorem ignem corrumpi et pati a maiori propter dissimilitudinem et contrarietatem: quod contrarium est multum paucis. **D**einde cum dicit.

I.c. 47

Democritus autem ultra alios dixit solus singulariter. Inquit enim idem et simile esse faciens et patiens: quod altera et differentia non contingit pati adinuicem.

Narrat positionem dicentium simile a simili pati: et duo facit: quod primo narrat hanc positionem quantum ad actiua et passiuam. 2° quantum ad rationem agendi et patiendi: ibi. (Sed si altera entia.) Dicit ergo quod democritus ultra alios, id est preter alios vel ultra alios: quod quodammodo subtilius alius solus dixit singulariter. inquit. n. idem et simile esse faciens et patiens: quod altera et differentia non contingit pati adinuicem. **D**einde cum dicit.

Sed si altera entia faciunt aliquid inuicem non secundum quod altera: sed secundum quod idem aliquid existit sic hoc accidere eis. **Q**ue dicuntur igitur hec sunt.

Narrat dictam positionem quantum ad rationem agendi et patiendi: non solum enim. Demo. ponebat simile a simili pati: sed et debet quod ratio passionis erat similitudo. volebat. n. quod si entia altera. id est diuersa faciunt aliquid inuicem hoc non est secundum quod sunt altera: sed dicebat accidere. id est quod agerent et paterent adinuicem secundum quod existit eis aliquid idem. id est secundum quod conueniunt: addit autem quasi epilogando quod que dicuntur ab antiquis. **S**unt que dicta sunt. **D**einde cum dicit.

I.c. 48.

Aidentur autem hoc modo dicentes subcontrarios dicere sermones: causa autem contradictionis est quoniam opportunum totum aliquid inspicere partes aliquas dicunt ambo.

Dicit dictas opiniones esse subcontrarias. et duo facit: quod primo premitit quod intendit. scilicet manifestat propositum: ibi. (Simile. n. oisaria.) Dicit ergo quod dicentes hoc modo videtur dicere sermones subcontrarios: et est ratio: quod circa predicationem eorum fuit quatenus opportunum fuit totum aliquid inspicere ambo. id est ambe predictae opiniones dicunt pre aliquam non totum.

Nondu

Notandum autem subcontraria opponi secundum particularem oppositionem: et ideo non est inconueniens subcontraria esse aliquo modo vera aliter et aliter accepta: ut boiem currere potest verificari pro forte: et non currere pro platone. quicunque ergo dicit aliquid: quod vno modo est verum: et alio modo: si particulariter et defectiue loquitur: et in talibus sermonibus est oppositio prima. simile enim pati a simili: verum modo et falsum alio. anti qui si sic loquentes subcontrarie loquebantur: et si quislibet dicitur opinionem aliquo modo esse vera respiciendo particularem predicationem: respiciendo tamen totum negotium quilibet simpliciter erat falsa. non enim absolute dicendum est simile pati a simili: vel dissimile a dissimili: sed dici debet quod agens et patiens vno modo sunt similia: et alio dissimilia. igitur priores philosophi defectiue loquebantur et considerabant preter cum deberet considerare totum. **D**einde cum dicit.

Simile enim et oisaria et omnino indifferens rationabile est non pati a simili. nihil quidem enim magis actiuum erit alterum quam alterum.

Manifestat quod dixerat. dixerat. n. eos defectiue locutos fuisse et considerasse preter et non totum circa quod duo facit secundum quod in dictis opinionibus duo est considerare. v. quod dicebant de actiuis et passiuis: et quod ponebat de ratione agendi et patiendi. per ergo dicit eos defectiue quantum ad actiua et passiu

na: quod non debebat absolute dicere simile pati a simili nec dissimile a dissimili: sed debet erat agens et patiens esse aliquid modo similia: aliquo dissimilia. 2° ostendit huius defectum quantum ad rationem agendi et patiendi. primo ostendit quod non est idem ut antequam dicebat quod tota ratio actionis et passionis sit similitudo vel dissimilitudo: sed vtrique est aliquo modo huius ratio. 2° ibi. (Et secundum rationem ar.) Circa primum duo facit: quod primo probat agens et patiens non esse oisaria nec oisaria dissimilia. 2° ostendit quantum sit similia et quantum dissimilia: ibi. (Sed quoniam non.) Circa primum duo facit: quod primo ostendit agens et patiens non esse oisaria. 2° non esse oisaria dissimilia: ibi. (Et oisaria altera.) Prima pars diuiditur in tres partes secundum quod tres rationes adducit ad propositum. 2° ibi. (Sed quod a simili.) 3° ibi. (Quoniam huius entibus.) Dicit ergo quod simile oisaria et oisario indifferens rationabile est non pati: et nihil sustinet a simili. et est ratio: quod si posito quod magis esset actum alterum altero. non ergo posset poni quod vniu esse agens et aliud patiens ex quo oisaria. eo. n. ipso quod vniu ponit agens et aliud patiens ponunt differre et recedere ab hypothesis quod sint oisaria similia. **D**einde cum dicit.

I.c. 52

I.c. 50

I.c. 49

Sed si simile a simili pati aliquid possibile: et ipsum a seipso.

Ponit rationem secundam quod si simile esset posse aliquid pati a simili per oisaria modum ipsum a seipso pateret: quod est inconueniens. **D**einde cum dicit.

Quoniam his entibus ita nihil vtrique erit neque corruptibile neque immobile: sed simile quod secundum quod simile actiuum: ipsum. n. seipso mouebit omne.

Ponit tertiam rationem quantum rationes superaddite sufficienter concludunt simile a simili oisaria pati non posse. huius tamen entibus ita: hac positione posita sequitur aliquod inconueniens: quod nihil erit in corruptibile vel erit immobile. sub. n. seipate que ponunt in mobiles: vel et deus ipse quod per oisaria modum est immobile maxime est idem sibi si ergo simile secundum quod simile et secundum quod idem esset actum omnino mouebit seipsum seipso: immo prima causa et substantie separate maxime erunt mobiles: quod maxime sunt eadem sibi. **N**otandum autem quod hec similitudo accipitur large per omni idemitate et conuenientia. nam si res non sit proprie simile sibi ipsi: est tamen eadem sibi. **D**einde cum dicit.

Nondu

Et oisaria altera et nullatenus idem simili ter: neque. n. patiens albedo a linea aut linea ab albedine: preter quam secundum quod accidens puta si accidat albas siue nigras lineas esse.

I.c. 49.

Probat agens et patiens non oisaria esse dissimilia: et duo facit secundum quod duas rationes adducit. 2° ibi. (Non exterius. n.) Dicit ergo quod si patiens sit oisaria alterum et nullatenus idem sibi supple non patiens. non enim quolibet patiens a quolibet: quod albedo non patiens a linea: nec linea ab albedine: nisi forte secundum quod accipitur: puta si accidat linea esse alba aut nigra: quod plus distat linea ab albo cum non sint eiusdem generis quam albus a nigro. non in quacunque distantia agitur et patiuntur. **N**otandum autem primum non currere sed dici exemplis. ostendit. n. linea non esse subim albedine: sed supradici. rursum albus et nigrus non proprie imitantur realiter: sed intentionaliter tamen sufficit dictum exemplum ad propositum. vult. n. primum non quantum ad similitudinem distat ad seinuicem agere: sed opposita et si alia agitur et in quantum in eis reseruat oppositum. **D**einde cum dicit.

Nondu

Non exterius. n. ipsa seipsa a natura faciunt quicquid neque prima neque ex contrariis sunt.

Adducit secundam rationem que est quasi expositiua rationis prime dicens: quicunque non sunt contraria nec ex contrariis non faciunt se exterius a natura sua. id est non coerumpunt seipsa: sed supplendum est: quicunque non coerumpunt se ipsa non agitur et patiuntur ad seinuicem. op. ergo esse prima que sunt sic actiua et passiuia: sed inter prima est aliqua conuenientia: et prima non per omnem modum distat. ergo actiua et passiu

ua non sunt oisaria altera. **C** Deinde cum dicit.

Sed quoniam non quocumque innatum est pati et facere: sed quocumque aut contraria sunt aut contrarietate habet necesse est patiens et faciens genere quidem simile esse et idem: specie aut dissimile et contrarium.

T.c. 50.

Postquam ostendit actiua et passiua esse non omnino altera nec omnino similia: declarat quomodo sunt altera: et quomodo similia: quod sunt similia genere: et altera specie: et duo facit: quod primo premitit quod intendit. 2° probat quod dixerat: ibi. **(C** Innatum est enim.) Dicit ergo quod non quocumque est innatum pati et facere in quocumque: sed quocumque aut sunt contraria aut habent contrarietatem sunt sic actiua et passiua: cum ergo contraria sunt eadem genere et diuersa specie: necesse est patiens et faciens genere esse simile: et idem specie aut dissimile et contrarium. **C** Deinde cum dicit.

Innatum est enim corpus a corpore: sapore aut a sapore: colore aut a colore pati: vniuersaliter autem homogeneum ab homogeneo. Huius autem causa quoniam contraria in eodem genere omnia: faciunt autem et patiuntur contraria abinuicem.

Probat quod dixerat: et duo facit. Primo quod dupliciter illud probat. primo enim probat illud inductione. 2° ratione: ibi. **(E**tenim vlt. negatio.) Circa primum duo facit: quod primo inducit in pluribus quomodo primum a primo patitur. 2° concludit per conclusionem intentam: ibi. **(Q**uapropter necesse.) Dicit ergo quod innatum est corpus a corpore. sapore a sapore. colore a colore: et vlt. homogeneum. id est eiusdem generis. ab homogeneo. id est ab alio eiusdem generis. causa autem huius est: quod contraria sunt omnia in eodem genere: et talia que sunt prima faciunt et patiuntur abinuicem. **N**otandum autem quod cum dicit corpus pati a corpore accipit ibi corpus naturale. quod est coniunctum qualitatibus actiuis et passiuis. rursum per saporem et colorem intelligit qualitates actiuas et passiuas inherentes corpori naturali: per quod fit actio et passio. vel possumus dicere quod color patitur a colore: et sapor a sapore et qualitates secundae a qualitatibus secundis: inquantum in his qualitatibus secundis referuntur ad vias qualitatium primarum ut nigrum patitur ab albo inquantum albus est coniunctus frigido et nigrum calido. **C** Deinde cum dicit.

Quapropter necesse est qualiter quidem eadem faciens et patiens: qualiter autem altera et dissimilia abinuicem. Quoniam autem faciens et patiens genere quidem eadem et similia sunt: specie autem dissimilia: talia autem contraria manifestum quoniam actiua et passiua sibi inuicem sunt et contraria et media.

Concludit conclusionem intentam dicens. quod si est necesse faciens et patiens esse eadem quasi. id est aliquam siue aliquo modo et esse aliquam altera et dissimilia abinuicem. sunt enim faciens et patiens et similia et dissimilia: quod genere sunt eadem et similia. specie autem dissimilia: et quod talia sunt prima: manifestum est prima et media esse actiua et passiua sibi inuicem: et dicit contraria media quod in ipsis medijs referuntur aliqua ratione contrarietatis. rursum: quod tam prima quam media sunt eadem genere et diuersa specie quibus talia sunt actiua et passiua tam prima quam media actiua et passiuua erunt. **C** Deinde cum dicit.

Etenim vniuersaliter generatio et corruptio in his: ideo rationabile id igne calefacere: et frigidum infrigidare: et vniuersaliter faciens

assimilare sibi ipsi patiens: faciens enim et patiens contraria sunt et generatio in contrarium: quod propter necesse est faciens et patiens transmutari: sic enim generatio in contrarium erit.

Quod probauerat inductione: probat per rationes: que talis est. ex quibus et in quibus est generatio et corruptio: ex his et in his est actio et passio: quod actio et passio ad generationem ordinantur: sed vniuersaliter generatio et corruptio est in his. id est in contrarijs. ergo supple actio et passio inter contraria habet esse. **C** Et quod ita est: rationabile est vniuersaliter oppositorum agere in aliud et trahere ipsum ad naturam suam. rationabile est ergo igne calefacere frigidum et frigidum infrigidare calidum: et vlt. faciens assimilare sibi ipsi patiens: et rationabile est dicere quod faciens et patiens sunt contraria cum generatio sit in contrarium: quod propter: quod ita est: necesse est patiens transmutari in faciens: quod sic. id est illo modo generatio erit in contrarium. si vnum oppositorum transmutetur in aliud et patiens transmutetur in naturam agentis.

Ecundum rationem autem non eadem sunt dicentes. ambos tamen est tan gere naturam.

Postquam philosophus ostendit. quare antiqui philosophi discordabant in loquendo de actiuis et passiuis: quod ut dicebatur non respiciebant ad totum: sed ad partem. In parte ista ostendit quare discordabant in assignando rationem agendi et patiendi. non enim eandem rationem assignabant omnes: sed quidam dicebant huius rationem esse conuenientiam et similitudinem: quidam vero dissimilitudinem: quod id contingebat. quod non respiciebant ad totum: sed ad partem. nam nec similitudo nec dissimilitudo est ratio agendi vel patiendi: licet vtrumque ibi concurrat. duo ergo facit: quod primo premitit quod intendit. secundo declarat propositum ostendens tamen similitudinem quod dissimilitudinem siue tam conuenientiam quam disconuenientiam concurrere ad actionem et passionem. secundo ibi. **(D**icimus enim pati.) Dicit ergo quod secundum rationem supple agendi et patiendi antiqui philosophi non erant dicentes eadem: quod non assignabant eandem rationem actionis et passionis: sed quidam dicebant huius rationem esse similitudinem. quidam vero dissimilitudinem. ambos vero sic dicentes verum est tangere. id est contingere tangere naturam agendi et patiendi. **N**otandum autem quod dicit tangere: quod cum quolibet dictarum opinionum deficeret: et nulla consideraret ad totum nulla comprehendebat naturam actiuam et passiuam: sed quod libet secundum partem tangere eam. **N**otandum etiam quod dicit naturam. nam natura secundum philosophum. secundo physicorum dicitur de materia et forma. quarum quolibet facit aliquo modo ad actionem et passionem. quolibet ergo dictarum opinionum tangebatur aliquo modo naturam agendi et patiendi: aliter tamen et aliter: quod dicentes similitudinem et conuenientiam eadem huius rationem tangebant naturam materie. dicentes vero dissimilitudinem tangebant naturam forme. **C** Deinde cum dicit.

Dicimus enim pati quodque subiectum quidem: verbi gratia: sanari hominem et caleferi et infrigidari et alia eodem modo: quodque autem caleferi frigidum: sanari autem laborans: ambo autem sunt natura eodem modo et de faciente: quodque autem calefacere hominem inquitimus: quodque autem calidum.

Manifestat propositum videlicet quod nec conuenientia tamen nec disconuenientia est ratio agendi et patiendi: sed quodammodo ibi vtrumque concurrat: et duo facit: quia primo facit quod dictum est. secundo quod dixerat agens et patiens conuenire in

T.c. 52.

Nondum

Nondum

L.c. 33. mā ostendit quomodo hoc sit verū. 2° ibi. (Eodem modo suscipiendum.) Circa primum duo facit: q² p^{mo} comparat agens ad patientē. 2° ex tali comparatione concludit veritatem intentam: ibi. (Est quidem. n.) Dicit ergo q² quāvis docq² dicimus pati subm. v. g. dicimus hominē sanari cale fieri 7 infrigidari: 7 alia eodem modo: sed quandoq² dicimus pati primum vt cale fieri frigidū sanari laborāre: ambo autem sunt v. a. i. nāliter vera: sed vnum est vez per nāz for me aliud p nām mā: 7 quod diximus de patiente eodem modo dōm est de faciente: nam q² dicimus agere subz: vt cū inquitur calefacere hominē: quod nō est contrariū frigido vel frigidato: q² cal. fit: sed vñū 7 idē manens pōt subz calido 7 frigido. q² autē dicimus calefacere calm quod est contrariū frigido. C Deinde cum dicit.

Est quidem enim vt materia patif: est aut vt contrariū: ad id qdē igitur respicientes: idē oportere habere existimauerūt facere 7 pati: ad alterū autem contrarium.

Cōcludit veritatē intentā dicens: q² aliqd patif: vt mā aliqd vt primum 7 vt idē vt ad mā que est eadē sub vtroq² primum existimauerunt facere 7 pati oportere hēre idē ita q² idē itas erat rō agendi vel patien di: respicientes autē ad altez: vt ad formā 7 primum dicitur contrarium ponentes diuersitatem 7 prietatem essetalem rationem. C Deinde cum dicit.

L.c. 33. Eodem mō suscipiendū est de facere 7 pati quo 7 de moueri 7 de mouere: dupliciter enim dicitur 7 mouens: in quo enim est pncipium motus videtur hoc mouere: pncipium enim prima causarum: 7 rursus vltimum aliquid id quod mouetur ad generationem: similiter autem 7 de faciente.

Probatur qd supposuerat. dixerat. n. q² in actione ex dīa ex pte forme 7 pncipij: 7 convenientia ex pte mās subī. ostēdit ergo quomō agens 7 patientia pueniunt in mā. C Ad cui² enī dētiā notandum q² inter agentia solum agēs pncipij est id quod agit in passum: 7 cōuenit in mā cū passio: sed pncipij vno mō dīuidit² p methaphoricū. alio mō dīuidit² vlt 7 pncipij: id duo facit: q² p ostēdit q² agens vlt 7 pncipij nō agit in passum: nec cōcat in mā cū eo. 2° ostēdit hoc de agēte methaphorico. 2° ibi. (Est autē factina cā vñū pncipij.) Circa pncipij tria facit. q² p narrat 7 ostēdit ordinē ipsorum agentium. 2° q² dixerat expōit in terminis. 3° ex ordine narrato cōcludit veritatē intentā. 2° ibi. (Etenim medicū.) 3° ibi. (Quēcūq² autē nō hnt.) Dicit g² q² sicut est ordo inter mouentia 7 mobilia sic est ordo inter actiua 7 passiuā: eo dem ergo modo vlt suscipiendūz esse de facere 7 pati: qd de mouere 7 moueri: mouēs autē dicit aliqd duplt. vñū quo est pncipij motus. i. mouens pncipale: 7 hoc vlt mouere nō motum supplet: q² hō pncipij est pma cāp. i. cā pncipialis nō mota rursus. Alio mō dicit mouēs aliqd vltimū. i. ali quid qd est vltimū 7 pncipij: 7 imēdiate mouēs: id est qd cū supplet mouet ad gnationem mouet. 7 de faciente eodē mō dōm est: q² sicut est deuenire ad mouēs immobile: ita est deuenire ad agens impassum. C Consequenter cū dicit.

Etenim medicū sanare dicimus 7 vinum: pncipij igitur mouens nihil phibet in motu quidē immobile esse in quibusdā autē 7 necessarium: vltimū autē semper mouere motum: in actione autem pncipij quidez impas sibile: vltimū autem 7 ipsum patientis.

Exponit in terminis qd dixerat dicens: qd nos dicimus medicū siue artem medicine sanare: 7 dicimus vinum sanare: sed tamen ars medicine sanat in motu: vinum autē sanat cū assumit in alimentū 7 alterat 7 transmutat. pncipij mouens nihil phibet eē in motu 7 immobile: imo in qbus dā est necessariū: q² est de necessitate deuenire ad motū immobilem: sed mouens alterū. i. pncipij 7 imēdiate ne cesse est sp mouere motū: 7 sicut in motu est: sic 7 in actiōe se hō: q² pncipij agēs agit impassibile. vltimum autem cū agit 7 ipsum patif siue est patientis. C Deinde cum dicit.

Quēcūq² autē non habent eandem materiā faciunt impassibilia entia: verbi gratia: medicina enī ipsa faciens sanitatē nihil pati tur a sanato: cibus autē faciens ipse patif ē: aut enim infrigidat aut calefit aut aliud qd patif simul faciens: est enim medicina qdēz vt pncipij: vltimū aut cibus est 7 tāgens.

Quēcūq² quidē igitur nō in materia habent formā: hec quidez ipassibilia sunt acti uorū quēcūq² in materia passiuā.

Cōcludit veritatē intentā: 7 duo facit: q² p facit quod dī cū est. 2° assignat rōnē dicti. 2° ibi. (Mā quidē enim.) Dī cit ergo q² quēcūq² nō hnt eadē mām faciunt ipassibilia entia. i. cū agūt nō patiunt. v. g. ipsa medicina. i. ars medicī: q² nō cōcat in mā cū corpore sanato: q² nō ē in mā cor poralis: sed in aīa: ideo cū facit sanitatē nihil patif a sanato: cibus autē cōcat in hō mām faciens sanitatē: ipse etiāz patitur: q² cū assumitur in alimentum aut calefit: aut infrigidat: aut aliquid aliud patif simul patientis. i. simul agen do patif: 7 q² sic est medicina est pncipij. i. agens pncipij pale. cibus autē est agens vltimū 7 tangens. i. pncipij 7 imēdiate: p² ergo que cōcat in mā 7 que nō: q² illa que agūt passia cōcant in mā: que vero agunt ipassibilia non cōcant in mā: id aut q² quēcūq² in mā nō hnt formāz sunt de numero eorū actiuorū q² sunt ipassibilia: quēcūq² autē hnt formā in mā agūt passiuā. C Deinde cum dicit.

Materia quidē dicimus oēs sūt eandēv ita dicaz esse oppositorū cuilibet 7 vt genus ens: potens aut calidū: esse presente calefaciente 7 approximāte necesse est cale fieri.

Assignat cām dicti: 7 duo facit: q² p facit qd dictum est. 2° cōcludit distinctionem prius datā de actiuis 7 passiuis esse verā: ibi. (Ideo quēadmodū.) Dīc ergo q² oēs dicim² esse mām eandē: vt ita dicam cuiuslibet oppositorum: dī cit: vt ita dicam: q² nō est eadē p oēm modū. est. n. eadē fm cēntiam nō fm esse. 7 hō nā est vt agens ens: nā sicut genus se hō ad dīas oppositas: 7 pbitur ad diuersas spēs per eas: 7 intelligit per abnegationem eorū: sic 7 mā se habet ad formas oppositas 7 determinat per eas: 7 intelligit per abnegationem eaz: 7 q² materia est sic susceptiua op positaz formaz approximante 7 pte calefaciente neces se est cale fieri. ergo agens approximātū: q² cōcat in materia de necessitate agit passum. C Notandū aut q² non est actio 7 passio nisi inter pncipia: vt calidū nō agit nisi in pncipij vt infrigidū: si agit in tepidū hoc est inquantū tepidū cō paratū ad calidū hō rōnē frigidū: 7 q² in tali actione calidum appropinquat frigido 7 eōuerso. vtrūq² agit 7 patitur: ideo agentia approximata: q² cōcant in mā sunt si mul actiua 7 passiuā. C Deinde cum dicit.

Ideo quēadmodū dictū ē: hec qdē ipassi bilia actiuorū: hec aut passibilia: 7 quēadmo

dum et in motione eodem modo habet et in actione. illic enim primitus mouens immobile et in effectibus primitus faciens impossibile.

Concludit distinctione prius data esse veram si agentia principia: quia concitant in materia simul cum agunt patiuntur: non communicantia autem non. ideo quod ad modum dictum est: habet actio sunt impassibilia: habet quidem passibilia: quia quod ad modum se habet in motione eodem modo se habet in actione. allic. n. s. in motione primitus mouens est immobile et in effectibus primitus faciens est impassibile. **¶** Deinde cum dicit.

I. c. 55.

Est enim factio causa ut unde principium motus: cuius autem gratia non actiua. Nam sanitas non factiua est nisi secundum methaphoram.

Cum superius dicebat agens quod concitat in materia est agens proprium: put. proprium diuidit contra methaphorice: ostendo ergo quod agentia in materia sunt propria: quia non sunt vniuersalia et prima: habet ostendit habet agentia esse propria que non sunt methaphorice: et tria facit: quia per diffinitur inter agens proprium et methaphorice. scilicet ostendit agentia propria communicare in materia et agere passiuam. tertio ostendit agentia methaphorice causa finis quod habet non concitare in materia: quia non agunt passiuam. secundum ibi. (Et enim facientes.) 3^a ibi. (Ignis igitur habet.) Dicit ergo quod causa factiua est duplex una vni est finis motus. i. efficiens: et alia est finis. vtrumque. n. tam finis quod efficiens facit et mouet: sed efficiens proprie finis methaphorice: ideo alia causa autem gratia. i. causa finalis non est factiua supple. proprie. nam sanitas non est quid factiui nisi secundum methaphoram. **¶** Deinde cum dicit.

Et enim faciens quod ex quo existit generatur aliquid patiens: ab istis autem presentibus non adhuc generatur aliquid: sed est iam. Species autem et finis habitus quod est: materia autem secundum quod materia passiuum.

Constituta distinctione inter agens proprium et methaphorice. Ostendit quod agens proprium concitat in materia cum passio: quia assimilatur sibi ipsum: quod esse non posset nisi ageret passiuum et concicaret in materia cum passio: ideo autem quod quia faciens existit presentia generatur aliquid patiens. i. passiuum patitur quousque introducat formam: et assimilatur agentis: sed habitibus presentibus in materia. i. introducta forma non adhuc generatur aliquid nec ulterius assimilatur: sed iam est completa assimilatio. nam assimilatur finem formam que est species: et habita est finis passionis patitur. autem finem materiam: quia materia finem quod habet est quod passiuum. **¶** Deinde cum dicit.

I. c. 60.

Ignis quod igitur in materia habet calidum si aliquid separatum calidum erit: hoc nihil patere tur: hoc quidem igitur forsitan impossibile separatum esse. Si autem sunt quedam talia in illis vti quod erit verum quod dicitur. Quid quidem igitur facere et pati: et in quibus existit et quare et quomodo determinatum sit hoc modo.

Constat agentia methaphorice non concitare in materia: quia non agunt passiuam: dicemus quod quia ignis habet calidum. i. formam caloris in materia: ideo supple agit passiuum sed si esset aliquid calidum separatum a materia habet in agendo nihil patitur: et addit quod videlicet calidum forsitan impossibile est esse separatum. nam agentia naturalia non habent esse separatum. quedam talia que habent esse separatum in illis vti quod erit verum quod dicitur. v. quod agerent impassibilia: ergo que agunt passiuam concitant in materia. econuerso: et tunc suppleendum est quod cum fines et agentia methaphorice

rice: quia agunt impassibilia: ideo talia secundum quod habet non oportet concitare in materia. de ratione. n. finis est secundum huius quod moueat immobile: vtrum autem aliquid agens methaphorice concitat in materia cum passio in declarationibus patebit. **¶** Notandum autem quod dicit forsitan calidum non potest habere esse separatum: et dicit si aliqua sunt talia que habeant esse separatum: quia hoc postulat negocium methaphoricum. ideo habet de hac materia dubitandum et sub conditione loquitur: adeo secundum veritatem calidum non habet esse separatum. sunt nihilominus aliqua agentia habentia esse separatum. Ultimo epilogat quod quod est de facere et pati et quibus existit: vtrum similibus et dissimilibus: et quare siue que sit causa actionis et passionis: vtrum similitudo vel dissimilitudo: et quomodo se habeant agentia et patientia: ut vtrum concitent in materia vel non determinatum sit hoc modo. **¶** Notandum autem intellectui totius lectionis consistere in tribus. primum est. quod agens et patientia differunt in forma: et conueniunt in materia. secundum est. non omnia agentia concitare in materia: sed agentia particularia non vniuersalia. tertium est quod agentia que mouent motum et agunt passiuam: concitant in materia: et assimilatur sibi passiuum sunt agentia proprie non agentia methaphorice. finis. n. secundum quod habet non assimilatur sibi passiuum: quia non mouet materiam. sed mouet efficientem tangentem. habet autem sic debet adaptari ad proprium situm. Intentio. n. philosophi in tota lectione est quod sicut non est simpliciter concedendum conueniens pati a conuenientibus: sed debemus dicere agens et patientia aliquo modo differre et alique modo continere: sic nec conuenientia est tota causa actionis et passionis nec omnia: sed vti quod ibi concutitur. nam ex parte materie est ibi conuenientia: ex parte forme omnia. rursum ex parte agentium particularium est ibi conuenientia in materia. non autem ex parte vniuersalium. Amplius est ibi assimilatio ex parte agentis proprie: quod mouet materiam et transmutat ad sui similitudinem. non autem proprie loquendo habet quod habet est ibi assimilatio ex parte mouentis methaphorice quod non mouet materiam: sed agentem.

Nondu

Nondu

Comodo autem contingat hoc accidere rursus dicamus.

Constat quod philosophus determinauit de agere et pati secundum opiniones antiquorum quod tunc ad quatuor actio et passio: et vtrum sit passiuam a simili vel dissimile a dissimili: et vtrum sit similitudo vel dissimilitudo sit ratio actionis et passionis. In parte ista determinat de agere et pati quod tunc ad modum agendi vel patiendi: ut vtrum actio et passio fiat per poros vel quomodo aliter: et duo facit: quia primo conuenit se ad dicenda. 2° exequitur de intentione: ibi (his quidem videtur.) conueniuntur autem sic dictum est quale debet esse agens et patientia et rursus dicamus quomodo contingat accidere habet fiat actio et passio. **¶** Deinde cum dicit.

I. c. 56.

His quidem vtrum pati vni quod per quosdam poros ingrediente faciente ultimo et principia: et hoc modo videre et audire nos inquirunt et secundum alios sensus sentire omnes.

I. c. 56.

Exequitur de intentione: et tria facit: quia per narrat opiniones antiquorum circa modum agendi et patiendi. 2° comparat habet opiniones ad seuius. 3° arguit per eos. 2° per ibi incipit. (Leucippus autem existimat est.) 3° ibi. (De indissolubilibus aut plantis. bue diximus per ibi secundum omnes.) Circa primum tria facit per tres opiniones narrat. per. n. per opinionem. Emp. 2°. Dem. 3°. melius si. 2° ibi. (Copediose autem mat.) 3° ibi. (Quidam. n.) **¶** Notandum autem quod Empedocleus cuius opinio. per ponit posuit quod actio et passio fieret per poros per quos non solum saluabat agere et pati: sed et sensus et mixture dices: mediantibus poris habet esse sentire et misceri. duo ergo facit: quia primo dicit quod Empedocleus saluabat per poros actionem et sensum. 2° quod saluabat mixture ibi. (De igitur in quibusdam.) Circa primum duo facit: quia per mittit quod intendit. scilicet manifestat quod dixerat ibi. (Am

I. c. 60.

I. c. 61.

I. c. 57.

Nondu

plius videri. Dicit ergo q. hinc. i. empedocli et suis sequib. videtur pati vniq. q. ex eo q. facies. i. agens tunc vltimū q. principale ingreditur per quosdam poros: et hoc mō. v. p. h. poros inquit nos videre et audire et sentire fm oēs alios sensus. C. Deinde cū dicit

Amplius videri p. aerē et aquā et ptrāsparentia: q. poros hnt inuisibiles qdē propter puritatem: spissos autē et fm ordinē et magis habent transparentia magis.

Manifestat qd dixerat ostēdē qūo ampedocles saluabat talia per poros: dicebat enim q. videri sit p. poros et aerem et per aquam: q. aer et aq. que sunt trāsparentia hnt poros et h. p. sunt inuisibiles pp puritatem: sunt spissi et ordinati modo debito: et q. magis corpora sunt transparentia tātō magis hnt tales poros: et qd dictū est de visu intelligēdum est de omni sensu: et vniuersaliter de actione et passio: neq. oia talia per poros saluabāt. C. Deinde cū dicit.

Hij igitur in quibsdā determinauerūt ita: quemadmodū et Empedocles nō solū in facientib. et patientib.: sed et misceri inquit ea quoz porū adinuicē sunt cōmensurabiles.

Ostēdit qūo per poros saluabāt mixtionē dicē q. h. s. sequentes empedoclem in quibsdā. i. in agere et pati et etiam in mixtione ita determinauerunt: quemadmodum et empedocles. nam empedocles et sui sequaces non solum in facientibus et patientibus: sed etiam in misceri determināt p. poros: inquit n. ea bene misceri quoz porū sūt adinuicē cōmensurabiles. C. Deinde cū dicit.

Lepēdiose autē maxie et de oibus vno sermone determinauerūt Leucippus et Democritus principū faciētes fm nām qd est.

Ponit vias democriti. nam democritus et leucippus maxie lepēdiose et vno sermone determinant de oibus: nam facientes principū corpus indiuisibile: qd fm eos ē p. principū fm nām: p. tale p. principū saluabāt agere et pati et oēs motus nāles. C. Deinde cū dicit.

Quidā enim antiquoz opinati sunt ex necessitate esse vnu omne et immobile.

Ponit opiniones mellissi qui negauit oēm motū. hinc g. nō fuit cure dare cām actionis et passionis. q. cū negauit vtrū motū negauit actionē et passionē: dixit. n. tū vnu esse et illud vnu posuit immobile et infinitū. In narrādo at positiōnem eius duo facit: q. p. ostendit qūo mellissus posuit vnu et immobile. scōo qūo posuit illud infinitū: ubi. (Et infinitū quoddā.) Circa primū duo facit: q. p. mō p. mittit positiōnem mellissi. 2. assignat pōntē rōnem ubi. (Vacuū. n.) Dicit ergo q. quidā antiquoz: vt mellissus et sui sequaces opinati sunt esse ex necessitate tantum vnum ens et immobile. C. Deinde cum dicit.

Vacuū quidē enim non ens: moueri autē non posse non ente vacuo separato.

Assignat rōnē dicti: et duo facit: q. p. mō ostēdit qua rōne mellissus negabat motū. scōo ostēdit q. rōne negabat pluralitatem ubi. (Neg. rursus.) Dicit ergo q. mellissus dicebat vacuū nō ens: et ponebat non posse moueri aliquod mobile non ente vacuo separato in quo recipet: intendebat talē ergo rōnē. si motus est vacuū est: mobile. n. cū mouet nō pōt recipi in pleno: q. duo corpora essent in eodē. g. recipi in vacuo. igitur ad destructionem pōntis: cum vacuum nō sit motus nō erit. C. Deinde cum dicit.

Neq. rursus multa esse non segregante.

Ostēdit q. negauit multitudinē: multitudo autē triph. pōt poni. p. q. dicat esse multa q. nec sunt continua nec continua. 2. q. h. multa ponunt cōigua. 3. si ponat continua: id tria facit: q. p. ostēdit q. fm opi. mellissi nō pōt esse multa nec continua nec cōigua. 2. q. nō pōt esse multa cōigua 3. q. nō pōt cōigua 2. ubi. (Hoc. n. nihil differt.) 3. bi. (Diuisum fore multa.) Dicit ergo q. rursus non possunt multa poni esse ita supple: q. nec sunt continua nec cōigua: q. talia nō pōt poni eē nō segregate vacuo. si. n. multa entia essent et nō continuarentur nec cōtiguarentur oportet q. vacuum diuideret inter ea: sed vacuum non est. g. talis multitudo non est. C. Deinde cum dicit.

Hoc enīz nihil differt vt si q. existimet nō continuum esse omne: sed tangere.

Ostēdit qūo fm opinionem mellissi nō possunt poni multa cōigua: ipse enim nō distinguebat inter continuū et cōtiguū: q. fm ipm nihil differt si q. existimet oē nō esse cōtinuū: sed tangere et esse cōtiguū: et q. vt patebit non pōt poni multa cōtinua. g. nec multa cōigua. qūo autē sit intelligēdū q. mellis. nō distinguebat inter cōtinuū et cōtiguū in declarationibus patebit. C. Deinde cū dicit.

Diuisum et fore multa et nō vnu esse et vacuum. Si enī ubiq. diuisibile nihil esset vnu quapropter neq. multa: s. vacuum oē. si autē sum tū diuisibile quidem: tū aut nō: ficticiuz aliquod hoc vtiq. videbitur: vsq. quantum enim: quare hoc quidem habet ita esse et totale et plenum est: hoc autem diuisum.

Ostēdit qūo nō pōt esse multa continua: et duo facit: q. p. facit qd dē est: q. ex p. dictis adducit spālē rōnē: q. o. negare motū. 2. ubi. (Amplius autē sic fore.) Diceret forte aliqui q. sunt multa: q. est dare corpus cōtinuū vel cōtiguū. et cū h. corpus erit diuisum o. multa fore: cui obuiabat mellissus: q. si ponatur tale corpus diuisibile in vna parte: poterit diuidi ubiq. et diuiso ubiq. nō remanebit aliquod corpus: et id facta tali diuisione necesse est qd remanet nō esse vnu: sed eē vacuum: nā si corpus ē ubiq. diuisibile nihil esset vnu. i. nihil remaneret cōtinuū diuisione cōpleta: quapp nec ēt esset multa. sed vacuū eē. Si autē dicat corpus tūm qdē diuisibile: tū aut nō: videbat fictitiū. nam si dicamus corpus esse diuisibile vsq. q. tūm. i. vsq. ad aliquid: ita q. vltimū p. grediat diuisio: q. ref. q. ref. ubiq. h. esse totius. i. h. eē totale et est plenum: et nō pōt vltimus diuidi: s. aut est diuisum. q. d. nō est dare cām: q. g. mellissus nō poterat videri q. facta diuisione s. q. cūq. signū q. remaneret corpus inane et vacuū: vt negaret vacuū negauit talē diuisionem: q. qua rōne pōt diuidi corpus fm vnu signū p. didi fm qd cūq. signū vt nō cogeret pcedere illud esse diuisibile fm qd cūq. signū negauit oēm diuisionē. ideo dixit nullo mō eē multa nec actu nec pōt: cū poneret illū vnu eē nō solū indiuisum: s. eē indiuisibile. C. Deinde cū dicit.

Amplius autem et sic fore necessarium nō esse motionem.

Ex p. dictis adducit spālē rōnem qūo negabat motū: et q. ad sensus videmus motū esse: id duo facit: q. p. ponit rationē predictā. scōo ostēdit q. mellissus negabat sensum ubi. (Ex his igitur.) Dicit g. amplius autem sic. i. pp predicta: vt q. non pōt esse multa: necesse est motionē nō fore. i. non esse: cūz motus semper requirit multa: requirit. n. motorem et mobile. C. Deinde cum dicit.

Ex his igit vtiq. sermonibus transcendentes sensus et despiciētes eum enunciant ac si

T. c. 38.

T. c. 38.

T. c.

Non

T. c.

T. c. 38.

T. c.

T. c.

T. c.

conueniens rationem sequivnum et immobili
le omne esse dicunt.

Et cōcludit ex dictis quō negabat sensum dicens: quod mel
lissus et sui sequaces propter sermones predictos erant tran
scendentes sensum et despicientes eum dicentes quod conue
niens est sequi rationem et non sensum: ideo dicebat esse vnu
et immobile: quod si indicabat rō: licet sensus diceret contra
rium. **E** Deinde cum dicit.

Et infinitum quoddam: finem enim finire
vtriusque ad vacuum.

Et ut dicebat. Ostendit illud vnu immobile esse infinitum:
et tria facit: primo facit quod dēfinit est. secundo epilogat
circa determinata. 3° increpat mellissum de sui dementia.
secunda ibi. (Hi ergo ita.) 3° ibi. (Amplius autem in sermo
ne.) Dicit ergo et infinitum quoddam. i. illud immobile pone
bant esse quoddam infinitum: finem enim non dabant ei: quod ut dice
bant finire est ad vacuum. **E** Notandum autem ad eviden
tiam dicti mellissum sic arguisse: si finis aliquid vel termi
tur ad aliquid: et ad plenum vel ad nihil: et ad vacuum: sed si di
citur quod terminatur ad plenum tunc quero de illo pleno: vtrum
terminetur ad vacuum vel ad plenum: et quod mellissus valde ab
horruit vacuum: ut non cogere ponere ipsius: maluit pone
re processum in infinitum dicens illud vnu immobile non
habere finem. **E** Deinde cum dicit.

Ebi vero propter causas has enūciat ita dveritate.

Epilogat circa determinata dicens quod hi. scilicet mellissus et sui
sequaces propter dictas causas: ita enūciaverunt de veritate. i. de
eo quod credebant esse verum. **E** Deinde cum dicit.

EAmplius autem in sermone videtur hoc
quod cōtingere: in rebus autem dementia est si
mille opinari ita: nullum enim dementium egre
di instanti ut ignem et glaciem vnum esse existi
met: sed solum bona et appetita: propter as
suetudinem hec quibusdam nihil videntur
differre propter dementia.

E increpat mellissum de sua dementia dicens: quod in sermone
videtur contingere posse. potest enim homo dicere quod est vnu
tamen immobile et infinitum: sed opinari ita esse in rebus est fide
dementia: et dicit fide et non dicit equale: quod hoc transcedit
omnem dementia. nullum enim de numero dementium videmus in tamen
egredi a veritate: ut determinaret vnum esse ignem et glaciem
quod exterminabat mellissus cum diceret omnia esse vnum. Sed de
mentes propter consuetudinem male eligendi soliti videntur
desicere: quod non discernunt inter bona simpliciter et appetentia
quibusdam enim propter dementia hec. scilicet bona simpliciter et
appetentia nihil videntur differre.

Herippus autem existimatus est ha
bere sermones: quod ad sensum cōfesi
sa dicentes: non enim destruebat
generationem neque corruptiones
neque motum neque multitudinem entium: cō
fitebatur autem ea apparentibus.

E narratio opinionibus antiquorum. In pre ista comparat
eos ad se invicem: et tria facit: primo comparat opinionem de
mocriti ad opinionem mellissi. secundo comparat dictam opinio
nem ad opinionem empedocleas. 3° comparat eam ad opinionem
Plato. secunda ibi. (Sed ut empedocles.) 3° ibi. (Similiter at
et aliorum.) Circa primum tria facit: primo narrat opi
nionem democriti et leucippi. secundo narrat opinionem mellis
si. tertio ex opinionibus narratis dat dīam inter eas. sequit

da ibi. (Constituentibus autem vnum.) 3° ibi. (Sed oē quod tale.)
Dicit ergo quod leucippus siue democritus. fuerunt. n. leu
cippus et democritus college et socii: et quod dicebat vnum di
cebat alius: dictus ergo leucippus siue democritus existi
matus est habere sermones qui sermones erant dicentes cō
fessa ad sensum: quod non destruebat nec generationem nec cor
ruptiones: neque motum: neque multitudinem entium: confiteba
tur autem omnia ea que apparent ad sensum. **E** Deinde cum dicit.

E Constituentibus autem vnum vtriusque non entem mo
tionem: si non vacuum facere vacuumque non ens:
et entis nihil. non ens inquit esse principaliter
enim et plenum est ens.

E narrat opinionem mellissi. dicens quod constituentibus vnum. i.
mellisso et suis sequacibus qui dicebant omnia vnum esse: cō
tingit dicere non esse motionem: si non sit facere vacuum esse
non ens: et esse nihil entis. plenum autem ut dicebat est ens prin
cipale. **E** Deinde cum dicit.

E Sed omne quod tale: non vnum: sed infinita
multitudine: et inuisibilia propter parvitatem tu
moris: hec autem in vacuo ferri: vacuum enim esse.

E narratio opinionibus dat dīam inter eas: et tria facit: quod
primo separat opinionem democriti ab opinione mellissi. 2°
ad principia. secundo quod ad ea que sequuntur ex principijs. 3°
quod ad vtrumque. secunda ibi. (Et cōfessio quod.) tertia ibi. (Se
cundum enim id non vnum.) Continuet sic ita dixit mellissus:
quod posuit tantum vnum quod vocabat plenum: et negavit vacuum
sed democritus oē quod erat tale. i. quod erat plenum non dixit esse
vnum tamen: sed ponendo principia rerum dixit ea esse infinita
multitudine: et dixit ea inuisibilia propter parvitatem tumoris
id est magnitudinis. rursum non negavit vacuum: sed dixit si
id est talia corpora fieri in vacuo: ponebat enim esse vacuum
E Deinde cum dicit.

Et constantia quidem generationem face
re: dissoluta autem corruptiones: facere autem
et pati secundum quod existunt tangentia.

E separat opinionem democriti ab opinione mellissi quā
tum ad ea que sequuntur ex principijs. non enim solum
differabant in ponendo principia: quia vtriusque posuit infinita
et alius vnum tantum: sed etiam democritus potuit salua
re transmutationem et motus que sequuntur ex principijs.
non autem mellissus: dicebat enim democritus predicta
corpora indivisibilia secundum quod erant constantia et coniuncta
generationem facere: dissoluta autem corruptiones: secundum
quod existebant tangentia se causabant facere et pati.
E Deinde cum dicit.

E secundum enim id non vnum esse: et composita et
cōplicata generare. **E**t secundum autem verita
tem ex vno non cōtingit generari multitudinem
neque ex vere multis vnum: sed esse hoc impossibile.

E separat dictas opiniones quantum ad principia et prin
cipia simul: democritus enim ponebat mixta et compo
sita non esse simpliciter vnum: quod poterant dividi: sed indi
visibilia corpora erant vnum simpliciter et secundum veritatem
dicebat enim corpora indivisibilia composita et complica
ta generare mixtum: et secundum id quod generabant ta
le mixtum dicebat ea non esse vnum simpliciter: quod secundum ve
ritatem: et simpliciter nec ex vno contingit generari multi
tudinem nec ex vere multis vnum: sed hoc est impossibile:
saluabat ergo democritus veritatem simpliciter quan
tum ad principia et unitatem quodammodo quantum ad
mixta que sunt ex principijs quod non poterat saluare
mellissus cum poneret tamen vnum esse. **E** Deinde cum dicit.

c. 58.

c. 59.

I. c. 59.

Nōdū

I. c. 59.

I. c. 60.

I. c. 61.

I. c. 62.

I. c. 61.

I.c. 61. **S**ed ut Empedocles et alii aliorum inquit pati per poros: ita et omnem alterationem et omnem pati hoc modo generari per vacuum facta dissolutione et corruptione: similiter autem et augmentationem subintranibus solidis.

I.c. 62. **C**onparat opinionem Empedocleis ad opinionem Democriti: et duo facit: quod primo comparat dictas opiniones secundum convenientiam, 2° quantum ad veritatem: ibi. (Et ad eorum opiniones.) Circa primum tria facit: quod primo ostendit dictas opiniones convenire in positione pororum. scilicet in positione corporum indivisibilium. tertio epilogat circa determinata. 2° ibi. (Fere autem et Empedocles.) tertia ibi. (Modi quidem igitur.) Dicit igitur quod contingit dicere democritum ut Empedoclem et ut alii aliorum sui sequaces inquit pati per poros: ita quod omnes alterationes et omne pati supple per poros salvabat et hoc modo loquebatur democritus: qui dicebat generari per vacuum et corrupti facta dissolutione et corruptione in vacuo: sic etiam et augmentationes dicebat fieri: quod solida subintrabant vacuitates quasdam: sed supple idem est ponere poros secundum quos intrant corpora et se contingant et agant quod faciebat Emped. et ponere vacuitates per quas hec fiat: quod faciebat Democritus: et ideo in positione pororum non differunt dicte opiniones. **D**einde cum dicit.

I.c. 62. **F**ere autem et Empedoclem necesse dicere ut Leucippus inquit: etenim esse quedam solida et indivisibilia: aut si non ubique porum et continui sunt: hoc autem impossibile: nihil enim aliud solidum extra poros: sed omne vacuum: necesse igitur tangentia quidem esse indivisibilia: media autem eorum vacua quos ille dicit poros: ita autem et Leucippus dicit de facere et pati.

Ostendit dictas opiniones convenire in positione corporum indivisibilium: dicens quod Empedocles fere necesse est dicere ut Leucippus inquit: necesse est enim secundum Empedoclem esse indivisibilia solida inter poros: quod si hoc non ponatur porum erunt ubique et continui: quod est impossibile: quod tunc solidum non esset aliud preter poros: sed esset totum vacuum: ut ergo porum non se tangant: necesse est esse aliqua corpora indivisibilia siue indivisibilia tangentia se media autem horum corporum esse vacuitates quas ille dicit esse poros: ita et Leucippus dicit de facere et pati ponens corpora indivisibilia se contingere propter quasdam vacuitates: veritas ergo erat in modo loquendi: quod ille dicebat esse vacuitates quas subingrediebantur corpora indivisibilia. Empedocles vero dicebat esse poros. **A**dvertendum autem novam translationem in his passu defectiva esse: recurrendum est ergo ad veteres ut habeatur intentio auctoris. **D**einde cum dicit.

Modi igitur secundum quos: hec quidem faciunt: hec autem patiuntur fere hi dicunt: et de his quidem et quomodo dicunt manifestum est.

Epilogat circa determinata: quod modi secundum quos hec corpora faciunt: hec autem patiuntur fere hi dicunt qui dicti sunt: et addit quod manifestum est quomodo dicuntur de his. id est de agere et pati. **D**einde cum dicit.

Et ad eorum positiones quibus utuntur fere concessisse ut contingens: alijs autem minus verbi gratia. Empedocli quomodo erat generatio et corruptio et alteratio non est manifestum.

Dat veritatem inter dictas opiniones: et duo facit: quod primo dat huius veritatem. 2° quod dixerat manifestat: ibi. (His enim

erant.) Dicit ergo quod ad positiones eorum supple contigit assignare veritatem quantum ad ea quibus utuntur: nam contingens aut supple secundum Democritum. id est quod Democritus dicebat contingere et esse: fere videtur esse confessus: quod sensus et apparentia videntur confiteri illud: sed cum Empedocles in salvando apparentiam dixit minus aliter: ideo subdit quasi exponendo quod dixerat quod Empedocles. id est secundum dicta Empedoclis non est manifestum quomodo erat generatio et corruptio vel etiam alteratio: quod in loquendo de talibus non complete salvavit confessus et apparentia. **D**einde cum dicit.

His enim erunt corpora indivisibilia prima corporum formis veritas solus: ex quibus primum componuntur et in que ultimo dissolvuntur.

Manifestat dictas veritatem: et duo facit: quod primo ostendit quod democritus salvabat plures apparentias. 2° quod Empedocles salvabat pauciores: ibi. (Empedocles autem.) **O**stendit ergo quod his. scilicet democrito et suis sequacibus erant corpora indivisibilia prima id est principia aliorum corporum que indivisibilia principaliter supple solus differabant formis ex quibus corporibus indivisibilibus primum componuntur alia corpora: et ultimo dissolvuntur in ea: et ut per se per habita et per hec principia omnes apparentias salvabat. **N**otandum autem democritum voluisse indivisibilia corpora differre tripliciter forma siue figura: ponere et ordinare tamquam veritas per formam erat differentia principalis: ideo dicit hec differre solus formis. **D**einde cum dicit.

Empedocles autem alia quidem manifestum: quantum usque ad elementa habent generationem et corruptionem: ipsorum vero elementorum quomodo generatur et corrumpitur coaceruata quantitas: neque manifestum neque contingit dicere ei non dicenti et ignis elementum esse.

Ostendit quomodo Empedocles tot apparentias salvare non poterat dicens: quod Empedocli manifestum est quidem quomodo generantur etiam mixta: quantum secundum ipsum talia mixta usque ad elementa habent generationem et corruptionem: sed quomodo coaceruata quantitas. id est quomodo corporalis magnitudo horum ipsorum elementorum generatur et corrumpitur: secundum dicta etiam non est manifestum: nec contingit dicere ei non dicenti elementum ipsum ignis esse. quod dicitur quod ex quo ignem terram et aerem et aquam ponebat prima simpliciter: et ipsorum non ponebat alia principia et elementa: non poterat salvare generationem et corruptiones eorum: sed democritus poterat hoc: quod ponebat talia resoluta in corpora indivisibilia. **N**otandum autem quod ignis et terra et cetera hec habent sua elementa et sua principia in que resolvuntur: quod habent materiam et formam: id est sunt generabilia et corruptibilia: sed si quis poneret hec corpora esse supple prima et non esse resolvable in alia: negaret eorum generationem et corruptionem: et hec posuit Empedocles talia salvare non potuit. **D**einde cum dicit.

Similiter autem aliorum omnium ut in timotheo scripsit Plato.

Conparat opiniones democriti ad opinionem platonis: et duo facit: quod primo dat convenientiam inter eas. scilicet veritatem: ibi. (In istis differt.) **C**ontinuet sic. Empedocles non posuit quod ipsum ignis esset aliquod elementum et principium: similiter autem et omnium aliorum elementorum: ut terre aque et aeris: supple non posuit aliqua priora principia: ut plato posuit et scripsit in timotheo: ubi voluit ignem terram et talia posse resolvi in aliqua priora: in quo supple conveniebat cum Democrito. **D**einde cum dicit.

In tantum differt enim ut non eodem modo

Nondū

Nondū

I.c. 61

I.c. 7

I.c. 61

Leucippo dicat. quoniam hic quidem solida
hic autem planities dicitur indiuisibilia.

CDat differentiam inter Platonem et Democritum: tria facit
scilicet quod tres differentias assignat. 2^a ibi. (Et hoc quidem infinitis.) 3^a ibi. (Leucippo quidem enim.) Dicit ergo quod in istis differ-
fert Plato ut non eodem modo dicat ipsi Leucippo quoniam hoc
quidem id est Leucippus indiuisibilia in que resoluuntur omnia
alia corpora dicit esse solida. sed hoc. Plato huiusmodi indi-
diuisibilia dicit esse planities. **C**Deinde cum dicit.

Et hic quidem infinitis terminari figuris in-
diuisibilium solidorum unum quodque. hic autem
terminatis. quoniam indiuisibilia utique di-
cuntur terminata figuris. ex his itaque genera-
tiones et segregationes et corruptiones.

CDat secundam differentiam. quod hoc. s. Democritus unumquodque
quod indiuisibilem solidum. i. omnia indiuisibilia corpora po-
sunt determinari infinitis figuris. hic autem. s. Plato posuit
ita sua indiuisibilia differre figuris terminatis. i. finitis. di-
cunt enim Platonici indiuisibilia esse terminata figuris.
ponebat enim fieri resolutionem usque ad superficies trian-
gulares quas appellabat indiuisibiles. ideo indiuisibilia
non possunt infinitarum figurarum. sed dixit ea esse triangularia.
addit autem quod ex his et diuisibilibus faciebant Platonici ge-
nerationes et corruptiones. **C**Deinde cum dicit.

Leuicippo quidem enim duo modi erant
utique per vacua et tactum. hic enim indiuisibile
unumquodque. Platoni autem secundum tactum
solum vacuum enim non esse inquit.

CDat tertiam differentiam quia Leucippus duobus mo-
dis saluabat huiusmodi transmutationes naturales per va-
cuum: et per tactum. nam hoc. s. Democritus unumquodque
principiorum ponebat indiuisibile. oportebat ergo cum po-
nere inter huiusmodi solida indiuisibilia aliquas vacuita-
tes ut fieret magnitudo Plato autem: quod inquit non esse va-
cuum: non potuit saluare generationem: et tales transmu-
tationes naturales nisi per tactum solum. Est ergo huius
plex differentia assignata. quia Democritus principia ali-
rum dixit esse solida et infinitarum figurarum et posuit v-
cuum. Plato vero huiusmodi principia dixit esse superficie
et posuit ea finitarum figurarum et negauit vacuum. Ad-
uertendum autem translationem nouam etiam in hoc pas-
su esse defectiuam.

E indiuisibilibus autem planitie-
bus diximus in prioribus sermo-
nibus. de indiuisibilibus autem so-
lidis amplius est dicere. ideo hoc
accidens relinquitur nunc.

CPositis opinionibus antiquorum et comparatis eis ad se in-
uicem. In parte ista improbat eas. Opiniones autem superius
tacte fuerunt quatuor. s. Melissus Democriti Empedocles et
Platonis: hoc melissus negauit actionem et passiones. ideo de
eo non est hic cura. Platonis autem opinio incidet aliter fuit addu-
cta. id est hoc accidentaliter reprobat. principaliter igitur redarguntur
Democritus et Empedocles. propter quod hec pars diuisit in
partes duas: quod hoc philosophus improbat opiniones Democriti po-
nentis actionem et passionem fieri per contactum indiuisibilium cor-
porum. 2° arguit 3° opinionem Empedocles quod ponebat actio-
nem et passionem per poros ibi. (Quicquid igitur per poros.)
Circa primum duo facit. quod primo continuat se ad dicenda. 2°
exequitur de intento ibi. (Ut autem parum.) Dicit ergo quod
planitiesbus id est de indiuisibilibus planitiesbus ut supplet alia

ista diximus in prioribus sermonibus. i. in 3° de celo et mundo
.q. d. quod contra opinionem Platonis ponentis superficies indiui-
sibiles non oportet hoc principaliter dicere: cum de ea alibi sufficien-
ter sit dictum: sed de indiuisibilibus solidis. i. de opinione De-
mocriti est amplius dicere: quod non est de ea sufficiens d. ctus.
ideo hoc accidens. i. hoc consequens relinquatur nunc: quod non
contingit dicere de eo. **C**Deinde cum dicit.

Et autem parum discedientes dicamus. ne-
cessarium et impossibile unumquodque dicere indiui-
sibili. non enim possibile pati nisi per vacuum
nullius actuum passionis. neque enim calidum
nec frigidum oportet esse indiuisibile.

CExequitur de intento improbandum opiniones Democriti et
duo facit: quod primo improbat eam quod actum ad actionem et passio-
nem. 2° quod actum ad corpora indiuisibilia que per actionem
et passionem saluabat ibi. (Amplius autem inconueniens.)
Circa primum duo facit: quod primo facit quod dictum est. 2° ex
his que dixerat arguit contra Platonem ibi. (Hec enim in
solida.) Democritus autem in loquendo de actione et pas-
sione quasi contradictoria implicabat. ponebat enim cor-
pora indiuisibilia et ponebat in eis qualitates actiuas et pas-
siuas. ponendo corpora indiuisibilia negabat actionem et
passionem. ponendo qualitates actiuas et passiuas coge-
batur ponere actionem et passionem. tria ergo facit: quod pri-
mo ostendit Democritum non posse saluare actionem et pas-
sionem. 2° ostendit quod oportebat eum talia ponere. 3° quod
dam quod supposuerat probat. 2^a ibi. (Quauis hoc inconue-
nientia.) 3^a ibi. (Sed tamen inconueniens.) Dicit ergo. ut autem
parum discedientes. dicamus quod necessarius est dicere secundum
opinionem Democriti unumquodque indiuisibilem corpo-
rum est impossibile. i. non posse pati: vel esse impossibile pa-
ti per vacuum. Cum ergo in diuisibili corpore non possit esse
vacuum non erit tale corpus actiuum: vel esse susceptiuum ali-
cuius passionis. unde nec erit durum nec frigidum. **C**No-
tandum autem quod ex dictis possunt formari duo media contra
Democritum: ut sit primum medium: quod cum poneret actionem
per vacuum. secundum indiuisibilia corpora: nec potest esse actio: quia
in indiuisibili non potest esse vacuum. 2° medium erit quod corpus in-
diuisibile non erit passionis actiuum: et actio et passio inter
taliam corpora referuari non poterit: quod frigidum et durum
et alie qualitates passionabiles per quas est agere et pati in
indiuisibili referuari non possunt. **C**Deinde cum dicit.

Quauis hoc inconueniens sit solum dare cir-
culari figure. calidum necesse enim et contrarium
frigidum alicui alij adaptare figurarum. incon-
ueniens autem si hec quidem existunt. dico au-
tem caliditas et frigiditas. grauitas autem et le-
uitas durities et mollietates non existunt.

COstenso democritum non posse saluare actionem et passio-
nem ostendit quod oportebat eum talia ponere: et tria facit secundum
quod tripliciter hoc ostendit. 2^a pars ibi. (Sed tamen grauius.)
3^a ibi. (Sed si durum.) Prima ratio talis est: quod si democri-
tus adaptabat calidum circulari figure: quod dicebat athomoe-
rotundos esse calide nature: inconueniens est hoc: solum calidum
adaptabat tali figure: quod necessarium erat contrarium. i. frigi-
dum alicui alij figure adaptare: quod si unum priorum est in natu-
ra et reliquum. et inconueniens est si existit hoc. s. caliditas et fri-
giditas. et non existit grauitas et leuitas durities et molli-
etates: sed supple his existibus est actio et passio. ergo democri-
tus oportebat reponere actionem et passiones cum poneret ea
per que actio et passio habet fieri. **C**Deinde cum dicit.

Sed tamen grauius secundum excedentiam

I. c. 5.

I. c. 64

I. c. 70

I. c. 69.

I. c. 65.

I. c. 68.

No^a

I. c. 65.

I. c. 66.

I. c. 77

I. c. 66.

Marfil. de ge.

D D

inquit esse Democritus vnūq̄q̄ indiuiduū
quapropter 7 calidius. talia aut entia nō pa-
ti adinuicēz impossibile. verbi gratia. a mul-
tum excedente calido leuiter calidum.

¶ Ponit 2^m rōnē: q̄ Democritus vnūq̄q̄ indiuisibilis
i. in vnoquoq̄ genere indiuisibilis ponebat aliquid gra-
uius fm excedētā: 7 ponendo vnū grauius alio ponebat
vnū leuius alio. quapropter etiam ponebat vnū calidius
alio: sed talia entia nō pati adinuicē est impossibile. verbi
gratia. a multū excedente calido patitur 7 corrumpitur id
q̄ est leuiter 7 remisse calidū. quare oportebat Democri-
tum ponere actionē 7 passionē. **¶** Deinde cum dicit.

I. c. 67 **¶** Sed tñ si durus 7 molle: molle aut in pa-
niendo aliud dicit. sub actiū enī 7 molle.

¶ Ponit tertiam rationem. nam Democritus dicebat ali-
qua entia esse dura: sed si ponatur aliquid durus: vt quia
forte frigidum ponitur esse durum: oportet q̄ 7 molle po-
natur aliquid. sed molle dicitur in panēdo aliquid aliud.
subactiuum est enim molle. durum autem magis actiuū.
sed ponendo actiuum 7 subactiuum vt ponendo durus 7
molle oportebat eum ponere actionem 7 passionem. et //

I. c. 68. **¶** Sed tamē inconueniēs si nihil existit nisi
solū figura. 7 si existit vnū aut solū. verbi gra-
tia. hoc quidē frigidum. hoc aut calidū. ne-
q̄ enim vna aliqua esset natura eoz.

¶ Quoddam quod supposuerat probat. supposuerat enī
superius huiusmodi corpora indiuisibilia non posse esse acti-
ua 7 etiam susceptiua passionē: 7 nō posse esse nec calida:
nec frigida: que non sunt omnino manifesta. superius enī
tetigit quasi duo media simul ostendendo Democritum
non posse saluare actionem 7 passionem: sed medium de
vacuo satis fuit notum: aliud autem medium non sic no-
tum erat. ideo supplet h̄ rationem illam. dixerat enim au-
ctor superius h̄mōi corpora indiuisibilia non eē actiua 7
passiua: q̄ non sunt passionū susceptiua. nō enim p̄st esse
neq̄ dura neq̄ frigida: nec habere h̄s passiones fm cor-
pus: q̄ esse passionatū potest intelligi dupl̄: vel q̄ habeat
vnā passionē tantūz intransmutabiliter: ita q̄ sit in cal-
idum: 7 nō possit infrigidari. vel q̄ habeat plures qualita-
tes successive 7 transmutabiliter. ideo duo facit: q̄ primo
ostēdit corpora indiuisibilia nō posse habere tñ vnā qua-
litatem intransmutabil̄. 2° q̄ non possunt habere plures
transmutatiuas ibi. (Similiter aut impossibile.) Dicit er-
go q̄ inconueniens est si corporibus indiuisibilibus nihil
existit nisi solū figura: q̄ fm solam figurā non proprie est
actio 7 passio: 7 si existet ei aliqua alia q̄litas quero: vtrū
hoc sit vnū solum. verbi gratia. q̄ hoc sit frigidū solū: ita
q̄ non possit esse calidum. hoc autē calidum solum: quod
stare non p̄t: q̄ nō esset aliqua vna natura eozum. si ergo
oīa existentia in spha actiuoz 7 passiuoz. conueniunt in
vna natura: q̄ est eoz mā. opz talia esse trāsmutabilia ad
inuicē: 7 q̄ non solū cōperat eis vna qualitas tātū. **¶** No-
tandū aut q̄ inconueniens est corporibus indiuisibilib⁹ ex
quo ponuntur actiua 7 passiua dare eis solam figurā abs-
q̄ aliqua alia qualitate: q̄ fm solā figurationem non est
actio 7 passio: cū mathematicis cōperat figuratio que sūt
abstracta ab actione 7 motu. **¶** Deinde cū dicit.

¶ Similiter aut impole si multa vni. indiui-
sibile enim ens in eodē habebit passiones. q̄
propter: 7 si patitur secundū q̄ infrigidatur.
hoc aliquid 7 aliud faciet aut patietur eodez

autem modo 7 de passionibus alijs.

¶ Dicit q̄ corporibus indiuisibilibus nō possunt cōpetere
qualitates transmutabiliter. dicens. sūt esse ipossibile mul-
ta. i. multas qualitates contrarias posse inesse vni corpo-
ri indiuisibili: vt q̄ de vna qualitate transmutetur in alia.

¶ Ad cuius euidētiam notandum q̄ sicut in motu lo-
cali mobile non simul mutat totū locū suū: sed prius mu-
tat fm vnā partem: postea fm alia: ita q̄ mobile partiz
est in termino a quo: 7 partim in termino ad quē: ita q̄ al-
teratur nō statim mutat totā qualitatē suā. sed prius al-
teratur in parte propiniori agentia: q̄ cū alteratur
alterabile est quodāmodo sub diuersis qualitatibus. si er-
go indiuisibile ens ponatur alterari: q̄ indiuisibile nō ha-
bet partem 7 partem. in eodem habebit passiones contra-
rias. quapropter si patitur. i. si alteratur indiuisibile vt si
infrigidatur hoc idē. i. fm aliquid sui 7 aliud. i. fm aliud
sui faciet aut patietur aliqd aliud. dictum est enim altera-
bile dum alteratur esse sub oppositis qualitatibus: vel er-
go indiuisibile habebit partē 7 partem: ita q̄ fm aliud 7
aliud patiatur: 7 tunc indiuisibile erit diuisibile vel idē ha-
bebit opposita: quozum vtrūq̄ est inconueniens. 7 quod
dictum est de calido 7 frigido eodem modo intelligendūz
est 7 de alijs passionibus. nullo ergo modo indiuisibile trā-
smutari potest de vna transmutatione in aliam. **¶** Notā-
dum autem ex his declarationum esse medium superius po-
situm: nam si indiuisibile non habet vnā qualitatē in-
transmutabiliter nec potest habere qualitates successive
7 transmutabiliter: patet q̄ inter talia non est actio 7 pas-
sio: nec aliqd talium est passionis actiū vel susceptiuum:
cum nullū indiuisibile habere possit aliquam passibi-
lem qualitatem. p̄ns ē ergo q̄ nec sit durus nec frigidus vt
medium supponebat. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Hec enim 7 solida 7 planitiem dicentibus
indiuisibilia contingit eodez modo. neq̄ ra-
riora enim neq̄ densiora est possibile gene-
rari vacuo nō ente in indiuisibilibus.

¶ Adaptat h̄mōi inconuenientia contra Platonē. dicens.
q̄ dicentibus indiuisibilia solida 7 indiuisibile planitiem
i. Democrito 7 Platoni contingit dicere eodez modo q̄
nullus istoz poterat proprie saluare actionem 7 passionē.
Rursum quēlibet istoz cōponebat ponere vacuum: q̄ in
diuisibilibus. i. fm indiuisibilia non est possibile generari
rariora 7 densiora non ente vacuo. **¶** Ad euidētias au-
tem dictoz notandū q̄ si vnū indiuisibile attingeret ali-
ud nō faceret magnitudinē. sed opz q̄ trāponatur vacu-
um inter indiuisibilia. si dz magnitudo cōstituitur tunc fm
quandaz apparentiam saluabitur densum cū indiuisibi-
lia erūt propinqua: 7 rari cū erunt remotiora. **¶** Notā-
dum ē: q̄ si est inconueniens nō saluare actionē 7 passio-
nem 7 ponere vacuum inconueniens est omnis positio de in-
diuisibilibus: cū h̄s indiuisibilia dicantur est planities: vt di-
cit Plato: siue cū dicantur eē solida vt posuit Democritus.
in tñ tñ prius dixit Plato q̄ Democritus. q̄ cūz oportet
ret eum ponere vacuum negauit ipsum: licet enī sit in cōue-
niens ponere vacuum: bene tñ fecit Democritus q̄ posuit
ipsum ex quo sequebat ad potentiā suam. inter cetera enim
maxime est attendendū in scientia non dicere repugnans
7 non ignorare quanti ponderis sit vox propria.

¶ Alius aut inconueniens 7 par-
ua quidē indiuisibilia esse. magna
aut nō nunc quidē magis rationa-
biliter maiora cōfringētur. q̄ par-
ua qdē non dissoluuntur facilius paruis. ver

Nōndū

Nōndū

I. c. 69

Nōndū

No^m...

Nōndū

bi gratia magna quidez procedunt ex multis. indiuisibilia autem vniuersaliter magis q̄ magnis existit paruis.

C Postq̄ philosophi improbant opinionem Democriti q̄tū ad agere et pati. In parte ista improbat eam q̄tū ad corpora indiuisibilia: per que dicebat fieri actionem et passionem: et tria facit fm q̄ tripliciter improbat Democritū in ponendo corpora indiuisibilia esse rerū p̄ncipia et esse causas actionis et passionis. q̄ primo facit hoc accipiendo indiuisibilitatē fm q̄tūatem. 2. accipiendo indiuisibilitatem fm formaz. 3. accipiendo indiuisibile absolute. 2. ibi. (Amplius autem vtrūz vna.) 3. ibi. (Amplius autem quidem quid est.) Dicit ergo q̄ incōueniēs est positio Democriti ponēs parua esse indiuisibilia et non magna. licet enim magis rōnabiliter. i. magis p̄mptē et agiler manifestā constringāt q̄ parua: q̄. i. h. i. magna dissoluitur. id est diuidentur facilius parua. verbi gratia. quia magna offendunt ex multis partibus. hic enim corpora actiua et passiva de quibus loquimur: sicut se habent ad offendere et agere: ita se habent ad offendere et pati siue ad diuidi: ideo dicit ex multis partibus offendit et agunt: et sicut ex multis partibus offendunt et agunt: ita de facili in multas partes diuidi et pati possunt. alia autem littera ubi nos habemus. offendit. habet. procedit: et tūc est facilia intellectus. nam q̄ magna procedunt ex multis paruis. ideo sunt de facili diuisibilia. sed vniuersaliter id est absolute quare existit. i. competit. dicere. magnis q̄ paruis. q̄ dicat non est dare causam. nam absolute ratio diuisionis est quantitas. Cū ergo taz corpora magna q̄ parua sunt q̄ta et non sint magis q̄ta h̄ q̄ illa: quia q̄tūas non inscipit magis et minus non erant hec magis diuisibilia q̄ alia. C Deinde cum dicit.

C Amplius autem vtrum omnium vna natura illorum solidorum aut differt alterum ab alteris. quēadmodū si hec essent ignea. hec autem terrea. secundum tumorem. figdē. n. vna natura est omnium: quid diuidēs: aut quare non sunt tangentia vnum quem admodum aqua aquam tangit. nihil enim differt posterior aqua a priori. Si autē alia q̄lia hec. et manifestū q̄ has ponendū p̄ncipia et cās contingentū magis q̄ figuras.

C Ostendit p̄ncipia rerum non posse esse corpora indiuisibilia considerando indiuisibile fm formaz siue secūdm materiam. et duo facit: q̄ primo proponit q̄ itēdit. 2. as. signat eā dicit. 2. ibi. (Amplius autem differentia in natura.) Dicit ergo q̄ si ponunt corpora indiuisibilia eē p̄ncipia rerū: et esse causas actionis et passionis: queret de illis indiuisibilibus: vtrū sit omnū illorū solidorū vna natura. aut differt alteri ab alteris: quēadmodū si h̄ q̄des fm tumorem. i. fm naturalem quantitates eēnt ignea. i. ignee nature: h̄ autem terrea. Siquidem est vna natura omnū illorū quid est diuidens. i. quid est distinguēs inter ea: aut quare tangentia non sunt vnu quēadmodū quando aq̄ tangit aquas. nihil enī differt aqua posterior a priori. q̄. h̄mōi corpora indiuisibilia non possunt poni eiusdē nature: q̄a composita ex eis non distinguuntur: nec esset differentia inter entia: sed sicut tota aq̄ est eiusdē nature: cū alia aq̄: et cum guttis ex quibus componit sic quilibet mixta essent eiusdē nature inter se: et haberent eandē naturā cum athomis ex quibus procederent. non ergo pōt poni h̄mōi indiuisibilia esse in differentia fm nām: cū in entib⁹

videamus dīam naturalem: sed si ponatur alia q̄lia. i. si ponantur habere alietatē et differentia in q̄tūatibus et in naturalibus formis manifestū est q̄ has differentias naturales est ponendū esse p̄ncipia et causas rerum contingentū magis q̄ figuras. i. magis q̄ corpora figurata. ergo ea que ponit p̄ncipia: nec debet poni indiuisibilia fm q̄tūatē vt pbat ratio p̄ma: nec fm naturam: vt probat h̄ ratio 2. et h̄mōi naturas diuersas: magis est ponendū esse p̄ncipia rerum: et esse causas actionis et passionis: q̄ ipsa corpora figurata. C Deinde cum dicit.

C Amplius autē dīa in natura vtiq̄ facient et patientur approximantia adinuicem.

C Probat quod supposuerat: videlicet differentia fm naturam esse rerum p̄ncipia et causas actionis et passionis. nam illa sunt talia que agunt et patiuntur approximata ad seinuicem: sed differentia in natura facient et patiuntur ad seinuicem. ergo talia sunt ponenda p̄ncipia rerum contingentium. i. rerum mixtarum que contingit vt producantur ex athomis et ponenda sunt talia esse causas actionis et passionibus. C Deinde cum dicit.

C Amplius q̄dem qd est quod mouetur. si quidem enim aliud passiuum est. si autem ipsum seipsum vnūquodq̄ autem diuisibile erit. secundum aliud quidez mouens: secundum aliud autem motum: aut secūduz idem contraria existunt. C Et non solū materia erit: sed et potentia vna numero.

C Adducit tertiam rationem contra positionē Democriti de corporibus indiuisibilibus. ponebat. n. Democritus corpora indiuisibilia esse p̄ncipia rerū: et tamē dicebat huiusmodi corpora moueri et ferri in vacuo. sed tunc querit qd est qd mouet. i. per qd mouet h̄mōi indiuisibile. figd. n. aliqd. i. si mouet per aliud tūc est qd passiuū: et nō est p̄mū corpus. p̄ma enim corpora: q̄a sunt p̄ncipia rerū: nō mouebant ab alio p̄ncipio extrinseco. si autem ipsum indiuisibile corpus mouet fm seipsum: tunc vnūq̄q̄ tale corpus diuisibile erit: q̄ fm aliud est mouēs: et fm aliud motū. pbat enim. 7. phisicorū q̄ omne qd mouet ex se ē diuisibile et in talia duo: q̄rum vnum est per se mouens et aliud per se motum: q̄a si nō esset fm aliud mouens et f3 aliud motum fm idem existerent contraria q̄ posito materia nō solū esset vna potentia id est fm potentiam essentialē: sed etia esset vna potentia supple fm esse sub vtro. q̄ priorū post q̄ in eodē simul contraria ponitur h̄ autē rō simpliciter probat corpora q̄ ponunt rerum p̄ncipia non posse esse indiuisibilia. C Notandū autē q̄ alia littera habet h̄ econuerso: videlicet q̄ mā nō esset vna numero: sed etia vna potentia: qd ad eundem intellectum trahit: vt dicat materia vna potentia. id est mā vna fm dispositionem: q̄a tunc aliquid est proprie in potentia ad aliud quando est materia propinqua et disposita respectu illi vt es absolute loq̄ndo est in potentia ad statuum: non terra vt probat. 9. methaphysice. debet ergo textus alterius translationis sic exponi q̄ si in eodem ponunt esse contraria materia nō solum erit eadem numero per essentiam: sed etiam est eandē potentia. i. erit eadem vt est propinqua et disposita: et vt accipitur fm esse qd falsum est.

Alicūq̄ quidē igit per pororum motionē inquirunt passionēs cōtingere. sed figdē et plenīs poris supfluit poris. si enī patitur aliqd ita esse et si non poros habēs paties eodē mo/

Marfi. de ge.

DD j

do: sed ipsum continuum ens.

I.c. 76
Nōndū

Nōndū

I.c. 76

CImprobata opinio de actione et passione secundum corpora in diuisibilia que dicebat esse Democriti. In parte ista improbabat opinionem per poros que dicebat esse Empedocleus. Diuisit autem hec pars in duas partes. quia primo improbabat talis opinio quantum ad agere et pati. 2º quantum ad modum agendi et patiendi ibi. (Diuisibilibus autem omnino corporibus.) Prima pars diuisit in tres: quia primo improbabat dicta opinio secundum quod contrarium agit in sensu. 2º putat sensibile agit in sensum. 3º improbabat vniuersaliter quantum ad omnem actionem et passionem. 2º ibi. (Amplius autem quomodo contingit.) 3º ibi. (Vniuersaliter autem poros facere.) Ad evidentiam autem prime rationis notandum Empedocleus posuisse actionem et passionem per poros: quia agens ingrediebatur per poros illos et replebat eos: quos replendo transmutabat passum. contra hoc autem arguens philosophus ait: quicunque inquit contingere passionem per motionem pororum. id est per hoc quod agens mouet et in greditur poros: si quidem quia plenus poris sit passio. superfluit poris: quia si aliquid patitur si ponatur ita esse habendo poros: patitur et eodem modo: si non sic poros habet sed si ipsius ens continuus. Et notandum autem quod ponentes passionem fieri per poros ex quo ponebatur poros repleri ex ipso actu non plus faciebant ibi porum nisi: quia per eos ponebatur agens iuxta passum. Cum ergo possit esse actum iuxta passum poris non existitibus superfluit porum. Et deinde cum dicit.

CAmplius autem quomodo contingit de inspicere et videre ut dicunt. neque enim secundum tactum contingit transire per transparentia neque per poros si plenus vnusquisque. Quid enim differt non poros habere. omnino enim sic erit plenum. sed et si vacua quidem hec. necesse autem corpora in eis habere idem contingit rursus.

CImprobatur specialiter hac ratione prout sensibile agit in sensum. et duo facit. quia primo permittit rationem. 2º remouet quandam cauillationem ibi. (Sic autem talia.) Dicit ergo quomodo contingit accidere de inspicere. id est de videre. quasi dicat. quomodo sit visio: si est ita ut dicitur. ponebatur enim sic loquens transparentia plena poris: ut per tales poros fieret visio: ut radij visuales transiret per illos: et tangeret rem visam: vel secundum ipsa visibilia transiret per eos et fieret quidam contactus rei visibilis et visus. sed tunc queritur de hominibus poris: aut sunt pleni. aut vacui: si sunt pleni non poterit vere transire radius vel res visibilis: ut fiat contactus rei visibilis ad visum. ideo autem quod sensus tactus non attingit transire transparentia neque per poros. ideo per poros si ponuntur pleni: quia sic omnino. id est totum erit plenum. sed si ponantur porum vacui necesse est corpora habere in eis: tunc idem continget rursus: videlicet quod non erit ibi transitus. et per consequens quod non erit ibi visio. Et deinde cum dicit.

CSic autem talia secundum magnitudinem suam sunt ut non suscipiant corpus aliquod: ridiculum paruum quidem existimare vacuum: magnum autem non esse vacuum: quaecumque autem vacuum aliquod existimare dicere nisi regionem corporis. Quapropter manifestum quoniam omni corpori: scilicet secundum tumorem simile erit vacuum.

CRemouet quidam cauillationem. diceret forte aliquis quod magni porum replentur corpore non parui. contra hoc arguens ait: quod si ponatur vacua talia. id est parua secundum magnitudinem: ut non suscipiant corpus aliquod. ridiculum est par

uum existimare vacuum et non susceptum corporis. imo ridiculum est quicquid aliquod vacuum existimare dicere esse simpliciter. vacuum enim non debemus dicere esse aliquid nisi regionem corporis: non igitur possit esse vacuum ab hoc corpore vel ab illo. non tamen potest esse vacuum simpliciter ab omni corpore: et quia in omni tali vacuo et in omni tali regione est aliquid corpus: manifestum est: quoniam omni corpori secundum tumorem. id est secundum magnitudinem est assignare equale vacuum. id est equalem locum et equalem regionem. Et notandum autem quod sicut materia absoluitur ab hac forma vel ab illa: nunquam tamen absolute a forma simpliciter: ita locus absolute ab hoc corpore: vel ab illo: nunquam tamen absolute a corpore simpliciter. sed est dare vacuum secundum quod. et hominibus vacuum nihil est aliud nisi regio: siue locus prius vnus corporis: et plenus alio: ideo cuiuslibet regionis et cuiuslibet vacui est adaptabile aliquid corporis. Et notandum etiam quod per hoc ratio prius assignata melius apparet. nam si visio sit per poros ut transeat inde visus vel res visa si illi porum ponunt pleni impeditur visio. si autem ponuntur vacui: quia non possunt poni vacuum simpliciter: sed oportet eos ponere plenos aliquo corpore: quod erit in eis corpora aliqua. rursus attinget idem: quod impeditur actus videndi. Et deinde cum dicit.

CVniuersaliter autem poros facere superfluum. siquidem enim nihil facit secundum tactum: neque per poros transiens facit. Si autem in tangendo et poris non entibus. hec autem patientur: hec autem facient ad se invicem hoc modo innatorum.

COstendit quod vniuersaliter non est poros ponere. et duo facit: quia primo facit quod dicitur est. 2º epilogat. 2º ibi. (Quoniam ergo ita.) Dicit ergo quod vniuersaliter poros facere superfluum est. siquidem nihil facit. id est nihil agit secundum contactum: neque transiens per poros aliquid faciens: cum porum non faciant nisi ut agens attingat passum. si autem in tangendo vtriusque est actio poris non entibus: quod sine eis potest esse contactus: si patientur: si facient ad invicem modo innatorum. id est modo quod apta sunt nata agere et pati. Et deinde cum dicit.

CQuoniam ergo ita dicere poros ut quidam existimant aut mendacius aut inane est manifestum ex his.

CEpilogat dicens. quod manifestum est ex his que dicta sunt quod dicere ita esse poros: ut quidam existimant. aut est mendacium: quod est falsum: aut inane. id est superfluum: quia sine eis potest saluari actio et passio. Et deinde cum dicit.

CDiuisibilibus autem omnino corporibus entibus poros facere ridiculum est. secundum id enim quod diuisibilia sunt possunt separari.

CImprobatur positio pororum quantum ad modum agendi et patiendi. diceret forte aliquis quod non esset necessarium poros ponere. propter actionem ipsam: sed propter modum agendi ut facilius fiat actio. nam actuum ingreditur passus: ideo est modicum agentis iuxta modicum passum. propter quod facilius fit actio et passio: ideo autem quod corporibus entibus omnino diuisibilibus ridiculum est poros facere. secundum id enim quod diuisibilia sunt separari possunt: et poterit supplere esse modicum vnius iuxta modicum alterius absque positione pororum: sicut appetit in mixtione humorum. omnino ergo superfluum poros ponere ut dicebatur.

CAd autem modo existit generare in entibus et facere et pati dicam.

CIn parte ista determinat philosophus de agere et pati secundum opinionem. per quam. et duo facit: quia primo coniungat se ad dicenda. secundo exquirat de

Nōndū

Nōndū

I.c. 77.

Intento ibi. (Accipientes principium.) Dicit ergo q. quō
erit generare. i. fieri in entibus facere et pati. dicam sup
ple fm opinionē ppriam: ex quo diximus quō sit actio et
passio scdm opinionem aliorum. C Deinde cum dicit.

**Accipientes principium dictum multo-
tiens. Si enim est hoc potestate hoc autem
actu tale innatum est.**

Erequiritur de intento: et duo facit: quia pmo inuestigat
conditiones agentis et patientis. 2° ex huius conditionib⁹
venatur defectum antiquorum ponentium poros propter
actionem: et passionem ibi. (Tunc quidem existimare pa-
ti.) Circa pmo duo facit: q. pmo inuestigat conditiones
agentis et patientis ex parte ipsius actui et passui. 2° ex par-
te modi agendi et patiendi ibi. (Magis autem et minus.)
Circa primum duo facit fm q. duas tales conditiones in-
uestigat. 2^a ibi. (Non tum quidem patitur autem non.)
Dicit ergo q. vna conditio actui et passui sumi debet ac-
cipiendo illud principium quod est dictum multotiens: vi-
delicet q. si hoc. i. passum est potestate. i. est in potentia: h
autem. i. agens est in actu tale est innatum agere et pati. est
ergo h conditio q. tale debet esse patiens in potentia qua
le est agens in actu. C Deinde cum dicit.

**Non tum quidem pati tum autem non pa-
ti. Sed omnino scdm quantum est tale.**

Ponit scdm conditionem q. patiens debet esse passibile
fm quodlibet sui. nō tum pati. i. fm vnam partem est pas-
sibile: tum autē nō pati. i. nō patitur. sed omnino fm quā
cūq. ptem debet esse tale. C Deinde cum dicit.

**Magis autem et minus. secundum q. ta-
le magis est et minus. et hac vtiq. poros ali-
quis dicit et magis inesse vt in metallicis:
extendunt se passue non continue.**

Assignat conditiones agentis et patientis fm modum
agendi et patiendi: et tria facit: fm q. tres tales conditōes
assignat. 2^a ibi. (Continuum igitur.) 3^a ibi. (Simili aut.)
Dicit ergo q. patiens debet pati magis et minus fm q. est
magis et minus tale. i. magis et minus dispositum. et addit
quomō potest ex hoc verificari positio de poris dicens. q.
hac intentione dicit aliquis magis congrue in esse poros:
vt dicamus poros nihil aliud esse q. partes magis passi-
uas: vt appet in metallo. i. in nucleis vbi sodiuntur metal-
la nō extendunt se vne continue passiuē: et tales vne et ta-
les ptes magis passiuas vellemus appellare poros conti-
git poros esse. C Deinde cum dicit.

**Continuum igitur vnumquodq. et vnus
ens impassibile.**

Assignat secundam conditionem q. passum si sit conti-
nuum et vnumquodq. et per omnem modum quod non
sit scindibile: nec suscipiat peregrinas impressiones est im-
passibile ens. C Deinde cum dicit.

**Similiter autem et non appropinquantia.
nec sibi ipsis: neq. alijs que facere innata
sunt et pati. dico autem. verbi gratia. non so-
lum tangens calefacit ignis. Sed et si lon-
ge sit. aerem quidem ignis: aer autem cor-
pus calefacit innatus facere et pati.**

Ponit tertiam conditionē q. non appropinquantia ne-
q. sibi ipsis neq. alijs que sunt apta nata facere et pati. i.
quādo agens nō appropinquat passio: nec per seipm: nec
per medium non sit passio et exponit quid est appropin-
quare alijs: et per medium dicens. verbi gratia. nō solum ignis

tangens calefacit aliquod corpus: sed et si longe sit potest
ipsum calefacere: vt si ignis calefacit aerem: aer autem ca-
lefacit corpus remotum ab igne: tunc aer est innatus face-
re et pati. C Notandum autem has esse tres conditiones ex
modo et ordine agendi et patiendi. q. vt passum ordinatur
ad agens debet esse aliquo modo dispositum: et debet esse
aliquo mō scindibile: et debet esse imporimatum: vel per
seipsum. vel per medium. C Deinde cum dicit.

**Tum quidem existimare pati. tum autem
non: determinantes q. in principio hoc di-
cendum. siquidem enim non vbiq. diuisibi-
lis magnitudo. sed est corpus indiuisibile
aut latitudo non vtiq. erit vbiq. passibile:
sed neq. continuum nullum.**

Ex conditionibus assignatis inuestigat defectum anti-
quorum. et duo facit: q. pmo ostendit quomō passum pati-
tur fm quodlibet sui. 2° assignat antiquorum defectum. 2^a ibi.
(Si aut hoc medacium.) Dicit ergo q. existimare corp⁹
tum pati tum autē nō. i. nō pati fm quodlibet sui vt determi-
nemus et declaremus istud dictum resumendum est q. in
principio retigimus. dictum enim fuit in principio cum sol-
uebat dubitatio Democriti et ostendebat quomō latebat
paralogisano q. magnitudo est diuisibilis in semp diuisi-
bilis. si ergo nō esset vtiq. magnitudo diuisibilis in semp
diuisibilis: sed supple relictum ex diuisione esset corpus in-
diuisibile: aut latitudo nō vtiq. erit corpus passibile esse
quālibet sui ptem: q. pō indiuisibilis non potest esse susce-
ptibilis passionis: sed neq. continuum nullum esset corp⁹:
supple si stare diuisio ad indiuisibilia. est ergo hec ratio:
q. corpus patitur fm omne sui: q. est diuisibile fm ptes
omnifariam diuisibiles. 3° ergo indiuisibile nō sit suscepti-
uum passionis: q. nulla pars corporis est indiuisibile fm
omne sui: est passibile corpus. C Deinde cum dicit.

**Si autem hoc mendacium et omne corpus
diuisibile nihil differt differentie diuidi. aut
tāgere aut vtiq. diuisibile esse. si enim segre-
gari potest secundum tactus: vt aiunt qui-
dam: et si nondum est diuisum possibile erit
diuisum possibile enim diuisum esse.**

Assignat ex hoc defectum antiquorum. C Ad euidentias
cuius est notandum antiquos phos ponentes poros in hoc
defecisse: q. credebant oportere corpus actu diuidi: vt fie-
ret actio et passio: qd nō est verū. sufficit enim corpus esse di-
uisibile vt h fiat. pōt enī aer successive p ptes calefieri ab
q. eo q. vna pars diuidatur actu ab alia pte. duo ergo fa-
cit in assignando h mōi defectum: q. pmo dicit q. nō opz
ponere passum esse actualiter diuisum ad hoc q. patiat.
2° assignat inēueniētia que sequunt h ponentes ibi. (Uni-
uersali aut h gfiari.) Dicit ergo q. si h est mendacium q.
corpus sit diuisibile in indiuisibilia. sed est diuisibile oē. i.
fm oēm ptem nihil differt dicē corpus diuidi in actu: aut
agēs tangere corpus actu diuisum: aut esse diuisibile: q.
pōt fieri passio absq. hoc q. diuidatur in actu. nam si cor-
pus potest segregari fm tactus: vt quidam aiunt: et si nō-
dum est diuisum actu possibile esset diuisum esse scdm ta-
ctus. Enim pro q. q. est possibile esse diuisum supple fm
quāritatem. C Notandū aut q. diuidi fm tactum est di-
uidi scdm actionē agentis. tūc enī aer diuidit fm tactum
ignis: quādo pte tangit et calefit ab igne scdm vnam ptem
q. fm aliam. Est g in etiā pbi q. ad hoc q. passum diui-
das p tactu agentis nō opz q. sit actu diuisum fm quāritate:
tūc sufficit q. sit potētia diuisibile. C Deinde cum dicit.

Marli. de ge.

DD ij

Universaliſiter autem generari hoc modo ſciſſis corporibus eſt inconueniens. deſtruit enim hic ſermo alterationem.

Aſſignat inconuenientia que ſequuntur ponentes qd vt fiat paſſio neceſſe eſt corpus actu diuiſum quātitate et diſcretum. et duo facit ſm qd ad duo inconuenientia adducit. p̄ enim oſtēdit qd hec poſitio deſtruit alterationem. 2° qd deſtruit augmentū ibi. (Ampli⁹ aut neqz augmentatōez.) Circa p̄mū duo facit. qd p̄mittit qd intendit. 2° manifeſtat qd dixerat ibi. (Videm⁹ enim idē.) Dicit ergo qd dicit re vniuerſaliſiter. i. abſolute et ſimpliciter generari h̄ modo actionem et paſſionem ſciſſis corporib⁹ ita qd nō poſſit fieri paſſio niſi corpora actu ſciſſa ſint. hic ſm eſt inconueniens: qd deſtruit alterationem. Deinde cum dicit.

Videmus enim idem corpus continuū ens quandoqz quidem humidum quādoqz autem coagulatum: non autem diuiſione et compositione hoc patiens. neqz conuerſione et tactu: ſicut ait Democritus. neqz enim tranſductum neqz tranſpoſitum ſecundum naturam neqz tranſmiſſum coagulatum ex humido generatum.

Manifeſtat qd dixerat. et duo facit ſm qd dupl^r manifeſtat. 2° ibi. (Neqz aut nunc inſunt.) Dicit ergo qd predicta poſitio repugnat apparenti alterationi. videmus enim idē corpus continuum ene nō ſiſſum quandoqz quidem humidum quandoqz coagulatum. et hic non eſt patiens nec diuiſionem: nec compositionem: vt qd a thomi diuidantur vel componantur adinuicem: nec conuerſione: vt qd poſteriores ſiant anteriores: vel e contra: ſo: vt dicebat Democritus. ergo corpus quod nō eſt tranſductū. i. exteſum: vel tranſpoſitū qd pars anterior fiat poſterior: nec eſt tranſmiſſū qd pars ſuperior fiat inferior. i. nullas ſciſſuram. nullam diuiſionem eſt paſſum in partibus: et tamē ex humido generatum et factū eſt coagulatum. poteſt ergo eſſe alteratio abſqz actu alⁱ diuiſiōe. Deinde cum dicit.

Neqz autem nunc inſunt dura et coagulata indiuiſibilia tumoribus ſed ſimiliter omne nunc humidum: quandoqz autem durum et coagulatum eſt.

Manifeſtat hoc alio mō. dicens. qd facta tali alteratione corpori ſic coagulato. nūc de nouo nō inſunt corpora dura et coagulata et indiuiſibilia tumoribus. i. ſm magnitudinē ſed ſimiliter omne. i. totū nō habendo alias p̄tes: vel plures vt diuiſum. quādoqz quidem eſt humidū: quādoqz autem eſt durum et coagulatum. **N**otandū autē qd p̄ba aut humidum fieri coagulati abſqz eo qd inſunt ei corpora dura et coagulata. Ad remouēdum opinionem Democriti qd cū poneret actionem et paſſionem fieri p̄ corpora indiuiſibilia: voluit humidū nō fieri coagulati: niſi aliqua corpora indiuiſibilia dura et coagulata ſubingredirentur illud humidū. Deinde cum dicit.

Amplius autem neqz augmentationem poſſibile eſſe et diminutionem. nō enim quādoqz erit factum maius ſiquidem. ſed erit appoſitio et non eſſe tranſmutans aut mixto alio aut ſecundum ſe tranſmutante.

Oſtēdit hanc poſitionē deſtrui augmentū. ponebant enim antiqui alimentū ingredi poros alit^r: ſic augmentare ipſum: ſed ſi hoc eſſet nunqz creſceret ipſum alit^r: ſi

ſolū pori eius eſſent repleti: ſicut nec creſceret mitrus in altum ſi foramina eius obturarent. ideo aut^r qd ſm hāc poſitionem nō eſt poſſibile eſſe augmentationem et diminutionem: qd hoc poſito quodcūqz. i. quolibet pars aucti nō eſſet ſc̄m quid maius: ſed ſolū erit appoſitio ad illos poros. imo ſm hāc poſitionē nō poſſit augmentum: eo qd alimentū conuertat in mēbrū. ideo hoc poſito cibus nō erit tranſmutas et alteras mēbra: et mēbrū nō erit aliqd aliud mixtum. p̄pter ipſum cibū: qd cibus nō admiscebitur mēbro: nec ingrediet ipſz prope: ſed ſolū ſubtrahit vacuitates eius: et mēbrū nō erit ſm ſe tranſmutas ipſm alimentū: que oīa requirunt ad augmentationem. **U**ltimo cum dicit.

Quid igitur eſt generare et facere et generari et pati adinuicem: et quomodo contingit et quomodo inquirunt quidam non: cōtingit autem: determinatum ſit hoc modo.

Epylogat dicē. qd quid eſt generare et facere: et generari et pati adinuicem: et quomodo inquirunt et loquuntur antiqui determinatū ſit hoc modo et.

Eliquum autem videndū de mixture ſecundum eundem modū methodi. hoc enim erat tertium pro poſitorum a principio.

Poſtqz p̄ba determinauit de tactu et actione: et paſſione hic tertio determinat de mixture: et duo facit: qd p̄mo continuat dicta dicēdia. ſc̄do erequit de poſſito ibi. (Scitandū autem quid eſt.) Dicit ergo qd reliquū vidēdū eſt de mixture ſecundū eundem modū methodi. i. ſecundū eundem modū artis ſuperius aſſignate. h̄ enim. i. mixtio fuit tertium poſitorū a principio. Executis ergo duobus: vt de actione et tactu ſc̄dū illum methodum: reſtat erequi de mixture. Deinde cum dicit.

Scrutandum autem eſt quid mixtio: et quid miſcibile: et quibus exiſtit entium: et quomodo. Amplius autem vtrum ne eſt mixtio: an hoc mendatum.

Erequit de intento. et duo facit: qd primo enumerat que ſunt dicēda de mixture. ſecundo erequit de illis ibi. (Im poſſibile eſt enim.) Dicit ergo qd ſcrutandum eſt quid eſt mixtio: et qd eſt miſcibile: et quibus eſt entium. i. quilibet entibus exiſtit mixtio: et quomodo fiat mixtio: aut eſt mendacium mixturem eſſe. Deinde cum dicit.

Impoſſibile eſt enim alterum altero miſceri quemadmodum dicunt quidam: entibus quidem adhuc mixtis et non. alteratis: non magis nunc mixta eſſe q̄ prius inquirunt: ſed conſimiliter ſe habere.

Incipit inquirere de predictis. **A**d cuius euidentiam notandum qd cum quqz ſint poſſita inter ea: ſi duo ſint ex quozū declaratione dependet veritas aliozū. nā ſi ſci remus: an ſit mixtio: et quō fiat mixtio: ſc̄tem⁹ qd eſt mixtio: et que ſunt miſcibilia: et quibus. i. quilibet entibus exiſtat mixtio ſiue que entia ſunt miſcibilia. duo ergo facit: qd p̄mo inquit an ſit mixtio. ſc̄do quomodo fiat mixtio ibi. (Continuam autem his q̄nem.) Prima pars diuiditur in duas: qd primo obicit mixturem non eſſe. ſc̄do h̄ objectionem ſoluūt ibi. (Dic quidem videtur ſermo.) Miſcibilia autem tripliciter ſe h̄ere p̄t: qd vel ambo manēt vel ambo ſunt corrupta: vel alterum eſt corruptū: et alterū manet. tria ergo facit: qd p̄mo oſtēdit mixturem non eſſe: ſi ambo miſcibilia manēt. ſecundo oſtēdit nō eſſe mix

tionem si alterum corrumpatur. tertio ostendit hoc non esse si ambo sint corrupta. secunda ibi. (Altero autem corrupto.) tertia ibi. (Eodem autem modo.) Dicit ergo q. quod admodum quidam dicit impossibile est alteri alteri misceri: q. mixtio ad se habens. id est permanentibus: et non alterationis non magis inquit nunc mixta esse q. prius. sed contingit huiusmodi miscibilia consimiliter se habere nunc et prius. si ergo prius non erat mixtio: nec nunc. non ergo est mixtio si ambo miscibilia maneant. **C** Deinde cum dicit.

Altero autem corrupto: non mixta esse. sed hoc quidem esse hoc autem non esse. mixtionem autem similiter habentium esse.

Ostendit mixtionem non esse si alterum corrumpatur. dicens. q. altero corrupto non contingit mixta esse. sed hoc scilicet manens contingit esse: hoc autem scilicet corruptum non esse: et q. mixtio est similiter se habentium: cum hoc posito mixta non se habeat similiter: sed unum sit corruptius et aliud manens non erit ibi mixtio. **N**otandum autem q. mixta debent se habere similiter: et non similiter debent se habere. similiter v. sunt in mixto: q. nulli eorum debet esse i actu: sed quodlibet in potentia. sed ante mixtionem: et post non debet se habere similiter: q. ante mixtionem debet esse in actu. cum vero sunt in mixto debent esse in potentia. p. magis ratio ostendebat mixtionem non esse manentibus miscibilibus: q. se habebunt similiter miscibilia ante mixtionem et post. Secunda vero ratio ostendit mixtionem non esse altero miscibili corrupto: quia non se habent similiter v. sunt mixta: et sic soluitur controuersia que videtur esse in textu cum p. probatur mixtionem non esse: q. miscibilia se habent similiter. secundo vero ostenditur hoc non esse. quia non se habent similiter. **C** Deinde cum dicit.

Eodem modo et si ambobus conuenientibus corruptum est alterutrum mixtorum. non enim esse mixta nullatenus entia.

Ostendit mixtionem non esse si ambo miscibilia sint corrupta dicens. eodem modo mixtionem non esse: scilicet ambobus miscibilibus conuenientibus corruptum est alterum mixtorum. nam cum miscibilia sint corrupta: et sunt nullatenus entia: mixta esse non poterit. **C** Deinde cum dicit.

Hic quidem videtur sermo querere quid differt actu mixtio a generatione et corruptione. et quid miscibile a generabili et corruptibili. manifestum enim q. oportuit differre si est mixtio quapropter his entibus manifestis quesita soluentur vtiq.

Soluit ad obiectiones factas. et duo facit. quia primo dat modum et viam ad soluendum predicta. secundo illa vias prosequitur ibi. (At vero neq.) Dicit ergo q. iste sermo videtur querere quid. id est in quo differt mixtio a generatione et corruptione: et quid differt miscibile a generabili et corruptibili. nam manifestum est q. si est mixtio: oportet eam differre a talibus transmutationibus. et subdit quomodo hec valent ad quesita. dicens. q. manifestis his entibus: videlicet quomodo differt mixtio ab alijs quesita soluntur. **C** Deinde cum dicit.

At vero neq. materiam igni misceri dicimus neq. misceri cum exardet. neq. ipsam ipsis particulis nec igni: sed ignem quidem generari: hanc autem corrumpi.

Prosequitur dictam viam. et duo facit: quia primo separat mixtionem ab huiusmodi transmutationibus. secun-

do ex hoc soluit obiectiones. secunda ibi. (Quoniam autem sunt hec.) Notandum autem q. mixtio non solum est alia a generatione: sed etiam ab augmento: et alteratione. ad generationem autem concurrunt materia et forma. ad augmentum vero nutrimentum et nutritum ad alterationem quidem subiectum et accidens. et quia materia non miscetur forme: nec cibum corpori: nec figura cere: mixtum nec est generatio: nec augmentum: nec alteratio. tria ergo facit: quia primo separat mixtionem a generatione. secundo ab augmento. tertio separat eam ab alteratione. secunda ibi. (Secundum autem modum.) tertia ibi. (Neq. figura.) Dicit ergo q. materiam non dicimus misceri igni: nec ignem dicimus commisceri combustibili cum exardet ipsum: ita q. combustibile: quod est quasi materia ignis: nec miscetur ipsi igni secundum se totum: nec etiam ipsi particulis ignis: sed ignem. siquidem ex tali combustionem dicimus generari hanc autem materiam: scilicet combustibile dicimus eorum. p. p. q. differt mixtio a generatione. **C** Deinde cum dicit.

Secundum autem modum eundem neq. corpori cibum.

Separat mixtionem ab augmento. dicens. q. secundum eundem modum differt mixtio ab augmento: q. cibum non dicimus commisceri corpori cibato: q. tale corpus manet: cibum autem corrumpitur. **C** Deinde cum dicit.

Neq. figurarum cere mixtam neq. figure tumorem neq. corpus et albus: neq. totaliter passiones et habitus posse esse mixta rebus. saluata enim videtur.

Separat mixtionem ab alteratione. ad alterationem enim concurrunt accidens et subiectum. ostendere ergo mixtionem ab alteratione differre est ostendere accidens et subiectum non esse miscibilia. tria autem facit. nam primo ostendit accidens non misceri subiecto. secundo ostendit q. accidens non miscetur accidenti. tertio ex his que dixerat increpat opiniones quorundam philosophantium. secunda ibi. (Sed tamen nec albus.) tertia ibi. (Sed hoc dicunt.) Dicit ergo q. non dicimus figurarum cere mixtam nec figure tumorem. id est quantitatem cere. quasi dicat. q. figura et cera non sunt miscibilia quantum ad artificialia: nec corpus et album misceri possunt: quantum ad naturalia. et totaliter: id est vniuersaliter passiones et habitus: siue sint naturales: vt albedo corpori: siue artificiales: vt figura cere non conuenit esse mixta rebus. id est substantijs suis. et est ratio: quia talia saluata esse videntur. nam passio manet passio et subiectum manet subiectum: miscibilia autem non manent actu in mixto. **C** Deinde cum dicit.

Sed tamen neq. album et disciplinam continentem misceri: neq. aliud non separabilius aliquod.

Ostendit passiones non esse miscibiles adinuicem. dicens. q. si non conuenit simul misceri disciplinam et album: nec aliquid aliud de numero non separabilium: quasi dicat. miscibilia possunt habere p. se esse: et sunt separabilia. accidentia non sunt huiusmodi: ideo misceri non possunt. **C** Deinde cum dicit.

Sed de hoc dicunt quidem non bene omnia quandoq. simul esse dicunt et mixta esse. non enim omne omni miscibile. sed oportet existere separabile vtrumque mixtorum. passionum autem nulla separabilis.

Increpat ex hoc opinionem quorundam antiquorum. dicens. q. non bene dicunt quidam omnia aliquando simul fuisse mixta. non enim omne omni est miscibile: sed oportet existere separabile vtrumque mixtorum. passionum au-

22 Aris. de ge.

DD uij

T. c. 84.
Nōnda

Nōnda

Nōdū tem nulla est separabilis. **C** Notāduz autem q̄ videtur fuisse opinio. Anaxagore omnia fuisse mixta: vt patet ex primo physicozū. **C** Deinde cum dicit.

L.c. 84 **Q**uoniam autem sunt hec quidem potētia hec autem actu entium. contingit mixta esse qualiter et non esse actu quidem ente ali quo generato ex ipsis. potentia autē adhuc vtroq; quid erant ante q̄ miscerentur et nō partita. hic autem sermo quesuit prius.

C Ex differentia mixtionis ad alia soluit obiectiones factas. nam dicte obiectiones querunt quomodo miscibilia manent et sint in mixto: h̄ autem non manet vt penitus corrupto: cum mixtio differat a generatione et corruptio: nec manent vt saluata: cum differat mixtio ab alteratione: quia non manent miscibilia saluata vt manent albedo et corpus. cū ergo queritur num est mixtio: aut nūz manent ambo miscibilia: aut neutra: aut alterum dici debet q̄ ambo manent potentia et virtute: neutrum autem manet actu et secundum esse. Duo ergo facit philosophus: quia primo offendit quomodo miscibilia manent: et quomodo non manent. secūdo quod dixerat manifestat ibi. (Videntur enim que miscerentur.) Dicit ergo q̄ entia hec quidem sunt potentia hec autē actu. mixta vt sunt in mixto conuenit qualiter esse: quia sunt potentia: conuenit autem qualiter non esse: quia non sunt actu. nam actu aliquid est generatum ex ipsis. mixtus ergo est in actu quod generatur ex miscibilibus: non autem ipsa miscibilia sūt: sed potentia: quia ad hoc vtrūq; miscibilium sunt potētia vt redeant ad naturam suam: et non sint que erant antequam miscerentur: et cum erant partita: id est diuisa et addit q̄ hic sermo quesuit prius: id est fuit primo quesitus: obiectiones enim prius facte solum hoc querebāt: scilicet nō miscibilia sunt in mixto. **C** Deinde cum dicit.

Videntur enim que miscerentur prius ex separatis puenientia et possibilia separari rursum. neq; manent igitur actu vt corpus et album neq; corrumpuntur. neq; alterum neq; ambo. saluatur enim virtus eorum: ideo hec quidem relinquuntur.

C Manifestat quod dixerat: videlicet q̄ miscibilia non manent actu: sed potentia dicens. q̄ que miscerentur ex prius separatis sunt conuenientia: et possibilia sunt separari rursum igitur miscibilia non manent actu vt corpus et album: quia tunc ex eis non fieret aliquid vnum: nec corrumpitur supple omnino: neq; alterum neq; ambo. manent enim virtute et potentia. saluatur enim virtus eorum: et q̄ de his: videlicet vtrum sit dare mixtionem sufficienter dictum est: ideo hec relinquuntur.

L.c. 85.

Continuum autem his questionē dicēdum vtrum ne mixtio ad sensum est. vt quando ita in parua diuiduntur que miscerentur et ponuntur adinuicem hoc modo vt nō manifestus sit sensui vnum quodq; tunc mixta sunt.

L.c. 87.

C Postquam philosophus venatus est vtrum sit possibile mixtio. In parte ista venatur quomodo contingat mixtionem fieri. et duo facit: quia primo ponit opinionē aliorum. secūdo opinionem propriam ibi. (Sunt vtrūq; vt diximus.) Circa primum duo facit: quia primo ponit aliorum opinionē. secūdo eas improbat ibi. Quoniam au-

tem non est.) Ad euidētiā autem dicendū notāndum omnia antiquos in hoc defecisse: quia non ponebāt mixtionem fieri per mutāam transmutatiōem: ita q̄ ex miscibilibus resultaret natura vna communis et media: sed ponebant mixtionem fieri eo q̄ minimum vnius ponebatur iuxta minimum alterius. sed minimum tripliciter sumi potest: videlicet secundum subiectum secundūz formam: et secundum quantitatem. Prima ergo pars diuiditur in tres partes: quia primo ponit opinionem ponentium mixtionem quantum ad minima secundū subiectum. secūdo quantum ad minima secundum formam. tertio quantum ad minima secundum quantitatem. secūda ibi. (Aut non sunt.) tertia ibi. (Sicut enim est cūne.) Continuetur sic. ostensum est: an sit mixtio. Sed dicendū est vltius continūam questionem his que dicta sunt. vt videlicet quomodo mixtio est: vtrum ne est mixtio ad sensum vt dicamus q̄ tūc miscibilia mixta sunt quando miscerentur in ita parua que diuiduntur et ponuntur hoc modo adinuicem vt vnum quodq; miscibilium non sit manifestum in sensu: ita q̄ sit mixtio quantum ad minima secundū sensum. **C** Deinde cum dicit.

Aut non sunt sed vt quēcūq; secus quamcūq; sit particulam mixtorum dicitur illo modo. verbi gratia ordeus mixtum frumētū quando quēcūq; secus quodcūq; ponet.

C Ponit secundam opinionem que ponebat mixtionem quantum ad minima secundum formam dicens. aut nō sunt supple mixta quantum ad minima secundum sensum. sed cum quēcūq; particula supple secundum formam sit secus quācūq; particulam mixtorum illo modo dicitur mixtio. verbi gratia. ordeum est mixtum frumētū quandoq; granum ordi ponetur secus quodcūq; granum frumenti. **C** Notādu autem q̄ vnum granum ordi vel frumenti non est minimum secundum sensum: quia possumus sentire minus vno tali grano: nec est minimum secundum quantitatem: quia quodlibet tale granum quantitate est diuisibile in semper diuisibilia si est minimum secundum formam: quia diuiso vno grano frumētū non vltius videtur ibi reperiari talia species: ideo de minimo secundum formam videtur. hanc opinionem intelligi q̄dam esse. **C** Deinde cum dicit.

Si autem est omne corpus diuisibile si est corpus corpori miscibile omni meres quācūq; vtrūq; opz partē fieri secus quamcūq;.

C Ponit tertiam opinionem que dicit: q̄ si corpus est diuisibile omne id est totaliter: et corpus est miscibile corpori omni meres: id est secundum vnam et eādem rationem in toto et in partibus: oportet quodcūq; id est partem quācūq; minimam secundum quantitatem fieri secus quācūq; partem: ita vt sit mixtio totaliter: et secundum minimam quantitatem. **C** Deinde cum dicit.

Quoniam autem non est in minima diuidi. Neq; compositio idē et mixtio sed aliud. manifestum q̄ neq; secundum parua saluata oportet que miscerentur dicere mixta esse. compositio enī erit et nō praxis neq; mixtio.

C Improbatur p̄dictas opinioes: et tria facit: q̄ primo improbat scōz. scōo improbat primā. tertio improbat tertiā. 2^a ibi. (Si autē scōm parua.) tertia ibi. (Neq; diuisibiles.) Prima in duas scōm q̄ dupliciter improbat. scōa ibi. (Neq; habebit.) Dicit ergo quoniam autem non est diuidi in minima supple scōm formam vt compositio talis sit mixtio: quia

Nōdū

Nōdū

L.c. 86.

L.

L.

neq; idem est compositio et mixtio: sed aliud quod pro quia neque que miscentur secundum parua saluata. id est secundum minima in quibus saluatur forma et species. talia enim non contingit dicere esse mixta: erit enim ibi compositio et non paria. id est operatio et transmutatio: et per consequens mixtio. est ergo vis rationis: quod quantum ad minima secundum formam non est mixtio quia: talia manent intransmutata secundum suam speciem et saluata. Deinde cum dicit.

¶ Neque habebit eandem rationem cum toto. per dicimus autem oportere si mixtum est aliquid. mixtum omnino merere esse. ut quemadmodum aqua pars aqua ita et temperata.

¶ Ponit secundam rationem. nam si sic esset mixtio: pars non haberet eandem rationem cum toto: quia non quilibet pars mixti esset mixta. dicimus tamen hoc oportere si mixtum est aliud. oportet enim mixtum esse omnino merere. id est eiusdem rationis in toto et in partibus: ut quemadmodum quilibet pars aque est aqua: ita et quilibet pars temperata. id est mixti debet esse mixta. non ergo est mixtio quantum ad minima secundum formam: quia ibi esset signare partem non mixtam. Deinde cum dicit.

¶ Si autem secundum parua compositio esset mixtio et nihil contingeret horum: sed solum quod mixta ad sensum et indez huic quidem mixtum si non videt quis acute: linceo autem non mixtum videbitur.

¶ Improbatur opinio prima ponentem mixtionem quantum ad minima secundum sensum dicens: quod si fiat mixtio. id est parua quantum ad sensum: mixtio esset idem quod compositio: et hoc posito nihil contingeret horum que requiruntur ad mixtionem: sed solum diceretur quod mixta essent ad sensum. In mixtione enim requiruntur quod quilibet pars mixti sit mixta: et quod miscibilia non maneat actu: manerent enim miscibilia: et non quilibet pars mixti mixta esset: sed si fieret mixtio ad sensum nihil horum esset: et ulterius est inconueniens hoc dicere: quod idem huic esset mixtum si non videret acute. linceo autem qui acute videt: non videbitur mixtum: quia non latebit visum eius: quod potest latere visui alterius. Deinde cum dicit.

¶ Neque diuisione ut quemcumque secus quamcumque pars impossibile enim ita diuidi. aut igitur non erit mixtio aut dicendum est hoc quomodo contingit fieri rursus.

¶ Improbatur opinio de minimo secundum quantitatem dicens: quod neque diuisione quantitativa supple contingit mixtionem fieri: ut quemcumque pars sit secus quamcumque partem: nam impossibile est ita diuidi corpus. secundum minima secundum quantitates: aut igitur non erit mixtio: aut dicendum est rursus per opinionem propriam. quomodo contingit fieri hoc. id est fieri mixtum. Deinde cum dicit.

T.c. 87

¶ Sunt utique ut diximus entium: hec quidem actiua: hec autem passiuia ab his. hec igitur conuertuntur quorum eadem natura est actiua et passiuia adinuicem. Hec autem faciunt impassibilia entia quorum non est eadem materia.

T.c. 88.

¶ Ostendit quomodo fit mixtio secundum opinionem propriam. et duo facit quia primo premitit quedam necessaria ad propositum. secundo ostendit quomodo fiat mixtio: ibi (Actiuorum autem et passiuorum.) Circa primum duo facit

secundum quod duo talia premitit. secunda ibi. (Horum quidem igitur.) Dicit ergo: quod ut prius diximus quedam entium sunt actiua et passiuia ab his id est ad se invicem. quedam non. et addit quod conuertuntur: quia quorum est eadem materia sunt actiua et passiuia adinuicem et conuerso: et que faciunt et agunt impassibilia entia. non ergo est eadem materia et conuerso. Deinde cum dicit.

¶ Horum quidem igitur non est mixtio ideoque neque medicina facit sanitatem: neque sanitas est mixta corporibus.

¶ Ponit preambulum dicens: quod horum non habentium eandem materiam non est mixtio. ideo medicina id est ars medicine non facit sanitatem supple miscendo se ei neque sanitas est mixta corporibus. **¶** Notandum autem quod ars medicine non communicat in materia cum sanitate: quia talis ars est in anima. sanitas vero in corpore. Rursum sanitas non communicat in materia cum corporibus: quia corpora habent materiam ex qua. sanitas vero et omnia accidentia non habent materiam ex qua: sed in qua. Deinde cum dicit.

Nondum

ars medicine
in communem
materiam
sanitatis non
comunicat
in corpore

¶ Actiuorum autem et passiuorum quecumque sunt facile diuisibilia multa quidem paucis et magna paruis composita non faciunt mixtionem: sed augmentationem dominantis: transmutatur enim alterum in dominans: ideo gutta vini mille millis amphoris aque non miscetur. soluitur enim species et transmutatur in omnem aquam.

T.c. 88.

¶ Postquam ostendit quod communicantia in materia sunt adinuicem impassibilia et miscibilia. non communicantia vero nec agunt passia: nec miscentur adinuicem. In parte ista et his preambulis ostendit quomodo fiat mixtio. et duo facit: quia primo ostendit quomodo non contingit fieri mixtionem. secundo vero quomodo contingit eam fieri. secunda ibi. (Quando autem potentius.) Dicit ergo quod quemcumque de numero actiuorum et passiuorum adinuicem communicantia in materia sunt facile diuisibilia si in talibus multa misceantur paucis et magna paruis: si composita non faciunt mixtionem: sed augmentationem dominantis: vincunt enim magna et non miscentur cum paruis: sed augmentantur ex eis: transmutatur enim alterum: id est paruum in dominans: id est in magnum et multum: ideo si gutta vini ponatur in mille millis amphoris aque non miscetur: id est non est ibi mixtio. soluitur enim species vini et transmutatur. id est conuertitur in omnes: id est in totam aquam. Deinde cum dicit.

T.c. 89.

¶ Quando autem potentius adequantur equaliter tunc transmutatur utrumque in dominans ex sui ipsius natura: non generatur enim alterum sed medium commune.

T.c. 89.

¶ Ostendit quomodo fit mixtio dicens: quod quando miscibilia adequantur equaliter. id est aliquo modo potentius: tunc utrumque ex natura sui ipsius transmutatur in dominans. id est transmutatur in naturam mediam que dominatur in mixtione: ideo addit quod non generatur ibi alterum miscibilium: ita quod unus totaliter dominetur et conuertat alterum ad naturam suam: sed generatur ibi medium commune. id est aliqua natura media in qua non actu et secundum esse: sed potentia et virtute referuatur utrumque miscibilium. Cum ergo queritur quomodo fit mixtio debet dici quod fit miscibilium comu-

in mixtione
medium commune

nicantium in materia: et actiuus et passiuus adinuicem ad-
quatus aliquo modo in potentia et virtute.

Anifestus igitur quoniam hec sunt
miscibilia quocumque contrarietate
habent facientium: hec sunt enim
adinuicem passiva.

I. c. 90.

Postquam philosophus ostendit quomodo contingit mixtio-
nem fieri. In parte ista soluit alia quesita quorum veritas de-
pendet ex declaratione horum. et tria facit scilicet quod tria sunt
alia quesita. Nam primo ostendit que sunt miscibilia. Se-
cundo declarat quibus et qualibus entibus existit mixtio:
siue qualia sunt miscibilia. Tercio manifestat quid est mix-
tio. secunda ibi. (Et parua autem parua.) tertia ibi. (Mi-
xtio autem miscibilium.) Ostendit ergo primo que sunt
miscibilia dicens: manifestum esse quod miscibilia sunt que
cumque de numero facientium. id est agentium. habent con-
trarietatem: et est ratio: quia talia sunt passiva adinuicem.
Deinde cum dicit.

Et parua autem paruis posita secus magis:
facilius enim inuicem transseunt: multum autem
a multo tardius hoc operatur: ideo et bene
determinabilia diuisibilia et passiuorum misce-
bilia diuiduntur enim hec in parua facilius: hoc
enim est bene determinabile esse: verbigratia:
humida miscibilia maxime corporum: bene deter-
minabile enim maxime humidum diuisibi-
lius: si non viscosus sit. etenim utique amplio-
rem et maiorem solus tumorem faciunt.

Ostendit qualia sunt bene miscibilia. Siue quibus et qua-
libus entibus existat mixtio. et duo facit: quod primo ostendit
qualia sunt bene miscibilia. Secundo declarat qualia non
sunt bene miscibilia: ibi. (Quando autem alterum so-
lus.) Dicit ergo quod parua posita secus paruis magis sunt
miscibilia: et est ratio: quia facilius inuicem transseunt id est
facilius se transmutant: sed multum a multo tardius hoc
operatur. id est tardius transmutatur. Ideo bene determinabi-
lia: id est humida que bene terminantur termino alieno: quod
alia sunt de numero diuisibilium et passiuorum. Ideo sunt
bene miscibilia: et est ratio: quod hec facilius diuiduntur in par-
ua. Nam hoc est esse bene determinabile termino alieno quod
est in parua diuisibile: tale est bene miscibile et exponit se
dicens. ver. g. humida de numero corporum sunt maxime
miscibilia. Nam humidum est maxime determinabile: et
maxime de numero miscibilium. Ita tamen quod si tale hu-
midum non sit viscosus. Vinctuosa enim non bene miscen-
tur humidis: unde oleum non bene miscetur aque: sed sup-
ernatatur. et oleum cum aqua non facit mixturem: sed solum
facit ampliozem et maiorem tumorem. id est ampliozem et ma-
iorem quantitatem: quia plus occupat de loco humidus et vn-
ctuosus quam humidus solum: et maiorem obtinet locum: oleum
et aqua simul quam aqua sola. **N**otandum autem quod oleum et
alia vinctuosa non bene miscentur aque et alijs corporibus
humidis triplici ratione. prima est: quod in vinctuosis supra
bundat humiditas aerea. Ideo talia supernatant aquis si-
cut et aer aqua excelsit. Secunda. quod huiusmodi vinctuosa sunt
valde viscosa. Ideo non sunt bene diuisibilia: quod partes eo-
rum nimis conglutinantur adinuicem: et per consequens non
sunt bene miscibilia. Tercia: quia in huiusmodi vinctuosis
videntur esse ampliori. immo propter magnitudinem po-
rum dicunt quidam se expertos esse quod si ponatur digi-
tus in oleo bullienti: cito extrahatur: inde lesuram non
patitur. Cum ergo in magnis poris sit receptio multi aeris

Non dñ

quia aer naturaliter supernatatur aque: oleum super aquam
natatur. videmus autem quod de plumbo potest vas confici quod
propter inclusionem aeris supernatatur aqua. credo tamen
quod lixiuum oleo miscibile esset: quia propter sui siccitatem
evaporare faceret partes aereas propter quod oleum cum
lixiuo mixturem faceret: licet aque simplici oleum misce-
ri non possit. Deinde cum dicit.

Quando autem alterum solum passiuum erit.
aut vehementer hoc: aut valde parum: aut
nihil. amplius mixtum ex ambobus: aut parum
quod contingit circa stagnum et es.

Ostendit que non sunt bene miscibilia: et duo facit: quia
primo facit quod dictum est. secundo epilogat circa deter-
minata: ibi. (Manifestum igitur ex his.) Circa primum
tria facit: quia primo proponit que non sunt bene miscibi-
lia. secundo quod dixerat manifestat per quoddam simile.
tercio utrum inter talia referretur aliqualis mixtio. secun-
da ibi. (Quedam enim balbutiuntur.) tertia ibi. (Viden-
tur qualiter enim.) Dicit ergo. quod si alterum miscibilium
erit solum passiuum: aut erit vehementer passiuum: hoc autem
id est aliud miscibile est valde parum passibile: tunc et am-
bus talibus aut nihil amplius. id est nihil plus erit mixtum:
aut parum inter ea erit de mixture: quod contingit esse sta-
gnum et es. Stagnum enim est valde passiuum: es autem est
modicum passibile: ideo talia non sunt bene miscibilia.
Deinde cum dicit.

Quedam enim balbutiuntur adinuicem et
epanfoterizantur.

Manifestat quod dixerat per simile ut sicut quedam vo-
cabula ab aliquibus balbutiuntur adinuicem: ita quod bal-
butientes vna littera bene proferunt: aliam litteram non
bene proferunt: sed solus finis quendam modum sonant eam
et epanfoterizant. id est anticipant: vel sunt anticipantia: ut habet
alia littera. balbutientes enim anticipant litteras: quod ante-
quam bene proferant primas: accipiunt secundam. Est ergo
intentio philosophi: quod sicut coniunguntur littere in ore balbutien-
tis: quod vna bene sonatur. alia autem quasi evanescit: sic con-
iunguntur stagnum et es: quod stagnum quasi evanescit es autem
manet. et quod dictum est de stagno et ere: intelligendum
est de quibuslibet miscibilibus. quorum vnus est multum passi-
uum. aliud autem parum. Deinde cum dicit.

Videntur enim qualiter et mixta remissae:
enim alterum quidem susceptibile: alterum au-
tem species quod in ipsis contingit: stagnum enim
ut passio aliqua eris: sine materia eris: fere
evanescit mixtum omne colorans. solum idem
autem hoc contingit et in alijs.

Ostendit utrum inter talia sit aliqua mixtio dicens: quod vi-
dentur qualiter. id est aliquo modo mixta supple esse talia. sed re-
missae: quia alterum in talibus est quasi susceptibile et subie-
ctum. alterum autem est species et passio: quod contingit in
ipsis metallis preassignatis. Stagnus enim mixtus erit effici-
tur quasi ens aliqua passio eris: et efficitur quasi sine ma-
teria: quia modicum remanet ibi de substantia stagni. mix-
tum autem stagnum erit pene evanescit totum. id est totus sta-
gnus. solus autem videtur esse colorans es: et dicit pene: quod
non evanescit tota substantia stagni nec evaporat penitus
materia eius: sed ex quo remanet colorans es inter poros
eris aliquid remanet de substantia stagni. hoc autem idem
quod dictum est in stagno et ere contingit et in alijs si se ha-
beant: sicut stagnum et es: quod vnus sit multum passiuus. aliud
autem parum. Deinde cum dicit.

Manifestū igitur ex his que dicta sunt quod est mixtio: et quod est mixtio: et quare est: et que sunt miscibilia entium: quoniam sunt quedam qualia passiva adiuncta et bene determinabilia et bene diuisibilia: hec enim neque corrupta esse necessarium quādo mixta: neque adhuc simpliciter eadez esse que prius: neque cōpositionez esse mixtionē eorum neque ad sensum: sed est miscibile quodcūque bene determinabile ens passivum fuerit et actiuus: et tali miscibile est: ad omni meron enim miscibile.

Epilogat circa determinata dicens: manifestus esse ex his que dicta sunt: quod est mixtio: et quod est mixtio: et quare. i. quo modo est mixtio: et que de numero entium sunt miscibilia: quoniam sunt ea que sunt quedam qualia. i. cōtraria passibilia adiuncta et bene determinabilia sicut sunt humida et bene diuisibilia sicut sunt non vinctiosa nec viscosa: et manifestum est necessarium: quod si. i. miscibilia quādo sunt mixta nec esse corrupta simpliciter: neque ad hec simpliciter esse eadez eadem dico quod prius: quod non manent in actu secundum esse: etiam manifestum est mixtionem non esse cōpositionem: neque esse ad sensum tantum: sed ut dictum est miscibile est quodcūque bene determinabile: quod est simul passivum et actiuus: et dictum est non quodlibet esse miscibile cuiuslibet: sed esse miscibile tali quod est ei aliquo modo equatum in potentia et virtute et habitus est quod miscibile et quod ipsum mixtum est omni meron. i. est eiusdem rationis in toto et in partibus: et quodlibet pars mixti est mixta. **U**ltimo cum dicit.

Mixtio autem est miscibilium alteratorum unio.

Ex predictis determinat hanc quoniam quid est mixtio que in enumerando quesita fuit primo proposita: et ait quod mixtio est unio miscibilium alteratorum. **A**d cuius evidentiam notandum quod sicut manent miscibilia in mixto sic videntur in eorum non autem formaliter et in actu manent secundum substantias: sed manent secundum virtutem: saluatur. n. virtus eorum quod manent secundum qualitates actiuas et passivas: mixtum enim potest esse actu frigidum vel actu calidum: nunquam tamen est actu ignis vel actu aqua: formaliter ergo et in actu qualitates prime referuntur aliquo modo in mixto: sed formaliter et in actu forme substantiales elementorum in mixto referuntur non possunt: quod tunc mixtum non esset essentialiter aliud quod unus: et quolibet pars mixti non esset mixta: utriusque tales forme aliquo modo referuntur in mixto dicitur in declarationibus: et etiam hoc tangit in 2º libro in illo capº. De elementis autem ex quibus corpora constituta sunt. Nulli enim dubium esse debet quod magis formaliter et in actu sunt qualitates prime in mixto quod forme elementorum: imo dicere possumus quod omnes qualitates prime referuntur in quolibet mixto: nam mixtum quod nec habet humiditatem nec siccitatem secundum excellentiam et in summo: sed habet tales qualitates fractas et remissas aliquid participat de humido et sicco: sic etiam quod nec habet frigiditatem nec caliditatem: sed excellentiam aliquid participat de calido et frigido: si ergo miscibilia non manent secundum substantias: quia generatio et corruptio respiciunt ipsam substantiam: mixtio non est proprie unio miscibilium generatorum nec corruptorum: imo dicere mixtionem esse unionem miscibilium corruptorum est dicere oppositum in adiecto. corrupta enim sunt quod huiusmodi non manent: cuius igitur mixtio non sit unio miscibilium nisi ut manent et ut sunt in mixto cum non sint in eo nec manent ut sunt corrupta: non est bene dictum: quod mixtio sit miscibilium corruptorum unio. quod autem non sit mixtio unio miscibilium generatorum de leui

propter quod ex mixtione non generantur miscibilia: sed generantur aliquid quod cōtinet ipsam mixturam. bona est ergo sententia philosophi quod mixtio est miscibilium alteratorum unio. nam cuius alteratio respiciat virtutes et qualitates actiuas et passivas: quia secundum talia ununtur et manent miscibilia in mixto. ideo per hoc mixtio est unio miscibilium alteratorum. dicitur autem unio miscibilium alteratorum: non tamen saluatur miscibilia in mixto per virtutes excellentes et in summo: sed remisse et alterate: ideo est miscibilium alteratorum unio. In hac autem declaratione si est aliquid premissum forte suo loco alibi supplebitur. **E**t in hoc terminatur summa primi libri de generatione. Ideo cōsequenter secundum Aggrediamur.

Mixtio quidem igitur: et tactus et de facere et pati dictum est quod existat transmutantibus per naturam. Amplius autem de generatione et corruptione aliqua: et simpliciter: et quod est: et propter quam causam. Similiter autem et de alteratione dictum est quid est alterari: et quid habet differentiam eorum. Reliquum autem considerare circa vocata elementa corporum.

Postquam philosophus determinauit in primo libro de generatione et corruptione. In hoc secundo ut dicebat determinat de natura generationis et corruptionis. Generatio autem et corruptio naturaliter inest rebus per naturam elementarem: quicquid enim est naturaliter generabile et corruptibile vel est elementum vel elementatum. Nam qualitates prime actiuas et passivas sine quibus non fit transmutatio ad formam per se: primo insunt eis. Cum ergo philosophus in hoc 2º libro determinet de generatione elementorum et alteratione in quodam virtute: et ut erigit libri maiorem. quod talia sunt naturaliter generabilia et corruptibilia: determinat hic de natura generationis et corruptionis: quod determinat de corporibus naturaliter generationis et corruptionis. Possumus ergo sic cōtinuare hunc librum ad precedentem: quod in primo libro determinauit philosophus de generatione et corruptione: et de aliis motibus simplicibus: et de mixtione et tactu: et actione et passione: que deseruiunt generationi et corruptioni: et corporibus generatis. In parte ista determinat de ipsis corporibus naturaliter generatis et corruptis. Circa quod tria facit: quod primo cōtinuat dicta didice. secundo assignat rationem eius quod dixerat. tertio exegit de intentione. 2º ibi. (Sic quidem et corruptio.) 3º ibi. (Hoc autem subiectas materias.) Dicit ergo quod de mixtione et tactu. et de facere et pati dictum est quod existant in transmutationibus secundum naturam: et hoc quodammodo ad ea que deseruiunt tam generationi quam corporibus generatis. Amplius autem deinde est de generatione et corruptione. putat habere esse simpliciter: et prout est aliqua et secundum quid: et dictum est propter quod eam generatio et corruptio sunt in rebus: si scilicet dictum est de alteratione: et etiam supple de augmento: et dictum est etiam quid est alterari: et quid dicitur habere eorum. i. dictum est que est differentia inter ea. Dictum est enim quod alterationis et augmentum et alia huiusmodi differunt: et tractata sunt in primo libro. In hoc ergo secundo est reliquum considerare circa illa que sunt vocata elementa de numero corporum. **N**otandum autem dicta in primo libro reduci ad tria. scilicet generationem et corruptionem et ad simplices motus: ut ad alterationem et augmentationem: et ad ea que seruiunt huiusmodi transmutationibus. videlicet mixtioni et tactui: et facere et pati. **D**einde cum dicit.

Generatio quidem et corruptio omnibus natura subsistentibus substantijs est non sine sensibilibus corporibus.

Assignat causas dicti dicens: quod generatio et corruptio omnibus

p. 90.

L. c. p.

L. c. 2

Nōndū

Nōndū

L. c. 46

existentibus subiectis. i. oibus gñalibus: vt est nā siue sensibi-
libus corporibus siue elementis. cum ergo per naturā ele-
menti insit naturaliter generatio 7 corruptio rebus: qz in
hoc secūdo lib. intēdimus de natura generatorū 7 corru-
ptorum: dig^m est vt cōsideremus de generatione eorū que
vocaluntur elementa. C Deinde cum dicit.

L.c. 2. **C** Hōz autē subiectā materiāz hī quidez esse
inquiunt vnā: vtputa aerem ponentes: aut
ignēz. aut aliquod mediū horū aliquod 7
corpus ens separabile: hī autē plura per nu-
merūz vno. Hi quidez ignēz 7 terrā. Hi at
7 hec 7 aerēz tertium: hī autēz 7 hec 7 aquāz
quartūz vt Empedocles: ex quibus cōgre-
gatis 7 segregatis 7 alteratis ait contingere
generationem 7 corruptionem rebus.

L.c. 48
Nōndū

L.c. 16.
L.c. 24.

L.c. 6.
L.c. 6.

L.c. 4.
L.c. 3.

L.c. 3. **C** Hī quidem igitur prima principia 7 ele-
menta: bene hīz dicere: qz sit confessum ex q-
bus transmutatis aut fm cōgregationē aut
segregationē vel fm aliaz transmutationēz
contingit generationem esse 7 corruptionē.

C Requiritur de dictis opinionib^z: 7 duo facit: qz p̄ requiritur
de ponētib^z plura mālīa p̄n^z. scō de ponētib^z vnum 7
maxime de ponētib^z illud esse mediū aliq^d 7 separabi-
le ibi. (S3 facientes vnā mām.) Requiritur ergo p̄ de ponē-
tib^z plura materialia principia cōmēdando eos quantūz
ad aliqua: dicens qz ponētes plura p̄ncipia materialia: 7
dicentes ea esse ēla: bene hīc dicere qz sit confessum. i. id qd
cōsistēt est bñ dictū. Cōsistebant. ii. qz ex hīcōi ēla trāsmu-
tatio fm cōgregationē 7 segregationē: qz fm alia trāsmu-

tationem contingebat generationē esse: vel hīcōi p̄bi dice-
bant confessa: qz saluabant generationē 7 corruptionem q
ad sensum confessa sunt. C Notandum autē hos phylo-
sophos male dixisse ponendo prima principia materialia
esse elementa: sed ex quo ponebant esse plura bene dixerūt:
qz ex transmutatione eorū saluabant generationem 7 cor-
ruptionē in rebus. hos autē p̄hos hic non increpat: quia p
ea que dicta sunt in p̄ lib. 7 dicuntur in hoc secūdo satis ap-
paret: qz opz esse vnā materiam oīum habentium trans-
mutationem ad seinuicem. C Deinde cum dicit.

C Sed faciētes vnā materiāz extra predicta
hanc autē separabilē 7 corpoream peccant:
ipossibile. n. sine p̄trarietate esse corpus hoc
sensibile: aut enim leue: aut graue: aut calidū
aut frigidum necesse esse infinitū hoc quod
quidam dicunt esse principium.

C Requiritur de faciētib^z vnā mām 7 maxime de ponē-
tib^z eam separabilem increpando eos dicens. qz faciētes
vnā materiam extra predicta elementa: qz non ponebāt
eam esse aliquod elementorum: cum poneretur hanc ma-
teriam corporeā 7 separabilē a p̄trietate peccabant: qz im-
possibile est corpus aliquod sensibile ēē sine p̄trietate: quia
aut leue aut graue: aut calidūz aut frigidū: necesse est ergo
qz infinitū. i. hoc male elementum: qd dicitur primum esse
supple cum p̄trietate: 7 non esse separatū a p̄trietate: quia
tandū aut qz inter ceteros antiquos p̄hos isti magis acces-
serunt ad nām materie. In fundamento enī nature nihil ē
distinctum: qz materia nō est de se in actu aliquod p̄trietatē
sed est in potētia ad vtrūqz. Ergo eo ipso qz elementa in-
sunt qualitates cōtrarie: 7 hī non posuerūt mām esse aliq^d
elementorum: sed posuerunt eam esse aliquod mediū inter
ea: vt separent ipsam a p̄trietate: multum appropinquabāt
ad naturam materie: deficiebant tñ in duobus. Primo qz
materia q̄tum est de se non est aliquid in actu. quātūcūqz
ergo dicerent mām esse mediū inter elementa: ex quo di-
cebant eam esse corpus dicebāt ipsam esse aliquid in actu.
Scō deficiebant: qz lz mām se non sit aliqd in actu. tñ
fm esse qd hīz in rerū natura loquēdo de mām hōz trāsmu-
tabiliū nūqz est separabile a p̄trietate. peccabant ergo isti:
tum qz ponebant materiā esse corpus: tum qz dicebant esse
actu separabilez a cōtrarietate. C Notādū qz hīc p̄aliter
increpat hos p̄hos ne aliqui crederent eorū opinionem esse
veram: eo qz multum accedebant ad naturam materie.

C Notandum etiāz hos posuisse materiale principium in
finitum. i. indeterminatūz: qz ex quo ponebāt ipsūz separa-
tum a p̄trietate non dabant sibi spālem formāz per quā de-
terminaretur. 7 in hoc male faciebant. Nam licet materia
de se sit quid indeterminatum: tamē vt habet esse: vt exi-
sit in rerum natura semper determinatur per aliquāz for-
mam. C Deinde cum dicit.

C At autē in timeo scriptum est nullā habet
determinationēz: non. n. dixit manifeste pan-
dechēz si separatur ab elementis.

C Spāliter descendit ad opinionē Platonis: 7 tria facit f3
qz tripliciter increpat ipsū in opintione sua. secunda ibi.
(Necqz vitur.) 3° ibi. (Sed elementis entibus.) Increpat
autem ipsū primo de insufficientia: qz indeterminatē lo-
cutus est: dicens illud quod scriptum est a Platone in ty-
meo: nullam hīz determinationē. i. est insufficientē: 7 ima-
nifeste dictū: qz non dixit manifeste quō pandechēz. i. quō
materia que est receptiua: eorū oīūz separaf ab ēlis: 7 quō
est in potentia ad ea. non. n. declarantur que sunt declarā-
da de materia. C Deinde cum dicit.

Nōndū

Nōndū

Nōndū

Nōndū

L.c. 4.

L.c. 5

Neq; vtitur nihil dicēs esse subiectū aliqđ vocatis elementis pri^o: vt aurū operibus aureis: certe 7 hoc nō bene dicif hoc modo dictū. Sed quorū quidez est alteratio ita: quoz autē est generatio 7 corruptio impossibile illud enunciari ex quo generatum est.

Incipiat Platonē: qz non fuit vñs mā vt debuit. posuit enim vel oportebat eum ponere fm dicta sua mām fm se esse aliqd in actu: ergo duo facit. qz primo facit qđ dictū ē. 2° manifestat qđ dixerat: ibi. (Sed tñ inqt.) Dicit ergo qz neq; vñs nihil. i. nullo vñs supple materia vt dicit. n. mām ita prius preexistere 7 esse tanq; subm aliqđ vocatis elis: vt aurū subiectis opibus aureis: sed certe 7 hoc qđ hoc mō dictū est nō bene dicit: fm ea quoz est alteratio ita se hēat: sed de his quoz est gñatio 7 corruptio. Imposse est illud enunciari. vñs qz subm de quo gñatur est sit aliqd i actu 7 se habeat sicut aurū ad opera aurea. **D**einde cū dicit.

Tamen inquit longe verius est esse aurum dicere vnūquodq; esse.

Manifestat qđ dixerat dicēs: qz vnūquodq; artificialium longe. i. multo verius est dicere esse aurū qđ esse qđ artificialem: hoc pfo inqt. i. cōcedit 7 cōstet. de artificialibus. n. verius. i. subalijs predicat mā qđ aliud: qz tota suba artificialiū est mā: 7 oēs forme hoz sunt accitiae: si ergo hoc pfo inquit 7 pñt: opz fm totā subam eloz esse materiā: 7 formas eloz esse accitiae ad quas se hz mā sicut aurū ad opera aurea. generatio ergo 7 alteratio 7 mā fm se erit aliquid in actu: 7 erit tota substantia rerum nālium: quod est mō ueniens. **D**einde cum dicit.

Sed elemētis entib⁹ solidis vsq; ad plantiam facit dissolutionē: impossibile autē matrem 7 materias primā planam esse.

Incipiat tertio Platonē. qz videbat velle qz materia ēt ipsa superficies: dicēs qz elis entibus solidis pfo facit dissolutionē. i. dissoluta est vsq; ad plantiā. ergo plantiā est idē qz materia: cum ad eam sit vltima resolutio corporū: sed impossibile est materiam primā quā dicimus matrē 7 nutriticem receptaculū formarum esse planam. i. esse idē qđ superficies. **D**einde cum dicit.

Nos autē dicimus esse aliquā materiā vnā corporum sensibilium: sed hanc non separabilem: sed semper cum contrarietate ex qua generantur vocata elementa.

Determinat de māli principio fm opinionem ppriaz: dicens: qz nos dicimus esse vnā aliquā mām sensibilium corporū cōtra eos qz ponebant plura mālia pñ^o: 7 hanc māz dicimus nō sepābile a pñs: sed semp esse cū pñtate ex qua generantur vocata elis: 7 hoc cōtra eos qui lz ponerent vnū māle principii: ponebant tñ ipsū sepātū a pñs. **N**otā dūm autē qz elis vt pbat i. 5. metha. per se 7 pmo dñ d mā pma: qz elis est illud ex quo cōponit res pñ^o est in eo 7 non diuidit fm formā: vt in eodē. 4. dñ que pprie non competunt nisi mām pme. 3° pñs ignē aquā aerem 7 terram dicit esse vocata elis: qz eis non competit nomen elis pprie 7 per oēm modū: qz quō verum sit infra patebit: sed tñ cōi apellatōne dicuntur 7 vocantur elementa.

Determinatur est autē de his certis 7 in alijs: sed quoniam tamē huiusmodi 7 hoc modo sunt prima corpora determinādum 7 de his.

Postq; pñs determinauit de principio māli eloz. In ista pte determinat de principijs formalib⁹: 7 duo facit: qz pmo cōtinuat se ad dicēda. 2° exeq; de intētib⁹. (Principium 7 pñmū.) Dicit ergo qz de his. i. de elis: 7 de granibus 7 leuib⁹ determinatū est certius in alijs. i. in libro celi 7 mudi sed cum prima corpa. i. elis sunt hoc mō. i. ex mā vt ē suba pñtati determinādum est: 7 de his in hoc libro. supple: qz hoc in li. celi 7 mundi nō est cōplete traditum. **N**otā dūm autē qz dicit certius est determinādum de elis in lib. celi 7 mundi qđ hic: qz in mā nāli qđto demonstrationes sunt magis cōtes 7 vñs: tātō sunt nobis magis certe. Iuxta illō pñmū phycozū. Sūt nobis manifestā cōfusa magis: 7 quia in li. celi 7 mundi vñs tractat de corpe mobili qđ i hoc li. vt. cōsum fuit: nō illas demonstrationes appellat certiores. **N**otandū etiā qz elis absoluto noie appellantur corpora pñ^o: cū tñ simplr 7 absolute corpa celestia sunt prima corpora: qz sermones sunt inquirendi fm mām: cū in hoc libro non intēdat de corpe mobili simplr: sed de corpe mobili ad formā: qz elis sunt pñ^o corpa respectu corpez trāmutabilium ad formā. 3° fm exigentiam mām huius libri pñt dicit absolute pñ^o: nō obstante qz sup celestia corpa sunt pñ^o ra. **N**otandū etiā nō esse incōueniens in diuersis libris determinare de elis. dūm tñ nō dicit minf de eis in libro illis sub eadē rōne. Nam nō solū diuersi libri. sed etiam diuersē scie non pñt determinare de eadē: nisi sub alia 7 alia ratione: vt probat Cōmentator in. 12. metha. 3° lz de corporibus pñmū: 7 de elis sit determinatū in li. celi 7 mundi: pñt 7 de elis determinari hz: hoc qz nō eodē mō determinatur hic quo ibi: hic. n. p se intēdit de elis: vt cōstāt ex mā suba pñtati: fm quā subiectionem sunt trāmutata ad formas: fm hunc autē modū non principaliter determinat de eis in li. de celo 7 mundo: qz 7 sub aliqđ de gñatione eloz dicit: tñ ibi non pñcipalr intēdit de motu ad formā: sed ad vbi. Quo viso appet qre introducta sit illa pñcula textus quam nūc sententiamus: qz ideo introducta est vt ostendatur: qz aliter intēditur hic tractare d elemētis: asr in li. celi 7 mundi. **D**einde cum dicit.

Pincipiū quidē 7 pñmū existimantes esse materiam inseparabilem quidem: subiectaz autē cōtrarijs: neq; enim calidū materia ē frigidū: neq; hoc calidū: lz subiectū amboz.

Exequit de intētib⁹: 7 duo facit: qz pño exeq; de principijs formalib⁹ eloz in vñ. 2° in spāli. 2° ibi. (Et ē non minus.) Principia autē formalia eloz fm q sunt trāmutata sunt qualitates sensibiles 7 pñtates ipse. tria ergo facit: qz pmo ostendit qz opz dare mām vnāz subiectaz qualitatibus sensibilib⁹ 7 pñtates que sunt pñ^o trāsmutationū. scđdo dat ordinē hoz principioz adinuicē. 3° ex his q dixerat reprehendit empedoclē 7 alios pños sequētes ipsum: scđda ibi. (Quapp gđē pñmū.) 3° ibi. (Dec gđē. n. trāsmutant.) Dicit ergo. qz mām inseparabilem quidem a pñtate 7 subiectaz pñs debere existimare esse id quod est pñmū 7 principium supple elemētoz vt sunt trāsmutata. Qđ autē oportet dare mām subiectaz vtriq; cōtrarioz: pñs: qz calidū nō est mā frigidū: nec hoc. i. frigidū est materia calidū. Sed aliquod subm amboz: quod aliqñ est sub forma vnus: aliquādo sub forma alterius. **D**einde cum dicit.

Quapropter quidē pñmū potētia corpus sensibile principium. scđdo autēz prime cōtrarietates: dico autē. h. g. caliditas 7 frigiditas: tertio autē ignis 7 aqua 7 talia.

Quia dixit mām subam pñtatis esse pñ^o 7 pñ^o respectu eloz trāmutabilium: ostendit quō hec principia habent

Nōndū

Nōndū

Nōndū

T. cō. 5.
7. m. 9.
2. pñ. 22.

Et determinatur est autē de his certis 7 in alijs: sed quoniam tamē huiusmodi 7 hoc modo sunt prima corpora determinādum 7 de his.

indā

idū

dū

tū

4-

5-

Nōndū

quodlibet
p'mo dicitur
gen. et cor.
de elementis
et gen. et cor.

2°

3°

Nōndū

I. c. 33.

Nōndū

ordine adinuicē. Nam p'mo transmutatio est mā que est po' corpus sensibile: vel est h' p'ncipiū ipsum corpus sensibile: qd est po' ad p'ietates. et etiā p'ncipiū transmutationis sunt ipse p'ietates vt calidū et frigidū: et ipsa ēa: vt ignis et aqua et talia: s'z hec p'ncipia h'nt ordine adinuicē: q' p'mū tale p'm est corpus sensibile potētia. secūdo sunt p'ietates. tertio sunt ēa: vt ignis et aqua. Ad euidentia aut dicto rū notandū q' aliquid: vt dicebat superius: non est de rōne rei vno mō: qd est de rōne rei alio mō. id qualitates iste sensibiles et p'ietates: s'z nō sunt p'm ēoz: vt sunt saba: et vt cōsiderant fm se. sunt tñ de rōne ipsoz vt h'nt esse nāle: et vt sunt actiua et passiua: et vt considerantur a p'ico. Sunt. n. p'mo modo de rōne eoz vt h'nt esse nāle: nam vt ēa sunt actu in rez nā: nūq' sepantur penitus a qualitatibus p'mis imo si expolaret penitus nā alicuius ēi a qualitatibus p'mis. non vltius saluaret nā illa: vt si natura ignis expolaretur a calido et a sicco nō vltius remaneret ignis q' non esset nisi caliditas et siccitas aliquo modo ēē de rōne ignis vt est in effectu: et vt h'z esse nāle. Secūdo tales qualitates p'ie sunt de rōne eoz vt sunt actiua et passiua et vt transmutant se adinuicē: q' nō sunt talia: nisi vt sunt cōiuncta qualitatibus: siue vt sunt qualia: et sic qualitates esse de rōne eoz vt sunt actiua et passiua. Tercio tales qualitates sensibiles sunt de rōne eoz: vt cōsiderantur a p'ico. p'ico. n. nō abstrahit a mā sensibili: q' res non sunt sensibiles si accipiantur fm suā simplicem rationē quidditatis. sed vt sunt cōiuncta qualitatibus sensibilibus: ideo de cōsideratione p'ici sunt qualia et sensibilia fm q' h'mōi: et q' opz qualitates sensibiles esse de rōne eoz vt sunt actiua et passiua. ideo caliditas et frigiditas: et tales qualitates sensibiles possunt esse de rōne eoz: vt cōsiderantur a p'ico. Notandū etiā cōsiderationē physicā habere gradus fm abstractionē: ita q' vnum et idē pōt cōsiderari a p'ico sub esse magis abstracto et minus abstracto. Scientia enim nālis et est scia et est naturalis. rōne qua est scia fm abstractionē h'z statum in infimo. ratione qua nālis h'z statum in supremo. nāz cum scientia non sit p'iculariū: q' p'iculariū non est scia neq' diffinitio vt dicit. 7. mēba. quare scia nālis eo q' scia est: h'z statum in infimo: et non pōt descendere vltra spēm spālissimā. Sed q' nālis est q' nō abstrahit a mā sensibili habet statum in supremo: et nō pōt ascendere vltra corpus sensibile. vnde et si de alijs cōsiderat hoc est vt cōparat ad talia corpora. Naturalis ergo p' cōsiderat de corpore sensibili. postea cōsiderat de tali corpore sensibili: vt de corpore h'nt p'ietates. Ultimo cōsiderat de corpore sensibili qd est speciei spālissimē: vt de igne et terra. Notandū etiā q' sicut tota sciētia h'z suos terminos et suū statū: ita quilibet liber p'tialis suos terminos et suū statū h'z. Nam sicut tota sciētia nālis p' se et fm q' h'z nō transcendit sensibile simplr siue corpus transmutabile absolute. Ita liber iste de g'ratione qui est liber partialis p' habita: h'z suos terminos: qui termini sunt magis p'tracti. Nam non soluz cōsideratio debita huic libro nō transcendit corpus transmutabile simplr. sed etiam non transcendit corpus transmutabile ad formā. 3o p'mū fm cōsiderationē huius libri nō est corpus sensibile absolute: s'z ē corp' sensibile potētia ad p'ietates. Erat ergo hic ordo: q' p'mo fm cōsiderationē debita huic libro cōsiderabitur corp' sensibile: qd est potētia ad p'ietates. Nāz sicut genus est in potētia ad p'ias d'ias: et pōt cōsiderari genus nō cōsideratio d'ias d'ias: ita nō abstrahēdo a mā sensibili potest cōsiderari corpus sensibile: qd est in potētia ad cōtrarietates sensibiles: non cōsideratio h'mōi q'litatibus d'ias: q' sunt q'li d'ie d'ie corporis. Primum ergo vt pertinet ad hāc mām erit cōsiderare corpus sensibile potētia ad tales p'ietates et erit cōsiderare corpus sensibile vt informatur differē

tās d'ias. 3o erit cōsiderare corpus sensibile nō soluz vt est in potētia ad qualitates d'ias: vel etiā vt informatur qualitatibus d'ias quocūq' mō: sed vt perficitur talibus qualitatibus d'ias ad quas sequitur esse ignē vel aquā vel aliud aliud spāle elm. Notandū aut q' si cōsiderant p'edicta textus Ari. dupl'r pōt exponi. p'mo vt designet ordo cōsiderationum: nam fm cōsiderationē physicā: vt osium est: p'mū est corpus sensibile potētia ad p'ietates. 2o ē corp' sensibile informatū d'ias d'ias. 3o est corpus sensibile informatū talibus d'ias vt ignis vel aqua. Secūdo pōt exponi q'itum ad ordinē p'ncipioz ad p'ncipiatū et cōponētū ad cōpositū. Nam sicut dictū est caliditas et frigiditas et tales qualitates p'ie: licet non sint de rōne eoz: vt considerantur fm suā quidditatē absolute: sunt tñ de rōne eoz vt habent esse naturale: vt sunt actiua et passiua: et vt considerantur a p'ico: et vt tales qualitates sunt de rōne eoz et sunt quasi differentie formales eoz: p'mo intelligit mā que est potētia: siue p'mo intelligitur ipsum corpus sensibile in potētia ad p'ietates. 2o ipse qualitates: vt caliditas et frigiditas intelligantur aduenire tali materie et tali corpori. Et 3o ex cōiunctione talū cōtrarietātū ad tale corp' resultat inde elm: vt aqua et ignis et est sile. Nāz sicut quia hō p'at ex aia et corpore: p'mo intelligo corpus ēē in potētia ad aiam: et postea aiam cōiungi corpore. Et 3o intelligo hōiem resultare ex cōiunctione aie ad corpus: sic q' elm: vt est actiua et passiua cōstat ex corpore sensibili: qd est in potētia ad qualitates sensibiles: et ex ipis qualitatibus sensibilibus. Ideo p'io intelligo tale corpus sensibile: et 2o intelligo q' ei adueniant qualitates p'ie. et 3o ex cōiunctione talū p'ietatū ad tale corpus intelligo q' resultat inde ēz vt aqua et ignis. Est. n. p'mo intellectus generis qd se h'z quasi mā. scō est intellectus d'ias que se h'nt sicut forma tertio est intellectus speciei que constituit ex genere et d'ia tanq' ex p'm māli et formali: et q' corpus sensibile: vt spectat ad p'positum: qd est potētia ad p'ietates: se h'z quasi genus et mā: p'ietates qualitates ipse se habēt quasi d'ie formales. ēa vō ipsa vt transmutant se adinuicē: et sicut actiua et passiua se h'nt quasi cōstituta ex p'dictis. 3do p'mo ē corpus tale sensibile. scō sunt ipse p'ietates. 3o sunt ignis et aqua et talia ēa que sunt actiua et passiua et constitunt ex eis. Hāz aut duarum expositionum: s'z vtrāq' vera sit. secūda tñ magis concordat ad intentionē textus. Sed tñ ideo ambe adducte sunt: q' vna facit ad intellectum alterius. Notandū etiā q' sicut ēa appellat p'io corpora p'ma: cū tñ non sunt p'ma simplr: nec sunt p'ma vt sunt de cōsideratione nālis absolute: s'z sunt p'ma vt pertinent ad cōsiderationē huius libri in quo consideratur de corporibus transmutabilibus ad formā et inter corpora sic transmutata ēa sunt p'ma corpora: sic dicere possumus q' corpus sensibile: qd est in potētia ad p'ia: non est p'mo fm cōsiderationē absolute: nec etiā est p'mo fm cōsiderationē physicā: p'ico enim p'mo cōsiderat corpus sensibile absolute q' corpus sensibile tale: qd est in potētia ad p'ia: it' vt spectat ad cōsiderationē huius libri in quo non consideratur de corpore sensibili siue transmutabili simplr: sed de transmutabili ad formā: q' non est sic transmutabile: sed de transmutabili ad cōtraria: corpus sensibile: qd est sic in potētia est p'mum fm cōsiderationem: vt spectat ad p'ientes materiam. Deinde cum dicit.

Hec qdē transmutant adinuicē: et nō vt empedocles et alij dicūt: semper. n. neq' esset p'iteratio: cōtrarietates aut non transmutant. Ex his que dicta sunt. Reprehendit empedoclem et suos sequaces dicē: q' hec. ēa transmutant adinuicē: cum dictum sit ea esse subiecta d'ias: et non sunt transmutata: vt

Nōndū

I.

I.

I.

I. c.

Nōndū

Nō

Empedocles et alij sui sequaces dicunt. nam si elementa essent transmutabilia secundum substantiam: ut ponebat Empedocles non esset una materia eorum: et per hoc neque esset alteratio: quia contrarietates non transmutantur ad invicem. caliditas enim non fit frigiditas: sed quia est una materia horum transmutabilium: quod est sub forma unitus efficiat postea alterius. Et deinde cum dicit.

I. c. 6. Sed et non minus erit corporis qualia et quantitas dicendum principia: alij quidem enim supponentes utuntur et dicunt: quare aut hec aut tanta.

I. c. 7. Exequitur de dictis differentiis formalibus in spali: et duo facit: quod continuatur se ad dicenda. 2. exequitur de intentionibus. (Quam igitur querimus.) Continuitur sic: non sufficit dicere qualitates prius esse diuersas formales elementorum: ut sunt actiua et passiua: sed non minus. i. nullo modo dicendum est qualia et quantitas sunt principia corporis et ratio. i. dicendum est quales et quot sunt tales qualitates sensibiles diuersas formales. Alij enim incomplete tradentes non ostendunt: quare principia habentur aut tanta: sed supponentes talia principia esse utuntur eis. Et deinde cum dicit.

I. c. 7. Quam igitur querimus corporis sensibilis principia: hoc aut habente est tangibile. tangibile autem cuius est sensus tactus manifestus: quoniam non omnes contrarietates corporis species et principia faciunt: sed solum que secundum tactum: et secundum enim contrarietatem differunt: et secundum tangibilem contrarietatem.

I. c. 8. Exequitur de intentione: et duo facit: quod ostendit tales diuersas formales esse qualitates tangibiles. 2. declarat quas qualitates ponendum est esse tales diuersas: ibi. (Ipse autem tangibilium.) Circa primum tria facit: quod ostendit qualitates tangibiles esse diuersas. 2. ostendit qualitates alias non esse diuersas tales. tertio remouet quandam cauillationem. 2. ibi. (Ideo neque albedo.) 3. ibi. (Quamuis prior visus.) Dicit ergo. quod nos que rimus per principia sensibilis: hoc autem sensibile corpus: quod querimus est tangibile: et quia tangibile est illud cuius est sensus tactus. Ideo manifestus est quod non omnes qualitates corporis nec omnes qualitates sensibiles faciunt. i. faciendo sunt: ut habet alia forma et species. i. forme siue formales differentie et principia eorum: sed facientes recte solum faciunt talia principia qualitates que sunt secundum tactum. i. qualitates que differunt secundum contrarietatem. i. secundum tangibilem. Et notandum est quod corpus sensibile tangibile est illud cuius principia querimus: quia tale sensibile hic consideratur: a quali sensibili non abstrahit consideratio huius libri. et ut spectat ad materiam istam. dictum est autem quod in hoc libro intendit de corpore transmutabili ad formam. hoc igitur corpus sensibile absolute posset forte abstrahi a qualitatibus tangibilibus. corpus tamen ut transmutabile ad formam in quo abstrahit a talibus qualitatibus: et quia hic intendit de corpore supple transmutabili. corpus hoc questus est corpus tangibile. cum ergo principia et formales differentie corporis tangibilis secundum quod habet sunt contrarietates tactus: oportet tales contrarietates hic esse questas. Et deinde cum dicit.

Ideo neque albedo et nigredo: neque dulcedo et amaritudo: sicut autem neque aliorum sensibilium contrarietatum aliqua facit elementum.

Ostendit et hoc alias contrarietates non esse questas diuersas: quia neque albedo: neque nigredo: neque dulcedo: neque amaritudo: et similiter neque alia aliarum contrarietatum sensibilium ab alijs sensibilibus quam a sensu tactus: nulla scilicet talium facit eis. i. principia eorum: vel est diuersa formalis eorum: ut sunt tangibilia: vel ut sunt actiua et passiua. Et deinde cum dicit.

Quamuis prior visus tactus: quod propter et subiectum prius. Sed non est corporis tangibilis passio secundum quod tangibile: sed secundum aliud et si contingat natura prius.

Remouet quandam cauillationem dicens: quod si visus sit prior tactu: propter quod et eodem visus prius est obiecto tactus: sed tamen quia qualitas visibilis non est passio corporis tangibilis: secundum quod tangibile: sed secundum quod aliud: ut secundum quod visibile: cum nec gram principia corporis ut est tangibile. non ut est mutabile: et sic contingit visus esse prius: quia talis positus accidit et alienat a consideratione nostra. Ideo diuersas visibiles non ponendum est diuersas formales eorum ut sunt tangibilia: et sunt actiua et passiua.

I. c. 8. Ipso autem tangibilium diuidendum que prime differentie et contrarietates. Sunt autem contrarietates secundum tactum hec. calidum et frigidum: humidum et siccum: grave et leue: durum molle: lubricum aridum: asperum lenem: grossum et subtile.

Postquam prius dixit qualitates tangibiles esse eorum formales differentias et esse per se eorum. Ad id ut dicitur est ne laborer in equiuoco: quia multe sunt qualitates tangibiles ostendit in pre ista quas qualitates de numero tangibilium ponendum est esse tales diuersas et alia per se. Ideo duo facit: quod enumerat diuersas contrarietates tangibilium. 2. ostendit quod illarum ponendum est esse talia per se: ibi. (Horum autem grave.) Dicit igitur. quod dicitur est contrarietates ipsorum tangibilium: ostendendum est que sunt per se diuersas et contrarietates tangibilium: sunt autem contrarietates secundum tactum: hec. 7. scilicet. prima est calidum et frigidum. 2. humidum et siccum. 3. grave et leue. quarta durum et molle. quinta lubricum et aridum. sexta asperum et lenem. septima grossum et subtile. Et deinde cum dicit.

Horum autem grave quidem et leue neque actiua neque passiua: non enim in faciendo aliquid aliud neque in patiando ab alio dicitur. oportet autem actiua inuicem et passiua esse elementa: misceri enim et transmutantur ad invicem. calidum enim et frigidum: humidum et siccum: hec quidem quia actiua sunt: hec autem quia passiua dicuntur.

Exequitur de predictis: et duo facit: quod ostendit quod tenendum sit de graui et leui. 2. quod de alijs qualitatibus: ibi. (Calidum enim est.) Dicit igitur. quod horum siue horum qualitatibus tangibilium: grave quidem et leue non sunt actiua et passiua: quia non dicuntur. i. non describuntur: nec diffiniuntur graue et leue. i. faciendo aliquid aliud neque in patiando ab alio: et quia est ut de eis loquimur oportet esse actiua et passiua ad invicem. Ideo supple ut ad primum spectat graue et leue non possunt esse eorum principia. Et deinde cum dicit.

Calidum enim est quia congregat homogenea: segregare enim quod inquirunt facere ignem: congregare autem est quod eiusdem tribus coniungit. n. extollere alienigena: frigidum autem quod coniungit et congregat: similiter et singeneas et non eiusdem tribus.

Dicit quod sit tenendum de alijs qualitatibus: et probat quod calidum et frigidum: humidum et siccum sunt ille qualitates que sunt eorum principia. ut sunt actiua et passiua. Et ad cuius euidentiam non quod qualitates tangibiles que ponuntur eorum per se non sunt transmutata ad invicem duo in se habere debent. per quidem debent esse actiue et passiue: quia sine actione et passione non fit transmutatio. 2. non debet reduci in alias qualitates: quia si in alias qualitates reducerentur iam non essent per se: nec deberent dici prius.

indd

indd

I.c.13.

I.c.9.

Nōndū

I.c.9.

I.c.14

I.c.10.

I.c.10.

apia. Duo ergo facit: q^o primo ostendit calidū & frigidū humidum & siccum eē huius principia: q^a sunt actiua & passiuā. secundo q^o nō reducunt in alia: sed magis alia re ducuntur in ipsa. secunda ibi. (Manifestū igitur quoniā omnes.) Circa primum duo facit: q^o p^o ostendit calz & fri gidum esse talia principia: q^a sunt actiua. secundo ostēdit hoc idem de humido & sicco: eo q^o sint passiuā: ibi. (Humi dum enim indeterminatum.) Dicit ergo q^o calidum & si i giduz possunt esse huiusmodi principia: quia sunt actiua: Nam calidum est actiuum: q^a congregat homogenea: & segregat etiā etherogenea. ideo sapientes inquit ignē fa cere segregare alienigena & etherogenea. congregare autē hōgenea que sunt eiusdē tribus & eiusdē prolesed extol lit & segregat alienigena. supple etiam frigidum est actiū. q^o cōiungit & cōgredat oīa siml. i. vniiformiter siue fuerit singeneā dūigena. i. hōgenea & non eiusdē tribus. i. sicut etherogenea. ¶ Notandū autem q^o calidū rarefacit & ra refaciendo q^o q^o est ibi subtile eleuatur & euaporat. 3° dō cōgregare hōgenea: q^a grossa & grana relinquit deorsuz. leuia autē & subtilia facit ascendere sursum: & q^a calor con iungit leuia leuibz & grossa relinquit cum grossis. iō dicit tur cōgregare hōgenea. frigidū autē cōstipat & constringit & hz imobilitates: iō siue sint hōgenea siue etherogenea p frigidū cōgregant: frigidū. n. nō separat subtilia a grossis sed coagulat ea simul. ¶ Deinde cum dicit.

Humidum enim indeterminatū proprio termino bene terminabile ens: siccum autē bene terminabile proprio termino difficul ter terminabile alterius.

¶ Ostendit humidum & siccum esse talia principia: q^a sunt passiuā: & duo facit: q^o primo facit qd dēst ē. secūdo vt ostē dat q^o humidū est ponendū tale principiu diuidit humi dum & siccū. 2° ibi. (Dicitur autē siccū & humidū.) Circa

primum duo facit: q^o p^o ostendit de humido & sicco: qd dēst ē. scdō ostēdit qualitates alias tangibiles nō posse esse talia principia: q^a reducunt in humidū & siccū: ibi. (Subtile autē & grossum.) Dicit ergo: q^o humidū hz rōne passiuū. est. n. humidū indeterminatū p^o termino. est bene ens terminabile termino alieno. siccum autem econ uerso est bene terminabile termino p^o termino & difficile termi nabile alterius termino: & q^o bene terminari siue termino proprio siue alieno sonat in passionem. ideo humidum & siccum sunt passiuā. ¶ Deinde cum dicit.

Subtile autē & grossū lubricū & aridū: & durū: & molle: & alie differentie ex his sunt.

¶ Ostēdit alias qualitates tangibiles nō posse esse talia pn cipia: quia nō sunt qualitates prime: sed reducunt i alias: circa qd duo facit: q^o p^o mittit qd intendit. secundo ereg tur de intento: ibi. (Qui enim repletium.) Dicit ergo q^o subtile & grossum. lubricum & aridū. durū & molle: & alie dīe tāgibiles nō sunt prime: sed sunt ex his. i. reducunt ad has vt ad humidū & siccū. ¶ Deinde cum dicit.

Quoniam enim repletium est humidū: q^o nō est terminatū quidem. bene autē termi nabile ens: & q^o sequit tangētē: subtile au tem repletium: subtilium autem partium & paruarum partium repletium: totū enīz totum tangit: subtile autēz maxime tale: ma nifestum quoniam subtile quidem erit hu midū: grossum autem siccū.

¶ Eregitur de intēto: & tria facit: q^o p^o ostēdit hoc de subtili & grosso. 2° de lubrico & arido. 3° de duro & molli. secūda ibi.

(Et rursum lubricū.) 3° ibi. (Amplius molle quidē.) Di cit ergo q^o humidū est quid repletium: q^o nō est deter minatū termino proprio: & est bene terminabile termino alieno. & quia humidum tangentem: q^o accipit formam & figuram eius quod tangit ideo supple est humidum re pletium. aqua enim & quodlibet subtile repletium est: i. mo subtile est maxime tale. i. maxime repletium. est enim repletium paruarum partium per poros. est. n. de ratione subtilis q^o totum attingat: subtile. n. fm q^o huiusmodi sic subicitur q^o totū attingit & replete totum: & q^o replete con uenit rei per nām humidū. manifestū est q^o subtile erit hu midū. & si subtile est humidū: & reducit in humidum. grossum erit siccū & reducitur in humidum. ¶ Notandū au tem q^o sicca & solida bene terminantur termino proprio iō nō accipiunt figurā eius in quo sunt. nec bene replent ipz. vas. n. bñ replēt ex aqua. non autem bene repletur ex lapi dibus: q^a aqua sequitur figuram vasie & coaptat se ei: nō autem lapides. ¶ Deinde cum dicit.

Et rursum lubricū quidēz humidū. Lubri cum autem aliquid humidū passiuū est ve lut oleū. Aridum quidēz siccū: aridūz enīz qd pfecte siccū: q^o propter & coagulata sunt propter defectionem proprie hūiditatis.

¶ Reducit lubricū & aridum dicens: q^o lubricū erit humi dū. i. reducet in humidum. lubricum. n. est humidū passiuū aliquid a sicco velut oleū: quod est lubricū & viscosum: q^a est ibi & siccitas annexa humiditati: q^o cuz inabundat hu miditas lubricum reducitur in humidum. aridum autēz est siccū. i. reducitur in siccum. est enim aridū qd est pfecte siccū: quā propter & coagulata videtur arida & sicca pp defectū p^o p^oie humiditatis. deficit. n. in talibus. p^o p^oia hūi ditas: q^o est constricta & cōstipata propter coagulationēz. ¶ Deinde cuz dicit.

Amplius molle quidē humidū: molle. n. qd subicitur in seipsum & nō transmutans quidē quod facit humidū: ideo enim si ē hu midum molle: sed molle humidū: durūz au tem siccū: durum enim est quod coagulatuū est: coagulatum enim siccum.

¶ Reducit molle & durū dicens: q^o molle erit humidū. Na molle est id quod subicitur in seipsum. i. quod cedit non transmutans aut. i. & non resistit: & q^o hoc facit humidum & est p^o p^oium eius cedere. i. & non resistere: ideo nō est hu midū reducibile in molle: sed molle est humidū: & reducitur i ipsum. participat. n. molle proprietates humidū: non econ uerso. addidit autē q^o durū est siccū. Nam durū est quasi idem quod coagulatum. coagulatum autem est siccū. i. reducitur in siccum vt prius dicebaf. ergo & durum in sic cum: reducitur. ¶ Deinde cum dicit.

Dicunt autē siccū & humidūz multifa rie: opponitur autem sicco & humidūz & vdu: & rursum humido & siccū & coagulatu: oīa autē hec sūt siccū & hūidi p^omoz dictorum.

¶ Diuidit siccū & humidum: vt ostēdat q^o humidū & q^o siccū debēt poni qualitates prime. ¶ Ad cuius euiden tiam notandum q^o humidum & siccū reperitū in eīs & elemētariis: & vt repuntur in elemētariis hnt esse duplici. Quedā enī mixta sūt simplr hūida. quedā autē sūt ta lia per accis. que. n. sūt hūida nō p^o p^ois p^o accis possunt dici hūida & rosata: sicut lapides p^o p^osi aq^o hūidi & ro rati dici p^ont. sic ēt quedāz sūt sicca simplr. quedam sūt sicca per accidēne rōne frigoris cōstipantis. Sz si reductio

I.c.13.

I.c.11.

I.c.12.

I.c.13.

I.c.14.

Nōndū

nem horū scire volumus dicere possumus ⁊ humidum ⁊
 roratum deducitur in humidū elati. humidū autē elati
 in humidū eli: qđ pprie ⁊ simplr est primū humidū. sic
 coagulatur in elatis reducitur in siccū elati. siccū autē elati
 in siccū eli: qđ est primū siccū. 3đ incipia trāsmutationē
 pōnda sunt pmiū siccū ⁊ pmiū humidū. Duo ergo facit
 qđ pmo pmittit qđ intendit. scđo declarat ppositū ⁊ ibi.
 (Quoniam. n. humido.) Dicit ergo qđ humidum ⁊ siccū
 dicūt siue dicunt multitarie. Opponit enī siccū humidū
 ⁊ vduum: ⁊ rursum humido opponitur siccum ⁊ coagula-
 tur: ⁊ omnia hec put sunt in elatis sunt siccū ⁊ humidū di-
 ctorum pmozum. i. sunt siccū ⁊ humidū put sunt in elis.
 sunt enim aliquo modo prime q̄litates in elatis. tamē nō
 sunt in eis simplr. qā mixta ⁊ elata non hnt hmoi q̄litates
 pmas in suis excellētijs. sed habēt eas fractas ⁊ remissas.
 vt superius dictum est. ¶ Deinde cum dicit.

Quoniam enim humido opponitur sic-
cum ⁊ humidum quidem est quod habet
alienigenam humiditatem superficietenus.
infusum autem quidem quod in profundo.
siccum autem quod priuatur hac. manife-
stum quoniam humidum quod erit humi-
di oppositum ⁊ siccum primi sicci.

¶ Manifestat qđ dixerat r duo facit. qđ pmo ofidit humi
dū ⁊ vdu opponi sicco. ⁊ qđ siccū reducitur in pmo siccū. s.
siccū elatū in siccū. eli. scđo ofidit siccū ⁊ coagulātū opo
ni humidū. ⁊ qđ humidū reducitur in pmo siccū. 2. ibi.
(Rursus autē humidum.) Dicit qđ humidū opponitur
sicco. nam humidū qđ ē. vdu est id qđ hz alienigena
humiditatem superficis: sicut id qđ rozatū est. infu
sum autē est qđ hēt alienigenā humiditatem in pfundo. sic
cū autē simplr erit qđ pnat hac vtraq; humiditate. pp qđ
manifestū est: qđ humidū fm superficiē erit humidū sim
pliciter. vel vtrūq; alia litera ⁊ planius: vdu erit humidū: sic
etiam siccū qđ est oppositū humidū: est siccū pmo. i. redu
cit in pmo siccū. ¶ Notandū autē qđ eo ipso qđ vdu op
ponit sicco. ga siccū est. ppiū oppositū humidū seq
tur qđ vdu sit aliquo modo humidum. ⁊ ga qđ est fm
quid ⁊ quodammodo: reducitur id qđ est simplr. Ideo
benefdictum est qđ vdu reducitur in humidum. ga op
ponit sicco per naturam humidū. ¶ Deinde cum dicit.

TRursum autem humidum est coagulatus
similiter. et humidum quidem est quod ha-
bet propriam humiditatem in profundo. in-
fusum autem quod habet alienam humidi-
tatem in profundo. coagulatum autem quod
privatur hac. quapropter et horum erit. hoc
quidem siccum. hoc autem humidum.

Cohēdit Bide de secco ꝛ coagulato dicēs. q̄ humidus ꝛ coagulatus similiter opponunt. q̄ humidus est q̄b h3 ppria humiditate in pfundo. infusum aut̄ q̄b h3 aliena humiditate in pfundo. coagulatus aut̄ q̄b p̄uas hac. s. humiditate in pfundo. q̄ coagulatus opponit humido p̄ nām siccit. nō in quātū p̄cipitat aliqd de humiditate sicut vdu op ponebat sic. put̄ participat aliqd de humiditate. Quia propter ex his q̄ dicta sunt p3 q̄b h3. f. coagulatus erit siccus. hoc. f. vdu erit humidus. **C**horasidū aut̄ q̄ nō solum vdu. sed infusum reducitur in humidū. tam enī infusum q̄ vdu sunt humida per accidēs. hnt enim alienigenas humiditatē. sed aliter ꝛ afr. q̄ vdu h3 h3 humiditates in superficie. infusum aut̄ in pfundo. verū qd vdu hēt hoc per accidēs. cū esse p̄ accidē reducatur ad per se. tam

vdu q̄ infusum reducens ad humidū. **E** Delde cū dicit
E Manifestum igitur quoniam omnes alie
 differentie reducuntur ad primas quatuor.
 he autē non amplius in minores. neq̄ eni
 calidum quod siccum aut q̄ humidū. neq̄
 humidum quod calidū aut quod frigidū.
 neq̄ frigidum quod siccum. neq̄ subinui
 cē. neq̄ sub calido ⁊ humido sunt. quapro
 pter necesse quatuor esse has.

Concluditur q^d p^rdictae quatuor dⁱc^tie. s^{cilicet} calm^{us} ⁊ frigidū humidū
⁊ siccū nō reducuntur in alias nec in seipsas sed alie reducuntur
in eas. Ideo aut q^d eōs aliene. i. oēs alie dⁱc^te reducuntur
ad has duas p^rmas. hoc aut nō amplius ⁊ minores. q^d nec
reducuntur in alias nec in seipsas. Calm^{us}. n. nō est q^d sicci:
aut q^d humidū. q^d actiuū nō est q^d passiuum. neq^{ue} humi-
dū quod calm^{us} aut frigidū. q^d passiuū non est q^d actiuū.
sic etiā frigidū ⁊ siccū non sunt sui seinuicem. ga actiuūz
nō est quod passiuūz. nec conuersio. nec sunt sui calido ⁊
humido. nō q^d frigidū sit sub calido. ⁊ siccum sub humi-
do. ga oppositū nō est sui opposito. Quapropter necesse
est has quatuor dⁱc^tas esse p^rincipia transmutationū ⁊ nō plu-
res ⁊ nec pauciores. ¶ Notandū autem q^d cū fuerit assi-
gnate. 7. contrarietates q^{ui}litatur tangibilis solum due
sunt ponende tanq^{ue}m p^rme dⁱc^te ⁊ tanq^{ue}m p^rincipia transmuta-
tionū. v3. calidum ⁊ frigidū. humidū ⁊ siccū. q^d hec sunt
actiua ⁊ passiva: ⁊ nō reducitur in alias. Alie autē. s. cō-
trarietates nō debēt dici talia p^rincipia. ga nec sunt actiua
nec passiva. vi graue ⁊ leue. vel reducuntur in alias. vi subti-
le ⁊ grossum. lubricū ⁊ aridū. durū ⁊ molle. asperum ⁊ le-
ne. asperū enim ⁊ lenē reducuntur in humidū ⁊ siccū. l3 p^rps
nō reducit ea. lenē enim reducit in humidum. humida
enim p^ropter sui fluxibilitatem habēt lenitatē in partib^{us}
⁊ in eis vna pars non supereminet alteri. sicca. n. ga sunt
bene terminabilia termino. pprio possunt habē asperita-
tē in partibus. ⁊ in eis vna pars pot^{est} alteri preminē.

Eoniam autem quatuor elemen-
ta. eorum autem quatuor sex con-
iugationes sunt. contraria autem
non inata sunt coniungi. calidum
enī ⁊ frigidum esse idē: ⁊ rursus humidum
⁊ siccū impossibile. manifestū autē quonīaz
quatuor erunt elementorū coniugationes.
calidū ⁊ siccū. calidū ⁊ humidū. ⁊ rursus
frigidū ⁊ humidū. ⁊ frigidū ⁊ siccū.

T Postq̃ p̃his ostēdit q̃tuor ēē qualitatē p̃mas actiū & passiuas. In p̃reista ex nūo illarū qualitatū pbat nūm eloz. C Ad cuius euidentiam notādū q̃ ad transmutatiōē ⁊ ad gñatiōē ⁊ corruptionē nō lolū requir q̃ elm sit actiū ⁊ passiuū. sed etiā ad hoc facit locus. ⁊ etiā ordo ad hmoi q̃litate. Nam fm q̃ elm est in alio ⁊ alio loco. sic alr ⁊ aliter se hz ad gñatiōē ⁊ corruptionē. sic etiā p̃f alr hēt alio ordinē ad q̃litate actiū ⁊ passiuas. alr ⁊ alr se hz ad agēdū ⁊ patiēdū. ⁊ alr ⁊ alr trāsmutat ⁊ transmutat. Tria g̃ facit. qz p̃mo ex numero q̃litarū actiuarū ⁊ passiuarū pbat nūm eloz. 2.º determinat de loco eoz. tertio ostēdit quē ordinē hēt etiā ad qualitate actiū ⁊ passiuas. scōa ibi. (Entibus autem quatuor.) 3.º ibi. (Et hī simplr.) Circa p̃mū duo facit. qz p̃mo fac q̃ dictū est. scōo ostēdit opinione antiquiorū aliq̃m doctōrē dare opinionē suē. scōa ibi. (Omnes. n. q̃ simplia.) Pruma pare diuidit in duas. qz p̃mo p̃pōit q̃d ē

Marli. de ge.

王臣

tendit. scdo manifestat propositum ibi. (Et affectum est hoc.) Dicit ergo qd sunt quatuor es. i. qtuor sunt qualitates actiue et passiue. elem. n. quasi idem sonat qd pncipuz. et qd hmoi qlitates pmebnt aliquo mō rōnem pncipū. vt ostēsum est ideo es appellari pnt. Istartū autē qtuor qlitates siue istorū pncipiorū sunt sex cōiugatiōes. i. combina tiōes. qz sex modis cōbinare possumus. sed due combina tiōes sunt inutiles. qz cōtraria nō sunt in ata pungi. qz i pole est idē corpus esse calm et fridm. vel esse humidum et sicum. Manifestū est ergo qd possibiles cōiugatiōes esorū. i. qlitatu pmarū erūt qtuor. poterunt enim combi nari et cōiungi. calm et sicū. calm et humidū. et frigidū. et humidū. et frigidū et sicū. et qz fm numeri harti combi nationū est numerus primorū corporū. ideo contingit ēē quatuor prima corpora. Et Notandum aut qd pba vntur equoce nomie elem. nam aliquādo es appellat prima cor pora vt ignē et hmoi que sunt es respectu mirtorū q con stant ex eis. aliqui autē appellat es qlitates actiuas et passi uas q sunt es et pncipia pmozū corporū nō simplr et ab solute. sed vt sunt actiua et passiva adinuicē vt supero dice batur. et sic accipit es hic. quorū combinationes sunt sex. quatuor possibiles et due impossibiles. Et Notandū etiā qd elemētū qdlibet siue qdlibet pmiū corpus requirit du as primas qualitates. et qz due prime qualitates in eodez corpore nō possunt cōiungi nisi quatuor modis. ideo sūt quatuor prima corpora. Et Deinde cum dicit.

Et affectum est hoc fm rationē simplici bus apparentibus corporibus. igni et aeri. et terre et aque. ignis enim calidus et siccus. aer autē calidus et humidus. velut euapora tio enī aer. aqua autē frigida et humida. ter ra aut frigida et sicca. vt ergo rationabiliter distribuānt orie primis corporibus: et mul titudo eorum sit fm rationē quatuor.

Hic manifestat qd dixerat. dicens. qd hec combinationes primariū qualitatu fm rōnem. i. rōnabilr affectū est his que apparent simplicia corpora. signi et aeri. aque et ter re. Nam in his quatuor corporib⁹ reperitūnt predicta qua tuor combinationes. ignis enim est calidus et siccus. aer ca lidus et humidus. Nam aer est velut euaporatio quedaz que est calida et humida. aqua est frigida et humida. ter ra frigida et sicca. Et ergo rationabiliter distribuānt prime due primis corporibus fm rōnem sit multitudo eorū. v3. pmozū corporū supple fm multitudinē pmarū qlitatu. sunt enim quatuor pma corpora que sunt qtuor prime qlitates. et sunt eartū qtuor combinationes possibiles. Et No tandū autem qd euaporatio dupliciter potest considerari. vel quantū ad id quod est: et sic est humida. vel quantū ad calorem incorporatū qui facit eam ascendere. et sic est calida. frigida. n. fm qd hmoi nō ascendit. et ideo cōiter po nitur qd euaporatio a mā habet humiditatem: sed ab effi ciente. i. a sole. et a supercelestibus corporib⁹ habet calores incorporatū. Ideo dictū est qd aer est calidus et humidus. qz est quasi euaporatio quedam. Et Notandū etiā pbm hic quasi supponere qd ad qdlibet elem regit combinatio duarū qlitatu. et ex nūo talū combinationū arguit nume rū esorū. Quidā aut volētes hmoi rōnem assignare dixe rūt hoc esse. qd opz actiui habere sūt pziū subiectū. pro pziū aut subiectū sūmi calidi nō potest esse humidū. qz ca lidū in summo facit euaporare humidū. ignis ergo habz duas qlitates: qz est calidus et siccus. sed calidū cū tempe ramēto fundat in humido. ideo aer est calidus et humi dus. sic etiā frigidū cū tēperamēto fundat in humido. vt frigidū aqueū frigidū aut cū excessu expellit humidū:

vt frigidū terre. Ideo opz elem habere duas qualitates p mas fm qd vna regitur ad aliā et habet ordinē ad eā. Sed hoc dupliciter nō videt bene dictū. Primo qz per accidēs videt ire ad mentē pbi. pba. n. intēdit de eis et de numero eorū vt transmutant se adinuicē et sunt actiua et passiva. ideo ex ipsa actione et passione magis qz ex ordine qlita tu debet sumi predicta ratio. Amplius supponebat in il la rōne qd idem subiectū haberet frigidū in summo. et ca lidū in summo. vt calm ignis. et frigidū terre: que dicebat esse talia in summo ponebat fundari in sicco. hoc autē vi det ipsis apparentibus repugnare: qz subiecta ppria non pnt esse eadē contrariorū maxime si accipiant in sua ex cellētia. cum actus actiui sūt in patiente et dispositio. Possumus ergo vtroqz modo assignare rationem: quare ad vtrū elem cōcurrūt due qlitates. pma erat ex ipsa actio ne et passione. Nam qcuqz transmutant adinuicem sūt simul actiua et passiva. vt probatū sūt supra. cap. de mir tione. et etiam in cap. de tactu et de actione. Si ergo hic ar guat de eis vt sunt transmutata opz agere de eis vt acti ua et passiva. cuilibet ergo esorū dabimus duas qualita tes. vnam actiua et aliam passiua: qd concordat apparen tiis. Nam in igne qualitas actiua est calor. passiva sic cum. In aere passiva qlitas est humidū. actiua calidum. et sic de alijs. nullū est enim elemētū qd non habeat vna z qlitatē actiua. et aliā passiua. et hoc modo videt ire ad mē tē pbi. possum⁹ nō si volum⁹ ex ordine ipsarū qlitatu ostē dere quomodo ad quodlibet elem cōcurrūt due qlitates: tenebimus tamē modū aliū a modo predicto. nō enī dice mus qd terra sit frigida in summo. sed qd aqua. quo posu to de leui p3 dicta combinatio. Nam ignis qui est calidus in summo de necessitate fundatur in sicco. qz summa cali ditas facit euaporare humidū. aqua autē que est frigida in summo qsi ei opposita regit oppositū susceptiui. ideo frigidū aque fundat in humido. aer autem qui habet ca lidū cū temperamento fundat in humido. frigidū autē terre oppositū fundat in sicco ita qd calidū in summo nō compatit secū humidū. sed calm cū tēperamento. et frigi dū in summo nō cōpatit secū siccū. sed frigidū cū tēpera mento. qre autē terra nō est frigida in summo. cū summe distet a celo infra patebit. Et Deinde cum dicit.

Omnes enim qdem qui simplicia corpo ra elementa faciunt. hi qdē vnuz. hi autem duo. hi autē tria hi autē qtuor faciunt.

Adducit opiniones antiquorū ad confirmandū ve ritatem pdictam. et duo facit. qz pmo narrat antiquorū opiniones. scdo exequitur de eis ibi. (Quicunqz quidez.) Dicit ergo qd non est ponendū plura es qz quatuor. qd patet ex dictis antiquorū. Nam qui faciunt corpora sim plicia esse es. hi faciunt vnum tale corpus. hi autēz duo. hi tria. hi quatuor. numerum autem quaternarium nul lus excessit. Et Deinde cum dicit.

Quicunqz qdem igitur vnū dicunt solum. Deinde densitate et raritate alia generant. his cōtingit duo facere pncipia. et rarū et densum. aut calin et frigidū. hec enī actiua. vnū aut supponitur quēadmodū materia.

Quia fecerat mentionē de opinionibus antiquorū ere quif de eis. et duo facit. qz pmo exequit de facientib⁹ vnū elem: scdo de facientib⁹ plura. ibi. (Qui autē mor duo.) Di cit ergo. qcuqz dicūt vnum solum esse elem. addūt illi es mālī alia pncipia formalia et actiua. ideo ait qd deinde ex illo pncipio mālī per raritātē et densitātē generant alia. cō tingit autē his facere duo pncipia formalia. vt rarū et den sum. calidum et frigidū. hec enī sunt pncipia actiua et vnū

p dictus

a

2. a. 26.

p

a

T. c. 17

T. c. 18

supponitur eis tanq̃ mā. **C** Deinde cum dicit.

I.c.18. **C** Qui aut̃ mor duo faciunt. vt parmenides ignem ⁊ terram. mediam mixturam faciūt horum. puta aerem ⁊ aquam.

C Requiritur de ponentibus plura. ⁊ tria facit fm q̃ hi tripliciter diuersificati fuerūt. p̃mo ergo eregitur de facientibus duo principia. 2° de facientibus tria. 3° de facientibus 4°.

I.c.19. **C** Similr aut̃ ⁊ qui tria dicūt. quēadmoduz Plato in diuisionibus. mediū enim mixturam facit. ⁊ fere eadē dicunt ⁊ qui duo ⁊ qui tria dicunt. p̃ter q̃ q̃ hi quidē incidunt in duo media. hi aut̃ vnum solum faciunt.

I.c.19. **C** Similr aut̃ ⁊ qui tria dicūt. quēadmoduz Plato in diuisionibus. mediū enim mixturam facit. ⁊ fere eadē dicunt ⁊ qui duo ⁊ qui tria dicunt. p̃ter q̃ q̃ hi quidē incidunt in duo media. hi aut̃ vnum solum faciunt.

C Requiritur de ponentibus tria. dicens. q̃ similiter quidaz dicunt esse tria principia. quēadmodum Plato in diuisionibus. idest in tractatu de diuisione principiorum posuit tria principia. s. magnū paruum. ⁊ ideam aut̃ ponebat mediū inter magnū ⁊ paruum. q̃ influebat in materiā magis ⁊ minus dispositā. h̃y ideam dicebat esse mixturā. q̃ influebat formā ⁊ materias que ammiscēbat ei. vel possum⁹ dicere ⁊ forte melius q̃ Plato posuit duo principia materialia. s. magnū ⁊ paruum. posuit tamē nihilominus tertium p̃m⁹ māle qd̃ erat quasi mediū ⁊ mixtur ex his. q̃ si cut ponebat magnū ⁊ parū ⁊ vniū dispositū. ita ponebat eam dispositā medio modo. ⁊ id mediū dixit quasi mixturam magni ⁊ parui. q̃ illo medio reseruabatur magnum ⁊ paruum sicut in medio reseruant extrema. Addit q̃ fere eadē dicūt q̃ dicunt duo ēa ⁊ qui tria. vtriq̃ enim horuz ponunt extrema ⁊ mediū sed differenter. q̃ hi qui ponūt duo ēa incidunt. i. scāt ⁊ diuidūt vt h̃y alia l̃ra mediū in duo. vt p̃z de positione parmenidis. qui ponēdo principia duo. s. ignē ⁊ terrā ponunt duo media iter ea. aerē ⁊ aquā. hi aut̃. s. antiqui qui ponūt tria principia faciunt vniū soluz mediū. vt p̃z in solone Platonis. **C** Deinde cum dicit.

C Quidam autē ⁊ mor quatuor dicunt. vt Empedocles. cōgregat autē ⁊ hec in duo. igni enim oīa alia contra ponit.

C Determinat de positione Empedocles qui ponebat quatuor ēa. ⁊ duo facit. q̃ p̃mo ponit p̃mā eius. scōo ostendit quō ex dictis p̃ncipis saluabat generationē rerum ibi. (Non est aut̃.) Dicit ergo q̃ quidaz mor dicunt esse quatuor principia. vt Empedocles. ⁊ hec q̃tuor principia congregat in duo d̃ia. q̃ igni oīa alia contra ponit. **C** Notādū autē q̃ q̃ ignis erat valde actiuus ne vniuersum cito corrumpere posset oīa alia ēa h̃re amicitiaz adinuicem ⁊ opponi igni. posuit ergo q̃tuor principia. sed inter ea erat solum vna cōtrarietas. **C** Deinde cum dicit.

I.c.20. **C** Non est aut̃ ignis ⁊ aer ⁊ vnumq̃q̃ p̃dictorum simplex sed mixtū. simplicia autē talia quidē sunt. non tñ eadem. verbi gratia qd̃ qdē igitur igni sile igneum non ignis. ⁊ qd̃ aeri aerē. sile autē ⁊ in alijs. **C** Ignis aut̃ est supabundantia caliditatis quēadmodum ⁊ glacies frigiditatis. Coagulatio quidem ⁊ arsis supabundantie qdā sunt. hec qdēz frigiditatis. hec aut̃ caliditatis. si igitē glacies

coagulatio fridi ⁊ hūidi: ignis erit arsis caliditatis ⁊ siccitatis. id n̄h̄l ex glacie g̃n̄at neq̃ ex igne.

C Ostendit quō fm Empedo. ex talibus eis fiebat g̃n̄atio. Ponebat enī q̃ vniūq̃q̃z ēloz inueniebatur ēē dupli. ṽz. fm esse purū ⁊ fm esse mixtū. Dicebat enī q̃ ignis ⁊ aer ⁊ vniūq̃q̃z ēloz non est simplex ṽr. sed potest ēē mixtū. ⁊ ponebat q̃ simplicia ēa sunt talia. i. sunt filia mixtis eis. non tñ sunt eadē eis. verbi gratia. sile igni dicebat ēē ignē ⁊ nō ignis. ⁊ sile aeri dicebat esse aerem. i. aerē vt h̃y alia l̃ra. sile aut̃ ⁊ in alijs. q̃ sile aque dicebatur aqueū. ⁊ terre terreū. Ignis autē purus fm ipsum est superabundantia caliditatis. sicut glacies frigiditatis. nam sicut glacies dicitur coagulatio sic ignis dicitur arsis. q̃ talia sunt quedā superabundantia. Nam h̃. s. coagulatio est superabundantia frigiditatis. hec. s. arsis superabundantia caliditatis. propter quod si glacies est coagulatio humidi ⁊ frigidi: ignis erit arsis calidi ⁊ siccitatis. Cum ergo distingueret Empedocles sic elementa ponebat hoc modo fieri generationes ex eis: q̃ ex elementis puris denominantibus superabundantiaz nihil ponebat g̃n̄ari. Dicebat enī q̃ nihil g̃n̄atur neq̃ ex glacie neq̃ ex igne. sed supple sit generatio ex mixtis eis. **C** Nōn aut̃ opinionēs antiquoz concordare cū opinionibus Ari. quantum ad tria. P̃mo q̃ oēs posuerunt plura principia. sed aliqui posuerunt illa plura ēē mālia. aliq̃ vō posuerunt vniū māle ⁊ addiderūt illi māli plura principia actiua ⁊ formalia. vt si ponebant illud māle p̃m⁹ aerem per caliditatem ⁊ frigiditatem. vel per raritatem ⁊ densitatem generabāt alia. vt aer calefactus ⁊ rarefactus inter ea fiebat ignis. ⁊ desatus ⁊ infrigidatus fiebat aq̃. Secundo conueniebant cū p̃loz: q̃ ponentes plura p̃m⁹ posuerunt aliquā d̃ietatē inter ea. Tercio conueniunt cum eo. q̃ loquēdo de simplicibus corporibus non excesserūt numerum quaternarium. **C** Deinde cum dicit.

I.c.21. **C** Entibus aut̃ quatuor simplicibus corporibus duorum vtriq̃z p̃mo esse vniūquodq̃ ignis quidē ⁊ aer eius qui ad terminuz fertur. aqua autē ⁊ terra eius qui ad mediū ⁊ extrema quidē sincera ignis. ⁊ terra. media autē mixta magis aqua ⁊ aer. ⁊ vtraq̃ vtriusq̃ contraria. igni quidē enim est cōtrarium aqua. aeri autē terra. hec enī ex cōtrarijs passionibus constituta sunt.

C Determinat de loco ēloz. dicens q̃ entibus quatuor corporibus simplicibus. vniūq̃q̃z duoz p̃mo corpore est locus vtriq̃z. i. alijs duobus cōcorporibus. Nā ignis est locus aeris. ⁊ aqua est locus terre. id ignis ⁊ aer h̄nt vnam d̃iam loci vt eius loci qui ad terras sursum fertur. terra q̃ dem ⁊ aqua fertur ad mediū deorsum. h̃y ergo sunt quatuor corpora. cōpetunt tñ eis due d̃ie locoz sursum ⁊ deorsum. ⁊ fm has d̃ias saluamus in eis gnōnem ⁊ corruptionem. q̃ quātū generans dat ēlo de forma. tñ dat ei de loco. **C** Aduertēdū tñ q̃ h̃y quatuor eis demus duas differentias sursum ⁊ deorsum. non damus eas eis vniūformiter. sed extrema. vt ignis ⁊ terra habēt has d̃ias simplices. i. puras. media autē vt aqua ⁊ aer h̄nt ea magis mixta. ⁊ subdit q̃ h̃ media. s. aqua ⁊ aer sunt in contraria. i. habent dispoñē d̃iam ad extrema. ṽz. ad ignē ⁊ terras. Nam ignis p̃m⁹ est aqua: aeri autē terra. sunt enim hec constituta ex d̃ijs passionibus. vt p̃z intuenti. **C** Notandum aut̃ q̃ duobus eis damus vniū locū. vt igni ⁊ aeri sursum. terre aut̃ ⁊ aque deorsum. Aer enim dicitur esse sursum. non q̃ sit sursum simplex. sed q̃ respectiue est magis sursum. est enī deorsus respectu vniū. vt rōne ignis. sed est sursum respectu

Marsi. de ge.

EE

No^m.

2

3

8. p̃h. 32.
4. c. 25.

Nōndū

Nōndū

I.c. 23. Sed in simplr quatuor entia. vnus vnū quodq; est. terra quidē enim sicci magis q̄ frigidi. aqua autem frigidi magis q̄ humidi. aer autem humidi magis q̄ calidi. ignis autem calidi magis q̄ sicci.

Nōndū

C Determinat de ordine horz eloz ad suas qlitates. dicens q̄ cū ēa sint simplr q̄tuor entia hñtia binas 7 binas qualitates. vnūq; q̄ tñ eloz est magis vnū qlitatis q̄ alterius. vt terra est magis sicci q̄ frigidi. aqua magis frigidi q̄ humidi. aer magis humidi q̄ calidi. ignis magis calidi q̄ sicci. **C** Notandū autem q̄ elementū prout hz magis 7 minus ordinē ad alias 7 aliam qualitatem: est magis 7 minus actiui 7 passiui. vt ignis est maxime actiui: q̄ hz magis ordinē ad qualitatem magis actiui. vt ad calidum. aqua autē est subactiua. q̄ hz magis ordinē ad qualitatem subactiui. vt ad frigidū. aer at est maxime passiui. q̄ hz ordinē ad qualitatem maxime passiui. vt ad humidum. terra vō est subpassiua. vt ad sicum.

Dub

Bubitarēt forte aliquis vñz sic se habeat ēa ad suas qualitates vt p̄s ait. Nam si de igne nō est dubiū ipsum esse summe calidū. 7 de aere q̄ sit primo humidū. de terra tñ 7 aqua dubiū est. videtur enim q̄ aqua nō debeat poni p̄mo frigida. sed terra: cū magis distet a celo q̄ aqua. Jō dixerunt aliqui q̄ cū dicim⁹ ignē esse p̄mo calidū. 7 aqua esse p̄mo frigidā li p̄mo non denotat ordinē elementoz. sed qualitātū. Non enī est sensus q̄ aqua sit p̄mo frigida. q̄ est frigidior ceteris elis. sed sensus est aqua esse p̄mo frigidā. q̄ cum sit frigida 7 humida per prius ei cōpetit frigiditas q̄ humiditas. vobunt enim isti essentiali terrā frigidiorē esse aqua: q̄ p̄obant per celestes distantias. Sed istud nō videtur posse stare. p̄m enim sniam p̄bi ille quatuor qualitates vidēt constitūere numerū quatuor p̄moz corporū. quod non esset nisi cuiuslibet elementoz cōpetat aliqua istarū qualitātū p̄mo. sed q̄ est p̄mo tale est maxime tale. vt innuitur scdo metha. Jgnis enī est maxime calidus. q̄ est p̄mo calidus. aqua ergo erit maxime frigida. q̄ est p̄mo frigida. erit ergo omnibus frigidior. Amplius q̄d plus frigit est q̄ hec positio videt tollere mixtionē. q̄ enī ignis est p̄mo calidus. q̄d cūq; mixtū est calidū est tale per nām ignis. nisi. n. mixta participaret naturā ignis calida esse non possent. 7 sicut participat mixta nām ignis q̄ calida. sic participat naturā aeris: q̄ humida. 7 isto modo oīa calida reseruantur in mixto. q̄ mixta participat aliquo mō virtutes 7 qlitates oīum elementoz. nisi ergo aliqua qualitas cōpetet eis p̄ 7 per se. ita q̄ oībus alijs elis cōpeteret per ipsam: nō posset saluari quō ēa oīa concurrūt ad cōpōnē cuiuslibet mixti. Cū ergo aque nō possit cōpetere humiditas p̄mo: cū cōpetat aeri. cōpetet ei p̄mo frigiditas. erit ergo aqua frigida p̄mo non solū ex ordine qualitātū. vt q̄ sit p̄mo frigida q̄ humida. sed et ex ordine subiectoz. q̄ aqua est frigidior oībus alijs. **C** Amplius si assignarem⁹ posset enim vna 7 eadē qualitatū iremus extra mētē p̄bi. mentis. vt si aer esset p̄mo humidus. nō respectu alioz elementoz. sed soluz dicere p̄ tale respectu calozis. q̄ magis esset humidus q̄ calidus. non esset inconueniens aliud elementū esse p̄mo humidū respectu alterius qualitatis: nō igitur esset numerus elementoz p̄m numerū quatuor qlitātū si possent esse plura ēa q̄ qualitates. cum vna qualitas pluribus elis posset p̄mo cōpetere. Sūgit via p̄bi necessitates habere opz q̄ p̄mo dicat excessum respectu oīum alioz elementoz. vt aer est humidus p̄mo. i. ē hū

p̄ op̄.
2. g. 23.

I.c. 4.

2^m3^m

midior ceteris elementis. nō nullū aliud ēm poterit ēē hūmidus p̄mo. imo semp vna qualitas erit vnus eli p̄mo. cōgrue ergo p̄m numerū p̄marū qualitātū erit numerus p̄moz corporū. **C** Notandū q̄ q̄libet eli hz vnā qualitatem p̄mo. nō solū ex ordine qualitātū: vt q̄ ei magis cōueniat vna qualitas q̄ alia. sed etiā ordine subiectoz. q̄ eli illud cui conuenit aliqua qualitas p̄mo conuenit ei magis 7 p̄fectius q̄ alijs elis. imo mixta 7 clata ex hoc participat p̄mas qlitates. q̄ participant nām illoz eloz: q̄bus p̄mo cōpetunt qlitates ille. **C** Trum aut vñz eli participet aliud. vt vtz aer dicatur calidus. q̄ participat naturā ignis infra dicet. ad p̄s autē sufficit scire q̄ ignis est p̄mo calidus respectu aeris 7 respectu alioz eloz. q̄ est magis calidus oībus elis. 7 q̄d dictū est de igne respectu caliditatis intelligendū est de oībus elementis respectu qlitatum q̄ cōpetunt eis p̄mo. sed si sic dicimus q̄ credimus bene dictū. q̄ sic ponēdo ponimus aquā frigidiorē terra. restat nobis dare modū 7 viā quō hoc sit possibile: cum terra remotior sit a celo q̄ aqua. **C** Jdē notandū q̄ possumus distinguere duplicē calozē. elarē. 7 celestem. hos autē duos calozes differre 7 non esse eiusdē rationis pbat Lōmentator in. 12. methaph. 7 adducit ad hoc auctoritatem p̄bi in li. de aīalibus dicens. q̄ iste caloz celestis receptus i seminibus figurat mēbra 7 format. caloz aut elaris deficit 7 attenuat. p̄terea vt ait. caloz celestis generat aīalia. elaris vō corrumpit 7 destruit. 7 ideo subdit q̄ hō generatur ab homine 7 a sole: q̄ caloz ille in cuius virtute membra formant 7 figurant vñz solis effici. Sicut ergo due qlitates vt caloz 7 sapoz sunt in eodē pomo. q̄ he due qlitates nō sunt eiusdē rōnis. sic in eodē igne p̄nt esse duo calozes. igneus. 7 celestis cum hz calozes eiusdē rōnis non sint. Jgnis enim cū hz calozem p̄ntē spēm 7 nām propriā. hz enim calozē qui acquiritur ex motu celi. 7 sicut diffingimus duplicē calozē. sic distinguere possumus duplicē frigiditatem. elarē 7 celestē. vt dicamus aliqua habere celestem frigiditatem. q̄ modice p̄cipant de celesti caloze. 7 inquantū p̄cipant a tali calido inducūt rōnē oppositā 7 pariter quodā mō de frigida. Dicamus ergo aquā esse frigidiorē terra quātū ad frigiditatem elarem 7 sequētē spēm in nām propriā. siue q̄tū ad frigiditatem de qua loquimur. terra tñ est frigidior aqua. q̄ magis p̄uatur caloze celesti. non est ergo sile de caloze ignis rōne aeris: 7 de frigiditate terre respectu aqua. Est enī ignis calidior aere duplici caloze: elari 7 celesti. elari quidē: q̄ talis caloz p̄mo cōpetit igni. celesti vō. q̄ ignis est celo propinquior. aqua vō frigidior est terra frigiditate elari. terra vō frigidior est aqua: q̄ plus p̄uatur caloze celesti. **C** Notandum ē q̄ cognita vna qualitate p̄mo conueniente alicui elo. qualitates alias p̄cōuenientes elis alijs statim cōtingit cognoscere. vt si scimus que qlitas cōpetit p̄mo aeri. Cū enim aer sit calidus 7 humidus. caliditas nō contingit ei p̄. q̄ posita est hic cōuenire p̄ igni. cōueniet ergo ei p̄ humiditas. quo scito scimus que qlitas cōueniat p̄ aque. Nā nō humiditas cū hec cōueniat p̄mo aeri. frigiditas ergo p̄mo ei cōueniet. sic ē cū terra sit frigida 7 sicca. scire possumus q̄ frigiditas nō cōueniet p̄ terre. q̄ p̄uenit aq̄. erit ergo terra p̄ sicca. cognita ergo p̄ma qualitate vñz alioz qualitates p̄mas cōuenit cognoscere. q̄d declarare volebamus.

Nōndū

Nōndū

Com. 18

Implex

Caloz q̄h

mētans

Celestis

Nōndū

ost

I.c. 14

I.c. 14

I.c. 14

Soniā aut determinatū ē pus q̄ ē simplicib⁹ corporib⁹ ex inice generationis. simul aut fm sensuz videtur gñata. nō enim esset alteratio. scdm tactus enīz passionēs alteratio est. dicendum quis modus adinuicē trāsmutatio

nīs. vtrū omne ex omni generari possibile.
aut hoc qdē possibile. hoc aut impossibile.

¶ Quia elementa se transmutant adinuicē. qz hnt alias 7 ali-
as qualitates. 7 qz alr 7 alr ordinantur ad qualitates il-
las 7 qz hnt alias 7 alias oīas locoz. 3o post qz determi-
nati est de q̄litate 7 oīaz. 7 ostensum est qūo differēt elā
ordinantur in suis locis. 7 dictū est qūo ordinē hnt elementa
ad suas qualitates: qz per talia est transmutatio in elemen-
tis. ideo hic determinat de transmutatione elementoz. 7 oī-
ditur qūo elā gñant 7 corrumpunt adinuicē. Circa qd p̄ba-
tūo facit. qz p̄continuat se ad dicēda. scōo exegit de in-
tento ibi. (Quā qdem igit.) Dicit ergo. determinatū est p̄-
ua. sūm li. celi 7 mūdi. qz gñatio est simplicibus corporibz
ex inuicē. similiter ē 7 f̄m sensum videntur hec elementa gñā-
ta ex inuicē. nō enī ē alteratio elementoz nisi possit ēē co-
rum gñatio. alteratio enim est f̄m passionē tactus. passio
autē tāgibilis magis facta abicit a suba. notū ergo est ge-
nerationē esse possibile. post qz ad sensus elementa videmus
alterari f̄z tāgibiles q̄litates. supposita ergo eozū transmu-
tatione dicam quā est modus transmutationis elementoz
rum adinuicē. vtrū oē sit posse gñari ex omni. aut hoc est
possibile. hoc aut impossibile. ita qz nō quodlibet elementū
generatur ex quolibet. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Quoniam quidē igitur omnia inata sunt
adinuicē transmutari manifestū est.

¶ Sequitur de intēro 7 duo facit. Nam primo ostēdit ele-
menta esse generabilia adinuicē. scōo reprehendit Empe-
doclem qui hoc negauit ibi. (Admirabitur autē aliqui di-
ceno.) In prima parte intendit talem rōnem. Ignis terra
aqua 7 aer gñantur 7 corrumpuntur adinuicē. sed hec sunt
prima corpora 7 elementa. ergo elementoz est adinuicē ge-
neratio. In hac autē rōne sic p̄cedit. qz p̄mo ostēdit ignem
aqua 7 aerē 7 terrā adinuicē gñari. scōo p̄bat talia corpo-
ra esse p̄ma 7 elā. ita qz vtrū nō est elem̄ respectu alteri. sed
oīa debēt dici p̄ma elementa. 2o ibi. (Sed tñ adhuc.) Circa
primū duo facit. qz p̄mo p̄bat qdlibet tale corpus gñari
ex qdlibet. scōo dat modū gnōnis eoz ibi. (Differat autē 7 i ci-
tius.) Circa p̄mū tria facit. qz p̄mo p̄mittit qd intendit.
scōo p̄bat. p̄po. 7 tertio concludit intentum. secunda ibi.
(Generatio idē.) 3o ibi. (Quapropter vtrū.) Dicit ergo ma-
nifestum esse qz omnia alia talia corpora inata sunt adinu-
vicem transmutari. **¶** Deinde cū dicit.

¶ Generatio qdem enim in cōtraria 7 ex p̄-
rijs. elā aut oīa hnt p̄rietatē adinuicē qz dis-
ferētē p̄rie sunt. sed his qdē. n. ambe p̄rie. 7
bi gratia. igni 7 aque. hoc enim calidū 7 sic-
cum. hoc aut frigidū 7 humidū. his aut alte-
ra solū. 7 bi grā. aeri 7 aque. hoc enī calidū
7 humidū. hoc aut frigidū 7 humidū.

¶ Probat qd dixerat. dicens. qz generatio est in cōtraria 7
ex p̄rijs. elementa aut oīa. i. oīa talia corpora hnt p̄rietatem
adinuicē. qz dīe eoz. i. p̄me qualitates p̄rie sunt. sed his. i.
aliquibus talibus corporibz sunt ambe dīe p̄rie. igni igitur
7 aque. qz hoc. scōo corpus ignis ē siccū 7 calidū. 7 aut. i. aq̄
est qd frigidū 7 humidū. sed his. i. aliquibus talibus corpo-
ribus est p̄ria alia q̄litas solus. verbi gratia. aeri 7 aque. 7
enī. i. aer est quid calidū 7 humidum. hoc autē. i. aq̄ est
frigida 7 humida. est igitur in talibz maior 7 minor p̄rie-
tas. In oībus tñ est p̄rietatē. 7 qz oīa sibi adinuicē p̄riatur
oīa sunt adinuicē generabilia. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Quapp vtrū qdē manifestū qm oē ex oī ge-
nerari inatū est. iā aut b̄m vtrūqz nō ē dis-

ficile videre. quō oīa ex oībus erunt.

¶ Concludit intentum. dicens. manifestū esse qz omne est in-
natū gñari ex omni. qz f̄m p̄dicta iam non est difficile
videre f̄m vtrūqz talē corpus. quō omnia erūt ex oī-
bus. qz ex quo in vnoquoqz est cōtrarietas: f̄m vtrūqz
qz erit generatio. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Differt at i citi. 7 tardī. 7 facilis. 7 diffi-
lius. q̄cūqz enī hnt symbolū adinuicē velox
hōz transmutatio. quēcūqz aut nō hnt tarda.
Quia facilius vtrū qz multa transmutare.

¶ Dat modū generationis eoz. 7 duo facit. qz primo osten-
dit qūo vtrūqz talē corpus generatur ex vno. scōo quō vtrū
ex duobus ibi. (Si aut vniuscuiusqz.) Circa primū duo
facit qz p̄mo p̄mittit qd intendit. scōo manifestat p̄po
ibi. (Verbi gratia ex igne quidē.) Dicit ergo qz differt ge-
neratio 2o corporoz in citius 7 tardius. 7 in facilius 7 diffi-
cilius. qz quēcūqz hnt symbolū 7 convenientiā adinuicē
hōz velox erit transmutatio. quēcūqz aut non habent
tarda erit eozū transmutatio: 7 est rō qz facilius est trans-
mutare vtrū qz multa. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Verbi gratia. ex igne qdem enim erit aer
altero transmutato. hoc enī erit calidum 7
siccū. hoc aut calidum 7 humidū.

¶ Manifestat. p̄positū 7 duo facit. qz p̄mo ostēdit quozum
gnō est facilis 7 velox. 2o ostēdit quoz est difficilis 7 tarda
ibi. (Ex igne aut aqua.) Circa primū duo facit. qz primo
declarat. 2o concludit intentū. 2o ibi. (Quapp manifestū ē i cir-
cuitu.) Dicit ergo qz ex igne erit aer altero transmutato. i.
facta transmutatione in altera q̄litate. id erit eozū transmu-
tatio velox qz hnt symbolū. est enī b. s. ignis qd calidū 7 sic-
cum. b. aut. i. aer qd calidū 7 humidū. quapp si dīabitur
siccū ab humido aer erit. i. ignis fiet aer. rursum aut ex aere
aq̄ fiet. qz dīabitur calidū a frigido. nam aer est calidus 7
humidus. aq̄ frigida 7 humida. In humido ergo nō dis-
ferūt aer 7 aq̄. qz transmutato calido 7 facto frigido: aer
aq̄ erit. Eodē aut mō ex aq̄ terra. 7 ex terra ignis fieri po-
terit. hnt enim ambo ad ambo symbola. i. cōuenientiā. aq̄
enim cōuenit cū terra cū sit humida 7 frigida. terra autē
frigida 7 siccā. q̄re dīante humido terra erit. i. fiet supple
aqua. 7 rursum. qm ignis cōuenit cū terra. qz ignis est cali-
dus 7 siccus. terra frigida 7 siccā. si corrūpatur frigidum
terre ignis erit ex terra. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Quapp si dīabitur siccus ab humido aer
erit. rursum aut ex aere aqua erit si dīabitur
calidū a frigido. hoc qdē enim fuerat calidū
7 humidū. hoc aut frigidū 7 humidus. qua-
propter transmutato calido aqua erit. eodē
modo 7 ex aqua terra. 7 ex terra ignis. hnt
enim ambo ad ambo symbola. aqua quidē
humida 7 frigida. terra autē frigida 7 siccā.
quapp dominatē hūido erit. 7 rursum ignis.
qm calidus 7 siccus. terra aut frigida 7 siccā
si corrūpatur frigidus ignis erit ex terra. qua-
pp manifestū qz in circuitu erit gñatio in sim-
plicibus corporibus. 7 facilis hic modus trans-
mutationis. qz symbolū existit his q̄ deiceps.

¶ Concludit qd intendit. dicens qz simplicibus corporibus
erit gnō 7 in circuitu. 7 erit facilis hic modus transmu-
tationis. qz existit symbolū. i. cōuenientiā. his que deinceps. i.
elementis q̄ se hnt cōueniētē. **¶** Notadū autē qz hic acci-

Marfil. de ge.

EE

Notadū

pitur pster nō absolute, sed fm circuitū. aq̄ enī est p̄sio ter-
re. 7 aer aq̄. 7 ignis aeri. 7 sic est p̄uersio circularis. qz non
possumus vltra ignē ascendere opz qz ex igne reuertat cir-
culariter ad terrā. ita qz ignis fm circuitū erit deiceps 7 cō-
ueniens terre. In oibz aut hīs ē symbolū. terra. n. hz sym-
bolū cū aqua. aqua cū aere. aer cū igne. ignis cū terra. iō
inter talia est facilis trāsitus. C Deinde cum dicitur.

I. c. 26.

Ex igne aut aquā. 7 ex aere terrā. 7 rursus
ex aqua 7 terra aerem 7 ignē cōtingit qdēz
generari. difficilior autē quoniā plurius est
transmutatio. necesse enim si erit ex aq̄ ignis
corrumpti frigidum 7 humidum. 7 rursus
si ex terra aer corrumpti 7 frigidum 7 siccū.
similiter autēz si ex igne 7 aere aqua 7 terra.
necesse enim ambo transmutare. hec quidē
igitur generatio tardior est.

Ostendit in qbus est trāsitus. dicens qz si ex igne fiat aq̄
ex aere terra. 7 rursus ecōuerso. si ex aqua puenit qdēz ge-
nerari ignē. 7 ex terra. aerē. hoc erit difficilior. qm̄ est trās-
mutatio pluriū q̄litas. necesse enī est si ex aq̄ erit ignis cor-
rumpi in aqua vtrāqz q̄litas. i. frigidū 7 humidū. 7 rur-
sus si ex terra fiet aer. opz corrumpti in terra duas q̄litas. v3.
frigidū 7 siccū. sicut ē si fiat e3. vt qz ex igne fiat aq̄. 7 ex a-
re terra. necesse est trāsmutare abo. i. ambas q̄litas. qz in
talibus nō est symbolū. igitur eoz erit tardior gñatio.

Dub^m
p^m

Bubitarēt forte aliq̄ virtūz q̄litas symbola ma-
neat. videt enī ad vtrāqz partē rōnes
ecōcurrere. qz si nō manet q̄litas symbola. vt si non manet
calidum aeris si ex aere sit ignis. corrumptur due qualita-
tes aeris. si ignis gñetur ex aere. cū ergo corrumptur due q̄-
litas aque cū ignis gñatur ex aq̄ non puerit difficilior
vel tardior aq̄ in ignē qz aer. qz si hoc ē fm videt qz sym-
bola qz alitas maneat. C Amplius hoc expresse videt di-
cere p̄sio in hoc scōo. 7 ē in cap de alteratione. C Sed si
hoc cōcedimus ofurgit grauior dubitatio. nūqz enim re-
manet accūs corrupto subo. Cū ergo corrumptur aer si ex
eo fiat ignis nulla q̄litas eius remanebit. Ampli^o si rema-
net aliqua qualitas aeris cūz ex aere sit ignis. tūc remanet
subm̄ sensatū 7 totū nō cōuertetur in totū. qre non esset ibi
generatio. sed alteratio. C Ad hoc autē dici pōt qz in gene-
ratione 7 corruptione manet mā vbi manet forma. si enīz
ex aere sit ignis. nō manet forma aeris. manet tū mā. qz il-
la eadē mā que erat sub forma aeris. efficiat postea sub for-
ma ignis. Jō qz dimensiones indeterminate magis se vi-
dentur tenere ex pte materie. alia autē vel vident sequi for-
mam. vel forte sequitur mām. vt est subiecta forme. ergo
qualitates qz vel sequitur formāz. vel sequuntur mām vt
est subiecta forme. nō videtur remanere eadē numero. Est
et spālio rō. quare qualitates actiue 7 passiue eoz nō pos-
sunt remanere eadē numero. cū ex vno elemēto gñatur ali-
ud. vt declarari hz in cap de mixtione. opposita autē hīs nō
est difficile solvere. C Nā cū dicit qz si corrumptur oēs q̄-
litas aeris cū igne generatur ex eis nō generat facilis
us ignis ex aere qz ex aq̄. dicit d3 qz difficultas gñatiois ac-
cipitur ex eo qz aliquid corrumptur per se 7 a p̄trario. Vnde
mus enim qz forma non hīs cōtrarium qz a deo generat
faciliter qz eoz gñatio est in instanti. lux enī in instanti mul-
tiplicatur in aere. qz in eo p̄rietatem nō hz. facilius igit ex
aere sit ignis qz ex aq̄. qz cū ex aqua sit ignis vtrāqz quali-
tas aque corrumpti per se 7 a p̄trario. caliditas v3 corru-
pitur ibi per accūs vel ex corruptione subiecti. Qd vō ad
debat de p̄sio qz videtur velle qualitatem symbolāz re-

Rñso

interminat
te magis in
deh ex pte
materie alia
est sequi
formāz.

Ad p^m

manere. dici debet vt cōiter ponit qz remanet eadēz species.
non autem opz qz remaneat eadem numero.

Bubitarēt forte aliq̄s si remaneret eadēz quali-
tas: vtrū esset ibi gñatio simplr. ad qd
dici debet qz gñatio vt superius dicebat est ex non ente in
ens. Dupliciter ergo pōt accipi gñō simplr. vel qz est i ens
simplr. vel qz est ex non ente simplr. qz si queratur qd istor-
um est potius. debet dici qz magis est generatio simpliciter
ter ex eo qz est in ens simplr. qz ex eo qz est ex non ente sim-
pliciter. motus enim 7 mutatio recipiunt spēm ex termino
ad quē nō ex termino ex aliquo. vt habet declarari. 3. pbi
fcorum. omnis ergo illa trāsmutatio per quā acquiritur
forma sub alia. 7 ens simpliciter generatio simplr: si esset ex en-
te simplr 7 in ens simplr. dato tñ qz remaneret q̄litas sym-
bola 7 fieret trāsmutatio in formā substantialem 7 in ens
simpliciter generatio simpliciter posset dici.

Dub^mI. c. 4.
48.

Bubitarēt forte aliq̄s vltimus si remaneret qua-
litas symbola cū ex aere sit ignis. vtrū
dici posset qz ex toto aere sit totus ignis. Ad quod dici de-
bet qz sicut remanet mā cū ex aere sit ignis. 7 tamē hoc nō
obstante ex toto aere sit totus ignis. qz nō remanet mā. vt
est aeris corrupti: 3 vt est ignis generati. Ita 7 si aliq̄ ali-
ud remaneret. qz non remaneret vt est corrupti. sed vt est
generati ex toto posset dici fieri totum.

Dub^m

I aut vniuscuiusqz alterz corrupet
facilis qdē. nō adinuicē at trāsnu-
tatio. 3 ex igne. qdē 7 aq̄ erit terra
7 aer. 7 ex aere 7 terra ignis 7 aq̄.

I. c. 27.

In parte ista ostēdit p̄sio qz ex pluribus talibus corpo-
ribz generatur vniū. 7 duo facit. qz p̄remittit qd inten-
dit. scōo declarat p̄positū ibi. (Qñ enim aque.) Dicit er-
go qz si accipiatur duo. ela quez vniuscuiusqz corrupa-
tur alteruz. i. altera qualitas. hz trāsmutatio erit facilis.
sed non erit adinuicē. qz vniū illoz elemētoz nō p̄rietet
i aliud. sed ex duobus cōstituetur 3. vt ex igne 7 aqua po-
terit esse terra 7 aer. 7 ex aere 7 terra. ignis 7 aqua. C No-
tandum autē qz nūqz ex duobus elemētoz pōt fieri 3. nisi
illa duo habent p̄rietatē adinuicē. fm vtrāqz qualitātē.
Ideo ex igne 7 aqua potest gñari tertiū. vt terra vel aer. 7
ex aere 7 terra. poterit ēt gñari tertiū. qz talia opponuntur
fm vtrāqz qualitatem. C Deinde cum dicitur.

I. c. 27.

Nōndū
qz.

Quando quidē enīz aque frigiditas cor-
rupetur ignis aut siccitas aer erit. relinquitur
enim huius quidē calidū huius autē humi-
dum. Qñ aut ignis quidē calidū aque. autē
humidūz terra erit. quia relinquitur huius
quidem siccū. huius autē frigidum.

Manifestat qd dixerat. 7 duo facit. qz p̄mo ostēdit ex q̄o
duobus pōt fieri 3. scōo ex quibus non pōt. 2. ibi. (In his
autē que per cōuenientiam.) Circa p̄mū tria facit. qz p̄mo
ostēdit qz ex igne 7 aqua potest fieri 3. vt terra 7 aer. secū-
do qz ex aere 7 terra potest ēt fieri 3. vt ignis vel aqua. 3.
quod dixerat manifestat p̄ qdāz sensibile ex m̄. scōa ibi.
(Sicut autē 7 ex aere.) 3. ibi. (Confessa autē 7 sensui.) Di-
cit ergo qz qñ aque corrumptur frigiditas 7 ignis siccitas.
aer erit. relinquitur enim calidū huius. i. ignis. 7 humidū huius.
i. aque. 7 qz aer est calidum 7 humidum. ex talibus duo
bus generabit qdāz 3. vt aer. pōt ēt ex igne 7 aqua ge-
nerari aliud 3. vt terra. qz si corrumpti calidūz ignis. 7 hu-
midūz aque. terra erit. qz ex tali corruptione relinquitur sic-
cum h̄. i. ignis. frigidū huius. i. aq̄. legatur ergo inde gñari
terra que est frigida 7 siccā. C Deinde cum dicitur.

I. c. 29.

I. c. 28.

C Similiter autem et ex aere et terra ignis et aqua. quoniam enim aeris corrumpitur calidum. terre autem sic. cum. aqua erit relinquitur enim huius humidum. huius autem frigidum. quoniam autem aeris humidum. terre autem frigidum ignis quare relinquitur huius quod calidum huius autem siccum que quidem erant ignis.

C Ostendit quod ex aere et terra generatur ignis. sicut enim ex aqua et igne. quod opponeretur in utrisque qualitatibus. poterat ex eis generari dupliciter. ut terra vel aer. similiter autem ex aere et terra que opponitur in utrisque qualitatibus poterit videri generari dupliciter. ut ignis et aqua. quod quoniam corrumpitur calidum aeris. et siccum terre. aqua erit. relinquitur enim humidum aeris et frigidum terre. que sunt qualitates aque. sed si corrumpitur aeris humidum et terre frigidum generabitur inde aliud tertium. ut ignis. quare relinquitur calidum aeris et siccum terre. que erant qualitates ignis.

I. c. 28. **C** Confessa autem ad sensum ignis generatio. maxime enim ignis flamma. hec autem est sumus ardens. fumus autem ex aere et terra.

C Manifestat quod dixerat per sensibile ex. dicens. quod huius generatio ignis est confessa et manifesta sensui. et maxime cum generatur ignis flamma. hec autem flamma est sumus ardens. fumus autem fit ex aere et terra. vapores. n. terrestres autem mixti aeris sumi efficiunt. si ergo ex tali fumo generatur flamma. erit generatio eius ex aere et terra.

I. c. 29. **C** In his autem que per consequentiam non contingit corruptio in utroque altero elementorum fieri transmutationem in unum corpus. quare relinquitur in ambobus aut eadem. aut contraria. ex neutro autem contingit generari corpus.

C Ostendit ex quibus duobus non potest generari tertium. et tria facit. quod primo permittit quod intendit. 1. declarat. pro. 2. permittit quodam conclusionem sequentem ex dictis. scilicet ibi. (Verbi gratia si ignis.) 3. ibi. (Quapropter simul.) Dicit ergo quod in his elementis que se habent per se non conveniunt ex duobus talibus fieri transmutationes in unum corpus. id est in unum corpus. quod non convenit ex eis generari. corruptio in utroque talium altero elementorum. id est altera primarii qualitatum. quare relinquitur in ambobus talibus. ut eadem qualitatibus. aut contraria ex neutro autem modo contingit generari corpus. scilicet. n. nec potest ex una qualitate tantum. nec ex qualitatibus contrariis. **C** Notandum autem quod appellat hec elementa se habere per se quod sequuntur. et se habent immediate. ut terra et aqua. aqua et aer. et aer et ignis. et quare ultra ignem non est elementum. quod ex igne redire ad terram. ita quod terra et ignis se habent aliquo modo per se non loco. sed per replicationes et per quendam circumlocutionem. In circulo enim primum et ultimum primum et finis per se habent. talia autem elementa sic per se habentia semper conveniunt in altera qualitate. et ex duobus elementis non fit 3. **C** Deinde cum dicit.

C Verbi gratia si ignis quod corrumpitur siccum. aeris autem humidum. calidum autem in ambobus relinquitur. Si autem ex utroque calidum relinqueretur contraria siccum et humidum. sicut autem et in alijs. in omnibus enim his que per consequentiam existunt. hoc quidem idem. hoc autem contrarium.

C Manifestat quod dixerat. Nam ex igne et aere quod se habent per se non generatur 3. ignis enim et aer differunt in siccum et humidum et conveniunt in calido. Quod si corrumpere siccum ignis et humidum aeris. id est si corrumpere in eis qualitates contrarias. non fit ex eis 3. quare relinquitur in ambobus qualitas una et eadem. ut calidum. ex una enim qualitate non fit elementum. si vero ex utroque corrumpatur qualitas symbola.

ut calidum. non fiet idem tertium. quare relinquitur qualitas contraria. ut sic cum et humidum. ex quibus cum sunt contraria non potest stare unum et idem elementum. Nullo ergo modo ex igne et aere fiet 3. siue corrumpitur in eis qualitates symbola. siue contraria. et quod dictum est de igne et aere. sicut intelligendum est et in alijs se habentibus per se. quod in omnibus his que se habent per se existit hoc quidem. id est hec qualitas idem. id est eadem. hoc autem dicitur. omnia enim se habentia per se differunt in una qualitate et conveniunt in alia. **C** Deinde cum dicit.

C Quapropter simul manifestum quoniam quod ex uno in unum transiit uno corrupto generatur. que autem fieri ex duobus in unum pluribus.

C Concludit quidam conclusionem sequentem ex dictis. dicens. manifestum esse quod quod ex uno fit transmutatio in unum. ut cum unum elementum generatur ex uno elemento. talia generantur et transiunt uno corrupto. et corruptione enim unius qualitatis poterit generari unum elementum ex alio. sed quod ex duobus elementis fit unum elementum. semper fit talis generatio pluribus qualitatibus corruptis. **C** Notandum autem quod generatio unius elementum ex alio potest esse in his elementis symbolis. ut ex igne potest generari aer. et quare qualitas symbola manet. id est talis generatio potest potest altera qualitate corrupta. sed ex duobus elementis nunquam fit circumlocutionem. nisi contrarietur sibi in utraque qualitate. id est ad tales generationes semper requiritur corruptio plurium qualitatum. **C** Minimo cum dicit.

C Quoniam quod ergo omnia ex omni generantur. et quod ex invicem transmutatio generatur dictum est.

C Epilogat circa determinata. dicens. dictum est quod ex omni in elemento generantur omnia elementa. et dictum est quod est transmutatio elementorum ex invicem. et quod generantur ex invicem.

E Ad tamen adhuc et sic aspiciemus de eis. si enim est naturalium corporum materia ut videtur quibusdam aqua et aer et que talia. necesse autem unum esse. aut duo hec. aut plura.

C Postquam probavit ignem et aquam et terram transmutari ad invicem. In parte ista. probat omnia talia corpora esse per se corpora transmutata. et si sunt prima corpora talia sunt elementa. erit ergo elementorum generatio et corruptio. ex quo talium corporum generatio et corruptio. Dividit autem hec partem in duas primum quod dupliciter ostendit talia corpora per se. scilicet pars ibi. (Quoniam autem que transmutantur.) Ad evidentiam primum partis notandum ignem et aerem et talia corpora esse corpora per se transmutata. quare nec reducuntur in seipsa. nec in aliud corpus transmutabile. sicut. n. arguebat supra. calidum et frigidum. humidum et siccum esse qualitates passivas. quare nec reducuntur in qualitates activas. nec in seipsas. sicut et predicta corpora sunt per se. quare nec reducuntur in corpora alia transmutata nec in seipsa. Dividit autem pars prima in duas partes. quare per ostendit talia corpora non posse reduci in seipsa. scilicet ostendit hoc corpora non esse reducibilia supple in aliquo aliud corpus. 2. ibi. (Nec quod tamen aliqd aliud.) Circa primum duo facit. quare primo permittit quod intendit. scilicet manifestat. pro. ibi. (Unum quod videtur.) Consequenter autem sic. ostensum est ignem aerem et terram corpora esse transmutata ad invicem. sed adhuc inspicimus de eis. si materia habet naturalium corporum supple est aliquod corpus. ut videtur quibusdam. quod sit aqua aut aer. et quod ponunt esse talia que sunt aliquorum materia. vel erunt unum vel duo vel plura. **C** Notandum autem omnia antiquos philosophos posuisse materiam esse aliquod corpus in actu. quod quidam dixerunt esse aerem. quidam vero aquam. quidam vero posuerunt tale corpus esse unum. quidam vero plura. quod si unum esset. non essent quatuor prima corpora transmutativa. si. n. omnia essent ex aere. ignis et aqua non essent per se corpora. vult ergo philosophus ostendere quod si huius corpora reducuntur in aliquod unum ex quo sunt non reducuntur in aliquod corpus sensibile. sed in ipsam materiam. Ideo hec corpora non sunt per se simpliciter. quare sunt composita ex materia et forma. habent ergo

Mars. de ge.

EE uij

Nōndū

aliquid prius se ex quo sunt ut ipsam materiam: sed non habet aliquod corpus sensibile prius se ex quo sunt. prout ergo dicitur per corpus sensibile. Et non est quod hic loquimur de sensibili accipiendum est sensibile secundum sensum tactus: quod tale sensibile querimus. ut supra dicebatur. Si enim vellemus accipere sensibile ut se extendit ad omnem sensum: hec corpora non deberent dici prima corpora sensibilia. supercelestia enim sunt priora eis quod sentiiri possunt sensu visus. Et deinde cum dicit.

¶ Unū utique omnia non est possibile. verbi gratia. aerē oīa. aut aquā aut ignē. aut terrā. si transmutatio est in contraria. et hoc transmutatio in contrarium. si enim erit aer siquidē per manet. alteratio erit. et non generatio.

¶ Manifestat quod dixerat. circa quod duo facit. quod primo facit quod dictum est. scilicet remouet quandā cauillationē ibi. (Sed cum neque ignis.) Circa primum duo facit secundum quod dupliciter manifestat intentum. scilicet ibi. (Similiter autem neque videtur.) Dicit ergo quod non est possibile oīa talia corpora esse unū. verbi gratia. ut oīa esse aerem aut aquā. aut ignē. aut terram. quod transmutatio est in contraria: si est aer hoc corpus ex quo oīa sunt: aer permanet: sed permanente aere vel permanente alio corpore: quod potest esse materia aliorum: et facta transmutatione in contrarium qualitates alteratio erit. non generatio. pro ergo illa destruit generationes ponens materiam esse aliquid in actu.

Nōndū

¶ Notandum autem quod sub transmutationis operis manere in tota transmutatione. sicut ergo materia semper manet eadē et recipit formas diversas. sic si ponetur aer vel aliquid aliud corpus esse talia subiectū semper maneret corpus actus sensatum. oīes ergo talis transmutatio alteratio esset. Et deinde cum dicit.

¶ Si autem neque ita videtur ut aer et aliquid simul sit et aer. et aut aliquid quodcumque. erit igitur aliqua contrarietas et diversa cuius habebit aliquid altera particula. verbi gratia. caliditatem.

¶ Adducit secundam rationē. dicens. quod non videtur quod idem corpus sit simul aqua et aer. aut quod sit aer et quodcumque aliud corpus. Quia autem sit inconueniens ponere idē corpus esse simul aquam vel aerē et aliud corpus. ut aerē et ignē. pro quod est aliqua contrarietas et aliqua diversa inter talia duo corpora: cuius contrarietatis altera habebit aliquid. id est erit in aliquo illo corpore. et alia particula erit suppletur in aliquo. verbi gratia. si ignis habebit diversitatem caliditatis alia particula contrarietatis ut frigiditatis erit in aliquo corpore. si igitur unū et idē erit plura corpora simul in eodē erunt diversa. quod est inconueniens. Et notandum autem quod ponentes aerē. vel aliquid aliud corpus esse materiam aliorum. ex quo alia fiunt. operis eos dicere unum et idē esse duo simul. ut esse aerem et ignē. vel aerem et aquam. Et nam ut dictum est secundum talem positionem operis aerem manere in tota transmutatione. aer ergo manens aer. si ex eo fiat ignis. accipiet ignis formā. et erit simul aer et ignis. Et notandum ergo quod corpus genitum et corpus ex quo generatur habet aliquā diversitatem adinuicem. quod oīs generatio est ex diversis et in diversis. et illius contrarietatis una particula erit in uno corpore et alia in alio. si ergo ex aere sit ignis aer ad ignē contrarietatem habebit. quare si aer manens et aer fieret ignis et idem esset aer et ignis. in eodem esset diversitas. quod est inconueniens. Et deinde cum dicit.

No

No

¶ Sed tamen neque ignis aer calidus. alteratio enim tale et non videtur.

¶ Remouet quandam cauillationem et duo facit. quod primo facit quod dictum est. scilicet quod ostēderat non esse aliquid elementū sensibile ex quo sunt oīa talia corpora cōcludit tale aliquid in quod resoluuntur habere esse non corpus aliquid. sed materiā

aliquam eodem ibi. (Aliud aliquid igitur.) Circa primum duo facit secundum quod dupliciter remouet cauillationē illā. scilicet ibi. (Similiter autem rursum.) Cauillaret forte aliquis dicens. hoc modo ex aere esse oīa alia. quod aer in frigidum et efficitur aqua. calefit et efficitur ignis. ita quod ignis nihil est aliud quam aer calidus. hoc remouens philosophus ait quod ignis non est aer calidus. quod talis alteratio esset. non videtur autem quod cum sit ex aere ignis quod sit ibi alteratio solum. Et deinde cum dicit.

¶ Similiter autem rursum si erit aer ex igne calido in contrarium transmutatio erit existet igitur aeri hoc. et erit aer frigidum aliquid. quapropter impossibile ignē aerē calidū esse. simul enim idē calidum et frigidum erit.

¶ Adducit aliam rationē. dicens. quod sic dicendo simul cum hoc inconuenienti. quod generatio erit alteratio sequitur aliud inconuenienti. quod in eodē erunt opposita. quod si rursum aer erit. i. fiet ex igne calido. quod transmutatio est in contrarium. erit igitur aeri hoc. oppositū calidū: et erit aer aliquid frigidum dicere ergo aerem calidum. cum aer sit quid frigidum. est dicere frigidū calidū. quare impossibile est ignem esse aerem calidum. quod idē simul erit calidū et frigidū. Et notandum autem quod philosophus hic non curat de exemplo. accipit enim calidum. et frigidum pro quolibet diversitate. et cum ait ignē esse calidū. aerē frigidum. intēdit ignē ad aerē habere aliquā oppositū. cuius ignis fiat ex aere et generatio sit ex opposito. quare si aer manens aer fiet ignis in eodē erunt opposita.

¶ Dubitaret forte aliquis non oportere quod si aer est quid de se frigidū. et ignis est aer calidus. quod ignis sit calidus et frigidus. ita quod dicere aerē calidū nihil aliud sit dicere quod frigidū calidū. Videmus enim aquā esse de se fridā. et tamen calefit. nec propter hoc in eodē sunt simul opposita. Et sciendum igitur quod si aer esset materia aliorum corporum et remaneret in tota transmutatione. ita quod manens aer fieret ignis ut aqua. oporteret dicere quod aer transmutatur a qualitatibus suis recipet qualitates ignis cum fieret ignis. ita quod si esset sic et frigidus. et recipet qualitates aqua cum fieret aqua. ita quod si esset calidus et frigidus. si autem sic oportet. ostēdit enim sunt in declarationibus philosophi circa primum philosophi. disputabat Empedocles. quod si modo sic loquimur est de genere et de alteratio et de transmutatione ad formam subalē. ut de transmutatione ad formam accidentālē. Dicitur. nam quod transmutatio ad formam accidentālē est quod via ad transmutationes forme subalē. et si est posset alteratio est posset generatio et esset. et sicut est posset generatio. sic suo modo est posset alteratio. si ergo aer esset materia aliorum corporum et manens aer efficeret ignis: tunc non abiciendo unā formam subalē ut formam aeris acciperet alia formam subalē ut ignis. et quod ratio erit si sub diuersis formis subalibus erit si sub diuersis accidentibus disponentibus ad illas formas. Immo ex quo suo modo sic loquimur de transmutatione ad formas accidentales. non de transmutatione ad subalē. ut per se ponit tacta. aer non abiciens formam aeris accipiat formam ignis sequendo ponit illā dicemus quod pari ratione aer non abiciens qualitates aeris suscipiet qualitates ignis. imo quod materia non solum non corrumpitur. sed et ipse est ut corrumpatur. sed si aer habet rationē materię corrumpi non possit. et quod quod corrumpi si est. per se qualitates amittere non possit. cum semper passio magis se abiciat a suba aer habet simul oppositas qualitates: et erit in eodē opposita: quod declarare volebam. Et deinde cum dicit.

¶ Aliud aliquid igitur preter ambo idē erit et aliqua alia materia cōis. eadē autem ratio de oībus. quoniam non est unū horum. ex quo omnia.

¶ Cōcludit quod ostēdit ex quo sunt oīa et non est corpus aliquid sensibile. ut est aliquid. sed est materia cōis. dicens. quod erit aliquid alia materia cōis. et ignis genitus et aer ex quo generatur erit aliquid idē. quod habet eandē materiam. quod materia erit aliquid aliud preter am-

bo. qz de se non erit in actu aliquid illoz. sed erit in poten-
tia virutuz. ⁊ subdit qz eadem ratio est de ambobus alijs
elementis que est de igne ⁊ aere: quoniam nō est vnum ele-
mentum sed vñũ sensibile corpus ex quo sunt omnia alia
elementa: sed est vna materia communis ex qua sunt talia
corpora. ¶ Deinde cum dicit.

T. c. 32. **C**umq; tñ aliqd aliud preter hec velut me-
diu aliqd aeris z aque: z aeris z ignis: il-
loz aut grossius: hoz autē subtilius: erit. n.
illud aer z ignis cum contrarietate.

¶ Quia probatur illud ex q̄ sunt et̄a nō esse aliqd̄ ef̄osū:
ōndit hic illud nō esse aliqd̄ corpus qd̄ est mediū: ⁊ duo
facit: q̄ p̄ offidit qd̄ dictū est. 2.º epilogat circa determinata
ibi. (Necesse igit̄ aut̄.) Circa p̄ 1.º tria facit: q̄ p̄ facit quod
dictum est. 2.º remouet quāda caūllationē. 3.º cōcludit q̄
nem int̄tā. 2.º ibi. (S; puato p̄ioz.) 3.º ibi. (Sifr igit̄ qd̄
clūq̄.) Continuē sic illud ex quo sunt et̄a est aliqd̄ me-
diū cōsef̄ed h̄y mediū est mā ⁊ nō est mediū corp̄: q̄ sit
aliqd̄ aliud p̄ter et̄a: nō q̄ sit mediū aq̄ ⁊ aeris: vel aeris
⁊ ignis: aia q̄ sit illoz aut grossius horum aut subtilius:
ponentes. n. tale corpus medium inter ignem ⁊ aerem dice-
bant illud ēē igne grossius: aere subtili: vel erat aere gros-
sius: ⁊ aq̄ subtilius: si erat medium inter aerem ⁊ aquam.
Qd̄ aut̄ tale corpus nō possit ēē illud ex q̄ sunt et̄a: p̄z: q̄
tale corpus cū p̄ietate. i. nō admittēs p̄ietatē propriam
erit. i. fiet aer ⁊ ignis: qd̄ est incōueniens. ¶ Notandū aut̄
q̄ sicut p̄bat: q̄ aer nō amittens qualitates p̄prias susci-
piebat p̄ietates ignis ⁊ fiebat ignis: sic si tale corpus me-
diū ponit̄ ēē mā aliorum: q̄ mān: opz manere nō amit-
tens formam p̄p̄iā accipiet formas alioz. ergo pari rōne
nō amittēs q̄uitates ⁊ p̄ietates. p̄p̄ias accipiet qualita-
tes ⁊ contrarietates alioz: ⁊ in eodem erunt cōtraria qd̄ ēē
inconueniens. ¶ Deinde cum dicit.

Sed quatio contrariorū alterū: quapropter
nō coningit illud solū esse vnq̃s vt quidam
inquiunt infinitum comprehendens.

¶ Remouet quanda cauillationez: diceret forte aliquis hoc corpus esse priuatiuū prietate. 3o suscipit qualitates ignis 7 sit ignis 7 inuenit in eo solū qualitates ignis: 7 nō alie: quide se nullā prietatem habet: sed est priuatiuū ea. Contra hoc arguens p̄ba ait: q̄ priuatio est alterū 7 totū. i. ē annexa alteri contrario: nūq̄. n. p̄prie aliq̄ priuatiua vna forma: nisi q̄ inditū forma 7 prietate: q̄p̄terit illud corpus nō conuenit nūq̄ esse solū. i. esse sepatū a contrario: immo cum ponit priuatiū vno 7 priuatiū in ditiū alio: non est ergo vt quidā inquit corpus aliquod medium cōp̄hendens alia: vt ex eo alia oīa generentur 7 sic infinitum. i. indeterminate: 7 sepatū a contrario: 7 deinde cum dicit.

Similiter igitur qđcūq; horū: aut quidē
nihil. Si igitur vtiq; nullum sensibile prius
his: hec vtiq; erunt omnia.

Concludit hinc intentam dicens, qd qdctqz horz elozz
est sup ponendi pñm ⁊ elm: qd vñum n̄ est elm ⁊ pñm resp
ctu alterius. aut ergo sñt pñcipia ⁊ efa aut nō: imo n̄ nul
lum corpus sensibile est pñma eia: oia h̄c erūt vñqz, sup
ple pñcipia efa: ⁊ tūc cōpleaf rō pñus facta. v3. qd gñatur
⁊ corumpit adinuicē. ignis. aqua. aer. ⁊ terra. cum oia ta
lia sint pñcipia pñma corpora sensibilia ⁊ efa omnium
eorz: erit gñatio ⁊ corruptio adinuicem.

Dubitare forte aliquid vtrum nā ē magis contineat istis corporibus primis: vel materie que est gñationis subm. ¶ Ad qđ dixerunt qđ nō mē ē magis cōpēit istis corpibus qđ pme māter: sed b non

videtur bene dictum. ¶ Ad cuius evidentiam notandum
q̄ hec prima corpora sensibilia cōi nomine elemēta appel
lari possunt. est enim elementum ex quo primo componi
tur aliquid ⁊ est in eo ⁊ non diuiditur fm formam: vt dicitur
in. 5. metha. hec autē p̄ma corpa sensibilia ex quo prima
sunt: ex eis p̄ cōponit aliqd: sunt in eis: q̄a miscibilia aliqd
modo sunt in mixto: ⁊ non diuidunt fm forma: q̄ q̄lib
ps aq̄ est aqua: ⁊ q̄libet ps terre ē terra. tñ p̄ cōponi aliqd
ex aliquo pōt intelligi duplr: vel simplr: vel quodāmodo.
mixta. n. componunt ex primis compositib: insensibilibus.
p̄mo nō simplr: sed quodā mō. In genere. n. corpoz nō ē
dare aliqua alia ex q̄bus prius p̄stet mixta q̄ vocata ēta:
mixti enim est p̄us ex igne ⁊ terra: ⁊ ex aere ⁊ aq̄: q̄s ex ali
quibus alijs corpibus: sicut. n. corpoz humanū q̄ est q̄dā
mixti organiū non cōponit ex p̄ manu ⁊ pede: q̄a
manus ⁊ pes resoluunt in carnes ⁊ ossa: nec cōponit ex
carnibus ⁊ ossibus: q̄a talia resoluunt in. 4. ēta: sic nō cō
ponit ex. 4. ētis: q̄ talia ēta resoluunt in mām ⁊ forma:
mā ergo prius est de cōpōne mixti q̄ vocata ēta. ¶ Rur
sus esse in aliquo pōt intelligi duplr: vel simplr ⁊ fm essen
tia: vel quodā mō: ⁊ put saluā virtus eius: mā autē refer
tatur in mixto simplr ⁊ fm suā essentiam. vocata autē ēta
sunt in eo in quo siml: saluā virtus eoz. ¶ Aliplus nō di
uidi fm formā pōt intelligi duplr: vel q̄ non diuidit in di
uerfas ptes formales: ⁊ sic aqua non diuidit fm formam
q̄ quelibet ps aq̄ est aqua. alio modo pōt intelligi nō diui
di fm formā. quelibz. n. ps mā ē mā: ⁊ mā fm se non di
uidit aliqd in actu: nec aliqd distinctū per formā: mā ergo
que est generatiois subm magis p̄ est de cōpōne mixti q̄
ipsa ēta: ⁊ magis simplr est in eo q̄s: p̄sa: ⁊ pluribz modis
nō diuidit fm formam q̄ vocata ēta. ¶ Jō hec definitio est
que est ex quo p̄ cōponit aliquid ⁊ ē. magis cōpetit māē q̄
vocati ētis: p̄st enim hec p̄ corpa cōi noie appellari ēta: ⁊
sufficit ad rōnē elemēti q̄ nō diuidat in diuerfas ptes for
males: ⁊ si diuidat in diuerfas ptes q̄ntitatuas: hoc tñ non
obstante nomē est magis cōpetit māē q̄ p̄mis corpb: vt
ps p̄ diffinitionē eius: tñ de cōi reconstit de noie nō est mul
tum curandum. ¶ Jō siue sic dicat. dū tñ in re nō erret: non
est magna vis faciēda. ¶ Deinde cum dicit.

Necesse igitur aut semper manētia z immu-
tabilia inuicē: aut transmutabilia: z aut oīa:
aut hec qdē: hec aut non: vt in timēo **P**ro-
scripsit. Quoniam quidē igitur transmu-
tari inuicē necesse est: dictum est prius.

T Epilogat circa determinata: tria facit fin q tres epilo
gos ponit. 2° ibi. (Et qm non silitr.) 3° ibi. (Siquidē igit cor
trarietas.) Dicit ergo. q. necesse ē hoc ēa aut esse sp manē
tia 7 imutabilia adinuicē: aut esse transmutata: hoc autē
non sicut plato scripsit in timoe: qui posuit terrā intrāsmū
bilem: q: figura terre non erat apta ad transmutationem
vt ponebat. voluit tñ plato p figurā 7 plāities saluare trā
mutatōes nāles: sic ergo loquebanf antiqui de transmuta
tione eloz: sed qm fin vītutem necesse ēf ēa transmutari
demonstratum ēt prius. **U** Deinde cum dicit.

Et qm̃ nō similiter cito aliud ex alio dcm̃ ē
pus: qm̃ hñtia qdē symbolū citius generāf
ex adinuicem: nō habentia aut̃ tardius.

Tponit 2^m epilogū dicētes: dictum est prius q^d nō sūt cito nec eque velociter aliud etiam sit ex alio: qm̄ habentia sym-
bolum ⁊ convenientiam citius generantur adinuicem: nō
habentia autem tardius. **D**einde cum dicit.

T Sigdē igitur ſocietas vna ē bz quā trāsmu-
tantur: neceſſe duo eſſe: materia. n. mediuū

insensibilis ens et inseparabilis: quoniam plura videntur entia: due videlicet erunt quod minime duabus igitur entibus non possibile est esse tria: sed quatuor quoadmodum videtur: tot enim erunt coniugationes: sex enim existentibus duas impossibile est generari: que prius sunt adiuncte. De his quidem igitur dictum est prius.

Post 3^m epilogum dicitur: quod si fueras tres quia transmutantur elementa esset una. necesse esset esse duo tria. Quilibet enim oppositum tria: huius duo extrema tria: si sic esset ad illa duo tria haberet ordinem maiorem: que esset quod medium inter earum de se esset ens insensibilis: quod est quod in potest. est tamen finem actualiter existentiam inseparabilis a tria. sic ergo diceremus si tria essent inde duo: sed quoniam tria videntur esse plura entia ad minus erunt due tria. finem quoque erit transmutatio elementorum. Entibus autem duabus tria: quia minime. i. ad minus opus tot potest. neri: cuius quilibet tria: huius duo extrema tria tamen: sed quatuor quoadmodum videtur. i. sicut manifeste apparet. calidum. n. et frigidum: humidum et siccum. sunt due opposites tria: sunt unus tria finem quod transmutantur elementa: et quot sunt ibi tria: tot sunt eorum combinationes possibile: et tot sunt elementa: quod sex existit: b^o combinationibus talium quantatum finem duas ipse est generari elementa: quia sunt tria adiuncta. calidum. n. combinat cum humidum: et frigidum cum siccum: ut fiat elementum erunt quatuor elementa tamen: sed b^o modo dimittitur: quia de his dictum est prius.

T.c. 35.

Quoniam autem que transmutantur adiuncte impossibile est principium aliquod esse horum: aut in extremo: aut medio ex his manifestum: in extremis quidem igitur non erit: quoniam ignis non erunt aut terra omnia: et eadem ratio si dicamus ex igne: aut terra esse omnia. Quoniam autem neque medium ut videtur quibusdam.

Postquam per hoc probavit unum finem non esse primum aliorum: quod non poterat poni aliquod elementum esse aliud maius subiectum: quia tunc generatio esset alteratio tria essent in eodem. In premissa ostendit hoc idem alia ratione quod talis est. Si aliquod eorum esset aliorum primum et haberet se ad omnia: sicut maius subiectum illud deberet manere et esse intransmutabile: sed omnia elementa sunt adiuncte transmutabilia. quod omnia debet dici per corpus et non est unum aliorum primum nec maius subiectum. Circa hoc autem sic procedit: quia per ponit rationem. 2° contra rationem adducit quandam cavillationem: ibi. (Aer quidem et etiam ignis.) Dicitur quod quoniam quidem transmutantur adiuncte. supple omnia elementa: impossibile est aliquod elementum esse primum horum. i. aliorum. Nam manifestum erit ex his. i. ex dicendis: quod tale primum non potest poni in extrema. i. quod sunt aliquod extremorum: nec in media quod sit aliquod mediorum. In extremis quidem non erit quoniam omnia non sunt ignis aut terra: et eadem ratio est de mediis: quoniam eadem ratio est si dicamus omnia esse ex aere vel ex aqua: sicut dicitur omnia ex igne vel ex terra: quoniam neque medius est ex quo sunt omnia: hoc videatur quibusdam. Est ergo vis rationis quod nec medium nec extremum est ex quo sunt omnia: quia tam media quam extrema transmutantur et nullum ipsorum manet. Deinde cum dicit.

Aer quidem et in ignem transmutatur et in aquam: aqua autem et in aerem et in terram: ultima autem non amplius inuicem.

Ponit quandam cavillationem: et duo facit: quia per ponit eam. 2° remouet cavillationem illam ibi. (Opus quidem stare.) Dixerat enim. per hoc extrema quam media esse transmutabilia: contra hoc forte cavillaret aliquis dicens quod elementum transmutatur in elementum pri-

mu: sed non in remotum: ut aer transmutatur in ignem et in aquam: et aqua in aerem et terram: sed ultima. i. extrema non amplius transmutantur adiuncte. **N**otandum autem quod per accipitur ultima et remota non finem locum: sed finem differentiam for- male. Ignis enim plus distat ab aqua quam a terra: non loco: sed forma: volunt ergo isti proxima posse transmutari ad invicem propter non magnam differentiam: extrema autem non posse propter distantiam magnam. Deinde cum dicit.

Oportet quidem stare non in infinitum ire hoc i. rectitudine ad utrumque: infinite enim contrarietates in uno erunt.

Remouet cavillationem istam: circa quod tria facit: quia per ponit quidam suppositiones. 2° illa suppositione supposita destruit cavillationem tactam. 3° quod supposuerat. probat. 2° ibi. (Terra sit igitur.) 3° ibi. (Quoniam autem non infinitum.) Est autem suppositio talis: quod opus stare in eis ad utrumque partem. i. finem sursum et deorsum: et non ire in infinitum finem rectitudinem. Si. n. incipimus a terra deorsum et ascendimus sursum dicendo terra aqua et cetera. incipimus finita elementa: et si incipimus a sursum: et descendimus deorsum et finita inuenimus. Nam si essent elementa infinita infinite qualitates essent in unoque quod dicitur: quod est inconueniens: quod otio vix sit ad primum supponatur. Deinde cum dicit.

Terra sit. g. aqua. y. aer. a. ignis. p. sit videlicet a. transmutatur in. p. et in. y. tria: erit eorum aque. a. p. sit hec albedo et nigredo: rursus: quod in. y. a. erit alia: non enim idem. p. z. y. sit quidem siccitas et humiditas. a. quidem siccitas. y. aut humiditas. Quapropter si quidem manet album existet aqua humida et alba: sicut nigrum erit aqua: in contraria enim transmutatio: necesse igitur aut alba aut nigrum esse aquam: sit itaque album primum. Similiter igitur existit et. p. y. siccitas: erit igitur et. p. ignis transmutatio in aquam: contraria enim existit: ignis enim prius niger erat: deinde autem siccus: aqua autem humida: deinde autem alba.

Ex suppositione facta ostendit extrema esse transmutabilia adiuncte si sunt transmutabilia cum mediis: sed ut ostendit per accipit extremum ultimum finem distantiam non finem locum. ita quod ignis est extremus respectu aquae: quia per omnem modum distat ab ea: aer autem est medius inter ea: quia partem puenit cum aqua cum sit humidus: et partem cum igne cum sit calidus: sic et aer est extremus respectu terre: cum per omnem modum distat ab ea. Duo ergo facit: quia per ostendit ignem et aquam que sunt extrema transmutari adiuncte si transmutantur cum aere: quod est medium. scdo ex hoc ostendit aerem et terram que sunt alia extrema adiuncte transmutabilia esse. 2° ibi. (Palam videlicet quoniam.) Noiat autem per elementa finem terminos dicere: sit terra. g. aqua. y. aer. a. ignis p. Noiat autem elementa percedit ad rationem intentam dicens: quod si a. i. aer transmutatur in. p. z. y. i. in ignem et aquam tria: erit eorum que. a. p. i. aer habebit tria: sit autem hec contrarietas albedo et nigredo non curat de exemplo: accipit enim albedinem et nigredinem pro quacunque tria. subdit autem quod quia a. i. y. supple mutatur. i. aer mutatur in aquam: erit alia tria inter aerem et aquam supple quod inter ignem et aerem. Nam non est idem. p. z. y. i. ignis et aqua. si ergo talia non sunt eadem non possunt ad unum et idem eandem contrarietatem habere. sic ergo inter aerem et aquam hec contrarietas. i. siccitas et humiditas: ita quod a. a. conueniat siccitas. y. y. humiditas: aliqui autem textus habent. x. quidem siccitas: et videtur esse textus corruptus: sed si vellemus ipsum exponere

Nondu

T.c. 36

dicerem⁹ q^o variat terminos: q^o intelligit p. x. aeres que p^ouo intelligebat p. a. subdit aut. q^o propter si manet albus: cu^o ex aq^o sit aer cum non manet nisi qualitas symbola aqua conueniat cu^o aere in albo. existet ergo aqua humida et alba: sin aut. i. si non est alba nigra erit aq^o. In contraria. n. e. transmutatio. q. d. q^o siue dicat aqua esse alba siue nigra op^o ea h^ore contrarietate ad aerem ex quo transmutant⁹ adinuicem semp^o enim transmutatio est in contraria. transmutabilia igit⁹ ad inuicem p^ont h^ore maior^o et minor^o contrarietate. semp^o t^o ali qua contrarietate habundat⁹ subdit necesse esse: aut albas aut nigra esse aqua: si. n. erit nigra h^obit maior^o contrarietatem ad aerem. si. n. erit alba h^obit minor^o contrarietate. Congruu^o. n. e. ex quo aer est proximus aque q^o n^o habet ad eam maior^o contrarietate: n^o q^o differat in vtraq^o q^olitate h^ore h^ore minor^o contrarietate. ergo ex q^o positum est aqua differre ab aere in humido et sicco: non est congruum q^o differat i^o albo et nigro. erit ergo alba sicut. a. i. sicut aer: h^ont ponat vtriq^o p^o. a. i. ponat aq^o alba sicut. a. i. sicut aer: et sic aq^o et aer pueniunt i^o albo: sicut. p. i. ignis existet. y. siccitas. i. existet siccitas q^o intelligit p. y. Ita q^o ly. y. accipit equo ce. vno mo^o vt notat aqua. alio mo^o vt notat hac q^olitate q^o e siccitas. Conueniet ergo aer cu^o igne in siccitate: et cum aq^o in albedine: sed si aliam et alia conuenientia: et aliam et alia prietate h^ore aer cum igne et cum aqua: aqua et ignis sic contrariabitur: et q^o in contraria est transmutatio vni in alio transmutabit⁹. 35 aut. q^o erit transmutatio. p. ignis i^o aqua. contraria. n. existit aqua igni. ignis. n. p^omo dicebat esse nigrum in quo differebat ab aere. Deinde aqua dicebatur alba in quo pueniebat cum aere. qualitates ergo aque contrariant⁹ qualitatibus ignis. ergo vnum in aliud transmutari potest. Notandum aut⁹ p^omo non notare p^omo qualitates ignis. vel p^omo qualitates aq^o. vt ostendat se arguere in ma^o coi^o et in terminis coi^obus. h^ore. n. hec demonstratio veritate in quibuslibet terminis. Notandum et⁹ vni rationis in hoc esse. v^oz. q^o si ignis et aqua transmutantur in aerem et h^ont alia et alia prietate ad ipsum sunt prietates inter se: et p^omo transmutant⁹ adinuicem. si ergo extrema contrariant⁹ medija prietates inter se. et si transmutant⁹ cum medija transmutant⁹ inter se. Notandum et⁹ q^o illano hec que dicta est dupl^o impediri posset. p^o q^o diceret aliqui non oportere si extrema h^ont contrarietate ad media q^o h^ocant prietates inter se. 36 p^omo in r^one p^odicta non solum ostendit extrema h^ore contrarietate ad media: sed et⁹ pbat ea h^ore alia et alia prietatem: quo posito necesse est ea inter se esse prietates. nunq^o. n. aliq^o r^one eiusde^o h^ont alia et alia prietatem. nisi sibi inuicem contrariet. Sed o^o posset dicta illatio impediri: q^o diceret aliqui non oportere si extrema sunt contraria q^o sunt adinuicem transmutabilia: q^o n^o transmutat⁹ extremu^o in extremu^o: nisi possit fieri transmutatio in alia media. diceret ergo. media q^o infinita et n^o esse statum in eis. quo posito extrema n^o transmutabunt⁹ adinuicem. tra^o hanc obonem valet suppositio prius facta. v^oz. q^o in eis e^o status. quo posito p^omo r^one iam dictam q^o extrema transmutant⁹ inter se si transmutatur cum medija. Deinde cum dicit.

Pala quide^o vtriq^o q^o oib^o adinuicem erit transmutatio et in his: et q^o in. g. terra existunt reliqua duo symbola: nigrum et humidum: hec enim non coniunguntur vnq^o.

Concludit ex dictis omnium esse transmutationem. n^o. n. solum transmutatur aqua in ignem: sed etiam terra in aerem. ideo ait palam esse: quoniam omnibus ex adinuicem erit transmutatio. non solum in medija: sed etiam in his. i. in extremis. Nam in. g. terra existunt reliqua duo symbola. i. relique due qualitates symbola. v^oz. nigrum et humidum

erit ergo terra contraria aeri: q^o b. si qualitates terre n^oo coniunguntur vnq^o cum qualitatibus aeris: sed contrariant⁹ eis. terra igitur transmutabitur in ipsum aerem. Notandum autem p^omo appellare nigrum et humidum qualitates symbola: q^o p^omo p^omo factam aer q^o ponit albus et siccus differt ab igne in nigro: q^o ignis est niger et siccus. ab aqua v^o differt in humido: q^o aqua dicebat⁹ humida et alba: he aut⁹ due qualitates humidum et nigrum in quib^o differt aer ab igne et aqua cōgregat⁹ in terra. Ita q^o terra h^ore eas symbolas et conuenientes cu^o igne et aq^o: q^o cum igne cōuenit in nigro: cu^o aq^o in humido: q^o terra contrariat⁹ aeri: q^o si velle mus hoc ad m^oam spalem p^ohere et notare varias q^olitates eloz: p^oz v^oz e^o q^o d^o. Ignis v^o differt ab aere q^o siccus: aqua v^o d^o. stat ab eo q^o frigida. frigidu^o aut⁹ et siccus cōueniunt in terra: et terra cōuenit cu^o igne et aqua p^omo siccum et frigidum: quibus ignis et aqua differunt ab aere. Int^oeritio q^o p^omo est. p^omo terra esse contraria aeri: p^omo contrarietate quā h^ont ad ipm^o ignis et aq^o: et hac contrarietate vult arguere transmutatōem: et q^o oia estā extrema q^o media prietate h^ont: oia sūt adinuicem transmutabilia. Deinde cum dicit.

Quoniam aut⁹ non infinitum possibile est ire quod futuri ostendere ad hoc prius venimus manifestum ex his.

Probat q^o suppositur: et duo facit: q^o p^omo cōtinuat⁹ de ea dicendis. secundo exigit⁹ de intento: ubi. (Si enim rursus ignis.) Dicit ergo. q^o infinitum non est possibile ire q^o futuri eramus ostendere. superius enim hoc supposuerat tanq^o id quod erat futurum ostenderet: ideo ait q^o prius venimus ad hoc. i. ex p^omo intentione ad hoc venimus vt ostenderemus statum in elementis: vt manifestum est ex his. i. ex dictis. Deinde cum dicit.

Si enim rursus ignis. p. in alio transmutat⁹ et n^o reuoluit. r. g. in. x. prietas igit⁹ iter. p. z. x. alia existet preter p^odictas. nulli. n. idem supponit. g. y. a. p. q^o z. x. sit igit⁹. p. r. z. x. f. r. aut oib^o vtriq^o existet. g. y. a. p. transmutantur enim inuicem. Sed q^o hoc quide^o sit n^odu demonstratum est: sed illud manifestum q^o si rursus. x. in aliud alia erit contrarietas: et q^o existet. g. z. p. similiter autem semper cu^o adiecto contrarietas aliqua existet his que ant⁹: quap^o propter si infinita: et contrarietates infinite vni existunt. si autem hoc modo non erit diffinire neq^o g^oare: oportebit. n. si erit aliud ex alio tot trāfire q^olitates et amplius plures.

Probat h^o statum ostendens numerum eloz non esse infinitum. secundo ex his que dixerat concludit inconuenientia q^o sequunt⁹ ad ponentes positionē illā. 2° ibi. (Quapropter in quedam.) Dicit ergo. q^o si rursus ignis. p. transmutatur in aliud. i. in quintum elem^o et n^o reuoluit. i. n^o transmutat⁹ in elsta que sunt sub eo: sed transmutat⁹ in aliud q^o ipsum. v. g. a. x. i. in quintum elem^o: q^o d^o intelligit per. x. prietates igitur erit inter. p. r. z. illa prietates existet alia preter p^odictas. Na^o cu^o h^o q^ontu^o elem^o non sit idem cum aliquo alioz quatuor: q^o x. non ponitur q^o sit idem cum. g. i. a. p. y. cu^o aliq^o quatuor. o^oz q^o p. h^o alia contrarietate ad. x. q^o ad alia sit g. y. in. p. r. f. in. x. ita q^o ignis et quintum elem^o differatur. f. y. r. f. y. vtriq^o existit oib^o quatuor elem^o. v^oz. g. y. a. p. transmutant enim se adinuicem. quasi diceret. q^o posito 5° elem^o dare ignem alia h^ore qualitatem ab his que h^ore vt per eam cōtrarietur. q^onto elem^o et transmutetur cum ipso: sic etiam h^ore

Nōndū

T. c. 66.

Nōndū

Nōndū

Nōndū

qualitates o3 dare oibus alijs elis: q3 oia sūt adūicē trās-
mutabilia: 7 subdit: q3 si hoc quidē sit necesse. nondū mō-
stratum est: v3. q3 omnia sint trāsmutabilia: illud tamen
manifestum est q3 si rursus. x. i. v^m elementum trāsmuta-
bitur in aliud. i. in sextum alia erit cōtrarietas que existet
7. g. 1. p. in alijs elis: semper enim cum addito. i. elo addito
sit additio cōtrarietatis: q3 aliq cōtrarietas existet his
qut ante. i. prioribus elis: vt possint differre ab elemēto ad-
dito: quapropter si infinita sunt elementa: q3 infinita non
possunt differre: nisi per infinita: cum vnūquodq3 eorum
oporteat differre a quolz aliorum vnū. i. vnicuiq3 elemento
vt elementoz existant in infinite q̄litates cōtrarie. Si autē
hoc est ita non erit aliquid differre: q3 diffinitio illa. habet
infinitas differentias: 7 ita peribit scientia. nec est aliqd ge-
nerare: q3 si generabitur aliquid ex alio oportebit pertrāsi-
re tot q̄litates 7 amplius plures. i. oportebit pertrāsire q̄li-
tates infinitas: q3 si fieri non possit non erit generatio: 7 p
consequens nec alteratio. tollit ergo ista pō siciam 7 trāsi-
mutationes nāles. ¶ Notandum autē q3 q̄litates infinitas
appellat tot 7 amplius plures: q3 infinitū vt scribit. 3. phis
corz est cuius accipientibus semp est aliqd extra sumere:
ita q3 non possumus accipere tot in infinito q3 semper nō
accipiamus amplius plures: 7 id nō cōuenit in infinita pō sici-
sire. vult 3 pba dicere q3 si ponat infinite q̄litates o3 pō sici-
ret tot q̄litates 7 amplius plures: pp qd nūq3 fieret gñatio

res Nōndū
nāle L.c. 63.
Intelligit dicitur

Dubius
L.c. 36.

Be

Dubitarer forte aliqd eo. qd pba ait. v3. q3 si po-
nat v^m elm oportebit q̄litate illaz fm
quā. v^m elm differt a 4° esse oibus alijs q̄tuor: vt si ignis
differt a 5° elo: q3 est. r. vt putat: q3 est album o3 huius. r. f.
albedine inesse sibus alijs elis: vt oia ela possint differre a
5° elo sed hoc vt repugnare apparentibus: videmus. n. q3
aer est 3° elm: 7 ignis est quartū: 7 aer differt ab igne: q3 ē
humidus. ignis vō siccus: humiditas autē fm. quaz differt
aer ab igne nō inest oibus alijs elis: q3 non inest terre. 3. a.
sili si ponat v^m elm q̄litas illa fm quam differt 4° elm
a 5° non de necessitate inesset alijs elis. ¶ Ad hoc autem
dici pōt q3 elemētū ē 2° ab alio vel esse 3°. 7 sic deinceps
duobus modis pōt intelligi. pōtietatē formale: vel per lo-
calē dīam. si 3° intelligat rō pbi fm locale dīantiaz p se
loquēdo 7 grā forme nō valet arg^m. non. n. op3 oppōnem
illā quā h3 aer qd ē 3° elm ad ignē qd est 4° h3ē alia elis:
si intelligat de dīstātia formali v3 est: aer. n. ē 2° elm ab
aer: q3 distat ab ea in vna q̄litate: ignis vero est 3° elemētū
ab ea: q3 differt ab ipsa in duabus q̄litatibus: pp qd aer est
medius inter aquā 7 ignē: nō solū fm locū: s3 et fm pōtias
qualitates: q3 i vna qualitate differt ab aqua: 7 in alia ab
igne: 7 in vna qualitate cōuenit cum aq: 7 in alia cū igne
7 in tali ordine eloz qui accipit fm pōtietatem formale va-
let indubitanter qd dī: q̄litas enim illa fm quā differt aer
ab igne cōuenit aq: 7 si rursus dāremus aliud elemētū su-
pra ignē: qd fm formale dīstātiā ē 4° ab aq: q̄litas illa
fm quam differt ignis ab alio elemento cōuenit aq: 7
aer: sic. n. se h3et illō elemētū qd ab igne differt in vna
q̄litate: q3 esset immediatus sibi ab aere. differt in dua-
bus: q3 esset scōs ab eo: ab aq in tribus: q3 ē 3° ab ipsa:
oportet. n. fm hāc additionē ēl supra has pōtietates cali-
dū frigidū humidū siccū addere nouā pōtietatē: vtputa al-
bū 7 nigrū: fm hūc ordinē formale differt ignis ab il-
lo elemēto fm pōtietatē additā: vtputa ignis ē 2° nigrū. 7 vt
p3 intuenti sic ordinarent illa elemēta: q3 aq esset alba fri-
gida 7 humida: aer esset alb^o: calidus 7 humid^o: ignis ē 2°
album calidus 7 siccus: illō vō elm additū ē 2° nigrū calidū
7 siccum. Dīcō cōditionib^o sic stātib^o elemētū additū ē 2°
mū ab igne: q3 differt ab eo in vna q̄litate solū: vt in ni-
gredine 7 esset 2° ab aere: q3 differt ab eo in duobus in ni-
gredine 7 siccitate: esset 3° ab aq: q3 differt ab ea i trib^o:

in nigredie: siccitate: 7 calore. loqndo ergo de hoc ordine
7 de hac dīstātia illā dīam quā h3et elm additū ad ignē
ad aerē h3et 7 aquā. 7 si itez fm hūc ordinē adderet. aliū
elemētū: se h3et q3 oia illa dīa quā h3et elemētū 2° additū
ad elemētū qd p addebat h3et ē 7 ad alia. Qd vō argue-
bat de terra equocabatur in dīstātia. terra. n. non est q̄lita
ab igne fm cōtrarietatem formale: sed fm locum: immo
plus dīstāt ignis ab aq fm talem pōtietatem q3 a terra: p3
ergo rōnē pbi per se loquendo grā forme tenere in dīstan-
tia 7 ordine fm formale dīam: sed grā mae vel pp aliquā
spālē cām valere posset fm omnem dīstātiā.

Alterius dubitaret aliqs: q3 dubitatio tacta 7 so-
lutio ei^o aliā dubonem secū trahit: dictū
est. n. terrā nō esse q̄rtam ab igne fm formale differentia:
sed fm locale. Si 3° adderet 5° elemētū non oporteret h3
elm additū h3et talē oppōnem ad terrā q̄lē h3et ad ignē:
nec oporteret q̄litate illā fm quā tale elm differt ab igne
inesse terre. ¶ Diceremus 3° q3 additio tali elemento aq: q̄
est 3° ab igne loco 7 forma: esset q̄rtā ab illo elemēto loco
7 forma: aer vō q est scōs ab igne loco 7 forma: ē 2° ab illo ele-
mēto addito tertio loco 7 forma: terra vō qā est q̄rtā ab igne
loco 7 nō forma siue nō formale dīa esset ab illo elemēto 5°
nō p dīam formale: sed p locale dīstātiā: q3 in tali dīstā-
tia: vt dictū est: nō h3 locū: rō data nō oportet terram sic
differre ab elo addito sicut differt ignis. Cōtrariū tamen
huius pba dicit in ista: vult. n. q3 dīa quā h3et elm additū
ad ignē h3et ad oia. 4. ela. f. ad. g. y. a. p. i. ad terrā aquam
aerē 7 ignē. ¶ Ad b autē dicit pōt q3 elm additū pōt itelli-
gi 5°: nō solū fm locale dīstātiā: sed et fm formale dīam:
ita q3 ē 2° a terra. 4° ab aq. 3° ab aere: 7 immediate igni
fm formale dīam: vt q3 differt modice ab igne 7 multius
a terra: 7 q3 semper maius includit minus: in his q3 sūt or-
dinata 7 per se differentiam quā h3et ad ignē h3et ad ter-
rā 7 ad alia. Pōt ē 7 aī dīci q3 grā mae valet q3 dīctum
est q̄ltercunq3 ponat 5° elemētū additū. Nā multiplicā-
tio elis q̄lta multiplicat pnt fm calidū 7 frigidū humidū
7 siccū additio 5° elemēto o3 addē nonā pōtietatē: 7 s3 illaz
pōtietatē additā op3 oia q̄tuor elemēta differre ab illo q̄nto
to elemēto: sufficiunt. n. q̄tuor elemēta: vt differat ei modo
q3 possunt differre secundum q̄tuor q̄litates actiuas 7 pas-
uas: a q̄nto ergo elemēto si differrent sumeret h3 dīa per
alias q̄litates. additio ergo q̄nto elemēto op3 addere circū-
lum elemētoz: aliqua q̄litate: vt p eam differt ab ipso: 7 b
sufficit ad saluandam intentionem pbi.

Dubius

L.c. 63.

Be

Dubius

Dubius

Dubius

Du

Du

Du

Dubitarer vltius aliqs 7 hec dubitatio rōnabi-
liter sumeret ortū ex dictis: aut enī pba
q3 additio 5° elemēto: op3 addere aliquā q̄litate omnib^o
quinq3 dictis: est. n. hoc valere grā mae. q3. 4. ela p duas
pōtietates multiplicat ei modo q3 multiplicari pnt: 7 disse-
runt omni modo q3 differre possunt. S3 si pp additionem
q̄nti elemētū adderet noua pōtietas fm pōtietate additam
nō differt. 5. elementa omni mō q3 possent differre: qd sic
p3. Nam sp pōtietas addita duplat elemēta. vna enim pō-
tietas non pōt pstitui nisi duo elemēta: vt si ē 2° solū hec pō-
tietas humidū 7 siccū cōstaret elemētū ex vna q̄litate
7 essent tū duo elemēta: vtputa terra 7 aq. addita vō 2° pō-
tietate vt calidū 7 frigidū pstat elemētū ex duabus q̄lita-
tibus 7 sunt. 4. elementa: q3 q̄tuor modis cōbinari pnt dī-
cte qualitates. si vō adderet 3° pōtietas 7 essent tres cōtra-
rietates pime pstituitur elemētoz: vtputa humidū siccū
calidū frigidū: albi nigrū: cōstaret elm ex tribus qualita-
tibus: 7 essent octo ela: q3 tales qualitates exceptis conti-
nuationibus impossibilibus octo modis pstinuari possent
possibilib^o: ita q3 p^o elm esset frigidū siccū album. 2° frigi-
dum humidum albi. tertiu calidū humidū album: q̄rtū
calidū siccū album: quintū frigidū siccū nigrū

Dubius

L.c. 63.

tertium frigidum humidum nigrum. septimum calidum humidum nigrum. octauum vero calidum siccum nigrum. Ex quo patet quod semper additio noue contrarietatis duplicat elementa: et una contrarietas facit duo. due contrarietates quatuor. tres contrarietates octo apparet etiam quod omnes ille combinationes siue omnes ille continuationes sunt possibiles quia in nulla illarum congregantur oppositae qualitates. Et ex additione sexti elementum per iam dicta non oportet addere nouam contrarietatem: quia sufficiunt tres contrarietates non solum ad constituendum sex elementa: sed et ad constituendum octo cuius oppositum innuit in textu. Ad hoc autem dicitur quod potest accipi sextum elementum secundum indifferentia formalem et tunc non habet dubium quod dicitur. Nam ex tribus proprietatibus non possunt constitui octo elementa: ita quod vniuersum elementum sit octauum ab alio secundum proprietates et qualitates: quia secundum hunc ordinem et secundum hanc distantiam semper a remotiori elemento plus differre et habere plures qualitates contrarias ad ipsum: ut si a primo differt in una qualitate ab alio differt in duabus: ab ulteriori in tribus: et sic deinceps: ita quod non possit aliquod elementum esse octauum ab aliquo per solas tres qualitates: immo si plus esse sextum ab eo secundum hunc modum distantie non sufficiunt tres contrarietates: sed requirunt ibi noua proprietates. Potest etiam aliter dici: nam multa non valent in se considerata que valent gratia maiore in qua est locutio: et multa sunt possibilia vniuersum modo que sunt impossibilia alio philosopho. namque: quia artifex spalius est sufficit veritatem dicere: quod sic accipiat terminos communes ut deseruiunt maiore proprietate: dicte octo proprietates: et si sunt possibiles absolute accipere non tamen sunt possibiles ut spectat ad propositum: nihil enim supra ignem: ut ad primum spectat potest esse humidum vel frigidum. si ergo quintum elementum est supra ignem: oportet quod sit calidum et siccum. si ergo differt ab eo: quia est nigrum. ignis vero ab omnibus: erit quintum elementum calidum siccum nigrum. si ergo dabitur sextum elementum illud erit calidum et siccum album cum sit supra ignem: si esset calidum siccum album non differt ab igne: si esset calidum siccum cum nigro non differt a quinto elemento. Si ergo plus differre ab eis oportet dare nouam proprietatem: ut puta dulce et amarum et si hoc sextum elementum ponitur dulce alia elementa erunt amara: ut a tali elemento secundum quod habet formalem differentiam: possit etiam aliter responderi et magis ad propositum: sed hoc hic taceatur quod statim in alijs dubitationibus ostendetur.

Dubius **Dubitaret** etiam ulterius aliquis quod non oportet si sunt infinita elementa: et quilibet eorum differt ab alio: quia in vnoquoque elemento sunt qualitates per quas differt ab infinitis alijs. potest enim aliquid per vnam diuisionem differe ab infinitis rebus. si enim essent infinite species bestiarum habet per vnam diuisionem: ut per hoc quod est rationale differt ab omnibus alijs. potest ergo vniuersum elementum differe ab infinitis alijs per vnam diuisionem. Ad hoc autem dicitur quod dicitur formales eorum de quibus loquimur sunt qualitates prime actiue et passive: qualitates autem et proprietates prime: non sic noie sunt: quia per altera pars proprietatis inest alicui eorum: quodlibet enim elementum vel est calidum: vel est frigidum vel est humidum: vel est siccum: et quot sunt proprietates tot qualitates in sunt cuiuslibet elemento. Item. in quodlibet elementum constitutur ex duabus proprietatibus: quia sunt due prime proprietates: vna est calidi et frigidi: alia humidi et siccum. Cum ergo infinita elementa non possint differe: nisi per infinitas proprietates: si infinita essent elementa: infinite qualitates essent in vnoquoque: non est ergo simile de diuisione primarum qualitatum: et de alijs differentijs ut ratio supponebat.

Dubius **Dubitaret** et ulterius aliquis dicens: quod non oportet si sunt infinite qualitates eorum quod sunt infinite contrarietates: semper enim vna contrarietas est duarum qualitatum: ut dulce et amari est vna contrarietas: calidi et frigidi alia. erunt ergo duplo plures qualitates quam contrarietates. si ergo qualitates sunt infinite proprietates non erunt infinite: quia tunc posset equare totum et subduplum duplo: cum infinitum

non sit maius infinito: philosopho autem in ista versus utrinque pari ratione concludere. vbi quod posito infinito numero eorum erunt infinite qualitates et contrarietates in eis. Ad hoc autem dicitur quod in argumento est fallacia accidentis. in numero enim quod crescit in infinitum non sunt plures binarii quam quaternarii: sicut enim dicere possumus duo. quatuor. sex. octo. et semper sic addendo binarius in infinitum: ita possumus quatuor. octo. et semper addere quaternarium in infinitum. Cum ergo infinitum non sit maius infinito: quia in numero sunt infiniti binarii et infiniti quaternarii. ergo tot sunt ibi quaternarii quot sunt binarii: et quia quilibet quaternarius continet duos binarios duplo plures erunt ibi binarii quam quaternarii. binarii ergo numero sunt equales quaternariis: et sunt duplo plures eis: quod est inconueniens: sed sic dicendo instamus dubitationem: sed non solumus ad formam arguendi. Non tamen ergo quod infinitum secundum quod huiusmodi non habet rationem totum nec perfectum: ut potest haberi ex 3. philosopho: ois ergo illa argumentatio que respicit duplum et subduplum tripulum et subtripulum: vel qualitercumque respiciat partem et totum accidit et extranea ab infinito. binarius ergo ad quaternarium potest operari dupliciter: vel ut dicitur quod terminatur: et ut respicit numerum terminatum: et sic est per eum: quia finito et terminato potest competere ratio totius et partis: sed si ternarius et quaternarius accipiantur: ut habent ordinem ad infinitum numerum: quia infinitum accidit ratio totius: nec se habet vniuersum ad aliud ut totum: nec ut pars totum. et per hoc aliquid terminatum non est. et totum ad duo: nisi habet terminatas unitates et dualitas non esset per eum nisi unitates determinatas haberet. Infinito autem accidit terminatio et est extranea ab eo. non ergo obstat quod binarii sunt duplo plures quam quaternarii. in numero tamen in finito tot sunt quaternarii quot binarii: sic non obstat quod qualitates sint duplo plures quam proprietates: si tamen essent infinite qualitates essent infinite proprietates. Ex hoc autem melius patere possit dubio: si elementa crescerent in infinitum cum in infinito non sint plures binarii quam quaternarii: vel etiam quod octonarii: imo in infinito tot sunt centenarii: vel et millenarii quot binarii: sicut enim non deficit numerus accipiendo infinitos binarios addendo duo. in infinitum: sic non deficit accipiendo infinitos millenarios: addendo mille duo millenarii in infinitum. Si igitur ponantur infinita elementa addere nouam proprietatem possumus per eas duplicare elementa: ut si due proprietates constituant octo: et quatuor sexdecim: et sic deinceps quod ponatur: siue finita sunt elementa: oportet dare infinitas contrarietates et infinitas qualitates in eis. Namque. non erunt infinita elementa sic multiplicando et addendo. 4. 8. 16. et sic deinceps: nisi accipiant infinite multiplicationes. et quia infinite multiplicationes requirunt infinitas contrarietates. Infinite autem contrarietates infinitas qualitates ponendo numerum eorum infinitum oportet ponere infinitas proprietates et infinitas qualitates in eis. Cum ergo dicit philosophus quod addendo quintum elementum oportet addere nouam proprietatem et nouam qualitatem eius prioribus: et addendo sextum oportet addere nouam proprietatem et nouam qualitatem. per additionem quinti vel sexti intellexit quacumque multiplicationem eorum requirentem nouam proprietatem: quia ex quo elementa ponuntur infinita. infinitas tales multiplicationes conueniunt ponere in eis. et per consequens infinitas contrarietates et qualitates: quod de clarare volebamus. Deinde cum dicitur.

Quapropter in quedam quidem nunquam transmutatio erit. id est. si infinita media necesse infinita elementa.

Concludit tria inconuenientia. secunda pars: ibi. Amplius autem: ibi sunt autem. Primum inconueniens est tale. quod si sunt infinita elementa in quedam eorum nunquam erit transmutatio: quia extrema nunquam transmutabuntur in extrema

Nōndū

6. g. si sunt infinita elemēta necesse est infinitū elm p̄trāsire anteq̄ deveniamus ad hoc q̄ extremū p̄uertat in extre- mum. ¶ Notandum autē q̄ non est possibile transmuta- tio extremorū nisi sit possibile transmutatio oīum medio- rum: si ergo media sunt infinita nunquam extrema trans- mutabuntur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius autē neq̄ ex aere in ignē trans- mutatio si infinite contrarietates generate.

¶ Ponit scōm inconueniens: q̄ non solū extremū trāsmu- tabitur in extremū: sed q̄s amplius est. primum nō trans- mutabit in primum: vt ex aere non erit transmutatio in ignē: si p̄ q̄s infinite sunt p̄trarietates eloz: et p̄ p̄s infi- nite qualitates sunt in vnoq̄s eloz. nūq̄ ergo erit ḡnatio aliq̄: q̄ p̄tingeret infinita p̄trāsire. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Siunt autē et oīa vnū: necesse. n. existere oēs in inferioribus qdē. p. que superiorū. his at que inferior: quapropter oīa vnū erunt.

¶ Ponit 3^m inconueniens: nam ponere infinita ela in infi- nitas qualitates ex eis: est dicere q̄ oīa ela sunt et sunt vnūz elm: q̄. p. et q̄ oēs qualitates infinitorū necesse est existere his. i. superioribus: quap̄ opter oīa ela erunt vnū elm.

Nōndū

¶ Notandū autē q̄ p̄ l. p. intelligit omnes q̄litates eloz: si ergo q̄l̄z elm h̄z infinitas q̄litates q̄l̄bz h̄bit omnes qualitates: cum non distinguatur ab alio: sed erit omnia elementa vnū elementū que sunt superiorum necesse est existere in inferioribus et qualitates que sunt inferiorū ne- cesse est existere his. i. superioribus.

Dubius

R°

¶ Dubitaret forte aliquis q̄ nō oēs si oēs qualitates que sunt in vno elo: sunt in alio ela nō differre. poterāt. n. distingui p̄ suas formas subales amota distinctione per qualitates actiuas et passiuas. ¶ Ad hoc autem dici potest q̄ diuersitas qualitatu in eis sequit ex diuersitate nāli. si ḡ essent he qdē qualitates in vno q̄ in alio: esset eadē nā oīum eloz: et oīa ela eēnt vnū elm. 3. n. aliud sit forma subalis ignis: et aliud qualitates ei: tñ sta- tim cūz elm aliq̄s adeptū est oīno q̄litates ignis statim sit ignis: sic si vnū elm h̄ret oīno qualitates alterius: vnū elm fieret aliud. ¶ Ad hoc etiam idem facit: q̄ sicut res se h̄z ad effecta se h̄z ad vnitatem et distinctionem: sicut ergo ignis non remanet in esse distincto sine qualitatibus: ita non remanet in esse distincto sine qualitatibus distinctis. si ergo oīa ela h̄rent easdē qualitates omnino essent vnū et idem elm: quod probare volebamus.

L. c. 37

¶ Mirabil autē aliquis aliquos di- cētes vno corporū ela plura vt nō transmutēt inuicē. sicut Empedo- cles inquit. q̄o cōtingit eis dicere comparabilia elementa. Sed tamē dicit sic: hec enim equalia esse omnia.

L. c. 38.

¶ Quia p̄s dixerat ela esse adinuicē trāsmutabilia. Ideo hic spālter reprehēdit empedoclem q̄ hoc negauit. Circa quod duo facit: q̄ p̄ ostendit q̄ empedocles fm ea q̄ dixit nō potuit negare eloz transmutationē. 2. ex h̄ vltimis descēdit: et ostendit q̄ empedocles fm ea q̄ posuit non potuit saluare transmutationes nāles. 2. ibi. (Sed augmentatio.) Circa primum duo facit: q̄ p̄ ait q̄ oportuit empedocles fm ea que dixit ponere transmutationē eloz. 2. q̄ dixerat p̄bat: ibi (Si ergo f̄z q̄tū.) Dicit ergo q̄ admirabilis aliq̄s aliquos dicentes. i. de his q̄ reputant se p̄hos et credunt se aliq̄ di- cere mirabilis hoc de eis si ponant elementa corporū plu- ra vnoita tamen q̄ non transmutent se adinuicē: sicut empedocles inquit et ponit: q̄ si sunt elementa intransmuta-

bilia: quomodo contingit dicere eis. s. empedocles et suis se- quacibus: elementa esse comparabilia. Ideo subdit q̄ ta- men empedocles cum hoc q̄ ponit elemēta intransmuta- bilia dicit sic: q̄ hec omnia elementa contingit esse compa- rabilia et equalia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si ergo fm quātū necesse idēz aliquid eē existēs in oībus comparabilibus. q̄o enīz mensurat? 6. g. si ex aque pugillo erūt pu- gilli aeris. x. idem aliquid erit igitur ambo sic mensurantur eodem.

¶ Probat q̄d dixerat. v3. hoc stare non posse q̄ ela sunt cō- parabilia et equalia: et tamen sint intransmutabilia: vt em- pedocles ponebat. Circa q̄d duo facit: q̄ p̄ ostendit ela esse transmutabilia si sunt equalia fm quantitātē. 2. q̄ sunt transmutabilia si sunt equalia fm qualitātē. 2. ibi. (Si at nō sic fm q̄tū.) Dicit ḡ q̄ si ela sunt equalia et cōparabilia fm q̄tū: necesse est idē esse exis in oībus talibus compara- bilibus: q̄ q̄o mēsurat et adequat aliq̄ alicui fm q̄tū- tates: supplē si non existit aliq̄ in eis quo mēsurat? q̄. d. nullo modo. 6. g. si ex pugillo aque erunt decem pugilli aeris idē aliq̄ erit in eis: q̄ erit in vna et eadē m̄: et sic am- bo. i. aer et aqua mēsurant eodē: et hoc. n. ex vno pugillo aque sunt decē aeris: q̄ tanta m̄ quanta est sub vno pu- gillo aque est postea sub decē aeris: et q̄ h̄nt eadē m̄m sunt adinuicē transmutabilia. si elementa sunt sic eq̄lia adinuicē transmutantur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si autē nō sint fm quātū comparabilia: vt quantum ex quanto: sed fm quātū potest 6. g. si pugillū aque equaliter potest infrigi- dare et x. aeris: et sic fm quātū: nō scōz id q̄ quantū comparabilia. sed scōm id q̄ possūt aliquid: erit ergo et non quanti mēsurā cō- parare: et scōm potētias: et scōz p̄portiones: verbi gratia: vt hoc calidū: hoc autēz albidū: hoc autē vt hoc significat: in equali quidē simile in quanto autē equale.

¶ Quia forte diceret empedocles q̄ ipse non ponebat ela equalia fm q̄tū: sed fm qualitātē. 3. hic p̄s ostendit q̄ si ponunt equalia fm qualitātē nihilomin⁹ sunt trāsmu- tabilia. Circa q̄d duo facit: q̄ p̄ ostendit q̄o ela p̄t ponē eq̄ lia fm qualitātē. 2. ex h̄ arguit ea esse transmutabilia: ibi (Inconueniens igitur.) Dicit ḡ q̄ si ela nō sunt sic cōpara- bilia fm q̄tū: vt fiat q̄tum ex q̄to: sed sunt cōparabilia fm q̄tū p̄t. i. fm vītutē et qualitātē. 6. g. si pugillū aq̄ dici- mus q̄ p̄t eq̄li infrigare: sic et decē aeris: et sic fm q̄tum vītutis nō fm id q̄d est q̄tū molis siue fm vītutes et nō fm q̄tū simplici cōparabilia sūt ela: vt fm id q̄d aliq̄ p̄t ve- rum: q̄ equalitas fm potētiam et vītutem p̄t intelligi: vt fm vītutes diuersas: vt si diceremus tñ aquā posse infrigi- dare q̄tum aerem calefacere: et hoc propriū nō est eq̄litas sed p̄portio: nec sic videbat intelligere empedocles: vt cō- mentator ait. alio mō p̄t intelligi equalitas fm eadē vītutem et qualitātē: et sic magis mēsurat nomen equalitas 3. ait: erit ergo nō cōpare mēsurat q̄tū fm p̄as et vītutes diuersas: siue fm p̄portionē. 6. g. vt hoc calidū: et h̄ albidū: q̄ hoc vt h̄. i. equale in eo q̄ equale in quali. s̄t s̄t in q̄to aut s̄t eq̄uale. ¶ Notandū autē q̄ equale s̄t et idē vni- tatē importat: vt dī. 5. metha. q̄ vnū in suba facit idē vni- in qualitate s̄t. vni in q̄tū equalē: verum q̄ qualitas aliq̄: vt vītus et potētia h̄z aliq̄ mō rōnē q̄tū. 3. fm talē q̄tū p̄t attendi equalitas: sed q̄ equalitas vnitātē di- cit: talis equalitas dī attendi fm vnitatem vītutis: vt du-

L. c. 37

Nōndū

L. c. 38.

+ 4.

camus vntus pugillus aque pot tñ in frigidare quātus: x acrio. non autem debet attendi fm diuersas potētias: 7 virtutes: vt q aqua possit tñ dealbare quātū aer calefacere. Ideo equale proprie dicit vntū in quātitate. extēso tamen noie pot dicit vntū 7 simile in qualitate. Valde tñ improprie diceret diuersus 7 dissimile in qualitate. si ergo empedocles ponebat eā esse equalia: nisi valde improprie acciperet equalitatē: opz q essent cōparabilia vel fm eandem qualitatem vel fm eandē qritatem. **C** Deinde euz dicit.

C Incōueniēs ergo videbis si corpora imutabilia entia nō pportioē cōparabilia: s3 mēsurā potētiaz. 7 q esse eqle calidū. aut simile. ignis tñ 7 aeris multiplex idēz. n. est plus qz homogeneos talem habebit relationēz.

C Ostēdo quō pot accipi equale in qritate. arguit 3 empedocles dicens: q in cōueniētiā videbis si corpora eozum sunt entia imutabilia. 7 nō sunt cōparabilia pportione. i. fm diuersas virtutes 7 potētias: qz tunc nō essent equalia. sed cōparantur mēsurā potētiarū qd est esse equale calm aut sile vt si diceremus q modici ignis h3 vim tantam sicut multum aeris. Cum igitur id 7 plures dicant aliquāz homogeneos. t. aliqd eiusdē rōnis: si eā sunt sic cōparabilia vnum 7 aliud hēbit tales resolutionē. i. talē pportione qd cūp/so cōcabit in mā: 7 poterit trāsmutari in illud. **C** Notandum aut q fm cōmentatorē que hnt sic equalitatē 7 participant fm eādē rōnem vna qualitātē 7 vnaq virtutē 7 potētiaz: sunt eiusdē generis: 7 qz vntas generis est quasi vntas metha. vt dñ. v. metha. que sunt sic cōparabilia habēt vnaq mām 7 sunt adinuicē trāsmutabilia. si ergo empedocles ponebat eā equalia. siue acciperet equale fm qritatem: siue fm potētia 7 virtutē cogebatur ad dicendū eā esse adinuicē trāsmutabilia. **C** Deinde cum dicit.

C Sed neqz augmētatio vtiqz erit fm empedocles. sed fm adiectionēz. igne autē auget ignis. auget enim puluis propriuz genus. ether autem ethera. hec autē adiungunt. videntur autēz non sic augeri que augentur.

C Ostendit empedocle fm ea que dixit nō potuisse saluare trāsmutationes 7 motus quos in nā videmus. motus autē large sumptus per pñm in 3 phisicorū est in quatuor generibus. i. in suba. vt gñō. 7 qritate. vt augmētatio. in qualitate. vt alteratio. i. vbi. vt loci mutatio. Quatuor ergo facit: qz primo ostendit q empedocles non potuit saluare augmētūz. si cūdo q nō potuit saluare generationē. 3° q non motūz locale. qzto q nō alterationē. 2° ibi. (Multū autēz motūz locale. qzto q nō alterationē. 2° ibi. (Multū autēz motūz locale. 3° ibi. (Amplius autēz motūz. qzta ibi. Incōueniens autēz 7 si aiām.) Dicit ergo q fm empedocles non erit augmētatio. Empedocles. n. nō posuit augmētūz fieri per alterationē 7 per cōuersionem augmētatiūz in augmētūz. sed dicit augmētūz fieri 3 adiectionēz. vt ignis auget igne. 7 vntūqzqz auget amplius suū propriūz genē: vt ether auget ethera: 7 frumētūz frumentum. hec autē adiunguntur. i. hec adiunctio 7 additio. que autē augētūz nō vidētūz sic augeri. i. per solas additionē. sed requiritur ibi alteratio 7 conuersio. **C** Deinde cum dicit.

C Multūz autē difficilius tradere s3 naturāz de generatione. que autē generantur fm naturam. aut semper. aut vt multū. ea autē que preter semper 7 multū ab euentu 7 fortuna. Que igit causa ex homine hominē. aut semper. aut vt multūz. 7 ex frumento frumētūz:

sed non oliuam.

C Primo ostendit q empedocles fm ea que dixit non potuit saluare generationē. sed ostendit qd est illud qd dimisit empedocles: qd facit ad gñationē vniuscuiusqz ibi. (hec autē est suba.) Notādū autē empedocle potuisse eās rerūz casūz 7 fortunā. lites 7 amicitia. 7 quatuor eā. Duo ergo facit. qz p ostendit euz nō potuisse saluare gñationē rerūz cū posuerit principia entium casūz 7 fortunā. sed ostendit qz non potuit saluare gñationē prout posuit principia entium lites 7 amicitia. 7. 4. eā. 2° pñm ibi. (Aut si ita cōponant.) Dicit ergo difficile fuit empedocle saluare augmētūz: sed multo difficilius erit tradere. i. tractare de gñationē fm naturāz. Nam fm casum 7 fortunā talē gñationē saluare non potuit: quia que generant fm nāz. aut sunt semper: aut sunt multū. i. frequēter. que autē sunt ab euentu 7 a fortuna preter fm 7 multū. que ergo est cā ex hoie generari hoies. aut semper aut multū: 7 ex frumento frumētūz 7 nō oliuam. semper. n. aut vt frequēter ex simili simile pducitur. nō sit oliua ex frumento: sed frumētūz. fortuna ergo que ē vt raro hōz cā esse non poterit. **C** Deinde cum dicit.

C Aut si ita cōponatur os. nō enīz vt contingit cōueniētibz nihil generatur. quēadmodū ille inquit. sed rōne aliqua. que igitur horū causa. non enīz ignis aut terra. **C** S3 tamē neqz amicitia neqz lis. congregationis enīz solum. hec autē segregationis causa.

C Ostendit q empedocles non potuit saluare gñationē pñdo principia litē 7 amicitia. 7. 4. eā. qz si cōponat aut os aut caro non sit hoc fortuitū. quēadmodū ille inquit. s3 aliqua rōne. Nam cōueniētibz eāz vt cōtingit. i. fortuitū nihil generat. semper ergo sit generatio p rōnabile vniōnez eloz. q igit erit cā horū. v3. qz eā mixta sūt rōnabiliter nō fortuitū: vntū aliqd. hec autē cā nō erit ignis: aut terra: aut 4. eā: qz euz h3 sint plura: opz dare vntū aliqd q vniat h3 mixto: sed tñ patet q h3mōi causa non erit amicitia aut lis: qz amicitia est solum cā congregationis: hec autē. i. lis ē cā segregationis. ad hoc. n. q plura fiant vntū mixtum non sufficit q cōgregent: sed relinquit ibi vna natura 7 vna forma vniens h3mōi miscibilia. **C** Deinde cum dicit.

C Hec autē est suba vniuscuiusqz. s3 non solū 7 mixtio 7 sepatio mixtoz. quēadmodū ille inquit. fortuna enim ad equale nominat: s3 non est ratio. est enīz misceri vt cōtingit. natura igit entū cā est ita habere 7 vniuscuiusqz natura hec de qua nihil dicit: nihil igit d natura dicit. Sed tñ 7 bonū est hoc 7 optimū.

C Quia rōnabile vniōne nō possumus saluare per principia empedoclis. v3. p litē amicitia: 7. 4. eā. iō hic pñs addit qd est illud qd facit hanc rōnabile vniōnem: qz hec est nā 7 forma iubalis. v3. qz empedocles volendo loqui de nā rez loquebat solū d mixtura: iō duo facit: qz primo ait formā subalem esse cām gñationis mixtū. 2° increpat empedocle de mixtione quā credebatur esse nām 7 subaz rerum 2° ibi. (hic aut mixtionē.) Dicit ergo qz hec q est cā gñationis vniuscuiusqz est suba. i. forma subalis 7 nā vniuscuiusqz: 7 nō solum est cā h3mōi mixtio 7 sepatio mixtoz. quēadmodū ille empedocles inquit. Nam 7 fortuna que 3 ipsūz facit ad gñationē hoīaz ad eqle: qz nō est magis cā q sit sic qz aliter. s3 nō est rō: qz cā gñationis nō sit magis cā q sit sic qz aliter. Opz. n. q determinate generationis sit determinata cā. vel aliter fortuna que notat ad eqle: 7 non magis est cā q sit sic qz aliter: qz nullius est cā per se 7 determinate: iō

Nōndū

L.c.40

L.c.40

L.c.41

Nōndū
L.c.37

L.c.10

L.c.38

L.c.4

L.c.39

L.c.42

L.c.39

ndū
15
4

nō est rō qd sit cā generationis: qz hī istā viā nō esset mī-
scere per se 7 determinate: sed vt cōtingit. Nā entium cā est
q ita se hnt miscibilia i mixto: 7 addit q nā vniuersū qz
est hec. i. cā gñationis in vnoquoqz: de qua nā est quid bo-
num 7 optimū in vnoquoqz. Deinde cum dicit.

**Hic aut mixtionē soluz laudat. eteniz 7 ele-
mēta segregat non lis: s3 amicitia que natu-
ra deo priora. dicitur autē 7 hec.**

**Quia empedocles credebatur nām rē esse mixtionem: re-
prehendit ipsum de mixtione. 7 spāliter increpat eum de il-
la mixtione quā multū laudabat dicens: qz hic. i. empedo-
cles soluz laudat mixtionē illaz supple. quā compositus ē
deus. Volebat. n. empedocles qz deus. i. orbis celestis esset
compositus ex quatuor elis 7 amicitia siue lite. ideo illam
mixtionem laudabat: quia per hoc dicebat celum esse in-
corruptibile: qz ad compositionem eius veniebat solū ami-
citia non lis. Contra quod arguit philosophus dicens: qz
ēla que sunt fm empedocle natura priora deo congregat.
non lite solum: sed amicitia. dicitur autē 7 h. i. amicitia se-
gregare ēla. erit igitur deus. i. orbis celestis corruptibilis.**

**Notandū autem q naturaliter vniū qd habet ma-
iorem amicitiaz ad genus propriū qd ad alienum. Si ergo
ignis pp amicitiaz dimittit propriam speram 7 congregat
cum alijs elis. multo magis per amicitiaz dimittet alia ēla
7 redibit ad propriā sperā. pp quod si quatuor ēla 7 ami-
citia siue lite cōponunt celus: qz sufficit amicitia: vt illa ēla
separentur 7 redeant ad propriā loca contingit celum cor-
rumpi. quod est omnino inconueniens.**

**Amplius autē d motu dicit simpli-
citer. non eniz sufficit dicere quo-
niā amicitia 7 lis mouet: s3 nō hoc
fuit amicitie esse. qz motu tali. liti at
q tali. oportebat igitur aut dterminare: aut
supponere. aut demonstrare. aut certe. aut
molliter. aut aliter qualiter.**

**In pte ista phs reprehendit empedocle: qz non potuit cō-
grue saluare motus localem: nec fuit locutus de eo vt de-
buit. Circa qd tria facit: qz pzo increpat empedocle circa
talem motum: qz non fuit locutus rōnabiliter. secūdo i-
crepat euz: qz fuit locutus cōtra rōnem. tertio: qz loquēdo de
motu cōtra dixit sibi. 7 ibi. (Amplius autē qm vident.) 7
ibi. (Simpliciter autē nisi amicitia.) Dicit ergo pzo qz em-
pedocles loquēdo de motu dicit simplr. i. narrat 7 nō assū-
gnat rōnē dicti: pp qd non loquitur rōnabiliter. nō. n. suffi-
cit dicere: qm amicitia 7 lis mouet: qz hoc non fuit amici-
tie esse. i. nō est de rōne amicitie q moueat motu tali: vt q
cōgreget ēla: nec est de ratiōe litis q moueat motu locali.**

**Oportebat ergo si volebat loqui rōnabiliter: aut determi-
nare molliter. per rōnes probabiles. aut monstrare certe per
firmā demonstratiū. aut supponere qualiter aliter sic erat
pncipiū 7 per se notū. Notandū autē q petere pñm non
est malū: pncipia. n. sunt ponēda 7 supponēda: sed petere
qd est in principio. i. petere effectū 7 cōclusionē que est i pñ-
cipia sicut in suis causis malū est: qz non probat qd proba-
ri dz. pncipiū 7 per se notū est qd predicatū est de ratione
subiecti. si ergo esset pncipiū q amicitia 7 lis mouet: vt
empedocles dicebat: esset in amicitie esse. i. esse de ratione
amicitie: vel esset de ratione litis talis motus. Ad hoc autē
excludendū aut phs qz non est amicitie esse. mouere motu ta-
li: sed si non est de ratione amicitie sic mouere: q ipsa mo-
ueat tali motu: nec est pncipiū: nec per se notum. oportebat
ergo empedocle non supponere hoc sicut pncipiū: si
volebat rōnabiliter loqui: s3 debebat assignare rōnē pba-**

bilem vel demonstratiū. Deinde cum dicit.

**Amplius autē quoniā videntur 7 vi 7 pre-
ter naturaz moueri 7 corpora: 7 fm naturā:
verbi gratia ignis quidē superius nō vi. in-
ferius autē vi. vi autē ei quod s3 naturam.
contrariuz autē est quod vi. est igitur 7 fm
naturā moueri. hanc igitur amicitia mouet
aut non. contrariuz enim terrā superius 7 se-
gregationi assimilatur. 7 magis lis est cā ei
qui secundum naturaz motus qz amicitia.
qua ppter 7 vniuersaliter pter naturaz ami-
citia erit magis.**

**Ostendit fuisse locutū cōtra rōnē dicēdo: qz corpa viden-
tur moueri vi. i. violentē. mouere autē vi est pñm ei quod ē
fm naturaz. Est igitur moueri qd est vi 7 qd est fm nām: 7
qz est duplex motus: violentus 7 nālis: hanc. i. motionem
nālem amicitia mouet: aut nō. q. d. q nō: pp qd empedo-
cles loquebat cōtra rōnem: qz ponebat amicitiaz mouere
motu nāli. ponebat. n. amicitia cōgregare: sed nūqz cōgre-
gantur ēla: nisi vel ignis descēdat ad terraz. vel terra ascē-
dat ad ignē. sed pñm. i. cōtra nām est terre superius ire.
motus ergo nālis non est cōgregationi: sed pgregationi as-
similatur. tūc. n. mouet ēla nāliter qsi segregant: 7 quod
libet vadit ad propriā sperā. magis ergo lis cā est ei⁹ mot⁹
qui est fm naturā qz amicitia: quā pp 7 vtr pter naturaz
amicitia erit magis mouens qz lis. Notandum ergo q
empedocles fuit reprehensibilis: qz non loquebat rōnabili-
ter: qz non assignauit sufficientē rōnem dicti sui. secūdo re-
prehensibilis erat: qz loquebatur cōtra rōnem. dicebat. n.
amicitiaz magis esse cām motus fm naturā qz cōtra nām:
7 patet q magis e contrario debuit dicere.**

**Dubitaret forte aliquis dicēdo: qz non opz ignem de-
scendere ad terrā: vel terram ire superi-
us ad ignem: si debeat fieri mixtio. pōt. n. generari vnum
elm ex alio. ergo poterit esse mixtio diūm eloꝝ absqz eo q
ignis descēdat a propria spera. sed generabit circa locum
mixtionis ex aliquo elo. Ad hoc autē dici potest q si
hoc h3 dubiū apud nos qui ponimus vñ elm generari ex
alio. quod dubiū declarari h3 in caplo de mixtione. 3bi. n.
querendum est vtrū oportebat ignē descēdere a pproia spe-
ra vt fiat mixtio. tñ apud empedocle non est dubiū. Nam
cum negaret trāsmutationē eloꝝ si debeat fieri mixtio ip-
sorum oportebat ignem descendere ad terram inferius: vt
terram ire superius ad ignem.**

**Dubitaret forte vltorius aliquis. vtrum si terra
ascenderet supius vt misceretur igni:
vel si ignis descenderet inferius vt misceretur terre. vtrum
talio motus esset simpliciter violentus. Nam fluxus 7 re-
fluxus maris nālis est: qz a cā supiori aut a luna: 7 tñ videt
ēē contra nām aque: qz ascendat 7 fluat. Cū ergo mixtio
fiat virtute super celestis corporis: s3 sit cōtra nām particu-
larē ignē descēdere: tñ qz hoc esset a cā superiori 7 a natura
vli. magis videret ēē nālis talis motus qz violentus. Ad
hoc autē dici pōt q vtrū talis motus esset nālis vel violent⁹
declarari h3 in ca. de mixtione. put tñ spectat ad propo-
situm: motus ille magis esset violentus qz nālis: qz empedo-
cles non posuit ignē descendere 7 intrare radices terre per
aliquā nām supioꝝ: vt virtute celestis corporis: sed dixit
hoc esse casu 7 fortuitu: vt p3 ea q statim post de ipso dñr.**

**Dubitaret etiam vltorius aliquis: qz nō est mor⁹
violentus nisi sit motus nālis: ideo est
violentum ignem descendere: qz est nāle ei ascendere. mor⁹**

Nōndū

L. c. 43

Nōndū

Debet per pñm
nō ē malū
s3 ex g. pñm
in pñm pñm

L. c. 43

Nōndū

Dub^mR^oDub^mDub^m

tuo aut nālis nūq̄ esset in rerum nā nisi esset nā ⁊ forma subalis. Empedocles ergo q̄ negauit nām ⁊ subales for- mā nō potuit ponē nec motū nālem nec violētū: ergo fm empedoclem motus ille nō erat violētus. ¶ Ad hoc au- tē dici potest q̄ simpliciter nec violētus nec nāle possum⁹ saluare fm opimionē Empedoclis. q̄ nō ponebat vt debe- bat nās rerum: cū eo mō quo de nā rerū loquebat opor- tebat eum ponere violētū ⁊ nāle. ⁊ ideo forte signāter p̄hō nō dixit q̄ lis esset cā motus nālis. sed ait q̄ magis est cā motus naturalis q̄ lis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Simpliciter autē ⁊ nisi amicitia aut lis mo- uet. eorum corporum nullus motus est ne- q̄ mora. sed incōueniens. ¶ Amplius au- tem videntur mota. segregat enim quidez lis. ductus est autem superius ether non a lite. sed quandoq̄ ingt vt a fortuna. sic enīz constituit currens tunc. multotiens autē ali- ter. Quandoq̄ quidem inquit inatum esse ignem superius agi. ether autem ingredie- batur terre profundans radices.

¶ Ostēdit q̄ Empedoc. dixit sibi ipsi. Circa qd̄ duo facit fm q̄ dupli. hoc ostēdit. sc̄da ibi. (Similr autē ⁊ mūdus.) Dicit ergo q̄ Empedocles ponebat q̄ simplici nullus eēt motus corporū neq̄ mora. i. neq̄ quies nisi amicitia aut lis moueat. sed hoc est incōueniens. q̄ amplius preter amicitia aut litē fm ipsum vñr corpora esse mora a fortu- na. Ideo subdit q̄ segregauit qd̄dē lis. i. aliq̄s lis mouit sed tñ inquit q̄ q̄nq̄ ether ductus est superius nō a lite: sed a fortuna. tunc currens superius p̄stituit illum motū sic. s. a fortuna ⁊ a casu. multoties autē est asr. q̄ nō est talis mo- tus a fortuna: sed ab amicitia vel lite. sic etiā inquit ignes inatū esse superius agi. ⁊ tñ q̄nq̄ ipse ether vel ipse ignis fm Empedoclem ingrediebatur p̄fundas cauernas terre. vide- bat enī Empedocles aquā aliq̄ā esse nāliter calām. ⁊ sub- tus terrā aliq̄s esse ignē accēsum. vt huius cām redderet: dixit ignē intrare fortuitu radices ⁊ cauernas terre. ergo contradicebat sibi Empe. dicēdo nullū motū esse p̄ter li- tē ⁊ amicitia: ⁊ tñ amplius p̄ter hoc ponebat aliq̄ādo fie- ri motum a fortuna ⁊ casu. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Similiter autem ⁊ mundum similiter ha- bere inquit in lite nunc ⁊ prius in amicitia. quid igitur est quod mouet primum ⁊ cau- sa motus. non enim amicitia ⁊ lis. sed cuius- dam hec causa. si vtiq̄ est illud principium.

¶ Ostēdit q̄ sibi dīcebat alio mō. q̄ inquit mundū simi- liter se hēre nūc in tēpore litis ⁊ p̄us in tēpore amicitie. volebat. n. q̄ sicut nunc qd̄ est tps litis ignis moueret su- prius nāle ⁊ iserius a casu. Ita p̄us tpe amicitie q̄n erat il- lud chaos confusum mouebat sistr. qd̄ igit est p̄ncipalr cā motus nō est amicitia ⁊ lis. sed hec. s. lis ⁊ amicitia si est il- lud tale p̄ncipiū etiā causaz motus cuiusdā. i. motus par- ticularis: p̄ncipalis enī motus est particularē cā motus. q̄ est talis cā tpe amicitie. ⁊ lis tēpore litis. sed vñr cā mot⁹ in oi tpe nec lis: nec amicitia esse pōt. ¶ Notandū autem q̄ cōtradicebat sibi Empe. ponēdo litē ⁊ amicitiaz vñs ⁊ solas cās motus. ⁊ dicēdo esse motū similes tēpore litis ⁊ amicitie. q̄ vt ad p̄positus spectat dīoz dīe sunt cause motū dissimilī. sunt cause dissimiles. si ergo simili mo- do mouetur mūdus tēpore litis ⁊ amicitie. illius motus nō erit causa nec lis nec amicitia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Incōueniens autem ⁊ si anima ex elemē-

tis aut vnum aliquod eoz. alterationes enī anime quomodo erunt. verbi gratia. musi- cū esse. ⁊ rursus si nō musica. aut memoria aut ⁊ obliuio. ¶ Palam autem quoniam fig- dem ignis anima passiones erūt ⁊ quēcūq̄ igni fm q̄ ignis. si autem miscibile corpora- lia. harum autem nulla corporalis. sed de his alterius opus est contemplationis.

¶ Ostēdit q̄ Empedocles nō potuit saluare eōs alterationes aie. id ē ait incōueniens esse aiam eē ex eis. aut eē aliq̄d vnum eoz. q̄ hoc posito quō ei tñ alterationes aie. verbi grā. mu- sicū eē. q̄si dicat. talē passionē aie p̄ eis saluare non possu- mus. ⁊ rursus sine musica. i. p̄ter musicaz quō saluabit in aia aut memoria aut obliuio. Palam. n. q̄ si aia est ignis. erūt. i. inerūt ei quēcūq̄ sunt passioēs ignis fm q̄ ignis. si aut aia nō est ignis nec est vñt aliq̄d eīm: sed est miscibile ⁊ est aliquid cōpositū ex eis: passiones que in sunt aie erūt corporalia solum. horū autē. i. harū passionū nulla est corpora- lis. q̄ si aia est eīm vel ex eis nō poterit saluari quō aut sit musicū. memoria. ⁊ obliuio. q̄ talia nō sunt corporalia. ad- dit aut q̄ de his est opus alterius cōtēplatiōis. spectat. n. hoc ad libz de aia de memoria ⁊ remiscencia. ¶ Notan- dum aut q̄ hec est rō cōtra Empe. oportebat enī fm Em- pe. memoriā musicā ⁊ tales passioēs corporales ⁊ p̄prie di- ctas: ex quo ponebat aiam vel esse eīm vel ex eis. p̄p quod cū ex suis p̄ncipiis has alterationes saluare non posset. dici pōt q̄ saluare nō poterat vñr eōs alterationes vñr saluare.

Elementis autē ex quibus corpo- ra p̄stituta sunt. in qbus quidē vi- det esse aliquid cōe aut trāsmuta- ri inuicē necesse enī si alterū hoz. ⁊ alterūz p̄tingere. Quicūq̄ enim nō faciūt ex inuicē gñationē neq̄ ex vnaquaq̄ nisi fi- cut ex pariete lateres incōueniens. quō enīm ex illis erūt carnes. ⁊ ossa. ⁊ alioz qd̄cūq̄.

¶ Ut dicebat superius corpa nāliter gñabilia ⁊ corrupti- bilia sunt eis. ⁊ per nām eoz sunt gñabilia ⁊ corruptibi- lia elata. Postq̄ p̄hū determinauit de gñatiōe eozum. in pte ista determinat de gñatōe eozū. ¶ Notandum aut q̄ ponētes eis trāsmutabilia ipse est saluare gene- rationē mixtoz. Ponētes autē eis trāsmutabilia non est i- posse eos saluare gñationē taliz. est tñ difficile. Duo ergo facit p̄hū circa partē istā. q̄ p̄mo p̄mittit hoc qd̄ dictus est. sc̄do qd̄ dixerat manifestat. sc̄da ibi. (Illis enim qui dī- cunt.) Circa p̄mū duo facit fm q̄ duo pponit. Nam pri- mo ostēdit q̄ negantes trāsmutationes eozū nō p̄nt sal- uare mixtoz gñationē. sc̄do ait q̄ cōcedētes eozū transmu- tationē gñationē mixtoz de facili saluāt. sc̄da ibi. (Ha- bet autē qd̄ dīr qd̄nē.) Dicit ergo q̄ de eis ex qbus sunt cor- pora cōstituta. in qbus videt esse aliq̄d cōmune. i. q̄ vidē tur hēre cōm mām. Ideo supple necesse est dicere de tali- bus eis q̄ cōtingit trāsmutari inuicē. necesse est enī si al- terū hoz cōtingeret ⁊ alterū. i. necesse est si eis hnt vnam mām q̄ sint trāsmutabilia inuicē: ⁊ eōuerso si sunt inuicēz trāsmutabilia hnt vñā mām. sic ergo loq̄ndum est de eis fm veritatē. sed quicūq̄z hanc veritatē negāt ⁊ nō faciūt gñationē eoz ex inuicē: nō p̄nt saluare mixtionē. neq̄ ex vna- quaq̄ re mixta eis gñabunt. nisi sicut ex pariete generā- tur lapides. Incōueniens est enim talis pō. q̄ hoc posito quō ex illis eis erunt carnes ⁊ ossa ⁊ quōdēq̄z aliozū mixtozū q̄si dicat nō est possibile. ¶ Deinde cum dicit.

Marli. de ge.

ff

Nōndū

L. c. 46

Nōndū

Nōndū

L. c. 45

Habet autem qđ dicitur questionem 7 ex alterutris generantibus. quomodo generatur ex eis aliud aliquid preter hec. dico autem. verbi gratia. ex igne est aqua. 7 ex hac generari ignem. est enim aliquod cōe subiectum. sed vtiq; 7 caro ex eis generatur 7 medulla. hec vtiq; generantur quomodo.

Ostēdit quō ponētes trāsmutationē elemētōz adiuvē de difficili saluāt gñationē mixtorū. dicens qđ existentib; generationibus elemētōz ex alterutris: quod dicit ibi. i. gñatio mixtorum. de qua intēdimus dicē 7 tractare habet qñtionem 7 difficultatem. qđ quocūq; gñant elemēta ex inuicē difficile est vidē quō gñat ex eis mixtum. qđ est aliqd aliud pter hec. i. pter elemēta. dico autē. verbi gra. ex igne est aq. 7 ex hac. i. ex aq. contingit gñari ignem. qđ est eis aliqd subiectū cōmune. sed vtiq; 7 caro 7 medulla generantur ex eis. 7 quomō vtiq; hec mixta generantur difficultatem habet. **D**einde cum dicit.

Illis qđ enim q dicunt vt Empedocles qđ erit modus. necesse enī est cōpositiōnez esse. sicut ex lapidibus 7 laterib; paries. mixtura vtiq; hec ex saluatis vtiq; erit elemētis. scōm parua adinuicē cōpositis. Itaq; vti qđ caro 7 alioz vñūqđq; cōtingit itaq; n̄ ex quacūq; parte carnis generari ignē 7 aquā. quēadmodū si ex cera generat vtiq; ex hac quidē parte spera. pyramida autē ex aliqua alia. sed cōtingebat ex alterutro alterutrum generari. hec quidē igitur hoc generantur modo ex carne ex quolibet ambo. eis aut q illo mō dicunt nō ptingūt s; vt ex pariete lapidib; lateres alterutrum ex alio loco 7 parte.

Manifestat qđ dixerat. 7 duo facit fm qđ duo premisit. Primo enim ostendit qđ negātes trāsmutationē elemētōrū nō pnt mixtionem saluare. scōm manifestat qđ ponētes talē trāsmutationē de difficili mixtionē saluant. scōa ibi. (Similiter autē 7 facientibus.) Dicit ergo qđ illis q dicit vt Emp. qui negabat trāsmutationē elemētōz. qđ erit modus mixtionis. veram enim mixtionem saluare nō poterant. necesse est enī fm eos mixturā esse cōpōnē elemētōz. sicut paries est cōpositus ex lapidibus 7 lateribus. mixtura. n. hec erit ex eis saluatis 7 cōpositis adinuicē fm parua. sic vti qđ dicendo caro 7 vñūqđq; aliozū mixtorū. sic ptingit itaq; se habere. qđ nō ex qualibet parte carnis cōtingit generari ignem 7 aquā 7 alia elemēta. qđ nō qlibet pars mixti erit mixta. quēadmodū ergo si in cera imprimatur diuerse figure. itaq; ex vna parte gñatur spera ex aliq; autem alia parte cere gñabit pyramidalis figura. sic ergo ea erūt in mixto distincta 7 absq; confusione sicut distincte figure possunt esse in diuersis partib; cere. Sed vt dicebat in ca de mixtione ex alterutro. i. ex qualibet pte mixti cōtingebat gñari alterutrum. i. ex quolibet elemētū. h̄ igit ēla b̄ modo gñantur ex carne qđ ex quolibet. i. ex qlibet parte carnis gñant ambo. i. vñūq; 7 etiam oīa miscibilia: sed eis q dicit illo mō nō ptingūt ista. sed vt ex pariete gñantur lapides 7 lateres: qđ alterutrum ex alia parte 7 alio loco gñant. sic gñabunt miscibilia ex mixto. qđ ex alia 7 alia pte mixti gñabit aliud 7 aliud elem. sic ergo loqntes verā mixtione saluare nō pnt. **N**otandū autē qđ si miscibilia eēnt in mixto saluata mixtio nō esset qđ vñū. rursum: qđ nō

esset ibi vna forma ptingēs 7 retinēs miscibilia: qđlibet elemētū tēderet in suū. ppriū locum. Si ergo ignis maneret sub ppria forma in mixto nō sifteret ibi: sed euolaret in regionē ppriā. sic etiā 7 aer expiraret i. ppriū locū. nullū ḡ mixti duraret nec existeret p aliqđ tps. **D**einde cum dicit.

Silr autē 7 facientib; vñā eozū materiā habet aliā qñtē. quō erit aliquid ex ambobus verbi gratia ex calido 7 frigido aut ex igne 7 aqua. Si. n. est caro ex ambob; 7 neutruz eozum neq; rursum cōpositio saluatorū. qđ relinquitur nisi mām esse qđ ex illis. alteri enim corruptio aut alteruz facit. aut mām.

Ostēdit qđ cōcedētes trāsmutationē elemētōz de difficili mixtionē saluāt. Circa qđ duo facit. qđ pmo tēgit h̄ difficultatē. 7 tactaz soluit ibi. (Quapropter qm.) Dicit ergo qđ silr facientib; vñā mām eozū elemētōz si volūt saluare mixtionē. h̄z aliq; qñtionē. i. difficultatē. nam quō erit aliquid ex ambobus. i. quō erit mixtio. vbi gra quō erit aliqd ex calido 7 frigido. aut ex igne 7 aqua. si. n. caro est ex ambobus 7 est neutruz eozū. qđ nec est ignis nec aq. neq; rursum cōpositio saluatorum: qđ non manent ea in mixto saluata sub ppria forma: qđ relinquitur ex illis elemētis nisi mām. corruptio. n. alterius ēl vel facit alterū elemētū. vt si corumpat vñū in aliud: aut fac mām si nō corumpat vñū elem in aliud: sed resulet ex his elem mixtis aliqd cōe vñūq; qđ nō est eis qđ cōe nisi mām. 7 qđ relicta sola mām nō sit mixtum non erit mixtio ex eis. **D**einde cum dicit.

Quapp 7 qm est 7 magis 7 minus calidū 7 frigidū. qm qđ est simplr alterū actu. potētia alterū erit. quādo autē non omnino. S; vt quidem ens calidum 7 frigidū. vt autēz frigidū calidū: qđ que miscētur corumpūt intentionē adinuicē. tūc neq; mām erit. neq; illorū cōtrariorū actu simplr. sed medium.

Soluit ad difficultatē tactaz. circa qđ duo facit. qđ pmo facit qđ dcm est. 7 ex solutione data assignat modum mixtionis. 2. ibi. (Scōm id vero qđ est potētia.) Dicit ergo. qđ ppter qm ptingit esse aliqd magis 7 minus frigidū qm qđ ēla pgregant. sed alterū est simplr in potētia. alterū vero in actu. i. si alterū potētiā dñatur nō erit mixtio: sed alterū. i. erit gñatio alteri. sed qm alterū dñorū nō oīno dñatur sed gñatur ibi aliqd mixtum quod est vt calidū. 7 frigidū. 7 vt frigidū 7 calidū. qđ nō est aliqd cōtrariorū simplr. sed retinet aliquid de vtroq; qđ tunc miscēntur et corumpuntur intentionē 7 excellēte cōtrariorū adiuvēz 7 veniūt ad quoddā tparentū. iō tūc nec erit mām tūc nec actu simplr alterū illozū dñorū: sed resulabit quoddā medium ex vñūq; **N**otandū autē qđ vna forma virtualiter continet in alia. vt forma imperfecta. in forma perfecta. vegetatiua enim reseruat in sensitui. embrio enim pmo viuūt vita plante: 7 postea sentit 7 viuūt vita animalis. 7 adueniēte sensitui vt cōiter ponitur cedit vegetatiui in potentia mām. vnde ipsa forma sensitui scōm introducta pōt qđ poterat vegetatiui. pp qđ vegetatiui in sensitui reseruat sed nō reseruat ibi in ppria forma: itaq; vegetatiui plāte sit actu 7 formali in sensitui bñti. s; reseruat ibi virtual. qđ sensitui in bñto potest quicqd pōt vegetatiui in plāte 7 amplius. vnde pbs in 2. de animalia in illo cap. potentiari autē aie. aut vegetatiui esse in sensitui. sic trigonū in tetragono. triangulus enim nō est in tetragono actu: sed virtual. qđ oēs anguli trigoni continent in tetragono 7 adhuc plures. nō est ergo inconue-

T. c. 48

T. c. 48

T. c. 47.

T. c. 48

T. c. 48

T. c. 47

nemo vna forma in p se ordinatio contineri in alia. vel etia3
plures forme virtuali pnt contineri in vna: si p se ordinant
ad illam. vegetatiuū enim continet in sensitiuo q3 p se or-
dinat ad ipsum. sic etiam sensitiuum 7 vegetatiuum in intel-
lectiui continet. q3 habet p se ordinē ad illud. Nam 7 si
fm quosdā in qlibet aiali sunt plures forme: tamē vt cre-
do in nullo aiali sunt plures aie. Hoc viso p3 quō dicē
possumus omnes formas miscibilium refuari in forma
mixti: q3 p se ordinant ad illam. p3 ergo formas eoz re-
seruari in mixto nō formali 7 actu. sed potētia 7 virtute.
Potest etiam hoc idem asr declarari. q3 vt superius dice-
batur. caliditas pmo cōpetit igni. humiditas aeri. frigiditas
aque. siccitas terre. Sic ergo q3 qd est calidū est calm
p nam ignis. vt pbat scō metha. q3 libet mixtū est calidū.
q3 est ibi aliquo mō ignē. 7 est humidū q3 est aeris.
7 frigidū q3 est aquē. 7 siccū q3 est terrā. mixtū ergo q3
quodā mō h3 in se oēs istas qlitates pōt dici ignē. aerē.
aquē. 7 terrā: q3 nō ēēt nisi in eo aliquo mō refuaretur
oīa ēa miscibilia. Et ergo ēa in mixto virtute duplici
pōt intelligi. vel q3 forme subales eozū virtuali continē-
tur in forma mixti. vel q3 virtutes actiue 7 passiue eozū
aliquo mō refuatiū in mixto. mixtū enī q3 respectu ignis
7 aque tenet medium. 7 est quodāmodo tepidū gregat
in se aliquo mō calm 7 frigidum. sic etiā que tenet mediū
int aerē 7 terram 7 est qd quodāmodo temperatū. cōgre-
gat in se aliquo modo humidū 7 siccū. quā p3 aliquāliter
omnes. 4. qlitates cōgregant in mixto. Notandū q3
calm vel aliqū aliā pma qlitatē duplici aliqd hēre pōt
ex ordine pma3 qlitatū adinuicē. vel ex ordine pmarū
qlitatū ad pma corpora. 3. enī aer nō fit pmo calidus: nec
mixtū fit pmo calm: sed vtrūq3 fit tale ex ordine ad aliū.
hmo ita ordo asr refuat in aerē 7 asr in mixto. aeri enim
competit calm ex ordine ad humidū aerē. humidum. n.
aerē est q3 per se instm calidi. 7 per se subternit calido.
Ideo aer cum sit p humidum. op3 q3 deinde 7 q3 ex cōse-
quēti fit calm. in mixto autē nō sic. non enim est mixtum
calm. q3 7 per se 7 pmo cōpetit aliqua qlitas pma 7 ex or-
dine ad illam cōpetat ei caliditas. sed ideo est mixtum ca-
lidum: q3 h3 ordinē ad psum calm. vt ad ignē. 7 est hu-
midū: q3 h3 ordinē ad psum humidū. vt ad aerē. Ideo aer
ex eo q3 dicit calm nō dicit p3 p3 participare ignē: nec o3
dici mixtus. sed elata p3cipando qlitates pmas sunt mix-
ta. q3 per eas p3cipant nās eozū. cōpetit enim eis habere
tales qlitates nō solum ex ordine eozū adinuicē. sed ex or-
dine ipsarū qlitatum ad pma corpora. Notandū etiā
q3 mixtio est pmozū corporū 7 eozū. p3 loquēdo. ideo
nō quilibet participatio cuiuslibet nāe facit mixtionē. p3
pter q3 si aliqua forma participat nām aliquarū forma-
rū: nō op3 q3 dicat mixta ex illis. hec autē difficultas decla-
rari hnt in capo de mixtione. Notandū etia3 q3 nō so-
lū mā pōt dici qd cōe ipse est. sed etiā ipa forma mixtio-
nis inquātū in ea virtuali refuatiū oēs forme eozū quid
cōe dici pōt. Lū g arguit si nō remanet aliquod eozū in
actu. sed remanet aliqd cōe. igit remanet mā. arguitur ex
insufficiēti 7 peccat rō per fallaciā pntis. nō enim relin-
quitur sola materia ex mixtione. sed resultat in quedā nā
que potest dici quid cōe 7 quid medium. vt ostensum est.

Secundum id vero quod est potē-
tia magis calidum aut frigidum
vel cōtrarie alterutrum. secundū
hanc rationem 7 ratione duplici-
ter calidum potentia q3 frigidum vel tripli-
citer. vel secundū alium talem modum erūt
vtrūq3 mixta alia ex contrarijs elementis. aut

ex elementis. 7 alia elemēta ex illis potentia
qualiter entibus. non ita vero vt materia. 3.
scdm pdictum modū. 7 erit ita qdē mixtio.
illo vero modo mā scdm q3 generatur.

In parte ista determinat modum mixtionis. 7 tria fac-
t3 pmo ostendit quid est modus mixtionis. scō manifestat
stat quale mediū est illud quod resultat ex mixtione: q3
est medium diuisibile non punctale. 3. pbat omnia mi-
scibilia concurrere ad generationē mixti. scō ibi. (Quo-
niam autē patiunt.) 3. ibi. (Omnia illa.) Dicit ergo q3
q3 vnum elemētorum est potētia magis calidū aut frigi-
dum. vel contrarie. q3 forte est vnum calidum. vel vnu fri-
gidū. fm hanc rōnem miscibilium erit ratio 7 modus mix-
tionis. Potest ergo esse mixtum rōne. 7 rōnabiliter. vel ra-
tione ipsozū miscibilium potest esse potētia. i. virtute du-
pliciter vel tripliciter calm vel frigidū vel fm alium talē
modum. 7 q3 sic miscibilia refuatiū in mixto. ideo erūt
vtrūq3 alia mixta ex cōtrarijs. aut ex eis contrarijs. 7 alia
elemēta erunt potētia ex illis qualiter entibus. Nam mix-
ta generant ex elemētis per compositionē elemēta gñan-
tur ex eis p dissolutionē. sunt enim potētia ēa in mixto. non
ita vero vt mā solum. sed 7 erit ita qdē mixtum fm p3
etiā modum. vt cū salua virtus miscibilium in mixto. Illo
vero mō q3to nō remanet nisi mā 7 erit id quod generat.
q3 tunc nō est mixtio sed gñatio. Deinde cum dicit.

Quoniam autem patiunt contraria secu-
dum in primis determinationem. est enim
actu calidum potentia frigidum. 7 actu fri-
gidum potentia calidum. quā p3pter. si nō
coequant transmutant inuicē. similr autē 7
in alijs contrarijs. 7 p3 ita elementa tras-
mutantur. ex his enim fieri carnes 7 ossa 7
que talia. calido qdē generato frigidus. frigi-
do autē calido. quādo ad medium veniūt.
hanc enim neutrum. medium enim multa
7 non indiuisibile. Similiter autem 7 siccū
7 humidum 7 alia talia secundum medietate
tem faciunt carnem 7 os 7 alia.

Ostendit q3 est medium in mixtione. dicens. q3 p3 pa-
tiunt adinuicē fm determinationē habitam prius. Nam
actu calidum est potentia vt fiat frigidum. 7 actu frigidū
est potentia vt fiat calidum. Quā p3pter si nō coequant
miscibilia: 7 vnu oīno supat 7 vincit aliud: trasmutant in
uicē. i. vnu puerit in aliud. 7 mā q3 est sub soa vne efficit
sub forma alterius. 7 q3 nō manet nisi mā solus nō est ibi
mixtio sed gñio. sifr autē se h3 7 in alijs p3ijs. vt in humido
7 sicco sed supple si ēa sūt aliquo mō coequata ēa ita se
hntia p trasmutant. 7 postea ex his trasmutatis 7 ade-
q3tis generantur carnes 7 ossa 7 ea que sunt talia mixta.
Nam calido quidē remissio 7 gñatio aliquo mō frigidus 7
frido facto calo qñ ad mediū veniūt tūc fit mixtio. 7 hāc
medietatē ptingit esse neutrum miscibilium. 7 hmo mediū
est multi spatij 7 multum amplum. 7 nō est indiuisibile. 7
q3 deū est de calido 7 frigidus. sifr se h3 circa siccū 7 hu-
midū: 7 alie due cōtrarietates fm medietates 7 quādam
adequationē faciūt carnē 7 os 7 alia talia. Patet ergo q3
modus mixtionis est fm modū miscibilium. est enim mix-
tum duplo calm q3 frigidū vel ē. fm q3 aliter 7 aliter cō-
ueniūt miscibilia in ipso. Item p3 q3 miscibilia adeq3ta
faciunt mixtum q3 est quasi mediū q3dam respectu mi-
scibilium. 7 hoc mediū nō est pñctale sed magnitudine latē

Marli. de ge.

ff q

tudinis. sic enim imaginari debemus q. sicut sanitas ex-
istit in quadam adaequatione miscibilium. sanitas enim re-
quirat humores adaequatos. non tamē statim cū vnus hu-
mor superat alium tollit ratio sani. si enim sic punctaliter
vellemus accipere equationes humorū nullus forte esset
sanus. habet ergo illa equalitas magnam latitudinē: cū
dicitur quis infirmus donec humores tñ se supent adinuicē
cem q. corpus cuius humores illi existunt non possit fa-
cere opus sani. sic miscibilia equant in mixto. nō punctali-
ter. q. sic impossibile est coequari. sed tunc dñr miscibilia eq̃
ta quādo nō tñ se superāt adinuicē q. vñū possit eorum
pere aliud 7 cōuertē ipsū in nām. p̃p̃iam. hec autē eq̃-
tio nō est punctalis. imo multis modis habet fieri. 7 f3 q.
concurrat ibi plus vel minus de calido 7 frigido. 7 humi-
do 7 sicco. generat inde caro 7 os. 7 aliud 7 aliud mixtū.
Immo etiam equatio illa que requirit qdlibet genus mix-
ti nō est punctalis. caro. n. potest generari ex maiori 7 mi-
nori equatione elementorū. non. n. eandem equationē req̃-
rit caro hominis 7 leonis. imo in ipsa carne humana nō est
eq̃tio punctalis. sed fm aliam 7 aliā complexionē cōcurrat
ibi alia 7 alia eq̃tio miscibilium. 7 q. plus est. in eadem cō-
plexione sunt diuersi modi equationū prout magis 7 mi-
nus acceditur ad complexionē illam. tot ergo habet gra-
dus 7 tot modos hoc medium 7 hec equatio miscibilium.
q. q̃st sub variatione non cadit. Deinde cum dicit.

L.c. 49 **Omnia** enim mixta corpora quęcūq. circa lo-
cū sunt ex oībus cōposita sunt simplicib⁹.

L.c. 50. **Ostendit** q. ad compositionē omnium mixtorū concur-
runt oīa elā. 7 duo facit. q. p̃mo. pbat hoc per rōnes. scđo
pbat hoc per effectū 7 q̃st per signum ibi. (Testificari
autem videt.) Circa p̃mū duo facit. q. p̃mo premitit qd
intēdit. scđo dō probat propositū ibi. (Terra quidem
ineff.) Dicit ergo q. omnia mixta corpora quęcūq. sunt
circa medium locū. cōposita sunt ex omnibus simplicib⁹
corporibus. i. ex omnibus elis. **Notandum** autem q. di-
xit mixta circa medium locū ad oīam mixtionē de q. de
terminat in l. b. methaurozū que sit in alto. Ibi. n. non ita
proprie referatur ratio mixtionis sicut in mixtis que sūt
circa medium locum. Deinde cum dicit.

Terra qdem inest omnibus. q. vñū qd q.
est maxime 7 multum in proprio loco.

Probat qd dixerat. 7 duo facit. q. p̃mo. pbat q. ad ge-
nerationē mixti concurrat terra 7 aqua. scđo q. concurrat
ibi aer 7 ignis ibi. (Qm̃ igitur gñationes.) Prima diuidi-
tur in duas. q. p̃mo ostendit q. cōcurrat ibi terra. scđo q.
concurrat ibi aqua. scđa ibi. (Aqua autem q. opz.) Dicit
ergo q. terra qdem inest in omnib⁹ talibus mixtis: q. vñū
quodq. est maxime 7 multum. i. maxime 7 frequēter in p̃-
prio loco. Si ergo mixta vlturimū sunt in terra. p̃prio
locus eorū terra est. qd nō esset nisi ad mixtionē eorū cō-
curreret terra. **Notandum** autē q. hec rō nō solum p̃-
bat terrā p̃currere ad oīa mixta. sed etiam ostēdit q. in oī-
b⁹ mixtis dñat terra. vñū qd q. n. mixtorū rēdit ad locum
f. n. inclinationē est dñantis in ipso. Deinde cum dicit.

Aqua autē q. opz terminari qdēq. cōpo-
sitū. sola autē est simpliciu bñ terminabile aq̃.

Ostendit ad generationem mixti concurrere aquam. 7
duo facit fm q. duas ratiōes ad hoc adducit. scđa ibi.
(Amplius autem 7 terra.) Dicit ergo q. aqua concurrat
ibi. q. opz qd est cōpositum 7 mixtum bene terminari:
opz enim vnā partem esse bene terminatā 7 bene com-
pactam alteri parti. sed de numero simpliciu quidem be-
ne terminabile est aqua. Deinde cum dicit.

Amplius autē 7 terra sine humido nō pōt

commozari. Sed hoc est quod continet. si
enim auferatur omnino ex ipsa humidum.
decidit vñq. terra quidē igitur 7 aqua pro-
pter has insunt causas.

Adducit scđam rōnē q. terra sine humido non pōt mo-
rari. sed hec. f. aq̃ 7 humidū est qd continet terrā. si. n. om-
nino auferat humidū ex ipsa terra decidit supple terra in
puluerē. p̃p̃ ha. igit cas terra 7 aq̃ insunt in omni mixto.

Notandum autē p̃mā rōnē de aqua ab hac scđa in
hoc differre. q. p̃ma simplr arguit ad gñōnē mixti cōcur-
rere aquā ad hoc q. mixtus sit bene compactū 7 bene ter-
minatū. hec autē rō scđa arguit hoc spālī ex parte terre q̃
sine humido nō pōt subsistere 7 esse compacta. **Notā-
dū** etiam q. humidum aerū aliud mixtum terre nō pōt
lidat eam nec facit eam cōpactam. sed magis erpirat ab
ipsa. requirit ergo ibi humidū aquū. Deinde cū dicit.

Aer autē 7 ignis quorū contraria sunt ter-
re 7 aque. terra qdē aeri. Igñi vñ aqua con-
traria est. vt contingit substantiam substantiē
contrariā esse. quoniam igitur gñationes ex
contrarijs sunt. insunt. altera autē extrema
contrariorū necesse 7 altera inesse. q̃ propter
in omni cōposito omnia simplicia erunt.

Ostendit ad generationē illorū cōcurrere ignē 7 aerē.
dicens. q. aer 7 ignis cōcurrūt ad generationē taliz. qm̃
sunt contraria terre 7 aque. terra enim est contraria aeri.
aq̃ vero igni. vt contingit substantias sube esse cōtrariā. Si
ergo generatiōes sunt ex p̃p̃is 7 insunt in mixtis altera ex
trema cōtrariorū vt terra 7 aq̃. necesse est in eis inesse alter-
ra extrema. v3. ignē 7 aerē. q̃ propter in oī cōposito erūt
oīa simplicia corpora. i. oīa elā. **Notandum** autem q. dicit
si contingit substantiam sube esse cōtrariā. q. per omne modū
nō reperit rō p̃ietatis in suba. vt pōt hēri ex. 3. phisicez.
est enim vna forma subalis p̃ia alteri. fm q. in vna for-
ma claudif p̃uatio alterius. maior autē 7 minor p̃ietas
taliz formaz inotescit nobis. put q̃litatez sc̃q̃tes magis
7 minus cōtrariānt adinuicē. **Notandum** etiam q. q. mix-
tum nō debet hēre qualitates elementorū intēas 7 excellē-
tes. sed eas o3 hēre mixtas 7 tēperatas. id non sufficit ele-
mēta frida ad cōpōnē mixti nisi cōcurrāt ibi elā calida cō-
tēperantia frigiditatē illorū. Ex sola ergo terra 7 aq̃ non
fit mixtio. sed requiritur ibi aer cōtēperans excellētas ter-
re cū p̃ietatē. requiritur etiā ibi ignis cōtēperans excellē-
tias aq̃ ad quā habet p̃ietatem. Deinde cum dicit.

Testificari autem videt 7 nutrimentum
vniuscuiusq. omnia quidem enim nutriu-
tur eisdem ex quibus sunt. oīa enī ex mixtis
nutriunt. et enī q̃cūq. vident vno solo nutri-
ri vt aq̃ plāte. multis nutriunt. mixta est enī
aq̃ terra iō rustici tentāt miscētes irrigare.

Probat qd dixerat p̃ quēdā effectū. vt p̃ea q̃ videm⁹ in
nutrimēto. In nutrimento autē est duo p̃siderare. v3. alimē-
ta 7 id qd est rō alēdi. Duo g̃ facit fm q. duplī pbat intē-
tū. p̃mū pbat b̃ ex ipso alimēto. scđo ex rōne alēdi. 2. ibi.
(Qm̃ autē est nutrimentū.) Dicit g̃ q. nutrimentū vniuscui-
usq. vñ testificari q. ad mixtionē p̃urrit oīa elā. Omnia
enī ex eisdem nutriunt 7 sunt. sed nutriunt ex mixtis 7 ex
cōpositis ex oībus elis qd p̃z per locū a mixto. Nā quēdaz
dñr nutriri vno solo elō vt plante: 7 qdam vident nutriri
sola aqua. nutriunt enim multis. q. nutriuntur aq̃ mixta
terre. Iō rustici tentāt irrigare plantas miscētes. supple

finum cum aq. vel vt alia lra supplet: miscentes aq. sterco
abundat. si enim sola aq. nutritur plantae frustra appo-
neretur eis finis & stercoza. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Quoniam autem est nutrimentum quidem
materie quod nutritur autem coniunctum
est materie forma & species. rationabile iam
solum simplicium corporum nutritur igne
omnium exinvice generatorum. quemad-
modum & priores dicunt. solus enim & ma-
xime est species ignis quia innatus est ferri
ad terminum. vnuquodque autem innatum
est ferri in sui ipsius regionem. forma enim
& species in terminis omnium. quoniam qui-
dem igitur omnia corpora ex omnibus co-
stituta sunt simplicibus dictum est.

¶ Probat intentum ex parte eius quod est ratio alendi. di-
cens. q. nutrimentum habet rationem materie. quod ve-
ro nutritur. i. ratio nutriendi est forma & species conuicta
materie. Ratio enim nutriendi est forma que per calorem
digerentem conuertit ad se cibum. calor ergo est ratio alē-
di quod concordat apparentibus. q. rationabile est solus
ignem de numero simplicium corporum exinvice gene-
ratorum nutriti. solus enim ignis maxime nutritur. q. in
eo maxime abundat calor. q. sicut priores dicunt solus
ignis maxime est species. i. e. maxime formalis. q. patet q. i.
innatus est ferri ad terminum. i. ad circumferentia celi. & q.
vnuquodque inatum est ferri ad regionem sui ipsius cum
forma & species omnium insunt in terminis. i. in celo. q. celi
maxime formalis est natus ferri ad celum mul-
ti participabit de forma. & tunc suppleatur rō. q. q. nu-
trimenti aggregat in se mām & formā: que nutritur non
soli constant ex eis frigidis que sunt q. formalia. **¶** Notandum
autē has duas rōnes sic se habere. q. pma ratio de nutrime-
to: magis arguit nutrita constare ex eis frigidis. arguit
enī plāras constare ex aq. & terra. q. nō nutritur sola aq.
sed nutritur aq. mixta terre. hec autem ratio scda magis
arguit ea q. nutriunt constare ex eis calidis: q. calor ma-
xime est rō alendi. si ergo fiat nutritio non sufficit q. con-
currat ibi nutrimentum. sed requiritur ibi calor & species con-
uertens ipsius. ppter quod corpora ita nutrita ex omnib.
elementis constant. q. pgregia in se tā elementa calida q.
frigida. Posset autē aliquo modo ex qualibet dictari ra-
tionem concludi hec corpora nutrita constare ex omnibus
elementis. ambe tamē simul sumpte efficacius concludunt
intēctum. **¶** Notandum etiā q. sicut nutrimentum plantarū
nō est terra soli nec aqua soli: sed requiritur ibi mixtiote-
re & aque. sic ratio nutriendi nō est calor ignis solum. nec
calor aeris solum. sed requiritur ibi vterq. calor. calor enim
ignis ibi concurret q. est maxime formalis. calor autē ae-
ris q. est multū proportionatus vite. fundatur enim hu-
iusmodi calor in quo videt. v. ta. p. sistere in humido. q. vi-
ta cōsistit in calido & humido. ergo ad cōpositionē plan-
tarū concurrunt omnia etā si bñ respiciamus nutrimentū
earū. i. id q. est ratio nutriendi. & sicut plāre constāt ex om-
nibus eis. sic etiam oīa mixta ex omnibus eis constant.
¶ Notandum etiā q. dicit spēm & formā omnium esse in ter-
minis. celi. n. q. terminat spera actiuorum & passiuorum est
q. omnia forma: in quātū virtute eius efficiū omnia for-
ma hic in terminis gīata. Ultimo epilogat. dicens. q. di-
ctum est q. oīa corpora mixta sunt cōstituta ex omnibus
simplicibus corporibus. i. ex omnibus elementis.

Via vero sunt quedam generabi-
lia & corruptibilia. & generatio cō-
tingit eis que sunt circa medium
locum. dicendum de omni gene-
ratione simpliciter. quot. & que eorum prin-
cipia. facilius enim sic singularia inspicim.
quādo de vniuersalibus accipimus p. s.

¶ Ut dicebat in hoc lib. tria sunt pncipaliter tractanda. v. z.
de generatione & corruptione. de nā generator & corrupto-
rum. & de causis & de pncipijs generationis & corruptionis.
Ex peditis duabus partibus. q. in pmo lib. determinatur
fuit de generatione & corruptione. & de alijs motibus sim-
plicibus. In pncipio vero scdi libri acti fuit de natura ge-
neratorum & corruptorum. vt de gīatione elorū & elatorū
que naturaliter generant & corrumpunt. In hac vltima
parte huius operis aggredif p. s. tertium intēctum pnci-
pale. q. determinat de causis & pncipijs gīationis & cor-
ruptionis. circa q. duo facit. q. pmo p. s. ut ad dicēda.
scdo exequit de intēto ibi. (Sunt. n. & numero.) Dicit er-
go q. q. sunt quedam corpora generabilia & corruptibi-
lia & generatio & corruptio cōtingit eis que sunt circa me-
dium locū. hō hīs que sunt in spera actiuorum & passiuo-
rum. Ideo dicendū est simplr de omni gīatione & corrup-
tione est que & quot sunt p. s. eorū. s. gīatorū: q. facili-
inspicimus singularia. si quādo: vt cum requit negocium
& tēpus accipimus p. s. considerationē de vlib. pncipijs.

¶ Notandum autē q. iste liber respectu li. p. s. & re-
spectu ce. & mū. vt supra dicebat quasi particularis est. In
hoc. n. lib. nō arguit de omni mobili. nec ad hoc lib. ipe
ctat directe determinare de causis vniuersali oīa motus:
sed vlt de causis alicuius motus & alicuius mobili: nō est
icōueniens tractare in h. li. Ideo p. s. signat: ait q. q. q.
dā corpora sunt gīata. & q. gīatio est solū i. hīs q. sunt
circa medium & que sunt in spera actiuorum & passiuorum.
Ideo in hoc libro pōt dici vlt de pncipijs oīum gīatorū.
¶ Notandum etiā q. licet consideratio huius libri sit q. p. s. pri-
cularis respectu ce. & mū. & li. p. s. & li. p. s. & cōis
respectu aliorū. Id aut q. scientes has p. s. dēas viles ha-
bebimus viā ad singularia. i. ad singulares & particulares
considerationes aliorum librorū. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Sunt enim & numero equalia. & genere ea-
dem principia que in sempiternis & in pri-
mis. hoc quidem enim est vt materia hoc
autem vt forma. Oportet autem & adhuc
tertium existere. non enim sufficientia ad ge-
nerandū duo. quēadmodū neq. in primis.

¶ Exequit de intēto. Ad cuius euidētiā notandū q.
cāe gīationis & corruptionis sunt mā & forma & efficiēs. sed
de materia & forma determinatum est in pcedentibus ca-
pitulis. Idē hic pncipalr itēndū nō de q. libet causa gīatio-
nis & corruptionis. S. de efficiente. duo ergo facit q. p. s. ostē-
dit tria esse pncipia generationis & corruptionis. v. z. mām &
formā & efficiēs. scdo spātr incipit tractare de cā efficien-
te. (Sed hī qdē sufficit.) Circa p. s. duo facit q. du-
pliciter ostendit intēctū. scdo ibi. (Unde talia quidem.)
Prima rō talis. hec corpora generabilia & corruptibilia fm
analogiā quādā imitant corpora supercelestia & prima. er-
go genere & numero sunt eadē & equalia pncipia que sūt
in istis generabilibus. & in sempiternis & p. s. horū enī
pncipiorū. hec enī est vt mā. hec aut vt forma. Ops aut ad
hunc tertius existere. s. efficiēs. Duo. n. pncipia. s. mā & for-
ma absq. efficiēte nō sunt sufficientes ad generandū sicut

Marli. de ge.

ff. ij

T. c. 51.

T. c. 51.

Notandum

Notandum

T. c. 52.

Nōndū

nec in primis. i. in celestibus non sufficit ad mouendū materia: 7 forma sine motore. ¶ Notandus etiam qd generatio 7 ois motus ad formā sumit originē ex motu ad vbi. ideo ois talis motus h3 analogiam ad motum localem. 7 qd effectus nō est simplicior sua cā. pncipia autem que cōcurrunt ad motū locale opz concurrere ad gñationē. Ad motū autē localem concurrunt ibi mā. qz opz imaginari materiam in re mota. i. in re que mouet. vt dicit scdo metha. scdo cōcurrunt ibi forma. qz qd est subm motus est aliquid in actu. pō enim pura 7 mā pma in se cōsiderata non potest esse subiecta motui 7 transmutationi. vt supra probabaf. 3° cōcurrunt ibi efficiens. qz ois re mota hēre motorem. 7 si hec talia pncipia mā forma 7 efficiēs cōcurrūt ad motum localem. multo magis cōcurrunt ad motum generationis. cum gñatio presupponat motū fm situz. 7 oē gñabile sit mobile fm localem motū. ¶ Deinde cum dicit.

L.c. 12.

¶ At materia quidez in generabilib⁹ quod possibile est esse 7 non esse causa.

¶ Probat h idē alia via. ostendit. n. qd ad esse gñabiliū cōcurrunt ibi mā. 7 pter mā pbat qd cōcurrunt ibi foia 7 efficiēs. Intēdit autē talem rōnem: qquid pōt esse 7 nō esse habz materiā partem suā sunt mālia. generabilia pōt esse 7 nō esse. g sunt materialia. In hac autē rōne sic pcedit. qz pmo tangit id in quo stat vis maioris. scdo ponit quādam diuisionem ex qua habet minor. 3° concludit intentum. se cūda ibi. (Hec quidez. n.) 3° ibi. (Ideoz vt materia.) Ponit ergo vim maioris dicens. id quod se habet vt materia est causa generabilibus. qz est possibile ea esse 7 non esse. qz qd. n. pōt esse 7 nō esse h3 mā. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Hec qdē. n. ex necessitate sūt vt eterna. hōrū autē hoc quidē ipossibile nō esse: hoc autem ipossibile esse. qd nō contingit circa necessarium aliter se habere. quedā vero possibile esse 7 nō esse qd est generabile 7 corruptibile. quādoqz qdē enim hoc est qnqz aut nō est hoc. qnapp necessariū generationē 7 corruptionē circa pōse esse 7 non esse.

¶ Ponit quādam diuisionem in qua habet minor. dicens. qd hec quidem en m ex necessitate sunt vt eterna 7 horuz eternorum hoc ipossibile est esse. Necessariū enim versatur circa id qd ipossibile est aliter se habere. ppter qd necessaria sunt taz ipossibile existia qz imutabiliter entia. quedam vero sunt media inter illa. vt ea que est possibile esse 7 nō esse. Nā hoc qd est generabile 7 corruptibile quādoqz quidem est: quādoqz autem nō est. s. h. hoc gñabile nō est. quapropter necessariū est gñationē 7 corruptionem esse circa possibile esse 7 nō esse. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ideoz vt mā qdē hec cā est gñabilibus. vt aut cui⁹ gñā forma 7 spēs. hec aut est rō vniuscuiusqz substantie. ¶ Opz aut adesse 7 teritū. qd oēs quidē somniāt. dicit aut nullus.

¶ Concludit pclusionem intētam. v3. gñabilia eē mālia. 7 pcludendo qd eozū cā est mā. ostendit cās eozū esse formā 7 efficiēs. dicens. Ideoz hec que se h3 vt mā est cā generabilia: 7 qz forma 7 species est illud. ppter quā est materia: 7 que est rō quare mā fir: erit etiā cā talium gñabilium. 7 si mā 7 forma sunt cāe ipsozū generabiliū: opz ibi adē tertiu pncipiu. efficiēs. qd oēs antiqui phi somniant. qz multos eozū de cā efficiēte dicit sermonē certum. vel exgituz.

Nōndū

¶ Notandus autem qd pncipia 7 cāe gñabiliū vno modo sunt duo. alio mō tria. alio mō. 4. 7 alio mō. 5. mā. n. 7 forma sunt hmoi pncipia intrinseca. 7 p se faciūt ad esse rei. pue

rio aut inter pncipia intrinseca cōputari pōt. sed nō facit ad esse p se sed per accēs. finis vō 7 efficiēs sunt causę extrinsece 7 manētes. alit tamē 7 alit: qz efficiēs mouet. ppter finis metaphor⁹ vt supra ostensum fuit. si ergo accipiamus pncipia intrinseca per se faciūt ad esse gñabiliū sic sunt duo materia 7 forma. si vō cū pncipia intrinseca per se faciūt ad esse cōnumerent cāe extrinsece mouētes propria. sic gñabiliū tria sunt pncipia. materia. forma. 7 efficiēs. finis. n. inter tales causas computari nō poterit. qz nō mouet pzo ut dictū est. Sunt etiam hec pncipia alio modo tria. v3. si accipiant omnia pncipia intrinseca siue sint talia p se siue per accēs. 7 sic mā forma 7 pñatio sunt pncipia gñabiliū. Si vero accipiant pncipia intrinseca faciētia p se ad esse. 7 extrinseca mouētia siue moueāt. ppter siue metaphorice. sic sunt. 4. duo intrinseca vt materia 7 forma: 7 duo extrinseca. vt finis 7 efficiēs. si vero accipiantur pncipia quocūqz modo siue sint intrinseca siue extrinseca. siue faciant ad esse per se siue per accēs. siue moueāt. ppter siue metaphorice. sic sunt. 5. tria intrinseca. mā. forma. 7 pñatio. 7 duo extrinseca. finis 7 efficiēs. Ex hoc autem patet cōtrouersia: que consurgit ex hoc loco ad pncipia physicozū. Ibi enim cōputant tria pncipia gñabiliū. mā. forma. 7 pñatio. hic aut materia forma 7 efficiēs. Nā vt dēni est pncipia vt sunt tria dupl pnt accipi 7 vno mō accipiuntur hic. 7 alio mō ibi. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Sed hū qdē sufficiēter existimauerūt causam eē gñari species nām quēadmoduz in phedrone socrates. eteni illē increpās alit⁹ vt nihil dicētibz supponit. qm sunt entiu. hec qdē spēs. hec autē pncipalia specterū. 7 quoniā esse qdem vnūqz qd dicit scdm specificationem. generari autem scdm susceptionē. 7 corrumpi scdm eiectionem. quapropter si hec vera sunt species existimant ex necessitate cās esse generationis 7 corruptionis.

¶ Incipit spālir inquirere de cā efficiēte generationis 7 corruptionis. circa qd duo facit. qz p determinat de hac causa fm opinionē aliozū. scdo fm pncipia ibi. (Nobis eē vtr.) Circa p^{mo} duo facit: qz pponit aliozū opiones. scdo eas improbat ibi. (Neutri autē dicit bene.) Circa p^{mo} duo facit fm qd circa hoc duos opiones ponit. scdo ibi. (Hi autem ipsam mā.) Ponit pmo opinionē pñonis dicens. qd hī. s. Plato 7 sui sequaces existimauerūt nām spētū. i. naturaz idearū siue idearū esse sufficiēter cām ad generari. i. ad hoc vt gñatio fiat: quēadmodum Socrates. i. Plato dixit in phedrone. i. in illo libro. 7 eni ille. s. Plato increpās alit⁹ qui nō ponebāt ideas quasi nihil dicētibz. supponit enim pto qd sunt duo genera entiu. quozū hec qdē se hnt vt spēs 7 foia. h aut sunt mālia 7 pncipalia spētū. Nā fm ipm vnūqz qd eē fm spēs: 7 vtr gñari fm susceptionem spētū: 7 corrūpi fm eiectionē. i. fm abiectionē spētū. qd quid enim est vt dicebat est per ideam. 7 qd qd corrumpit patit hoc qd idea perdit. quapp si hec est nā ideaz vt est māt Platonic: contigit spēs 7 ideas ex necessitate eē causas gñationis 7 corruptionis. ¶ Notandus autem Platonē credidisse ideam 7 mā quā dicebat pncipare ideā eē sufficiēte cām gñationis absqz alia cā efficiēte. ¶ Notandū etiā vt aliqd intelligamus de pōne Platonis: qd ideas ponere nō est incōueniēs. Ideę enim sunt quedam exēpla rerū sepata 7 abstracta ab omni mā. si enī omnia hec inferiora reducunt in supercelestia corpora. 7 omnia supercelestia corpora reducunt in motore pncipiu. opz qd qd h inferiora generat accipiat esse 7 formam p vtrū pncipiu motus. p^{mo} gñ cum faciat ad gñationē cuiuslibet entis. 7 qz

L.c. 32.

L.c. 36.

Nōndū

Nōndū

q̄libet agens agit fm̄ modum nature sue. q̄ deus sūme ē nature intellectualis agit itelligendo. sicut ignis q̄ est nature ignee agit ignendo. Non posset autem deus itelligendo per se operari ad productionem cuiuslibet entis nisi haberet in se formas et ideas oīum entiu. Si ergo Plato posuisset ideas in p̄ma causa. sed non posuisset per h̄mōi ideas pluralitatis deorum. sed posuisset eas in vno deo et in vno principio: quātum ad hoc non male dixisset. Nam cōmētator in. 1. 2. metaphisice super illo capitulo. Manifestum igitur q̄ nullo modo indigemus q̄ sint idee et forme negando ideas Platonis. posuit ideas et formas in primo motore. vult. n. q̄ omnes forme hic inferius producere recipiunt modū et mensurā ex dispositionibus stellarū: et ut ait omnia hec proueniunt ab arce intellectuali ipsius dei: q̄d q̄ sic est concludit ibidem. q̄ oēs proportiōes et forme que sunt in potentia in p̄ma mā sunt actu in ipso motore. has p̄portiōes et formas ideas appellare possum. Et Notandum: et ut magis appareat error Platonis: q̄ sicut in declarationibus p̄mi libri dicebat: Plato et Ari. mō cōtrario philosophati fuerunt. Ari. n. ex sensibilibus in itelligibilia processit. Plato vero incipiens ab itelligibilibus voluit ad h̄ māliā descendere. Ideo sicut videbat apud intellectum sic credidit esse in natura rerū. videbat. n. q̄d itas et vlt p̄t itelligi non itellectio p̄ticularibus. credidit sic et se in rerū nā. Iō posuit ideas separatas actu exites q̄d dicit et vlt et q̄d itas istoz sensibilibus. rursus q̄ videbat has rationes rōne et itellectu differre: credidit q̄ sic esset in re. quapp dixit eas reālē esse distinctas. Iō cum in p̄ma causa talis diuersitas esse non posset cū sit simplr in fine simplicitatis: non potuit has ideas ponere in vno motore p̄mo et in vno deo. sed fm̄ has ideas posuit pluralitatem deoz: et posuit ordinem eoz fm̄ ordinem ideaz. nam sicut oēs idee et quidditates reducuntur in quidditatē vnitatis et bonitatis. sic oēs dō fm̄ ipsum reducebant in vntē dei p̄mū. q̄d dicit esse essentiaz vnitatis et bonitatis. Patet ergo q̄d Plato posuit ideas: et quare dixit eas esse plures: et reālē distinctas. et quē ordinē iposuit in diuinis. Augustinus enim quodā libro qui vocat. 83. q̄onuz. caplo de ideis. mittit ex eufare Platonē. dicens Platonē has ideas posuisse in mēte diuinā. verū q̄ que perueniunt ad nos de Platone et vt Ap. ei posuit magis sapiunt p̄mū. Ideo viam strariā sumis eceit. cum hic intendamus exponere p̄biam ab Ari. traditam. Et deinde cum dicit.

¶ Hi enim ipsā materiā. ab hac enīz motuz.

¶ Ponit secundam opinionē. dices q̄ hi. i. alij negauerūt causam efficientē. posuerūt enī ipsam materiā esse sufficiens principium generationis. Nam ab hac materia dixerunt esse motum et transmutationem rerum.

L. c. 32.

Enī autē dicit bene. siquidēz enīz sunt cause species. quare nō semp generant p̄tinue. sed quādoq̄ quidem. quādoq̄ non: entibus et speciebus semper et participabilibus.

¶ Positio opinionū negantiū cām efficientē. in pte ista im probat eas. et duo facit. q̄ p̄mittit q̄ neutri predictorū bene dīst. scō manifestat q̄d dixerat ibi. (Si quidem enīz sunt cause.) Circa q̄d duo facit. q̄ p̄mo iprobat Platonē qui ponebat ideas esse sufficiens p̄ncipiū effectiuū ḡnatiois. scō iprobat opinionē illorū dicentium tale p̄m̄ effectiuum esse mām ibi. (Si autē mām.) P̄ma pars diuidit in duas fm̄ q̄ duas rōnes adducit p̄ Platonē. secūda ibi. (Amplius autē in quibūdam.) Dicit ergo q̄ siquidē sunt species et idee cāe generationis. quare nō semper continue generant. sed q̄nq̄ sit ḡnatio q̄nq̄ nō. Nam entibus sp̄b̄

L. c. 33.

semper. et entibus participabilibus semper. erit semper. generatio. Ante enim idea ignis et ante materia potēte p̄cipare et suscipere formas ignis. statim erit generatio ignis erit ergo actu ignis q̄d poterit esse ignis. et quicquid poterit generari statim ḡnabitur. videmus autē p̄mū ad sensū. nō enim semp oē possibile generari statim generatur.

Dubitarēt

forte alijs hanc rōnem esse cāciā nō habere. Nā quāuicūq̄ sit idea a mā potēte suscipere idee silitudinē et p̄cipare ideam: non tamē p̄ hoc erit generatio. q̄ forte mā non erit disposita. actus enim actiuoz sunt in patiente et disposito. Ad hoc autem dici pōt q̄ suffiat hanc rōnem esse p̄ Platonē. Si enī Plato voluit ideas et participabilia sufficere ad generationem negauit omnē aliam cām effectiuā. Cum. n. disponent sit quoddā agere et dispō se q̄ ad generationē sic suffiat idea et materia vt fiat ḡnatio vel mā se ipsam disponent vel ipsa met idea que inducet formam disponent mām. quare q̄d poterit ḡnari statim ḡnabitur. Amplius in h̄mōi formis malibus fm̄ p̄m̄ idem est disponent mām et inducēs formam. Ignis enim cū generat ignem disponent māz ad susceptionem p̄prie forme. eadem ergo idea inducit formam et disponent materiā. et sic idem quod p̄mū.

Dubius

Alterius

forte dubitarēt aliquis q̄ non op̄s q̄ exi stente actiuo et mā ente disposita. vt requirit actio agentis q̄ fiat ḡnatio. requirit. n. vlt hēc debita apporimatio agentis ad patientē. et debita proportio iter earū quibus non concurrentibus non fit actio: et passio. et nō suscipit formas q̄d est aptū natū eā suscipere. Et ad hoc at dici pōt q̄ in agentibus corporalibus vt tangebatur in arguendū fiat actio et passio. semp requiritur debita apporimatio agentis et patientis. ita q̄ ignis in hispania nō cōbūrat stupam in sicilia. idee autē nūq̄ sunt fm̄ situm localem. non ergo magis ei apporimat quod est i vna pte orbis q̄d est in alia. vbiq̄ ergo erit materia potens igni. et ignietur per ideas ignis quicquid ergo poterit fieri ignis esset ignis. cuius p̄mū ad sensum patet.

Dubius

Ratio.

Alterius

etiā dubitarēt alijs. q̄ si vlt Plato negaf se cām efficientē cū poneret ideas p̄m̄ esse actiuū ḡnatiois. Et ad hoc atit dici potest Platonē ideas posuisse et sp̄s et quidditates rōz. et q̄ q̄d est reducitur ad cāz formales: p̄tāto dī negafse cām efficientē. q̄ non posuit ipsam et aliā q̄ditate et a forma. Nūq̄: ni efficiens et forma incedunt in idē nūo. q̄. n. f. inducit formas in hac mā vlt hoc p̄cipabili. nequa q̄ erit q̄d itas illi i q̄d inducit suā silitudinē et formā. p̄tāto vlt p̄si. 7. metha' ponebat ideas et quidditates illoz p̄cipabiliū ad quoz ḡnōnē faciebant.

Dubius

Alterius

forte dubitarēt alijs q̄ incredibile videt Platonem sensisse vt ponit Ap. Si enim Plato posuisset ideas cum p̄cipabili siue cū materia sufficere ad generationē negasset actiones p̄ticulari agentiu et tunc negasset sensū. q̄ negauisset ignē calefacere presente calefactibili dicere aut Platonem tm̄ p̄m̄ negasse sensum nō videtur cōueniens. Et ad hoc autē dici pōt q̄ idē est dicere aliquid et dicere illud ad q̄d hoc sequitur. si enim idee sunt cause generationis et inducunt suas silitudines in ista p̄cipa' non de necessitate requirunt alia agentia. Qd enim agēs nō inducat silitudinē suā in passiuū: vel hoc est: q̄ non est apporimatum ei. vel q̄ virtus agentis non supat resistētiā passi. p̄mū at. f. apporimatio fm̄ situz vlt cōpetere actiuo ex eo q̄ determinat ad sp̄alem locū. f. vlt vt q̄ agens fm̄ q̄ h̄mōi nō supet passūz competit agēti. q̄ non h̄z cōm rōnē actiuū. vt si calid p̄ste passiuo nō calefacit et nō cōuertit passiuū ad se. hoc ē q̄ est incōplete calz et nō h̄z cōm rōnē calozis. f. si cōtaliq̄ calefaciēs cōplectēs in se cōm rationem calidi oē calefactibile superaret. Ideo ergo q̄ ponuntur nūq̄ esse non magis agent in vnam

Dubius

Marsi. de ge.

ff iij

partē vniuersi q̄ in alia. Rursus q̄ ponunt quiditates abstracte et separe habebūt oēs: dñe caloriz. vt si esset calor se paratus haberet oēm rōnez caloriz. Ideā ergo ignis quia est ignis sepatus hēbit oēs rōnez ignis. et oē ignibile supera bit. si ergo idē sunt pñ effectiua gñationis nō sūt nēcia alia agētia. qd p̄ba h̄z p̄o incōuenienti. Deinde cum dicit.

C Ampli aut in quibusdā videmus aliam causam ente. sanitate enīz medicus facit. et doctrinā doctor. ente et sanitate ipsa et doctrina. et participabilibus. Similiter autē et in alijs secundum potentiam operantis.

C Adducit scōz rōnē p̄sonē. dīcō. q̄ in q̄busdā videm⁹ alia cāz esse ente p̄ter formā et mām. vt in artificialibus. Medicus. n. facit sanitatē in corpore. et doctor facit doctrinā in aia. Ente ergo sanitate ipsa et doctrina: et entibus participabilibus. vt ente corpore et aia q̄ sunt q̄m mālia respectu illoz. nihilomin⁹ requirit ibi cā efficiēs: vt doctor et medicus. Sicut ergo et in alijs p̄ter formā et mām. siue p̄ter ideā et p̄cipabile. o. ponere efficiēs et opans. vt fm potētia operantis inducat forma in materiā. Deinde cū dicit.

L.c. 33. **C** Si aut materiā quis inquiet generare pp motū naturalē? vñq̄ dicit ita dicentibus. aliterans enīz et trāsformās magis cā generationis et in omnibus assueti sum⁹ hoc dicere efficiens. Similiter et in his q̄ natura. et in his que ab arte. ab arte autē qd cūq̄ mutās ē.

C Exegit de 2ª opione. et duo facit. q̄ p̄ cōpat eā ad p̄mā. scōz p̄cebat ipsaz ibi. (S. tñ nec hī.) Dicit q̄ si aliquis inquiet māz gñari pp motū. i. pp hoc q̄ est motū et trāsmutationi cōiuncta. Sic loquēs dicit vñq̄ nālus q̄ dīcēt: ita sicut p̄lo dīcēbat. alterās. n. et trāsformans magis ē cā gñōnis q̄ idea sepatā q̄ vñ trāsmutationi est cōiuncta. In oīb⁹ enī sum⁹ assueti dicere eē hoc efficiēs qd est pñ motus et trāsmutationis. Nā sūt in his que a nā et in his q̄ ab arte qd cūq̄ ē mutās h̄z rōnē effectiui. P̄lo ergo nec sūt loquē nālī nec artificialī. q̄ posuit ideās eē cās effectiuas q̄ nec faciunt ad motū nec ad gñationē. mā at aliquomō est pñ et cā mot⁹ magis gñat loquūt ponēs māz eē tale pñ q̄ ideā. **C** Notādū at q̄ oē subm est aliq̄ mō cā et pñ respectu accētū q̄ sunt i ipso. Antig ḡ p̄bi q̄ ponebāt mām eē corpus. q̄ corpus est aliquo mō cā et pñ oīum trāsmutationū que sūt in ipso. aliquo mō loquebant nālīter ponendo mām esse pñ et cā motus. Deinde cum dicit.

C Sed tamē nec hī iuste dicunt. materie enīz pati et moueri: mouere autē et facere alterius potentie. manifestuz autē et in his que arte et natura generantur. non enī ipsa facit aqua ex seipsa animal. neq̄ lignū lectuz. sed ars. quocirca et hī dicūt nō recte. pp hoc. et quoniam derelinquūt p̄ncipaliorē cām. Auferrunt enim quod est esse et formam.

C Improbatur hanc opinionē. et duo facit. q̄ p̄lo improbat ipsam vñ p̄out negabant cām efficientē. scōz p̄out negabant efficiēs p̄ncipale ibi. (Amplius autē et po.) Dicit ergo q̄ nec hī dicunt iuste. i. recte. vt h̄z alia littera. q̄ materie competit pati et moueri. mouere autē et facere est alterius potentie. q̄ pertinet ad potētiā actiua nō passiua. Manifestum est autē hoc in his que generātur arte et natura. Ip̄sa. n. aqua nō generat ex seipsa aīal. sed agens aliq̄ naturale hoc facit. nec ipsum lignū generat ex se lectū. sed ars

opatur hoc. Cū ergo efficiēs sit p̄ncipalior cā q̄ materia pp hoc hī nō dūt recte. derelinquūt enim et auferunt cām p̄ncipaliorē. auferūt enim cām efficientē et potētiā actiua. et per p̄lo auferunt formā et qd qd esse. q̄ quicquid est in actu et qd agūt agūt per formā et vt habet esse.

Dubitaret forte aliq̄ et aliqui p̄bi ponēdo mām esse pñ effectiui non negabāt formas et esse. cum ponerēt mām eē corpus et dicerent eā esse aliqd in actu. **C** Ad hoc autē dici pōt. quātūcūq̄ ponerent oēs antiqui p̄bi mām esse aliqd in actu. nō tñ ponebant oēs materiā esse actu illud qd d̄z ex ea gñari. aqua enim l̄z sit actu aqua. est tñ potētia p̄fusa. Cū ergo nihil agat h̄z q̄ ē in po. (Sicut lignū qd est actu lignū et po lectus qd ē quid artificiale.) nisi per virtutē actiua artis. Ita q̄ tñcūq̄ sit actu aqua. q̄ est potētia aīal qd est quid nāle non sit actu aīal nisi per agens. i. per virtutē actiua nature: nō sūt sciebat ponere materiā esse sic in actu. nisi vltra hoc ponerent causam efficientem. Deinde cum dicit.

C Ampli autē et potentias attribuūt corpori. p̄pter quas generant valde organice. auferentes eam que secūduz speciem cām. qm̄ enim innatuz est: vt inquit: calidū quidez se gregare. frigiduz autē cōgregare: et alioz vñq̄q̄. hoc quidē facere. hoc autē pati: ex his dicunt et p̄ hec oīa alia gñari et corrūpi.

C Improbatur hāc opione. put negabat cās efficiēs p̄ncipale. **C** Ad cuius euidentia notādū q̄ oē agēs ē p̄fatus patiete. et efficiēs est p̄fatus mām. vt p̄ h̄z ex 3° de aīa. oē efficiēs est p̄ncipalis cā respectu mām. verū tñ q̄ t̄ter efficiētia est ordo qdaz. vñt efficiēs ē p̄ncipalior alio. vt sup̄ celestia i agēdo p̄ncipaliora sunt istis inferioribus. Negare ḡ cās p̄ncipalē pōt itelligi duplī. vel respectu mām: et sic ē negare oēs cām efficientē: vt pōt negari cā p̄ncipalē in agēdo: et sic negare p̄ncipalē cām est negare agēs p̄ncipale et nō vñt oē efficiēs. **C** Notādū et q̄ ponere mām eē sufficiēs pñ actiui gñationis duplī pōt itelligi. Primo q̄ mām faciat seipsam i actu. vt q̄ ag ex se ipsa faciat aīal. et q̄ hoc ponit negat eām cām efficientē: et d̄r negare cās p̄ncipalē. put oē efficiēs p̄ncipalis cā d̄r. hūc autē moduz improbat rō facta. quia sic dicēs potētie passiue fm q̄ h̄mōi attribuūt: q̄ agat et q̄ moueat. qd est icōueniēs. Scōz mō p̄t itelligi dicta positiō vt dicam mām eē tale pñ. q̄ hec inferiora corpora q̄ sunt mālia respectu celi sufficiūt ad gñationē absq̄ virtute celesti. hūc qdē modū ponēdi. improbat p̄lo per rōnem sequentē. circa quod duo facit: q̄ primo ponit istum modū. secūdo improbat ipsum. scōz ibi. (Videtur autē et ignis.) Dicit ergo q̄ amplius alio modo intelligentes pōnē predictas attribuūt potētiās. i. virtutes actiuas et passiuas corpori: per quas generatur valde organice. Dicebāt. n. q̄ corpora hec inferiora per virtutes actiuas et passiuas. quasi per quedam instrumēta sufficienter causabant generationem absq̄ alio agente. p̄pter qd auferbant eā cām que est fm speciem et formā. i. corpus celeste quod est agens p̄ncipale et est formalis et actiuis respectu generationis rerum. Inquiunt enim q̄ innatū est calidū segregare et frigidū cōgregare. et alioz vñq̄q̄ istoz inferiorū corporum. hoc quidē facere. hoc autē pati. Et hī ergo corporibus et p̄ hec. i. per has virtutes absq̄ auxilio super celestis corporis d̄nt oīa generari et corrūpi. Deinde cum dicit.

C Videtur autem et ignis ipse motus pati. **C** Improbatur pōnem predictā. et duo facit. fm q̄ duplī eam improbat. 2° ibi. (Amplius 6° silē.) Dicit ergo q̄ ignis qd maxime actiuis vñ ipse pati motus a sup̄iori agente: vt a

Dubius

B.

L.c. 34

Nōndū

L.c. 15.

Nōndū

Nōndū

L.c. 34

L.c. 35

T.c. 33.

supercelesti corpore. Si igitur maxime actiua inter hec inferiora non sufficiunt ad generandum sine superiori et principali agente: multo magis alia non sufficiunt. Et deinde cum dicit.

Amplius vero simile aliquid faciunt: ut si quis ferre et unicuique instrumentorum attribuit causam eorum que generantur: necesse. n. serrante diuidi et incidente coequari et in alijs similiter: quocirca siquidem maxime facit et mouet ignis: sed quomodo mouet non vident quoniam deterius quam organa.

¶ Ponit secundam rationem dicens. quod sic loquentes faciunt sibi aliquid: ut si quis ferre et unicuique aliorum instrumentorum attribuat causam eorum que generantur per se. Necesse est. n. aliquo artifice secunde diuidi lignum per ferrum et aliquid incidente operis coequari et constringi artificiale: et quod dictum est in artificialibus similiter intelligendum est in alijs. sicut in naturalibus. Sicut. n. infra artis non mouent seipsa ut faciunt opus artis: quia ferre non facit sine secante: nec securus incidit sine incidente. Sic hec inferiora quia sunt infra supercelestia corpora non generant nec faciunt opus nisi sine virtute eius. Immo ignis qui est maxime actiuus inter ea prius est sine virtute celesti quam infra sine arte. Ideo subdit: quia si ignis qui maxime facit et mouet: sed quomodo mouet non videtur: mouet. n. in virtute supercelestis corporis: quoniam sine ea mouet deterius quam organa: supple sine virtute artis.

¶ Notandum autem quod calor ignis non sufficit ad generationem animalium et plantarum: vel etiam aliarum rerum generabilium sine calore celestissimo: talis calor magis videtur corrumpere res quam generare eas: ut Lamentator dicit in 7. metha. Ignis sine virtute celesti est deterius organo sine arte: quia organa sine virtute artis si non generant rem artificialem: non tamen corrumpunt eam. Calor vero ignis sine calore celesti: cum hoc quod non generat corrumpit: et hoc modo intelligitur et exponitur hunc textum Lamentatorum. Possumus tamen dicere melius quod ignis sine virtute celesti est deterius et minus actiuus quam ferre sine virtute artis: quia ignis non habet aliquam actiuam nec aliquam formam quam non acquirit virtute supercelestis corporis. Ipsi. n. forma subalis inducit in materia mediate celeste: ferre autem habet aliquam actiuam et aliquam formam quam non habet ab arte: cuius ara non inducat nisi actuali formam quam habet virtute celesti.

Obis autem et vniuersaliter prius dictum est de causis et nunc determinatum est: de materia et forma.

¶ Postquam philosophus determinauit de causa efficiente generationis secundum opinionem aliorum. In parte ista determinat de his causis secundum opinionem propriam: verum quia generatio est perpetua secundum ipsam: id assignat causam effectiuam et perpetuam generationis. Diuidit autem hec per duas: quia per assignat habentem causam generationis perpetue. 2. ostendit per quem modum generatio perpetua fit. (Quoniam autem in continuo motu.) Ad euidentiam per se patet non dicitur quod cum eo mouetur et eo agens nunc agit per se sine semper agens et actus intelligitur actio media: ut patet hinc ex 5. metha. In talibus igitur efficientibus tria est considerare. scilicet agens: actione: et sine per quem agit: in motu est ibi mouens motus et finis per quem mouet. Propter quod in assignando causam generationis perpetue tria facit: quia per assignat habentem causam ex parte motus. 2. ex parte finis. 3. ex parte mouentis. 2. ibi. (Semper vero ut dictum est.) 2. ibi. (Quoniam autem necesse est esse.) Circa primum duo facit: quia per ostendit illationem celestem et motum localem esse habentem causam. 2. quia motus celestes sunt multi: venas quia motus celestis est talis causa. 2. ibi. (Quoniam autem te suppositum est.) Circa primum duo facit: quia per continuat dea dicendum. 2. exegit de intento. 2. ibi. (Amplius vero.) Dicit igitur quod non bis. i. a nobis prius in libro physico dictum est de causis et principijs naturalibus videtur: et nunc in libro determinatum est de materia et forma que sunt principia generabilium. Restat igitur dicendum de causa efficiente generis.

nis et corruptionis. ¶ Notandum quod in libro physico et in libro determinatum est de materia et forma que sunt principia generabilium: scilicet ibi determinatum est de talibus magis videtur et locis. habet autem magis descendendo in spali. Non enim. n. idem dicitur dicitur de determinare de eis sub alia et alia ratione. Et deinde cum dicit.

Amplius vero quoniam allationem motus demonstratum est et quoniam perpetua: necesse est his entibus et generationem esse continue. allatio. n. faciet generationes actua liter: quia adducit et abducit generans.

¶ Exequitur de intento: et duo facit quia per ponit quod intendit: 2. probat perpositum ibi. (Simul autem manifestum est.) Dicit quod demonstratum est: quoniam motus secundum allationem est perpetuus: et quia ostensum est quod perpetua est talis mutatio. Necesse est enim bis idem est motus motus celestis quod sunt perpetui esse generationem continue idem est perpetua allatio. n. celestis et motus circularis facit generationes actuales: quia adducit et abducit generationes. i. solis: sol enim cum adducit: et cum accedit ad nos causam generationis: cum vero abducit. i. cum recedit causam corruptionis. Et deinde cum dicit.

Simul autem manifestum quoniam et si priora bene dicta sunt transmutationem primam allationem: sed non generationem dicendum: multum enim rationabilis ens non est generationis causam esse: quod non ens enim esse: quod ferre quod igitur est: quod generat autem non est: propter quod et allatio prior est generatione.

¶ Probat quod dixerat. videlicet allationem celestem esse primam transmutationem: et esse causam generationis: et non esse dicens. quod simul cum dictis manifestum est: quoniam priora bene dicta sunt: quia per manifestum est: quod motus videtur esse esse allationem: sed non transmutationem. Multum enim rationabilis ens esse causam non est generationis. i. non est generabilis quod non ens esse causam entis. Si quod sequitur quod est. i. celum quod mouetur motu locali est subiectus ratione entis cum sit semper. Quod autem generat quod non est per quod allatio celestis est prior generatione et est causa eius et non est. Et deinde cum dicit.

Quoniam autem suppositum et demonstratum est quod continua ens rebus generatio et corruptio: dicimus autem causam esse allationem generationis: manifestum quod quod vna ente allatio non contingit fieri ambo: quia tria sunt: idem. n. et filius se habens semper idem inatu est facere: quocirca generatio semper erit autem corruptio: et autem multos esse motus: et prius motus: aut allatio: aut inequalitate: contrariorum. n. contraria causa.

¶ Quia dixerat allationem celestem esse causam generationis et corruptionis inuestigat quod celestis allatio est talis causa. Circa quod duo facit: quia primo ponit quod causa generationis et corruptionis debet in se aliquam diuersitatem et aliquam differentiam. 2. concludit ex hoc allationem primam non esse huius causam: sed allationem obligatam. 2. ibi. (Idem non per allatio.) Dicit ergo quod suppositum est in supra: et determinatum fuit per se rebus est ens perpetua et continua generatio et corruptio. In primo. n. libro tractatum fuit generationem esse continuam et perpetuam ex parte principij materialis: quia generatio vniuersalis est corruptio alterius et e converso: hic autem ex parte principij efficientis est hoc suppositum: quia non est ad hoc sufficenter probatum. Dicimus enim causam generationis esse allationem: sed manifestum quod quod allatio ente vna. i. vniuersali non contingit fieri ambo. i. generationem et corruptionem: quia talia tria sunt. Idem. n. similiter se habet semper idem inatu est facere: quare circa allationem filius se habet.

Nondu

T.c. 36.

Nōdū aut semp erit gñatio: aut semp corruptio: nūq̄ tamē erit vtrūq̄. Op̄s autē esse motus multos: et motus p̄ios: aut allatione: aut inequalitate: si d̄ esse gñatio et corruptio: q̄a cōtrariorū p̄ia est causa. ¶ Notādū autē q̄ dicit motus multos aut allatōe aut inequalitate: q̄ motus lo calis ē. p̄trarietate dupliciter potest poni causa gñatiois et corruptiois. Primo q̄ sunt diuerse allationes et diuersi motus quozū vnus causat gñationē: alius v̄o corruptio nē. Scdō pōt hoc poni si sit vnus et idē motus: et tū sit in equalis hīs diuersitate in p̄tibus: eiusmodi est motus so lis in obliquo circulo: qui rōne nostri est inequalis: q̄a in vna pte illius circuli accedit ad nos: in alia vero recedit.

Dubitari **Dubitaret** forte aliquis de p̄pōne p̄posita. v̄z q̄ idem manēs idē et s̄r semp facit idē. Posset. n. eē p̄ma dubitatio vtrū ab aliquo agēte non va riato nec transmutato possent immediate p̄gredi plura et diuersa. ¶ Ad hoc autē dici pōt q̄ agens duplex est. nāle et a p̄posito: quid autē tenēdū sit de hoc in agēte nāli sta tim dicit: nūc autē ostēdēdū est nō oportere q̄libet agēs per intellectum variari ad hoc q̄ immediate p̄ducatur mul ta: q̄d sic declarat: v̄t. n. supra dicebat: q̄libet agens agit s̄m modū nāe suē: v̄t ignis: q̄ est nāe ignee agit igniendo: agēs v̄o a p̄posito: q̄d est nāe intellectualis agit intelligē do: et intelligēdo p̄ducit: sed per se loquēdo: q̄a intelligē do p̄ducit multa iussit q̄ multa etiā intelligat v̄t mul ta p̄ducere possit. Si ergo tale agēs absq̄ sui variatōe pōt multa intelligere absq̄ eo q̄ trāsmutet poterit multa p̄ducere: si vero nō potest multa intelligē nisi transmute tur nō poterit multa p̄ducē nisi variet. Omne ḡ intelligē quod p̄ diuersas sp̄es intelligit multa: q̄a intellectus nō pōt p̄ se et p̄fecte simul informari diuersis sp̄ibus: si tale agēs d̄ intelligēdo p̄ducē multa: op̄s ē: trāsmutari s̄m diuersas informatōes sp̄erum. Sed p̄ma causa: q̄ p̄ vni cam suam subam intelligit oīa: cum intelligēdo et volē do p̄ducatur poterit simul multa p̄ducē: cum simul multa intelligat: imo q̄ q̄libet eius p̄ sua s̄b̄z absq̄ alio medio int̄ q̄libet eius p̄sup̄z ab q̄ alio medio poterit p̄ducē. ¶ Notādū. n. q̄ cū intelligēt nō hēant organa: quia nec hēant manus nec h̄nt pedes: q̄d agit intelligēdo et volēdo agunt. s̄m ḡ q̄ p̄ intellectū sunt apte varie agē: q̄d absq̄ sui variatōe p̄nt intelligē: p̄nt illud intelligēdo efficiē. S̄z in intelligētis est ordo q̄daz: nam deus cum sit p̄mus et s̄p̄mus agit nullo p̄sup̄posito et vniuersa nā est apta obedire q̄rū ad motum et q̄rū ad formam. Intelligētis vero obedit m̄a cōp̄alia: q̄rū ad motū lo calē nō q̄rū ad formā. Sube. n. separe nisi p̄ adhibitiō nē semini cō. ungēdo actiua et passiua nō possunt varias formas inducē: s̄ hoc declarare nō est p̄ntis speculatiois. Sufficit autem ad p̄ntis scire: q̄ de intelligēdo agit sicut absq̄ oī variatōe p̄ seip̄m absq̄ medio oīa intelligit: sic absq̄ sui variatōe p̄ se p̄m immediate pōt omnia p̄ducē.

Dub^m Alterius forte dubitaret aliquis: dato q̄ aliquod agens a p̄posito possit immediate diuersa p̄ducē: p̄ quo d̄ p̄positio tacta in talibus agentibus vni uersalr veritate non h̄z: vtrum in omnibus agentibus nāli bus vitatem hēat. ¶ Ad hoc autē dici pōt q̄ agens nāle agit: v̄t est et v̄t h̄z esse sicut agēs a p̄posito agit v̄t intelli git: sicut ḡ si agēs a p̄posito d̄ p̄ se et immediate diuersa p̄ducē op̄s q̄ diuersa intelligat: sic agēs nāle si d̄ immediate diuersa efficiē: op̄s q̄ diuersa sit: et q̄ in suo ē diuersitates habeat. Cum ergo nō sit incōueniēs aliquod agens p̄ in tellectum absq̄ sui variatōe diuersa intelligē: sit tamē in cōueniēs aliq̄ agēs absq̄ sui variatōe diuersa esse et h̄re in suo ē diuersitate p̄posito dicta: q̄ idem manēs idem: et s̄r semp facit idē: s̄z nō hēat veritates in omni agente a p̄posito: veritatem tamē h̄z in omni agēte nāle.

Alterius autē dato q̄ agens aliquod manēs idē possit multa p̄ducē dubitari potest: v̄t p̄ cōcedēdum sit q̄ idē s̄m idē semp faciat idē. ¶ Ad hoc autē dici pōt p̄positionē p̄dictam vniuersalr in omni agē te veritate hēre. Prima. n. causa et si manēs eadem et non variata diuersa producat: producit ea nō s̄m idē: q̄z non s̄m eandē ideam. Nam v̄t superius p̄ cōmētatozem tan gebat: omnes forme que sunt p̄m in mā p̄ma: sunt actu in motore p̄mo. has autē formas ideas appellare possum: s̄m ergo aliam et aliam talē formam: siue s̄m aliā et aliā ideam deus aliud et aliud producere potest. si tamē est im possibile p̄mum p̄ncipium irrōnabilr agē: impossibile est ipsum s̄m eandē rōnem et s̄m eandē ideam p̄ducē hoies et equum. p̄ma enim causa sic p̄ducit res: v̄t est apta nata imitari ab eis: omnia. n. intri sunt per ipsum inquit: p̄ti cipat eius ēē: et q̄z alr et alr p̄ncipiant esse diuini alr et alia rōne sunt cōdita. Rō. n. et idea qua p̄ducunt cetera entia n̄hil est aliud q̄ diuina suba v̄t est imital. ita ab eis: et q̄ diuersa entia diuerso modo imitantur. n̄m esse nō est in telligibile diuersa entia eadem rōne ēē producta. Cum ḡ dicimus q̄ idē s̄r se h̄ns s̄m p̄ facit idē: s̄r iporat vni ta tē rōnis et vitatē p̄ om̄iē modū: v̄t est: q̄z idē quāntū q̄z sit agēs a p̄posito s̄m eandē rōne et ideam nūq̄z fa cit diuersa. S̄z v̄o s̄m iporat inuariabilitatē sic p̄pro po sitio dicta non h̄z vniuersalr vitatē in agētibz a p̄posi to: q̄z aliq̄ tale agēs non variatum pōt immediate diuersa p̄ducē. Et hoc ergo patē potest q̄ pluralitas cōtrōzū aliq̄ m̄z reducitur ad pluralitatē in causa: cum isti plures effecti reducant in plures rōnes: et in plures ideas quas in men te diuina et in ipso deo esse dicimus. Et hoc etiaz p̄z: q̄ ab vno s̄m vnam rōnem nō p̄cedit nisi vni: p̄ q̄d s̄z esse val de abusiue modus loquēdi. Ut tamē ip̄is dictis p̄bi ali quā veritate accipiamus dicere possumus: q̄ idē simul se h̄ns facit idē: si liceat dicē ip̄m p̄mum p̄m: v̄t faciat plu ra nō alr se h̄ns: q̄ nō p̄ eandē similitudinē nec per eandē ideā nec per eandē rōnem diuersa p̄ducit. ¶ Notādū au tē q̄ v̄t saluē s̄r p̄bi sufficit q̄ agēs nāle nō possit p̄du cere diuersa nisi in se diuersificet. Intētiō. n. eius est q̄ alla tio p̄ma nō sit cā gñom̄is et corruptiois: q̄z est semp vni for mis: sed allatio obliqui circuli talis est cā: sed v̄t plane p̄z in talibus agētibz nālibz p̄ se loquēdo. p̄pō dicta. q̄ idē s̄r se h̄ns ip̄ facit idē: nullā h̄z calūniā. ¶ Deinde cum dic.

¶ Iōq̄z nō p̄ma allatio cā gñatiois est et cor ruptiois: sed q̄ circa obliquū circulū: in hac enim et p̄tinuū inest et moueri duos motus.

¶ Concludit ex dictis allationē p̄mam nō esse cām gñatio nis et corruptionis: sed allationē obliqui circuli. Circa q̄d duo facit: q̄ p̄ facit q̄d dēmi est. et ostēdit q̄to p̄ talē allatio nē saluari pōt gñō et corruptio: ibi. (Necessē. n. erit.) Dicit ergo. q̄ allatio p̄ma nō est cā gñom̄is et corruptiois: cuius rō est: q̄ allatio illa semp est vni formis: sed allatio que est circa obliquū circulū supple est talis cā: q̄ in hac allatio ne est diuersitas: in ea. n. p̄tinuū est: q̄z nūq̄z desit illa ab latio. et est in ea moueri duos motus: accessiois. s̄z recessio nis: q̄re p̄p talē diuersitatē gñonē et corruptionē cāre po terit. ¶ Notādū autē q̄ si in celo distinguunt duo motus: vnus est p̄mi mobilis q̄ est semp vni formis et h̄ motus est sup polos mūdi s̄m et noctualē circulus eq̄litr distantem ab vtroq̄z polo: q̄ cōi noie circulus p̄mi mobilis appella tur: iste motus est ab oriente in occidē: et vocat diurnus: q̄z in die nāli cōplect. Ultima. n. s̄p̄ra cuius est sic moueri infra diem et noctem que faciunt vnam noctem nālem re uoluunt circa terram semel. Alius motus quasi opposi tus huic est ab occidēte in oriens super polos s̄odiaci qui distant a polo mundi per. 23. gradus cum aliquibz minū

Dnb^m

12. m. 18

Nōdū

Nōdū

tis. Circulus autē secans speram per medius fm equales distantiam ab istis polis est zodiacus: qui sic se hz ad istos polos sicut equinoctialis ad polos mundi: qd esse nō potest nisi zodiacus obliquaret super eqnoctialē: et in vna pte declinaret ad septentriones. in alia vero ad meridiē: sub hoc autem zodiaco currit sol qui ppter sui magnitudines et luminositatem dicitur esse pater planetarū et deoz et virozum. i. planetaz et hominum: pater. n. syderū et planetarum est: qz cū lumē prebet. hominum autē pater: qz hō generat hoies et sol. 2° hunc autē circulū sol hz duos motus accessiois et recessionis: ita qd a principio capricorni vsqz ad principiū cācri dī accedere: per alia vō sex signa recedere: ita qd tāta est motus accessiois qtuor est recessionis. Hoc vilo facilius patet dicta et dicenda. C Deinde cum dicit.

C Necesse enim si erit semp et continua gñatio et corruptio semp aliquid moveri vt nō deficiant trāsmutationes he. duo aut vt non alterū contingat solū: pñuitatis quidē igitur totius alio cā. pñentie vero et absentie cā inclinatō: ptingit enim qñqz lōge fieri: qñqz prope: inequali. n. distantia ente: inequalis erit motus: quocirca si in accedēdo et in ppe eē generat: et in recedēdo et longe fieri idipsum corrūpit: et si in multoties adueniendo generat: in multoties recedendo corrūpit: cōtrariorū. n. cōtraria est cā. Et inequali tpe generatio et corruptio que fm naturam.

C Ostendit qñ per motū obliqui circuli causatur gñatio et corruptio. Circa qd duo facit: qz p facit qd dictū est. 2° quod dixerat. pbat p ea que appent sensui: ibi. (Apparet aut et fm sensum.) Circa primū duo facit: qz pmo ostēdit qñ talis motus circularis generationē et corruptionē cāt. scdo ex hoc cōcludit tēpus et vitā vniuscuiusqz mensurari quodam circulo et quodaz piodo: scda ibi. (Ideoqz tps et vita.) Dicit ergo. qd si semper erit cōtinua generatio et corruptio necesse est aliquid moveri vt nō deficiant trāsmutationes he. f. generatio et corruptio. In illo aut motu esse o3 duo. i. dualitatem et difformitatem sicut accessioē et recessionē vt non contingat alterū solū: qz si esset motus vniiformis non cāret vtrūqz: sed cāret alterū solū: qz vel solū generaret: vel solū corrūperet: ergo in illo motu obliqui circuli est continuitas et est diuersitas ipsius: ergo totius continui: itis causa est allatio et motus: qz ille motus cōtinuus est: sed difformitatis vt pñentie et absentie siue accessus et recessus cā est inclinatio et obliquitas illius circuli. Cōtingit. n. solem pp obliquitatē circuli in quo mouet qñqz esse longe: vt cum recedit: qñqz prope: vt cum accedit. Ipso vō ro solo ente in distantia inequali inequalis erit motus. i. inequaliter mouebit et alterabit nos: cum fm diuersa tēpora inequaliter distet a nobis. Quocirca si sol in adueniēdo et in prope esse generat: in recedendo et in longe fieri idipsum solem opz qz corrūpat. Et si in multoties adueniendo generat: in multoties recedendo corrūpit. Contrariorū enim contraria est cā. Addit qd generatio et corruptio que sunt fm naturaz cōm non fm naturā celestis corporis sūt in tempore equalit: tēpus accessiois cui attribuitur generatio dictum est equalē esse tempori recessionis cui attribuitur corruptio. C Deinde cum dicit.

C Ideoqz et tps et vita vniuscuiusqz habz numerū et hec determinant: oīuz enī est ordo: et omne tps et vita mēsurat periodo: sed in

non eadē oēs: sed hi qdē minori: hi autē maiori: his annus quidez enim: his autem maior: alijs aut minor piodus est mensura.

C Concludit ex dictis omnia mensurari quodaz circulatio ne dicens: quia hec inferiora reducuntur in motum celis tempus et vita vniuscuiusqz habet numerum et mensuraz ex revolutionibus celi. Quodlibet enim generale determinatur hoc: id est certo numero revolutionū: qz omniū est ordo et omne tempus et vita mensuratur piodo. i. circulari mensura. Dicitur. n. piodus a pte: quod ē circūz: et idēz quod est modulatio siue consonantia: qz omnia mensurantur quadam circulari consonantia: sed hi non oēs res mensurantur eadem mensura et eadem periodo: sed hi quidem minores: hi autem maiores: his quidem mensura est annus: his autem maior qz annus: alijs autem est mensura minor piodus qz annus. C Deinde cum dicit.

C Apparet aut et fm sensum confessā his q a nobis dicta sunt: videmus enī qd adueniente quidem sole generatio est: recedēte aut diuolutio: et inequali tpe alterutrū: equalē. n. tps generationis et corruptionis que fm naturā: s3 ptingit multoties in minori corrūpi pp adinuicē cōfusione: inequali enim ente materia et non vbiqz eadez: necesse et generationes ineqles esse: et has qdēz citiores: has aut tardiores: quocirca accidit pp hōz generationem alijs generari corruptionem.

C Manifestat quod dixerat per ea que sensui apparent dicens. qd que dicta sunt a nobis sunt confessā et cōcordia his que apparent fm sensum. Videmus. n. qd adueniente sole est generatio. recedente autēz qd est diuolutio et corruptio. In tempore. n. equali est alterutrū. i. vtrūqz. vs3. generatio et corruptio: quia motus accessiois equalis est motui recessionis. Ideo tempus generationis est totum illud tēpus in quo res proficit et tendit ad perfectiorem statum. Illud vero in quo deficit et tendit ad corruptionē donec sit corruptum vocatur tēpus corruptionis. Hec autē duo tēpora si sunt equalia fm naturaz celestis circuli: possunt tñ fieri inequalia propter aliam et alias dispositionē materie. Ideo subdit qd propter cōfusione m eozum adinuicē. i. pp aliam et aliam mixtionem contingit multoties in minori tēpore corrūpi: ita qd tēpus corruptionis minus est tpe gñationis. Mā enim ente inequali et non existente mā eadē et equali disposita vbiqz: necesse est et generationes inequales esse: et has opz esse citiores. his autem tardiores. Et qz gñatio vnius est corruptio alterius accidit pp gñationē horū: alijs generari corruptionē: sunt. n. alia corrupta qz sunt alia generata. C Notādū aut nō oēs cōstellationes nec oēs aspectus syderū equali demonstrare: et p egle tps habere influētiaz. imo talem aspectum h3 iuppiter cōiunctus cū saturno: quē non h3 coniunctus cum luna: et qz velocius dissoluitur pñunctio illa quā h3 iuppiter ad lunā: eo qd luna oīum planetaz sit velocissima: qz dissoluat cōiunctio iouis ad saturnū: qz quilibet eoz tarde mouetur. Et appellamus tarde moueri: qd tardius cursū complet. Possibile. n. est saturnum moueri velocius qz luna: cū luna cōpleat suū cursū i mēse: saturnus vero in. 30. ānis: qz forte plus superat circulus saturni circulus lune qz. 30. anni vnum mensem. Si enim duo motozes pgnunt inequales vias in temporibus inequalibus: si via plus superat viam qz tps tps: qd mouetur per viā maiore velocius moueri cōtingit: sic hec diuersificat ppositū nostrum. Planete. n.

I. c. 38.

Nōndū

fm qd velocius et tardius pfiunt motus: sic et cōiunguntur velocius et tardius separantur. Si ergo cōiunctioes syderum et aspectus eorū non equales dominationē habent: qd in alia et alia mixtione dñatur alius et alius aspectus: nō oīa mixta equaliter durabunt nec mensurabuntur eadem piodo. **A**mplius mixta pp aspectum syderum nō solum magis et minus permanent: qd hmoi aspectus magis et minus durat. Sed etiā contingere pōt: qd vnus aspectus est alio fortior: erit ergo vniū mixtū permanentius alio fm qd in eo dominabitur fortior et illius debilius aspectus. Quicūqz ergo sciret durationem oīum aspectuū et oīum punctionū: et sciret vires oīum syderum ex istius in circulo celesti: qñ res generantur de duratione ipsius rei genite aliqua pñofificari posset: sed oīmodaz veritatē non haberet. qz vt cōiter ponitur impediri posset et libero arbitrio vel ex alia et alia dispositione materie. Ideo qñtus est ex natura celi oīa mensurantur sua piodo et sua circulatione: et alia piodus non est equalis: sed aliquaz est maior: aliquaz ē minor. potest tñ hmoi piodus siue sit magna siue sit pua vocari vnus annus et diuidi p quartas et p verē: et alē autūmū et hyemē. Sz si sit magni piodus magnū hēbit autūmū et magnaz estatē. In vna. n. die illa. 4. tpa distinguere possumus: quia diuisa die in 4. quartas vna quarta assimilabit magis hyemi et erit frigida et humida: et alia assimilabit magis veri et erit calida et hūida: alia magis estatē et erit calida et sicca. Ita qd si aliqd aīal hēret vitā determinataz per vnam diem: qd dñ a multis contingere de quodā pisce: qui in eadē die mori et oriri: vñ et piscis ille vocat olea: qz vita eius qñtus est ex celesti corpore vna die mensurat. Nihilominus tñ b piscis posset dici viuere per annū: sed ille annus esset valde pūus et haberet pūus autūmū et partium veres. Sic etiam si durationis rerū esset per centū annos: oēs illi. c. anni possent dici vnus annus et vna piodus: et autūmū vel hys illius anni esset. 25. annos solarū: qz. 25. est quarta ps centenarij: vñ de et pbs in lib. methauroz cām assignane: quare vna ps terre vno tpe abundat aqz: et alio tpe abūdat ps aīat terram fm aliu et aliu aspectū super celestiuū corporū in parte vna senescere et effici sicca. et alia vō iuuenescere et effici humida: sed ista iuuenitus: et ista senectus mensuratur magno anno: et est in illo āno assignare magnū autūmū et magnā estatē. Transiit. n. aliquādo spatū nulle ānoz vel pluriū anteqz terra iuuenis senescat et fiat sicca: totū tñ illud tps vnus magnus ānus dici potest. Sicut ergo in eodem āno solari per. 6. signa sol accedit: ita qd tps accessionis est equalis tpi remissionis. Sic qz vita et pmanētia cuiuslibet rei annus dici potest: in illo āno tps accessionis qd pōt dici tempus generationis est equalis tpi remissionis: qd pōt dici tempus corruptionis: vt si res esset apta nata viuere ex celesti circulo per. c. ānos per. l. ānos diceretur pficere et gñari: et palios diceret deficere et corripui. Ex hoc autē appet qd si cut in motibus syderū nō est assignare pprie statum: qz sydera cōtinue mouent: pp qd si assignat ibi statū hoc ē bz quid sicut dñ planeta stationarius: nō qz fm veritatē: sed post retrogradū anteqz fiat directus fm quā daz similitudinē dñ stationarius: qz retrogradatio vñ esse pñia directio nī: et inter duos motus pñios est dare quietē mediā. Sic et sol in cancro et capricorno dñ stationarius: vñ de et cōiter dñ qd hec duo solstitia faciunt cancer et capricornus: fm veritatē tñ sol nūqz stat: sed qz vsqz ad cācrūz dñ ad nos accedere: a cācro et vltra dñ a nobis recedere. Lū ergo accessus videatur esse pñius recessioni: in pñi cancro per qñ daz filitū dñez dñ stare: qz inter duos motus pñios est dare quietē mediā: sic etiaz in capricorno stat: qz vsqz ad capricornūz sol a nobis recedere: a capricorno vltra dñ ad nos accedere: et sic sydera nūqz stant: sed ad nos accedūt vel recedunt et tps accessionis est egle tpi recessionis. Sic qñtum est ex ce-

lesti corpore: et ex motu syderū in vita vel duratione alicuius gñabilis nō est dare statūz pprie loquendo. Sed fm nām celestes medietas totius illius tps dñ esse tps gñationis. et alia medietas dñ esse tps corruptionis: qz sita nō sit et aliter cōtingat hoc est ex remedijz adhibitis ex libero arbitrio vel ex alia et alia dñone materie: et hinc est forte qd cuz tps iuuentutis hoīūz sit vsqz ad. 35. ānū: vt Lōmētatoz ait: pp qd vita nālis humana in. 80. ānis determinari debeat: pp aliaz et alia dñonez mae aliq magis et minus viuūt. Immo et eo qd hoīes per libertū arbitrii adhibent magnaz diligentiam circa ppriū corpus dato qd tps iuuentutis dñret vsqz ad. 35. ānos: viuūt tñ aliqñ hoīes per. c. ānos et vltra. Lōtingit. n. hoc per diligentiaz adhibitam ex humana industria: qz sapiens dñabitur astris: vt vult Ptole. in cōlloquio suo: vel hoc contingit ex alia et alia dñone mae. Est autē diligentē notandū qd fm intētionem pñotū: hoīes quia sunt vñi in nā et in spē qñtus est ex pte spēi cōpēt eis vnus tps gñationis et corruptionis: et tñ qz spēe humana saluat i diuersis cōpñombz fm diuersas cōpñones nāli aliqui magis et minus viuūt. Sic absolute loquendo qñtum est ex pte celestis circuli cuiuslibet spēi cōpēt vna pñe dñet amē fm qd indiuidua illius spēi sub alia et alia cōstellatiōe cōiūtur sic mēsurant alia et alia piodo: pp qd patet et pōt qñō diuersificat piodus in rebus et qñō nō: b ad ista sufficiant.

Emp vero vt dictū est cōtinua erit generatio et corruptio et nūqz deficiet. ppter quā dixim⁹ cām. Hoc autē rōnabiliter contingit. Qñ. n. in omnibus ingmus qd melius desiderare naturaz semp: melius autē esse qz non esse: quot esse aut modis dicimus in alijs dictūz est: hoc aut in oībus impossibile existere pp longe a principio distare: reliquo in odo cōpleuit esse deus faciēs cōtinuā generationē: ita. n. maxime cōtinuabitur esse: qz proxime est sube fieri semper per generationem.

In ista pte vt dicebat assignat pbs cām ppetuitatis generationis ex cā finalit: cui cā qd tria facit: qz primo facit qd dñctū est. scō qd dixerat oīa hec inferiora suscipere mēluraz ex motu celi reducit oīa talia in motū celestem. 3. ex his qd dicta sunt assignat solutionē cuiusdā dubitabile questio. nīs. 2. pñi. (3. et alia quectqz.) 3. ibi. (Simul autē manifestū ex his.) Dicit ergo. qd semp vt dictūz est pñia erit gñatio et corruptio: et pp quā cām nūqz deficiet: diximus qñtus est ex parte motus obliq circuli. Sed hoc rōnabiliter cōtingit nō solū ex pte motus: sed etiam ex pte finis: qñ in oībus ingmus nām desiderare sp qd melius est: melius at est esse qz non esse. Quot autē modis dicimus esse et quot modis accipit esse dictū est in alijs: vt in. 3. metha. Lum ergo b. scē ipse sit eritere et continuari in oībus pp longe distare a pñi. Quedam. n. intm distant et deficiunt ab esse pñi principij qd in suo esse continuari non possunt. Ideo reliquo modo. i. alio mō deus completit. i. cōtinuauit esse gñabilium cōtinuam faciēs generationē eoz. Naz ita. i. per generationem cōtinuaz maxime continuabit tale esse: qz semp fieri per gñationē est proxime. i. propinquūz ipsi sube. **N**otandūz autem qd generatio est via in esse et in subaz: qz via est proxima termino: gñatio est propinquā ipsi esse et ipsi sube: cum ergo generabilia non possint continuari in suo esse cōtinuati ea deus alio modo. vñ. per generationem: que est pñiquā ipsi esse: ergo ex parte finis et ex parte ipsius esse: quod finaliter in nā intenditur continua

Lc. 38.

homo s
annū nat
a de
minere

Lc. 39.

Lc. 60.

Lc. 11.

Nēndū

perioribus: et quod circulariter est motus solum circularis est transmutatio. Ignis ergo aliqui extēdit se ad inferius capiēdo aliquid de sphaera aeris: et aer extēdit se ad superius capiēdo aliquid de sphaera ignis: et hoc fit circulariter: ut dictum est motus ad superius et inferius imitant quodammodo circulus et quod tales motus sunt recti: recta allatio quodammodo imitatur circulationem. Et deinde cum dicit.

L.c.60. **T** Simul autem manifestum ex his quod quidam querunt: quare unoquoque corporum in propria allatio regione in infinito tpe non distant corpora: ea enim huius est que adinuicē transitio: si enim unumquodque maneret in sua ipsius regione et non transmutaret ab eo quod proprie iam utique destitissent: transmutant quidem igitur per allationes duplicē entem: quod transmutant aut non contingit manere nullum eorum in nulla regione ordinatum. Quod quidem igitur est generatio et corruptio et per quam causa: et quid generabile et corruptibile: manifestum est ex his que dicta sunt.

T Et his quod dixerat soluit quādam dubitabilem quonem dicens: quod si manifestum est ex his dictis id quod quidam querunt. videlicet quare unoquoque corporum eorum in propria allatio regione in infinito tpe corpora eorum non distant. id quod est tunc in infinito tpe et ab eter: no corpora eorum non sunt distincta loca: ita quod absque confusione et absque p̄mixtione quodlibet maneat in sua regione et in sua sphaera. Cuius est transmutatio quod est eorum adinuicē. Si enim unumquodque esset maneret in sua ipsius regione sine p̄fusione et absque p̄mixtione: et non transmutaret ab eo eorum est per ipsius: iam utique destitissent transmutationes eorum. sed nūquid destituit transmutari: sed transmutant per duplicē entē allationē. id est per allationē solis quod est duplex: et difforsio per obligatē zodiaci: et quod continue etiam se transmutant: id non contingit ullum eorum eorum manere in nulla regione ordinata: sicut enim est ibi cōmixtio et inordinatio quodammodo. Et notandum autem quod quod circulariter celum mouet et continue in una parte vincunt signa caelestia: et in alia vero frigida: quod ex tali victoria cōfurgit cōfusio eorum: et unumquodque accipit de sphaera alterius: ideo hec elementa non possunt stare ordinate in sphaera suis. Et deinde cum dicit.

L.c.61. **Q**uoniam autem necesse est esse aliquid mouens si motus erit ut dictum est prius in aliis: et si semper quod opus aliquid esse semper et si continue unum: et idem et immobile: et inalterabile: et ingenerabile: et si multi qui in circuitu motus multa quidem: omnia autem qualiter esse hoc necesse sub uno principio.

Assignat causam cōtinuitatis. et duo facit: quod primo facit quod dictum est. et quod quodammodo quod supponerat. perbat: ibi. (Continuo autem ente.) Dicit ergo. quod ut dicitur est prius in aliis. scilicet in 8. philosophorum. Si motus erit necesse est aliquid esse mouens: et si semper erit motus: omnis semper aliquid esse mouens: et si continue aliquid mouet omni dare unum et idem immobile et inalterabile et ingenerabile: quod continue moueat. Et si multi sunt motus qui sunt in circuitu: multa quidem omnes esse mouētia: et omnia hec mouētia omnia qualiter. id est aliquantulum esse sub uno principio. et tunc suppleatur ratio: quod quod omnes motores celestes sunt sub uno motore semper mouente cum ex ordine illorum motorum causet generatio et corruptio in istis inferioribus: perpetua erit hec generatio: quia perpetuus est ordo talium motorum. Et deinde cum dicit.

Continuo autem ente tpe necesse motum esse cōtinuum si impossibile tempus sine motu esse: cōtinuum igitur alicuius tempus numerus: eius quidem quod in

circuitu: ergo quod admodum in his que a principio determinatum est.

Quia supponerat motum esse cōtinuum et perpetuum: et ex perpetuitate illius motus arguebat perpetuitatem motoris et perpetuam transmutationem in istis inferioribus: ideo probat motum illi esse cōtinuum et perpetuum: quod fuerat in precedenti ratione suppositum: et duo facit: quod primo perbat huiusmodi motum esse cōtinuum. et inquit a quo huius cōtinuitate: ibi. (Continuus autem motus.) Dicit ergo. continuo autem ente supple tempus necesse est motum cōtinuum esse: quod impossibile est esse tempus sine motu. Est igitur tempus numerus eius motus cōtinui quod est in circuitu. id est quod est circularis. quod dicitur quod tempus est perpetuum et cōtinuum: omnis motus illi circularis et per motum ipsius tempus cuius est numerus esse perpetuum et cōtinuum. Et notandum autem philosophum huius. quod pro primo. quod quod incipit vel definit de necessitate est tempus. id est aut tempus clauditur tpe: sicut est locale clauditur loco. Si ergo tempus non esset eternum et perpetuum: sed vel incepisset vel desineret tempus esset tempus clauderet tpe: quod est in cōueniens: quod si clauderet tpe esset tempus autem inciperet tempus: vel esset tempus postquam desineret esse tempus: hec autem ratio et alie rationes facit in hoc libro. ad probandum perpetuitatem generationis: quādam vim habet in sequentibus apparet. Et notandum etiam quod dicit tempus esse numerum motus: tempus enim quantum est de se numerus est: est enim numerus numeratus: ipsa enim pars et posterius in motu ut sunt numerata ab alia cōplet rationem tempus. Est igitur tempus quod cōtinuum non de se: sed ratione motus in quo fundatur: sicut et palmi in ligno quod continuum dicit. Nam palmi habent rationem numeri: et dicant quantum diceretur: rationem tamen ligni cōtinui in quo fundantur tales. et palmi quid continuum esse possunt. Et deinde cum dicit.

Continuum autem motus utrumque: quod quod mouetur continuum est. aut in quo mouetur vel locum: dico autem passiones.

Ingrit ut motus huius cōtinuitate: et duo facit: quod primo permittit quonem. et declarat veritatem quesiti: ibi. (Manifestum utique.) Dicit ergo. inquirendum est hic utrum motus sit cōtinuus: quod est cōtinuum id quod mouet. id est mobile: aut est cōtinuus: quod diximus esse cōtinuum illud in quo mouet: puta loci aut passionis. Et notandum autem quod motum esse in aliquo potest intelligi dupliciter. vel sicut in subiecto: sic est in eo quod mouet siue in mobili: vel potest motus dici esse in aliquo tanquam in genere: vel tanquam in specie: sic motus est in rebus ad quod est motus: ut motus ad passionem vel ad qualitatem est in genere qualitatis: motus ergo est in illa re quod per motum acquiritur inquantum per ea reponit in genere vel in specie: ut motus ad qualitatem est in quantitate: quod est in genere qualitatis: est igitur rationabilis quod cum motus dicatur esse in subiecto et terminio: utrumque habet cōtinuitatem a subiecto ut a mobili: vel a terminio ut a loco si motus ille terminatur ad locum: vel a passione si terminatur ad passionem. Et deinde cum dicit.

Manifestum utique quia eo quidem quod id quod mouetur: quomodo enim passio continua est: nisi quia res cui accidit continua est: si autem et hoc eo quod in quo solo loco existit: magnitudines enim aliquā habet: huius autem quod circulo solum continuum: quocirca idem sibi ipsi semper continuum: hoc igitur est quod facit continuum motus quod in circuitu corporis fertur: motus autem tempus.

Decarat veritatem quesiti: dicens. manifestum esse motum eo quod esse cōtinuum: quod id quod mouet supple est continuum a passione. n. cōtinuitates habere non possunt: quod quod passio est cōtinua: nisi quod res cui accidit passio continua est. Opus ergo a cōtinuitate subiecti esse tale cōtinuitatem: sed si hec. id est.

si cōtinuitas eo q̄ existit i solo loco quo est mot⁹: q̄ loc⁹
aliquā magnitudinē h̄z: pp hoc supple non possumus vlr
ponere motū esse cōtinuū rōne loci: q̄ solū dicimus eē con-
tinuū motū huius corp⁹ qd̄ mouet in circulo. Lūz ḡ tale
corp⁹ nō sit in loco motū maxime continuo nō possum⁹
dare cōtinuitatē a loco: quocirca idē mobile qd̄ sibi ipsi. i.
fm seipsuz est sp̄ cōtinuū dat cōtinuitatē motū: hoc igitur
corp⁹ qd̄ fert in circuitu facit motū p̄tinuū: mot⁹ autē facit
cōtinuū t̄p̄orita q̄ t̄p̄o h̄z cōtinuitatē a motū: motus autē
a mobili. ¶ Notandū ergo q̄ mot⁹ vlr h̄z cōtinuitates a
mobili: non a termino: q̄ si deberet h̄re cōtinuitates a ter-
mino: maxime videret h̄re cōtinuitatē a loco. Lūz ḡ primū
corp⁹ nō mouet in loco nec a loco: s̄ circa aliqd: q̄ mo-
tus talis corp⁹ est maxime cōtinuus: p̄z q̄ vlr motus non
habet cōtinuitatem a loco cum locus maxime cōtinu⁹
ab eo cōtinuitatem habere non possit.

Nōndū

I. c. 63.

Admiam autem in cōtinue motis
fm generationē: aut alterationem
aut vlr trāsmutationē h̄mōi. vide-
mus demum ens z generatū hoc
post hoc: vt non deficiat: videndū est vtrūz
aliquid quod erit ex necessitate aut nihil: sed
omnia contingit non fieri.

¶ Post q̄ p̄ba p̄bauit p̄p̄uitatē ḡnatiōis z assignauit cāz
hui⁹ p̄p̄uitatis. In p̄e ista ostendit qualis sit p̄p̄uitas p̄o
bano hāc p̄p̄uitatē esse fm circulo: non fm rectū: z duo
facit: q̄ p̄o ostendit h̄mōi necessitatē esse circularē. 2. redū-
cit h̄mōi p̄p̄uitatē z necessitatē i celestē motū. 2. ubi. (Hoc
vtiqz quidē.) Circa p̄m duo facit: q̄ p̄ ostendit ḡnatiōē esse
necessariā in circuitu. 2. manifestat q̄ nō est necessariā fm
rectū: ubi. (Sigdez igit in infinitū.) ¶ Ad euidētiā autē
p̄m p̄tis notandū q̄ ḡnatio iō est circularis: q̄ eadē mām
q̄ prius fuit sub forma aeris iterū reuertit⁹ z sit postea sub
forma aeris: z mā q̄ fuit sub forma nubis vel pluuię iterū
reuertitur z efficit sub forma pluuię vel nubis. Et quod di-
ctum est de eis: vt de aere vel aqua: z de nube vel pluuiā
intelligendū est etiā de aliis: z de alijs que ḡnāt nātr
Mā. n. q̄ fuit sub forma muris vel sub forma leonis circu-
lariter reuertitur z efficitur sub forma muris vel leonis.
Opz. n. sic dicere sequēdo pōnē p̄bi. Si. n. mundus fuit ab
eterno p̄cesserunt infiniti mures z infiniti leones: z fuerūt
infinitę generationes aeris z nubis z pluuię: z cetera talia
infinita: z sicut infinita p̄cesserūt de quolibz talium fm t̄p̄o
p̄teritū: ita infinita erūt fm futurū. Lūz ergo mā sit finita z
er mā finita nō p̄nt ḡnari infinita nisi fm circulo: opz ean-
dem mām infinites reiterari sub eadē forma. Si. n. tota
mā corp⁹ esset sub forma muris nō sufficeret ad ḡnatio-
nem tot murū quot fuerūt: imo q̄ qd̄z finitū quātūcūqz
marie ḡnatio cōtineret in infinito infinites: opz eadē mām
infinites reiterari sub eadē forma murū: si d̄bet ex materia
finita ḡnari infiniti mures. Et qd̄ dictū est de ḡnatiōe mu-
ris intelligendū est de oib⁹ alijs nātr generatis. ¶ Notan-
dū ē q̄ p̄z de oib⁹ talibus nātr ḡnatio veritates habeat: q̄
opz mām circulariter reuertit sub eadē forma. Ita t̄n reuer-
sio in aliquibus est immediate vel quasi immediate: in aliq̄-
bus vō p̄ multa mē. Nāz si ex aere sit aq̄ statim z imedia-
te ex aq̄ p̄t fieri aer: s̄ si ex mure viuo ḡnatur mus: mox
tūus nō statim ex mure mortuo fit viuus mus: z maxime
loquendo d̄ muribus per p̄pagatiōē z p̄ coitū ḡnatio: q̄
in talibus mortuū nō redit viū nisi p̄ multa media: vt h̄z
declarari. S. metha. Vtrū autē i ḡnatis p̄ putrefactionē pos-
sit esse imediata cōuersio nō est p̄tis speculationis: sufficit
autē ad p̄tis scire q̄ in oib⁹ generatis nātr est qd̄az cir-
cularis: z mā de necessitate reuertitur sub eadē forma: sed

Nōndū

I. c. 14

h̄mōi circularis in aliquibus est imediata: in aliquibus p̄ mul-
ta media: in aliquibus vō per pauca. ¶ Notandū q̄ q̄z ḡna-
tio h̄z p̄p̄uitatē fm circulo: nō nō oīum ḡnatio p̄ oīs mo-
dus est p̄tē: s̄ aliquo mō ē necessaria. Nā si mā que fuit
sub forma muris de necessitate iterū erit sub forma muris
possumus arguere q̄ mus de necessitate ḡnabitur. In his
ergo que sunt a proposito: sp̄ est ḡnatio p̄tē: s̄ in his q̄
sunt a nā ḡnatio est necessaria: z si nō ē necessaria s̄ idū-
duū: est t̄n necessaria fm sp̄m: q̄ si nō ē necessitate ḡnabi-
tur h̄ leo vel hic aer: q̄ forte talis ḡnatio posset impediri.
¶ De necessitate t̄n ḡnabit⁹ leo z aer: q̄ vlr ḡnatio leonis
vel aeris vel alter⁹ rē talis ip̄e d̄iri nō p̄t. Idem est q̄ q̄rere
vtrū ḡnatio p̄p̄uitatē circulariter: z vtrū ḡnatio aliquorū
sit necessaria: q̄ si p̄p̄uitatē ḡnatio fm circulo ē necessa-
te ḡnabit⁹ h̄mōi rēz ḡnatio: mā que fuit sub forma ym-
p̄tē erit sub forma ciuidē: vt ḡnatio circulariter p̄p̄uitari
possit. P̄ba ḡ volēs q̄rere vtrū ḡnatio p̄p̄uitatē circulari-
ter: querit hāc qd̄ē sub hac forma: vtrū ḡnatio aliquorū
sit necessaria: vt si mō corruptus est aer: vtrū dicere possit
mus q̄ de necessitate ḡnabit⁹ aer. Circa hoc autē duo facit
q̄ p̄mittit qd̄ē. 2. soluit ibi. (Quā. n. qd̄ē.) Dic ḡ q̄ i cō-
tinue motis fm ḡnatiōē aut alterationē: aut vlr fm trā-
smutationē alie. ¶ Videmus demū vel dīcē: vt h̄z alia
frā: qd̄ est aliqd̄ ens z ḡnatiō hoc post hoc vt nō deficiat ge-
neratio: z q̄ ḡnatio p̄p̄uitatē videndū est: vtrū aliqd̄ qd̄
erit ex necessitate generabit⁹ aut nō: sed oīa contingit non
fieri z generantur contingēt. ¶ Deinde cum dicit.

Nōndū

I. c. 64.

I. c. 64.

I. c. 65.

I. c. 65.

I. c. 66.

¶ Quā. n. qd̄ez quedā manifestus z mox erūt
z futur⁹ aliud: pp hoc q̄ verum est dicere: q̄
erit opz hoc esse: q̄nqz verū q̄ est hoc: q̄ aut
nūc vēr dicere: q̄ futurū est: nihil p̄hibz nō
fieri: futurus enīz incidere quis nō incedet.

¶ Soluit: z duo facit: q̄ p̄ facit qd̄ dictū est. 2. manifestat
qd̄ dixerat ibi. (Vlr aut cōtingit.) Dicit ergo. mani⁹ esse qm̄
mox cū qd̄az erunt pp hoc. i. pp esse illoz erit aliud futu-
rū: q̄ p̄o q̄z verū est dicere: q̄ hoc erit opz hoc esse: qm̄ verū
q̄ hoc. i. h̄mōi sunt ḡnata circulariter z vlr: vt si erit plu-
uia vēr erit dicere q̄ ē vapor: z si erit vapor q̄ erit nubes:
z si erit nubes q̄ erit pluuiā: ḡre si erit pluuiā erit pluuiā.
In talibus ḡ q̄ sunt futura nō vlr impediri p̄nt: sed i his que
sunt a p̄posito futura non sunt necessaria. In talib⁹. n. q̄
nūc vēr est dicere: q̄ futurū est nihil p̄hibet nō fieri: quia
futurus quis incedere non incedet. ¶ Incessus. n. z iter n̄m
ex libero ar. p̄cedunt: nō cū disponim⁹ incedere z est futur⁹
incessus p̄t impediri tale iter. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Aniuersaliter qm̄ cōtingit qd̄ā entū z nō
esse manifestū: qm̄ z que generātur ita habe-
bunt z nō ex necessitate hec erūt: vtrūz igit
omnia talia: aut nō. Sed quedā necesse sim-
pliciter fieri. Et est quēadmodū in esse: hoc
impossibile non esse: hoc autēz possibile: ita
z circa generationem.

¶ Manifestat qd̄ dixerat: z duo facit: q̄ p̄ manifestat id cō-
parando generationē ad eē. 2. qd̄ dixerat exponit i termis.
2. ubi. (Verbi grā cōuersiōes igit.) Dicit ḡ. q̄ vlr supple vlr
esse s̄tr circa esse z circa ḡnatiōē: vt qm̄ p̄tingit qd̄ā entūz
non ex necessitate esse: z q̄ que generantur ita se habebūt
non ex necessitate erit hoc. i. ḡnatio talū. S̄z vtrū sit oīa
talīa q̄ ḡnatio eoz sit p̄tē aut nō oīuz ḡnatio ē p̄m-
ḡcō: s̄ quedā simplr necesse est fieri. Dicere possumus q̄ ē
in generatione quēadmodum z in esse: quia sicut h̄ entia
sunt impossibilia non esse. i. sunt necessaria: hec autem sunt

Nōndū

possibilia. i. contingentia. Ita 7 circa generationē se h3: q2 quedā generatio ē necessaria: qdā vō ptingēs. ¶ Notādū autē q2 esse est terminus gñationis: iō vř esse iudicandū de gñatione sicut de esse: si q2 aliquoz esse est necessarium: aliquoz vō est contin. cō: generatio aliquoz est necessaria: aliquoz vero contingens. ¶ Deinde cum dicit.

I. c. 66.
I. c. 67

¶ Verbi gratia pueriones igitur necesse fieri 7 nō possibile nō contingere. ¶ Si igitur qd prius necesse ē fieri si quod posteri⁹ erit: verbigratia si dom⁹ fundamētū. si vero hoc lutū prius. ergo si fundamētū factū est: necesse 7 domū fieri: aut non esse adhuc: si autē 7 id necesse generari simpliciter: si autē 7 hoc posito necesse generari domū. si enīz fuit qd prius habēs se ad posteri⁹: qre si illud erit necesse illud prius generari. Si igit necesse generari 7 qd postea: 7 qd prius necesse: 7 si prius: 7 qd posteri⁹ igit est necesse: s3 hoc non est pp istud: sed qm̄ subiectū est ex necessitate futurū. In quibus igitur q2 postea necesse est esse in his conuertitur: 7 semp prioz generato necesse generari quod postea.

¶ Exponit qd dixerat i terminis dicēs: q2 cōuersiones necesse est fieri: 7 nō posse est nō contingere: 7 q2 generata nālīter generantur fm̄ cōuersionē: vt ex aqua fit aer 7 ecōuerso. 7 ex nube pluuia. 7 e3. iō gñatio ē necessaria: s3 si nō sit ibi cōuersio: vt se h3 in his q2 gñant a. pposito: gñatio nō erit necessaria simpliciter: s3 ex suppone. In talib⁹. n. si qd posteri⁹ erit: necesse est fieri qd prius: si nō ecōuerso. Verbi grā dom⁹ 7 fundamētū 7 talia artificialia hñt pdictū ordinē: q2 si dom⁹ est fundamētū fuit prius. si vō est hoc. f. fundamētū lutū 7 cēmētū fuit prius: s3 si fundamētū factū est nūqd necesse est domū fieri: aut nō necesse ē cē adhuc: q2 si ex fundamētō nō possumus simplr inferre domū. s3 ex suppone poterit esse talis illatio: vt si supponat gñationē dom⁹ esse necessaria simpliciter. ¶ Jō subdit q2 si hoc. i. si domus sit necesse generari domū. Nāz q2 prius sic fuit se hñs ad posteri⁹ q2 si est illud. i. si est posteri⁹ necesse est gñari illud qd ē prius: 7 q2 posteri⁹ in sunt prius ex necessitate. prius aut in sunt posteri⁹ ea suppone. Jō cōcludit q2 si necesse ē gñari qd postea necesse est gñari qd prius 7 ecōuerso: si necesse est gñari qd prius 7 qd posteri⁹: s3 hoc posteri⁹ nō est pp illud. i. pp hoc q2 ponit est prius esse. si talis illatio. v3. ex suppone. v3. si sub nō posteri⁹ sit de necessitate futurū: nō. n. q2 fundamētū est iō dom⁹ erit. ¶ S3 si supponat domū esse de necessitate futura: ex tali suppone possumus arguere si est fundamētū q2 erit domus: igitur in qbus q2 est postea necesse ē esse 7 eundē ordinē h3 prius: ad posteri⁹ q2 posteri⁹ ad prius in his cōuertitur gñatio: 7 semp pōri gñatio: necesse est generari q2 postea: sicut posteri⁹ gñatio: necesse fuit generari q2 prius: 7 q2 hñc ordinē aspiciamus in gñatōe nālīū ideo talīz generatio est necessaria fm̄ circulum.

Bubitare

forte aliq2 q2 vř esse circulū in his que sunt a pposito: sicut in nālībus. Nam si mundus nec cepit nec desinet: sicut fuerūt infinite pluuie in tpe preterito 7 erūt infinite in futuro: sic fuerunt infinite domus in tpe preterito 7 erunt infinite in tēpore futuro: 7 q2 ad gñationē infinitoz nō sufficit mā finita nisi s3 circulum de necessitate: materia que est forma dom⁹ infinites fuit sub forma domus 7 infinites erit sub forma dom⁹: q2 non eēt nisi in talibus eēt circulatio 7 nisi gñatio dom⁹ esset

necessaria. ¶ Ad hoc autē dici pōt q2 inter prius 7 posteri⁹ est ordo necessarius fm̄ rectū: vt q2 si est qd posteri⁹ dō necessitate fuit qd prius: s3 nō est ibi cōuersio in circulū absolute loquendo: q2 l3 posteri⁹ inferat prius. prius tñ non absolute inferat posteri⁹ h3. n. posteri⁹ fm̄ se necessarius ordinē ad prius: sed nō ecōuerso. Jō si posito prioz possum⁹ inferre posteri⁹: hoc non est rōne qua prius: sed necessitas cōuersionis in talibus est ex sua cā: vt si cā sit necessaria s3 circulum 7 cāta erunt necessaria fm̄ dictū modū. Natura lia ergo habebunt necessitates circularē: q2 reducunt i motum celi qui est necessarius 7 circularis: artificialia vero tale necessitatē habere nō pōt. Et qd dī de infinitis domibus dici v3 q2 accidit q2 mā que est sub forma dom⁹ iterūz redeat sub forma domus. Sed q2 mā que fuit sub eis frigidis: q2 iterūz redeat 7 fiat sub forma talīū elozū non est p accidēs: s3 per se. Nāz q2 est frigida 7 calida in aliq2 pte oz bis victorias habebat hoc est pp aspectū signozū frigiditū vel calozū: 7 q2 celū circulariter vertit 7 signa frigida hñt aspectū ubi prius habebat calida 7 ecōuerso. iō per se est q2 redeuntibus talibus signis materia que fuit sub eis frigidis fiat sub calis 7 ecōuerso. Si. n. dñanibus signis calis nō esset gñatio calozū: hoc esset p accēs: 7 q2 nullū p accēs ē semp 7 ppetuū: ipse est redeuntib⁹ signis calidis q2 nō fiat gñatio calozū. Jō in talibus v3 cōuersio: vt si sit mā prius sub eis calis arguere possum⁹ q2 postea erit sub frigidis 7 ecōuerso. Immo si hec gñatio impediat pp impedimētū ali quod: vt pp indisponem māe: reducunt i motū celi aliquo mō in huius impedimētō est aliq2 circulatio: ita q2 illa nālīa necessitatē quādā vñr hñt circularē. ¶ Notandū ergo q2 hec artificialia pñt impediri in sua cā per se: q2 potest aliq2 desistere a pposito ne faciat qd. possum⁹: sed nālīa nō reducunt i motus celi: q2 talis motus est necessarius p se s3 q2 hñmōi cām impedire nō pōt. Reducunt. n. naturalia i motus celi per se: artificialia vō reducunt i ipsuz quodāmodo p accēs. Intellectus. n. cū nō sit corpus nec inter corpa per se nō dēpēdet a motu celi. reducunt tñ artificialia aliquo mō in motū celi: q2 artifices obseruant talem motū vt melius cōsequant intentū: vt aratores arant terrā deputam: q2 facilius sciunt: 7 fabri lignarij nō quolz tpe abscindūt ligna: q2 ligna abscisa vno tpe sunt magis putrescibilia q2 alio. Et quo p3 q2 in nālībus est circulus per se: in artificialibus vō pōt esse circulus p accēs. ¶ Notandū ē q2 in recto pōt dari prius 7 posteri⁹ precise: sed in circulo quilibet punctus e3 i mō est finis 7 pñ: 7 q2 nālīa hñt necessitatem circularē: qd libet pōt dici prius 7 posteri⁹. Non. n. se h3 nubes ad pluuia sicut fundamētū ad domū: fundamētum. n. respectu domus solū h3 rōnē prioz. domus veroq2 posteri⁹. S3 pluuia est prioz 7 posteri⁹ nube 7 ecōuerso. nubes. n. ordinant ad pluuia 7 e3. nube. n. facta fit pluuia: 7 pluuia facta vapor. quo facto gñatur nubes: 7 quia posteri⁹ inferat prius: 7 prius inferat ab ipso. Jō in talib⁹ qd libet inferat 7 inferat: cū qd libet sit prius 7 posteri⁹: vt si nubes est fuit pluuia 7 erit pluuia. 7 si est pluuia fuit nubes: talia ergo: q2 pari mō vñr esse prioz 7 posteri⁹ pari mō se videntur inferre fundamētum vō 7 domus nō sic simpliciter se inferunt: sed ex suppositione vt dictum est.

¶ Quidē enim in infinitū tendit 7 ad inferi⁹: nō erit necesse eoz que posterā. hec generari simplr. sed neq2 ex suppositione. semper enīz alterū antērius necesse esse: iō 7 necesse illud generari. quocirca si nō ē principiū infiniti. neq2 pñm erit nihil: pp qd necesse erit generari. ¶ Postq2 pñs ofidit gñationē esse necessariā fm̄ circulum.

p.

Nōndū

Nōndū

I. c. 68.

CIn pte ista pbat hñ gnōne nō esse neciā fm rectū: r duo facit: q p facit qd dictū est. 2° recolligit que dixerat vt. concludat intentū. ibi. (Necesse. n. aut finē hēre.) Circa p^mū duo facit: q p ostēdit gnōnem nō esse neciā fm rectū. si ponat. p. edere in infinitū. 2° ostēdit hoc si dicat hñ procel sum hēre finē ibi. (At vō neq in finē hñtū.) Dicit g q si qdē igit gnō tendit in infinitū r ad inferius nō est necē ge nerari simplr hec de numero eoz que sunt postea: r nō io lum posito pcelū gnō. nō in infinitū nō est neciū gñari ali quid simplr: sed ē ex suppone supple nō poterit pcludi ge nerationē ēē neciā. Nā siue sit gnō neciā simplr siue ex suppone: semp necē est ēē aliqd anterius r p^uo: r iō eo exi stente necē est gñari id qd est poster^o. Quocirca si infinitū nō est p^m: nec p^m erit ibidē: ppter qd nihil necē erit gñari. Est ergo vis rōnis: q qz nunq gnō est neciā: nec simplici ter: nec ex suppone: nū sit ibi dare p^uo r posterius in infi nito qd caret p^m r siue non est ibi dare p^uo r posterius: ppter qd supposita infinitate fm rectū nihil de necessitate gñabit. **C**Non aut q pcelū gnō. nō in infinitū fm sup^uo accipit respectu gñatoz: r q p^uo tendit q si sit infi nitus in gnōne fm rectū q nihil de necitate gñabit. Ideo spālē mēione facit de pcelū ad infer^u q accipitur respectu gñato in futuro: deinde de pcelū ad sup^uo q accipitur respectu gñatoz in p^uo. **C**Deinde cum dicit.

Nōndū

CAt vō neq in finē hñtū hoc ē dicere ve re: qm necesse simplr gñari. Verbi grā. do mum qm fundamētū generatur. qm enīz ge neratur si necesse generari semp hoc accide rit semper esse. cōtingens semp nō esse.

COstendit gñationē nō esse neciā fm rectū si ponantur hñ gñabilia esse finita. Circa qd duo facit: q p facit quod dictum est. 2° declarat qd supposuerat. ibi. (Si opz semper gñationem esse.) Dicit ergo q neq in finē hñtū. n. neq si ponatur generabilia finita est vere dicere hoc. i. necesse ē gñari aliqd simplr. Verbi gratia. si dicamus q necesse est gñari domū: aut gñatur fundamentū: qz cūz gñatur ali quid si necesse est gñari. gñabitur semp. Si igit gnō est ne cessaria fm rectū r gñabilia sunt finita hoc incōueniēs cō tingit: qz accidit semp esse cōtingēs q semp nō est. **C**No tandū aut q si gñabilia sunt finita r nō reiteratur gnō f3 circulari: qz ptingit finita pertrāsire: cum deventū erit ad vi timūz gñabile gnō deficiet nō erit necessaria. Nā cū oē ne cessariū sit semp ponere gnōnem deficiē ē esse: neciū est po nere ēē semp qd nō est semp. **C**Deinde cum dicit.

Nōndū

CSed opz semp generationē esse. si ex neces sitate est ei^o gñatio. ex necessitate enī r semp simul: qd. n. ē necesse: nō pole nō ēē. quocir ca si est ex necessitate sempiternū ē: r si sem piternū ex necessitate. r si gnō igit ex necessi tate. perpetua r generatio huius. r si sempi terna ex necessitate. si igit alicui^o ex necessita te generatio simplr. necē circuire r reuerti.

CDeclarat qd supposuerat. v3. q opz gnōnez alicui^o semp esse si eius gnō est neciā. Nāz esse ex necessitate r esse semp sunt simul r sese pcomitant. nā qd necē est esse nō pole est nō esse: ppter qd est sempiternū. nō subdit q si aliquid ē ex necessitate ē sempiternū: r e3. si est sempiternū ex necessi tate est. Si igit est gnō hui^o i. alic^o ex necitate. gnō eius erit perpetua r sempiterna: r e3. si est sempiterna erit ex neces sitate. Declaratū igitur est qd posuerat. v3. qd est neciū est sempiternū. Supposita ergo finitate gñabiliū gnō fm rectū non erit neciā: qz tūc deficiē r q nō sunt semp con

tingent esse semp. Si igit gnō alicui^o est simplr ex necessi tate necē est circuire r reiterare. i. hec necitas accipiēda ē fm circulum nō fm rectū. **C**Deinde cū dicit.

CNecesse igit aut finē hñe gnōne. aut nō. r si nō. aut i rectū. aut i circuitu. hōz aut si erit sempiterna. nō in rectū possibile: qz neq quā est principiū: neq si inferius vt ad futura acci piamus: neq si sup^uo vt ad gñata. necē autē p^uicipiū neq finito ente r sempiternū ēē. iō necē in circuitu esse. pueri igit necesse erit.

CRecolligit que dixerat. r exponit r manifestat intentio nem suam. 3° cōcludit intēctum. 2° ibi. (Verbi gratia. si ex necessitate.) 3° ibi. (In circuitu igitur.) Dicit ergo q ne cesse est gñationē aut habere finē aut nō: r si non h3 finem aut hec erit in rectū aut in circuitu. hōz autē. i. predictoz si gñatio est sempiterna non est pole hoc fm rectū: qz si sit generatio necessaria fm rectū hoc non erit si ponat. pcel sus in infinitū: qz in infinito nequa qd est aliqd se hñt vt p^uo vel vt p^m: qz nec sic gnō procedit in infinitū isen^u vt ad futura gñanda: neq si accipiamus hñ procelūz in infinitū ad sup^uo. vt ad pte ita gñata supple non erit ibi dare p^m p^m: r vt p^m in gñatione si est necessaria. 3° posito pcelū in infinitū nō est ibi assignare necessitates gnōne neq hñ necitate assignare possumus ente hñ pcelū finito: qz vitiū qz opz sempiternū esse: r nō defecere. gnō aut fm rectūz si non vadit in infinitūz deficiet r nō erit necessaria: nullo er go mō gnō est necessaria fm rectūz. 3° si est neciā necesse est ēē esse in circuitu. necesse ergo erit gñationē cōuerti r habere in se quandā conuersionē r quandam circulum si debet esse necessaria. **C**Deinde cum dicit.

CVerbi grā. si ex hoc necitate ē. qd p^uo g^o s3 si hoc qd poster^o necē gñari: r hoc semp iaz p^uinue. nihil. n. differt dices p duo aut mltia.

CExponit intēctōne suā ostēdē qmō gnō ē neciā f3 circuitū dicens: q hoc mō gnō est neciā. v3. fm circuitū: qz si inest b. i. si est posterius ex necitate ergo est qd p^uo: r e3: qz si est hoc qd est p^uo necē est gñari qd est posterius: r hec sunt iam cōtinuēta q nunq deficiet gnō: r addit q nihil dif fert dicere hoc q gnō sit circularis per duo nec per multa media. Ostēsum. n. sunt supra mām reuerti circulariter sub eadē forma: 3 aliqñ hoc cōtingit imediate: aliqñ per pau ca media: aliqñ vō per multa. **C**Deinde cum dicit.

CIn circuitu igit motu r gnōne ē qd ex ne cessitate simplr: r si in circuitu necē gñari r generata ēē: r si necē. hōz gnō in circuitu.

CCōcludit 3° intēctā. v3. q si gnō est neciā. opz eam esse circularē: r e3. 3° aut q ente motu r gnōne in circuitu: est ex necessitate simplr: qz si gñatio est in circuitu necē ē ali quid gñari: qz necesse est gñata esse: quoz generatio ē cir cularis: r nō solū si gnō est circularis q est necessaria: sed etiā valet ecōuerso: qz si gnō hōz. i. aliquoz est necessaria in circuitu opz eam esse. **C**Deinde cum dicit.

CHoc vtiqz qd ē qm in circuitu motus r g celi: qm ex necitate hec generant r erūt: que cūq hñmōi motus. r quecūqz propter hñc: si. n. qdē qd i circuitu mouet semp aliqd mō uet: necesse r hōz in circuitu esse motū.

CReducit h necitātē circularē in motū celi tanqz in cām efficiētē: r duo facit: qz p facit qd dictū ē. 2° mouet quādas dubōnez circa determinata. ibi. (Quare g hoc qdē.) Cir ca p^m duo facit: qz p pōit qd itēdit. 2° manifestat ppo^m. ibi.

T. c. 69.

T. c. 70.

Dicitur de ge.

56

(Verbi gra. supiori allatione) Dicit ergo qd h vtiqz qdes supple rōnablr accidit qd gnō sit circulariter: qz r mot⁹ qd celi est in circuitu: qm sic est et necitate h inferiora gñantur circulariter: r etū circularia qdūqz sunt effectus huius mot⁹: r qdūqz sunt pp hūc motū. Si enī qd celi supple est qd mouet in circuitu: pūz celi sic motū semp mouet aliqd: qz semp mouet h inferiora circulariter: necesse est qz r motū hōz inferiorū est in circuitu. C Deinde cū dicit:

Verbi gratia. supiori allatione ente in circuitu. sol sic qm autem sit hoc hore propter hoc in circuitu generantur r reitatur. his aut generatis ita. iterū r que ab his.

Manifestat r exponit qd dixerat dī. qz ente superiori allatione in circuitu sol sic mouet sup. Nā ideo astrā mouet tur circulariter: qz orbes deferētes ea hnt circularē motū: r qm sic mouent planete hore r tpa hīc inferi pp h gñantur r reitatur in circuitu: r hōz spūs ita gñatio circulariter res que sunt ab his iterum reuertitur fm circuitum: fm enim qz tempora circulariter redeunt sic r res circulariter generantur. C Deinde cum dicit.

L. 70. Quare ergo hec quidē ita videntur. verbi gratia. aer r aqua in circuitu generatur: r si quidē nubes erunt opz r pluerē. r si pluet oportet r nubē esse. homines vō r animalia non reitatur in seipsos. vt rursus gñentur idē. non enim necesse est si pater tuus generatus est. te regenerari: sed si tu illum: in rectū itaqz videtur hec generatio esse.

Monet qdā qdne circa determinata: r duo facit: qz h p mētū qdne. 2. ea soluit. 1. vbi (Principiū atit intentionis.) Est autē qd. qre h vtr gñari ita. scilicet circulariter. vbi gra. qd r aer i circuitu gñant: qz dñantibus signis frigidis ex aere fit aqua. reuoluto autē tpe r dñantibus signis calidis aqz euaporat r cōuertitur i aerē. sic ē r nubes r pluuia circulariter gñantur. qz si nubes erit opz pluerē: r si pluet opz nubem esse. Hoies vō r animalia non reitatur in seipsos. vt rursus generet idem. nō enim si pater tuus gñatus ē necesse est te gñari: sed ē. si tu gñatus es illū. Pater tuus supple opz pūz gñatum esse. hec itaqz gnō vī esse in rectū nō in circuitū. rōnablr ergo qm cā qre gnō pluuie arguit r dñfert gnōne nubis: r ē. ita qz est ibi circuitus. Gnō aut filij arguit r ifert gnōne pūz: sed nō ē. pp qd nō est ibi circularitio. C Nōn aut ad euidētiā qdne qd sit qz referuntur ad cām suā p oēm mo^m sunt ptingētia. r hōz sūt oīa artificia lia: r qdūqz sic simplr depēdūt a voluntate: r ab intellectu nō q fm qz hōz sunt simplr ptingētia. 3. futur⁹ qz cedere nō incedit: r futur⁹ domū nō opz fieri. nālia vō fm qz hōz vt referunt ad motū celi qdā necitate hnt: r dico qdā necessitate: qz fm ēē indiuiduale qdlibet gñabile pōt non gñari. Pōt. n. ptingere qz facta dñctione sydez fm quā hōz pluuia gñari pluuia nō gñabit pp aliqd ipedimētū ptingēs: vtz qz nullū p accūs ē sempiternus: r qz p accūs est astris pcurribus ad gnōne pluuie: pluuia nō fieri. iō pōt impediri h pluuia vel illa: sed qz vtr pluuia impediatur nō est possibile. sic enim pba tactā qdne. v3. vtrū generatio aliqz sit necessaria. soluit qz sicut aliqd esse est necessariū: aliqd vō cōngens. sic gñatio aliqz est necia. aliquorum vō ptingētia. hōz gñabilia: qz nō ppetuant i eē indiuiduali sed in eē spci. possumus dicere qz astris motia de necessitate gñabit pluuia fm nō gñabit h pluuia vī illa. nō enī vī esse neciū cū possit impediri. Cū gñō hōz inferiorū sic sit circularis vt est necia: r ē. si est necia fm spēm. erit

circularis fm spēm: r fiet reitatio non fm numerū h fm esse specificū. C Hic vīsa appet solo qdne propolite. nāz quodāmodo ita est circuitus in aialib⁹ sicut in nube r pluuia. Nubes. n. est pōr r posterior: pluuia: r pluuia est prior r posterior: nubes: qz ex pluuia fit nubes: r ē: sed nō est eadem pluuia numero qd cā nubis r qd catur ab ea. Sic etiā quodāmodo circulariter ex puero fit vir: r ex viro puer. Sz ex puero fit vir: qz puer crescēs attigit etatē virilem: sed ex viro fit puer: qz nascit r gñatur ab ipso. Nō est ergo idem puer qd pcedit vīz r qz sequitur ipm. Immo ē qm p oēm modū sile de pte r filio siue de viro r puero r de pluuia r nube. nō. n. ex qlibet pluuia fit nubes. posset. n. nātus esse estus qz vapor ille exalans a terra depluta ita rareficeret qz conuerteretur in aerē r nō faceret nubē. Vltter ergo nō ipedit gnō nubis ex pluuia: pōt tñ impediri in hac pluuia vel in illa. sic etiā vltter nō ipedit gnō hois ex hoie. pōt tñ impediri in hoc hoie vel in illo. Possumus ergo arguere quasi circulariter. si puer est de necessitate vir erit: qz crescet r fiet vir: r si vir est de necessitate erit puer: qz puer nascetur ex illo. pōt ergo ptingere qz h puer vel ille nō crescat r nō fiat vir: sed vtr puer nō ipedit qm attingat etatē virile: sic ē ab hoc viro vel ab illo poterit nō gñari puer: sed vniuersaliter vir nō ptingabit filij. est igit circularitio in aialibus sicut in pluuia r nube: r ipedit hic circuitus tam hic qz ibi fm indiuiduū hoc vel indiuiduum illud: sed nec hic nec ibi vniuersaliter ipeditur. Si ergo accipiamus circuitus r reitatio fm speciem r nō ipeditur questio propolita nō hōz difficultatem. C Deinde cum dicit.

Principium aut intentionis rursus hec vtrū similiter omnia reitatur aut nō: sed hec quidē numero: hec autem specie soluz. quoz quidē igitur incorruptibilis substantia mota. manifestū: quoniam r numero eadez erunt. motus enī sequitur qd mouetur. quorum aut nō: sed corruptibile necesse specie. numero aut nō reitari. Ideo aqua ex aere: r aer ex aqua specie idē nō numero. Si aut r hec numero. Sed nō. quoz substantia generatur ens tale quale cōtingit non esse.

Soluit ad qdne quēstā ostēdēs hōz circularitioē accipiedam esse fm spēm dicēs: qz fm^m intentionis siue. s. sua intentione ad soluendā principālī r simplr qdne tactāz est rursus inuestigare. i. vtrū vtrū hōia similiter reuertant aut nō: r subdit qz hōz reuertuntur eadē numero. hec aut specie solum. Nā illa mota siue illa mobilia. quoz suba est incorporalis manifestū est qz erunt r redibunt eadez numero. Nā mot⁹ sequitur illud qd mouetur: sol ergo r ceteri plane te cū redeunt de pūcto ad pūctū. vt de oriente ad orientem: qz nō cōrūpūntur fm subam. iō redeunt eadē numero: r motus eoz est vnus r cōtinuus: qz mobile est vnū r cōtinuum: ea vō quoz suba nō manet fm esse corpis necesse ē iterare spē r nō numero. Ideo cū ex aere fit aq si rursus ex aq fit aer redibit idem aer spē non numero. Nā si hoc rediret idē numero suba eius supple nō cōrūperetur: sed non sunt talia. quoz suba generatur. ens enīz generabile est talis res qz hōz ptingit nō esse. Ideo qz cōrūpūntur talia r de finunt esse nō redeunt eadē numero: ppter qd gnō circularis eoz accipienda est fm spēm: fm quē mo^m quodāmodo si mile est in animalibus r in nube r pluuia vt superius est osūm. C Nōndū aut qz gnō est terminus mot⁹ r motus interruptus nō possit esse idē numero agētia nālia: qz pcedit res in esse p trāsmutationē r motū. iō que cōrūpūntur per talia agētia eadē numero redire nō pnt: s3 si

Nōndū

Nōndū

esset tale agens quod absque transmutatione et motu res in esse producere posset. Utrum a tali agente corrupta restaurari possent eadem numero non est presentis speculationis.

Dub^m

Dubitaretur

forte aliquis. quia videtur quod generatio hominum sit simpliciter contingens. Nam cum ad actum generandi concurrat velle et appetitus: quia talia sunt contingencia generatio erit simpliciter contingens. sicut enim probauimus artificialia esse simpliciter contingencia: quia fiebant a proposito sic: huiusmodi generatio: quia a proposito sit videtur esse omnino contingens. Ad hoc autem dici potest: quod appetitus naturalis non ita inuolat in factionem artificialium sicut in generationem filiorum: et quia quod est naturale non vniuersaliter potest frustrari: cum nihil sit otiosius in natura vniuersaliter totum genus humanum non priuatur generatione filiorum. Generatio autem hominum non solus est a proposito: sed etiam naturalis quodammodo: et ut est naturalis habet quandam necessitatem circuli: et modo quo satis dictum est.

Intelligentiam autem dicimus

aliqui sumant occasionem errandi ex dictis philosophi credentes rationem eius simpliciter concludere generationem esse perpetuam et non deficere. Ideo in summa resumamus rationes eius et ostendamus eas esse sophisticas et non de necessitate arguere. **Prima** via ad ostendendum perpetuitatem generationis sumitur ex parte materie. Materia enim nunquam amittit viam formam nisi inducatur alia: propter quod generatio vniuersaliter est corruptio alterius: et conuerso. Hoc posito leue est ostendere quod generatio nunquam incipit. nam si aliquid esset generatum: oportet quod aliquid sit corruptum: et illud corruptum prius fuit generatum: et cum esset generatum: aliquid aliud fuit corruptum: non enim esset corruptum nisi prius fuisset generatum. Oportet ergo secundum infinitum processum: quod ante generationes sit corruptio: et ante corruptionem generatio. ergo talia nunquam inceperunt. sic et nunquam desinent: quia cum aliquid generatur de necessitate corrumpitur: quia omne corruptibile de necessitate corrumpitur: et cum corrumpitur aliquid generabitur ex ipso: quia corruptio vniuersaliter est generatio alterius: et illud generatum de necessitate postea corrumpitur: propter quod post generationem erit corruptio: et post corruptionem generatio. nunquam ergo deficiet generatio et corruptio. Hoc quidem potest sic ostendi: quia si generatio incipit. tunc est aliquid primo genitum. Sit illud a. sed a. non est genitum: nisi aliquid aliud sit corruptum: sed nihil corruptum prius generatum ex cuius corruptione a. generatum est. Sicut si a. poneretur prius genitum ante primam generationem erit generatio: quod est inconueniens. sic etiam si generatio deficeret erit aliquid vltimo generatum: sed vltimo generatum de necessitate corrumpitur: quia omne generabile est corruptibile: et omne corruptibile de necessitate corrumpitur: sed eo corrupto aliud generabitur ex ipso. ergo post vltimam generationem erit generatio. quod est inconueniens. **Secunda** via sumitur ex parte cause efficiens. ut ex parte motus celestis. Nam motus solis in obliquo circulo est causa generationis et corruptionis in istis inferioribus: cum ergo ille sit continuus: et nunquam deficiat nunquam cessabit generatio et corruptio istorum inferiorum. **Tertia** via sumitur ex parte finis. natura enim desiderat quod melius est. Cum ergo esse sit melius quam non esse. hec generalia: quia non possunt perpetuari in se supplevit deus de

fectum eorum faciens ipsorum generationem continuam et perpetuam: secundum quam habent esse perpetuum in suo simili: vel ergo deus irrationabiliter ageret: vel perpetuabit generationem istorum: cum ex hoc confurgat inde esse et bonum. **Quarta** via sumitur ex parte durationis: siue ex parte temporis: quia si semper fuit tempus semper fuit motus. si semper fuit motus semper fuit generatio et corruptio: cum motus faciat distare et faciat ad corruptionem rerum. faciendo autem ad corruptionem facit ad generationem: quia non est corruptio vnius sine generatione alterius. Quia autem tempus semper fuerit et nunquam ceperit vel desinat supra fuit ostensum. Dicebatur enim quod si tempus inciperet vel desineret tempus esset temporale: quo posito ut ostendebatur esset tempus antequam inciperet tempus: vel esset tempus postquam desineret esse tempus: quorum utrumque est inconueniens. Possent autem et alie rationes adduci ad hanc materiam: sed quia rationes predictae sufficienter tangunt que in hoc libro difficultatem faciunt circa questionem quesitam: cum huius libri expositioni intendamus sufficere soluere rationes tales. **Notandum** autem philosophum fuisse sustentatum super duabus propositionibus non simpliciter veris: ex quarum suppositione arguit generationem non posse incipere nec desinere.

4^a via

Non ad

p^o p^o

Prima propositio

talis: quia nihil est in noua dispositione in qua primo non fuerat nisi per motum aliquem precedentem: ita quod omnis nouitas aliquem motum precedentem arguit: motus ergo vniuersaliter non est nouus: quia cum omnis nouitas contingat propter motum aliquem precedentem. si vniuersaliter motus inciperet et esset nouus: vniuersaliter ante omnem motum esset aliquid motus quod est inconueniens. ergo est aliquid motus eternus et huius motus est motus celi: et si motus celi nunquam inciperet: non corruptio qui sunt effectus talis motus nunquam inceperit. Videtur enim esse contra rationem quod celum moueatur: et tamen non contingat generatio et corruptio in istis inferioribus. Et dicta ergo propositio sequitur generationem nunquam incepisse. **Est** autem et alia propositio super quam sustentabatur. videlicet quod intelligentie sunt in optima dispositione cum mouent: et quia secundum ipsas non est ponere intelligentiam nisi in optima dispositione non est ponere eam nisi motricem unde in 12. metaphysicis. ex numero orbium et ex numero motum celestium arguit numerum intelligentiarum. Ex hac autem propositione sequitur quod motus nunquam desinat: quia semper intelligentie mouebunt ut semper fuit in optima dispositione: et si non cessabit motus celestis: non cessabit sol generare plantas et animalia: nunquam ergo deficiet generatio et corruptio. Quia autem nulla dictarum propositionum sit simpliciter vera de leui patet. ostensum enim fuit in declarationibus primi libri: quod quanto agens est superius: tanto pauciora presupponit. Agens ergo superius et vniuersale potest agere nullo presupposito. Dicere enim agens primum de necessitate presupponere subiectum et materiam est dicere quod non possit in productione totius rei. caliditas enim primi agentis cum non se extendat usque ad materiam: nec materia erit effectus eius. nullum enim agens de necessitate presupponit id quod potest efficere. Cum ergo de ratione primi agentis sit quod eius caliditas se extendat ad omnia: quia primum secundum quod huiusmodi est causa omnium aliorum: dicere primum agens de necessitate agere aliquo presupposito: est dicere primum non esse primum. Si vero prima causa potest agere nullo presupposito: agere poterit absque motu et transmutatione precedente. **Mo**

D^o ar^o de ge.

65 g

tus enim 7 transmutatio semper requirunt materiam et
 subiectum in qua suscipiantur. Immo dicere primum agere
 nihil efficere nisi per motum 7 transmutationem: est dice-
 re ipsum esse instrumentum alicuius agentis. De ratione
 enim instrumenti est qd agat motum 7 qd mediante mo-
 tu 7 transmutatione efficiat quod efficit. Dico ergo quia
 est agens primum poterit agere nullo presupposito: quia
 non est instrumentum alicuius agentis: agere poterit abs-
 qd motu 7 transmutatione precedente. Alia ergo agentia
 que non sunt prima agent ex suppositione materie: que ve-
 ro sunt instrumenta agentis primi agentis mediante motu
 7 transmutatione: qualis autem sit ille motus qui de neces-
 sitate concurrat ad actionem secundorum agentium non
 est presentis speculationis. Sufficit autem ad presens scire
 qd prima causa absqz suppositione materie potest res in e-
 se producere: 7 absqz motu precedente potest noua efficere
 cum non oporteat ipsum agere per transmutationem et
 motum vt ostensum est. Hoc vltimo patet non esse incon-
 ueniens generationem incepisse: quia si sine materia prela-
 cente aliquid esset: est ibi factio vnius absqz corruptio
 ne alterius: propter quod illam factionem non precessit alia
 factio. Immo ostensio propositionem illam. Aristote. quod
 non erit dare nouitatem sine motu precedente non esse sim-
 pliciter veram: quia potest aliqua causa noua producere
 absqz precedente motu. patet non solum non esse incon-
 ueniens generationem incepisse: sed etiam non esse incon-
 ueniens motum vniuersaliter esse nouum 7 vniuersaliter in-
 cepisse. Non enim oportet si motus vniuersaliter est nouus:
 qd vniuersaliter ante omnem motum sit motus: cum non
 sit impossibile esse nouitatem absqz transmutatione prece-
 dente. Cuius non esse inconueniens generationem ince-
 pisse: quia vniuersaliter motus potuit incipere 7 secundus
 veritatem incepit. Restat ostendere non esse inconueniens
 generationem desinere: quia non oportet motum celi per-
 petuari: quo cessante generatio 7 corruptio cessabit: non
 est enim vera propositio Aristote. intelligentias in optima
 dispositione esse cum mouent: 7 qd si non mouent ociose ef-
 sent. Cuius autem propositio primo repugnat ordini intel-
 ligentiarum. Secundo ordini actionum. Tercio ordini fi-
 nium. Sic enim imaginari debemus qd semper suprema
 infimorum attingunt vltima supremorum: vt suprema
 in corporibus attingunt vltima in substantijs separatis.
 Dicere ergo intelligentias esse in optima dispositione cum
 mouent: 7 non esse intelligentias nisi mouentes: est dicere
 non esse intelligentias nisi in gradu infimo: 7 qd tunc sunt
 in optima dispositione cum infimum gradum attingunt.
 Ipse enim ordo corporum deberet nos sufficienter instrue-
 re qd de intelligentijs sentiremus. Sicut enim sunt quedam
 corpora infima: 7 quedam suprema: 7 sola suprema at-
 tingunt intelligentias 7 non infima: sic quedam intelligen-
 tie sunt superiores. Repugnat ergo dicta propositio ordi-
 ni intelligentiarum. Cuius secundo repugnat ordini actio-
 num: est enim in intelligentijs duplex actio vna interior: vt
 intelligere: 7 alia exterior: vt mouere hec corpora. Optima
 enim dispositio 7 felicitas alicuius non potest poni in actio-
 ne exteriori. Impossibile enim esset ponere felicitatem ho-
 minis 7 optimam dispositionem eius in exteriori bono: im-
 mo est felicitas aliqua operatio interior: vt operatio anime
 secundum virtutem perfectam. Optima ergo dispositio in
 intelligentie non erit in motu nec in aliqua actione exte-
 rior: non ergo erunt ociose intelligentie si non moueant.
 habebunt enim actiones interiores vt intelligere 7 velle.
 Intelligendo enim 7 volendo esse poterunt in optima dis-
 positione. Cuius dicta propositio repugnat ordini fi-
 nium: semper enim finis posterior est his que sunt ad finem:

motus ergo corporalis: nec aliquid corporale esse poterit
 finis intelligentie. Imaginabatur ergo philosophus qui
 dicebat intelligentias semper in infinitum mouere: 7 esse
 in optima dispositione quum mouent: qd motus ille esset
 finis intelligentiarum. Finis enim est illud quod est appe-
 titibile in infinitum. vt dicitur primo politico: 7 tunc est
 aliquid in optima dispositione cum finem attingit. Pote-
 runt ergo intelligentie desistere a mouere: 7 non mouere p
 infinitum tempus: cum motus non sit finis earum: 7 si di-
 ceretur qd hoc modo finem acquirunt: quia per motum as-
 similantur prime cause: quia mouendo sunt causa vt ipsa
 est: in qua assimilatione consistit eorum felicitas: mirabile
 est si mentem sapientie hoc querat. Illa enim assimilatio
 adeo modica est qd in ea non potest consistere eorum felici-
 tas. Sic enim 7 ignis felix est cum calefacit: quia cale-
 faciendo habet rationem cause: propter quod aliquo mo-
 do assequitur similitudinem cause prime. Negandi enim
 non est intelligentias felices esse in eo qd assimilantur pri-
 mo principio: per quam assimilationem efficiuntur quasi
 deiformes: sed huiusmodi assimilatio in qua consistit ea-
 rum felicitas est prout assimilantur ei intelligendo 7 dili-
 gendo ipsum: non autem prout ei assimi-antur corpora
 mouendo. Debemus enim arguere qd semper deum intel-
 ligent 7 diligunt: non qd semper corpora mouebuntur: po-
 terit ergo cessare motus celestium corporum: 7 secundum
 veritatem aliquando cessabit. Cuius patet ergo non esse incon-
 ueniens intelligentias aliquando cessare a mouere: tri-
 plici via ostensum fuerit optimam dispositionem earum
 non esse in mouendo. Si ergo philosophus dixisset qd se-
 cundum agentia naturalia que agunt mota non possunt
 ponere generationem incipere vel desinere: tolerabi-
 lis sententia esset: sed simpliciter assumere qd generatio non
 incepit: nec desinet tolerari non potest. vt est per habita ma-
 nifestum.

Opposita autem his non est difficile soluere. nam
 rationes ex parte materialis principij p
 iam habita sunt solute. Nam cum dicitur qd nihil est ge-
 neratum nisi aliud sit corruptum: 7 nihil est corruptum nisi
 si fuerit ante generatum: 7 qd non est dare aliquid primo
 genitum. patet has rationes procedere supponendo qd ni-
 hil fiat nisi ex materia preiacente: sed vt habitum est: de-
 us potest res producere nullo presupposito: potest noua
 facere absqz motu 7 transmutatione precedente: quo po-
 sito non est inconueniens aliquid esse generatum 7 facti:
 7 tamen aliud non erit corruptum. Si enim non ex mate-
 ria preiacente aliquid fieret esset factio vnius absqz corru-
 ptione alterius. Cuius secunda autem via sumpta ex parte
 cause efficientis non ex parte motus celestis. vt patet p ha-
 bita de facili solui potest. Nam cum illa propositio: qd no-
 uitas semper presupponit motum precedentem: non sit sim-
 pliciter vera. vt ostensum est: non est inconueniens vniuer-
 saliter motum esse nouum: propter quod non oportet ge-
 nerationem semper fuisse in preterito. Nam secundum ve-
 ritatem vniuersaliter omnis creatura noua est: 7 etiam in-
 cepit. Rursus quia etiam alia propositio non est vera: qd
 optima dispositio intelligentie sit qd moueat: immo potest
 desistere a motu. vt ostensum est. Ideo non est inconueni-
 ens generationem istorum inferiorum deficere. Non est er-
 go irrationalis positio fidei qd generatio istorum inferior-
 rum incepit 7 desinet. Cuius tertia autem via sumpta ex par-
 te finis non est difficilis ad soluendum. Nam quum dici-
 tur naturam semper desiderare 7 intendere quod melius
 est: dici debet qd natura non intendit per cognitionem que
 sit in ipsa: sed per cognitionem que est in alio. Pro tanto
 enim natura intendit: quia intelligentia mouens naturam

Ad p^mAd i^mAd i^m

Intendit: et quia vniuersaliter naturam mouens est ipse deus: ideo contingit naturam intendere: quia deus mouet et inclinatur naturam: quod satis dedit intelligere philosophus: qui cum prius dixisset naturam semper desiderare quod melius est. statim subdit: et quia melius est esse quam non esse. id reliquo modo compleuit deus faciens continuam generationem rerum. Hoc visio ratio difficultates non habet. nam deus ut principale voluit ex necessitate vult suam bonitatem. Bonum autem creatum quum nihil augeat ad bonum diuinum: et quum deus suam bonitatem non conseqtur per creaturas: sed sit perfectissimus in se nulla creatura existente. Simpliciter et absolute loquendo: deus non vult ex necessitate aliquod bonum creatum. Nam si sine potione possem esse perfecte sanus. si de necessitate vellem esse sanus: non oporteret me ex necessitate velle potionem. Vult ergo deus omnia creata propter bonitatem suam. volendo enim se alia vult: potest tamen alia non velle non obstante quod se de necessitate vult: quia id quod est in se et per se sectionem quam habet per alia non consequitur. ut dictum est. Si ergo aliquod bonum creatum est necessarium hoc non est absolute: sed ex ordine et dispositione diuina. Tantum ergo ex necessitate durabit generatio quantum deus ordinauit et disposuit. Est ergo ratio tacta rethorica et simpliciter non concludit. **Ad 4^m** Quarta vero ratio de tempore concludit et pro tanto veritatem habet: quia si aliquid incepit ergo aliquando non fuit. Si ergo inciperet verum esset dicere quod fuit aliquando quod tempus erat: sed est dicere aliquando esse. ergo si erat aliquando et non erat tempus erat differentia temporis cum non esset tempus: sed differentia temporis non est sine tempore. ergo erat tempus quum non esset tempus. sic etiam quum tempus deficeret esset aliquando quod non esset tempus postquam defineret esse. tempus quum non sit aliquando et differentia temporis sine tempore: tempus ergo semper fuit et semper erit: sed si hec ratio bona esset ostenderetur mundum et vniuersum esse infinitum. Nam si totus mundus et vniuersa corporalis substantia finita et terminata est. ergo extra ambitum vniuersi corporis nihil est: sed extra est differentia loci. ergo ultra omne corpus est alia differentia loci: sed differentia loci non est sine loco. locus non est sine corpore. ergo ultra omne corpus est aliquod corpus: vel ergo mundus protenditur in infinitum: vel si est dare in mundo terminum aliquem ex

tra quem non protenditur erit dare differentiam loci: et per consequens locus et corpus extra omne corpus. Est autem hanc rationem esse sophisticam. Nam quum dicitur quod extra vniuersum nihil est ly extra dicit differentiam loci non simpliciter sed imaginatam solum. Vniuersum ergo finitum et terminatum secundum imaginationem et intelligentiam nostram non contingit finire et terminare. Imaginamur enim extra celum esse locum et spacium infinitum. Unde et philosophus. tertio philosophus: volens ostendere infinitum non esse: ait quod conueniens est credere intelligentie: id est imaginationem: innuens quod secundum imaginationem protenditur aliquid in infinitum: sed illi imaginationi non respondet fundamentum ex parte rei: et sicut ipse soluit de infinitate magnitudinis: sic nos possumus soluere de infinitate temporis. Nam ut conuenienter soluitur et bene dicitur. si tempus incepit ergo aliquando fuit quod non erat tempus. ly aliquando dicit differentiam temporis imaginatam. tempus ergo secundum imaginationem semper fuit et semper erit. sicut spacium imaginatum in infinitum vadit: secundum tamen veritatem tempus quod est passio motus incepit et deficiet siue definet: quia motus super celestium corporum non semper fuit: nec in perpetuum durabit: sed aliquando definet quod ponere non est irrationabile. ut ostensum est. Possent autem circa tempus et circa perpetuitates generationis alie difficultates tangi: sed hec deo dante alibi difficilius tractabuntur. Ad presens autem hec que sunt dicta super libro de generatione sufficiat. Laus sit ipsi Christo filio dei vnigenito: cuius inenarrabilis generatio omnis generationis et principium causa et ratio: qui cum patre et spiritu sancto est vnus deus benedictus in secula seculorum. Amen. **FINIS.**

Explicit textus Aristotelis de generatione et corruptione vna cum expositionibus Egidij de Roma ordinis Heremitarum nuperissime emendata per Venerabilem sacre theologie bachelarium fratrem Paulum de Senecano ordinis fratrum Heremitarum Sancti Augustini.

Incipiunt qōnes super primo de gñatio/
ne fundatissimi doctoris vñi Egidij ordinis
fratrum heremitarum sancti Augustini.

Nota addi
distime le-
ctor: has qō
nes egidia-
nas ēē et su-
per illo ca-
pite. vñ ita
qō de gene-
ratione et.
L.c.4. fuit
se primo
motus.

Iniversaliter itaqz de ge-
neratione et.
hic ad euentia tertius declaranda
sunt quattuor. pmo qz vi phab distin-
guere inter motū ad subam et ad qua-
litatem et ad quantitatem: qz motum ad
subam appellat gñationē simplices.
alterationē vō et augmentū appellat
motus simplices. **C** Declarat qz vñ
hoc sit proprie dictū. **C** Scōdo de-
clarabitur vñ sit vera positio Democriti: qz vñ cōstitat in
apparentia: ita qz quicqd sensui apparet est verū. **C** Ter-
tio poterit declarari vñ aliud dictum Democriti habeat
veritatem. videlz qz color non est aliquid fixū in naturā:
sed sola conuersione aliqd coloratur. **C** Quarto cōpara-
bitur Platonis positio ad positionem Democriti: et de-
clarabitur vñ sit positio Democriti sit melior positione Plato-
nis. vñ philosophus videtur dicere.

C Mouetur hec qō. Textu cōmē. 5. **Questio. i.**
primum sic pcedit. videt qz altera-
tio et augmentū. sicut nō sunt gene-
ratio simplex: ita non sunt motus simplices.
generatio autē sube f p h m dicit gñatio sim-
plex. ppter vnitatē actus siue ppter vnitatē
forme. est. n. vnus aliqd qd gñatur in tali gñatione vt leo
vel boe: sed in gñatione accētia non sic. nā non gñatur. ho-
mo nec gñat albus: sed gñatur totū cōpositū. videlz ho-
mo albus. sic ēē nō gñatur cuprū nec rotundū: sed gñatur
cuprū rotundū. vt ostēsum est in primo phisicorū: et in 7.
metaphysice: sed cuprū rotundū et homo albus nō dñt ali-
quid vñ simplex: nec dñt vnā formam. Ideo gñatio ta-
liuz nō est generatio simplex: sed gñatio composita. Sed
qua ratione gñatio talū ppter pluralitatē actuum est ge-
neratio cōposita et nō simplex. pari etiaz ratione motus ad
formas accidentales nō debēt dici motus simplices sed cō-
positi. **A**lteratio ergo et augmentū nō sunt motus simpli-
ces vt in lra dicitur. **C** Amplius si trāsmutatio ad subāz
nō dicit motus simplex videt qz non debeat dici generatio
simplex: gñatio enim est quedā spēs motus. vt dicit in post
predicamentis: sed qdlibet genus simplex referuatur in q
liber sua specie simplex. In omni ergo gñatiōe simplex refer-
uatur ratio motus simpliciter. si ergo trāsmutatio ad sub-
stantiā est gñō simplex: erit motus simplex. Nō est ergo dñā
inter trāsmutationē ad substantiā et alterationem et aug-
mentū: qz hec est generatio simplex et non illa: alteratio et
augmentū sunt motus simplices et non iste.

Ad euentiam aut dictorū duo intendimus
declarare. pmo enī ostende-
mus non esse inconueniēcia alicui cōpetere rōnē motus sim-
pliciter absqz eo qz ei cōpetat ratio gñōnis simplex: et econ-
uerso. Aliqd pōt ēē gñatio simplex. qd tñ motus simplex di-
ci nō dñt. 2° descēdemus magis ad ppositū et ostēdemus al-
terationem et augmentū respectu trāsmutationis in subāz
posse dici motus simplices: nō aut gñatio simplex. trāsmu-
tatio vō in subāz econtrario pōt dici gñatio simplex: et tñ
motus simplex dici nō dñt. Prīmū sic ostēdit. motus enim qd
cōitus est gñatione: et aliquo mō de gñatione p dicitur: acci-
piendo motū. vt de eo loquitur phab in 3° phisicorū. ponē-
do ipsum in quatuor gñibus. Ita qz p m eundē ibidē trāf-
mutatio in subāz motus dicitur: et motus aliquo modo
sit genus ad gñationē: nō tñ est p pte genus ad ipsā. ge-

neratio enim nō p pte est motus: sed magis est mutatio qd
dam et terminus eius. Lū ergo omne spāle addat aliquid
supra suū cōe: nō est inconueniens totū id quod pertinet ad
rōnem cōis referuari in aliquo: et tñ non referuari in eo to-
tum id qd spectat ad rationes spālem: cum spāle hēat ali-
quid qd est ppter rōnem cōis: abundat enī spāle a cōi: vt
spēs abundat a genere in dñā aliqua cōstitutua. ipsa ergo
quantū ad id in quo spāle abundat a cōi: non opz in quo
re eruat cōe referuari spāle. poterit ergo tota motus ra-
tio referuari in aliquo in quo nō referuabit tota ratio ge-
nerationis: cū gñatio sit qd spālius motu. rursum si gñā-
tio esset simplr spēs motus non restaret via ad euadendū
quin qd esset gñatio simplr: nō esset ēē motus simplr. Lū
tota ratio generis referuet in qualibet eius spēs: sed qz vt di-
ctum est: opz extendere nomē motus: vt gñatio motus dici
possit: nō est inconueniens aliqd esse gñationem simplr: qd
tamē motus simplr dici non pōt. **C** Declaratū est ergo p-
mū. videlz qz aliquid est gñatio simplr qd motus? simplr
citer dici nō dñt: econuerso. aliquid est motus simplr quod
gñatio simplr dici non pōt. **C** Restat ergo declarare 2°. i.
alterationē et augmentū respectu trāsmutationis in subā
dici motus simplices: non aut gñatio simplex. trāsmutatio
vō in subā econtrario: meret enī nomē gñationis simplr
citer: l3 motus simplr dici non possit. hoc autē sic declarat:
ex hoc enim dicit aliquid tale simplex: qz conuenit ei quic-
quid pñet ad rōnem eius. ille enim est iustus simplex qz ha-
bet totum id qd pñet ad rōnem iustitie. Si ergo h vide-
re volumus qd dñt dici gñatio simplex: quid aut motus simplex:
vidēdū est qd pñet ad rōnē motus: quid aut ad rationē
gñationis et quomodo motus et gñatio distinguunt. gñā-
tio enim magis respicit ēē: motus vō fieri magis respicit qz
esse: est enī gñatio respectu ēē: sicut corruptio respectu nō
esse. motus vō qz qd successuum est magis respicit fieri qz
esse: est ista autē differentia pma inter gñationē et motū: vt
qz gñatio respicit esse: motus vō fieri: ostēditur dñā scōda. i.
qz motus dicat viā: generatio vō terminū. omne enī fieri
et omnis factio ordinat ad aliqd esse: ex prima autē et scōda
ozitur dñā tertia vt qz subiectū gñationis est ens in poten-
tia. subm vō motus est ens in actu: quādū enī aliqd est i
fieri non expoliat illud ex quo fit a suo ēē simplex: sed simp-
remanet ens in actu: sed qd est in facto esse: et est in termino
gnōnis. tūc illud qd gnōni subicitur expoliat ab vno ēē
simplex. et accipit aliud esse. Id qz manet in toto fieri et sub-
iectum ipsius fieri siue ipsius motus est ens in actu: sed qz
manet gñatio completa p m phm est ens in potentia: et quia
trāsmutatio in subā est trāsmutatio ad esse simpliciter: et
habet rōnem termini non fieri: qz alie factio: nes ordinatur
ad ipsam subā: in tali tra- smutatione est ens in potētia.
Ideo talis trāsmutatio dicitur gñatio simplex: qz autē
h3 trāsmutatio est respectu ēē simplex infra dicitur: ad phā
dictū sit trāsmutationē in subā esse gñationes simplices: et
qz simplex dñt dici gñatio: nō pōt dici simplex motus: cūz di-
ctum sit qz nō sit extēdā nomē motus: gñatio motus dici
non dñt: augmentū vō et alteratio: qz eoz subiectū est ens in
actu et magis respicit fieri et cē quoddā qz esse simplex re-
spectu gñat: onis: motus simplices dici pñt: qz magis repe-
riuntur in eis q sunt de rōne motus qz in gñatione.

Opposita autē h3 nō erit difficile soluere. Nam cū
dicitur alterationē et augmentū non esse
motus simplices: sed cōpositos. p3 qz non dñt motus sim-
plices: qz subm eoz nō sit quid cōpositū: sed ēē motus sim-
plices respectu gñationis: qz plus hñt de h3 que pertinet
ad rōnē motus qz gñatio. **C** 2° vō ulterius addebā qz si
est generatio simplex est motus simplex: nō opz: imo econtra-
rio si cōsideratur phabita. Nam cum gñatio nō sit motus
simplex: sed opz extēdā nomē motus vt gñationi compe-

Ad p^mAd 2^m

L.c.6.

rat transmutatio in subam que est gñatio simplr motus
simplr dicti nō d3. S3 de his succincte locuti sumus: in ser-
uio enī ubi erit de hoc spālio mā. hoc clar^o tractabitur.

Mouet hec qđ. Textu cōmē. 5. Questio. 7.

¶ Secundo dicendum apparet sensui sit ve-
rum, et videtur quod sic, quicquid enim agit aliquid
agit ut est in actu et per formam suam, sensibilia
ergo immutantur de sensui ipsos immutat eorum ut sunt
in actu: et ut habent formam suam ut habent esse: et quod idem est ac-
sensibile et sensus, ut dicitur in secundo de anima, sicut sensibile im-
mutat sensum: sic sensus immutat ab eo: et quod sicut immutatur
a sensibilibus sic iudicatur: et sic apparet ei, ergo sic apparet
sensui: et sic indicat de sensibilibus ut sensibilia sunt: sed ut
dicando de eis ut sunt non decipit: et iudicat verum, ergo om-
ne iudicium sensus: et quicquid apparet sensui est verum. **¶ Amplius**, cum nostra cognitio incipiat a sensu: et quicquid cognos-
cimus ex sensibus oritur, ponere apparentiam sensui esse
falsam: est ponere scientiam nostram veram esse erroneam et vanam:
quod est inconueniens. **¶ Amplius** si contingit circa sensum
errare vel possumus illius errorem cognoscere et corrigere vel
non: quod si circa sensum erratur incorrigibiliter plane patet
quod non contingit scire: cum error incorrigibiliter circa id quod
est intuitu nostre scientie. Si autem erratur corrigibiliter, tunc
quero de eo quod est erroris correctivum, virtus habeat or-
tium ex sensu vel non, quod si non habet ortum ex sensu: ergo non
ois nostra cognitio incipit a sensu, quod est falsum. Si autem
id correctivum ex sensu oritur: in ipsa regula et in ipso corre-
ctivo poterit esse deceptio: cum apparentibus sensui possit
subesse falsitas: vel ergo oportet dicere quicquid apparet esse
verum: vel quod nihil sit scibile in scientia nostra.

Notandum ergo apparetur sensui nō semp esse
vera. Nā cū impōsē sit s̄tia verificari
ratiō sensibūs apparet s̄tia: qđ factus iudicat vnus ē:
oculus iudicat esse duo: 7 qđ vnus apparet dulce alteri vide
tur amarū: opz circa sensum aliqđ deceptionē cadere: 7 nō
quicqd apparet esse verū. si ergo sit questio de ipsa re obie
cta sensui plus apparet sensus aliqđ decipi circa talia. Nā
si baculus cuius p̄s sit in aqua videat ab oculo iudicabit
oculus ipsum esse fractū: cū tñ sit integer: 7 si vnus digi
toriz supponat alteri oculoꝝ 7 eleuetur oculus a situ suo
videbit vna res duae res: 7 si cācellētur digiti: 7 infra eos ali
quis lapillus ponat iudicabit tactus vnū lapillū ēē duos
lapillos: que absqđ deceptionē sensus ēē nō pnt. sensus ergo
vt iudicat de re imutātē pōt decipi: sed vt iudicat de ipsa i
mutatione forte nunqđ decipit. nam cū oculus dicit vnaz
re esse duas: is respectu rei imutātis decipiat: tñ circa imu
tationē nō decipit. vere enī si imutaf tñc ac si imutare f
a duabus rebus: 7 talem imutatiōē facit tunc vna res: quā
lem p̄sueuerunt facere due: 7 cū baculum in aqua iudicat
fractū: is in re imutātē nō sit ita: in ipsa tñ imutatiōe sic ē:
qđ vō sic imutatur oculus a baculo integro exīte in aqua
vt imutari p̄suevit a baculo fracto. p̄s ergo circa quā appa
rentia: 7 circa qđ iudi^m sensus decipit: 7 circa qđ nō: qđ cir
ca iudiciū de re imutante decipitur. Iudicādo autē de im
mutatione ipsa nō decipit. vtrū autē sensus p̄prie imutatio
nem percipere possit: 7 qđ sensus quā imutationem percipit
nō est p̄ntis speculationis. alibi forte b̄ tractare poterim⁹.
Ad p̄sēns autē tñ dictum sit qđ nō est deceptio circa im
mutationem: sed circa rem imutantē: causa autē quare cir
ca rem imutantē p̄^o deceptio: 7 non quicqd apparet est ve
rum. tripl̄s sumi pōt vna ex parte organi imutati. alia ex
parte medij. per qđ sit imutatio. tertia ex parte rei imutan
tis. prima via sic p̄s. Nam is quicquid agit: agat vt est in
actu: tñ qđ omne qđ recipit: recipitur fm̄ modum rei reci
piētis: 7 nō fm̄ modum rei recepte: 7 ex varietate passiu

uariatur actio agentis. Ideo si oculus sit infectus vel sit
suo elatus: vel aliquo alio modo sit indpositus re
spectu cōgruē mutationis sensibilibs fallitur in iudicando
de re obiecta. ¶ **S**ecunda causa sumitur ex parte mediū. nā
mediū debet esse cōforme organo: q̄ sicut pupilla debet esse
abscolorz vt oēs colores percipiat. aliter enī propzius co
lor iudiciū de alijs coloribus impediret. sic ⁊ mediū abs
colorz debet esse. vt per ipsum fiat imutatio cumlibet sensibi
lis fm modū propziū: propter qd si videremus per mediū
coloratum nō haberemus rectū iud. de re vīsa: inde est
q̄ si per vitrum coloratū aliqui videremus color vitri re
ctum iudiciū impediret: ⁊ omnia sic apparentia videren
tes habentes linguā infectam humore amaro iudicant de
omnibus fm infectionē illam: ⁊ omnia eis amara vident
sic sentientes per medium infectū iudicant de omnibus fm
infectionem illam. est enim quodā modo filia ratio de in
fectione organi ⁊ mediū. ¶ **T**ertia causa sumitur ex parte
rei obiecte. obiectū enī circa qd f̄s q̄ huius nō cadit de
ceptio: debet esse per se ⁊ propziū ⁊ debito modo p̄portiona
tum. nā circa obiecta cōia: ⁊ per actiō plurima accidit de
ceptio: si cētia ⁊ circa obiecta p̄pzia deceptio accidit: si nō
sint p̄portionata debite. vt rubellus color nimis a remo
tis apparet niger. ¶ **D**icamus ergo q̄ circa imutationem
sensūs non cadit deceptio: nec etiā circa rem imutantem: si
omnia cōcurrunt ibi debito modo: nec si organū sit bene
dispositum: ⁊ mediū non sit difforme: nec infectum: ⁊ ob
iectum sit per se ⁊ propziū ⁊ medio modo p̄portionatū:
sed si aliqd istoz deficiat potest error ⁊ deceptio contingere.
Sed tunc per sensum bñ dispositū corrigere possumus
errorem sensus male dispositi: ⁊ per vnum sensum corrige
re errorem alterius sensus: vt per ea circa que nō potest ca
dere deceptio. corrigere possumus huiusmodi deceptiōes.
supponere enim opz hmoi cōia p̄n que fm Lōmē sunt: sicut
locus ianue in domo quem nullus ignorat vt q̄ cre
dendum est magis sensui sano q̄ infirmo vel infecto: ⁊ q̄
credendum est magis sensui vt iudicat de obiectis per se
q̄ de his que sunt per accidens: ⁊ cetera talia per que erro
res sensum corrigere possumus.

Opposita autē hīc non est difficile solvere. Nā cū
dicitur q̄ sensibilia agunt in sensum vt
sunt in actu ⁊ vt hnt esse. ergo semper iudicamus de eis vt
sunt. dici potest: q̄ qd vt dicebat actio agentis diversificat
ppter diversitate passium: tūgere pōt vt oblique tale iu
diciū ppter indispōsitiōē organi: vel ppter infectionē
medij. **C** Amplius semper requiritur ordo debitus inter
agens ⁊ patientē: ⁊ ordo si tollat vel impediatur agens nō
imutat vt ē aptū natū imutare. **C** Qd vō obijebatur de
scia p̄ q̄ error sensus vt est impeditiōnis sciētie corrigi po
test: ppter qd scda ratio ⁊ tertia sunt solute.

Mouet hec questio. Textu cōmē. 7. Qō. iij.

Ertio restat declarandū vtrū color sit
aliquid fixū in nā: siue vtrum ei
competat aliqua entitas fm veritatē. pōt au
tem ostendi triplici via q̄ color nō dicit enti
tatē ⁊ nām aliquā. p̄ma autē via sumit̄ ex pte
cuiuslibet accit̄is. scd̄a vō sumit̄ ex parte ipsius nāe colo
ris. tertia autē accipitur ex parte ipsius gñationis coloris.
C P̄mū sic p̄z. vnitas enim entis non est vnitas p̄ predi
cationē: sed p̄ attributionē. vt vult p̄h̄o. 4. metaphy. est au
tem dīa inter vnitatē attributionē ⁊ p̄dicationē: quia
vnitas per p̄dicationē dicit nām aliquā reptā in omnibus
quibz competit tale nomē. vt q̄ vnitas animalis ē vnitas
per p̄dicationem: in omni eo qd̄ est aīal iuenit nā aīalis: s̄
q̄ vnitas sani est vnitas fm attributionē: vt dicuntur ali
qua sana: q̄ attributionem vni sano. v̄rina enim dicit sana
Marfil. de ge. 65 iij

2ª vis

3ª via

Adp™

Ed 2nd

p^m
 L. cō. 2.
 Dñia inter
 unitatē at
 tributionis
 ⁊ p̄dicatio
 nis.

I. cō. 2.

2^m
Color3^mAd p^m
Duplex est
vnitas at-
tributio.

per attributionem ad aliud: vt per attributionem ad san-
tatem que est in aiali. Dicit enim sana: qz designat illaz sa-
nitatem: et cibus dicitur sanus: qz pseruat eā: et medicina: qz effi-
cit eā: aial dicitur sanus: qz hz sanitatē sanitas. ergo est solū in
aiali: et per illā oīa alia dñr sana: nō qz in se habeant aliqz
sanitatem. Lūz ergo vnitas entis sit vnitas per attributio-
nem: et fm pñm. 4. metaph. oīa dñr entia p attributiones
ad vnuz: vt per attributionē ad subām. suba ergo erit ens:
qz in se habebit entitatē. cetera vō non erūt entia propter
aliqz entitatem qz sit in eis: sed solū propter entitatem qz est
in suba. Dicere ergo qz natura entitatis repit in omni en-
te est ignorare nām analogie: et est dicere qz vnitas entis sit
vnitas predicationis nō vnitas attributionis. Si ergo hē
salsus: et vnitas entis est vnitas attributionis: in alijs a sub-
stantia nō reperitur formaliter aliqz entitas. sicut in alijs
ab an. mali nō reperitur alia sanitas: qz si sic est: nec color:
nec aliquod accidēs habet aliqz esse reale vel esse fixum.
Cū in se nō habeat nām vel entitatē aliqua. C. Scōa via
ad ostēdendū hoc idē sumitur ex ipsa natura coloris. Co-
lor enim fm pñm. in de sensu et sen. est extremitas pspicui
corpore terminato: quedā enī hñt pspicuitatē in pfundo:
vt corpora dyaphana: et talia si vere dyaphana sunt nō ter-
minant visum: nec fm se colorata sunt. Quedā vō hñt p-
spicuitatem solū in extremo. nō enim apparēt qñta sunt in
pfundo: sed solū qñta sunt in superficie et in extremo: et il-
la talis appētia siue illa talis pspicuitas extrema ē id qd
est esse nālter color. ergo color fm nām suā nihil est aliud
nisi apparētia qdā: sed qz est tale non vñ hñt esse fixū in nām.
ergo idē qd pñs. C. Tertia via videt sumi ex gnōne colo-
ris. quādiu. n. aliqd corpus terminatū integrū ē nō hz co-
lorem in medio sui cū sit de rōne coloris qz sit in extremo.
Diuisio autē illo corpore apparēt ibi color. videt ergo color
nō esse nām: cum ex sola diuisione corporis gñetur.

Notandum ergo qz cum qualitates et colores
subām afficiāt: et cū animal quod
nō est res aliqua: nō possit substantiā afficere et disponere:
cogimur ad dicendū colores et vniuersaliter qualitates res
aliqz esse. color ergo esse tale reale hz. est enī essentialr dy-
aphanas quedā: et qz dyaphanitas est de nām lucis lux est
hypostasiz et suba coloris: nō autem lux quelibet. nām cum
lux veniens ad cōpositionē coloris sit lux in corpore opa-
co et terminata: qz omne qd recipitur in aliquo recipit fm
modum rei recipientis: oportet lucē venientē ad cōponē co-
loris et existentē eius hypostasim et substantiaz non esse in
sua claritate: sed esse quasi lucem obscuratam.

Rationes aut in oppo^m facte non arguūt colores
qd reale: sed petunt sibi qñter difficulta-
tes solui. C. Ad dissolutionem autē pmerōnis: qz plus diffi-
cultatis pñtere vñ: nō^m vnitatē attributionis duplicem
esse posse. primo cum in vno est nām aliqz in alijs vō nihil est
formalr de nām illa. sicut sanitas est solū in aiali formaliter.
Alia autē vt tangebāt in arguēdo in tñ dñr sana: inquātuz
attribuunt illi sanitati. 2° autē mō pōt cōtingere ista analo-
gia: et vnitas attributionis cū natura talis repitur forma-
liter in omni talitē in vno repitur cōplete in alijs diminū-
te. et qz de eo qd est incompletus et diminutū et quodā mō
fm qd non sit denominatio. Ideo illud idē in quo pñcipa-
liter existit nām illa dicitur simplr tale. cetera vō in tñ sunt ta-
lia inquātuz attribuūt illi vni: et sic est in pposito. natu-
ra enim entitatis repit in quolibet ente: sed tñ in suba repi-
tur pñcipalr in alijs vō diminute. suba ergo ē ens simplr:
alia vō nō sunt entia nisi qz sunt entis: nō qz in se nullā en-
titatē hñant: sed qz illa entitas est diminuta: et q. fm quid
magis dicunt entia inquātuz sunt aliqd sube qñ inquantū

in se entitatē hñant aliquā: accidētia itaqz nō dicuntur en-
tia propter entitatē que sit in eis: sed propter entitatē que ē
in suba: non qz nullas entitatem in se habeant: sed qz illa
est incompleta et ab ea denominatio fieri nō debet. Nō er-
go arguitur accidētia nō esse quid reale: nec habere aliqz
esse fixum: sed solū ostenditur ea nō habere entitatē com-
pletam et perfectā vt substantia: qd cōcedimus. C. D. et it
addebat scōo qz color est apparētia quedā: ly apparē-
tia nō sumitur vt denominat quid fantastiū: sed qd rea-
le. Sed si potest dici apparētia quedā hoc est inquantum
ipsa dyaphanitas et pspicuitas: quedā apparētia nomi-
natur: et qz per pspicuitas est de natura lucis: color est aliqd
reale: ex quo lux que est suba: et hypostasiz eius quid reale
noiat. C. D. autē tertio addebat qz ex sola diuisione vide-
tur generari color. dōm est hoc esse per accidēs: et diuisio-
ne enim corporis per se efficitur superficies: et qz proprium
est superficie primo loco colorari ex generatione superfi-
ciei: habet esse generatio coloris: tamē forma arguendi nō
valet. Nam vt corpus realiter diuidatur: et ipsa diuisio qd
reale existat. si ex reali diuisione aliquod reale inducitur:
nullum inconueniens sequitur.

C. Mouet hec qd. Textu cō. 7. et 8.

Questio. iiii.

Clarō declarandū restat vñtū positio
platonis fuit melior positio
Democriti: vel ecōuerso: et videt platonē me-
lius opinatū democrito. Nā quāto aliqd est
simplicius tāto magis hz rōnes pñcipi: cū g
superficies sit simplicior corpore pgrūtiū videtur pone-
re superficiem pñcipia rerum vt ponebat plato qz ponere
corpora indiuisibilia: vt ponebat democri. C. Amplius
pñcipia generabilia et corruptibilia que fm veritatem
sunt materia forma et pñcipia: nec per se existunt: nec per se
gñantur: ergo tam plato qz democritus defecerint a ve-
ra positione pñcipiorū: magis tñ videt defecisse democrit^o
ponendo ecōpora: qz plato ponendo superficies: cūz corpo-
ra possint per se existere: non aut superficies.

Notandum ergo platonem inter ceteros pños
fuisse qñ singularē in venando pñ-
pñie sue. vñpñm enī aliqz pñi ex sensibilibus in intelligibilia
ascēdebant: et ille est modus recte traditio a pño. primo
posterior: cū ait: oēm nostram cognitionē incipere a sen-
su. hoc idē etia habetur posteri. 2° in caplo illo. De pñinci-
piis autē ibi enī tradit ex sensibus fieri memoriā. ex memo-
riā experientiam. ex experientia fieri vñe qd est pñ^o artis et
scientie. plato vō ex intelligibilibus voluit ad sensibilia de-
scendere: voluit enim preter humanū modum humanam
habere notitiam: et qz voluit de sensibilibus: et vñter de re-
bus per modū intelligibilem iudicare: tradidit sic penit^o
esse in re vt videbat in opatione intellectus: et qz per actio-
nem intelligibilem separamus vñe a particularibus: vñ p
actionem intellectus separamus leonē a suis indiuiduis et
participatione spēi vnus fm intellectu nostrum: et omnes
leones sunt quodā mō vt vnus leo: et qz sic credidit esse in
re vt intelligimus in omni genere rerū possunt vnuz abstra-
ctum separati. vt vnū leonē. vnū lapidē: et sic de singulis:
que appellabat ideas: quas dicebat esse rez. causas et pñ-
cipia: et qz rerum sensibilibz et corruptibilibz venabāt pñ-
cipia per modū abstractū: qz mathematica et ideas pone-
bat de genere abstractorū. Ideo ea posuit aliqz pñcipia.
volebat enī mathematica abstracta esse: sed nō in tantā ab-
stractionē vt ideas: erant enī fm et media inter sensibilia
et ideas. vt narrat Arist. primo metaph. et qz superiora et
abstracta. vt dictū est: posuit aliqz pñ^o dixit pñ^o corporū
esse superficies. In hac autē positione in quatuor defecit a
positione democriti. primo in po^o pñcipia: melius est. n. et
rōnabilius ponere pñ^o sensibilibz: que habēt esse naturale

Ad 2^mAd 3^mp^m2^m

2

I. c. 6.

2° et sunt in sensibilibus q^{ue} que habent esse mathematicum: vel etiam ydale et sunt a sensibilibus separata. melius ergo fuit ponere corpora indiuisibilia. q^{uo}d fecit Democ. q^{ui} superfluous indiuisibiles. vt posuit plato. T^{er} Secundo deficit posicio platonis q^{ui} ad ea que sequuntur ex p^{ri}ncipijs. n^{on} si ex huius sensibilibus: que habent esse n^{at}ale et p^{ri}ncipiu: si possumus saluare transmutationes p^{hy}sicas: n^{on} videtur inconueniens: sed ex mathematicis: que sunt separata a motu et m^{at}er: saluare transmutationes naturales est o^{mn}ino absurdum. Ideo ex p^{ri}ncipijs a platone positis saluare non possumus: q^{ui}to sit alteratio et quomodo generatur qualitates et passiones: cum dicta p^{ri}ncipia a talibus sunt abstracta. Ideo in tertio d^{icit} q^{uo}d platoni non suscipiunt passionem aliquam generari ex ipsis. T^{er} Tercio deficit dicta posicio q^{ui}to ad viam et modum quo acquiruntur p^{ri}ncipia. nam vt dictu est: ex experientia sunt nobis vses propositiones: que sunt p^{ri}ncipia sci^{en}tiarum et artium: experientia aut cum sit particularis est respectu multorum: plato aut q^{uo}d noluit procedere modo sensibilibus: noluit respicere ad multa vt ad singularia: sed vt voluit respicere ad paucos ad abstracta: et vltia que posuit mathematica et ydeas. T^{er} Dixit ergo vt in expertus et abhorrens sensibilia. Democritus v^o vt expertus. T^{er} Quarto v^o melius fuit posicio Democriti quantum ad rationes per quas subieciatur. Et sensibus enim sumunt o^{mn}ia proprie rationes sensibilibus. plato ergo qui talia desperit non potuit arguere ex p^{ro}p^{ri}is: sed arguebat logice. i. extraneis. Democritus v^o quasi p^{hy}sice: et vltiter arguebat. vel ad litteram plato quo d^{icit} modo arguebat logice. vltia enim d^{icit} cum nam subiecta intentionis: et r^{ati}o illius intentionis: q^{uo}d logice potissime de intentionibus esse d^{icit}. ex quo posuit ea que sunt quid r^{ati}onis esse reru p^{ri}ncipia. logicus enim artifex r^{ati}onalis d^{icit}: nec Democritus: nec plato recte posuit: t^{er} vt posicione Platonis Arist. tradidit simpliciter penus dicit plato Democrito.

Quod autem arguit q^{uo}d q^{ui}to simpliciora sunt magis h^{ab}ent rationem p^{ri}ncipiu. ergo magis h^{ab}ent r^{ati}onem p^{ri}ncipiu simpliciter q^{uo}d corpora. d^{icit} q^{uo}d nos n^{on} querimus p^{ri}ncipia quocunq^{ue} m^{od}o: sed p^{ri}ncipia naturalia: et q^{uo}d superficies et mathematica n^{on} possunt esse p^{ri}ncipia naturalia. Ideo r^{ati}o n^{on} c^{on}gruit. T^{er} Per hoc enim soluit 2um. Nam si p^{ri}ncipia per se n^{on} existunt. querenda t^um sunt talia n^{at}alia non mathematica: et q^{uo}d hoc d^{icit} esse p^{ri}ncipale in consideratione p^{ri}ncipioru simpliciter melius dixit platone democritus.

Abet enim questionem si quis r^{ati}o. hic sunt declaranda tria circa positionem democriti. Primo enim videndum est si esset dare corpora indiuisibilia. etrum essent p^{ri}ncipia simpliciter generabilia et corruptibilia. Secundo dato q^{uo}d talia corpora n^{on} possent dici p^{ri}ncipia eorum simpliciter: declarabitur vtru debeat dici p^{ri}ncipia generabilia vel corruptibilia aliquo modo. Tercio dato talia corpora non esse p^{ri}ncipia eoru simpliciter: nec esse p^{ri}ncipia aliquo modo declarabitur vtru possent dici p^{ri}ncipia generabilia et corruptibilia.

Ad p^{ri}mum sic procedit. videt q^{uo}d si esset dare corruptibilia indiuisibilia illa simpliciter ab^{er}erent dici p^{ri}ncipia. illa enim ad que stat vltima resolutio: debet dici simpliciter rez p^{ri}ncipia: sed si esset dare simpliciter corpora indiuisibilia ad ea stare vltima resolutio: esset ergo simpliciter p^{ri}ncipia ex quo in alia resolutio n^{on} possunt. T^{er} Amplius p^{ri}ncipia v^o d^{icit} in fine electorum sunt maxima potestate: et magnitudine puissimas: sed talia essent h^{ab} corpora. paruis sima. n^{on} e^{ss}ent maxima: et t^um p^{ri}ncipia: q^{uo}d ex eis cetera alia corpora essent

c^{on}posita. simpliciter ergo et ab^{er}erent dici p^{ri}ncipia. T^{er} Amplius q^{uo}d est alioz mensura videt h^{ab}ere r^{ati}onem p^{ri}ncipiu respectu eoz: quoz est mensura. n^{on} cu ea que nulla causalitatem h^{ab}et respectu alioz: modu et m^{en}sura: vt videt: eis non p^{oss}it ponere: q^{uo}d ergo oia m^{en}surant minimo sui g^{en}is: vt d^{icit} 1° metaphy. s. esset dare corpora indiuisibilia: q^{uo}d talia i genere eoz essent simpliciter minima: simpliciter deberet dici p^{ri}ncipia: cu eis c^{on}peteret simpliciter ratio mensure.

Notandum ergo tria esse de r^{ati}one p^{ri}ncipiu p^{ro}p^{ter} que si esset dare corpora indiuisibilia simpliciter p^{ri}ncipia n^{on} possunt. de r^{ati}one enim p^{ri}ncipiu simpliciter est q^{uo}d in alia resolutio n^{on} possit: q^{uo}d si in alia resolutio possit iam n^{on} esset p^{ri}ncipia simpliciter: sed illa in que resolutio magis haberet r^{ati}onem p^{ri}ncipiu. Ex isto p^{ri}mo sequitur 2um. nam q^{uo}d p^{ri}ncipia non sunt in alia resolutio p^{er} se loquendo: nec sunt generabilia: nec corruptibilia: imo op^{er} ea manere. vt dicitur p^{ri}mo p^{hy}sicor. Id^{em} enim q^{uo}d est in alia g^{en}erabile et corruptibile est in alia resolutio. Ideo nec generatur: nec corrumpitur m^{at}er vel forma: sed c^{on}positu. non enim generat spera: neq^{ue} rotunda: sed spera rotunda. si enim generaret m^{at}er: materie esset materia: imo m^{at}er esset c^{on}posita ex m^{at}er et forma. haberet enim aliq^{ui}d in qua resolutio m^{at}er si p^{er} se corrumpetur m^{at}er. sic et forma si p^{er} se corruptibilis e^{ss}et forme e^{ss}et forma: et e^{ss}et c^{on}posita forma ex materia et forma. op^{er} ergo q^{uo}d que in alia resolutio n^{on} p^{oss}it q^{ui}to est de se semp manere et p^{er} se loquendo g^{en}erabilia et corruptibilia n^{on} esse. T^{er} Ex his aut sequitur 3um. videt p^{ri}ncipia p^{er} se n^{on} esse in genere. genus enim dicit potentia p^{ri}ma vt materia: nec dicit acti p^{ri}mitiu: d^{icit} forma me^{nt}is inter potentiam et acti. vt vult 2° metaphy. Ubi dat d^{icit}iam inter genus et m^{at}er: imo cu de ratione generis sit q^{uo}d p^{re}dicatur de suis inferioribus essentiali: q^{uo}d r^{ati}onem partis est essentiali p^{re}dicari. N^{on} s^{ed} p^{ri}ncipia 4. to p^{ri}mo. nullo m^{od}o pars de toto p^{re}dicat: q^{uo}d essentiali intelligendo: simpliciter veru est. homo enim nullo m^{od}o est manus: s^{ed} p^{oss}it dici manusatus. Cu ergo m^{at}er et forma sint simpliciter generabilia et corruptibilia p^{ri}ncipia: et habeant r^{ati}onem p^{ri}ncipiu: i eis r^{ati}o g^{en}is referuari non poterit. suba ergo que est q^{uo}d c^{on}cedit ad m^{at}er formam et c^{on}posita: non est suba que est genus: sed substantia q^{ue} est analogu. T^{er} De vltis p^{ri}ncipiu: si e^{ss}et dare corpora indiuisibilia talia g^{en}erabilia et corruptibilia simpliciter p^{ri}ncipia e^{ss}et n^{on} possent. p^{ri}ncipia q^{uo}d ad ea non stare vltima resolutio: si esset deuenire ad talia corpora adhuc huiusmodi corpora c^{on}posita: essent ex m^{at}er et forma: et q^{uo}d vnuquodq^{ue} resoluti i sua c^{on}ponibilia: n^{on} stare vltima resolutio ad corpora p^{re}dicta: sed ad m^{at}er et formam illoz eoz. 2° talia corpora non p^{oss}it dici p^{ri}ncipia simpliciter: q^{uo}d p^{er} se loquendo non oporteret ea manere: essent enim p^{er} se g^{en}erabilia et corruptibilia: euz essent c^{on}posita ex m^{at}er et forma: imo q^{uo}d quato aliquid est in minora diuisus t^um facilius corruptioni obedit: talia corpora n^{on} solu p^{er} se loquendo n^{on} manerent: imo facilius alij corrumpentur. 3° q^{uo}d talia essent directe in genere: q^{uo}d totu id q^{uo}d est de ratione eoz referuaretur in eis quatuorcuq^{ue} esset dare talia corpora simpliciter p^{ri}ncipia n^{on} esse non possent.

Opposita aut his n^{on} est difficile soluere. nam cum d^{icit} q^{uo}d h^{ab} corpora sunt ea ad q^{uo}d stat vltima resolutio p^{er} se fallit. n^{on} si h^{ab} corpora indiuisibilia n^{on} essent resolutio in alia t^um q^{uo}d q^{uo}d essent t^um resolutio in eo q^{uo}d corpora. nos aut n^{on} q^{ui}mus p^{ri}ncipia q^{uo}d h^{ab} sed corpora. T^{er} v^o scdo ad debatur: q^{uo}d p^{ri}ncipia sunt minima magnitudine et maxima v^{ir}tute p^{er} h^{ab} corpora n^{on} e^{ss}et v^{ir}tute maxima: cu n^{on} essent de c^{on}p^one o^{mn}ium: imo m^{at}er et forme essent vltimus de c^{on}p^one ipsoz. T^{er} Q^{uo}d aut 3° addebat: q^{uo}d essent simpliciter p^{ri}ncipia eoz: Cu simpliciter sint eoz m^{en}sura: dici p^{oss}it h^{ab} fuit dubiu et esset p^{er} se disputabile vtru semp beat r^{ati}onem p^{ri}ncipiu q^{uo}d h^{ab} r^{ati}onem m^{en}sura. N^{on} si oia entia essent coloru albu esset m^{en}sura eoz: et t^um albu n^{on} v^{ir} esse cu o^{mn}ium coloru

3um
L. c. 2.

Tria s^{un}t de r^{ati}o p^{ri}ncipiu.

L. c. 30.

7. m. 17.

L. c. 17.

p

2°

3°

Ad p^{ri}mum.

Ad 2um.

Ad 3um.

Marfi. de ge. 55 v

cū cā sit qđ facit ad esse alterius: alibi aut nō vī facere ad
eē nigricetū vñi pñozz aliud nō pñuat: sed pot' destruat:
tñ hoc pñozz nō habere intēti. nā si corpora indiuisibilia
sunt mēsurā alioz corporoz: hoc nō erit nisi put hñt rōnez
minimi respectu alioz corporoz. nō. n. sunt minima i eo q
corpora. Ita. n. minimū corpus est cōpō" ex mā 7 forma:
7 pñet i se oia q sunt de rōne corpis sicut 7 maximū: eē qđ
qd minimū cōpetit solū eis in eo q sunt qđta. nos autē. vt
dictū est qñmus pñ" corporis fm q hñt: nō autē qđti.

¶ Mouet hec qđ. Tercio cōmē. 8. Questio. vij.

Ecundo restat declarare vtrū si esset
dare corpa indiuisibilia pos-
sent dici aliq mō pñ" gñabulum 7 corruptibi-
lium: 7 vī hñt eē cōueniēs. pñt. n. eē aliq ali-
quoz pñ" aliquo mō: q tñ nō sunt illoz pñ":
vt paries aliquo mō hñt rōnez pñcipij respectu domus: 7
vltia resolo domus nō stet ad pariete. S3 vltieris resolu-
tur paries in lapides. poterit ergo corpora indiuisibilia eē
pñ" gñabulum: 7 vltima resolo eoz nō stet ad talia corpora.
sed vltieris resoluant in mām 7 formā. ¶ Amplius non
solū hoc videt' potest: sed ēt necessariū. Nā ex eisde aliqđ cō-
ponitur in que resoluūt: qz ergo in que resoluūt res: ea sunt
rei pñcipia: sed si hoc esset per se: in que resoluūt simplr erunt
pñcipia simplr: in que aut aliquo mō: erūt pñ" aliquo mo-
do: sed si esset dare corpora indiuisibilia gñab. lia resoluētur
in ea aliquo mō: 7 nō simplr: essent ergo talia pñcipia ali-
quo mō: nō aut simplr. ¶ Amplius simplici videt' hñre
rōnē pñcipij respectu cōpositoz: qz ergo sunt simplicia sim-
pliciter erūt pñ" simplr: q aut aliquo mō: aliquo mō. Cū er-
go indiuisibilia corpora sunt aliquo modo simplicia respe-
ctu alioz: huius corpora debent poni alioz pñcipia ali-
quo mō: 7 nō simplr cū nō sunt simplicia simplr.

Notandum aut q 7 si eēt resoluere gñabilia 7
corruptibilia vsqz ad indiuisibilia
corpora hñt corpora p se loquēdo: nec simplr: nec aliq mō
deberēt pñcipia dici gñabuli corporoz: qđ triplici via decla-
rari pōt. pma sumit ex pte ipsoz corporoz. scda ex pte ipsa-
rum partū. tertia ex pte ipsoz pñcipioz. ¶ Prima sic pñ.
nā corpora: quoz nōz nos qñmus pñcipia sunt in gñe sube.
Nā corpus suba est id qđ gñatur. augmētatur. n. corp' in
eo qđ qđti: motus. n. ad subam dī gñatio. motus autē ad
qđtate simplr 7 ab" noie nō dī gñō: sed augmētū. si qđre
mōz pñcipia corporoz vt sunt augmētabilia hñet pñabulē
rōnē q in eo q talū qđm' pñ" fm genus qđtatis: sed qz
corpoz gñabulū pñcipia qñmus nō qñtatis: 7 sube de-
bemus pñcipia iuēire. Corpora autē indiuisibilia fm q hñt in
nullo hñt rōnē simplicis corpis respectu alioz corporoz: nī
si in eo q quāta: nō aut i eo q corpora. vt supza dicebat.
eēnt enī minoris quātitatis illa qđ alia. S3 nō essent sim-
plicioris sube. hñrent. n. in se mām 7 formā: 7 ea q sunt de
rōne corporoz. nullo mō talia debēt poni pñcipia corporoz:
cū nullo" corpora resoluātur in ea in eo q corpora: sed to-
lum in eo q qđta. ¶ Scda via. ad inuestigādū hoc idem
sumit rōnē ipsaz partū. Nā pñ pñm. 7. metaph. Quedā
sunt ptes formales 7 pñtēres ad spēm: quedā vō māles 7
quātitatiue: ptes aut formales 7 pñtēres ad spēm sunt
pñiores suo toto. 7 cū diffinit totū tales partes ingrediū-
tur diffōnez: cū littere ingrediant diffōnem syllabe. carnes
aut 7 ossa diffōnem hoīs. partes vō māles 7 qđtatiue non
ingrediunt diffōnē totius. Cū pñm. n. qđ ē pars materialis
circuli nō est pñstitutū a diffōne eius. semicirculus ēt qz
vī eē pars qđtatiua circuli nō igredit diffōnem circuli: sed
magis eē circulus vī ingredi diffōnem semicirculi. diffini-
tur enī semicirculus: qz est pars circuli secata opametro. Cū
ergo posterioza fm qđ hñt nullo mō hñant rōnem pñci-
pij respectu pozz pars qđtatiua corporis: nec simpliciter

nec aliquo mō hñt rōnem pñcipia. vīz aut hñt rōnē pñci-
pij respectu hñt corpis in alia declaratione pateb. t. Ad pñens
aut vt spectat ad hñc viā scdō tactū intū dictū sit q si eēt
dare indiuisibilia corpora q tal a eēt ptes corporū solum
qđtatiue cū nō resoluēnt corpora in ea: nisi i eo q qđta:
pñ" corporoz eē nō possent: imo qz corpor' vī hñt de corpeloqui-
mur: vī magis signare subam ipsā: corp' vō indiuisibile: vt
hñt de indiuisibili loquimur: noiat corp' qđti: qz corp' quantūz
est posterioz corp' simplr: 7 non est pñ" corporis: sed magis eē
magis vī eē pñt dictū corpora eē pñcipia corporoz indiui-
sibulum qđ eē. ¶ 3ª via sumit ex pte ipsoz pñ". nāz inter
pñcipia aliquo mō 7 pñcipia simplr vī esse dīa. sicut inter
pñcipia proxima 7 pñcipia remota vt carnes 7 ossa sunt
pñcipia aliq mō: mā pma vī eē pñ" simplr. vī 7 pñdite to-
nes p quas intebamur cōsidere indiuisibilia corpora eē cor-
poz pñcipia aliquo mō solū sup hoc se videbātur funda-
re: qz corpora aliquo mō resoluūtur in corpora indiuisibi-
lia: 7 nō vltimata resolute ne resoluātur in illa. arguebat
ergo esse pñcipia. pma nō remota. Cū gñt in pñcipijs pri-
mie: vī hñt de pñcipijs loquimur: essentialr debeat referantur
pñ" remotoz. si pñcipia remota sunt in vno gñe. pma
nō debēt eē fm aliud genus. Cū gñmā 7 forma sunt in gene-
re sube: corpora indiuisibilia: qz sunt talia pñcipia fm qđ-
tatem hñt pñcipia esse nō poterūt. nā si in accñtib' tot
lerari pōt hoc qz pñcipia. pma sunt in vno gñe. remota
vō in alio. in substātijs aut nō est verum. cū enim accñs sit
posterioz suba cognitione diffōne 7 tpe. vt dicit 7ª meta. p se
loquendo pñ" sube esse non poterit: qz ergo corpus indiui-
sibile fm q hñt nominat aliquid vt est quantum prin-
cipium corporis per se loquendo esse nō poterit.

Opposita aut hñt nō ē difficile soluere. cia. n. de hñ-
ciunt per fallaciā accñtis. Nā cū dī pñt
eē pñcipia aliq mō corporoz q nō sunt pñcipia eoz simplr.
sicut pñt eē aliq mō pñcipia dom' q nō sunt pñcipia eius
simplr. si pñ pñ volum' cedere corpa indiuisibilia eē hñt pec-
camus p fallaciā pñtis: 7 qz pñs accidit 7 est pa accñtis. vt
dī in lib' elēch. Decipimur p illā fallaciā. ¶ Cū vō vltier
addit corpa indiuisibilia eē aliquo mō pñcipia corporū: qz
in ea aliquo mō corpora resoluunt: 7 ad ea nō stet vltima
resolo. pñ: qz cōsiderat ibi qđ est p accñs. corpora. n. in eo q
corpora. nullo mō resoluūtur in corpora indiuisibilia: sed
in eo q qđta. ¶ Qz autē 3ª addēbat corpora indiuisibilia
simpliciora eē corpib' alijs: 7 ita eē eoz pñcipia. pñ ēt id
cōsiderari qđ ē p accñs. nā si corpora indiuisibilia sunt sim-
pliciora alijs corporib' hoc nō est in eo q corpora: 7 forte
hoc esse possit in eo q qđta. ergo fm rei veritatē corpora i-
diuisibilia ceteris parib' fm q hñt non sunt aliquo modo
pñcipia corporū. vtrū autē possint esse aliquo mō pñcipia
fm pñne democriti in sequēti qđtione tēgetur.

¶ Mouet hec qđ. Tercio cōmē. 8. Questio. vij.

Tertio declarandūz restat dato corpora
indiuisibilia nō posse eē pñcipia
corpoz p se loq' nec simplr nec aliq mō. vtrū
possint eē pñcipia hñt corporis. vī aut q sic. diui-
di. n. in ptes quantitatiuas vī esse de rōne cor-
poris indiuisibilis: nō sit de rōne corpis simplr. Corpora er-
go indiuisibilia poterūt eē pñcipia hñt corporis singularis: 7
nō sunt pñcipia corpis simplr. ¶ Amplius pñm. Cū dico
celū dico formā: cū dico hñt celū dico mām. vī ergo qz sigñto
se teneat ex pte mae: 7 qz indiuiduū dīc qđ sigñtū ptes qđti-
tatiue q se tenēt ex pte mae erūt de rōne ei'. 7 pñs ei' pñci-
pia. ¶ Ad b idē vī facere: qz pñcipia qđti est de se sunt
infinita: vel eis fm q hñt nō vī infinitas repugnare. eozū gñ
pñcipia magis debēt poni infinita qđ finita. nihil est aut in
indiuiduis q ad infinitatē vergat ptes qđtatiuas. ta-
lia ergo potissime debēt poni indiuiduoz pñcipia.

I.c. 34.
235.

Notandum

aut hanc quoniam pro tanto introducta
est: qm p h m. 7. metaph. nō ē icō-
ueniens: qd est mālē vni esse formale alteri: 7 ē 3. Luptu. n.
est p mālē circuli: nec est de rōne ei: est tñ pars formalis
circuli cuprei. vñ 7 si diffiniret circulus cuprei cupus in
grederetur diffōnē huius circuli: 7 nō ingrederetur diffōnē
circuli simplr. 7 ergo partes quantitatis nō sunt de rōne
corporis simplr: 7 sint partes mālēs eius merito tñ dubita-
tur vtrū pertineat ad rōnē 7 corporis huius. vident. n. talia:
vt dubi^o tangebatur: respicere mām vt est signa: que vñ es-
se de ratione corporis simplr singularis. nā 7 particularius
nō sit scia: neq; diffōnē si diffiniretur in diuina: materia
signa ingrederetur diffōnē eius. Hāc aut difficultatē for-
te alig vitare vellent. distinguendo inter signationem mate-
rie 7 signationem quantitatis: 7 inter mālē partes 7 ptes qti-
tatis. Rūdeo qz 7 mālē habeat partes p qtiatē: 7 sit signa
per eam: alie tñ sunt ptes mālē 7 alie qtiatē: 7 alia signa
materie 7 alia quantitatis. sicut qm diuideret superficies
albā non solum diuideret 7 superficiē: sed 7 albedinē 7 alie es-
sent partes albedinis 7 superficiē nō obstat qd albedo non
habet ptes nisi per superficiē. Diceret ergo aliq signē mālē
7 ptiatē qd sunt de rōne idiuuū nō ē talia vt sunt qti-
tatis: sed vt sunt mālē: p qd corpus idiuuū: qz vt est h^o
vñ pñere ad genus qtiatē: corpus p se loquēdo non so-
lum nō est pñ corpus simplr: sed et nec corpus h^o: 7 h
dictū: cū hoc qd magnā difficultatē assumit: qz dubius est
quā assignationē 7 quā partialitatē includit in diuina:
difficultatē tñ qtiatē nō euacuatur. diuinitas enī 7 idiu-
uū: 7 h^o de eis loquimur pro tanto pñet ad genus qti-
tatis: qz non nisi p qtiatē esse possent. si ergo partialitates
7 idiuuū: velles accipere nō vt respiciunt qtiatē:
fm se sed vt respiciunt materiā hñtes talia per qtiatē.
sic corpus in diuinitate posset sumi non vt dicit qtiatē: sed
vt notat nām aliquam cui cōperat talis adiacētia median-
te quantitate. Cū autem dū qd si qdlibet singulare cor-
pus possit diuidi in partes quantitatis: tales tñ ptes non
sunt de ratione corporis singularis. vt est qdā totū: 7
magis ipsum totū est de rōne talium partū: mālē enī est de
rōne rei vt stat sub forma: nec in h^o differt singulare ab vni-
uersali: sed dīa eozū in hoc consistit: qz cū ad esse rei sim-
pliciter faciat forma simplr. 7 ad esse rei singularis faciat
forma signa: mālē simplr erit de rōne corporis gñalis sim-
pliciter. mālē vñ signa erit de rōne huius corporis gñalis: nunq;
ergo ab hoc soluit mālē qñ sit de rōne rei vt stat sub forma:
7 qz vt stat sub forma hñ qñ dīa vnitatem mālē est de rōne rei
nō vt est diuina per partes: sed vt est vna. Ideo p h. 5. meta-
phy. capto de qualitate ait: qd suba cuiuslibet est in semel.
vbi gñā. vt ipse ait sex non est bis tres: sed semel sex: qtiatē
qz ergo corpus aliq singulare posset diuidi in partes qz
titatis: vel ē in corpora idiuuū: qz mālē vt diui-
sa per partes nō est de rōne eius hñ corpora idiuuū: p
pñ nō ēnt pñcia corporis singularis: imo qz tales par-
tes nō sunt nisi potentia in toto: 7 si diffiniret totū non in-
grederetur diffōnē eius: sed magis eōuerso: nō ergo sunt
pñcia totū: sed magis eōuerso. ergo secundū ve-
ritatē nō est ponēdū talia esse pñcia: dato qd corpora re-
solui possent vsq; ad corpora idiuuū: tamen qz Demo-
criti: gñā abilia corpora cōgregari per solā congregationē
illozū corporū: qz illa corpora in suis totis 7 in corpori-
bus quozū ponerentur partes essent magis in actu qz in
potentia: nisi esset incōueniēs ea esse aliquo modo pñci-

pia: 7 simpliciter pñcia esse non possent.

Opposita

aut his nō est difficile soluere. Nam si
qd corpus idiuuū ē resolu^o in par-
tes qtiatē: nec esset idiuuū si tales partes hñe non
posset. tñ qz dicte partes non sunt actu in toto: sed in poten-
tia. vt dictū est. si diffiniret totū non ingrederetur diffōnē
eius: sed magis eōuerso. nō debet dici pñcia pñ totū: 7
magis eōuerso. Cū vñ addebat tales partes ēē mālēs:
7 mām esse de rōne idiuuū. pñ: mām nō ēē de rōne idiu-
uū vt est diuina per partes: cū suba cuiuslibet sit in semel.
Cū aut addebat 7 de infinitate dici dīz qz 7 si infinitoz
idiuū: aliquo modo querēda sunt infinita pñ: ppter
infinitas signa. vñus tñ eiūsdē singularis 7 idiuuū: non
sunt qñēda pñcia infinita: sed finita: querere aut quodam
mō infinita pñ: vñus idiuuū singularis si resolveremus
ipsū in corpora idiuuū qd dicerem^o eius esse pñ.

Ad p^m

Ad 2^m

5. me. 19.

Ad 3^m

I. cō. 9.

Sse autem

hic declaranda sūt
quattuor. Pñio. n. declarandū est vtrū
linea sit ex tactib^o: siue ex pñctis. Se-
cūdo dato lineā nō ēē cōpositā ex pñ-
ctis. declarabit vtrū possit cōcedi pñctū
ēē vbiq; in linea. Tercio si pñct^o nō ē
vbiq; in linea vt nō sit diuissibilis linea
nisi vbi est pñctus. dubitabit vtrū sit
posse lineā diuidi posse in infinitū vt nō
videat cōcedēdū ipsam esse vbiq; diuissibilē. Quarto 7 vñ
tūmo dato ipsam esse diuissibilē in infinitū manifestabitur
vtrū tale posse possit poni inesse: vel oporteat nos negare il-
lud pñ^m: qd possibili posito in esse nullū incōueniēs legitur:
7 qd dicit de punctis respectu lineę intelligēdū erit de line-
ę respectu superficiē 7 de superficiē respectu corpo-
rum. his aut visis 7 declaratis apparebit quō solui^o rōnes eius.

¶ Mouet hec qd. Textu cōmē. 9. Questio. viii.

Ircā

pñctū sic pñctū. vñ lineā esse cōposi-
tam ex pñctis. Nā fm p h m pñ po-
ste. de p se est qd suba triāguli ē ex lineis. suba
lineę est ex pñctis: 7 ex his cōponit res ex qui-
bus est suba sua. linea ergo erit cōposita ex
pñctis cū ei sit suba eius. Cū Ampli^o sicut suba pñ facie
diuidit in subam corporeā 7 incorporeā. Ita quātitas pñ fa-
cie diuidit in pñctū 7 discretū: sicut suba corporeā dam^o
pñcia sua in mām 7 formā: 7 incorporeā sua pñcia vt
forte potētias 7 actū. sic qtiatē discretē dam^o pñcia sua
vt vnitates 7 pñ sua vt puncta. Cū ergo sicut vñ qd qz re-
soluitur in sua pñcia sic cōponat ex eis: vel opz nos ne-
gare pñctā ēē pñcia qtiatē pñ: qd est absurdū dicere:
vel opz dicere qd sicut suba corporeā cōponit ex mālē 7 for-
ma: incorporeā vñ ex potētia 7 actu. discreta aut quātitas
ex vnitatibus: ppter hoc qd dicta sunt dictoz pñcia: sic
qtiatē pñctū cōponit ex punctis: cū talia habeant rōnē
pñcipū respectu eius. Cū Ampli^o h^o sensiblr mōstratur.
nā si ponat spherū sup planū tanget eū in puncto. Est enī
de rōne recti fm qd rectū. vt vñ dicere pñ in plogo de ani-
ma: tāgere sperā in puncto: sed spera illa p suū motū cau-
sabit lineā. erit 7 illa linea ex pñctis. cū ex fluxu pñcti 7 ex
tactu pñcti sit pñctū. hinc aut forte mathematicoz. po-
sitio sumpsit originē qd fluxus puncti causat lineā: linea
fluens supficiē. fluens superficies corpus facit.

pñ

2^m

3^m

I. c. 13.

Notandum

ergo nūq; idiuuū: qd ergo ē diuī^o p
oēm modū semp diuidit in partes
diuissibiles p oēm modū: qd est idiuissibile p oēm modū
nullo mō diuissibile cōponit. sicut qd aliqd ē diuissibile sic in
diuissibilia diuidit: 7 sic est idiuissibile sic diuissibile nō cōsti-
tuit. pñctā ergo qz vñ dīz 7 per oēm modū sunt idiuissibi-

Marfi. de ge.

65 vi

lia nullo modo constituit magnitudines. corpora vero quod sunt diuisibilia per omnem modum non resolunt nisi in partes omnino diuisibiles: loquendo de resolutione quantitativa. Ideo corpora quantitativa solui in corpora diuisibilia: et dico quantitativa ad excludendum diuisionem essentialē per quam resoluitur in materiam et formam: de qua constituitur sermone presens propositum non admittit. superficies vero et linea: quod sunt aliquo modo diuisibilia: aliquo modo indiuisibilia: ut sunt diuisibilia posita sunt esse partes diuisibiles et diuisibile constituitur. ut autem sunt indiuisibilia diuisibile non componunt. Ideo si linea lineae addatur secundum longitudines efficit aliquid maius: quod ex ea parte linea diuisiones habet: sed si fiat talis additio secundum latitudinem vel secundum profunditatem nullam maiorem facit: sic etiam superficies per additionem superficiei in longum et latum crescit: sed si secundum profundum omnes superficies componantur nullam faciunt magnitudinem: ratio autem quod indiuisibile secundum quod huius nihil auget duplici sumi potest. primo ex parte compositionis. 2. ex parte diuisionis. **Prima via** sic patet. Nam quod aliquid additum alicui faciat augmentum: et reddat magnitudinem maiorem: ideo quod huius additum ab eo cui additur non attingitur totum. ideo enim lapis supra lapidem positus reddit magnitudinem maiorem: et per continuas appositionem lapidum completur edificium: quod unus lapis non attingit alium secundum se totum: sed solum secundum superficiem eius. si enim unus lapis supra alium positus ingrederetur ipsum et attingeretur ab eo secundum se totum: et de lapide appposito nihil superesset extra lapidem cui apponitur: talis appositio non faceret maiorem magnitudinem. opus autem si appositum augere debet quod non attingatur secundum se totum: quod indiuisibile secundum quod huius caret parte et parte et cuius attingitur: ideo additio indiuisibilis in eo quod huius nihil auget. Cum ergo puncta. ut dictum est. vnde dictum sunt indiuisibilia nullam magnitudinem efficere poterunt. Linea ergo que est magnitudo quedam ex punctis consistere non potest. sic nec linea cui non augmentum in latum non reddent superficies: nec superficies corpus cui augeant in profundum. Hic autem viam inuit phisici et philosophi. **Secunda via** ad inuestigandum hoc idem sumitur ex parte diuisionis. nam ex diuisione indiuidui sunt plura indiuidua in actu quod eo manente continuo ut in vna et eadem linea continua non possunt esse nisi duo puncta in actu. si autem dicta linea diuidatur in partes: quod cuiuslibet parti est assignare puncta terminata ipsam: sunt ibi plura puncta in actu quod primo: quod ab eo quod est in actu aliquid dicitur esse simpliciter: in linea inter cuncta simpliciter sunt plura puncta quod in primo. si ergo puncta aliquid augerent nisi essent plura puncta simpliciter: secundum quod huius esset maior magnitudo simpliciter. omnes ergo partes lineae simul sumptae essent maior magnitudo quod in linea tota: quod est contra communem animi conceptionem. est enim communis animi conceptio totum equari omnibus partibus simul sumptis: et e converso: quod est dictum de linea respectu punctorum intelligitur de lineis respectu superficiei et de superficibus respectu corporis. plures enim sunt lineae actu: et proinde plures simpliciter in superficie diuisa quod in continuo: et plures superficies in corpore diuiso quod in continuo. hec autem via habita fuit in lectione perita cum dicebatur puncta non facere aliquid maius in magnitudine in qua sunt: quod si diuisa aliquid continuo in duo frustra vel in plura: frustra illa simul sumpta non sunt minus neque maius toto poro continuo: cum tamen in illis particularibus sunt plura indiuisibilia in actu quod in ipso continuo. Id merito ibi concluditur quod si omnes puncti simul componant nullam faciunt magnitudinem: et quod de punctis intelligendum est de omnibus indiuisibilibus secundum quod huius.

p^a viaT. c. 2.
2^a viaAd p^m**Oppositorum**

autem hic sunt due prime rationes de maiori ratione plus difficultatis continet quod tota opposita quod. Idem solutio eius diffusius tractabimus. Cum ergo arguitur per suba

lineae esse ex punctis: et subam trianguli et lineae: posset ad hoc esse vna ratio solo phisici in libro primo: quod exempla ponimus non ut ita sit: sed ut sentiat quod dicitur: et quod phisici. exempli gratia. dicit lineam esse ex punctis. ideo quantum ex vi auctoritatis phisici ratio parum cogit. **Possumus tamen iter respondere** dicendo quod suba accipitur pro suba. id est diffinitione. vult enim phisici ibi exemplificare de puncto modo dicendi per se secundum quem modum partes diffinitionis competunt per se diffinitioni: et quod lineae ingrediuntur essentialiter diffinitionem trianguli. Cum triangulus sit figura plana tribus rectis lineis contenta et puncta ingrediuntur substantialiter et quantitativa diffinitionem lineae. Cum linea sit longitudo sine latitudine: cuius extremitates sunt duo puncta. Constat ergo suba superficiei triangularis ex lineis: et lineae ex punctis: non quantitativae: ut hic loqui intendimus: sed magis. quod essentialiter et quantitativae: cum talia ingrediuntur eorum diffinitiones. **Ex hoc autem soluitur 2^m.** Nam puncta sunt principia lineae non quod componantur ex eis quantitativae: sed quod complement rationem et diffinitionem lineae: hoc sufficit ut sint eius principia. **Tertium autem de motu sphericis supra planum** quidam soluerunt negando sphericum tangere planum et punctum: nisi tactu mathematico. Dicebant enim quod si esset dare vere sphericum in naturalibus et vere planum inter ea non esset contactus punctalis. Sed hoc est ridiculum dicere. nam cum non attingat planum nisi quod est planum. si corpus sphericum poneretur in superficie plana et attingeret eam non in parte punctali: sed in parte habente magnitudinem. illa pars secundum quam esset talis contactus esset simul spherica et plana. spherica enim esset: quod quilibet per sphericum est spherica: plana autem esset. quod quicquid applicat plano planum est. sic etiam pars illa plani est plana: spherica autem et curva esset: quod nihil applicari potest curuo nisi curuum. Si ergo nihil commensurabile et vniuersum est in plano et curuo: cum omnia plana sint plana: et omnia curui curua. excepto puncto: qui nec est planus: nec est curuus: cum nullus sit magnitudo: in solo puncto poterit esse contactus. **Et ideo dixerunt alii** quod si esset dare vere sphericum et vere planum in naturalibus contactus punctalis esset: tamen quod impossibile est in natura dare talia: ideo per motum sphericum supra planum velle arguere est incedere ex suppositione impossibile: et sic conantur effugere difficultatem tactam. **Sed id non est sufficienter dictum.** Nam forte habet rationabilem questionem. vtrum in naturalibus sit dare vere sphericum et vere planum: supposito tamen quod talia non esset dare: decipitur tamen per fallaciam accidentis. omnes enim difficultates circa istam materiam tactae: vel etiam tangende referende sunt ad ipsum continuum secundum quod huius. non enim intendimus loqui de diuisione corporis secundum quod est quid naturale: quod talis diuisio non vadit in infinitum: sed de diuisione corporis: in eo quod est quid continuum. Cuius ergo propter continua sunt talia introducta: quod non repugnat continuo secundum quod huius vera planities et vera sphericitas. ideo negare talia est considerare que sunt per accidentem: propter hoc dicitur continere lineam consistere ex punctis est ut sic: est ut non. stat enim linea ex punctis in potentia: in actu autem non. Ideo si moueret sphericum supra planum constitueret lineam: sed ex hoc nihil inconueniens: quod puncta illa essent in potentia et actu et non in actu. Istud autem licet sit contra dictum plenam veritatem non habet quod duplici potest ostendi. **Prima via** talis punctum in potentia et punctum in actu ut referuntur ad lineam sic videntur differre. sicut punctus terminatus et continuatus. Punctus enim ut est in actu distinguitur et diuiditur et terminat lineam. actus enim est qui distinguit. ut dicitur 7^m metaphysice. punctus vero in potentia est continuatus et vniuersus lineae. Dicere ergo lineam consistere ex punctis in potentia est dicere eam consistere ex punctis continuatis: sed ea ex quibus componitur aliquid totum opus quod se tangat. si ergo

alia ratio

Ad 2^mAd 3^mp^a solo.

alia ratio

3. ratione

p^a via

T. c. 4.

per planum in illo fluxu prius transibitur spacijs equalē pūcto q̄ maius pūcto. ergo in illa linea iuxta pūctum in quo incipit motus erit dare pūctum. p̄mo pertrāsum: ita pūctum iuxta pūctū. quod p̄bare voluimus. p̄bare enim pūctum esse iuxta punctum est. p̄bare simplr cōcedē dum esse q̄ in linea sit pūctus vbiq̄.

Notandum ergo q̄ cum queritur vtrum pūctus sit vbiq̄ in linea: si ly vbiq̄ respiciat partes linee: vera est: per comparationem enim ad partes linee punctus est vbiq̄. nulla est enim pars linee in qua nō sit pūctus: ita quālibet partem linee: et semper inter duas partes linee existit pūctus: sed si ly vbiq̄ nō respiciat partes linee: sed pūcta sic pūctus nō est vbiq̄. nō ē enim pūctus per comparationem ad pūctum vbiq̄: cum nō sit punctus iuxta pūctum: ita est sermo philosophi in littera: qui cōcedit pūctum esse vbiq̄: et nō esse vbiq̄: ē at vbiq̄ inq̄tū tota linea pariter et equaliter est vna et continua: et q̄a quilibet pars linee vbiq̄ alteri parti continuatur per comparationem ad partes linee est dare pūctum: non autem est vbiq̄ pūctus. vbi in littera dicitur: q̄a plures pūcti nō sunt simul vel cōsequēter: cum nō sit punctus iuxta pūctum. Ad hāc autem veritatem probādā. videle: et nō esse pūctum vbiq̄ per comparatiōem ad pūctum: et nō esse vnum pūctum iuxta alium triplici via possumus ostēdere dūcēdo ad tria cōueniētia. p̄mo enim si hoc ēēt linea nō esset quid cōtinuum. secundo aliquid esset separabile a proprio susceptiuo. tertio esset linea composita ex partibus siue ex pūctis. P̄imum autem sic ostēdit. Differentia est enim inter cōtinuum et cōtiguū: q̄a cōtinua sunt quorum vltima idem. cōtigua vero quorum vltima simul. nūq̄ enim due ptes linee p̄tinuarentur. nisi copularetur ad aliquem vnum communem terminū. si ergo poneretur plura pūcta simul in linea. tūc ille partes linee: inter quas essent illa plura pūcta: nō copularetur ad aliquē vnum terminum communem. ergo nō essent cōtinue. q̄a vbiq̄q̄ est cōtinuatio in linea nō est ibi dare plura pūcta: sed vnum pūctum. et q̄a tota linea ponitur cōtinua. an nulla pars linee cōtū ē dare plura pūcta simul nō autem est pūctus vbiq̄ per comparatiōem ad pūctum. Secūda via sic patet. nam semper super puncta potest fieri diuisio. Ideo vna pars linee potest diuidi ab alia parte: q̄a si vna pars pariem et aliam est punctus medius super quo pūcto diuisio facta separatur vna pars ab alia. si ergo essent plures pūcti simul: et inter lineam et pūctum esset aliquis pūctus. sicut est inter lineam et lineam. tūc facta diuisio super illo pūcto medio separaretur punctus a linea. sicut separatur linea a linea: ita separaretur aliqd a proprio susceptiuo. videtur. n. linea ēē p̄be susceptiuum quid pūcti. he autē due rōnes sic se vñr habere. nā et si quilibet pbat q̄ nō sit dare pūctum vbiq̄ per comparationem ad pūctum: q̄a nō est dare plura pūcta simul: p̄ma tñ rō magis improbat pluralitatem pūctorū simul in ipso cōtinuo: q̄a tūc ipsum p̄tinuū esset discōtinuū. secūda autem magis improbat h̄ pluralitatem in p̄n vel in fine cōtinui: q̄ tūc a linea p̄tinua possit separari pūctus: et ēēt pūctus aliqd tūc per se exis absq̄ linea quod est proprium susceptiuum eius. Tertia via vñ ēē cōis vtriq̄. simplr. n. negādum est in cōtinuo plura pūcta esse simul: q̄ tūc cōtinuū esset ex punctis. linea. n. est ex his quod cōtinuatur in ea. si plura pūcta essent simul et cōtinuaretur in linea: cum hoc q̄ est impossibile pūctū cōtinuari puncto: sequeret ēē discōueniētia lineam cōstare ex punctis.

Ad p̄m **Oppositay** autē rōnum q̄dā faciles sūt ad solūendum: q̄dā vō difficultates cōtinēt. Cū ḡ d̄r pūctū vbiq̄ esse: q̄a linea est vbiq̄ cōtinua: bñ arguitur q̄ respectu partium linee est pūctus vbiq̄. Cum quilibet pars linee cūlibet parti cōtinuetur: nō tñ pbat

pūctū esse vbiq̄ respectu pūcti: vñ q̄ pūctus sit iuxta punctum: q̄ hoc nō faceret ad linee cōtinuationem: sed ad diuisiōnationem. Si ergo hoc vellet p̄bare rō nō argueret p̄p̄o: sed oppo. Q̄ vō dicebat secūdo plura pūcta ēē simul in linea: q̄d ostēdebat per lineam iterisam. dicit d̄s: q̄ fm p̄lm. 4. physicoz. Cum linea diuiditur vnus pūctus sit duo pūcta. In linea ergo cōtinua inter duas ptes linee nō est nisi vnus pūctus. sed intercідatur et ptes p̄tinuēt: erunt ibi duo pūcta. Q̄ si dicatur impossibile esse pūctum diuidi in duo pūcta: ppter quod respōderi potest pūctum per se nō posse diuidi: nec est p̄p̄ie dictum q̄ pūctus diuidatur in duo pūcta: sed p̄ tanto verum est q̄ dicitur q̄ facta diuisione linee in duas partes: q̄ nō est dare lineam sine p̄prio cōtinuatiōe: ex cōsequenti apparent ibi duo pūcta per se. ergo sit diuisio partium linee. ex cōsequenti autē et quasi per accidens est generatio punctorum: et q̄ illa diuisio sit super vno puncto. Ideo dictum est: q̄ vnus pūctus sit duo pūcta: et est quodā modo simile de generatione pūctorum ad diuisionem linee: quod est de generatione colorum ad diuisionem corporis. In medio enī corpore nō est color: sed i sup̄ficie. Si ergo diuidatur corpus: q̄ est ibi generatio sup̄ficierum ad generatiōem sup̄ficierum sequitur ibi generatio colorum. nō ergo arguēbat ratio in linea cōtinua plura pūcta esse simul: sed volebat sibi hanc difficultatem dissolui: quomodo ad diuisionem linee fiebat ibi generatio plurium punctorum: et quomodo punctus diuidatur in duo pūcta: quod patet esse verum p accidens. In quantum in pūcto sit separatiō p̄tinui linee ad quas sequitur pluralitas et generatio punctorum. Q̄ tertio addēbatur q̄ linee constitute ex motu sperici supra plantā commensurat se punctus. dicēdum falsum esse. Et q̄ dicebat q̄ sicut se vna cōmensurat panno et mobile spacio. sic pūctus illi linee. dicēdum q̄ nō est simile. mobile enim quod cōmensurat se spacio est mobile per se: quod vero p accidens mouetur: nō oportet q̄ se spacio commensuret. pūctus. n. ille non mouetur p se: sed spera p se mouetur. p accidens vō mouetur ille punctus: et alia que sunt in spera. motus enī nobis mouetur omnia que in nobis sunt. Ex hoc autem melius declaratur. ppositum in p̄ma q̄ōne. Nā cū motus ille q̄ constituit in linea illa p se respiciat speram: et p accēso respiciat punctum p se respiciat diuisibile: p accidens quid diuisibile. Si ergo est diuisibilis ille motus non est inconueniēs: et q̄ p̄ipm motum cōstituitur linea et non p mutatum esse linea cōstituitur ex diuisibili: nō ex indiuisibili. Sed tamē decipimur in imaginatione: q̄ cum semp spericum tangat plantam in puncto: credimus punctum se cōmensurare linee: sed hoc nō sequit. est. n. de tpe semp instans et solū instans: et tñ instans se nō cōmensurat tpi. Et si vltimus diceretur q̄ si punctus esset separatus per suum fluxum faceret lineā. ḡ ex indiuisibilibus p se loquēdo linea cōstituitur: cū fieret ex puncto moto p se nō in alio. dicit d̄s: q̄ si punctus per se existeret fm veritatem moueri non posset: quia nullum impartibile mouet. si autem competere ei motus hoc esset fm quandā fantastica imaginationē: et sicut talis imaginatione moueret motus et fluxus ille fm imaginationē qd diuisibile ēēt: linea ergo illa ēē qd imaginatione: nō tñ cōstitueret ex indiuisibilibus: ēē ex diuisibilibus: q̄ cōstitueret ex motu et fluxu que quid diuisibile dicunt. nam ēē fm veritatē puncto per se non possit cōpetere motus diuisibilis fm predictam imaginationē ei competere talis motus. et sicut ei competere motus diuisibilis sic cauēret diuisibile. ergo lineam imaginatam nō fm veritatē. Q̄ vō addēbat 4° mobile p̄us pertrāsīt spaciū equalē sibi q̄ mai^o se intelligēdū ē illud de mobili p se nō de mobili p accēso cuiusmodi ē pūctus: imo q̄ de ratione motus est q̄ nō sit ibi dare p̄imum mutatu esse: et etiam cū de rōne

Ad 1^mT.c. 106
7. 107.Ad 3^m

4. p̄b. 20

Ad 4^m

motus sit q̄ ante omne mutatum esse precedat moveri. si
speciem per suum motum supra planum constitueret li-
neam: p̄dicto illi qui esset in principio motus siue in princi-
pio linee cōstituitur per motum non esset assignare punctus
immediatus et contiguus: q̄ si hoc fieri posset. tunc esset
in illo motu reperire primo mutatum esse: quod dictum ē
esse cōtra naturam motus: vltimus illud mutatum esse nō
precederet aliquod moveri. Nam in primo p̄dicto illius li-
neae nec erat moveri: nec mutatum esse. Si ergo per huius
modi motum acquireretur p̄dictus immediatus illi p̄dicto
acquireretur mutatus esse quod nō precederet moveri: im-
mo cum motus sit quoddā moveri: et acquirere mutatum
esse p̄ motū. sic ip̄m acquirere p̄ moveri est dicere posse ac-
quirere p̄dictum primo p̄dicto per motum speres: q̄ illud
mutatum esse nō precederet moveri: et per p̄m neq̄ mot⁹
acquireret per motū: q̄ nō precederet mot⁹: quod est absur-
dum. Nō ergo in linea illa sic cōstituta per motū speres est
dare p̄dictū immediatū p̄mo p̄dicto. et per p̄m: nec aliq̄ p̄dicto
ex quo melius declaratur veritas prime q̄nōis. videlz linea
illa nō esse constitutam ex punctis: cum nō sint in illa li-
nea plura p̄dicta simul: et ē apparet veritas sc̄di questu. vi-
delicet nō esse vbiq̄ p̄dictū p̄ p̄tationē ad p̄dictū: cū nō sit
p̄dictus iuxta p̄dictum. Et hoc etiam apparet ridiculosum
esse dictum id qd̄ dicitur lineam illā cōstare ex p̄dictis in po.
nā cū in oī motu oīa mutata esse sint in potētia excepto vlti-
mo: sic nullus motus cōstituitur ex mutatis eē: sed semper
inter duo mutata esse est dare moveri medium: cū muta-
ta esse in potentia respiciat p̄dicta illius linee in potētia. sic
moveri respicit lineā sic illa mutata esse que sunt in poten-
tia: et tū nō cōstituitur motū: sic illa p̄dicta q̄ tūcūq̄ sumā-
tur. ut sunt in potentia non constituunt lineam.

¶ Monetur hec qd̄. Textu cōmē. 9.

Qd̄. X.

2^m
T. c. 38.
al. fin^m

Artio restat declarare virtū corpus cōti-
nuū sit divisibile īfinitū: et ut q̄
nō: q̄ qd̄z īfinitū p̄ abscissione finiti ab ipso fi-
nit⁹ et sumat. ut vult p̄b̄s in p̄ phy. Cū q̄ cōti-
nuū de quo loquimur intēdimus sit qd̄ p̄ īfinitū p̄
primā abscissione p̄m finit⁹ ab eo finit⁹ et cōsumat. nō q̄
ibit illa divisio in īfinitū. ¶ Si cōtinuū ēē divisibile in
īfinitū: tūc essent in eo īfinitae ptes q̄tūcūq̄: et īfinitae p-
tes q̄tūcūq̄ q̄tūcūq̄ mimereddūt totū īfinitū. p̄tinuū
q̄ illud sic divisibile ēē īfinito: non finitū.

Notandum

Nō du-
pli posse
intelligi
corp⁹ cō-
tinuū ēē
divisibi-
le in īfī-
nitū.

p̄b̄. 38.

¶ corpus p̄m ēē divisibile īfinitū
p̄telligi dupl̄r: vel i eo q̄ corp⁹
nāle: vel i eo q̄ p̄m. si itelligat in eo q̄ corpus nāle sic nō
vadit divisio in īfinitū: imo est devenire ad aliqd̄ quod f̄s
q̄ h̄z nō ēē vltimus divisibile: et si cōtingeret ip̄m vltimus
dividi ex poliaref a nā sua. Est. n. dare minimā carnē et mi-
nimā aquā. ut sup̄ius dicebat. si vō loquimur de divisione
corpi cōtinuū: nō in eo q̄ corp⁹ nāle: sed i eo q̄ p̄tinuū. sic
est distinguēdū de ptes: q̄ ptes ille in quas dividit totū vel
accipiunt p̄m eandē q̄tūcūq̄ vel p̄m eadē p̄portionē. si ac-
cipiuntur p̄m dō: sic divisio cōtinuū nō vadit in īfinitū a tā-
to. n. corpore q̄tūcūq̄ est totum vniuersum totūcūq̄ possit ac-
cipi q̄tūcūq̄ vnius grani milij q̄ ad vltimū p̄sumere et si
nirē. et p̄m hoc p̄cedit auctoritas allegata p̄b̄i. v3. qd̄z si
nitū p̄ abscissione p̄sumari et finiri. Si autē loquamur secū-
do mō ut accipiat̄ur partes nō p̄m eadē q̄tūcūq̄: sed p̄m eā-
dem p̄portionem p̄tinuū p̄m q̄ h̄z divisibile est in īfinitū
potest enim dividi cōtinuū in duas medietates: et vna il-
larum medietatum in duas medietates: et sic in īfinitū:
sic etiam potest dividi in tres tertias vel in quatuor quar-
tas: et vna illarum tertiarum in alias tres tertias: vel vna
illarum quaratarum in quatuor alias quartas. et sic in īfī-
nitum: et ut sit ad vnum dicere qualitercūq̄ et quomodo:
cūq̄ accipiat̄ur ptes p̄m eadē p̄portionem vadit omni-

no in īfinitū: qd̄ totū ex hoc p̄m q̄ divisibile in partes indi-
uisibiles dividi nō potest. hoc ergo est fundamētum quē-
ti ut ostendamus lineam: vel quodlibet aliud cōtinuū nūq̄
posse dividi nisi in partes divisibiles: q̄ h̄ ostēso nō h̄z du-
bitium qd̄ dō: q̄ si totū dividit in partes divisibiles: et pars
divisa in partes divisibiles. si nunq̄ devenit ad indivisibi-
lia: in īfinitum ibit divisio. hoc autē sic declaratur. si. n.
linea debet dividi divides super aliquo puncto. Nā sicut
p̄dictus ē p̄tinuū lineae. sic est id super quo sit divisio li-
neae. bene dictum est: et in lectione habetur: q̄ p̄dictus est cō-
positio et divisio. opposita enim nata sunt fieri circa idem.
sicut ergo in p̄dicto sit cōtinuatio: sic in eo et super eo sit di-
visio: sed si linea dividatur super p̄dicto: vlt hoc erit sup̄ p̄-
dicto qd̄ eam terminat ut super eo qd̄ est in capite vel in fine li-
neae: vel super puncto quod eam cōtinuat quod est infra li-
neā et i linea: super p̄dicto aut qd̄ est in capite vel i fine linee
nō pōt dividi linea. nā cū extra illū p̄dictum nihil sit de linea
et per talem divisionem nihil absunderet de linea: et sur-
q̄ per divisionem sepa- p̄ a pte: nō pōt fieri divisio nisi in
puncto: quod cōtinuat partē p̄m: et p̄dictū in principio vel
in fine linee nullus est cōtinuatus: sed solū est terminatu-
um: sup̄ eo divisio fieri nō poterit. fiet ergo in alio p̄dicto:
sed iuxta illū p̄dictū q̄ est i p̄m vel in capite nō est aliud
p̄dictus cōtinuus nec cōtinuus: q̄ p̄dictus non est iuxta p̄-
dictum. ut ostensum est: sed semper iter duo p̄dicta cadit linea
media: in quocūq̄ alio p̄dicto fiat divisio: inter punctum
illum in quo sit divisio et p̄dictum quod est in p̄m vel in fi-
ne linee cadit linea media: p̄pter qd̄ a linea nō pōt abscin-
di nisi linea: et q̄a linea ē qd̄ cōtinuū et divisibile: a divisibili
nō abscondit nisi p̄ divisibile: imo q̄ dōm est de tota linea
dicef etiam de eius parte. nam et pars illa sic dividet q̄ nō
dividet in p̄dicto quod est in p̄m vel in fine eius: sed i quo-
cūq̄ alio p̄dicto dividit q̄ nō est p̄dictum p̄tinuū p̄dicto.
tūc inter illū p̄dictum in quo fiet divisio: et p̄dictus quod
est in p̄m vel in fine cadit linea media. ergo illa linea divi-
sa dividetur in lineas et parti rōne alia linea in lineas: et sic
in īfinitum. Immo eo ipso q̄ in p̄dicto existēte in p̄m et in fi-
ne linee nō potest fieri divisio: et sic in alio p̄dicto: q̄ inter il-
lū p̄dictum et p̄dictum: quod est in principio vel in fine ca-
dit linea media: et i qualibet linea sunt īfinita p̄dicta. Ideo
ista pars linee est divisibilis in īfinitum: sicut et tota linea:
nūquā ergo per divisionē pōt p̄sumi linea. tū q̄ semper divi-
ditur in lineas et in partes divisibiles. tum q̄ ita est īfī-
nitum divisibilis pars linee. sicut tota linea. Et quod dōm ē
de linea respectu p̄dicti: intelligendum est de superficie re-
spectu linee: et de corpore respectu superficiei quodlibet ergo
cōtinuum est divisibile in īfinitum.

Linea vlt
qd̄z ali-
ud conti-
nuū nun-
q̄ pōt di-
vidi nisi
i ptes di-
visibiles

Opposita atq̄ bis nō est difficile solvere. Nā cū dō
ut dictū est. itelligēdum est de abscissione finiti p̄m eadē
quātitatē p̄m quā nō vadit divisio in īfinitū. nos ac de
tali divisioe nō loquimur. ¶ Cū at addēbat̄ p̄m si p̄tinuū
ēē divisibile in īfinitū: tūc in eo īfinitae ptes: et ita esset
īfinitū. dōm illas ptes nō esse in actu: sed potentia: nō q̄
arguis cōtinuum esse īfinitum simpliciter: sed esse īfinitū
potestate et divisione: quod concedimus.

Ad p̄m

Ad 2^m

¶ Monet hec qd̄. Textu cōmē. 9.

Qd̄. XI.

Artio restat declarare dato q̄ conti-
nuum sit pole dividi in īfī-
nitū. vtrū tale pole possit poni in esse: et videt q̄
sic: q̄ possibili posito in esse nullum sequi pos-
sibile. ut p̄bat p̄b̄i. p̄b̄orum. si q̄ est pole: p̄-
tinuū in īfinitū dividit: et ponat̄ur actūcūq̄ nō accidet sedue-
niens. ¶ Amplius quā rōne p̄m dividi p̄m vtrū signū pari-
rationē p̄t didi et p̄m quodlibet signū: sed si ponatur divisio
actu p̄m vtrū signū non sequitur incomueniens: q̄ si po-

p̄m

2^m

natur f3 quodlibet signū actu diuifum non fequitur incōue
niens. Amplius fi aliqua caufa eſt. quare non pōt poni
actu diuifum in infinitum hoc eſt qd non contingit infini
ta pertransire: ſed infinita eſſe pertransita eſt inconueniens
in tempore finito. In tempore autem infinito infinita per
transire non eſt inconueniens: immo eſt neceſſarium.
Non enim poſſet mobile eſſe ita tardum qd ſi moueretur
per infinitum tempus quin tranſiret in infinitum ſpaciū.
Nam quātūcūq; mobile moueretur in hora vel in die
vel in anno. vtpota ſi per tota3 diem non iret niſi per vntū
palmum: vel etiam per mille annos non iret plus in tēpo
re infinito ſunt infiniti dies infiniti anni infinita millia an
norum. tranſiret ergo in infinito tpe infinitos palmos: ita
infinitum ſpaciū. per ſe ergo eſt qd per tempus infinitū
pertranſeuntur infinita: ſed in his que ſunt per ſe opor
tet loqui de vno vt loquimur de alio. ſicut ergo eſt infini
tum id quod ponitur pertranſitum ita ſufficit ponere infi
nitum tempus in quo pertranſeatur. Continuum autem
nō ponit infinitum extensione ſed diuiſione. Cū g qdlibet
tempus ſit diuiſione infinitū in quolibet tempore poterit
pertranſiri: tota diuiſio continui.

Notandum

3 rñone

R. ppa
I. c. 17

al. 2 pari

I. c. 58.

Solo rō
nū deſi.

aut de hoc apud quosdā opiniones
eſſe. qdam. n. dixerunt qd nō qdlibet
poſſe pōni in eſſe ſiue in actu. eſt. n. aliqd poſſe qd ſi pone
retur in eſſe ſequeretur inde ipſe: et huiusmodi poſſe vt di
cūt eſt illud. videlz qd cōtinuū eſt diuiſibile in infinitū. ſi. n.
poneret in eſſe ſequeret inde inconueniens. Sed hoc di
cere eſt negare id quod eſt quaſi per ſe notum. I. qd poſſibi
li poſito in eſſe nō ſequit impoſſe. illud. n. ſequit ad aliquid
qd aliquo modo claudat in ipſo. ſi ergo ad poſſe ſequeretur
impoſſe in ipſo poſſibili clauderet et contineret impoſſibili
tas: quod eſt inconueniens. Ideo intendendum eſt aliter
Sciendū ergo qd potentia ſemper ſumit reſpectu actū.
vt vult pbus. 5. metaphy. ſi g de rōne potētie eſt qd ſit in or
dine ad actum. ſicut fruſtra eſt illud quod nō cōſequit ſi
nem: et id ad qd ordinat: ita fruſtra eſt potentia que nō eſt
reducibilis ad actum. Sed cū magna diligentia attendē
dū eſt que potentia ad quē actū ordinat: p. n. nos nega
re poſſe poſſe poni in eſſe: qd decipimur per fallaciam acci
dentis. nō. n. comparamus potentia ad actū ad quē ordi
nat: ſi ad eū ad quē nō ordinatur: et qd accidit potētie et ex
tranſeū eſt ab ipſa cōpata ad talē actum. ſi ponat in eſſe re
ſpectu illius actus: et ſequat inde impoſſe: non mirabimur
intelligere. Cū aut facit ad propoſitū dicamus qd duplex
eſt actus. in fieri. et in facto eſſe: poſſibilitati autē diuidi in
infinitū accidit: et extraneum eſt ab ea comparari ad actū
in facto eſſe: per ſe aut eſt tali potētie comparari ad actū
in fieri. 35 pba 3. phy. loquēs de infinito ait: qd infinitum
non op3 accipere. ſicut aliqd exiſtens in actu et in facto eē vt
hoiēm: aut hō: ſed eſſe infinitū eſt. ſicut dico 2 agn: quib3
eſſe nō eſt vt ſub3 quedā facta: ſed ſemp in eo quod aliqd
ſit. ſi ergo de rōne infiniti eſt eſſe in fieri et nō in facto eē: po
tētia reſpectu infiniti pōt poni in actu: qd alr eſſet fruſtra il
la potentia: ſed op3 poni in actu in fieri: nō in facto eſſe: et ſi
ſic ponatur in actu poſſibilitas diuiſionis cōtinui vt qd po
natur nō in diuiſio eſſe: ſed in ſemper diuidi in nullū ſequit
incōueniens: poſſe eſt ergo cōtinuū diuidi in infinitū et ſi nō
diuidat. tñ ſi diuideret in infinitū fm actū in fieri ex parte
cōtinui: nulluz oziret impoſſibile. Ex hoc aut ſoluitur
oēs rōnes democriti. oēs aut rōnes ille pcedebat ac ſi di
uiſio continui reſpiceret actum in facto eſſe. Nam rōnes p
me ſumpte ex parte ſigni diuiſiui: qd poterat diuidi ſecun
dum quodcūq; ſignū diuiſiui: ſupponebāt qd poneret
ſic in actu diuiſus: et hoc poſito arguebat reliquū diuiſio
nis eſſe cōpata in diuiſibilia: non magnitudines diuiſibiles:
non ſuperficies: non aliquid aliud. ſic etiam rōnes ſumpte

ex parte ſigni cōtinuatiui ex hac ſuppoſitiōe pcedebat.
nam qd nō videbatur democrito cōueniens eſſe continuū
poſſe diuidi f3 quodlibet ſignū cōtinuatiui: niſi talis diuiſio
poſſet compleri et terminari: et poſſet pōi in facto eſſe. ideo
arguebat qd ſi eſſet hoc poſſibile fieri: poſſet ergo cōpata eē
actu diuiſum fm qdlibet ſignū cōtinuatiui: quia diuiſio
ne facta reſolueret corpus in ſcōtū: a: ſiue quod idē eſt in
icōporeas: ppter quod volebat Democritus h3 eē aliqua
cōtinuatiua in cōporeis que non erant diſiua: propter
quod completa diuiſione fm quodlibet ſignum diuiſiui
remanent: bus ſignis continuatiuis remanebant cōpata
continua indiuiſa. Pōſſet autem dici contra rationes
democriti: et cōtra id quod op3 ſupponere in rationib3: etiam
id quod ait pbs: qd idē eſt compoſitio et diuiſio. idē eſt
ſignum continuatiuum et diuiſiui: in hoc tamē pbus nō
multū inſiſtit: qd vera ſolō rōnum eius eſt oſtendere diui
ſionem continui nō reſpicere actū in facto eſſe vt ipſe ſup
ponebat: ſed in fieri. oſtendere autē diuiſionem cōtinui re
ſpicere actum in fieri et in diuidi: nō indiuiſo eſſe: eſt oſten
dere ipſum diuidi in infinitū. Cū ergo pbus in littera oſten
dat punctum nō eſſe vbiq; qd non eſt punctus iuxta pun
ctum: nec ſunt plures puncti ſimul: et conſequenter nec eſt
diuiſibilis linea in puncto contiguo ali3 puncto: ſed in
pōto medio inter duas lineas ſemper linea diuidetur in li
neas: et diuiſibile ſemper diuidetur in partes diuiſibiles: bit
ergo diuiſio continui in infinitum: et talis poſſibilitas re
ſpiciet actum in fieri: non in facto eſſe. latet ergo democri
paralogiſmus arguens de diuiſione continui ac ſi reſpice
ret actū in facto eſſe: quo ſublato et oſſeſo qd reſpiciet actū
in fieri: rōnes eius non concludunt.

Oppoſita

aut his ſunt ſolubilia. Nam cum argu
tur qd poſſibili poſito in eſſe nō ſequit
inconueniens. verum eſt ſi ponat eſſe actū fm qd poſſi
bile. habitū eſt aut h3 poſſibilitatem nō ordinari ad actū
in facto eſſe: ſed in fieri. Cū aut addidit ſectio qd qua
rōne pōt diuidi fm vntū ſignū pari ratione et fm omnes. di
ci poſſet qd nō eſt ſimile: qd diuiſio fm omne ſignum: cum
talια ſigna ſint infinita: et infinitum nō ſit vt res facta ſed
vt in fieri: de neceſſitate reſpiciet actum in fieri non in facto
eſſe: ſed quodlibet ſignum in ſeſum eſt: propter quod
non repugnat talem diuiſionem reſpicere actum in facto
eſſe. poſſet ergo eſſe actū diuiſum fm quodlibet ſignum
in ſeſum ſectūz omnia ſigna ſimul. Sed forte per hoc
non quieſcit intellectus. Sed dicit poſitionem illam oīa
ſigna ſimul reſpicere. quia ratione ergo poſſet poni actū di
uiſum in vno ſigno: pari ratione etiam in alio et in quolibz.
Ideo notādum qd vt communiter ponitur cōtra rōem
ſucceſſiuorum eſt ſimultas. de ratiōe enim motus eſt par
tes eius nō eſſe ſimul. quicquid ergo reſpiciet actū in fieri
quātūcūq; potētia reſpiciat totum actum: actus tamen
ille non poſſet poni ſimul: et ea que ſucceſſiue reſpiciuntur
ſimul eſſe non poſſunt. nam ſi poneretur materia nuda in
potentia ad omnes formas: et qd non magis reſpiceret vnā
formam q3 aliam: tamē qd ordinem habet ad omnes for
mas: 3 ſeparatiz poſſet poni ſub qualibet forma: nō tamē
poſſet poni ſimul ſub omni forma: oſtenſo ergo poſſibili
tate diuiſionis continui reſpicere actū in fieri: qd de rōne ta
lis actus eſt qd nō ſit ſimul: quātūcūq; ponatur poſſe eſſe
actu diuiſum fm qdlibet ſignū ſeparatim fm omnia ſigna
ſimul nō poſſet eſſe diuiſum. Aduertendum autē hāc
eſſe differentiam inter hunc actum ſucceſſiui et alios ſuc
ceſſiuos: galicet de rōne cuiuslibet actus ſucceſſiui ſit non
habere partes ſimul: tamen ſi ille actus ſit finitus: oēs
partes eius eſſe acceptas. Diuiſio autē continui rōne ſucces
ſionis nō pōt ſit fieri rōe infinitatis quā implicat nunq; pōt
terminari illa diuiſio: immo qd formale eſt tali diuiſiōe e ip

I. c. 9.

Ad p

Ad i

Dubius

R.

agens naturale non sit sua virtus: sed virtus eius sit: sicut aliquid superadditum essentie huiusmodi agens per suam substantialem formam non immediate attingit passum: sed forma substantialis eius attingit ipsum me^o virtute: et me^o aliqua forma accidentali. sicut ignis non attingit calefactibile unme^o per formam substantialem eius: sed forma substantialis ignis attingit huiusmodi passum me^o calore: cum non sit in igne aliqua virtus activa nisi calor. vult Commenta. 7. metaphysici. et quod sicut agens attingit passum sic sibi ipsum assimilatur. sicut agens naturale immediate attingit passum secundum formam accidentalem: quod secundum substantialem per prius assimilatur sibi ipsum in accidentalibus: quod in substantialibus: et quod accidentia sine subiecto esse non possunt. Ideo agens naturale in omni sua actioe presupponit materiam subiectam. nulla ergo factio naturalis erit ex non ente: vltimuz omnis talis factio fiat aliquo presupposito.

Com. 23
7. 31. 7.
12. m. 18.

Ad p^m

Ad 2^m

Opposita autem his non est difficile soluere. Nam cum arguitur forma sit ex nihilo quia nihil forma erit in materia ante factionem eius: preceedit ratio ex falsa imaginatione. non enim imaginari debemus quod fiat forma nec materia: sed sit compositum per se loquendo: qui enim sufficere vellet formam per se fieri: oportet eum dicere formam esse ex nihilo: tamen ut aliquo modo intellectus quiescat: sufficit presupponere materiam: de cuius potentia educitur forma: ad hoc quod non fiat vniuersaliter ex nihilo: sed de hoc alibi diffusius differemus. **Ad** autem vltimam debatur: quod potest agens naturale in productionem materię: cum possit in productione forme: quod forma plus habet de entitate quod materia: dicitur non esse per maiorem vel minorem entitatem quod agens naturale potest in productione forme: non autem materię: sed quod de ratione eius est agere aliquo presupposito quod sit susceptiuum transmutationis et motus: et in educatione forme de potentia materię presupponit aliquid ut materiam. In productione vero materię non potest aliquid presupponi. ideo repugnat agenti naturali agere sine presuppositione materię: non autem repugnat ei de potentia educere formam. Ad formam arguitur dici potest quod secundum quod spectat ad propositum plus est producere materiam quam educere formam de potentia eius. Cum vniuersaliter virtutem nature: aliud vero non.

Conuenit hec quod. Textu comē. 11.

Q^o. XIII.

p^m

2^m

3^m

Secundo dato generatione non posse fieri nisi ex vi non ente siue ex nihilo. Restat declarare utrum aliquid possit corrumpi in nihil: et vtrum quodlibet agens possit redigere in nihil. omne agens vel est agens primum vel secundum. Agens autem primum ut probabitur potest aliquid in nihil redigere. dictum est enim quod est ordo subiectorum secundum ordinem agentium: et e converso. quanto. n. agens est minus primum tanto in agendo plura presupponit. agens ergo omne primum agit nullo presupposito. potest ergo aliquid ex nihilo produci: sed quod potest aliquid ex nihilo produci: potest ipsum in nihilum redigere. **Amplius** agens primum potest aliquid conuerti in pure nihil. **Amplius** hoc potest agens secundum: quod redigere aliquid in nihil non est efficere sed deficere: quanto agentia sunt magis defectiua tanto magis hoc poterunt: agentia ergo secundum: in quibus reperitur aliquid defectus poterunt: quod dictum est. **Amplius** non est simile in faciendo aliquid ex nihilo et in reducendo aliquid in nihil: quod cum sit aliquid ex nihilo habet factio non presupponit aliquod subiectum: sed potest aliquid corrumpi in nihil: et tunc illa actio presupponit aliquod susceptiuum. si. n. omnis forma et omnis actus qui est in materia redigetur in potentiam materię. semper illa factio presupponeret materiam tanquam subiectum: et tamen si factio non redigetur aliquid in nihil: quod materia non posset existere sine omni actu. si ergo tota causa que agentia naturalia non possunt aliquid facere ex nihilo est: quod presupponit materiam et subiectum: poterit aliquid redigere in nihil. Cum omnium sit hoc fieri posse presuppo-

nendo materiam. **Amplius** agens naturale: si presupponat materiam non presupponit formam: quod si presupponeret materiam et formam naturaliter nulla esset generatio et corruptio. habet ergo agens naturale potentiam tollendi formam: sed quod potest tollere formam potest et materiam tollere. Cum materia absque forma naturaliter esse non possit: sed si tolleretur materiam et formam redigatur aliquid in pure nihil. talis ergo redactio non est impossibilis.

Notandum ergo quod ut agebat in arguendo ordo subiectorum est secundum ordinem agentium. et agentis primum est agere nullo presupposito. si. n. agens primum in sua actione aliquid presupponeret: cum casualitas agentis se non extendat ad id quod presupponit: esset aliquid in effectu ad quod se non extenderet casualitas agentis primum: quod de ratione agentis primum est esse vltimam causam omnium. Cum semper primum sit causa totius. ut probatur. 2. metaphysici. dicere primum agens agere aliquo presupposito: et esse aliquid in effectu: ad quod se non extendat casualitas agentis primum: est dicere primum non esse primum. precederet ergo probatur ex quo potest primum causam totius entis: quod actio eius secundum quod habet nihil presupponit: et tunc non concederet quod ex nihilo posset aliquid facere vel quod posset aliquid redigere in nihil: sed diceret quod idem manens idem semper facit idem. Ideo ab agente primum non potest immediate aliquid novum precederet. Si ergo aliquid novum precederet ab eo hoc erit mediantibus secundis: quibus potest contingere novitas et transmutatio. si ergo non requireret actio secundorum agentium ad novitatem effectus: diceret probatur quod posset aliquid de novo ex nihilo produci vel in nihilum redigi. Cum actio primi agentis sit totius entis causa: et nihil presupponat: sed quod ad omnem talem novitatem concurrat actio secundorum agentium: quod talis casualitas est agere aliquo presupposito. ideo ex nihilo fieri potest: propter quod concludit dictus probatur simpliciter esse impossibile ex nihilo aliquid fieri vel in nihilum redigi: ex quo est impossibile secundis agentibus: quod talia absque motu et transmutatione fieri non possunt. Quia autem actio primi agentis se parari possit ab actione agentium secundorum non patet probatur primo: cum loquamur de naturalibus: et talia non immutescant nobis per sensum siue per sensibilia: a quibus non abstrahit naturalis. 3. philosophus non potest aliquid produci ex nihilo et non potest posse procedere novum a patiente absque actione secundarum causarum non peccavit: immo tenebat non ponere quod erat propter primum naturalis probatur. In qua sic ponitur tanquam primum motus et transmutatio. quod habet transmutationem et motum producant in esse. talia non debent ponere philosophus naturalis. Si 3. non peccaverit probatur in non potest predicta: peccavit tamen in negando ea. Nam et si non spectat ad qualem sciam ponere qualem veritatem: spectat tamen ad omnem scientiam non ponere aliquam falsitatem: propter quod si naturalis probatur non debet ponere deum posse de novo aliquid ex nihilo producere vel in nihilum redigere: quod hoc erat propter naturalis philosophus principia: tamen non debuit hoc negare. Cum de naturalibus differamus: non est nobis ponendum posse fieri aliquid ex nihilo vel in nihilum redigi: cum si fieri non valeat per transmutationem et motum: et ad hoc se non extendat casualitas naturalium principiorum. verum quod quanto agentia secundum et naturales cause non possunt aliquid ex nihilo produci aperiebat questio antecessor: reliquum est ut quomodo dicte cause non possunt aliquid in nihil redigere presens questio manifestat: quod triplici via venari possumus. **Prima** sumitur ex parte forme. secundum da ex parte materię tertia ex parte moris. **Prima** via sic patet. Nam licet tempore sint simul remotio vnius forme et introductio alterius: ex parte tamen agentis prius est introducere formam. propositam quam removere oppositam. non enim remouet nisi introducendo. de ratione enim agentis est assimilare sibi passum ut de ratione calefactiuum est calefacere: de intentione enim calefactiuum est inducere calorem. verum quia cum calore non stat frigiditas inducendo calorem re-

4^m

I. c. 4

28. 35.

p^o via

mouet frigiditatem. Cuius ergo non sit posterius absqz po-
rines sit quod ex consequenti absqz principali: nunquam
erit remotio vnius forme sine introductione alterius. Nō
ergo erit corruptio sine generatione. Et qz agens natura-
le semper in sui actione supponit subiectum si posset aliqd
semper redigere in nihil: hoc solum contingeret inquantū
posset expoliare materiam ab omni forma. vt in arguēdo
tangebatur: que sic expoliata cederet in nihil: qz non possz
subsistere: cum sit ostensum naturale agens non posse ex-
poliare mām vna forma: nisi eam induat aliā qz qd semel
est aliqd nō nihil esse pōt. **¶** Scōa via ad ostendendū hoc
idem sumit ex pte mām: n. oīo pura absqz omni forma
nō pōt esse subiecta motui et transmutationi. vt vult Com-
men. 8. pby. si ergo poneret mām hā habere p. trāsmutationē et mo-
tū nō se exēderet ad eā. Cū g. p actionē nālū pncipioz
trāsmutabile nō possit fieri intrāsmutabile: qz tunc illa p-
ageret vltra suā spēm: fieri nō pōt. vt p actionē secūdoz
agentiū et nālūm eāz absolūat mām ab oī forma: et effugi-
at transmutationē et motū: qz vt tactū est nō pōt aliqd
in nihil redigi nisi p hā expoliationē. seqz g. idē qd prius.
¶ 3. via sumit ex pte motus: motus enim semper respicit
spēm et termino ad quē: nō ex termino a quo. nō vult pby
5. pby. qz motus ex nigredine ad albedinē debet dici deni-
gratio: nō dealbatio. si g. agens nāle cū agat per motum et
transmutationem expelleret vnam formāz absqz introdu-
ctione alterius: motus ille per quem hoc efficeret: qz solu-
tus esset a forma nō ad formā nō esset in gē: euz determi-
net motus ad genus et ad spēm: nō vt est a forma et a prin-
cipio a quo: sed vt est ad formā et ad terminū ad quē. g. ab
agente nālū qd est quid determinatū in genere procederet
motus non determinatus ad aliquod genus: qd incōue-
niēs. Impossibile est ergo qz sit motus a forma nisi sit ad
formā: et qz sit corruptio vnius nisi sit gēatio alteri. Nū-
qz g. expoliabim mām vlr ab oī forma: pp. qd nunqz redigēt
aliqd in nihil: qd pbare volebamus.

Ad p^m **Opposita** aut hīs nō est difficile soluere. Nam cū
dicit qz agēs p^m pōt hoc efficere: qz pōt
agere nullo presupposito. dici pōt qz fm ea que nobis in-
notescunt sensu: nō pcedit aliquid nouum ab agēte p ni-
si mediantibus agētibz secūdis. sufficit ergo h. repugna-
re agentibus secundis ad hoc qz nālū pby non debeat illō
ponere: cū illud nālū fieri nō possit. vtrū aut alī fieri valeat
nō est presentis speculationis. **¶** Qd aut addebat secūdo
qz agētia secūda h. poterāt: qz redigere est deficere: et talia
qz agētia sūt quodāmo defectiua. dōm qz si totus effectus fm
sui totalitatem debet cessare esse: et redigi in nihil per defe-
ctūz ali cuius cause efficiētis: hoc non erit nisi per causāz
illam que sit causa totius entis: et qz hoc non cōpetit agē-
tibz naturalibus. Ideo per defectum talium causāz nō
pōt aliquid in pure nihil redigi. **¶** Qd autem addebat ter-
tio agēs naturale posse redigere in nihil: quia pōt b. effici
supponendo mām in quam agat. dici pōt qz sicut agens
naturale supponit mām: ita supponit debitum modū agē-
ti. sicut enim nō pōt agere nisi supponendo hoc subiectūz:
ita nō pōt agere nisi modo et ordine quo est aptum natūz
agere: et qz modus vniuersaliū principioz est nunqz
spoliare mām ab vna forma nisi induat eam aliā: nunquā
erit per actionem talium causāz expoliata mām vlr ab oī
forma: ppter qd possit in nihilū redigi vt ratio arguebat.
¶ Qd autem addebat quarto: qz agēs naturale po-
test tollere formam potest tollere materiam: p qz pōt tol-
lere hanc formam et illam: nō tū pōt tollere oēm formam.
Cum non tollat vnam formam nisi aliā introducat: et qz
non tollitur materia nisi tollatur omnis forma: p qz nun-
qz tollit nec redigetur in pure nihil.

¶ Mouetur hec qd. Tertio cōmē. 12.

Qd. XIII.

Tertio restat declarare vti mām possit na-
bere esse separatiū ab omni actu:
vt qz sic: qz pūz pōt eē absqz posterioz: et res
potest esse absqz eo qz nō est de oīe eius: sed cū
essentiale sit materie eē in potētia. vt dicit Cō-
menta. in de substantia orbis. actus nō erit de rōne mām. po-
terit g. eē mām sepata ab omni actu. **¶** Amplius cetere for-
me comparate ad mām habēt quēdā modū accētū: cum
māmō sit sub ista forma mō sub illa. sicut subiectū mō est
sub b. accētū mō sub illo. Cū g. suba fm pby. 7. metaph.
sit pīoz accidente cognitione diffinitioe et tpe: poterit hē
esse separatum ab omni eo quod respectu eius videtur ha-
bere rationem accidentis: sed omnes forme videntur esse
hō respectu materie. ergo nō.

Et autem spectat ad veritatem q̄siti dicere possu-
mus mām non posse hēre esse sepatū ab
oī actu vlr: h. separari possit ab hoc actu et ab illo. **¶** Ad hu-
ius autē euidentiam distinguēdū est de actu et de separatione:
actus autē triplū distingui pōt. videlicet. forma. eē. et agere.
forma. n. qdā actus ē: qz est actus et perfectio mām: esse autē
h. rōnem actus: qz est actus forme. agere autē h. rationē
actus qd sūt nomē ostēdit. hī autē tres actus sic hēnt p or-
dinē: qz agere presupponit esse: et esse formā: agere enim
presupponit esse: qz res sicut se h. ad essentia se h. ad agē-
vnum quodqz. n. agens sic agit vt est in actu: esse autē pūp-
ponit formā sicut actus id cuius est actus. hunc autem or-
dinē exēplariter videre possumus. alium. n. actū designat
calor et esse calidū et calefacere. Calefacere. n. designat et dī-
cit actum qz est agere esse calidū qui est esse. Calor enim im-
portat actū qz est forma: et cōstat qz vniūce et per se loquē-
do calefacere pūpponit calidū esse: esse vō calidū pūp-
ponit formā caloris. possit autē hī actus sic nominari: qz for-
ma dī dīci actus oīno pūmus. agere vō est actus oīno secū-
dus. esse vō est aliquo mō primus: aliquo mō secūdus: qz
respectu forme est actus secūdus. respectu agere est actus
primus. Inter hos vō actus h. repit cōnexio. nā fm itellctū
inter nullos eoz est pnerio pueribilis. nā et si fm itelle-
ctuz agere insert esse: esse vō non insert agere. pōt. n. itelli-
gi res esse absqz eo qz itelligat agere. sic ēt si esse insert for-
mā. vt qz nō possumus itelligere rē esse nō intellecto eāz
hēre formā: possit tū itelligere mām et formā rei: nō intel-
lecto eius esse. sic ēt per intellectū sepat. vlr iter nullos eoz
sit cōnexio pueribilis fm tū actualē essentiam inter aliqz
eorum reperitur pueria cōnexio: Nam licet forte inter agē-
ti et esse nec fm intellectuz: nec fm eētiaz sit cōuersa pnerio:
qz pōt res eē absqz eo qz agat: tū inter esse et formā h. essen-
tiaz nō inuenit sepatio. si. n. est h. formā et si habet formā
h. esse. h. et aut bonā cām euz agere pūpponat esse sicut
esse formam: quare nō est pnerio inter esse et agere sicut in-
ter formā et esse: sed hoc ostendere nō est pntis speculatio-
nis. Attendendū tū maiore cōnexionē esse inter esse et for-
māz qz inter agere et esse. **¶** Cūso quot modis dicitur act^o
et quē ordinē et quā pnerionē hnt adinuices: restat videre
quot modis dī aliquid separari: hoc aut vt ad presens spe-
ctat cōtingit dupliciter: essentia: et intellectu. Cū g. queris
vtrum materia possit separari ab omni actu. ab actu omni
no p vt a forma nō pōt separari: nec essentia: nec intelle-
ctu: ab actu tū oīno scōo vt ab agere separari potest et exi-
stētia et intellectu: ab actu quidem medio vt ab esse qd est
mediū inter formāz et agere separari pōt medio modo. v. z.
intellectu non existentia. Qd autē ab agere possit vtroqz
modo separari sic patet. Nos enim hic loquimur de agē-
te vt est actus transiens in aliquod exterius: non existē-
te ergo exteriori materia pparata. potest res esse absqz
eo qz agat: quia non presente calefactibili potest esse res

p^m

2^m

T. 4.

Diffō de
actu et se-
paratiōe

calida absq; eo q; calefaciat: & sic potest materia fm exi-
stentia separari a tali actu: q; que sunt separabilia existi-
tia sunt separabilia in intellectu: ab actu vero qui ē esse exi-
stentia separari non p̄t. nam licet esse non sit de ratione rei
fm se accepto: cum sit p̄ter rationē quidditatis: est tamen
de ratione eius vt existit & vt habet esse in effectu. In hoc
enim conueniunt omnes cause in dando esse: quod ergo
separaretur ab oī esse separaretur ab ordie cuiuslibet cau-
se. si ergo posset materia existere sine omni esse: esset mate-
ria absq; eo q; esset effectus alicuius cause: quod est incon-
ueniens: immo cum ipsum existere sit quoddam esse dice-
re materia existere sine esse: est dicere eam esse sine esse: qd
est absurdū. ergo existentia: & vt materia est aliquid in esse
ctu: non potest separari ab omni esse: intellectu autem sepa-
rari p̄t. Cum dcm sit q; esse sit p̄ter qd̄itatis rationem
ab actu vō qui est forma nec intellectu: nec existentia sepa-
rari potest. Intellectu nō: q; cū sit de se potentia p̄ma: non
potest facere motū in intellectu nisi vt est actu coniecta.
Ideo primo physicoz dicit: q; mā nō intelligitur nisi per
analogiam ad formam. Immo: q; qd qd est: est obm̄ tel-
lectus: & materia nō videt pertinere ad quidditatem nisi vt
est coniuncta forme. Cum oēs partes diffinitionis & qd̄i-
tatis sint quoddamō forme: non poterimus per intelle-
ctuz percipere mā nisi vt est sub forma vel vt habet ana-
logiam ad formam: q; aut existentia nō possit vltra sepa-
ri a forma p̄t: cum non possit vltra sepa-
ri ab esse: & esse absq; forma esse non possit. vtrum aut hoc miraculo fieri posset
nō est p̄ntis speculationis: p̄t ergo materia & existentia & in-
tellectu separari ab omni agere siue ab omni actu trans-
eunte in aliquid extra: ab omni autem esse separari potest
intellectu: & nō existentia: & sepa-
ri possit ab hoc esse vel ab illo: ab omni aut forma nec separari potest intellectu: nec
existentia: & sepa-
ri possit ab hac forma vel ab illa: & ap-
pello non separari a forma intellectu: q; nō nisi per analo-
giam ad formam potest intelligi.

I.c. 66.

ad p̄m

Opposita

aut bis nō est difficile soluere. Nam cū
dicat actū non ēē de rōne materie s; se.
Dicendū est q; actus qui est esse: & non sit de ratione māe
fm se: est tñ de rōne eius vt existit: & vt est aliquid i effectu:
act⁹ vero qui est forma non solū est de ratione eius vt exi-
sit: sed ē vt est aliquid ab intellectu apprehensum: & hoc
sufficit ad hoc q; nec existentia: nec intellectu possit mate-
ria separari ab omni actu. **Ad 2^m** vltius addebat ce-
teras formas habere motum accidentalem respectu mate-
rie. dici p̄t: q; l3 per comparationē ad mā fm se cetera
forme videant habere quēdam motū accidentalem: tñ per
comparationem ad mā vt existit: & vt est aliquid in effe-
ctu omnis forma vlr nō h3 accidentalem motum. L3 de
ratione materie sic accepte sit habere aliquid eē & esse sub
aliqua forma. vt ostensum est:

I.c. 13.

His ergo

quantuz cōtingit rē. hic tria sunt declarā-
da. Primo enim videndū ē vtrū de motorib⁹
immo⁹ considerare debeat p̄bus naturalis:
cū contrarium huius habeat in lra. Secūdo
videndum erit de subiecto generationis. vtrum causa per-
petuitatis generationis possit poni materiale principium.
vt in littera dicitur. Tercio etia de ipso subiecto genratio-
nis dubitabitur. vtrum sit ens in potentia: & vtrum sit pro-
prie dcm gñata fieri ex ente in potentia.

Ad Mouetur hec questio. Textu cōmē. 14. Qd. XIII.

p̄m

Arca

primum sic procedit videtur q; de
motoribus immobilibus conside-
rare possit philosophus naturalis: q; cuius ē
considerare propria mobilia: eius est conside-
rare proprios motores: sed philosophi natura

lis est considerare de corporibus supercelestibus: quorum
motores appropriati sūt motores immobiles. **g. 17. C. Am-**
plius qui considerat aliquem effectum per se: eius est con-
siderare maxime causam illius effectus: sed p̄bi nālis est p
se cōsiderare de motu. **g. 7** eius cōsiderare erit de primo mo-
tore immobili: qui est maxime causa motus. **C. Amplius**
in. 8. physicoz probatur q; est deuenire ad vnum motore
immobilem per se & per accidens & ab intra.

2^m3^m

I.c. 37

Notandum

ergo vt cōter dicitur: motores imo-
biles eē de consideratione scie nālis
est q̄r vt sic: & q̄r vt non. Nam cōsiderare de eis fm sōstā-
tiam non est naturalis p̄bi sed meta: cōsiderare aut de
ipsis vt motores sunt spectat ad p̄bm nālē. hoc aut cōe di-
ctū & si verū est: nō manifestum est. opz. n. nos dicere seqū-
do doctrinā p̄bi: cōsiderare de dictis motorib⁹ vel simpli-
citer: vel saltem non pertinere aliquo modo ad nālē p̄bi.
Cū h3 habeat q; nō h3 cōsiderare de motore immobili na-
turalis p̄bus sed p̄mus: & in 2° physico. dicit q; q̄ amplius
nō mota mouēt: non amplius sunt p̄bus cōsideratio: s; vt
soluāt p̄troversia distinguēdo de consideratione talū
motorū fm substantiam: & in eo q; motores sunt: & ad
ptare has considerationes ad p̄bctū & ad meta: cōm: non vi-
det in cōueniens. nam si p̄bctus cōsiderare p̄t de dictis
motoribus vt motores sunt: vt v̄r: cōsideratio meta: non
extollit cōsiderationē nālē. v̄r. n. non plus se extendere cō-
siderationē meta: nisi cōsiderare de eis vt motores sunt non
stra enim cognitio incipit a sensu: pp quod q; qd de talib⁹
motoribus consideramus hoc est per effectus: & vt in mote-
scunt nobis per sensus: & q; h3 effectus est potissime mot⁹:
tota humana cognitio non videt se posse vltra extendere
nisi vt consideretur de talibus motoribus ratione motus.
vnde p̄b. 1. 2. metaphys. cum inuestigat de eis per motus:
inuestigat ponēs tot motores. quot sunt mobilia. **C. Sci-**
endum tamen q; non pertinere aliquid ad cōsiderationē
humane scientie potest intelligi dupliciter: vel ratione sciē-
tie & per se vel ratione modi quo participat a nobis: & qua
si per accidēs: nālis aut p̄bus: q; non considerat de talibus
motoribus fm substantiam suā: sed solū rōne motus hoc
est ex p̄e ipsius scie fm se: s; n. humana cognitio possit se
extendere ad considerandum de intelligentiis vltra id qd
apparet nobis per motū: hō tñ in eo q; p̄bctus & fm scien-
tiam naturalē de ipsis cōsiderare nō possit nisi per viam
motus. scientia. n. nālis non abstrahit a mā quali: & a v̄tū-
tibus actiuis & passiuis: per quas sit mot⁹ & trāsmutatio.
Ideo in ea supponit motus: & cōsiderata in ipsa introdu-
cuntur rōne motus: & inde est q; in nā nūc est ociosus ne-
q; frustra. frustra. n. dicit aliquid in quantum non conseq-
tur finē p̄prium. nālis ergo q; fm q; h3 sunt mota & trās-
mutata: & q; vt sunt talia consequuntur fines suos. ideo in
ipsis est finis & bonū: & nō est in eis aliqd ociosus. vñ in 3°
metaph. scribit q; finis est illud: pp quod aliud fit: & q; vt
ibi subdit oēs actiōes fiunt p̄ motū. **Ad** concludit ibidē q;
impossibile est q; ista cā sic sit in rebus q; nō mouent. i. ma-
thematicis forte p̄t dici multa ociosa: q; cōsiderata ibi
dem cōsiderat vt mobilia. vnde in eis. vt. 3. metaph. scribi-
tur: non est finis neq; bonū acq̄sitū. s; p̄ motū. Cū ergo cō-
sideratio nālis sic sit cum motu & trāsmutatione: ex parte
ipsius scie est vt cōsideret de reb⁹ per viā motus. vñ cū dif-
finit nām describit eā vt est p̄ncipium motus: & cū aliqua
tradit de p̄ncipijs nāe vt de intelligentiis: & prima causa:
tradit ea per modum motus. metaphysicus eni si nō con-
siderat de motoribus immobilibus nisi per viam motus.
hoc non est per se: sed ex parte ipsius scientie: sed hoc est
quasi per accidens: & ratione modi quo dicta scientia par-
ticipatur a nobis. si enim humana cognitio se posset ex-
tendere ad considerandum de substantiis separatis scdm

I.c. 26.

I.c. 48.

ad. quod

I.c. 3.

I.c. 3.

in substantialibus, si ergo non sit transmutatio ad substantiam nisi per viam alteratione: et mediante transmutatione accidentalit, si potest esse corruptio accidentis sine generatione: et conuersio: esse poterit corruptio substantie absque generatione: et conuersio, poterit ergo expoliri materia ab omni forma: et accidentali quibus substantia absque eo quod induat aliquam formam, si quod se separata non poterit subsistere vt colludebat: et benedictionem continuare non poterit.

Notandum ergo quoddam assignasse duas ra-
tiones. quare materia generaliter
perpetuat. prima talis est. materia de se est in potentia ad
omnes formas: et essentialiter est materie esse in potentia: ma-
teria ergo semper est in potentia ad formas: et semper de ea
poterunt educi forme: et per reductionem formarum conti-
nuatur generatio: materia ergo quantum est de se semper
est continuativa generationis. ¶ Secunda ratio talis est
materia de se est ingenerabilis et incorruptibilis. si enim ma-
teria esset generabilis: haberet materiam de qua fieret: et si
esset corruptibilis haberet materiam in quam cederet. et
ergo materia materia: et ratio materie ut et in infinitum: quod
est inconueniens: sed si materia esse ingenerabilis et incor-
ruptibilis: quia nunquam deficit: poterit continuare gene-
rationem et corruptionem. ¶ He autem rationes vel non
sufficiunt vel petunt quod est contrarium: arguentes ma-
gis oppositum quam propositum. Nam cum dicitur: essentia-
le esse materie: esse in potentia ad formas et ad actum: et non
competere ei aliquid actum. si vim rationis attendimus:
quia quodlibet videtur separari potest ab eo quod non est
de ratione eius: videtur argui materiam separari posse ab
omni actu: et quia sic separata non potest subsistere vide-
tur concludi quod generationem perpetuare non possit. ¶ Quod
vero addebatur secundo quod materia est ingenerabilis et in-
corruptibilis: ratio seipsam impedit. Nam si poneretur ge-
nerabilis et corruptibilis: nihilominus perpetuationes con-
tinuaret. Nam si materia generaretur haberet materiam:
et illa materia aliam materiam: et sic in infinitum nunquam
deficeret generatio: sic etiam si corrumpetur: corrumpetur
in materiam: et illa materia in aliam materiam: sic
nunquam cessaret corruptio: friuola est enim ipsa ratio et se-
ipsam impedit: cuius dato opposito euidens est conclusio
intenti. ¶ Respondendum est ergo ad vias philosophi: et domini et philosophi
viis nature: generationem perpetuari posse: quod corruptio vni
generationis alterius: et e converso: predictae autem rationes: si aliquid
bonitatis habent: hoc est prout sunt reducibiles ad hanc viam.
si ergo ex parte materiae ostendere poterimus non posse esse sine
generatione corruptionem: nec e converso: quod propter hoc perpe-
tuari potest generatio: ut ostensum erit ex parte materialis principij
esse hanc possibilitatem perpetuati. In quantum materia est per
dictorum causa. ¶ Quod autem materia sit causa non esse corruptionem si
ne generatione duplici via ostendi potest. materia enim dupliciter tendit
in formam. primo per appetitum: quod appetendo formam quod est pri-
uata naturaliter tendit in ipsam. secundum motum: quod ut mo-
tui et transmutationi subijcit sic tendit in formam quam per mo-
tum et per transmutationem acquirit: utroque autem modo potest sumi
ratio ex parte materiae: quod non sit corruptio absque generatione. materia enim.
per se non potest appetitum expoliari a forma sub qua existit
quod priuatio et non ens non possunt habere rationem boni
et appetibilis. si ergo appetit expoliari a forma sub qua exi-
stit hoc est per accidens: et ex consequenti: ut quia appetit
esse sub alia forma sub qua esse non potest nisi expoliatur
ab ea sub qua est: et quia quod est et non sine eo quod sequi-
tur esse non potest: non erit corruptio absque generatione: nec
expoliabitur una forma nisi induatur alia. ¶ Secunda
via sumitur ex parte motus. nam sicut ex parte efficientis
arguebat: ut quod motus: quod efficiens naturale efficit omne
quid determinatum ad genus: eo quod ipsius generis naturale

3 rance

Rhino

8^a via

五

1

2° vls

Ecundo restat declarare vitrum cau-
 nis possit poni materiale principium: 1 vide-
 tur q non. tota enim causa: qre philosophus
 attribuit materie generationis perpetuatē.
 vt patet in littera. et hoc sumitur: quia generatio vnius ē
 corruptio alterius: 7 conuerso. improbanda ergo dictus
 philosophi hoc ordine incedemus: quia primo ostēdem⁹
 q potest esse generatio accidentiū sine corruptione. secū-
 do probabitur q potest esse corruptio accidentiū sine ge-
 neratione. tertio manifestabitur q si talia reperiuntur in
 accidentibus q reperi possunt in substantijs. poterit er-
 go separari materia a formis substantialibus 7 accidenti-
 bus: 7 quia si separata non poterunt sic subsistere ceder
 in nihil 7 generationem continuare nō poterit. ¶ Prīmū
 videlicet esse generationem vnius accidentis sine corruptio-
 ne alterius sic ostenditur: quia si diuidatur corpus termi-
 natus in medio eius apparebit color 7 tamen ibi non erit al-
 iquus color: cum color absq superficie esse non pos-
 sit: 7 cum in medio corporis ante sui diuisionem nulla sit
 superficies in actu. ergo per diuisionem corporis termina-
 tri vt si diuidatur lapis vel argentus generabitur ibi color
 absq corruptione coloris. ¶ Quid autem possit esse corrup-
 tio accidentis absq generatione alterius sic ostenditur.
 Nam mixta habent aliquas qualitates: cuiusmodi sunt
 color 7 sapor: quibus carere videntur miscibilia 7 elemen-
 ta. si ergo resoluatur elementatum in sua elementa erit
 corruptio coloris absq generatione alterius coloris: 7 cor-
 ruptio vnius saporis absq generatiōe alterius. ¶ Quid au-
 tem sic deat esse in substantijs: vt q possit esse corruptio vni⁹
 substantie absq generatione alterius: vt in tertio propone-
 batur sic ostenditur. ostensum enī fuit supra agens sic assi-
 milare sibi passum vt attingit ipsum: 7 quia immediatus
 attingit ipsum per formam accidentalem q̄ per substan-
 tialem per prius transmutat ipsum in accidentalibus q̄

Ad 3^m
L.c. 37.

Sonnet

Ecundo restat declarare virtum cau-
 sa perpetuitatis generationis
 nis possi poni materiale principium: et vide-
 tur qd non tota enim causa: qre philosophus
 attribuit materi generationis perpetuitate.
 ttera. et hoc sumitur: quia generatio vniu-
 terius: et conuersio. improbando ergo dictus
 hoc ordine incedemus: quia primo ostendim⁹
 generatio accidentiu sine corruptione. secun-
 dum qd potest esse corruptio accidentiu sine ge-
 neratione manifestabitur qd si talia reperitur in
 materia qd reperiri possunt in substantiis. poterit eni
 materia a formis substantiis et accidenti-
 is separata non poterunt sic subsistere ceder
 generationem continuare non poterit. ¶ Primum
 generationem vniu accidentis sine corruptio-
 ne ostenditur: quia si diuidatur corpus termi-
 dio eius apparebit color et tamen ibi non erat
 color: cum color absqz superficie esse non possit
 medio corporis ante sui diuisionem nulla sit
 actus. ergo per diuisionem corporis termina-
 tur lapis vel argentus generabitur ibi color
 ptione coloris. ¶ Quid autem possit esse corrup-
 tio absqz generatione alterius sic ostenditur.
 habent aliquas qualitates: cuiusmodi sunt
 quibus carere videntur miscibilia et elemen-
 resoluatur elementatum in sua elementa erit
 coloris absqz generatione alterius coloris: et cor-
 pus sapozis absqz generatione alterius. ¶ Quid au-
 tem in substantiis: vt qd possit esse corruptio vniu
 generatione alterius: vt qd possit esse corruptio vniu
 ostenditur. ostensum eni fuit supra agens sic assi-
 passum vt attingit ipsum: et quia immediatus
 in per formam accidentalem qz per substan-
 tiu transmutat ipsum in accidentalibus qz

2^{ms}

33

est determinati generis: ita quod omne receptum in materia est quid particulare: et hoc aliquid oportet omne tale esse determinati generis: ex parte ergo materie arguere possumus motum quo transmutatur materia eo ipso quod in materia recipitur esse determinati generis: et quia motus non terminatur ad genus nec ad species respectu forme a qua incipit: sed respectu forme ad quam vadit. Cum motus sit in eodem genere: cum rebus ad quas est motus. ut dicitur tertio physicorum: nunquam materia per motum aliquem expoliabitur ab una forma nisi per motum illum tendat in aliam formam. utroque ergo modo naturaliter loquendo: tam ex parte efficientis quam ex parte materie non potest aliquid tendere in nihil: et quia ex hoc sequitur continuatio generationis: materia et efficiens sunt causa continuationis generationis: non materia quolibet nec efficiens quolibet: quia non materia quolibet semper manet: nec efficiens quodlibet semper manet: sed materia prima et principia efficientia et corruptibilia sunt generationis continuatio. Nam si propter hoc continuatur generatio: quia corruptio vni us est generatio alterius. ut dictum est: illa materia erit generationis continuatio: que manet eadem in omni generatio et corruptio: hec autem non est materia disposita et prima: sed prima et remota. ut superius dicebatur.

Opposita autem his non est difficile solvere. Ad quorum evidentiam notandum: quod a qualitatibus secundis ut a qualitatibus que non inveniuntur in elementis: materia potest expoliri simpliciter: a qualitatibus vero primis et a formis substantialibus nunquam expoliri materia simpliciter: potest enim expoliri ab hac forma substantiali vel ab illa et a qualitate ista vel illa. Sed non ab omni tali simpliciter: et hoc sufficit ad hoc quod continuetur generatio. Rationes autem procedebant de qualitatibus secundis cum arguebant quod poterat esse generatio coloris absque corruptione et corruptio coloris et saporis absque generatione. Color enim et sapor dicuntur qualitates secundas non primas. Cum ergo arguebant rationes materiam separari ab omni forma tam accidentali quam substantiali: quia poterat separari a dictis qualitatibus supponebant falsum cum arguerent de qualitatibus secundis: mediantibus quibus non inducitur per se loquendo substantia vel forma. peccabant etiam nihilo minus rationes per fallaciam accidentis: cum enim dicitur corpus terminatum non generatur ibi color per se sed per accidens: per se enim ex tali divisione efficiuntur diuerse partes corporis: et diuersis partibus corporis effectus et consequenti sunt ibi diuerse superficies: et quia superficies in corpore terminato non est sine colore: per accidens est ibi generatio coloris. sic etiam cum mixta resolvuntur in elementa per se corrumpuntur qualitates mixtorum. ut habent repugnantiam ad qualitates elementorum. per accidens vero corrumpuntur color et sapor et alie qualitates secundae sequentes ad qualitates illas.

¶ Mouetur hec quod. Textu comm. 16.

Q. d. XVI.

pm
L. c. 17.

Tertio queritur utrum ens in potentia sit illud ex quo fit generatio. ostenditur autem hec questio propter hoc. Nam semper generatio vnius est corruptio alterius: et conuerso. ut ex aqua corrupta generatur ignis. In aqua ergo ex qua generatur ignis est tria considerare. actus. potentia. et priuatio. est enim aqua ex qua generatur ignis actu aqua: et est potentia ignis: et est priuatio forma ignis. Cum ergo dicimus ignem generari ex aqua quod est magis proprie et per se dictum: vel quod generatur ex aqua ut est quid in actu vel ut est quid in potentia: vel non est quid in priuatione existens: videtur autem illud ex quo fit aliquid: et secundum quod huiusmodi esse ens in actu. Nam

semper generatio fit ex corruptis. Corruptio autem incipit ab esse et ab actu et terminatur ad non esse. ergo generatio secundum se videtur semper esse existens in actu. **¶** Amplius secundum Commenta. 8. physicorum: si materia esset absoluta ab omni forma non posset esse subiecta motui et transmutationi: sed quod non potest esse subiectum motui et transmutationi: non potest esse generationis subiectum: cum generatio fiat per motum et transmutationem. ergo generatio fit ex aliquo ut est in actu: non ut est in potentia.

Notandum igitur non esse intentionis nostre ad presens determinare utrum in generatione fiat resolutio visus ad materiam primam. quod de hoc infra queretur. Rursum questio questita non solum habet locum in substantialibus: sed etiam in accidentalibus. Nam cum ex frigido fit calidum: id ex quo generatur calidum est actu frigidum et est potentia calidum: et est priuatum forma caloris. Cum ergo ex omnibus istis fiat calidum ex ente in actu: ex ente in potentia: et ex priuatione: etiam in tali generatione haberet locum quod queritur ex quo istorum trium esset generatio calidi. **¶** Dixerunt quidam generationem posse sumi dupliciter: secundum se: et ut est mutatio quedam: vel ut includit motum. Dicunt ergo quod si accipitur generatio secundum se: et ut est mutatio quedam: sic est ex ente in potentia: quia ens in potentia est generationis subiectum. si vero accipitur ut includit motum sic est ex ente in actu: quia tale ens est subiectum motus. **¶** Sed istud non videtur sufficiens dictum. Nam siue accipitur generatio ut est mutatio: siue ut includit motum: semper est ista per accidens quod aliquid generetur ex ente in actu: motus enim dupliciter potest accipi. vel secundum rationem generalem: et ut habet rationem accidentis: vel secundum rationem specialem: ut est tale accidens quod est motus: et sic dupliciter potest accipi motus: sic subiectum motus duo in se continet: actum et potentiam: quod enim motui subicitur actu est: quod si non esset aliquo modo in actu: sed esset potentia pura: ut patet per Commenta. motui et transmutationi non poterit esse subiectum: sic etiam quod motui subicitur in potentia est: quia nihil mouetur nisi ad id quod est in potentia: motus ergo requirit subiectum aliquo modo in actu: et aliquo modo in potentia: sed quod requirit subiectum in actu competit ei secundum quandam rationem generalem: quod autem requirit subiectum ens in potentia competit ei magis per se: et secundum rationem specialem: et in eo quod motus. Ideo motus dicitur esse actus entis in potentia. ratio ne qua est actus entis requirit subiectum ens in actu. ratione qua subditur in potentia oportet illi actui potentialitatem esse amixtam. Licet ergo motus utroque requiratur: magis tamen quod subicitur motui secundum quod huiusmodi est in potentia quam in actu. Ideo motus non est actus entis in potentia: in eo quod ens: sed in eo quod in potentia: ut potest haberi ex tertio physicorum: et quia generatio non includit motum nisi ut per ipsum introducitur forma. Cum motus non inducat formam secundum rationem generalem: et in eo quod accidens: sed secundum rationem specialem: et in eo quod motus: cum secundum talem rationem etiam per se requiratur ens in potentia: generatio etiam ut includit motum per se loquendo non debet duci ex ente in actu: sed ex ente in potentia: accidit enim motui ut motus est et ut est inductiuus forme: quod fundatur in ente in actu: subicitur enim ens actu motui: sed non ut est in actu: sed ut est in potentia. Dicimus ergo generationem ut mutationem importat siue ipsam rem genitam non esse ex ente in actu: nec ex priuatione: sed ex ente in potentia. Nam id ex quo est aliquid per se loquendo manet in eo quod est ex illo: licet enim aqua ex qua generatur ignis

2^m
L. d. p. 4

Ratio
aliquum

Saluo

8. pb. 4.

L. c. 6.

fit acti aqua ratioe forme posse esse sub forma ignis: et sic non minus ratione priuationis forme ignis inseparabiliter annere forme aque: tamen cum ex aqua fit ignis completa generatione non manet forma aque: per quas aqua erat quid in actu: nec manet priuatio forme ignis: per quas aqua dicebatur non ignis: sed manet materia: per quam erat potentia illud. accidit ergo igni fieri ex aqua: et ex ente in actu: et fieri ex igne et priuatione: cum talia non manent: sed per se copetitur fieri ex ente in potentia et ex materia que completa generatione manet sub forma ignis. 35 philosophus in primo physicoz. vult qd per se generatio non fiat ex ente. i. ex actu: nec ex ente. i. priuatione: sed ex ente in potentia. si vero generatio concludat motu adhuc non est per se et proprie dictum qd fiat ex ente in actu. vt osi sum est. vtrum autem fiat ex priuatione vt qd priuatio sit per se principium fieri: licet sit principium rei facte per accidens non est presentis speculationis: sed pertinet ad libz physicoz: super quo si nos contingeret scribere ostenderemus priuationem esse aliquo modo principiu fieri et non esse. oino per accidens. vt quidam volunt.

L.c. 66.

Ad p^m

Ad 2^m

Opposita autem his non est difficile soluere. Nam cum dicitur qd semper generatio est corruptio et ex ente in actu. dicitur potest qd causa sine qua non non est causa per se sed per accidens: licet ergo non fiat generatio nisi ex ente in actu: non oportet hoc esse per se sed per accidens. **Ad** vero vltimus addebatur qd si materia esset sepaata ab omni actu non est subiecta motui et trasmutationi. dicitur potest qd vt patet per habita: licet subiectu motus sit in actu et in potentia: per se tamen subicitur motui vt est in potentia non in actu. Cum motus vt dictu est sit actus entis in potentia. fm qd in potentia. deficit ergo ratio: quia considerat qd est per accidens. deficit etiam quia quodammodo non est ad propositum: cum nos loquimur de generatione que est mutatio et non motus.

Ad mouetur hec questio. Textu com. 18.

Propter hic declaranda sunt tria. primo enim videndum est. vtrum substantia suscipiat magis et minus. vt videtur auctor diceret in littera. Secundo dato substantia non competere magis et minus proprie sed large restabit declarare. vtrum in accidentibus inueniri possit magis et minus proprie sumptum. Tercio videndum erit vtrum calidum et frigidum sint differentie substantiales ignis et terre. Ad habere in littera terra et ignem illis differentis differre.

Ireca primum sic proceditur. videtur qd substantia nullo modo competat suscipere magis et minus forme autem suscipientes magis et minus intenduntur et remittuntur: sed intentione et remissione forme considerantur quidam motus. ex hoc enim forma intenditur et remittitur in quantum successiue tendit ad esse completum et incompletum: et quia successio non est sine motu vbicunq talia reperiuntur ibi est inuenire veram rationem motus: sed cum in substantia non sit motus. vt probat. 5° physicoz. intentio et remissio in formis substantialibus reperiri non poterit. **Ad** amplius fm p^m in predicame. substantia non copetitur suscipere magis et minus.

L.c. 10.

2^m

L.c. 24.

29

Notandum ergo qd magis et minus comparatio ne importat: quotienscunq aut ali qua coparantur adinuicem respectu alicuius vnus sit coparatio. sicut ergo in substantia reperiuntur vnitas. sic in eis comparatio esse potest: et qd vna vnitas non reperiuntur nisi in specie specialissima. quecunq sunt comparabilia pprie adinuicem sunt alia fm vnā formam specificam. Ideo probatur. 7. physicoz. non esse comparabilia nisi que sit

eiusdem speciei: sed licet proprie vnitas sit in specie specialissima: aliqua tamen vnitas est in formis generis: et ibi que per analogiam dicuntur: et sicut est in talibus aliquas vnitas: ita est in eis aliquas comparatio: est ergo proprie comparatio fm formam specificam: large tamen et fm genus et fm analogiam comparatio sumi potest. **Ad** hoc vltio cum queritur vtrum in substantia reperiatur magis et minus. pprie. Si accipiat comparatio fm magis et minus proprie et vt respicit eandem formam specificam non. si autem suscipiatur large comparatio: fm qd habet esse in genere: vel et in analogo sic. **Ad** Duo ergo sunt declaranda. primo qd in substantia non reperiatur magis et minus. pprie. 2° qd reperiatur in eis large. p^m sic ostenditur. Nam si fm forma specificam reperiatur in substantia magis et minus: vel hoc esset fm gradū essentie vel fm gradus ipsius esse. fm gradus essentie non. na cū essentie pertineat ad diffinitionem: qd diffinitio est sermo expressius quiditatis et essentie: per variationem cuiuslibet talis gradus variabitur diffinitio rei: et per consequens variabit natura et species eius. Jti aut sunt illi gradus de quibus loquitur p^h. 8. metaph. ait formas et diffinitiones esse sicut numeros. Nam sicut qualibet vnitate addita vel remota variatur species rei. ergo sic quolibet tali gradu variato variatur species rei. ergo sic quilibet gradus essentie non potest esse coparatio fm magis et minus in eadez specie: cuius variatio talium graduum semper inducat diuersitates specificas. Si vero dicatur talem coparationem attendi fm gradū ipsius esse: non autem fm gradus essentie: hoc stare etiam non potest. Nam cū nos loquamur de formis substantialibus: fm quas datur esse specificu: non potest esse variatio in tali esse nisi tollatur species et esse specificu: sed variata specie non vltimus est coparatio proprie. ergo magis et minus loquedo proprie vt respicit eandem formam specificam in substantia reperiiri non poterunt. **Ad** autem fm formam generis et fm analogiam quidā reperiuntur magis et minus in substantia: hoc non solum non est inconueniens: sed et necessarium. Nam cum oia sint essentialiter a prio ente: quecunq essentialiter differunt: fm quandā essentialē analogiam habent ordines ad p^m ens: sicut ergo numeri: quia ab eade procedunt vnitate: ordinate ab vnitate distant: ita qd non sunt duo numeri diuersarum specierum equaliter ab vnitate distantes: in quibus equales vnitates reperiuntur: ita qd omnia entia sunt ab vno ente derivata et sunt quasi quidā numeri et quedam copositiones respectu primi entis: in quo reperiuntur pure simplicitas: oportet huiusmodi producta fm quidā analogiam distare a prio ente: et qd vt ab eo distant: et vt ad ipm ordinantur sic reperiuntur in eis ratio entitatis. Entitas in rebus creatis vnivoco reperiiri non poterit: sed analogice. Immo non erunt due species essentialiter differentes: qui bus equaliter reperiatur entitas. Cum species vt ostensu est: et inuitur a philosopho. 8. metaph. sicut sunt numeri in quibus fm diuersas species non reperiuntur equales dignitates. illa ergo species que magis distabit a prio ente erit imperfectior: et minus habebit de entitate: que vero magis appropinquabit enti prio perfectior erit et plus de entitate habebit: est ergo substantia vna magis ens qd alia sed quod est perfectior et plus participat de entitate primi principij: si i eodez genere reperiuntur hic ordo et h coparatio secundū magis et minus non est dubitū: qd in analogo reperiuntur: cuius vnitas analogie sit amplior vnitate generis et aliqua vniantur in analogo que in genere vniri non possunt: h autem in speciali sic declarantur. substantia enim est analogum et est genus: vt autem analogum predicatur de principijs sube vt de materia et forma. vt autem est genus predicat de ipsis copositis. Cum. n. dicimus mām esse subaz et formā ee subaz: suba qd de vtrazq non pot esse suba qd est

p^m

L.c. 4.

2^m

L.c. 10.

genus: q̄ ea de quibus essentialiter predicatur genus sūt in genere directemā autē et forma non sunt in genere per se et sū rectam lineā: sed per reductionē: et sicut principia. vtrum autem sint principia in toto genere substantiē vel nō: non spectat ad propositum. sufficit autē q̄ sint principia sube sensibilia de q̄ intendimus perquirere: et propter quā est questio introducta. forma enim est magis ens et magis suba q̄ materia: cū materia maxime distet a primo ente: et sit omnino quasi prope nihil. videtur enim esse media inter nihil et aliquid: ut innuit Cōmentator primo physico- rum. ergo in suba ut est analogum reperitur magis et minus: ex quo forma plus de entitate participat q̄ materia: et sicut in suba ut est analogum magis et minus reperit sic in ea reperiuntur talia ut est genus: quod triplici via veniri possumus. p̄mo ex intentione nature. secundo ex victoria forme. 3° ex perfectione speciei. ex intentione nature accipitur magis et minus in substantiis sū completum et incompletum in via generationis: et sic animal est magis suba et magis ens q̄ embrio. q̄a intentio nature non finit in embione: sed in animali nec est perfecta generatio cum pervenitur ad embriōnem: sed cum pervenitur ad animal.

Cō. 7.

p^a via2^a via

Magis vero et minus victoria forme reperitur in elementis. Nam tunc forma habet victoriam supra materia: cuius ea extendit et rarefacit. si ergo forma est magis ens q̄ materia: formalia et rara sunt magis entia et magis substantia q̄ materialia et entia: et isto modo ignis est magis substantia q̄ terra. Magis autem ex perfectione sp̄is repit in rebus mixtis in quibus ultimaf generationis motus. Nam et si cum pervenit ad asinum cessat generatio: et etiam cū pervenit ad leonem generatio cessat: tū q̄a in leone perfectius refertur ratio animalis et dignitas specifica q̄ in asino: et in animali perfecto q̄ in imperfecto: animalia perfecta sunt magis entia et magis suba q̄ imperfecta: et q̄a omnis substantia generabilis et corruptibilis: q̄a propter talia est questio introducta: vel est essentia vel est essentia: si est elementati vel ad ea est intentio nature: et ultimaf in ea generatione ut animal: vel non ut embrio: et q̄a in omnibus istis casibus est q̄uo accipitur magis et minus: ut spectat ad propositum de q̄one est sufficienter inquisitum. Advertendum tū q̄ sicut in substantiis generabilibus et corruptibilibus reperit magis et minus: sic et in incorruptibilibus repit h̄z: cum incorruptibiles sube non equaliter distent a primo ente: s̄z qualiter hoc sit in aliud tempus apponatur.

Ad p^mAd 2^m

Opposita aut h̄z nō est difficile solvere. Nā cū dicatur q̄ si in suba esset magis et minus esset in ea motus. dici d̄z q̄ accipit ibi magis et minus propter e putat dici intentionem et remissionem in esse manente ea dem forma specifica: quod ostendit nō cōvenire substantiis. Cū autē secundo addebat p̄m dicere nō cōpetere substantiis suscipere magis et minus. intelligēdū est proprie: et ut respiciunt formam specificam: sed si accipiat magis et minus large ut respiciunt genus et analogum substantie cōpetere possunt. ut dictum est.

Et Mouetur hec questio. textu cōmē. 8.

Secundo restat declarare vtrum magis et minus repit in accidentibus. p̄prie cū ostendit sit in substantiis repit solum large sumpta. Et videt q̄ non. Nā sic arguebamus sū gradus entitē et eē in substantiis sic et in accidentibus arguere possumus. si. n. accidentibus competet suscipere magis et minus: vel hoc erit sū gradus essentie vel sū gradū ipsius esse. sū gradus essentie non. Nā cū sū gradus tales forme sint sicut numeri: non poterit esse magis et minus sū tales gradus nisi variet speciei: sicut non pōt eē magis et minus sū unitates in numeris nisi variet sp̄es numerorū: sed variata sp̄e nō est. p̄prie compa-

p^m

ratio. s̄z. C. Amplius nec sū gradus inesse pōt attendi comparatio talis. esse. n. sūit ab eēntia immediate. Cū ergo essentia forme manente in eadem specie sū gradus variari nō possit: nec esse quod immediate ab ea sūit talē variationes suscipere poterit. C. Amplius q̄si aliquid sūit a duobus ab vno p̄ncipale ab alio ex p̄sti. v̄ q̄ si d̄z esse variatio in effectu debeat esse variatio in cā p̄ncipali. ipsius autē esse p̄ncipalis causa est forma. si ergo manet eadē forma non variata manebit et idem esse.

Notandum ergo q̄ sicut virt^{us} cōparat ad agere sic forma cōparat ad esse. sicut ergo vna et eadē virt^{us} p̄ maiorē et minorē dispōnē passivi magis et minus agit: vel est rō q̄ passum magis et minus transmutet. sic vna et eadē forma sū maiorē et minorē dispōnē m̄e dat magis et minus esse. videm^{us}. n. q̄ calor est q̄dam v̄tus activa: et est rō agendi et est q̄dam forma: et est rō essendi. v̄t. n. cōparat ad passum et ad calefactibile exterius rō agēdi: sed ut cōparat ad subm. et ad m̄m in q̄ est ratio essendi. sic s̄ v̄tus et idem calor si inveniatur calefactibile exterius magis et minus dispositū est ratio quare magis et minus calefiat: sic si inveniatur subiectus in quo existit magis et minus dispositum: reddet ip̄m magis et minus calidum. Et hoc ē magis apparet v̄tus q̄mā p̄missa. Nā s̄ forma sit simplici essentia consistens: tamen ut compas ad subiectum inveniēdo ip̄m magis et minus dispositū dat ei magis et minus esse: q̄a forma subalis immediate p̄fectio m̄e: cū m̄a ip̄a sū se est in potētia pura et sū q̄ h̄z nō sit magis et minus disposita: forma subalis non poterit dare magis et minus eēnti p̄ficiat immediate: ip̄as m̄m: que sū se magis et minus disposita oia nō pōt: forma v̄o accitālis q̄ p̄ficiat ens in actu et m̄m q̄ est sub forma: q̄ sic cōsiderata m̄a pōt esse magis et minus disposita: nō est tūc inveniēdo ea intendi et remitti et dare magis et minus eēnti non rōne sui sū se: sed p̄ maiorē et minorē dispōnē materie. Sed si sic dicimus: q̄ credimus b̄i dēi occurrit nob̄ gravis dubitatio. Nā si forma sū se manet simplici eēntia: intēdit aut et remittit q̄tū ad esse: put iuenit m̄as magis et minus disposita: cōstat illi dispōnē m̄e: mediate qua forma accitālis d̄f intendi et remitti: nominare aliquā formā supadditā m̄e: q̄ si dicta dispō nulla formaz noaret: cū m̄a sū se non possit dici magis et minus disposita: non possemus saluare intensiōem et remissionem. S̄z tūc q̄ro de illa forma q̄ reddit m̄m magis et minus dispositam: aut noiat formā accitālē aut subalē. Nō āt pōt dici q̄ no minet subalē formā: q̄ cū talis forma nō intendat nec remittat: nō poterit reddere m̄m magis et minus dispositā: sed si nominet accitālē formaz: ut dicat vna forma accitālē recipi in m̄a mediate alia accitālē forma. tūc q̄ro de illa accitālē forma mediate q̄ recipit: aut intēdit et remittat: aut nō: q̄ si nec intēdit nec remittit: nō poterit reddere magis et minus dispositā. si v̄o cōpetit ei intensio et remissio recipiet in m̄a m̄e alia dispōnē: cū intēdio et remissio respiciant m̄m dispositaz: illa dispō: q̄ op̄z q̄ intendatur et remittat recipiet mediate alia dispōnē. Cū ergo non sit intēdio et remissio in forma: nisi forma alia p̄cedat ipsam intendat et remittat: q̄a in formis nō est abire in infinitū. standum est in p̄mis: et videt esse v̄dm nullā formam posse intendi vel remitti. Hec autē ut pateant sciendū: q̄ s̄ possit contingere formā intendi et remitti: q̄ recipit mediate alia forma que intēditur et remittit: ut si albedo inesset m̄e frigidō constringēte partes perspicui: intēdi et remitti posset albedo per intensiōem et remissionem frigiditatis magis et minus cōstringentis dictas partes: non tamē est h̄z necessariū. pōt. n. aliq̄ forma intendi et remitti absq̄ eo q̄ forma alia p̄cedens ip̄am intendat vel remittat. et tū nūq̄ intēdit vel remittit forma. nisi q̄ inueni m̄m

Dubius

magis et minus disposita. hoc autem sic est videre: non enim est in
conueniens aliqua esse in se distincta forma et comparata ad
aliud facit male distinctio. sicut albi et nigri in se forma
distinguntur: et in respectu virtutis sunt male distincti: cum una vir-
tus sit cognoscitiva albi et nigri: poterit contingere una et eandem
formam recipi in materia mediantibus pluribus formis: ita quod ille
formalis in se est forma distincta: comparata tamen ad formam
quod mediantibus illis recipitur: male habet distinctionem: et quod forma re-
cepta mediantibus dictis formis posset habere maiorem conue-
nientiam cum una quam cum alia: quod recipitur forma cum qua
magis potest dicere inuenire materiam magis dispositam: quod vero
forma alia inueniret materiam minus dispositam: ut si calor recipi-
retur in materia magis humida et sicca: quod plus potest calor cum sicco
quam cum humido: cum sicca possint esse calida in summo et non humida:
dato quod nec siccitas nec humiditas intendere vel remittere
posset calor intendi et remitti: putaretur est coniunctus siccitati
vel humiditati. Duplex ergo potest esse intentio et remissio in forma acci-
dentiali: vel quod talis forma recipitur mediantibus pluribus formis:
cuius quod una habet maiorem convenientiam quam cum alia: semper ergo est inte-
ntio et remissio in forma magis maiori vel minori disposita: nec tamen est
perfectus in formis in infinitum. ut patet per hita.

Ad primum **Opposita** autem his non est difficile solui. Nam cum dicitur si
est intentio et remissio in forma accidentaliter: vel
est forma gradus in eadem: vel forma gradus in eadem: et cum arguitur
esse respectu eadem procedat per rationem. videlicet talis intentio vel remissio
non est forma gradus in eadem: cum omnis forma gradus acciden-
tis possit dici simpliciter eadem persistens: sed est forma gradus
in eadem: cuius arguitur esse respectu eadem et non esse intentionem in esse
nisi sit intentio in eadem. ut patet per hita esse respectu eadem fore: ut
habet ordinem ad materiam. ergo eadem eadem forme poterit dare mag-
gis et minus esse si inueniat materiam magis et minus dispositam.

Ad secundum **Q**uod autem addubatur vltimus de effectu. procedit a duabus
causis: peccabat in materia assumendo scilicet. Nam cum quilibet causa
faciat ad eum effectum: cum de ratione causa sit quod ad esse eius sequatur
aliud: per variationem cuiuslibet causa poterit esse variatio in
effectu. Si ergo est respectu formam ut habet ordinem ad materiam quod
cuius forma sit simpliciter eadem persistens poterit esse variatio
in ipso esse per variationem materiam: ut quod inuenit eam aliter et aliter di-
positam: posset etiam aliter dici: quod in subalio est forma principia-
lis a forma quod a materia. In accidentibus forte est eadem. Nam cum acci-
dens non sint entia nisi quod sunt entia: forte est eadem in talibus est princi-
palia suba quod a forma: sed virtus sit verum et virtus est accidentibus
procedat formas accidentales: vel eadem non est prout in substantia: sed
peccat ad prout in materia. ad prout autem in materia dicitur sit una et
eadem eadem forme accidentales inueniendo materiam magis et mi-
nus dispositam: magis et minus radicaliter in ipsa et magis et
minus inest: et intendit et remittit forma esse quod habet in ea.

¶ Mouet hoc quod. Textu comm. 19. **Q**uod. **XIX.**

Ertio restat declarare utrum calidum et frigidum
sint forme subales ignis et ter-
re: videtur quod sic: quod forma comm. in primo de anima
ma. Membra leonis et membra cerui non dunt nisi
si: quod alie differunt. Dicitur ergo reus est ex substantiali-
bus formis: ut dicitur aialium ex aialibus: alia forma magis esse
signa vnde distinctio quod distinguatur. Cum ergo plus in forma absolu-
te loquendo notet dicitur ignis et terre calidum et frigidum videtur velle per
dicta pertinere ad subales formas ignis et terre. **¶** Amplius
plus non tollit per ablationem posterioris: si ergo calor esset forma
accidentalis in igne esset posterior quod non ignis: non ergo tol-
letur nisi ignis per ablationem caloris quod videmus esse formam
non enim manet ignis nisi sit coniunctus calori.

Alex. **¶** **Notandum** ergo circa hoc fuisse deceptum Alexandrum:
credidit. nam forma subale ignis esse ca-
lorem. mouebat autem B motiuo. videbat. nam quod in igne nulla
erat virtus actiua nisi calor: et quod quilibet agens agendo assumi-
lat sibi passum: et actores sua inducunt sua forma in materiam: si

in igne non est virtus actiua nisi calor: et non agit nisi calefa-
ciendo: opus quod per calorem igniat et gignit ignem in materia. si ergo ca-
lor non esset forma subale in igne: sequeretur hoc inconueniens:
quod ageret ultra suam speciem: quod per virtutem caloris inducere-
tur forma subale: cum tamen calor ponatur accidentaliter for-
ma: sed dicitur calorem esse formam subalem in igne non est verum:
quod quod dupliciter probari potest. **¶** Primum ratio assignatur talis: quod
quod est accensio in uno nunquam est forma subale in alio. nam secundum
philosophum primo physice. **Q**uod vere est nulli accidit. potest. non. contingere
quod est accensio in se esse essentialiter ut hic. ut color est essentialiter
lis albedini: in se sit accensio quod dicitur: sed quod in alio est acci-
dens esse forma subale et veram subam in alio nullo modo potest
contingere. Calor ergo qui est accensio in corporibus mixtis non po-
terit esse suba in aliquo estor: et maxime cum ignis et terra et
humidi etia sint nota suba. si. n. nominaretur accensio: quod ac-
cidens essentialiter accensio: non videtur absurdum quod est
accensio in mixtis esse essentialiter in igne: si nota ignis accensio no-
minaretur. **¶** Secunda ratio talis: quod nulla forma subale est sen-
sibilis loquendo de sensibilibus exterioribus: cum talis sensus est
passibilis et qualitates. virtus autem sit aliquis sensus interior: corpore
habens subales formas sub essentialiter individuali non est prout spe-
culatio: cum ergo calor per se sentiat a tactu qui iter sensus
exteriores computat. forma subale esse non poterit. **¶** Ad
hoc etiam adduci potest: quod calor intendit et remittitur forma
subale ut ostendit: nec intentionem: nec remissionem potest suscipere.
¶ Alterius vero quod agens alia non sunt sua virtus et agens per
aliquod virtutem supradictam sue entitatis et nature forma subale in eis
erit solum immediati per se eadem et non agendi. Calor ergo qui est
immediatus ratio agendi forma subale esse non poterit. Alexander
autem palogisabat per rationem suam. Nam cum dicebat nullum
agens agere ultra suam speciem verum est loquendo per se in virtute pro-
pria. Nam cum esse agens ut est in actu: cum non sit in actu nisi
per formam. si ageret ultra formam propriam ageret. putaret non est in
actu: quod est inconueniens. In virtute tamen alterius et per instrumentum
tamen agere aliquid ultra suam virtutem et ultra suam speciem non est ir-
rationaliter. sic terra in virtute artis inducit formam arboris quod in
virtute propria non posset inducere. si ergo calor in virtute propria
induceret formam subale ignis: ageret ultra suam speciem: et esset
inconueniens: sed quod omnes qualitates actiue elementorum sunt
instrumenta subalium formarum existimant in eis: et multo magis
sunt instrumenta et organa supercelestis corporis: calor non
in virtute propria: sed in virtute subale ignis: et in virtute super-
celestis corporis habet inducere formam substantialem.

¶ **Opposita** autem his non est difficile solui. Nam cum dicitur di-
citur dicitur esse per formas subales non per acciden-
tales. dicitur est quod per virtutem formas res dunt. non. n. eis diffe-
rentia facit aliud: sed est quodam dicitur quod forma quod habet facit al-
terati. Dicitur tamen esse dicitur per formas subales: per accidentales
formas: sed quod principalis dicitur est per subales formas: non per
accidentales: possunt ergo calidum et frigidum dici dicitur ignis et terre
absque eo quod sint dictorum elementorum subales forme: quod
tamen voluerit quod per calidum et frigidum vellet per se circulo formas
et dicitur subales ignis et terre: sed de hoc taceatur in declara-
tionibus sequentis lectionis: ad presens autem sufficiat scire ca-
lorem et friditatem esse accidentia non substantia. **¶** Quod autem
addubatur vltimus quod per ablationem posterioris non aufert pri-
us: verum est per se loquendo: per accensio tamen hoc potest contingere. Nam si
a materia in qua est ignis remoueat calor: reddet materiam indispofita
quo facto ex prout cedit forma ignis. Ex hoc autem melius potest
solo Alexander. nam sicut per amotionem caloris remouet forma
ignis: non per se et directe: sed quasi ex prout: in quantum reddet
materiam indispofita ad talem formam: ita calefacere per se et dire-
cte ordinat ad introductionem caloris: sed quod materia calefa-
cta efficit disposita ad susceptionem forme ignis per huius
modi calefacere potest generari ignis. Ex quo apparet formas

Mar. de ge.

hb

Calor: si
est forma sub-
stantialis
ignis.
prout ratio
L. c. 37.

nota quod in
multis acci-
dentibus in mixtis

et ratio

et

et

Calor: si
est forma sub-
stantialis
ignis.
prout ratio
L. c. 37.

Ad primum

Ad secundum

per ablationem
posterioris non
aufert prius
verum est per se
loquendo: per
accensio tamen
hoc potest
contingere.

ita qd sicut quilibet motus habet esse ex ordine que habz ad motum psum: ita quilibet duratio cuiuslibet motus relinquitur ex adiacetia teporis. quod fundatur in motu primo: sic ipsum quado quod ex tali adiacetia relinquitur: et vtrum sit vnum quado omnium quado datum. sicut est vnum tepus cum teporalium: et vtrum sic accipiatur instantia in ipso quado. sicut accipiunt in tepore non est pntis speculatio. ad pns autem in trm dcm est qd pntis est hnti potest solutio rationis pntis. Et dicitur autem lectido addebat qd si gnatio inciperet esse: generatio gnaretur. ergo nihil potest generari de nouo: qd si genitum incipit esse: opz qd gnatio esse incipiat. dici potest qd non quicquid incipit esse est. ppter genitum: nisi forte genitum acciperemus lar. nec valet ratio facta arguendi. generatio terminatur ad ee. ergo quicquid accipit esse: accipit esse p generationem. Nam tactus in motus quaticumqz incipiat esse post non esse: sunt tamen ingentia: qd non accipit esse per generationem. sic generatio est ingentia: qd non accipit esse per generationem. potest ergo dici qd solum compositum habet esse per se: ppter etiam generat qd accipit esse per gnationem: et non alia. Et dicitur autem addebat tertio generationem esse mediam inter esse et non esse. ergo est media inter extrema contradictionis: dici debet gnationem non esse mediam inter esse et non esse simpliciter: sed inter esse et non esse actu: sic acceptus esse et non esse non sunt contradictoria: sed habet medius ens in potentia: quod incipit a non esse in actu: et terminat ad esse in actu: vel psumus dicere qd sicut materia rursus absoluitur simpliciter ab omni esse. sic nunqz est generatio: nec aliquis motus qui non sit coniunctus alicui actui. Non refert autem ut spectat ad propositum: vtrum hoc sit per se vel per accidens. verbi gratia. si ex aqua debet fieri aer generatio incipit a non aere et terminat ad aerem: sed non aer a quo incipit generatio habet esse coniunctum alicui actui. potest enim id non aer esse aqua.

¶ Mouet hec qstio. Textu com. 20.

Qd. XXI.

pmi

Ecundo restat declarare vtrum in substantia possit esse generatio simpliciter. videt qd no. Nam ens simpliciter tripliciter potest dici. Uno modo dicitur ens simpliciter. i. vniuersaliter: et sic simpliciter dividitur contra ens contractus. Alio modo potest accipi simpliciter. i. principaliter: et sic simpliciter contra fm qd: et hoc modo substantia est ens simpliciter. Tertio modo potest dici simpliciter id est ens in actu: et sic simpliciter dividitur contra ens in potentia. qd ens est potentia tale non est simpliciter tale: qd quocumqz multiplicat vni oppositorum toties multiplicatur reliquum. et sicut ens simpliciter dicitur ens tripliciter: ita et non ens simpliciter tripliciter dici potest: vel non ens vniuersaliter: vel non ens substantia: vel non ens aliquo modo in actu. si ergo generatio sit ex non ente simpliciter: gnatio erit ex non ente simpliciter: sed nullo predictorum modorum fm qd dr aliquid non ens simpliciter potest dici generatio sube fieri ex non ente. ergo in substantia: de quibus ad pns intendimus qd: nulla erit generatio simpliciter. qd autem ex non ente simpliciter non possit esse gnatio sube ppter qd agens naturale per cuius actionem fit gnatio semper presupponit aliquid in quo agat. Ideo habet in lra: qd omnes phantes prerruit concedere aliquid esse ex nihilo: vniuersaliter ex non ente. Et amplius qd ex non ente simpliciter scdo modo. i. ex non substantia non sit possibile fieri gnationem substantia. patet per phum. pmo phisicorum. qui ait: qd ex non substantia non fit substantia. Et amplius ex non ente simpliciter 3o modo. i. ex non ente aliquo modo in actu non potest esse generatio: quia fm Comenta. 8. phisicorum. Si esset materia soluta ab omni actu non posset esse subiecta motui et transmutationi: sed sine motu et transmutatione non fit generatio. ergo etc.

Notandum ergo gnationem simpliciter dupliciter sumi posse ab¹ et comparatiue. tunc. n. aliquid dicitur ab¹ tale: quando est fm se tale: et fm sua principia tale. Sed tunc est comparatiue tale: quando est respectu alterius tale: generari ergo aliquid simpliciter potest accipi ab¹ et fm se: et comparatiue: vt comparado vnus generatum ad aliud gnatum: vtroqz autem modo in substantia reperitur gnatio simpliciter. tunc quidem accipitur generatio simpliciter et ab¹ fm se quando gnatio pntis ea que sunt per se principia gnationis. hec autem sunt ma forma. potentia. et actus. gnatio enim incipit a ma et ab ente in potentia et terminatur ad formam et ad ens in actu. Incipit autem a non ente et terminat ad ens: quando ergo est gnatio ex ente i potentia simpliciter: et terminat in ens simpliciter: et terminatur simpliciter in ens ab¹ nomen: potest dici gnatio simpliciter: talis autem gnatio est sube. ex illo. n. ente in potentia per se loquendo est generatio aliqua que subicitur forme que per illam gnationem acquiritur. Cum ergo forma subalis que acquiritur per gnationem sube sit in ipsa materia: que de se est pura potentia: oportet ipsam materiam esse id quod subicitur in tali gnatione. Ideo scribitur primo huius caplo de alteratione: qd pte est maxime subm gnationis. si. n. ipsa forma substantialis immediate perficit ipsam materiam: quia nulla forma accidentalis precedit ipsam per se loquendo: ipsa materia et ipsum pte erit id ex quo est gnatio sube. si enim alia occurrat hoc est per accis vt supra ostendebatur. ex ente. n. in actu et ex puatione vt dicebat generat aliquid per accis. ex ente vero in potentia per se: et ex tali ente in potentia fit generatio: quale est illud ens quod subicitur forme per generationem acquiritur: est ergo generatio substantie gnatio simpliciter: qd est ex non ente simpliciter: cum sit ex ente simpliciter in potentia: rursus gnatio sube est generatio simpliciter: qd terminatur ad ens simpliciter. terminatur. n. ad substantiam: que simpliciter dicitur ens. Vtrum autem predicta duo ppter que ab¹ accipit gnatio simpliciter in separabiliter sint conera: vt quocumqz terminat generatio ad ens simpliciter: quod gnatio non fiat ex non ente simpliciter: et eoduerse: et quod illorum plus faciat ad gnationem simpliciter: et vtrum magis debeat dici gnatio simpliciter: vel qd est ex non ente simpliciter: vel qd terminat ad ens simpliciter: infra patebit. Nam in caplo de augmento vbi dicitur putabim⁹ de dimensionibus indeterminatis quomodo pcedit forma substantiale in materia. ibi. n. de hoc aliquid dicitur: et deo dante quod ibi fuerit dim suis supplebis in secundo: vbi disputabitur: vtrum oporteat qualitatem simpliciter remanere. ad presens autem intrinsecum sit gnationem substantie dici generatio simpliciter. tum qd est ex non ente simpliciter: cum pte. i. ma pma sit maxime gnationis subiectum. tum etia qd talis gnatio terminat ad ens simpliciter. i. ad substantiam: que ens simpliciter dici potest. Cuius quomodo in substantia reperitur generatio simpliciter et ab¹: restat videre quomodo in eis reperitur huius generatio comparatiue. hec autem comparatio dupliciter sumi potest: vel respectu accidentium: vt comparando substantiam ad accis: vel respectu substantiarum comparando substantiam ad substantiam. vtroqz autem modo in substantia reperitur generatio simpliciter. nam respectu accis quilibet substantia generat simpliciter: cum quilibet substantia plus habeat de entitate qd accidens comparado etia substantiam ad substantiam: inuenimus in substantia generationem simpliciter: et sic non quilibet substantia generat simpliciter: sed substantia perfectior respectu substantie imperfecte dicitur generari simpliciter. hec autem perfectio vt superius dicebat tripliciter potest accipi. Nam huiusmodi generabilia et corruptibilia vel sunt elementa vel sunt mixta: et si sunt mixta vel sunt ea in quibus non ultimatur gnatio nae: vt in gnatione embryonis: vel sunt talia ad que cum peruenit est: finis initio gnationis

¶ Mar. de ge.

¶ d. 9

Gnatio simpliciter potest sumi 2. ab solute et copatie.

al. consideratur.

T. c. 24

natio: cui. n. peruenit ad embrionem non cessat: sed cum peruenit ad al. vel ergo comparabitur generatio vni ad generationem alterius: ut generatio ignis ad generationem terre: vel comparabitur generatio eius in quo non finitur generatio nunc ad generationem eius in quo finitur: ut generatio embrionis ad generationem aialis. vel comparabitur ad se invicem mixta ad que cum punctum est cessat generatio natio: ut si compararetur generatio vni aialis ad generationem alterius. sicut primum modum accipit generatio simpliciter ex victoria forme: quia generatio ignis est generatio simpliciter respectu generationis terre. sicut 2° modum accipit generatio simpliciter ex intentione nunc: quia generatio animalis est generatio simpliciter respectu generationis embrionis. sicut tertium modum accipit generatio simpliciter ex perfectione speciei: quia generatio aialis perfecti est generatio simpliciter respectu generationis animalis imperfecti: et generatio vniuersalis aialis est generatio simpliciter respectu generationis platee: et generatio platee respectu generationis lapidis: quomodo autem sicut dictos modos accipitur generatio simpliciter per puncta in questione illa. utrum in substantia reperitur magis et minus. ubi. n. ostensum fuit quod ex victoria forme ex intentione nunc: et ex perfectione speciei reperiebatur plus de entitate in vna substantia quam in alia: et quod generatio substantie plus habet de entitate est generatio simpliciter respectu subiecti deficientis a perfectione entitatis illius: oportet sicut omnes dictos reperire in substantia generationem simpliciter accipiendo simpliciter non absolute: sed comparative. ut dictum est.

Ad p^m opposita autem hoc non est difficile soluere. Nam cum dicitur quod in substantia reperitur generatio simpliciter. generatio habet subiectum ex non ente simpliciter. Dicitur potest quod non solum dicitur generatio simpliciter: quia est ex non ente simpliciter: sed etiam quod terminatur ad ens simpliciter: dato quod non esset generatio ex non ente simpliciter: adhuc esset in substantia generatio simpliciter: quia terminaretur talis generatio ad substantiam que ens simpliciter dicitur. deficit ergo argumentum: quia non syllogizatur: sed peccat in forma. deficit etiam in assumendo scilicet formam et peccat in materia. Nam ut ostensum est: generatio subiecti est ex non ente simpliciter. i. ex non ente vbi ut ex nihilo: nec ex non ente simpliciter. i. ex non ente principis vbi ut ex non substantia: quia ut dicebatur: substantia non fit substantia: sed ex non ente simpliciter. i. ex non ente in actu: et ex ente in potentia. Et quod arguebatur materiam nunquam separari ab actu: quia si sic separata esset: motui et transmutationi non posset esse subiectum. dicitur potest quod accidit generatio subiecti: quod homo ut potest patere per iam habitam: et de his que sunt per accidens nihil est cure arti. ut dicitur. 5. ethicorum.

5. phy. 6

Ad 2° mouet hoc quod. Textu commate. 20. Q^o. XXII.

Entio restat declarare. utrum in accidentibus reperitur generatio simpliciter: et videtur quod non: quia sicut quod et simpliciter opponitur: opposita autem in eodem esse non possunt: quod quod generatur sicut quod non dicitur generari simpliciter: sed generatio cuiuslibet accidentis est sicut quod. generatio nulla talis generatio dicitur simpliciter. Amplius generatio respicit ens et esse tanquam terminum ad quem: sed accidentia non sunt entia: sed solum sunt entia: cum generatur: accidentia non dicitur generari ens: sed nunc est simpliciter generatio: nisi sit generatio entis: nulla generatio accidentis generatio simpliciter dicitur.

2^m
7. m. 4

Notandum autem quod ut in premissa questione dicebatur generatio dupliciter sumi potest absolute et comparative. Cum generatio quod utrum in accidentibus sit generatio simpliciter. si intelligatur absolute et sicut se non: sed comparative sicut quod autem in accidentibus non sit generatio simpliciter absolute: si consideretur predicta de leui. 3. dicebatur. n. quod generatio sicut se erat ex non esse ad esse. ut potest patere in. 5. physico. Tunc erit generatio simpliciter si sit ex non ente simpliciter vel si sit ad esse simpliciter. neutro autem istorum modorum generatio accidentis potest dici generatio simpliciter. non enim talis generatio meretur nomen generationis simpliciter: quia sit ex non ente simpliciter in actu: sed ex ente in potentia. verum est enim quod per se loquendo genera-

tio non est ex ente in actu nec ex privatione: sed ex ente in potentia. per se enim calidum non generatur ex frigido: nec ex privatione caliditatis: sed ex eo quod est in potentia calidus: sed tamen tale ens in potentia est quod per se generatio subiecti quale est illud ens in potentia: quod est subiectum forme per generationem acquisite. ideo tale ens in potentia subiectum in generatione subiecti: quale est id quod subiectum forme subiecti: tale ens in potentia subiectum in generatione accitui quod est subiectum forme accitui: forma autem subiecti ut dicebatur immediate perficit ipsam materiam. utrum autem omnis forma substantialis immediate perficit materiam non est propriis speculatio: non. n. intendimus quere de forma humana quomodo se habeat ad materiam quam perficit: et quomodo in homine saluat generatio simpliciter: quia hoc facit aliam sciatur. ubi. n. deo dante suo loco talia dicemus. In hoc autem opere volumus semper verba nostra referre ad alia generabilia in quibus saluamus generationem simpliciter: quia forma substantialis in ipsis per se loquendo immediate perficit ipsam materiam: forma vero accitui: que per alterationes inducit non immediate perficit ipsam materiam: et quia huius forme sic per alterationem inducitur aliquo modo causa est totum compositum ex materia et forma. Ideo talis forma in toto composito fundatur sicut in subiecto. fit generatio per se loquendo generatio calidi ex potentia calido: et generatio cuiuslibet accidentis ex eo quod est in potentia tale. sic etiam generatio subiecti ex potentia subiecti: sed potentia caliditatis non est potentia simpliciter. est. n. substantia actu quod est potentia calidum. Cum substantia in actu sit subiecta forme calidi: sed quod est potentia substantia: et id quod subiectum forme substantia est potentia simpliciter: Ideo generatio subiecti est generatio simpliciter: quia est ex non ente simpliciter in actu: ex ente autem simpliciter in potentia. generatio autem calidi est generatio hominis: quia potentia calidum simpliciter est actu: cum sit actu substantia. non est generatio simpliciter: sed est solum potentia: quia ponitur esse potentia calidum. per ergo quod ex parte termini a quo sicut generatio dicitur esse ex non ente: non possumus procedere absolute loquendo generatio: nec accidentis esse generationem simpliciter: cum generatio eius non sit ex non ente simpliciter: sed solum ex non ente aliquo modo. ut ostensum est.

Alterius non possumus dicere generationem accitui esse generationem simpliciter ex parte termini ad quem: ut dicatur generatio simpliciter: quia terminatur ad ens simpliciter. habitum. n. est accidentia non esse entia simpliciter. non. n. sunt entia nisi quia sunt entia. ut probatur in pluribus locis preter premissa. Declarata est generatio prima quod sit. videtur quod in accidentibus non reperitur generatio simpliciter absolute.

Restat generatio declarare 2° quod. ubi reperitur generatio simpliciter comparative. hoc autem tripliciter inuenitur. potest. n. accitui ad tria comparari. ad proprias entia per quam reponitur in specie et ad substantiam in qua fundatur: et ad esse sub quo existit: omnibus enim his modis possumus venari vnum accitui plus habere de entitate quam aliud. Prima via sumitur ex parte sue entia. alteratio enim semper fit ab opposito in oppositum suum. omnis. n. motus ad formam est aliquo modo inter duo opposita: et maxime alteratio inter duo opposita habet esse. homo autem opposita: ut per se commate. in premissa. et mundi: semper sic se habet quod vnum habet rationem habitus: aliud vero privationis. Tunc generatio id accitui quod habet rationem habitus est generatio simpliciter non absolute sed comparative: ut respectu a quo quod habet rationem privationis: quod tale accitui deficit ab entitate ex quo habet rationem habitus. Si generatio esset opinio illorum: quod accitui in se nulla entitate haberet: si ita sit entia in comparatione ad substantiam sicut vna sana dicitur quod in se formaliter nulla sanitatem habet: sed solum notat sicut quod reperitur sanitatem quod est in aiali: si posito ex propria entia non possumus intelligere vnum accitui habere plus de entitate quam aliud: cum nullus accitui sicut habet opinionem ponatur habere formam aliquid essentia vel nam: sed ostensum fuit hoc supra esse falsum. declarabatur enim accidentia aliquid entitatem in se habere in hominibus: entitas erat entitas diminuta: propterea non dicebatur essentia: sed propter entitatem que est in substantia: quod entitas subiecti dicitur entitas

2^m

De vni
accidit
plus habet
de entitate
quam aliud
per viam

5. phy. 6

No

De 2^oDe 3^oDe 4^oDe 5^oDe 6^oDe 7^oDe 8^oDe 9^oDe 10°

cessive poterit calefacere ipsum calefaciendo: huius vnam partem quod alia. Et quo apparere potest: cum forma ipsa per accidentem dividatur divisione subiecti: quia albedo multa est si superficies multa fuerit: et calor multus est si eius subiectum multum fuerit in ipsa forma accidentali: huius quod est alteratio non per se et primo: sed per accidentem et rationem subiecti partem et partem assignare possumus. et putamus ea assignamus partem et partem: et dicimus ipsum successive induci: possumus in transmutatione ad talem formam saluare aliquo modo rationem motus. **¶** Secundo hoc saluare possumus ex parte ipsius esse. Nam licet quilibet forma quod accidentalis non habeat gradum huius essentia: potest tamen habere gradum quantum ad essentiam quod huius esse quod habet talis forma in subiecto: potest intendi et remitti: et quod ubique est assignare gradum et intentionem et remissionem: ubi potest assignari successio motus in forma accidentali huius esse: quod habet in subiecto motus: et successio esse potest. sic enim imaginari debemus quod si ex frigido debeat fieri calidus remittitur frigidum huius esse quod habet in subiecto: et quod huius tale esse est assignare gradum in ipso frigido: per continuam remissionem est deuenire ad talem gradum in huiusmodi esse: quod si infra illum gradum fiat descensus ita reddetur materia indispota respectu forme frigidi: quod in ea frigiditas referuari non poterit: et tunc in illo instanti in quo efficitur materia sic indispota: cedit forma frigidi in positionem materie et inducitur in eam forma calidi. forma ergo huius se vel tota expellitur vel tota inducitur: quod huius suam essentiam per se loquendo non habet partem et partem nisi tamen per accidentem: ut ratione partium subiecti: et quod cuius in suo esse habet gradum ratione talium partium: et propter tale esse aliquo modo saluatur simpliciter ratio motus. Cum ergo queritur utrum alteratio sit motus, dici debet quod alteratio potest accipi ut est motus et ut est mutatio: quod respectu ipsius essentie forme huius se, que per alterationem inducitur: esse ibi mutatio solum. respectu vero ipsius subiecti in quo successive induci potest: et respectu ipsius esse huius quod potest intendi et remitti seruatur in ea ratio motus. Quod vero est magis proprie dictum: vel quod alteratio sit motus: vel quod sit mutatio: vel quod idem est. utrum inductio ipsius essentie forme que est mutatio tamen vel utrum successiva transmutatio huius partes subiecti et huius intentionem et remissionem ipsius esse debeat appellari alterationem: non est phisica speculatio: quod de hoc deo dante tanget aliquid in secundo. ubi disputabitur de alteratione elementorum. Ad presens autem sufficit scire alterationem sic posse accipi quod in ea saluatur ratio motus.

al. in ipsa

ale mutatio.

Ad p^mAd 2^m

Opposita autem huius non est difficile soluere. Nam cum dicitur forma est simpliciter essentia consistens non habens partem et partem. dici potest: quod licet huius se parte et partem non habeat ipsa forma accidentalis: habet tamen partem et partem ratione subiecti: tamen cum extendatur extensione eius et ratione talium partium: propter ipsum esse huius quod intenditur et remittitur potest in ea ut ostensum est saluari ratio motus. **¶** Quid vero ulterius addebat accidentia esse indigna natura: quod corrumpi possunt: non alterari possunt. prout dicitur dicitur quod accidentia non possunt alterari: possunt tamen esse termini alterationis. Sed hoc videtur deuiare ab intentione auctoritatis motus. Nam sicut accidentia non possunt alterari. sed possunt esse termini alterationis: ita non videtur posse corrumpi: sed possunt esse termini corruptionis. compositum enim est id quod per se generatur et corrumpitur non forma. ideo dici potest quod circa accidentia non conuenit alteratio huius quod alteratio dicitur motus et successione huius se: et quod tamen ad essentiam eorum: sed ratione partium subiecti: et propter intentionem et remissionem ipsius esse potest ibi contingere successio et motus. Quod autem in soluendo tangebat quod omne quod mouetur partim est in termino a quo et partim in termino ad quem. ut patet huiusmodi auctore non habet quod ipsa forma ad quam est mo-

tus huius se sit diuisibilis: sed quod ipsum subiectum sit quod dicitur quod compositum. nihil enim proprie locali non est dare huiusmodi mutationem intelligenda sit auctoritas non de forma huius se: sed de proprio subiecto: vel de forma ut diuisibilis diuisio subiecti patet. dicitur enim ubi. omne quod mouetur est partibile: quod partim est in termino a quo et partim in termino ad quem. forma autem ut patet non mouetur: sed est terminus motus: sed magis quod subicitur ei: mouetur ad ipsam.

¶ Mouetur huius quod. Textu com. 23.

Qd. XXIII.

Ecundo

restat declarare. utrum in alteratione sit dare huiusmodi mutationem esse: et videtur quod non: quod de ratione motus est quod in eo non sit dare huiusmodi mutationem esse. ut patetur. 6. phisicorum. Si ergo in altera ratione huius ratio motus: in ea non erit dare huiusmodi mutationem esse. **¶** Amplius et in alteratione vel in aliquo alio motu erit dare huiusmodi mutationem esse vel huiusmodi alterationem esse: motus ille esset compositus ex in diuisibilibus. semper enim mobile partem mouet in spatio minori quam in maiori. Cum ergo in principio spatii et in principio motus non sit moueri nec mutationem esse. si est ibi dare huiusmodi mutationem esse: illud vel esset diuisibile vel in diuisibile. non diuisibile. ergo ipsi principio spatii: quod non esset primo mutationem esse: tamen in parte eius esset. huiusmodi mutationem esse quod in toto. si autem dicitur huiusmodi mutationem esse esse in diuisibile. huiusmodi principio spatii: quod non potest nominari per aliquid in diuisibile: erit in diuisibile illud in quo est huiusmodi mutationem esse. continuu vel contiguu vel consequenter se habens: sed ponitur in eadem magnitudine in diuisibilia esse continua vel contigua vel par se habentia est dicere magnitudinem esse compositam ex in diuisibilibus ut ostendimus cum dissoluimus paradoxos democriti. 2. 1. **¶** Amplius ante omne mutationem esse preedit moueri. ut patetur in eodem. 6. Sed in omni moueri sunt infinita mutata esse. sicut in omni linea sunt infinita puncta. ergo ante omne mutationem esse sunt infinita mutata esse. et per consequens ante omne alterationem esse preedit alterari in quo sunt infinita alterata esse: non est ergo dare primo alterationem esse.

Notandum

autem quoddam credidisse in alteratione non esse dare huiusmodi alterationem esse. credebant enim quod sicut in motu locali non est dare huiusmodi mutationem esse. sic nec in alteratione: sed hoc stare non potest. In motu enim locali. ideo non est dare huiusmodi mutationem esse: quod mobile nulla parte spatii acquirit simul: sed successive acquirit partem post partem et motu suo huius acquirit partem minorem quam maiorem: quod huius mouetur per medietatem palmi quam per palmum totum: et per medietatem medietatis quam per medietatem: et quod omne est diuisibile in infinitum non est ibi dare huiusmodi mutationem esse: nec est ibi dare partem spatii quam huius mobile acquisierit: quod cum quilibet pars spatii sit diuisibilis: non potest ibi dari pars huiusmodi acquisita per motum: quod pars illius partis huiusmodi acquisita esset: sed in alteratione non sic. op. 3. ubi dare huiusmodi partem in qua est huiusmodi alterationem esse. est. ubi signare partem: que tota simul alteratur: nec est in alteratione: sicut in motu locali: quod semper pars minor prius alteratur. sicut in motu locali semper minor pars huius motu acquiritur in alteratione. nam acquiratur forma et qualitas aliqua naturalis. forma autem et huiusmodi qualitas non potest referuari in maius quantuncumque minima: quod in terminum posset diuidi quod forma et qualitas naturalis que per alterationem acquiritur: in eo referuari non posset. Ideo ad minus opus tantam partem simul alterari in qua referuari posset forma per alterationem inducta. si enim aqua debeat calefieri non inducitur calor in parte aque quantuncumque minima: sed ad minus tanta pars aque simul calefit in qua posset referuari forma caloris. **¶** Et ut appareat melius predicta sciendum: quod licet huius rem et huius esse non separet in huiusmodi generabilibus et corruptibilibus continuus a passioibus: nec

p^m

L. c. 5.

2^m3^m

L. c. 58.

L. cō. 6.

52.

al. alte-
ratum.

58.

Ad p^mAd 2^mAd 3^mp^m2^m

passiones a continuo: ipsi tñ rei gñabili aliqua vident cō-
petē magis rōne continui. aliqua vero magis ppter pas-
siones ipsas. motus. n. localis vt ad propositū spectat ma-
gis videt respicere ipsum cōtinuū: alteratio vō magis ip-
sas passiones et qualitates: per motū. n. locale acquiritur
ipse locus: sed vt dicitur infra. in caplo de tactu in mathema-
ticis debet tactus et locus. In. 4. enim physicorū. probat
q̄ ipsis dimensionibus per se debetur occupatio loci. Ideo
contra ponētes vacuū ostēditur q̄ si essent dimensiones
per se separate ab omni corpore et ab omnibus passionib⁹
occuparent locū: et si poneret cum eis aliquod corpus po-
nerent duo corpora in eodem loco. Si ergo mathemati-
cis et dimensionibus separatim debet locus: q̄ talia viden-
tur recipere ipsum cōtinuū fm se: motus localis: per quē
acquirat locus: videtur respicere ipsum continuum: et q̄
continuum est diuisibile in infinitum: et in qualibet parte
continui quātuncūq̄ minima reseruat ratio continui:
in qualibet parte spatij: quātuncūq̄ minima reseruat
ratio motus localis. Ideo in tali motu non est dare pmo
mutatum esse: q̄ mobile nullam partē spatij acquirat si-
mul: sed p̄us acquirat partem minore q̄ maiorem. altera-
tio vero: q̄ per eaz per se loquēdo non acquirat locus: sed
qualitas: et forma nō respicit mobile in eo q̄ est quid con-
tinuū fm se: sed in eo q̄ h̄z ē naturale: et est coniunctum
qualitatibus et formis: que nō possunt reseruari in parte
quātuncūq̄ minima. Ideo nō semper p̄us alteratur pars
minor q̄ maior: sed vt dicebatur: saltē tanta pars altera-
bilis alterat: q̄ in ea reseruari possit rō qualitatē et forme
per alterationē acquisita: et illud sic alteratum simul pōt
dici pmo alteratum esse. vtrum autem possit accipi altera-
tio: q̄ in ea nō sit dare p̄mū mutatum esse: in sequenti de-
claratione patebit. Ad p̄m autem in tñ dictum sit q̄ in al-
teratione dari potest primum alteratū esse.

autē h̄c nō est difficile solūē. Nam cūz
dicit q̄ cōtra rōnem motus est q̄ in eo
sit dare pmo mutatum ēē. Dm̄ est q̄ simplr hoc est con-
tra rōnem motus localis: sed nō est simpliciter contra rō-
nē alterationis vtrum autem in alterationē aliquo modo
hoc saluari possit: q̄ in eo nō sit dare pmo alteratū esse:
in sequenti declaratione dicit. Cō. autē addebatur secundo
q̄ si esset dare pmo alteratū esse: motus siue mobile esset
quid compositū ex indiuisibilibus: et ita quārum esset ex
nō q̄tis. dici potest q̄ indiuisibile dupliciter potest accipi
nō q̄tis. dici potest q̄ indiuisibile respicit vel fm q̄ respicit corpus na-
uel fm q̄ cōtinuū respicit: vel fm q̄ respicit corpus natu-
rale. indiuisibile. n. respectu continui est quantum et est
indiuisibile simplr: sed indiuisibile respectu corporis natu-
ralis nō est indiuisibile simplr: sed est quid quantum. opz
enim dare partē aliquā quantam: que si vltimus diuidat
exposciabitur a forma et a natura. p̄p̄ia: et ex h̄mōi indiu-
sibilibus p̄stare corpus et continuū nō est inconueniens.
Cō. vero addebatur tertio q̄ ante omne mutatum esse p̄ce-
dit moueri et ante omne alteratū esse alterari: quomodo
autem hoc sit intelligendū in sequenti declaratione dicitur.
vbi supplebuntur si qua hic omisa fuerunt.

Ad 2^m h̄c q̄. Textu cōmē. 24. Qd. XXV.

Questio restat declarare vtrum alteratio
sit motus cōtinuus: et videtur q̄
sic: q̄ de rōne motus est q̄ sit quid cōtinuus.
Si ergo in alteratione reseruat ratio motus
ipsa erit quid continuū. Cō. Amplius fm phi-
losophum tempus habet continuitatem a motu. motus
vero a magnitudine. Cūz ergo magnitudo alterabilis sit
quid continuum: alteratio erit quid continuum.

Motandum autē quosdam dixisse in alterationē
nullo modo reseruari continuitatem:
sed hoc nō videtur bene dcm̄. est enim aliquo modo al-

teratio continua: h̄z simplr quid continuū dici nō debeat.
Et si dicat q̄ alterante oppz x. moto ipsi alterabili nō cō-
tinue fit alteratio: sed in toto tempore fit continua disposi-
tio alterabilis: et instanti ad qd copulatur illud tēpus ha-
bet esse alteratum esse: et vna parte alterabilis sic alterata
disponit alia pars eius: et post dispositionem sequitur alte-
ratum esse illius partis: et ex talibus alterationibus diuer-
rum partium complet alteratio totius mobilis: et q̄a hū-
iusmodi alterata esse nō sunt cōtinua: ideo motus altera-
tionis nō est quid continuū. Istud non videt sufficere ad
ostēdendum nullo modo alterationē esse quid continuū:
q̄ in illo tempore: in quo disponit alterabilis: aut aliq̄ va-
riatio fit in ipso alterabili: aut non. si nulla variatio fit in
eo. sicut in p̄ncipio illius temporis: quo durabat disposi-
tio nō fiebat introductio forme: fm q̄ contingebat altera-
tū esset: ita nec in fine illius temporis continget h̄mōi intro-
ductio: ex quo nulla variatio fit ipso alterabili per h̄mōi
disponē. si vero opz aliqua variatio fieri in ipso alte-
rabili: cum variatio illa non sit sine alteratione. sicut p̄e-
sente actiue passionum continue disponitur et variatur: ita
continue alteratur. videtur. n. repugnare ipsis apparenti-
bus dicere alterationē ex nulla parte cōtinuitatem h̄ere.

Cō. Sciendū ergo q̄ alteratio vt tactum est ad tria com-
parari pōt. ad subm quod alterat. ad formā que per alte-
rationē inducitur. ad esse sub quo talis forma existit. Cō.
parata ergo alteratio ad formā: nec est motus: nec conti-
nuus: comparata autem ad alterabilem: et si debet dici mo-
tus: nō tamē est. p̄p̄ie quid continuū: respectu autē ipsi⁹
esse motus et continuū dici potest. p̄mū sic ostendit. for-
ma: vt dcm̄ est: simplici essentia cōsistit: nec per partes suc-
cessiue inducitur. Ideo in ea non reseruat per se ratio mo-
tus: et si fm q̄ h̄mōi nō est motus: sed mutatio solū: non
d̄z dici motus continuus. Nam motus continuus p̄p̄
ponit motum. Cō. Scdm̄ autē sic ostēditur. dcm̄ est q̄ nō
q̄tis: q̄ pars mobilis alterat successiue: sed opz dare ali-
quā partem mobilis simul alterat: sed reseruari pōt ibi
rō motus. put in eodem subiecto alterabili est dare diuer-
sas partes successiue alteratas esse: h̄z. n. oportet dare ali-
quā partem simul alteratā: nō tamē opz totū alterabile si-
mul alteratum esse: sed sufficit tantā partē simul esse alte-
ratam: in qua possit reseruari ratio forme per alterationē
inducte: et q̄ in eodē alterabili est signare plures tales par-
tes: alterabile potest successiue alterari: et q̄a in illis altera-
tis esse nō reseruat ratio continuitas: sed successio: et si ratio
successionis debet dici motus: non tamen debet dici quid
continuum. nisi forte per accidens. vt patebit in soluendo
rōnes oppositas. Cō. Tertium autē sic ostendit: q̄ si ex fri-
gido debet fieri calidus: continue successiue remittitur fri-
gidum in suo esse: nec est signare tempus in quo remitta-
tur: donec sit friditas cōmotā: et inducta caliditas: et sicut
continue remittit frigidus: sic continue pōt inueniri calidus
introductum per corruptionē frigidi. ergo quātus ad in-
tensionē et remissionē fm esse et motus et cōtinuatio salu-
ri pōt. sic itaq̄ imaginari debemus q̄ presente actiue con-
tinue disponit passum: et ista continua dispositio nihil est
aliud nisi intensio vel remissio ipsius forme fm esse qd ha-
bet in subo: et facta sufficienti dispositione forma ad quā
disponit actiue inducit simul saltem in tanta parte pass-
q̄ta sit sufficiens ad susceptionem illius forme: et illa par-
te pass- sic alterata disponit pars alia: ita q̄ alterationes
vnius partis nō opz continuari alterationi alterius partis:
sed cedit ibi tēpus medium quo fit dispositio: et illa dispo-
sicio est illud alterari quod precedit alteratū esse: et quia
h̄mōi alterari et disponi respicit gradus ipsius ēē sub quo
est forma. illa vero alterata esse respicit partes ipsius al-
terabilis: q̄a he partes et illi gradus nō videntur eiusdem

Mar. de ge.

bō uij

esse rōnis: nec vident pertinere ad idē genus: non est pro-
prie vnus motus continue ex omnibus illis dispositioni-
bus: et ex omnibus illis alteratis esse. p. ergo quō nō sim-
pliciter alteratio est motus continuus: aliquid tñ continuatio sal-
uatur ibi p. continuam intensionē vel remissionē ipsius esse
sub q. est forma: super q. idē est: p. p. tñ uā dispōne passi.

Ad p^m

Lum ergo

Ad 2^m

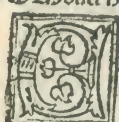
motus localis: in alijs autem motibus possumus aliquo
modo saluare continuitatem: sed nō simpliciter. C. D. au-
tem addebat scōs: q. mobile est quid continuū. ergo et al-
teratio. vt p. alteratio magis conuenit mobili et alterabi-
li ratione qua est coniunctum passibus et qualitatibus
actiuis et passiuis q. vt est quid continuū. continuatur
autem vna pars alterata ipsius alterabilis cum alia par-
te alterata: sed non in eo q. alterata: imo discontinuantur
alterata esse per tempus medium disponēs. Ideo si dictū
tur talia alterata esse continua propter continuitatem al-
terabilis est valde per accidens vt dicebatur. non est enim
continuitas in ipso alteratis esse: sed magis est cōtinuitas
in ipsa dispositione vt ostensum est.

I. c. 25.

Augmentatione

autē re-
liquis
r. Q. phylosophus in pñtilectione distin-
guat augmentationē ab omnibus alijs mo-
tibus. Ideo querendum est de differētia mo-
tus augmēti ad omnes alios motus. tria ergo declarabū-
tur. pmo ergo declarabitur differētia augmēti ad gene-
rationem. secundo ostendetur differētia eius ad alteratio-
nem. tertio ad motum locale.

p^m

Circa

pñtū sic procedit. videtur q. motus
augmēti nō sit realiter distinctus
a gñatione. Nam fm phylosophum circa fi-
nem huius capituli p idem est augmētum et
alimētum: sed alimētum non alit: nec nutrit
nisi vt est quod et vt est substantia: s. vt est substantia cōuer-
tur in substantiam mēbrū: et est ibi gñatio et corruptio. si er-
go idem est alere et augere: idē erit gñatio et augmētum.

2^m

C. Ampli^o quādo ad aliquid cōcurrūt plura: denomi-
natio d. fieri a pñcipali: nō ab annexo: sed in augmēto con-
currūt ibi trāsmutatio ad substantiam in quātum substantia
cibi cōuertit in substantiam mēbrū: et trāsmutatio ad quā-
titatē: in quātum quātitas alimēti superadditur quānti-
tati aliti: sed cum trāsmutatio ad substantiam sit pñcipa-
lis: trāsmutatio ad quātitatē: debet fieri denomi-
natio: et debet dici illa trāsmutatio gñatio: non augmentum.

I. c. 25.

C. Ampli^o videt velle phylosophus: q. si alimentum per
se accipit formam carnis eet ibi gñatio: tamen quia acci-
pit huiusmodi formam nō per se: sed vt est coniunctū mē-
bro. ideo est ibi augmētum: sed hoc nō videt sufficē: quia
sicut gñatio est motus ad substantiam: ita augmētum est
motus ad qñtatē. sicut gñatio nō est ibi gñatio proprie: quia ali-
mētum nō accipit formam carnis in se: sed vt est coniun-
ctū alijs. sic nō est ibi augmētum: ga nō trāsmutat ad quā-
titatē. vt est aliqd in se: sed vt est cōiunctū alijs: vel ergo nec
erit ibi gñatio nec augmētum: vel erit ibi vtrūq.

Notandum

aut viā pñt bonā ēē. i. c. n. ē ibi aug-
mētum et nō gñatio proprie loquēdo:
vel q. alimētum nō accipit formā carnis: vt aliquid p se
existēs: sed vt alteri coniunctum. Duo ergo sunt declara-
da. pmo q. nō est ibi proprie loquēdo gñatio. secundo q.
est ibi augmētum. pñtum duplici viā venari possumus. vi
delicet ex parte ipsius esse et ex parte forme. C. Prima qui-
dem viā sic p. Nam si gñatio est processus a nō esse ad ēē.
vt dicat. 5. phy. sic loquēdū est de gñatione vt loquimur

p^o via.

I. c. 7.

2°.

ExPLICIT opus questionum.

C. Nota cādidissime lector: has Egidij qñones nō ēē incom-
pletas: vt multi existimāt: ga sunt qñones q. ab ipso fuerūt
dimisse in expōne lre: nē tēdio afficeret auditores: vt potes
colligē ex vbiis suis in expōne textus cōmē. 8. Alie autē q.
mouent ab eo in relijs partibus libri sunt cum expōne lre
cōnere. Voluimus itaq. hē nō latē.

Tale.

I. c. 1

2° via

auomē

mā. s.

p. c. s.

c. s. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

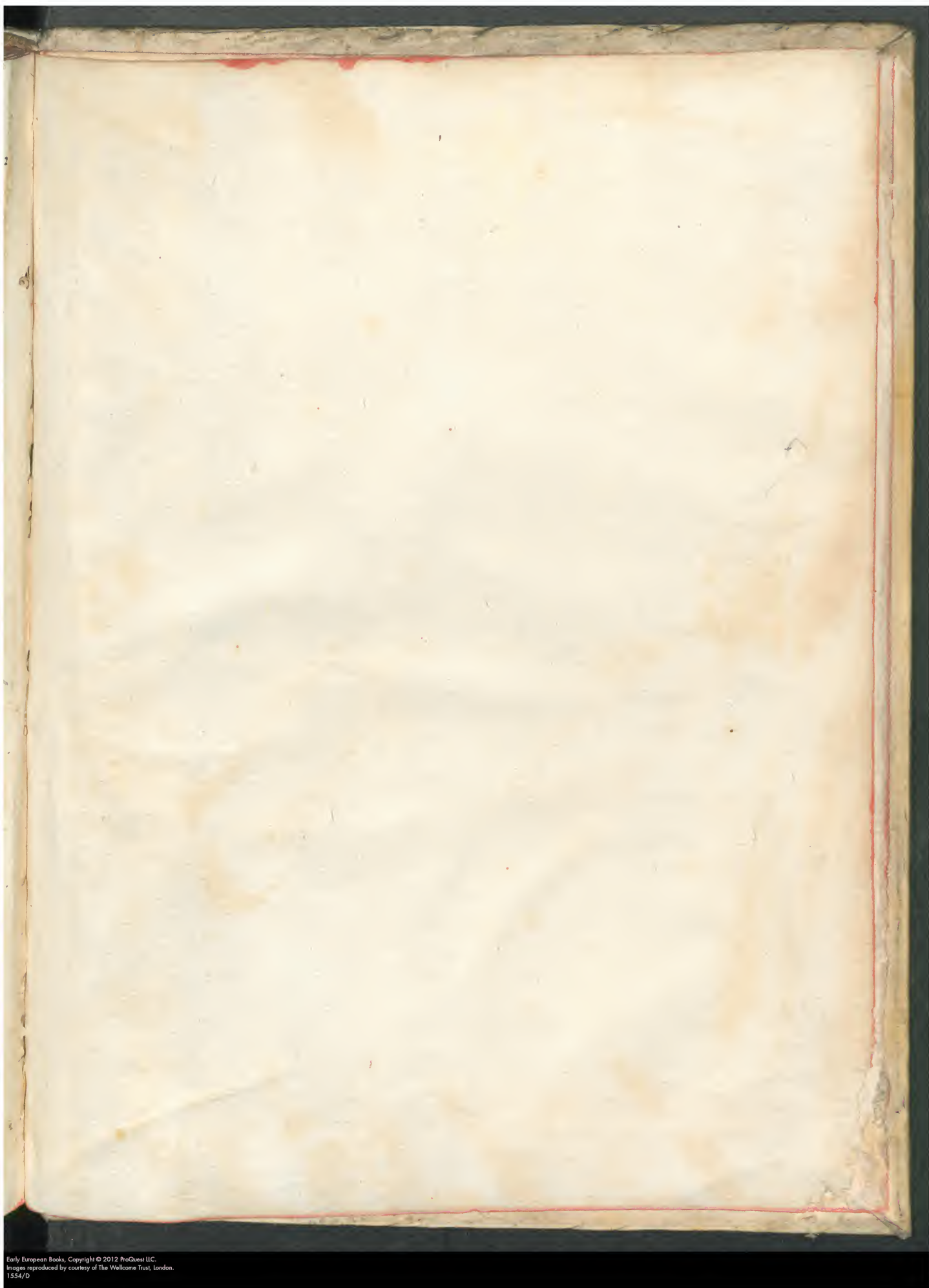
mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

mā. s.

90

V
9-10-926